R. P. R.

DOS. Nr. 40001 VOL. Nr. 50

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Serviciul „C."

Secţia „C."-Regionala

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta cuprinzînd material vechi informativ care a fost exploatat de organele de anchetă în legătură cu complotul organizat de Iuliu Maniu şi Ion Mihalache.
(Fuga dela Tămădău)

C 57-C9
3198.

Data

Urme...

P 213/50

2923/8

I

50

15979 Vol 15

DOSAR Nr.

Iulian Maniu

~~30~~

41 Vol. II

II

2923/8 — 480

...arului şi Nr.

Sters Ev. 93 Pers

ho

~~15979~~

15979 Vol. 15

P.S.

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

Ardeleanu 2923

3 Ianuarie 1946

OPERAT LA FIŞE

N O T A   Nr. 8

Răduleseu-Pogoneanu este informat că în cursul conversaţiilor avute eri cu D-nii Harriman şi Kerr, Iuliu Maniu a înfăţişat următoarele:

Situaţia politică din România este dominată de ameninţarea dictaturii partidului comunist care prin sindicate, poliţie şi formaţiile muncitoreşti de şoc terorizează pe toţi cei ce nu sunt de acord cu politica sa.

Pentru aceasta este absolut necesar ca sindicatele să fie readuse la vechiul lor rol de organizaţii profesionale iar formaţiile de şoc să fie desfiinţate.

In ce priveşte poliţia, şeful partidului naţional-ţărănesc a prezentat-o drept o instituţie în care s'au strecurat tot felul de elemente incapabile nepregătite din punct de vedere profesional.

Luând în discuţie problema funcţionarilor Statului, Iuliu Maniu a arătat că, faţă de concedierile ilegale ale vechilor funcţionari şi numirile, tot ilegale, ale nouilor funcţionari, este necesar ca acestea să fie revizuite de către comisii de magistraţi.

In ce priveşte Ministerul Propagandei Naţionale, despre care Iuliu Maniu a spus că în loc să facă propagandă naţională face propagandă comunistă s'a cerut să fie desfiinţat.

./.

Deasemeni, Iuliu Maniu a mai cerut desfiinţarea cenzurei şi scoaterea postului de radiodifuziune de sub dominaţia P.C.R.-ului.

Pentru garantarea libertăţii alegerilor, şeful partidului naţional-ţărănesc a arătat că ar fi de dorit că actualii titulari ai Ministerelor de Interne, Războiu şi Justiţie să fie înlocuiţi prin persoane neutre, alese din afara vieţii politice.

Ultimile cereri ale lui Iuliu Maniu au fost eliberarea deţinuţilor politici, anularea proceselor politice şi eliberarea sediilor partidelor din opoziţie, actualmente sechestrate.

Este de remarcat că atât Dl.Harriman cât şi Dl.Kerr s'au mulţumit să asculte expunerea făcută succesiv de către Iuliu Maniu, fără a face vreo promisiune sau a-şi lua vreun angajament.

Fiind întrebat de către Rădulescu-Pogoneanu, care l-a văzut în cursul după amiezei de ieri, dacă nu crede că a cerut oarecum prea mult - faţă de gravitatea momentului ~~xxxxx~~ politic actual - Iuliu Maniu a răspuns: "Nu este nimic. Acestea sunt poziţii tactice, pe care un şef de partid trebue să le păstreze, pentru a avea de unde ceda".

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Boeru
- Dl.Orzaru

No. 2392.

P.N.T.

IULIU MANIU

București, strada Sfinților No. 10

3

3

IULIU MANIU, este originar din Cluj, în vârstă cam de 74 ani, necăsătorit.

Avocat, Doctor în Drept și în Filozofie din Viena, ~~este unul din marii luptători pentru desrobirea românilor din Ardeal.~~

Nu figurează în nici un consiliu de administrație.

Posedă o avere modestă în numerar și este proprietar al unei vii și teren arabil la Bădăcini și participație la o mînă de aur în Munții Abrudului.

București, 16 Maiu 1946.-

S.S.I. 2923/8
C.I.
Cr/G.

8 Ianuarie 1946

~~183~~ 482

4

N O T A Nr. 22

Hotărîrea Dlui Iuliu Maniu de a recomanda 16 fruntaşi din delegaţia permanentă şi doi din biroul partidului pentru a fi ales un reprezentant în guvern, a fost determinată de două motive:

a.- Dl. Maniu a dorit să evite o gravă sciziune în partidul naţional-ţărănist după respingerea Dlui Mihalache, când majoritatea fruntaşilor membri ai delegaţiei permanente au constatat că Dl. Dr. Lupu a avut dreptate când a spus că locul i se cuvine şi că Dl. Mihalache nu va fi recunoscut.

Recomandând pe toţi membrii delegaţiei permanente, Dl. Maniu a înţeles să dea o satisfacţie tuturor acestor fruntaşi.

b.- Dl. Iuliu Maniu a declarat Duminecă, că Dnii Harriman şi Kerr i-au declarat că trebue neapărat acceptată soluţia dela Moscova, pentru câştigare de timp şi că situaţia nu va rămâne definitivă.

Dl. Harriman ar fi asigurat pe Dnii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu că Statele Unite nu vor recunoaşte guvernul Groza fără garanţia alegerilor libere şi integrala libertate a presei.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

10 Ianuarie 1946

2923

454 483

5

OPERAT LA FIŞE

N O T A Nr. 32

In ceiace priveşte alegerile generale, D-nii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu înţeleg să ducă tratative directe cu guvernul Groza, pentru asigurarea libertăţii lor.

D-nii Maniu şi Brătianu intenţionează să ceară:

a. Neutralizarea ministerelor de Interne şi Justiţie, fie prin numirea altor titulari, fie prin numirea unor subsecretari de stat neutri;

b. Inlocuirea prefecţilor şi primarilor, prin magistraţi.

In ce priveşte libertatea presei, D-nii Maniu şi Brătianu cer apariţia ziarelor naţional-ţărăniste (Dreptatea, Tărănismul, Curierul) şi liberale (Viitorul, Democraţia, Independenţa), precum şi restituirea întreprinderilor tipografice. Deasemenea vor cere asigurarea păcurii pentru fabrica Letea şi neamestecul lucrătorilor în chestiunile ce le vor publica ziarele.

In cazul în care aceste deziderate nu vor fi acordate, D-nii Maniu şi Brătianu vor trimite câte un protest la Londra, Washington şi Moscova.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
- Dl. Orzaru

SSI
CI

O/D

10 Ianuarie 1946

6

2923

NOTA 15.

Cu ocazia aniversării lui MANIU, la care au participat toţi fruntaşii partidului naţional-ţărănesc - în ziua de 8 Ianuarie 1946 -, a făcut o mare impresie discursul preotului unit Canonicul Dr. TITUS MĂLAI, parohul bisericii unite din Bucureşti, care a atacat guvernul şi a considerat pe Maniu drept „salvarea neamului" şi „simbolul unităţii naţionale".

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- T. Orzaru

--

S. S. I.

C. I.

Cr/G.

14 Ianuarie 1946

~~486~~ 485

2923

7

OPERAT LA FIȘE

N O T A Nr. 40

Dlui Iuliu Maniu a insistat pe lângă Dl. Clark Kerr, înainte de plecarea acestuia la Londra de a informa cercurile britanice asupra lipsei de garanţii din partea guvernului Groza în ceiace priveşte libertatea alegerilor şi asigurarea libertăţii presei şi individuale.

Dl. Iuliu Maniu a cerut ca, eventuala recunoaştere a guvernului Groza la Londra şi Waschington să fie categoric condiţionată de garanţii certe în privinţa alegerilor, presei şi eliberarea partizanilor din cele două partide istorice.

Dl. Kerr a promis să expună guvernului britanic situaţiunea din România în lumina constatărilor personale, pe care le-a făcut în România.

Dl. Iuliu Maniu şi-a exprimat Sâmbătă seara credinţa că, eventuala recunoaştere a guvernului Groza va fi temeinic condiţionată. Va fi, a spus D-sa, o recunoaştere provizorie.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Orzaru

~~...~~ 486

S. S. I. 15 Ianuarie 1946

C. I.

Cr/Dd.

2923

8

N O T A Nr. 45

Dnii Iuliu Maniu și Dinu Brătianu au examinat, în cel mai strict secret, problema atitudinii partidelor național-țărănist și liberal față de U.R.S.S. și atitudinea cercurilor sovietice față de cele două partide.

Dnii Maniu și Brătianu au tras concluzia că, deși ambele partide au făcut declarații de loialitate față de Rusia, exprimându-și dorința unei colaborări sincere cu vecinul dela răsărit, totuși s'a înregistrat în ultimele zile, adică după terminarea conferinței comisiei aliate la București, o recrudescență a adversității sovietice împotriva ambelor partide românești.

Dnii Iuliu Maniu și Dinu Brătianu au decis oprirea oricărei acțiuni de înființare a societăților filosovietice proectate și adoptarea unei atitudini vigilente față de U.R.S.S.

-----.-----

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Dl. Orzaru
- Dl. Fundu
- Dl. Dir. Boeru

~~455~~ 487

S. S. I.
C. I.
Cr/Dd.

15 Ianuarie 1946

2923

9

N O T A Nr. 47

Cu prilejul întrevederii de Luni dintre Dnii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu s'a examinat situaţiunea politică în lumina ultimelor evenimente.

D. Iuliu Maniu a arătat că guvernul Groza nu oferă nici o garanţie suficientă cu privire la libertatea alegerilor şi nici nu înţelege să acorde libertatea deplină presei.

In faţa acestei situaţiuni, D. Iuliu Maniu a fost de părere să se redacteze un memoriu, care să fie trimis Regelui, misiunilor americană, sovietică şi britanică, arătându-se că prevederile comunicatului dela Moscova nu sunt respectate de guvernul Groza.

Dnii Maniu şi Brătianu au examinat şi situaţiunea din Bulgaria, unde misiunea Dlui Vâşinski a eşuat.

-----.-----

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Dl. Dir. Boeru
- Dl. Orzaru

OPERAT LA FIŞE

S. S. I.
C.I.
Cr/Z.

17 Ianuarie 1946

~~489~~ 488

10

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A Nr. 70

Dl. Iuliu Maniu a avut o întrevedere cu Dl. Dinu Brătianu, cu care prilej s'a interesat asupra rezultatelor audiențelor D-lor Dinu Brătianu și Mihai Romniceanu la Rege.

Deasemenea Dl. Iuliu Maniu s'a interesat de discuțiunea avută de Dl. Mihai Romniceanu cu Dl. Kavțaradze, ambasadorul sovietic.

D-nii Iuliu Maniu și Brătianu au trecut în lumină situațiunea generală, st bilind un punct de vedere comun.

Ambii șefi de partde au recunoscut că dela intrarea în guvern a D-lor Hațieganu și Romniceanu, regimul democratic se găsește în evident progres și câștig de libertăți.

Dl. Iuliu Maniu a insistat pentru concentrarea acțiunii ambelor partide, care astfel pot realiza mult mai bine programul de democratizare a țării.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
- Dl. Orzaru

S S I
C I

O/D

17 Ianuarie 1946

2923

489

N O T A

11

OPERAT LA FIŞE

IULIU MANIU, care este cu totul împotriva începerii unei activităţi pe teren a birourilor electorale, pentru că ar duce la o mişcare de curente şi nemulţumiri pe care P.N.T. nu le va putea stăvili, a fost nemulţumit pentru că atât MIHAI POPOVICI, pentru Ardeal, cât şi MIHALACHE, în Regat, au început activitatea.

Pentru aceasta, Maniu - care nu crede în posibilitatea unor alegeri apropiate - a socotit că ar fi mai bine ca pentru câteva zile să dispară de pe arena politică, internându-se într'un sanatoriu şi evitând astfel rolul său de arbitru în bucătăria partidului, menţinându-şi totuşi rolul de "singura speranţă" a partidului.

Deşi i s'a propus insistent să plece la Sibiu, la obişnuitul său sanatoriu, sau la Sinaia, la vila d-rului JOVIN, Maniu a refuzat ambele invitaţiuni, căutând să aibă cât mai puţine întrevederi şi să fie cât mai puţin văzut.

Asupra sănătăţii sale, se poate spune că - în afară de fractura dela picior şi de o astmă de care suferă - nu a avut nimic grav, care să justifice o internare în sanatoriu, făcută atât de alarmant.

Observaţie: Din informaţiile primite pe alte căi, referitor la boala lui Maniu, a fost vorba de o boală diplomatică.

COMUNICAT :
- Dir.Coord.
- Dl.Boeru
- T.Orzaru

2923

19 Ianuarie 1946

OPERAT LA FIŞE

N O T A

12

Maniu a făcut o aspră observaţie secretarului general al Partidului, N.Penescu, autorul comunicatului dat de biroul presei P.N.T. cu privire la suspendarea ziarului "Ardealul" şi pe care l-a trimis ziarelor fără a-l mai întreba.

Preşedintele Partidului Naţional Tărănesc a spus lui Penescu că s'a pretat la manevra adversarilor cari cu totdinadinsul vor să-l scoată antisemit. La rândul său Penescu i-a răspuns că "Ardealul" este oficiosul lui Mihai Popovici, care de Sf.Ion - cu ocazia zilei onomastice a lui A.I.Mureşanu - a prezidat masa dela locuinţa acestuia, fiind înconjurat de toţi fruntaşii ardeleni, şi ca atare trebuie să-i ia apărarea.

In general, se observă în rândurile maniste o deosebită grije de a se lepăda de orice fel de legături cu ziarul "Ardealul" şi cu directorul său.

Bocşa Mălin, dela biroul presei a fost chemat de Mihai Popovici, care i-a dat dispoziţii să nu mai publice nimic, decât sub controlul său.

In sânul Partidului Naţional Tărănesc, partizanii lui Ion Mihalache au profitat de gafa ramurei ardelene în legătură cu ziarul "Ardealul" pentru ca să atace pe ardeleni, pe motivul că - monopolizând directivele şi activitatea centrului - face greşeli pe care apoi le suportă întreg partidul.

Această campanie de atacuri mihalachiste este susţinută de Nestor Badea şi Popescu Mehedinţi.

Comunicat
Dir.Coordonării
Dl.Dir.Boeru
Serv.Presei
Dl.Orzaru.

S S I
C I

O/D

2923

19 Ianuarie 1946

OPERAT LA FIŞE

N O T A 51.

13

MANIU continuă să se simtă rău de pe urma indigestiei suferite la „CAPSA".

[redacted]

El se află internat la Sanatoriului Dr.JOVIN din B-dul Dacia nr.19, specialist radiolog.

Se păstrează o discreţie absolută, anturajul său ferindu-se să afirme că Maniu este din nou bolnav, pentru a nu descuraja cadrele, tocmai în faza de pregătire a campaniei electorale.

Cu toate că se refuză orice amănunte în legătură cu starea „Domnului Preşedinte", aproape întreaga delegaţie permanentă a p.n.ţ. se interesează continuu de evoluţia bolii.

+

Observaţie : Diagnosticul medical - după informaţiile noastre - a fost colibacciloză.

---=---

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- T.Orzaru

S. S. I.
C.I.
G/Z.

19 Ianuarie 1946

~~483~~ 4/21

2923

14

N O T A Nr. 92

Cu privire la deblocarea cadrelor militare, Dl. Iuliu Maniu a trimis Regelui, în cursul zilei de Marți, un memoriu prin intermediul D-lui Niculescu-Buzești.

In acest memoriu, șeful partidului național-țărănesc arată că nu crede necesară deblocarea armatei în împrejurările actuale.

Dl. Iuliu Maniu a preconizat Suveranului amânarea deblocării cadrelor armatei până după conferința păcii care va avea loc în luna Maiu a.c.

Dl. Iuliu Maniu a demonstrat că, astăzi nu se poate ști ce efective vor fi lăsate României prin tratatul de pace, iar prin armistițiu aceste efective sunt prea neînsemnate.

Deblocarea cadrelor militare ar provoca doar desorganizare și nemulțumiri în rândurile armatei naționale.

Vineri dimineața Dl. Iuliu Maniu a fost anunțat că Regele a adoptat punctul de vedere exprimat prin memoriu și l-a și expus față de teza guvernului.

Comunicat : ------

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Orzaru
- Dl. Cernea

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

19 Ianuarie 1946

2923

15

OPERAT LA FIŞE

NOTA Nr. 96

Dl. Iuliu Maniu continuă să fie suferind. Şeful partidului naţional-ţărănist şi-a exprimat dorinţa de a pleca pentru câteva zile la Sibiu, ceiace se va întâmpla probabil curând.

Dl. Iuliu Maniu a fost anunţat Vineri că Regele a fost îndeosebi afectat de amestecul Său în chestiunea ziarului "Ardealul" şi incidentele ce-au urmat.

Dl. Maniu a transmis la Palat punctul de vedere al partidului naţional-ţărănesc, care nu s'a solidarizat cu ieşirea antisemită a ziarului Ardealul, dar nici nu a înţeles să lase a trece fără nici o reacţiune, tendinţa de atac prin presă împotriva Coroanei.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Orzaru
- Dl. Cernea

c/ Dr. Boeru 2923

19 Ianuarie 1946

495

16

N O T A

Starea sănătăţii lui Iuliu Maniu datorită îngrijirilor date de Dl.Dr.Profesor Jovin Ion s'a ameliorat pe ziua de ieri 18 Ianuarie 1946, fapt ce l'a terminat să primească vizita D-lui Dinu Brătianu cu care a avut o întrevedere de aproximativ o oră.

Deasemenea la vizitat Dr.Emil Haţieganu după ce în prealabil a avut o consfătuire la domiciliul său cu Mihail Romniceanu, spre a-i comunica rezultatul consfătuirei.

S'a mai remarcat prezenţa următorilor fruntaşi ai Partidului Naţional Tărănesc: Mihail Popovici, Dr.Virgil Solomon,Vasile Serdici, Leocuţia,şi Corneliu Coposu.

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

2923

21 Ianuarie 1946

N O T A Nr. 108 17

Inlocuirea Dlui Archibald Clark Kerr dela Moscova este socotită în cercurile liberale şi naţional ţărăniste ca rezultatul atitudinii adoptate de ambasadorul britanic în rezolvarea crizei politice din România.

Dl. Iuliu Maniu a prestins Sâmbătă că înlocuirea Dlui Kerr s'a produs la cererea guvernului sovietic, care a socotit că ambasadorul britanic nu mai poate avea agrementul în capitala URSS, după atitudinea manifestată în tratativele dela Bucureşt.

Dl. Dinu Brătianu a comunicat intimilor săi, că Dl. Kerr i-a relatat în mod confidenţial, cu prilejul prezenţei la Bucureşti, că Dl. Harriman este alături de Dl. Vâşinski în toate ocaziunile, fiind un filo-comunist şi filo-sovietic convins. Intre D-nii Kerr şi Harriman divergenţele au fost permanente in timpul discuţiilor din România.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
- Dl. Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

2923

21 Ianuarie 1946

18

OPERAT LA FIȘE

N O T A Nr. 187

Intrevederea de Sâmbătă dintre D-nii Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, care a avut loc în Bdul Dacia, la locuința Drului Jovin, unde se găsea șeful partidului național-țărănist, a fost cerută de Dl. Dinu Brătianu.

Șeful partidului liberal a comunicat Dlui Iuliu Maniu că s'a cerut din partea misiunii americane și britanice, să se expună în cadrul unui memoriu, problema presei în România.

Dl. Dinu Brătianu a arătat un memoriu in care a expus situațiunea presei liberale și în general a presei.

Dl. Dinu Brătianu a ~~arătat~~ vorbit în memoriul său și despre problema hârtiei care se găsește ca o armă în mâinile guvernului, precum și de lipsa de diligență pe care o arată guvernul în acordarea autorizațiilor pentru ziarele liberale, conform prevederilor comunicatului dela Moscova.

Dl. Iuliu Maniu s'a declarat de acord pentru acest memoriu, declarând că el trebue însoțit de un protest împotriva tergiversării acordării autorizațiilor de apariție a ziarelor.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
Dl Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

21 Ianuarie 1946

2923

19

N O T A Nr. 106

In discuţiunea dintre D-nii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu s'a examinat şi posibilitatea unei modificări a guvernului actual, proectată de D-nii Groza şi Tătărăscu.

Ar fi vorba de intrarea în guvern a Dlor Franasovici şi Ghelmegeanu, la două departamente cu caracter economic.

D-nii Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu au fost de acord că o schimbare de guvern nu poate fi acordată decât de Rege. Ori, Suveranul trebue sfătuit să se împotrivească unei remanieri.

Teza Dlor Maniu şi Brătianu este că o schimbare în guvern, cu concentrarea producţiei de război şi aprovizionării într'un singur departament, ar duce la consolidarea cabinetului. Ori, acest lucru nu poate fi făcut înainte ca aliaţii anglo-americani să fi recunoscut guvernul Groza.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Boeru
- Dl.Fundu
- Dl.Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

Legaturi 2923

21 Ianuarie 1946

20

OPERAT LA FIȘE

N O T A Nr. 103

Dl. Iuliu Maniu continuă să fie bolnav. D-sa doreşte să plece în cursul acestei săptămâni la Sibiu pentru o odihnă de câteva zile.

In acest scop Dl. Iuliu Maniu a convocat pentru Luni biroul partidului naţional-ţărănist, la care a invitat dela Dobreşti şi pe Dl. Ion Mihalache.

La această şedinţă Dl. Iuliu Maniu va face recomandările necesare în ceiace priveşte directivele partidului în timpul absenţei sale din Bucureşti.

Interimatul conducerii partidului va rămâne Dlui Ion Mihalache, care va lua deciziuni ajutat de biroul partidului compus din D-nii Mihai Popovici, N. Penescu şi ing. Mihăescu.

Problemele socotite de actualitate în partidul naţional-ţărănist sunt:

autorizaţiile de apariţie a ziarelor;

eliberarea partizanilor arestaţi cu prilejul zilei de 8 Noembrie.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Orzaru

S.S.I.

C.I.

0/

24 Ianuarie 1946

~~500~~ ~~499~~

2923

21

OPERAT LA FIȘE

N O T A 62.

Cercurile intime ale lui Maniu, sunt foarte îngrijorate de starea sănătăţii lui [redacted]

Observaţii. Pentru acest motiv Maniu a plecat la Sinaia, fiind însoţit de Coposu şi de contele de Gattenburg.

Comunicat

Dir. Coordonării

D-l Orzaru

S. S. I. 24 Ianuarie 1946

C. I.

0/

2923

22

OPERAT LA FIŞE

N O T A 65.

Inainte de a pleca,Maniu a dat dispoziţii lui Mihalache şi lui M. Popovici,ca toate persoanele ce vor fi numite pe lângă Haţieganu,să fie "absolut pure" (să nu fi avut nici un fel de legătură cu regimul de dictatură sau cu vreo organizaţie fascistă) pentru a nu fi motive să fie atacat partidul tocmai aucm îm apropierea alegerilor.

Observaţii: Până în seara de 23 Ianuarie crt. nu se cunoşteauîncă persoanele desemnate pe lângă ministrul Haţieganu.

Comunicat:

Dir. Coordonării

D-l Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

2923

28 Ianuarie 1946

23

NOTA Nr.150

D-nii Dr.Lucaciu şi Dr.Popovici, conducători ai organizaţiilor de români din America, au trimis prin misiunea americană, un mesagiu Dlui Iuliu Maniu prin care îl asigură, din nou, de dragostea, devotamentul şi ajutorul lor, sub orice formă. Dl.Maniu este rugat să persiste în lupta sa deoarece această luptă este legată de soarta întregei românimi şi ea are agrementul şi simpatia indiscutabilă a Guvernului din Waschington şi a Dlui Truman personal.

Deasemeni, Dl.Maniu mai este rugat, să se facă interpretul lor pe lângă M.S.Regele Mihai, pentru a-I arăta acelaş devotament şi aceaşi dragoste românească, etc., etc.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Serv.Politic

S S I
C I

O/D

2923

~~103~~ ~~5929~~

31 Ianuarie 1946

24

N O T A 79.

IULIU MANIU a declarat intimilor săi că va căuta să amâne alegerile, pentru ca - pozând victimă - pe deoparte să evite răspunderea guvernării în momente când nu există soluţii, iar pe de altă parte să nu se facă de râs, în cazul că nu ar bţine majoritatea în alegeri.

Maniu şi-a manifestat teama ca nu cumva, în urma alegerilor, din cauza rezultatului nefavorabil, P.C.R., Uniunea Sovietică să nu ia o atitudine mai severă în ce priveşte aplicarea armistiţiului.

Pe aceste considerente, Maniu a lăsat la libera preocupare a lui CARANDINO şi NESTOR BADEA organizarea ziarului "DREPTATEA", cu indicaţiunea că ziarul să aibă un caracter cât mai social.

---=---

COMUNICAT :
- Dir.Coordonării
- ~~Bir.D.~~ Politic

--

S S I
C I

O/D

31 Ianuarie 1946

2923

N O T A 80.

25

Retragerea lui MANIU la Sinaia, deşi ca aspect exterior este motivată de necesitatea unei odihne, ascunde totuşi - în primul rând - raţiuni de ordin politic.

In cercul strict intim care îl înconjoară (LEUCUTIA, COPOSU, GATTERBURG-VENETU), Maniu şi-a arătat neîncrederea într'o rezolvare practic favorabilă a acordului dela Moscova. Ca atare, a promovat pe prim plan pe ION MIHALACHE, cu misiunea de a organiza partidul pe teren, de a se ocupa de presă şi de delegaţia permanentă a partidului.

Iuliu Maniu este ţinut la curent despre activitatea lui Mihalache de către VIRGIL SOLOMON şi RICA GEORGESCU, care i-au transmis că organizarea pe teren merge greu din lipsă de bani, ca şi apariţia ziarului "DREPTATEA", care şi ea este periclitată, tot din lipsă de bani.

In legătură cu lipsa de bani, Coposu şi Leucuţia şi Gatterburg comentează că Ion Mihalache, preluând organizarea partidului, s'a găsit în faţa unei casierii golite şi a unui casier (Ing.ŞT.MIHAESCU), care i-a făcut un raport despre imposibilitatea de a avea vreun ban. Mihalache a cerut atunci o totală reorganizare a casieriei, propunând ca Ing.Mihaescu să fie ajutat de doi casieri-adjuncţi, care să aibă rpsunderea pentru încasarea la zi a cotizaţiilor şi subvenţiilor.

Discutându-se această chestiune în delegaţia permanentă, maniştii - care deţin majoritatea - au propus ca adjuncţi pe N.IUCA şi EMIL GHILEZAN. 26

Aceiaşi problemă bănească s'a pus şi pe chestiunea alegerilor, partidul neavând automobile şi hârtie pentru afişele de propagandă.

Mihalache se luptă cu aceste situaţii, fără nici o posibilitate de a le rezolva, iar maniştii caută să-i saboteze activitatea pe orice cale, pentru ca - pus în faţa unor situaţii grele - să-şi dea seama că numai ei îl pot ajuta.

Cum însă nici Maniu nu poate, deocamdată, rezolva chestiunea bănească a partidului şi cum acesta nu crede într'o destindere politică efectivă, lasă toată sarcina pe seama lui Mihalache, iar el - deşi este perfect sănătos - şi-a amânat plecarea din Sinaia cu încă zece zile.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Dir.Zaharia
- T.Orzaru

S.S.I.
C.I.
Cr/G.

2928

1 Februarie 1946

OPERAT LA FIȘE

27

NOTA Nr.178

Dl.Iuliu Maniu a avut la Sinaia o lungă întrevedere cu Dl.Negel, mareșalul Palatului. Cu acest prilej s'a abordat între altele și problema rectificării de graniță cerută de unguri, după informațiunile Dlui Iuliu Maniu.

Șeful partidului național-țărănist a rugat pe Dl.Negel să transmită Regelui părerea sa, că cererea maghiară este rezultatul unui calcul pe baza faptului că România nu va avea la conferința de pace guvernul într'adevăr reprezentativ și care să se poată opune cu autoritate revendicării unei rectificări de graniță în favoarea Ungariei.

Dl.Iuliu Maniu a spus că guvernul Groza, chiar în ipoteza recunoașterii lui, va pierde cu siguranță partida românească la conferința păcii, având în vederex lipsa de aderență a poporului român la formațiile politice ce-l compun și specularea acestui fapt important de către delegații maghiari.

Dl.Iuliu Maniu vede problema ca foarte serioasă și pregătește aruncarea responsabilității ei asupra guvernului Groza.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Serv.Politic
- Dl.Cernea

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

4 Februarie 1946

28

N O T A Nr.210

Dl.Iuliu Maniu a ţinut să aibă la sfârşitul săptămânii trecute un nou contact cu Dl.Negel, la Sinaia.

Cu acest prilej, Dl.Iuliu Maniu l-a informat pe Mareşalul Palatului că s'a iniţiat o acţiune de înlocuire a Dlui Negel din postul de mareşal.

Acţiunea ar fi dirijată de Dl.Gh.Tătărăscu, pe baza relaţiilor sale cu Regina Elisabeta, căreia i s'a arătat că partidele din guvern ar agrea foarte mult prezenţa Dlui Richard Franasovici în postul de mareşal al Palatului.

Dl.Negel a răspuns Dlui Iuliu Maniu că a mai auzit despre asemenea demersuri, dar că punând Regelui la începutul lunii Ianuarie problema, Suveranul l-a rugat pe Dl.Negel să rămână la postul său.

Dl.Iuliu Maniu a declarat că partidele naţional-ţărănist şi liberal se opun categoric schimbării Mareşalului Palatului.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Serv.Politic
- Dl.Paleologu

Legătură cu Palatul

S S I
C I
P

O/D

7 Februarie 1946

29

2923

N O T A Nr. 125

In cercul său strict intim, MANIU s'a exprimat în favoarea unor reforme radicale de stânga şi pentru întronarea „dreptăţii sociale", cu condiţia ca să se ţină seama că aceasta este strâns legată de „ideia naţională" şi „morala creştină".

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Subs. Politică

--

S S I
C I
P
O/D

7 Februarie 1946

30

N O T A Nr. 110.

Dr.HATIEGANU - fiul Ministrului EM.HATIEGANU - îngrijeşte pe IULIU MANIU.

In legatură cu starea sănătăţii acestuia, Dr.Haţieganu a afirmat : „Maniu [redacted] şi acum poartă urmele acestei lovituri. [redacted] Pe un Maniu activ şi militant - spune dr.Haţieganu - nu se mai poate conta de aci înainte. El trebue menţinut ca un simbol. E tot ce se poate face".

In ceeace priveşte succesiunea lui Maniu, fiul lui Haţieganu este de părerea,categoric exprimată, că moartea lui Maniu înseamnă moartea partidului naţional ţărănesc. Maniu nu poate avea succesor, fiindcă nimeni nu poate fi "ca el : opozant din naştere".--

./.

„Guvernările naţional ţărăniste sunt departe de a fi fost perfecte, a adăugat Haţieganu, dar ca forţă de opoziţie, Maniu este neîntrecut. Aşa a făcut sub Habsburgi, aşa a combătut - până l-a doborît - pe CAROL AL II-lea, aşa face şi acum. S'ar putea însă ca medicina să nu-l mai poată seconda în sarcina pe care şi-a luat-o".

„Partidul naţional ţărănesc nu are un şef să succeadă lui Maniu : MIHALACHE nu este un opozant intransigent să ducă o luptă de sens istoric ca aceea pe care o duce Maniu. El nu are nici sobrietatea, nici structura morală, care l-au făcut pe Maniu atât de popular. In plus de aceasta, Mihalache are o situaţie falsă faţă de Rusia, deoarece a fost voluntar în războiul contra ei şi actele scrise, care există în această chestiune, vor fi întotdeauna o pată politică ce va apăsa cariera sa şi acţiunea partidului. Deci alegerea sa ar fi nefericită".

"Partidul naţional ţărănesc începe să miroase într'adevăr a mucegaiu istoric. El va dispare odată cu Maniu", a adăugat dr.Haţieganu.

In ceeace priveşte pe tatăl său, dr.Haţieganu spune că "el este dinamic, curajos, netemător de sancţiuni şi energic în urmărirea scopurilor politice propuse. Deaceea el inspiră stimă comuniştilor şi le impune".

---=---

COMUNICAT :
- Dir.Coordonării
- Subsecţia Pol.

---.

S S I
C I
P

O/D

2923

7 Februarie 1946

31

N O T A Nr. 113

OPERAT LA FIȘE

MANIU s'a arătat, în ultimele zile, foarte nemulţumit faţă de activitatea lui ION MIHALACHE, care schimbă cadrele maniste din vechiul regat, înlocuindu-le cu oameni care plecaseră la F.R.N.

Intre alţii, Mihalache intenţionează ca să schimbe şi pe CEZAR SIMIONESCU, care contează ca manist.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Dir.Zaharia
- Subs.Politică

S S I
C I
P

7 Februarie 1946

O/D

2983
2923

32

NOTA Nr. 121.

OPERAT LA TISE

In legătură cu viitoarele alegeri din România, MANIU a declarat prietenilor săi că anglo-americanii nu vor trimite decât observatori, deoarece trimiterea unor echipe militare ca în Grecia ar însemna declanşarea unui conflict cu U.R.S.S., pe care „anglo-americanii nu ar dori încă să-l provoace, tocmai pe chestia alegerilor din Româânia".

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Dir.Zaharia
- Subs.Politică

S S I
C I
P

O/D

7 Februarie 1946

29.2913

33

OPERAT LA FIȘE

NOTA Nr. 115.

In întrevederea dintre MANIU şi FLUERAS, Duminecă 3 Februarie a.c., Maniu a atras atenţia ca - în acţiunea începută de Flueraş - să nu supere pe C.TITEL PETRESCU, deoarece el tot mai speră că până la urmă acesta va veni alături de opoziţie.

516.519.534.535
538.604.635.165.
661.706.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Dir.Zaharia
- Subs.Politică

S S I
C I
P

O/D

7 Februarie 1947

2928

512

34

OPERAT LA FIŞE

N O T A Nr. 129.

Discutându-se eventualitatea unui conflict între Aliaţi, MANIU a declarat intimilor săi că nu crede în deslănţuirea „imediată" a acestui conflict, deoarece se vor găsi la Londra soluţii de compromis pe chestiunile politice.

Totuşi, e posibil ca să izbucnească acest conflict pe chestiunea petrolului din Persia, sau chiar al celui din insulele Sakhalin, pe care-l râvnesc americanii, care „aşteaptă din partea U.R.S.S. un gest de provocare".

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

--

S. S. I.
C. I.
Cos/G.

13 Februarie 1946

2923

513

35

OPERAT LA FIŞE

N O T A Nr.260

Cu prilejul audienţei lui Iuliu Maniu la Rege şeful partidului naţional-ţărănist a comunicat Suveranului nemulţumirea sa faţă de modul cum este condus guvernul.

Iuliu Maniu a adus la cunoştinţa Regelui depunerea unui memoriu prin care partidul protestează împotriva neaducerii la cunoştinţă a notelor primit de guvern din partea Marei Britanii şi St.Unite.

Regele şi-a exprimat dorinţa să se poată realiza un acord cât mai deplin între partidele din guvern, pentruca România să se poată ~~fxxmx~~ reface de pe urma războiului.

Iuliu Maniu a arătat Regelui că guvernele american şi englez nu vor trece la ajutorarea României până nu va fi fost satisfăcut principiul democratic al efectuării alegerilor libere, care să indice voinţa ţării şi guvernul ei.

Comunicat:
- Dir.Coordonării
- Serv.Politic

S I
C I
P
O/D

15 Februarie 1946 574

2923

N O T A Nr. 176.

36

Retragerea lui MANIU pentru un scurt timp la Sinaia a fost un prilej pentru acesta de a examina situaţiunea generală politică, după o lună dela realizarea pe teren a hotărîrilor dela Moscova şi după comunicarea dela Londra şi Washington privitoare la recunoaşterea guvernului.

Maniu a profitat de audienţa de Sâmbătă 9 Februarie la Rege, pentru a face Suveranului un amplu expozeu asupra situaţiunii, arătând că din întreaga activitate a guvernului se poate desprinde o tendinţă de eludare a angajamentelor contractate cu prilejul prezenţei în România a comisiei interaliate compuse din KERR, HARRIMAN şi VIASINSKI, conform celor stabilite la Moscova.

Nici una din obligaţiunile contractate nu a fost adusă la realizare : libertatea presei, asigurarea libertăţii individuale, a libertăţii alegerilor,etc.

Maniu şi-a exprimat - faţă de Rege - credinţa fermă că guvernele britanic şi american nu vor recunoaşte definitiv guvernul român, fără alegeri complet libere. Ori - a spus Maniu - reese clar din toate tergiversările şi operaţiile pregătitoare, că guvernul GROZA încearcă să pregătească alegeri care să nu reprezinte adevărata voinţă a ţării.

In consecinţă, şeful partidului naţional ţărănesc L-a anunţat pe Suveran că - atât partidul de sub şefia sa cât şi partidul liberal - vor iniţia de îndată

515

o violentă campanie opoziţionistă împotriva guvernului, pentru a determina modificarea compunerii lui şi asigurarea alegerilor libere.

După sosirea sa în Bucureşti, Maniu a avut o întrevedere de două ore cu Le ROUGETTELL, reprezentantul politic al Marei Britanii în România. Şeful partidului naţional ţărănesc a expus situaţiunea politică în lumina de mai sus, opinând pentru întârzierea unei recunoaşteri care ar periclita definitiv regimul democratic din România.

In sprijinul vederilor sale, Maniu a adus şi susţinerea din partea lui DINU BRATIANU şi TITEL PETRESCU, care deasemenea socotesc nesatisfăcute angajamentele contractate de guvernul Groza faţă de reprezentanţii diplomatici anglo-americani în România.

Le Rougettell a cerut lui Maniu o expunere scrisă documentată în această direcţiune, pe care şeful partidului naţional ţărănesc s'a însărcinat să i-o prezinte până Sâmbătă. Scopul plecării lui Maniu la Dobreşti este tocmai redactarea acestei expuneri documentate, cerute de Le Rugettell.

Prin oficioasele naţional-ţărănist şi liberal, ca şi prin propaganda care se va intensifica, cele două partide înţeleg să deslănţue o puternică acţiune împotriva guvernului, pentru a declanşa încă înainte de alegeri o schimbare înlăuntru, care să ducă la formarea unui cabinet în măsură să asigure libertatea alegerilor, sau să determine acordarea maximum-ului de garanţii din partea actualului guvern.

In acţiunea sa, Maniu merge până la a preconiza abţinerea dela alegeri a partidelor istorice.

--=--

COMUNICAT :
- Dir.Coord.
- Subs.Pol.

--

S S I
C I
P

O/D

15 Februarie 1946

NOTA Nr. 184

IULIU MANIU s'a plâns, ieri, D-rului JOVIN că suferă de continue dureri de cap şi că, în general, se simte foarte slăbit.

Jovin i-a recomandat o reducere a cantităţilor de alimente, atrăgându-i atenţia că - dacă criza de acum o lună se repetă - poate să-i fie fatală.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

S S I
C I
P

O/D

15 Februarie 1946

39

2923

NOTA Nr. 156.

PENESCU este foarte impresionat de starea fizică a lui MANIU, spunând că acesta s'a întors mult mai rău decât plecase la Sinaia. E slab, nu se poate mişca şi are o înfăţişare descurajatoare.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

--

S I
C I
P

O/D

2923

15 Februarie 1946

178

OPERAT LA FIŞE

N O T A   Nr. 155

40

In ziua de 12 Februarie a.c., a avut loc o întrevedere între IULIU MANIU şi DINU BRATIANU. Ulterior, această întrevedere s'a transformat într'o reuniune prin participarea următorilor : MIHAI POPOVICI, EM.HATIEGANU, M.ROMNICEANU, BEBE BRATIANU, G.FOTINO şi Dr.ASRA BERCOVICI.

Chestiunea principială care s'a discutat a fost data alegerilor. M.Romniceanu şi Em.Haţieganu erau de părere că ambelor partide istorice nu le convine ca aceste alegeri să aibă loc înaintea conferinţei de pace, întrucât ar însemna ca ele să fie făcute în prezenţa armatei roşii în ţară. Conferinţa de pace din Mai va încheia un tratat de pace cu România şi atunci armata sovietică va trebui retrasă din ţară. Numai atunci ambele partide (naţional-ţărănesc şi liberal) vor putea da o luptă cu FND-ul în condiţii favorabile lor.

Mihai Popovici a pus chestiunea : „Ce siguranţă avem că tratatul de pace cu URSS va impune retragerea armatelor sovietice de pe teritoriul românesc? Acestea mai pot rămâne până la completa îndeplinire a condiţiilor armistiţiului ?".

Chiar şi în acest caz atât Dinu Brătianu cât şi Iuliu Maniu au fost de părere că timpul câştigat este în favoarea partidelor istorice. Dacă armata sovietică nu pleacă din ţară, vor avea tot timpul unei largi propagande şi a unor manevre mai ales în direcţia sindicatelor şi poate chiar în guvern, fie prin TATARASCU, fie prin C.TITEL PETRESCU. In acest moment partidele comunist şi social-democrat stăpânesc încă sindicatele. O muncă intensă în această direcţie poate da rezultate bune. In afară de aceasta, dacă alegerile se fac până în Mai şi partidele istorice obţin o majoritate, nu vor putea forma totuşi un guvern stabil, întrucât presiunea sovieticilor şi sindicatelor - acum în mâna comuniştilor s'ar deda la mişcări de stradă, campanii, etc., tocmai în momentul conferinţei de pace. Nu trebue să se uite că o mişcare de stradă, provocată de comunişti, nu poate fi înăbuşită acum prin forţă, în prezenţa armatei roşii. Pe de altă parte, comandamentul sovietic ar crea o stare de fapt cum este aceea din Ungaria. Aceasta

trebue neapărat evitat.

In general, părerea tuturor a fost că ar fi de preferat ca alegerile să aibă loc după conferinţa de pace. Până atunci, să se facă mari sforţări, în afara ţării, ca în condiţiile de pace cu România să fie impus Uniunii Sovietice să-şi retragă armatele de pe teritoriul ţării noastre. Sub diverse forme - mai ales economice - acest lucru poate fi cerut şi oficial. Celorlalte puteri - în afară de URSS - care hotărăsc la conferinţa de pace, trebue să li se arate însă că această retragere a armatei roşii este o chestiune ce singură garantează libertatea alegerilor şi aceste puteri să impună Uniunii Sovietice această condiţiune, chiar sub forma unei garabţii pentru executarea condiţiilor armistiţiului cu România.

Mihalache a ridicat o altă chestiune : nemulţumirile populare, acum, împotriva guvernului şi favorabile opoziţiei pot fi cu timpul temperate. Incheerea păcii de către actualul guvern ar constitui un succes pentru guvern şi s'ar putea ca momentul de atunci să nu mai fie aşa de favorabil opoziţiei ca cel de azi. I s'a răspuns că, dacă există o şansă oricât de mică ca alegerile să fie făcute fără prezenţa în ţară a trupelor sovietice, trebue profitat de această şansă, chiar cu riscul ca impopularitatea guvernului să mai scadă.

Nu s'a luat nicio hotărîre. Urmează să se cunoască precis intenţiile guvernului.

+

S'a mai discutat şi viitoarea lege electorală, până acum necunoscută complet.

Din felul cu Maniu a pus chestiunea (întrucât el nu a lămurit nimic precis), s'ar putea deduce că, dacă guvernul va depune o lege electorală care să nu convină naţional ţărăniştilor şi liberalilor, această lege nu va fi semnată de Rege.

Maniu a declarat că, după ultima audienţă la Rege, „are motive să fie optimist".

---+---

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Subs. Politică

--

S S I
C I
P

O/D

2923

18 Februarie 1946

42

OPERAT LA FIȘE

NOTA Nr. 206.

IULIU MANIU şi-a exprimat Sâmbătă părerea că cele ce se întâmplă actualmente pe plan internaţional nu constitue decât preludiul unor evenimente importante şi hotărîtoare între anglo-americani şi ruşi.

Maniu a declarat textual că „atitudinea Rusiei Sovietice la conferinţa O.N.U. dela Londra n'a îngăduit să se facă un pas înainte în ce priveşte câştigarea păcii. Anglo-americanii au desăvârşit doar organizarea acestui vast aparat internaţional, care va avea să reglementeze situaţiunile pe plan internaţional şi să determine adeziunile tuturor naţiunilor la o deciziune hotărîtoare".

Maniu a spus în continuare, lui HUDITA, că cele ce se întâmplă cu România nu au decât valoarea unor fapte strict locale.

„Situaţia raporturilor cu URSS şi a rolului pe care această putere o va avea pentru viitor în Europa şi în restul lumii, se va stabili încurând şi anume atunci când vor crede anglo-americanii că a sosit momentul rezolvării problemei".

Maniu a încheiat, spunând că este doar vorba de o câştigare de timp.

COMUNICAT :

- Dir.Coord.
- Subs.Pol.

SSI
CIP
P

O/D

18 Februarie 1946

2923

43

NOTA Nr. 201.

Cu ocazia ultimei întrevederi dintre IULIU MANIU şi reprezentantul politic britanic Le ROUGETELL, acesta - ca şi ambasadorii speciali KERR şi HARRIMANN - l-a sfătuit să se retragă dela şefia partidului naţional ţărănesc.

Totuşi, Maniu - din ambiţie şi motive personale - tergiversează retragerea.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

--

S S I
C I
P

2923

18 Februarie 1946

44

N O T A   Nr. 205

Intrevederea dintre IULIU MANIU şi DINU BRATIANU a avut ca obiect de discuţiune, între altele, şi problema numirilor de miniştri români în străinătate.

Discuţiunile s'au purtat în jurul constatării că guvernul intenţionează numirea în majoritate a unor membri ai partidului comunist în toate posturile.

Cei doi oameni politici mai sus numiţi au fost de acord să se opună categoric acestei intenţiuni şi să sesizeze Factorul Constituţional, care trebue să-şi dea agrementul pentru toate numirile.

In cursul zilei de Vineri, Maniu şi Brătianu au luat contact cu D. NEGEL, Mareşalul Palatului, căruia i-au exprimat punctul de vedere al celor două partide, pe care le prezidează.

Concomitent, s'a dat misiunea lui Gr. NICULESCU-BUZESTI de a informa şi pe altă cale pe Rege asupra opunerii lui Maniu şi Brătianu la numirile de miniştri în străinătate din rândurile comuniştilor.

Deasemenea, cei doi şefi de partide au examinat şi eventuala trimitere a unei comisiuni române la Conferinţa Păcii, căzând de acord să nu îngădue participarea vreunui membru al partidelor de sub conducerea lor.

In schimb, însă, au stabilit trimiterea unor delegaţii liberale şi ţărăniste la Londra şi Washington, pentru informare.

COMUNICAT :

- Dir. Coordonării
- Subsecţia Pol.

--

SSI
CIP

G/D

20 Februarie 1946

2923

NOTA Nr.112

In consfătuirile ce au avut loc în zilele de 16 şi 18 între DINU BRATIANU şi IULIU MANIU, s'a discutat posibilitatea încheerii unui cartel electoral între cele două partide.

In aceste discuţiuni, s'a căutat să se ajungă „la o formulă de înţelegere", care să îndepărteze tot ceeace desparte aceste partide „pentru a putea duce cu succes lupta împotriva actualei formule guvernamentale coalizate".

S'a hotărît să se înceapă o intensă campanie de propagandă, prin trimiterea în întreaga ţară a unor buni propagandişti, care să speculeze cele hotărîte la conferinţa miniştrilor „celor Trei Mari", care a avut loc la Bucureşti.

In propaganda lor, aceştia vor căuta să arate modul „cum guvernul înţelege să respecte hotărîrile luate".

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

--

S S I
C I
P

Gş/D

2923

21 Februarie 1946

5211

N O T A Nr. 243.

46

In dimineaţa zilei de 19 Februarie 1946, a avut loc o întrevedere IULIU MANIU - N.PENESCU, ocazie cu care secretarul general al partidului naţional ţărănesc a comunicat preşedintelui acelui partid dorinţa tuturor organizaţiilor din provincie ca alegerile să fie efectuate cât mai urgent şi că este cazul să facă uz de autoritatea sa, pentru a determina guvernul să fixeze neîntârziat data alegerilor.

S'a decis ca p.n.ţ. - prin Ministrul său în actualul guvern - să înmâneze d-lui Prim Ministru un memoriu, în care să se amintească promisiunile făcute în baza comunicatului dat după conferinţa dela Moscova, când s'a luat angajamentul că alegerile vor fi făcute cât mai neîntârziat.

In memoriu, se va comenta şi critica pretextul invocat de guvern că ţăranii sunt prea ocupaţi cu muncile agricole şi se va arăta că operaţia votării, pentru o persoană, nu trece peste o oră şi ziua poate fi aleasă într'o Duminecă sau sărbătoare, deci votanţii de toate categoriile nu vor pierde mai mult timp decât atunci când sunt purtaţi pe la tot felul de manifestaţii patronate sau inspirate de partidul comunist român.

Acest memoriu va fi comunicat şi guvernului englez la Londra, precum şi conferinţei miniştrilor de externe adjuncţi ai Marilor Puteri.

După acest demers, care va fi susţinut de EM.HATIEGANU, Iuliu Maniu va solicita o nouă audienţă Regelui, pentru a-i cere - în calitate de arbitru şi garant al respectării deciziilor dela Moscova - să someze guvernul F.N.D. pentru fixarea urgentă a alegerilor generale.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

S S I
C I
P

Gş/D

2923

526 ~~525~~

22 Februarie 1946

N O T A Nr. 248.

47

IULIU MANIU a primit numeroase texte din ziarele americane, în care regimul sovietic este criticat şi politica Uniunii Sovietice violent atacată.

Traducerile i-au fost puse la dispoziţie de către Misiunea Americană, de unde se arată că există un puternic curent în ziarele americane împotriva URSS.

Presa americană susţine că Uniunea Sovietică a trecut, acum, la o acţiune intensă de înarmare, în vederea războiului viitor, pe care intenţionează să-l declanşeze pentru cucerirea ideologică a lumii.

Maniu a avut, în convorbirile cu prietenii săi politic, o părere precisă în această direcţiune, arătând că raporturile dintre Statele Unite, Marea Britanie şi URSS sunt astăzi într'un stadiu foarte încordat şi că desvoltarea bunelor raporturi depinde de concesiunile pe care Rusia le va face.

Maniu crede că, numai deschizându-se complet graniţele URSS şi lăsându-se toate posibilităţile de constatare a situaţiei interne ruseşti, opinia publică americană va putea fi îndrumată spre altă poziţie faţă de guvernul sovietic.

„In împrejurările actuale - spune Maniu - Statele Unite merg spre o situare categorică împotriva tendinţelor sovietice şi poate chiar spre un conflict".

---=---

COMUNICAT :

Dir.Coordonării
Subs.Politică

~~5~~ 506

25 Februarie 1946

Romeo.

48

2923

PNI

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Intrevederea IULIU MANIU - DINU BRATIANU a avut de scop amânarea intensificării propagandei electorale, deoarece evenimentele internaţionale, care privesc direct România, sunt în perspectiva de a se produce foarte curând.

~~528~~ 507

2923

26 Februarie 1946

49

N O T A

275

In cursul întrevederii pe care IULIU MANIU a avut-o, Luni 25 Februarie a.c., cu BURTON BERRY, șeful partidului național țărănesc s'a plâns de ingerințele la care este supus partidul său, călcându-se astfel prevederile Conferinței dela Moscova și angajamentele luate de guvernul dr.GROZA de a lăsa liberă activitatea politică.

Cu acelaşi prilej, Maniu a predat lui Berry protestul partidului împotriva celor ce s'au întâmplat la Arad, Timişoara şi Bucureşti şi care sunt atribuite guvernului, care le-ar patrona.

~~525~~ ~~528~~

28 Februarie 1946

50

2923

N O T A

294

Cu ocazia intrevederii şi discuţiunilor ce au avut loc între IULIU MANIU şi ziaristul american MARKHAM, şeful partidului naţional ţărănesc a protestat contra terorarei partidului comunist român şi a cerut acestui ziarist să informeze forurile conducătoare americane că guvernul prezidat de dr. PETRU GROZA şi dirijat de p.c.r. nu respectă decât în minimă parte obligaţiile luate faţă de hotărîrile dela Moscova.

Ziaristul Markham a promis tot sprijinul său şi a cerut să i se producă dovezi palpabile.

---

2 Martie 1946

~~580~~

2923

~~609~~

OPERAT LA FIŞE

N O T A

309.

51

GEOROCEANU precizează că MANIU este acum destul de sănătos.

Maniu este însă îngrijorat de metodele de violenţă şi intimidare ale comuniştilor, de formarea echipelor de şoc, de monopolul mijloacelor de transport şi de echipele volante comuniste pentru spargerea sau tulburarea întrunirilor naţional ţărăniste.

In ceeace priveşte lucrătorii dela C.F.R., Georoceanu afirmă că ei aderă clandestin la naţional ţărănişti şi sunt de fapt anti-guvernamentali, din cauză că sunt reduşi la mizerie de actualul regim şi pentru că tendinţa lor reală este naţionalistă.

Mulţi delegaţi ceferişti l-au asigurat pe Georoceanu că, oricare ar fi riscurile, o mare massă muncitori vor vota pentru Maniu.

In ce priveşte programul electoral, ce va fi lansat de către Maniu, el prevede locuinţe pentru toată muncitorimea, dar aceasta în deplină proprietate individuală, pe baza unor împrumuturi pe termen lung şi cu participarea Statului.

In materie agrară, programul se va opune conservatorismului liberal şi va fi mai la stânga decât realizările agrare haotice ale F.N.D.-ului.

Maniu va lansa formula lotului de 20 ha., generalizat şi deci o nouă expropriere rurală.

---

6 Martie 1946
~~531~~ 530

292 / Palatul

52

N O T A

354.

Audienţa lui IULIU MANIU la Rege a avut ca imediat obiect de discuţie :

- Situaţia economică din ţară, socotită ca foarte grea de către şeful partidului naţional ţărănesc;

- Numirile de miniştri în străinătate;

- Exproprierea unor ferme model ale fruntaşilor naţional ţărănişti.

Maniu a arătat că partidul naţional ţărănesc este hotărît să iniţieze o acţiune de imediată apropiere de U.R.S.S. şi de câştigare a încrederii guvernului sovietic.

„Partidul naţional ţărănesc doreşte ca, păşind la o acţiune de colaborare cu guvernul actual, în forma largă de imediat după 23 August 1944, să se ajungă la soluţionarea problemei politice din România şi deci la înlăturarea uneia din problemele care crează dificultăţi în colaborarea dintre Uniunea Sovietică şi anglo-americani".

Regele s'a declarat în totul de acord cu această acţiune.

Maniu a condiţionat apropierea de comunişti şi colaborarea cu Uniunea Sovietică de respectarea

întregii independenţe a României, politice şi naţionale. 53

Iuliu Maniu s'a declarat gata de a încheia şi un tratat de alianţă cu Rusia Sovietică, punându-şi semnătura pe un asemenea act, cu condiţia însă a respectării suveranităţii României.

---

8 Martie 1946

~~533~~ ~~582~~

54

2923

N O T A 360.

In ședința biroului politic al Capitalei, MIHALACHE a comunicat că organizațiile de Negru și Albastru sunt atât de dezorganizate, încât - după părerea sa - la alegerile generale nu vor putea obține decât un număr foarte mic de voturi.

In consecință, a hotărît să dizolve comitetele și să refacă organizațiile pe noui baze și cu noui oameni.

Această hotărîre a produs imediat protestul lui CEZAR SIMIONESCU, RADU CIOCULESCU, etc., care s'au plâns lui MANIU că sunt în mod sistematic înlocuiți de Mihalache cu partizani de ai lui, care nu aparțin nici sectoarelor și nici nu sunt măcar din București.

Maniu le-a răspuns că să aibă răbdare, deoarece ceeace contează este să fie păstrat Mihalache în rândurile partidului, celelalte neplăceri personale neavând valoare, dată fiind situația critică internațională, care - dela o zi la alta - poate răsturna totul, așa că situațiile din partid, ca și alegerile, nu sunt decât provizorii.

Ceeace trebue menținut este „spiritul de rezistență", în rândurile partizanilor.

~~534~~ 535

13 Martie 1946

55

2923

N O T A

In cursul zilei de 11 Martie a.c., Iuliu Maniu a comunicat lui Titel Petrescu că, votul congresului general și consecințele lui, sunt o adevărată fericire pentru mișcarea democratică socialistă.

Iuliu Maniu a mai comunicat că, abia acum partidul socialist democrat se va putea organiza temeinic sub conducerea lui Titel Petrescu și va culege adeziuni demonstrative pretutindeni în țară.

Sefful partidului național-țărănesc prevede organizarea rapidă a noului partid socialist sub președinția lui Titel Petrescu, care va avea timpul necesar pentru a intra în campania electorală cu organizații refăcute în toată țara și pentru a culege pe listele lui mari adeziuni.

Unor cunoscuți ai săi, Iuliu Maniu a declarat că votul dela congresul general socialist rămâne fără efecte practice pentru partidul comunist, dat fiind că de îndată ce va exista un partid socialist în alegeri și cu Titel Petrescu în fruntea lui, va culege voturile muncitorești și ale micii burghezii. Guvernul ar fi avut interesul ca să nu se prezinte nici un partid socialist în alegeri și partidul comunist să nu aibă adversar opoziționist în fața alegătorilor mun-

./.

citori. 56

Dinu Brătianu a declarat deasemeni că socoate situaţiunea lui Titel Petrescu mai bună ca înainte şi organizarea partidului socialist susceptibilă de un mare succes.

Cercurile anglo-americane însă manifestă oarecare supărare de pe urma celor întâmplate la congres.

Legalm cu PNT

13 Martie 1946

2423

N O T A 189

In ziua de 9 Martie a.c., a avut loc la domiciliul lui Dinu Brătianu o întrevedere între acesta și Iuliu Maniu.

Cu această ocazie, au discutat situația politică internă și situația internațională.

Referindu-se la situația internă, Iuliu Maniu a propus convocarea de urgență a delegațiilor permanente ale celor două partide istorice, pentru a examina situația actuală și pentru a redacta un manifest - program, care urmează a fi adresat țări:

Deasemeni, s'a propus redactarea unui protest către puterile aliate, prin care să arate "silnicia" actualului guvern.

Examinându-se situația grea a aprovizionării, s'a hotărât ca, aducând la cunoștința aliaților această situație, pe baza cifrelor ce le dețin să se ceară ajutorul acestora.

Referindu-se la situația din Moldova, au arătat că această regiune "zace în întuneric și în cea mai groaznică lipsă".

Deoarece încheerea tratatelor de pace nu se va face la o dată apropiată, cei doi șefi de partide vor să intervină pe lângă cele trei mari puteri, "cerând să ușureze situația țării prin re-

./.

tragerea trupelor rusești".

Vorbind despre situația internațională, ambii șefi de partide au fost foarte pesimiști și au declarat că "U.R.S.S.nu numai că nu-și va retrage trupele,dar va continua să submineze ordinea în toate țările Europei și în special în Imperiul Britanic,pentru a provoca "revoluția comunistă".

Dinu Brătianu și Maniu afirmă că anglo-americanii cunosc "intențiile" U.R.S.S.-ului și fac pregătiri intense pentru a face față acestei situații.

In cazul în care conflictul se va declanșa România va avea o situație foarte grea,din cauza "trupelor rusești care se află în țară".

2973

22 Martie 1946

DEMOSTENE

N O T A

In ziua de 19 Martie a.c., a avut loc o consfătuire specială între : IULIU MANIU, ION MIHALACHE, N.PENESCU şi ILIE LAZAR.

In cursul acestei consfătuiri, s'a hotărît ca partidul naţional ţărănesc să acorde - în mod secret - tot sprijinul partidului social democrat de sub şefia lui C.TITEL-PETRESCU.

Cercurile conducătoare naţional ţărăniste au dat instrucţiuni conducătorilor de organizaţii judeţene să dea tot concursul la reorganizarea cadrelor titeliste, în localităţile respective, şi să depună toate sforţările pentru câştigarea de noui aderenţi pentru partidul condus de Titel Petrescu.

Aceleaşi cercuri au dat dispoziţiuni ca, în special în Vechiul Regat, să se combată ramura RADACEANU-VOITEC.

In propaganda intreprinsă printre muncitori şi învăţători, se va arăta că partidul social democrat de sub conducerea lui Titel Petrescu este susţinut de Englezi şi constitue singura stavilă muncitorească organizată în faţa comunismului.

---o---

S S I
III
P

B/D

539 538

28 Martie 1946

60

OPERAT LA FIŞE

N O T A

465

Faptul că MANIU nu s'a reîntors încă în Capitală, unde era aşteptat pentru a lua parte la înmormântarea lui STIRBEY, îngrijorează partizanii săi.

Sederea sa, prelungită, la Sibiu este în legătură cu contactul pe care se crede că urmează să-l ia cu grupurile de rezistenţă din Munţii Apuseni şi Năsăud.

COMUNICAT :
- Dir.Coordonării
- Subs.Politică
- Subs.S.

S S I
III
P

B/D

2923

5 Aprilie 1946
I O N

540
539

61

OPERAT LA FIŞE

N O T A

513

Intrunirea din ziua de 2 Aprilie 1946 a Biroului Partidului Naţional Ţărănesc, la care a participat în mod special şi EM.HAŢIEGANU, a avut loc la locuinţa lui MIHALACHE, în str.Berna nr.5.

La această întrunire, PENESCU a citit scrisoarea lui MANIU, trimisă din Sibiu, prin care acesta anunţă că nu se poate reîntoarce în Capitală încă o lungă perioadă de timp, din cauza sănătăţii.

Maniu cere ca partidul să înţeleagă aceasta.

In aceeaşi scrisoare, Maniu precizează că suferă actualmente acut de prostată şi are nevoe de îngrijiri serioase şi prelungite, precum şi odihnă desăvârşită.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

--

D-Dir. Baeru

541 540
M. B. 34

6 Aprilie 1946

2923

62

N O T A

Anton Bibescu pretinde a fi precis informat că în starea sănătății lui Iuliu Maniu s'a declarat un început de paralizie la mână.

Pol

S S I
III
P

B/D

11 Aprilie 1946
~~542~~ DEMOSTENE 541

63

29/3

N O T A

542

N.PENESCU a declarat unui intim al său că MANIU a fost vizitat, Luni 8 Aprilie, la Sibiu, de un personagiu britanic, sosit săptămâna trecută în România.

Această vizită a fost cerută de Maniu, la începutul lunii Martie a.c., în legătură cu discuţiile ce se duc de către miniştrii de Externe ai Marilor Puteri, în jurul problemei frontierelor Ardealului.

Personagiul trimis de Ministerul de Externe englez, pentru a-l vizita pe Maniu, urmează să facă raportul său, încă în cursul desbaterii problemei tratatului de pace cu România.

Maniu - aşa cum afirmă Penescu - va fi prezent la încheerea acestui tratat şi va căuta să impună punctul său de vedere în ceeace priveşte problema ardeleană.

Maniu va încredinţa personagiului britanic, care actualmente este la Sibiu, documente preţioase pentru susţinerea punctului său de vedere.

V.SERDICI a fost tot timpul la curent cu sosirea acestui personagiu, prin intermediul misiunii britanice din România.

Plecarea delegaţiei compusă din MIHALACHE,

./..

MIHAI POPOVICI şi EMIL HATIEGANU este propriu zis în legătură cu prezenţa personagiului britanic la Sibiu şi discutarea problemei tratatului de pace.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Subs.Politică

---

544 548

S.S.I.
III/P.
S/N.

17 Aprilie 1946
Crăciun.

65

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Iuliu Maniu, care se află la Sibiu, bolnav, a primit dela organizaţia naţional-ţărănistă din Timişoara, printr'un curier special, suma de 15.000.000 lei, colectată dela membrii organizaţiei.

Cu prilejul primirii sumei de bani menţionată mai sus, Iuliu Maniu a declarat curierului că, tratativele ce se duc cu partidul liberal în vederea încheerii unui cartel electoral, nu au dus încă la un rezultat pozitiv.

In ceeace priveşte destinderea pe care Mihai Popovici şi Haţieganu o doresc să o facă în guvern, Iuliu Maniu a declarat că nu crede posibil acest lucru şi este mulţumit că şi Ion Mihalache împărtăşeşte punctul său de vedere.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Subsecţia Politică.

~~545~~ ~~549~~

S.S.I.
III/P.
S/N.

17 Aprilie 1946
Crăciun. 66

Frumtori? 2943

N O T A

In cercurile apropiate lui Ion Mihalache se comentează cu multă curiozitate şi surprindere faptul că Iuliu Maniu nu a dat încă un răspuns pozitiv invitaţiei făcută de vice-preşedintele partidului naţional-ţărănesc, de a petrece sărbătorile la Dobreşti.

Iuliu Maniu s'a exprimat faţă de intimii săi, că starea sănătăţii sale îl obligă să mai stea încă câtva timp la Sibiu, pentru a se întrema.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Subsecţia Politică.

S.S.I.
III/P.
S/N.

Le am arhiva
2923

27 Aprilie 1946
Demostene.

N O T A

In timpul sărbătorilor Paştelui, Iuliu Maniu a fost vizitat de un grup de ziarişti înregimentaţi în partidul naţional-ţărănesc, printre care Garandino, Dr. Serghie, Bocca Mălin şi alţii.

In cursul discuţiunilor care au avut loc cu acest prilej, Iuliu Maniu s'a interesat în legătură cu acordul intervenit între grupul de editură de pe lângă partidul naţional-ţărănesc şi anglo-americani, referitor la aducerea din Italia a unei instalaţii tipografice - ce va deveni proprietatea grupului de editură - care prin ziarele respective îşi ia obligaţia de a desfăşura o propagandă favorabilă Angliei şi Statelor Unite.

Luându-se în discuţie şi chestiunea unei eventuale modificări a conducerii ziarului "Dreptatea", aşa cum o preconizează grupul regăţean din partid, Iuliu Maniu a declarat că personal acordă, în continuare, toată încrederea actualei conduceri şi este în totul de acord cu atitudinea ziarului.

Apoi Iuliu Maniu s'a interesat despre ziarul "Adevărul", căutând să afle dacă nu există "dedesubturi" în reapariţia acestui ziar, precum şi de tirajul ziarelor în general şi cu deosebire de acela al ziarului "Universul".

Comunicat: -------

- Dir. Coordonării
- Subsecţia Politică.

2923

~~547~~ 546

5 Mai 1946

Crăciun.

68

N O T A

In cercurile intime ale lui Iuliu Maniu se afirmă că președintele partidului național-țărănesc este ferm convins că guvernul va căuta să-l implice în procesul fostului mareșal Ion Antonescu, în scopul de a-l compromite în fața opiniei publice românești și din străinătate.

Iuliu Maniu este hotărât ca, în cazul când va fi chemat să depună ca martor în procesul Ion Antonescu, să declare că după părerea sa fostul mareșal al României este vinovat față de români pentru politica sa de dictatură internă, însă nu i se poate imputa, de către cercurile din afara țării, nimic în legătură cu hotărârea sa patriotică, ca prin răsboi să "elibereze pe românii din Basarabia și Bucovina".

~~548~~ 147
2983

5 Mai 1946
Demostene.

69

N O T A

Iuliu Maniu a declarat intimilor săi că este impresionat de aducerea atât de neaşteptat în faţa Tribunalului Poporului a fostului Mareşal Ion Antonescu.

Preşedintele partidului naţional-ţărănesc socoteşte că procesul trebue examinat, de către factorii politici naţional-ţărănişti şi liberali, cu toată atenţiunea, întrucât acest proces ar putea fi utilizat în scopuri politice de către guvern şi partidul comunist.

Părerile sale au fost transmise lui Ion Mihalache, pe care l-a invitat să vină în Capitală pentru săptămâna viitoare şi lui Dinu Brătianu, cu rugămintea ca temerile sale să fie luate urgent în considerare.

In ceeace priveşte acuzaţiile ce se aduc fostului mareşal, Iuliu Maniu şi-a exprimat părerea faţă de colaboratorii săi intimi, că "Ion Antonescu nu a făcut ţării un rău chiar aşa de mare" şi că "în unele împrejurări a fost chiar o frână".

Pentru cazul când va fi chemat ca martor, la Tribunalul Poporului, Iuliu Maniu a redactat, în ultimele zile, la Sibiu, o depoziţie în care, printre altele, şeful partidul naţional-ţărănesc

./.

dă la iveală unele documente până acum tăinuite.

Iuliu Maniu socotește că procesul Ion Antonescu îi va prilejui posibilitatea de a scoate în evidență acțiunea de rezistență pe care a dus-o personal și aceia întreprinsă de partid sub germani.

~~950~~ 549

7 Mai 1946

Ion.

71

2903

Grocea Fil. Sep.

N O T A

La conducerea partidului național-țărănesc s'a anunțat că medicii au prescris lui Maniu încă cel puțin 10 zile de odihnă și nemișcare absolută.

Deci, Iuliu Maniu va mai rămâne la Sibiu.

Anturajul său afirmă că el nu va veni la Tribunalul Poporului și că această instanță să trimită la el o comisie rogatorie, dacă vrea să aibă neapărat o declarație a sa autentică.

~~552~~ ~~551~~ ~~550~~

8 Mai 1946

Demostene

72

2923

N O T A

Iuliu Maniu lucrează la un memoriu amplu, în legătură cu evenimentele din România dela 23 August 1944, până astăzi.

In acest memoriu, I. Maniu caută să arate rolul pe care l-a jucat în provocarea actului dela 23 August 1944.

Până la 1 Mai a.c., acest memoriu conţinea peste 100 pagini scrise la maşină.

La redactarea lui este ajutat de A. Leucuţia.

Iuliu Maniu posedă acte şi documente pe care le consideră extrem de preţioase şi pe care le va alătura memoriului.

Memoriul astfel redactat, va fi trimis în străinătate.

PROCES-VERBAL

Astăzi 9 luna XI anul 951

[Sub]semnatul Negreanu B am procedat la scoaterea filelor

51 din dosarul Nr. 2923/ vol. 8 pat II care au

[...] la dos. Nr 82938 vol. Ind

Semnătura,
B. Negreanu.

~~553~~ 9 Mai 1946 ~~JJ2~~

ROMEO

~~2923~~

74

N O T A

STEFAN MIHAESCU, casierul general al Partidului Naţional Ţărănesc, a declarat redactorului ziarului „ERA NOUA" că IULIU MANIU este decis să nu părăsească Sibiul.

Pentru neprezentarea la Tribunalul Poporului, St.Mihăescu a declarat că Maniu s'a înarmat cu un certificat medical.

Dacă declaraţiile sale sunt imperios necesare, casierul general al P.N.T. a afirmat că Maniu va cere să fie interogat de o comisie rogatorie.

Deasemenea, IONEL POPP a declarat în ziua de 6 Mai lui DINU BRATIANU că Maniu nu va reveni în Capitală,mai devreme ca 8-10 zile.

---=---

H.B.34

13 Maiu 1946

75

Criminali
Rafbr
13 MAI. 46. F.
Dir. Bresu
29 VB

N O T A

In ziua de 11 Mai a.c., după ce a depus ca martor la Tribunalul Poporului, la orele 15,30, Iuliu Maniu s'a dus la Capşa fiind însoţit de Ilie Lazăr, unde era aşteptat de către Coposu, Carandino şi alţii.

Cu această ocazie s'a discutat asupra depoziţiei lui Maniu făcută la Tribunalul Poporului, Ilie Lazăr şi Coposu reproşând lui Maniu de atitudinea avută faţă de Cristescu, considerând-o ca favorabilă.

Faţă de această situaţie Maniu a explicat că, a trebuit să procedeze în felul în care şi-a făcut depoziţia, deoarece pe de o parte a jurat, iar pe de altă parte, nimeni nu ar mai avea încredere în el şi pe viitor nici un funcţionar dela Siguranţă nu-i va mai da informaţii.

Faţă de cele susţinute de Maniu, Coposu a spus că Şeful partidului a luat apărarea lui Cristescu la insistenţele lui Mihalache, care l-a sfătuit că trebue să-l apere cel puţin în unele puncte.

Cu această ocazie printre cei prezenţi s'a afirmat că, în cursul acestei săptămâni Maniu va

./.

avea întrevederi cu reprezentantul Angliei şi Americei şi că săptămâna aceasta va fi plină de evenimente, cari vor aduce unele schimbări în politica noastră internă şi mai ales în cea externă.

~~556~~ 555

14 Mai 1946
DEMOSTENE
77

Tribun 29 V

N O T A

Cercurile naţional ţărăniste socotesc depoziţia lui IULIU MANIU, în faţa Tribunalului Poporului, ca un succes al şefului Partidului Naţional Tărănesc, deoarece a reuşit să fixeze întregul proces al ANTONESTILOR pe tema tratativelor de încheere a armistiţiului, stabilind contribuţia fostului mareşal şi a lui Mihai Antonescu la desăvârşirea ieşirii României din război.

Comentând procesul dela Nueremberg, unde se desbate activitatea criminală a foştilor conducători nazişti şi nu intenţiunile lor politice faţă de Aliaţi, cercurile naţional ţărăniste afirmă că procesul Antoneştilor nu trebuia să fie un proces politic, ci un proces al regimului de teroare, crime şi jafuri comise pe teritoriul Transnistriei.

--=--

~~537~~ ~~556~~

2913

15 Mai 1946
Crăciun.

78

N O T A

Iuliu Maniu s'a exprimat faţă de Gr. Niculescu - Buzeşti că este îngrijorat din cauza atenţiunei şi menajamentelor cu care Ion Mihalache este tratat de guvern.

Preşedintele partidului naţional-ţărănesc a adăugat că îi este teamă ca Ion Mihalache să nu facă vre-o "gafă", aşa cum a mai făcut şi în trecut şi să nu mai fie aşa intransigent faţă de cum a fost până acum faţă de guvern.

------

17 Mai 1946

ROMEO

79

29 VB

N O T A

In ziua de 12 Mai a.c., IULIU MANIU a fost vizitat la locuinţa din str.Schitu Măgureanu 19 de un grup de fruntaşi politici din P.N.T. (GHITA POPP, BOSCA MALIN, Contele VENETU, ZAHARIA BOILA, ION HUDITA, etc.), care s'au prezentat foarte rezervaţi şi oarecum nemulţumiţi de gestul lui Maniu în faţa Tribunalului Poporului.

Intrebat de Zaharia Boilă cu cuvintele „Ce v'a venit Domnule Preşedinte ?", Maniu a replicat foarte enervat „Nu mă mai întrebaţi. Am făcut-o, am făcut-o".

---

559 558

18 Mai 1946

Romeo.

80

Leg. INT. PNL 2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In ziua de 15 Mai a.c., Iuliu Maniu a avut, la locuința sa din Str. Sfinților, o consfătuire cu Dinu Brătianu, în cursul căreia s'a discutat în legătură cu posibilitatea încheerii unui cartel electoral între cele două partide istorice.

Discuțiunile dintre Iuliu Maniu și Dinu Brătianu nu au dus la un rezultat pozitiv; s'a hotărât însă ca în ziua de 16 Mai a.c., Ghiță Pop să discute, pentru ultima dată cu Gh. Brătianu, la locuința acestuia din urmă, această problemă.

Dinu Brătianu s'a arătat nemulțumit de faptul că în partidul național-țărănesc se găsesc printre fruntași oameni cari se opun încheerii cartelului între cele două partide.

REZIDENTA CÂMPULUNG

SECŢIA III – „REZIDENŢE"
Comunicat ...: Politic
Cu rugămintea de a informa ...

2923

560

OPERAT LA ...

Nr. 17 din 23 Maiu 1946.

81

SECŢIA III
INTRAREA Nr. 32438
din 25 MAI. 1946

N O T A

Fiindcă s'a auzit că a sosit Maniu în oraş şi că ar avea o convorbire secretă la sediul Partidului Ţărănist, câţiva tovarăşi din P.C. au atacat sediul lor aseară şi i-au spart geamurile.

Au fugit apoi, dar - ~~xxxx~~ din păcate - doi tovarăşi mai tineri au fost prinşi de manişti şi bătuţi crunt.

Voi verifica dacă a fost sau nu Maniu. În localitate

Trebuie [illegible]

2903

~~561~~ 24 Mai 1946

~~560~~

82

N O T A

In completarea notei sursa ROMEO, privitoare la răspunsul lui MANIU, dat lui ZAHARIA BOILA când a fost întrebat „Ce v'a venit Domnule Preşedinte ?" (în legătură cu gestul dela Tribunalul Poporului şi când enervat a spus : „Am făcut-o, am făcut-o"!), comunicăm răspunsul dat ziaristului PETRASCU, corespondent al Agenţiei „REUTER" :

„A fost un gest reflex, izvorît din consideraţii creştineşti şi umanitare, faţă de oameni care vor fi grav condamnaţi probabilmente. A fost ultimul adio".

Sursa SAVIN ne semnalează că aproape toată conducerea P.N.T., cât şi cea a Partidului Naţional Liberal, condamnă gestul lui Maniu. La Misiunea Americană, gestul a fost explicat ca făcut în mod conştient, din oboseală, dar care a fost o mare greşală.

—=—

Lep. cu Regele

~~562~~ 561

6 Iunie 1946

Dumitru

83

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In cercurile naţional-ţărăniste se comentează că Iuliu Maniu, care în prezent se află la Sinaia, va încerca să vadă pe Rege, însă va căuta ca la întrevedere să nu asiste şi Negel, de care este convins că lucrează pentru guvern.

La Sinaia Maniu locuește la vila Dr. Jovin (+)

~~563~~ ~~562~~

8 Iunie 1946

ION

2923

84

N O T A

In cercurile conducerii liberale diniste şi naţional ţărăniste, se afirmă că audienţele celor doi şefi de partide la Suveran au avut de scop să determine pe Acesta să respingă legea electorală, ca nefiind constituţională şi să nu acorde o nouă prelungire a dreptului de funcţionare a Tribunalului Poporului.

Atât DINU BRATIANU, cât şi IULIU MANIU au căutat să influenţeze pe Suveran să ia această atitudine, arătându-I că este necesară în actuala situaţiune politică internaţională.

Cercurile susmenţionate sunt optimiste cu privire la rezultatul acestor audienţe.

---=---

~~564~~ 563

28 Iunie 1946
I O N

2923

85

NOTA

IULIU MANIU are ferma convingere că în cursul săptămânii viitoare conflictul dintre sovietici şi anglo-americani va izbucni.

Această părere a fost difuzată de Maniu avocatului BANESCU, colaboratorul intim pentru chestiunile externe al lui N.PENESCU, secretarul general al P.N.T.

~~565~~ ~~564~~

4 Iulie 1946

LIVIU

Leg cu anglo-americanii

2923

86

N O T A

Incepând din ziua de 2 Iulie a.c., IULIU MANIU este în strâns contact cu anglo-americanii.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc a declarat intimilor săi politici că în circa două zile se vor produce evenimente politice îmbucurătoare pentru România, care vor schimba starea de lucruri existentă.

Salvarea - a declarat Maniu - va veni dela iniţiativele Franţei, care va aduce în discuţie la Conferinţa dela Paris situaţia din România, care se află sub influenţă sovietică.

Maniu este convins că peste două zile România va fi îndreptată pe altă linie politică, datorită presiunilor diplomatice.

[ ] Text cenzurat

Nota de față se mai găsește și la dosarul 3192/28 f. 178

Şedinţa din 4 Iulie 1946.

(după amiază)

Dl. Iuliu Maniu.

Deschid şedinţa.

Onorat Comitat Central Executiv, -

Primul nostru gând, de cucernică închinare trebue să-l îndreptăm spre memoria acelora dintre tovarăşii noştri de credinţă şi luptă, care dela ultima şedinţă a comitetului, s'au mutat la cele eterne.

Aceştia sunt:

MARII NOSTRI DISPARUTI:

Morţii:

Virgil Madgearu (asasinat de legionari la 27 Noembrie 1940), N. Titulescu, Prinţul Barbu Ştirbey.

Fruntaşii P.N.T.:

Pavel Brătăşeanu, Moş Niţă GH., veteranul, Prof. Nicolae Costăchescu, Vasile Arjoceanu, Alexandru Muşatescu, Costache Lupu, Traian Bratu, Liviu Mieşea, Dr. Aurel Socol, Victor Deleu, Octavian Prie, Valentin Poruţiu, canonic Petre Cupcea, canonic A. Breban, Octavian Tăslăoanu, protopop Valentin Coposu Dr. Ioan Jucu, Gelu Egry, Sever Erdely, Dumitrache Popovici, protopop Fodoreanu, Ioan Vescan, Dr. Romulus Boilă, [Dr. Alexe Boţioc şi prof. Teodorescu (omorâţi de comunişti la Arad) Victor Cucu (omorât de comunişti la Argeş) Traian Ţăranu (omorât de comunişti la Suceava), Gen. Rujinski (omorât de comunişti la Ialomiţa), arh. Simion Vasilescu (Omorât de comunişti la Ialomiţa).]

A mai trecut din această viaţă, prinţul Barbu Ştirbey, unul din cei mai distinşi bărbaţi ai ţării noastre. El nu a fost membru al partidului nostru, dar a fost alături de noi, în lupta grea pe care am dus-o pentru salvarea ţării.

Să păstrăm un minut de reculegere, în onoarea lor.

Dumnezeu să-i ierte şi să le facă parte de drepţii săi.

Onorat comitet,

Din prea frumosul raport al Dlui secretar general pe care l-aţi auzit - şi după care poate că nici nu ar mai fi nevoie să fac această expunere - aţi văzut cum s'au succedat evenimentele dela ultima şedinţă a comitetului nostru, ce-am isbutit, la ce rezultatele am ajuns. Cu toate acestea cred că este bine să fac o scurtă reprivire peste cele petrecute şi să analizez rezultatele pe care le-am obţinut, pentru ca enumerând aceste rezultate să putem trage concluziile în ceeace priveşte situaţia de astăzi, care este foarte grea. Dumneavoastră aţi putut vedea din cele relatate în acel raport atât de amplu făcut, că anul acesta a fost un an de lupte şi suferinţe.

./.

Acest raport este în realitate un expozeu asupra activităţii partidului nostru, sub regimurile de dictatură, care nu au lăsat să iasă la iveală adevărul şi adevărata stare a lucrurilor din ţară.

Aţi avut ocazia să auziţi foarte des pronunţat numele Iuliu Maniu. Este foarte măgulitor pentru mine. Tot ce s'a spus că am făcut eu, nu am făcut în realitate eu ci partidul. Dar partidul în vremea dictaturii nu putea să iasă la iveală. Trebuia să fie o firmă pentru afirmarea voinţei partidului, şi a membrilor lui. Tot ce aţi auzit în acel raport nu a fost făcut de mine. Eu aveam putere dictatorială, dar nici un singur pas, nici o singură scrisoare nu am făcut-o, fără a consulta biroul central. Cu această ocazie am plăcuta datorie de a aduce sincere mulţumiri prietenului meu Ioan Mihalache (aplauze) care cu deosebit devotament a colaborat la tot ce aţi avuzit că s'a făcut.

Intregul birou în frunte cu Dl.Ion Mihalache cu Dl.Mihai Popovici (aplauze) cu Dl.Ghiţă Pop (aplauze) cu D-nii Hudiţă, Solomon şi Mihailescu, care erau membrii lui mi-au înlesnit sarcina ajutându-mă cu mintea şi preţioasa lor contribuţie la tot ceeace s'a făcut.

Bine, veţi întreba D-voastră dar dacă este aşa, pentru ce dumnealor nu au fost semnaţi în actele la care au fost părtaşi şi de ce m'am mărginit numai la semnătura mea? Foarte natural şi simplu: Semnarea şi girarea actelor care s'au făcut în numele partidului, comportau un risc excepţional. Partidul nostru a fost singurul organism care, în ţară fiind germanii, a avut curajul de a duce pe faţă, lupta de rezistenţă (aplauze). In toate celelalte ţări subjugate, conducătorii rezistenţei au plecat în străinătate şi de acolo au lucrat, foarte bine, - dela adăpost - pentru ţara lor. Conducătorii nostrii au stat aici. Aceasta însemna un pericol pentru fiecare dintre noi. Noi ne-am înţeles că fiecare fiind expus să-şi piardă capul, nu este permis să ne cadă capul la toţi, deodată. Am hotărât că dacă va cădea capul meu, în locul meu va veni Dl.Mihalache şi apoi ceilalţi la rând, dacă s'ar întâmpla să cadă şi Dl.Mihalache. La rugămintea mea, dânşii au acceptat să nu semneze, ca să nu-şi expună viaţa, pentrucă partidul să nu rămână astfel, la un moment dat fără conducători.

Din mila lui Dumnezeu şi fiindcă am luptat pentru o cauză dreaptă, nu a căzut nici unul dintre noi. Dar fiecare dintre noi am fi fost gata să ne dăm viaţa, pentru salvarea ţării şi promovarea ideilor noastre (aplauze).

Dar au fost prieteni cari au căzut. Durerea noastră a fost imensă. In primul rând a căzut scumpul nostru secretar general V.Madgearu care a fost în mod mişelesc asasinat. Am suferit o pierdere ireparabilă, nu numai pentru ţara noastră ci şi pentru întreaga lumea civilizată, Madgearu era inspirat de idei economice, financiare şi idei generale de cari ar fi profitat întreaga umanitate.

./.

Durerea noastră a fost imensă și cred că știți cât de greu ne-a fost să punem în locul lui un altul, omul care i-a luat locul cu demnitate și pricepere, a fost Dl.Ghiță Pop numit Secretar General.(aplauze) Talentul lui de scriitor și iscusința judecății sale s'a văzut în toate scrisorile pe care ați binevoit a le asculta. După D-sa a venit Dl.Penescu (aplauze). Din raportul său ați văzut câtă sârguință a depus D-sa pentru partidul nostru. Noi le suntem recunoscători. Dacă nu putem vedea încă rezultatul întregii lor oboseli,ne mângâiem cu speranță că fructele vor veni în curând. In tot cazul prin străduințele lor demnitatea neamului românesc a crescut (aplauze).

LUPTA PARTIDULUI

Am luptat și am jertfit. Am putea să fim întrebați pentru ce am luptat, ce am urmărit prin lupta pe care am dus-o?

Răspunsul este foarte simplu.

Intâi am voit să dovedim energia și voința poporului românesc nu poate fi călcat în picioare fără să reacționeze (aplauze).

Am luptat pentru independența, scumpei noastre țări (aplauze prelungite și îndelung repetate).

Am luptat pentru independența, pentru libertatea poporului românesc (aplauze ovațiuni).

Aceste ținte nu le-am atins pe deaîntregul; o parte s'au realizat, o parte nu. Dar dacă vom desvolta aceeași luptă cu egală energie, se vor realiza și celelalte (aplauze).

Noi suntem liniștiți în conștiința noastră că am făcut tot ce am putut să facem.

Dvs.puteți fi întrebați contra cui am luptat? Noi putem răspunde ușor. Am luptat contra Germanilor contra Ungurilor și contra dictaturilor.

Dacă vom fi întrebați cu ce am luptat, noi vom răspunde: cu spiritualitatea poporului românesc (aplauze) cu energia lui neîntrecută, cu conștiința ridicată prin munca de deșteptare pe care a întreprins-o poporul nostru timp deatâta vreme.

INTELEGEREA CU LIBERALII

Noi am avut și tovarăși la această luptă. Am căutat tovarăși pentru că singuri nu puteam să răzbim toate greutățile. Am găsit tovarăși care ne-au ajutat. Aceștia au fost în primul rând colaboratorii partidului liberal, de sub conducerea Dlui Dinu Brătianu (aplauze). Dvs.știți că cel mai înverșunat adversar al partidului liberal am fost eu, nu numai pentrucă partidul liberal a dus o luptă personală pentru nimicirea ființei și reputației mele morale, dar mai cu seamă pentru principiile noastre fundamentale. În ceeace privește politica internă sunt contrarii cu principiile lor. Cu toate acestea am fost acela care am propus partidului liberal să vie să lupte alături de noi, să lupte cot la cot cu noi pentru acelaș ideal. Pentru ce am făcut aceasta? Pentru că era vorba de păstrarea ființei noastre de

./.

Stat şi a fiinţei noastre naţionale. Când se dă o asemenea luptă trebue să se uite toate supărările personale. Adversităţile de moment nu pot conta, când trebuie să dea Român cu Român mâna, pentru a salva ţara (aplauze). Aşi fi putut să spun. Nu mă duc în casa acelor domni care au atentat la integritatea mea morală şi la voinţa mea. Dar mi-am spus că trebue să dăm cu toţii pildă, că pentru binele neamului trebue să se facă abstracţie de toate şi să se caute un scut pentru binele ţării.

M'am dus şi nu-mi pare rău. Am fost primit cu cordialitate şi sinceritate. Am găsit în persoana Dlui Brătianu un om bun, un bun român, şi care ştie să facă deosebire între scopurile momentane şi cele generale.

Nu m'am înşelat nu am avut a mă plânge contra atitudinei D-sale. A venit alături de noi, cu mintea luminată, cu sufletul românesc şi cu mare curaj călcând pe concepţiile trecătoare pe care partidul său le susţinea de atâta vreme. Am dus o luptă comună bună şi aduc, înaintea Dvs. mulţumiri Dlui Dinu Brătianu, pentrucă datorită ajutorului său şi al partidului D-sale am ajuns să realizăm multe lucruri bune A fost necesară această tovărăşie. Dvs. ştiţi prea bine că împotriva partidului nostru şi în Vechiul Regat şi în Ardeal s'au pus în circulaţie o serie de calomnii care ar fi putut înstrăina pe unii fii ai Neamului românesc dela acţiunea şi dela politica noastră. Ori în aceste vremuri grele nu era de prisos nici un suflet românesc. Toţi trebuia să stăm împreună: ţărani, burghezi, proletari, intelectuali şi muncitori. Toţi trebuiau adunaţi pentru ca să ducă această luptă mare şi sfântă, care a dat rezultate atât de bune până acum şi va da desigur şi în viitor.

PROBLEMA LEGIONARA

Am mai realizat o înţelegere de ordin tactic cu foştii legionari. Acesta este un punct delicat, pentru care mulţi ne calomniază. Chiar pentru acest motiv, trebue să-l discutăm sub toate aspectele, trebuie să-l punem la punct.

In ce a consistat acea înţelegere cu legionarii, ce a fost atât de mult răstălmăcită şi denaturată de adversarii noştri, - cari au avut chiar lipsa de scrupule de a afirma un cartel electoral cu legionarii? In realitate nu a fost vorba nici decum de un cartel electoral. Un cartel electoral presupune că între grupările care îl încheie ar exista unele puncte de program, asupra cărora ele s'ar putea pune de acord, că ar exista o posibilitate carecare de colaborare. Ori noi nu am încheiat cu legionarii un cartel electoral, ci pur şi simplu un pact pentru apărarea libertăţii alegerilor. Nu am depus liste comune, ci am depus liste separate, pentru motivul că nu exista atunci, cum nu a existat niciodată niciun punct de apropiere între noi şi legionari, şi nici o posibilitate de colaborare. Am rămas în întregime la principiile noastre, care se deosebeau fundamental de cele ale legionarilor, atât în politica internă, cât şi în politica externă. Nu

./.

am făcut, în această privinţă, nici un fel de compromis. Înţelegerea se limita la apărarea libertăţii alegerilor. Aşi vrea să ştiu dacă s'ar găsi cineva, care să susţină că un scop atât de democratic, ca apărarea libertăţii alegerilor, nu este suficient ca să justifice o înţelegere, limitată dealtfel la realizarea lui, între formaţiuni politice cu ideologii diferite, sau chiar diametral opuse şi care îşi păstrează complecta libertate de acţiune şi răspunderea integrală şi exclusivă a politicei lor.

Dealtfel la această înţelegere au aderat şi alte grupări politice, printre care partidul social-democrat şi partidul evreesc. Eu nu cred domnilor, că este rezonabil să acuzăm partidul evreesc de a fi aderat la politica anti-semită a legionarilor, pentru motivul că s'a alăturat acestei înţelegeri.

Iată deci că această înţelegere a fost de natură pur tactică, că ea a avut un scop esenţialmente democratic, şi că ea nu poate arunca nici o umbră asupra sincerităţii şi autenticităţii democratice a ideologiei partidului nostru. Înţelegeri tactice de natura celui consimţit de partidul nostru au fost nenumărate, fără ca din ele să se tragă vreo concluzie defavorabilă celor care le-au încheiat. Guvernul Sovietic care este comunist a încheiat o înţelegere în timpul războiului, cu guvernul hitlerist, - înţelegere justificată exclusiv de interese tactice, care a rămas în vigoare până când germanii au început agresiunea anti-sovietică. Poate fi acuzat guvernul dela Moscova şi Dl. Molotov pentrucă a semnat acest acord cu Hitler? Nimănui nu-i trece prin minte să ridice această acuzaţie. Cu toate acestea partidul nostru este atacat şi calomniat de către oameni de rea credinţă, pe chestiunea pactului din 1937.

<u>Pactul de neagresiune electorală</u>.

"Se încheie între partidele subsemnate o înţelegere, cu scopul de a apăra libertăţile şi a asigura corectitudinea alegerilor. Aceste partide pentru timpul alegerilor actuale, în vederea scopului propus închee un pact de neagresiune. Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor şi limbajului de violenţă şi de denigrare, dar nu împiedică afirmarea ideologiei proprii şi discuţia de bună credinţă.

"Se va aduce un cuvânt de chemare şi celorlalte partide să se alăture acestei înţelegeri.

"O comisiune comună va stabili modul de procedare şi demersurile ce vor trebui puse în aplicare, în cazul infracţiunilor ce ar fi să se producă.

26 Noembrie 1937.
Iuliu Maniu, Gh. Brătianu şi Corneliu Codreanu.
27 Noembrie 1937.
Partidul Social-democrat şi Partidul Evreesc.
28 Noembrie 1937.
C. Argetoianu.

S'a mai vorbit, în legătură cu mişcarea legionară, despre partidul nostru, când în urma loviturii de Stat dela 23 August, am adresat legionarilor sfatul să-şi desfiinţeze partidul şi după ce se vor lepăda de ideile lor greşite, să se încadreze, cei

nepătaţi, în partidele democratice.

Stiţi calomniile ce s'au revărsat asupra mea din cauza acestei propuneri, al cărui scop nu era decât de a face pe legionari să-şi recunoască propriile lor erezii şi de a smulge astfel şi puţinele rădăcini ale acestei mişcări, care eventual ar mai fi rămas încă, spre a se pregăti în ţara noastră terenul pentru o viaţă democratică liberă de orice sămânţă rea, ce ar fi putut încolţi mai târziu.

Totuşi nu a trecut multă vreme şi partidul comunist a început o cursă frenetică, pentru înrolarea legionarilor în rândurile lor sau în rândurile celorlalte partide satelite. Si ca să vă dau numai un exemplu, voi cita cele spuse în această privinţă, într'un discurs public, de către unul din conducătorii partidului comunist.

"...Printr'o politică bine chibzuită din partea noastră am putut antrena în munca productivă democratică a ţării, un număr important de foşti legionari. Experienţa ne arată că lucrând cu vigilenţă şi în acelaş timp cu încredere în dreptatea politicei noastre, putem convinge şi atrage la muncă, cot la cot cu noi, elemente foste legionare, cari îşi dau seama că au fost înşelate. Această muncă de convingere, de redresare, de apropiere a elementelor foste legionare înşelate, trebue continuată."(14 August 1945).

Un alt conducător şi ministru comunist a făcut o mărturisire similară declarând (31 Iulie 1945): "...dintre foştii legionari, o mare parte au devenit oameni folositori clasei din care fac parte, oameni care muncesc, care sprijină un guvern democrat; a rămas totuşi o mică parte, care, inconştientă serveşte interesele unei clici mărunte".

Cred, domnilor, că este de prisos să mai fac alte comentarii. Puteţi judeca singuri, după acest exemplu caracteristic de cinism şi de rea credinţă. Când eu fac un lucru el este prezentat ca o dovadă de sentimente anti-democratice. Când comuniştii fac acelaş lucru, el este prezentat ca o preţioasă şi meritorie contribuţie la democratizarea ţării

Care este astăzi situaţiunea reală în legătură cu foştii legionari, se ştie. Marea massă a legionarilor se găseşte astăzi în partidul comunist şi în partidele afiliate. Si aceştia nu sunt dintre cei nepătaţi, cum sunt toţi cei puţini care au fost primiţi în rândurile noastre. Legionarii din partidul comunist şi din partidele afiliate acestuia sunt din contră, tot ce era rău în mişcarea legionară, elementele teroriste cari dau astăzi guvernului un mare ajutor în acţiunea lui de terorizare a ţării.

Astfel domnilor, stă chestiunea cu legionarii.

Cu liberalii noi am făcut înţelegere pe baze pur naţionale şi de constituţionalism, nici un fel de legătură în ceeace priveşte politica internă. Ei sunt liberi pe ideologia lor, aşa cum suntem noi pe a noastră. Printr'un singur lucru suntem legaţi: că vom lupta pentru integritatea Statului, pentru libertatea poporului românesc şi pentru Constituţia Tării (aplauze). Această promisiune am ţinut-o noi şi au ţinut-o şi ei. Sper că ei vor ţine şi în viitor această hotărîre, precum suntem hotărîţi să o ţinem şi noi pe a noastră, că vom lupta cu oricine

./.

va ataca libertatea și drepturile românești, că vom lupta contra tuturor celor cari vor ataca integritatea și independența României.

Am ținut domnilor să vă pun în cunoștință cu aceste lucruri ca să fiți în măsură de a combate atacurile care se duc contra noastră. Nu vă va fi greu, aflând Dvs. adevărata stare a lucrurilor, să respingeți cu succes calomniile care se duc contra noastră.

P.N.T. ȘI U.R.S.S.

In seria multor calomnii mai este una destul de periculoasă care deasemenea trebue să știți s'o respingeți și anume:

Adversarii noștrii răspândesc știrea că noi suntem în contra Rusiei Sovietice. [Spre marea mea durere, mai zilele trecute a apărut chiar în gazeta oficială a armatei rusești un articol în care se spunea că partidele istorice sunt în contra Uniunei Sovietice. Afirmația este absurdă, dar nici nu este cuviincioasă, fiindcă această gazetă rusă nu are dreptul să se amestece în chestiunile din țara noastră (aplauze prelungite) însă afirmația este o calomnie pe care o putem foarte ușor combate, nu cu vorbe și cu argumente, ci cu fapte.]

Cel dintâi guvern din Europa întreagă, care a intrat în tratative cu Rusia bolșevică pentru a stabili raporturi de bună vecinătate a fost guvernul partidului național-țărănesc încă în anul 1919.

Cel dintâi Stat care a eșit din Axă dând lovitura mortală expansiunei germane și s'a alăturat Rusiei, a fost deasemeni statul român, la inițiativa și prin substanțiala colaborare a partidului național-țărănesc. In toată desfășurarea luptei contra Axei nici un alt stat nu a făcut acest lucru până nu l-am făcut noi. Tot partidul național-țărănesc a fost acela care înainte cu 10 ani a susținut ca România să facă o înțelegere politică cu U.R.S.S. și a sprijinit politica lui N. Titulescu și ideia de a face o alianță cu Rusia Sovietică. Noi ne-am dat seama că suntem în vecinătatea acestui popor mare și glorios și că trebue să trăim cu el într'o bună înțelegere. Dela sine înțeles este că adversarii noștrii neavând argumente la practică calomniea. Trebue să respingem și să punem la punct asemenea încercări ce se fac în contra noastră.

Rusia Sovietică este o mare putere. Ea este izvorul multor energii intelectuale. Noi nu ne putem sustrage de sub influența ei. Trebue să învățăm dela această mare putere de realizările ei, și să obținem ajutorul ei pentru România. Suntem contra comunismului din România. Dar nu avem nimic cu comunismul din Rusia. Cum își orientează afacerile ei interioare Uniunea Sovietică aceasta o privește, exclusiv pe ea. Noi aici în țara noastră mărturisim că nu ne convine întorsătura socială și politica marxistă și de aceea luptăm contra acelora care propagă aci la noi ~~xxxxxxx~~ acasă aceste idei comuniste. Este firesc și natural. Aceasta este datoria noastră. Convingerile bune personale trebuese să fie întrebuințate pentru binele țării și al națiunii. Noi credem

./.

că acest sistem social nu este bun pentru ţara noastră şi avem datoria să informăm mulţimea românească să nu cadă în greşeala de a crede în această teorie, pe care noi o socotim greşită. Acesta însă nu ne împiedică să colaborăm cu sinceritate, cu popoarele sovietice. Nu facem nici un fel de critică privitoare la politica internă a U.R.S.S. Noi luptăm cu partidul comunist din România, care vrea să se introducă la noi această ideologie.

Partidul nostru fără întrerupere a luptat, am strigat mereu la urechea lui Antonescu să nu pornească războiu contra Rusiei Sovietice.

L-am prevenit că mergând pe calea aceasta se duce la catastrofă şi el duce la dezastru şi ţara românească. N'a ascultat. N'a voit să înţeleagă că sufletul românesc este altul decât cel pe care l-a crezut el. Şi fireşte că a greşit foarte mult.

NENOROCIREA DICTATURILOR

Nenorocirea dictaturii este tocmai aceia că dictatorii ajungând la putere nu vor să asculte de nimeni, cred numai în creerul lor şi nu admit în jurul lor nici un suflet sincer. Pentru aceasta noi şi partidul nostru suntem fundamental în contra regimurilor de dictatură (aplauze). Noi credem că nimeni nu ar trebui să încerce să se suprapună naţiunei, nimeni nu ar trebui ca în chestiunile care privesc naţiunea şi poporul să facă după cum îi dictează capul. Căci iscusinţa unui singur cap nu este suficientă ca să vadă şi să înţeleagă totul. Mai devreme sau mai târziu dictatorii ajung la catastrofă. Căci ei nu se satură de putere, nu se mulţumesc cu cât au, nu sunt mulţumiţi cu ce au făcut, forţează lucrurile şi atunci provoacă falimentul, nu numai pentru ei ci şi pentru întregul neam. Ei fac greşeala că înlătură din jurul lor pe oamenii dezinteresaţi care ştiu să dea sfaturi bune. Aceşta a fost şi marele defect al Regelui Carol II. El s'a înconjurat de oameni de rea credinţă, care s'au mărginit să-l linguşească. Astfel s'a dus ţara la nenorocirea pe care aţi văzut-o. Deasemenea Antonescu n'a ştiut să-şi aleagă colaboratorii. A adunat în jurul său o serie de oameni cari atunci când el făcea un semn ei dădeau din cap afirmativ.

Poate că dacă Regele Carol şi Antonescu ar fi avut în jurul lor oameni demni, oameni de caracter şi convingere aceştia ar fi putut să-i reţină dela multe greşeli mari.

Prin stăpânirea dictaturilor ţara a ajuns în groaznica situaţie în care se găseşte astăzi şi dictatorii au ajuns la tragica soartă care l-a costat pe unul Coroana iar pe celălalt viaţa. Ar trebui ca mulţi să învete din pilda aceasta a dictaturilor noastre.

Am avut doi dictatori, care au crezut că ştiu mai bine decât întreagă ţara românească, care sunt nevoile şi drumurile Neamului. Toţi cei care vor urma această cale, tot acolo vor ajunge (aplauze).

./.

Câte jertfe, câtă trudă ne-a costat, în special pe partidul nostru, până am putut scoate țara din unele necazuri în care au împins-o aceste dictaturi. Câte energii naționale, câtă pierdere de vreme nu am cheltuit pentru a scoate, în ultimul moment, țara din abisul în care au dus-o aceste două dictaturi.

Acțiunea pentru scoaterea României din Axă.

Am avut un mare noroc în ajutorul lui Dumnezeu, și înțelepciunea și curajul Regelui Mihai I (aplauze îndelung repetate) care a avut suflet bun și a știut să asculte povața celor buni. Majestatea Sa la un moment dat a hotărât să scoată țara din impas.

Am încheiat după cum ați văzut din raportul secretarului general, o serie întreagă de corespondență cu străinătatea, am făcut legături utile și necesare cu Marile Puteri. In baza acestora, am ajuns să vedem victoria dela 23 August 1944. Și aci vă rog să-mi dați voie să arăt deosebita mea recunoștință față de Dl.Grigore Niculescu-Buzești (aplauze) care a fost centrul de legătură dintre noi și străinătatex și care prin talentul și iscusința sa a ajuns să fie un bun sfătuitor al Majestății Sale Regelui. Trebuie să-i fim recunoscători. Scopul nostru era să desființăm dictatura și să scoatem România la timp, din Axă, să rupem legătura făcută de oficialitate între noi și Germania și să ne apropiem de cei care ne lega instinctul național și întreaga desvoltare istorică a poporului român. Ne veneau zilnic provocări dela Londra, New-York, Moscova prin care eram sfătuiți să ieșim din Axă. Acest lucru nu era ușor cu germanii aci. Armata ce o mai aveam nu se putea opune forței armate nemțești și puterii lui Antonescu. Noi aveam mulți reprezentanți în armată care ne-au promis concursul, dar aceasta nu era deajuns. In aceste condiții lovitura nu era ușoară. In acest timp au urmat o serie lungă de schimburi de telegrame. In această muncă din străinătate ne-au dat un concurs prețios Prințul Barbu Știrbey, Vișoianu și Cretzeanu, ministrul român la Ankara. Deși legat prin serviciul lui de guvern d-sa a stat în ajutorul nostru, pentru ruperea relațiilor cu Axa. Prințul Știrbey a acceptat să meargă, ca emisarul meu la Cairo. S'a decis cu mult patriotism și a plecat. A fost singurul membru al familiilor noastre mari care și-a luat riscuri foarte mari asupra sa. El mergea să servească țara, să rupă România din legăturile cu Germania. Era în pericol nu numai el dar și familia rămasă aici.

El s'a dus ca emisar al meu, dela alții refuzând să primească însărcinări. Munca lui se oglindește în schimbul de telegrame, pe care le-am avut.

Primele legături cu străinătatea s'au realizat prin concursul tehnic al câtorva tineri însuflețiți, în frunte cu Rică Georgescu, Visa, Radocea, Popovici, Bălan, Iaroslavici, Leza și alți prieteni, care au stat trei ani în închisori, amenințați zi de zi cu moartea. Ei au fost descoperiți. A început urmărirea. Comandamentul corpului de armată era gata

..

să dea ordinul de trimitere în fața Curții Marțiale. Atunci am cerut audiență la Antonescu și i-am comunicat: Oamenii D-tale vor să spânzure pe acești oameni ai mei. Am venit să-ți comunic că nu ei sunt vinovați, ci eu (aplauze). Ei au lucrat la ordinul meu, au lucrat pentru a servi țara și Ardealul, de aceia dacă D-ta nu oprești desbaterea, mă voi duce la Tribunal și voi cere să fiu eu pe banca acuzării. Antonescu a răspuns că aceasta nu se poate, deoarece toată țara s'ar ridica contra germanilor. Eu i-am spus că voi face acest lucru, deoarece eu sunt vinovatul iar ei au lucrat din ordinul meu, de aceia mă voi denunța singur dacă nu se oprește procesul și Antonescu a oprit procesul.

S'au cerut de foarte multe ori lămuriri din partea comandamentului german asupra mersului acestui proces, de la Berlin, se puneau mereu întrebări, care este stadiul procesului, Antonescu găsea fel de fel de pretexte pentru a-l evita. In felul acesta a fost salvată viața acestor prieteni ai noștri care s'au jucat cu capul lor, pentru a servi interesele țării. Oamenii cari se ocupă cu politica trebue să fie totdeauna pregătiți pentru astfel de lucruri. Antonescu era în situația de a trimite pe Groza înaintea gloanțelor, pentru că s'a dovedit în sarcina sa o complicitate care se pedepsea cu aspre măsuri. Cu toată adversitatea dintre mine și Antonescu, am socotit că trebue să trec peste neplăcerea mea personală și să intervin. La intervenția mea Antonescu l-a eliberat din închisoare și a aprobat un regim mai omenesc pentru ceilalți arestați. Pe urmă Groza, prin nesocotirea dispozițiunilor înscrise în Constituție l-a împușcat pe Antonescu. Aceasta este politica. De aceea, domnilor, cine se hotărăște să facă politică să-și dea seama de ingratitudinea oamenilor. Politica să nu o facă decât oamenii cu caracter ferm, care nu se lasă influențați și care nu așteaptă răsplată. Gratitudinea propriei conștiințe este cea mai mare răsplată pentru oamenii politici (aplauze).

Cu acest prilej, nu pot să trec nerelevată jertfa prietenilor noștri, care în timpul dictaturilor au suferit închisoare, lagăre și persecuții. Numărul lor este mare și este mult sporit prin teroarea și abuzurile recente ale guvernului Groza. Numele lor vă este cunoscut. Mulți din ei se află în mijlocul nostru. Le mulțumesc pentru sacrificiile lor.

<u>Membrii ai P.N.T. întemnițați, trimiși în lagăr.</u>

Iată lista acelor membri ai partidului nostru care au suferit închisoare și lagăr, sub regimurile de dictatură, - pentru convingerile lor democratice și pentru credința lor neclintită în ideologia partidului nostru:

<u>Dictatura lui Carol II</u>

Virgil Madgearu, Aurel Leucuția, Ilie Lazăr, Ion Răchițan, Ștefan Mihăiescu, General Negrei, Cor-

. .

neliu Coposu, Ion Livianu, Ion Todan, Augustin Popa, Fericeanu, Penciu, A.Strâmbu, Mesaroș.

Dictatura Antonescu

Aurel Leucuția, Ilie Lazăr, Ioan Răchițan, Zaharia Boilă, Radu Cioculescu, N.Carandino, Aurel Măldărăscu, Max Radovan, A.I.Mureșanu, Rică Georgescu, Augustin Vișa, Corneliu Radocea, ing.Bălan, N. Beza, ing.Popovici, P.Iaroslavici, avocat Rădulescu, D.Hiottu, C.Coposu.

Dictatura comunistă (datele complecte)

Ilie Lazăr, Emil Ghilezan, Dr.D.Gerota, Mihai Tarția, Victor Isac, avocat Mihai, prof.A.Crăciun, Cornel Pop, Camil Manuilă, Ion Gh. Domocoș, Visarion Alexe, Emil Vasiliu, Alexandru Pratu, Ion Nucă, Nicolae Dediu, I.Dumitreanu, Ștefan Boros, ing.Anghel Radu, Damian Voichiță, Teodorciuc Octavian, av.Teofil Șandru, preot Gh.Șpânu, Ion Popa-Zlatna, av. Victor Anca, av.Alex.Negrea, Dra Tamara Darie, D-ra Stela Roșca, D-na S.Roșca Mălin, Alex.Slătineanu, Leon Sandru, Dr.Căliman, prof.Gh.Dragoș, Dr.Nicolae Ștefăniga, Pavel Cohn, Florea Nișan, Cosma Iancu, protopop Iuliu Marincaș, Stanciu Nic., Malica Vasile, Georgescu Vasile, Rus Vasile, Bărbieru I., Vasilescu Vasile, Vișan Gh., Catană Gh., Iancu Ion, Dumitrache M., Radu Mihai, Șerban Nic., Căpraru Har., Flentea Vasile, Pantelimon I., Cazacliu Anatolie, Florescu Ctin., Călin Dan, Apostol N., Croșanu I., Halmaghi Ion, Cavaliuc I., Bunea C., Iacobescu Romeo, Caidargiu V., Partemare Gh., Brazodreanu Gh., Aurel Pop Lazăr, Pop Vasile, Petre Matei, Mateescu Octavian, Ghimuș Florea, Rusu Elisei, Mihailov Mihai, Dumitru Const., Sereșeanu Liviu, Cojocaru Vasile, Popescu C., Bulzan Gabriel, Sărtoiu Valeriu, Ghiață Vasile, Dumitrescu Teodor, Novac Victor, Bora Laurențiu, Mateescu Ion, Serățeanu Ion, Mișag Damadian, Popescu Traian, Zgondoiu Vasile, Rexei Albert, Popescu Mihai, Oroveanu Ion, Crăciun Victor, Săluțoiu Ion, Stanciu Nicolae, Olaru Ion, Preda Nic., Iancu Ion, Șerban Nic., Cășuneanu Vasile, Buibaș Vasile, Rus Vasile Dumitrache Mihail, Ionescu Mihail, Anton Corneliu, Mihalcea Tănase, Vucea Mihai, Andronescu Gh., Borcan Eugen, Sanda Matei, Leon Bochișiu, Tatiana Missir, Cicerone Ionițiu, Marcel Rădulescu.

Intreaga delegație permanentă a organizației Brașov, în frunte cu N.Căliman.

Grupul Mediaș, în frunte cu V.Deva.

Studenții Universității Cluj, din P.N.T., în frunte cu Horațiu Ciortan.

Sub dictatura comunistă s'au dat, până acum, sentințe de condamnare, pe baza ordonanțelor dictatoriale ale regimului Antonescu, împotriva membrilor partidului nostru însumând în totul 103 ani închisoare corecțională și temniță. Zeci de procese întemeiate pe înscenări, sunt în curs de judecată. Alți zeci de prieteni ai noștri sunt ridicați dela casele lor, reținuți sau arestați preveniți.

In legătură cu acțiunea pe care am desfășurat-o pe lângă Aliați, despre care am început să vă vorbesc, sunt anumite lucruri cari trebuesc clarificate

./.

pentru membrii forului suprem al partidului, pentru ca ei, să ştie ce am lucrat şi cum am procedat.

De aceia îmi permiteţi să rog pe Dl.Coposu să dea citire schimbului de telegrame dintre mine, Prinţul Ştirbey şi Cretzeanu.

Din aceste telegrame veţi vedea că acţiunea noastră pentru salvarea ţării nu a început prea târziu şi nici prea devreme. Că s'a făcut tot ce omeneşte era posibil, pentru reuşita acţiunii noastre decisive.

PREGATIREA ARMISTITIULUI

Dl.Corneliu Coposu.

Acesta este cifrul oficial britanic şi acesta este tabloul de cifrare.

Prin mijlocirea acestui cifru s'a ţinut legătura permanentă între Dl.preşedinte Iuliu Maniu şi reprezentanţii dela Cairo, ai guvernelor aliate.

Mesagiile erau trimise prinţului Barbu Ştirbey care le prezenta ambasadorului sovietic şi miniştrilor britanic şi american dela Cairo şi în acelaş timp transmitea răspunsul guvernelor Aliate, adresat Dlui Iuliu Maniu.

Mesagiile erau transmise prin radio-telegrafie. Cu ajutorul cifrului s'au recepţionat 103 mesaje şi s'au emis 106.

Operatorul, Lt.Turcan din Marina Regală Britanică lansat cu paraşuta în Jugoslavia, a intrat clandestin în ţară şi s'a pus la dispoziţia Dlui Maniu. El a fost arestat la 13 Iulie 1944.

Voiu citi cele mai concludente dintre mesajiile trimise şi primite de Dl.Iuliu Maniu.

Pentru înţelegerea lor, Comitetul Central Executiv trebue să ştie că numele întâlnite în cuprinsul telegramelor, au următoarea explicaţie:

Emisar = Prinţul Ştirbey.
Iancu = Constantin Vişoianu. (X)
Alecu = Iuliu Maniu.
Vodă = M.S.Regele Mihai I.
Mitică = Ion Antonescu.
Nae = Mihail Antonescu.
Gane = Alexandru Cretzeanu.
Factorii favorabili - opoziţia, condusă de Dl.Maniu.

S'au mai trimis mesagii şi prin cifrul oficial al Ministerului de Externe. Directorul cifrului era Dl.Niculescu-Buzeşti.

Au fost, deasemenea, recepţionate şi masajii prin B.B.C.

Iată câteva din mesajii:

La 19 Martie 1944, Prinţul Ştirbey trimite Dlui Maniu următoarea telegramă:

"MESAJ 1 DIN 19 MARTIE DELA EMISAR PENTRU ALECU".

Am avut Vineri prima întâlnire cu delegaţii celor Trei Mari Aliaţi. Le-am explicat conform instrucţiunilor primite, vederile opoziţiei şi posibilităţile de acţiune pe care opoziţia se obligă să le execute. S'a luat notă pentru a se referi guver-

./.

nelor aliate dar mi s'a repetat că prima condiţie inevitabilă rămâne mai întâiu o capitulare fără condiţii. Comunicaţi familiei că sunt sănătos. Confirmaţi primirea acestui masaj".

Generalul Wilson, comandantul forţelor aeriene din Mediterana trimite guvernului român, prin intermediul ministrului dela Ankara, Cretzeanu, la 22 Martie 1944, următorul mesaj:

"MESAJ CATRE GANE PENTRU MITICA DELA GENERALUL WILSON. 22.3.44.

Nu trebue, sub nici un motiv, să-l vizitaţi pe Hitler. Dacă o faceţi, aceasta va fi privită ca intenţie evidentă a României de a colabora până la sfârşit cu Germania, iar ţara Dvs. va suporta toate consecinţele. Dvs. trebue imediat să vă alăturaţi celor Trei Mari Puteri şi să ordonaţi trupelor româneşti să nu opună rezistenţă Ruşilor. Germanii sunt într'o poziţie disperată în Rusia de Sud şi aveţi acum ultima şansă de a contribui la totala lor înfrângere. Vom judeca după rezultate. Iar termenii păcii impuşi de curând României vor fi în largă măsură determinaţi de extinderea cu care ea va contribui la înfrângerea Germaniei. Cu cât veţi încurca mai mult pe germani, cu atât mai repede va veni înfrângerea lor şi în acelaş timp salvarea României de a nu deveni un câmp de bătaie în cursul săptămânilor viitoare".

La 25 Martie, Dl.Maniu transmite următoarea telegramă:

"Dacă, de acord cu Hitler, Mitică va continua războiul în contra Aliaţilor, atunci Alecu este hotărât să reacţioneze prin răsturnarea lui Mitică. In această eventualitate el doreşte să ştie pe ce ajutor poate conta din partea Aliaţilor".

Prin acest mesaj, Dl.Maniu se angaja să răstoarne guvernul Antonescu.

Faţă de acest angajament, guvernele Aliate fac cunoscut răspunsul lor.

"DELA EMISAR MESAJ NR.5 din 31 MARTIE PENTRU ALECU.

Am fost chemat astăzi la Ministrul Sovietic, care, după ce a consultat întâi pe englezi m'a informat după cum urmează:

"Guvernul britanic s'a adresat la Moscova cerând să autorizeze pe Generalul Wilson să comunice lui Alecu ce asistenţă militară ar putea fi dată lui Alecu dacă se decide să organizeze lovitura de Stat contra lui Mitică. Guvernul sovietic autorizează remiterea răspunsului că dacă Alecu organizează lovitura de stat contra germanilor şi răstoarnă guvernul Mitică, guvernul sovietic este gata să încheie cu Alecu un acord relativ la amnistia militară sovietică. După părerea mea este sigur că alte amănunte în legătură cu cooperaţia militară nu vor fi date până ce nu se va decide volte-face-ul şi cine îl va face".

Urmare insistenţelor depuse de Prinţul Ştirbey conform cu instrucţiunile Dlui Maniu, condiţiunea iniţială comunicată de reprezentanţii guvernelor Aliate, la 19 Martie 1944, - a capitulării fără

./.

 579 100

condiţii" - cedează locul unor condiţiuni noui, cuprinse în preliminariul de armistiţiu comunicat la 13 Aprilie 1944. Textul acestor condiţiuni este următorul:

"Trupele române care luptă cu germanii contra armatelor roşii sunt în număr de 7 divizii în Crimeia, 3 divizii sau mai mult, în regiunea Odessa şi 3 divizii sau mai mult în regiunea Chişinău. Aceste divizii româneşti trebue să se predea armatelor roşii, sau să atace pe germani din spate şi să înceapă cu armata roşie o operaţiune contra germanilor. Dacă aceasta este îndeplinită, guvernul Sovietic îşi ia angajamentul să completeze armamentul tuturor acestor divizii şi să le pună din nou, imediat, la dispoziţia Mareşalului Antonescu şi a Dlui Maniu.

Condiţiunile sovietice minime ale armistiţiului sunt:

1. Ruperea legăturilor cu germanii şi lupta comună a trupelor române şi aliate, incluzând armata roşie, contra germanilor, în scopul de a restaura independenţa şi suveranitatea României.

2. Restabilirea frontierelor româno-sovietice, după acordul din 1940.

3. Indemnizare pentru pierderile cauzate Uniunii Sovietice prin ostilităţile şi ocupaţia, de către România a teritoriilor sovietice.

4. Repatrierea tuturor prizonierilor de război, sovietici şi aliaţi, precum şi a celor internaţi.

Aceste condiţiuni minime, pot fi schimbate, într'un sens mult mai nefavorabil, dacă România nu le acceptă în foarte scurt timp.

Guvernul sovietic nu cere ca teritoriul românesc să fie ocupat de trupe sovietice în cursul duratei armistiţiului, însă cere ca trupele sovietice, cât şi cele aliate, să aibă posibilitatea de deplasare, în mod liber, în toate direcţiunile, dealungul teritoriului românesc, dacă situaţia militară o cere. Guvernul român va trebui să contribue la aceasta pe cât îi stă în putere, prin toate mijloacele sale de comunicaţie, terestre, aeriene şi navale. Guvernul sovietic consideră ca nedrepte deciziile arbitrajului dela Viena şi este gata să conducă operaţii comune cu România contra Ungurilor şi a Germanilor în scopul de a restitui României toată Transilvania sau cea mai mare parte a ei, sub rezerva confirmării la reglementarea păcii.

Dacă România doreşte să aibă, pentru contactul cu Uniunea Sovietică, în afară de generalul care reprezintă chestiunile militare şi un reprezentant politic, pentru chestiunile politice, Guvernul Sovietic nu face nici o obiecţiune".

La 17 Aprilie 1944, Dl. Alexandru Cretzeanu transmite, dela Ankara, pentru M.S. Regele, următoarea comunicare cifrată.

DELA GANE PENTRU VODA

Cu privire la telegrama mea conţinând răspunsul lui Alecu la mesajul Generalului Wilson. Alecu vă roagă să subliniaţi în conversaţiile Dvs că propunerile adresate de dânsul principalelor Puteri

./.

Aliate privind Armistițiul cu România, sunt în concordanță cu declarațiile Dlui Molotov, care sunt confirmate de guvernele american și englez. Trebue notată că propunerile lui Alecu sunt similare celor făcute de U.R.S.S. Finlandei. Uniunea Sovietică nu a impus Finlandei o ocupație militară și nici nu a cerut să aibă dreptul de a continua lupta contra Germaniei pe pământ finlandez, ci a oferit numai asistență militară pentru eliberarea Finlandei de trupele germane, dacă guvernul finlandez ar fi cerut-o. Pe de altă parte faptul că Alecu cere ca anglo-americanii să ne ajute ca să avem posibilitatea să rezistăm în modul cel mai efectiv în contra unei agresiuni germane în acele provincii românești în care rezistența va fi susținută numai de armata română, nu trebue să fie interpretată ca o discriminare între Puterile Aliate. Faptul acesta este în întregime datorit situației geografice și militare. In circumstanțele actuale numai Inaltul Comandament din Orientul Mijlociu este în situația de a ne trimite ajutor eficace, cel mult dacă va fi vorba de puternice formațiuni aeriene. De aceia nu poate fi vorba de neașteptarea noastră de a colabora cu U.R.S.S.".

La 19 Aprilie 1944, Dl.Maniu transmite acceptarea începerii tratativelor pe baza condițiunilor aliate. Iată telegrama:

ALECU CATRE EMISAR

Sunt de acord de a începe negocieri pe baza condițiunilor prezentate de Puterile Aliate și a sugestiilor mele".

Dl.Iuliu Maniu încearcă să elimine din condițiunile Armistițiului clauzele privitoare la frontiere. In acest scop D-sa trimite:

"MESAJ 83, DIN 21 APRILIE 1944, PARTEA 2, PENTRU EMISAR.

Fiindcă printre propunerile Aliaților există și unele condițiuni care prin natura lor ar face parte mai repede din clauzele unui tratat de pace decât ale unei convențiuni de armistițiu și deci de natură a complica și mai mult situația, este nevoie de noui explicații".

La 23 Aprilie 1944, Dl.Iuliu Maniu trimite Prințului Știrbey instrucțiuni pentru precizarea unor importante probleme din textul preliminariu. Aceste instrucțiuni sunt:

"In scopul aplicării exacte a armistițiului proectat și pentru a se evita neînțelegeri tulburătoare a bunelor raporturi dintre Aliați și România, sunt a se preciza următoarele chestiuni:

1. Care parte a teritoriului românesc va fi rezervată pentru sediul guvernului român și a oficiilor centrale românești, parte care nu va putea fi atinsă de trupele și autoritățile aliate? (în conformitate cu cele discutate la Stokholm). Din partea noastră este a se propune: Capitala, județele Nord Vestice ale Vechiului Regat și județele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, Caraș-Severin din Transilvania.

2. Plecând dela punctul de vedere că, - înscrisul proectului de armistițiu, - România rămâne sub exclusiva guvernare și administrare a guvernului regal român este a se stabili, din punct de vedere

./.

 581 102

economic financiar, ce raport va fi între moneda românească şi cea a armatelor ce se vor găsi pe teritoriul românesc?

3. In ce priveşte transporturilex, Aliaţii urmează să dispună de mijloacele de transport terestre, fluviale, maritime şi aeriene româneşti, ori indirect, prin guvernul regal român?

4. Se cere drept de rechiziţie directă, sau prin administraţia autohtonă? Se va face o înţelegere prealabilă, asupra volumului rechiziţiilor? Cine va emite bonurile de rechiziţie? Cum se vor deconta aceste bonuri şi pe ce baze?

Va exista control de import şi export la graniţele comune? Se convine să nu se introducă în ţara românească persoane de naţionalitate română fără ştiinţa şi acordul autorităţilor româneşti? Comerţul din interior rămâne liber şi pe baza din trecut? Se va putea face comerţ direct cu ţările vecine? Cele aliate şi cele neutre?

Cum se va deconta şi la ce preţuri furnitura de cereale, alimente şi combustibil, consumate în ţară de cei noui veniţi şi pentru cantităţile trecut peste graniţă?

5. Ce se va face cu stocurile de muniţii? Se va ~~xxxx~~ putea continua fabricarea de armament? Ce se va face cu flota militară de mare şi de Dunăre? In caz de demobilizare, unde şi cu ce control se va stoca materialul şi echipamentul? Se vor putea face divizii de voluntari români, din prizonierii români, sau vor fi înrolaţi aceştia în mod regulat, în armata română (este de preferat modalitatea dintâi)?

6. Cine va judeca conflictele între noui veniţi şi autohtoni, în diversele zone? Chestiunea răspunderilor pentru fapte din trecut?

31 Mai 1944.

"Ambasadorul U.R.S.S. Novikov a transmis:

"Guvernul Sovietic refuză a primi orice discuţiune, privind aceste chestiuni atâta timp cât Dl. Iuliu Maniu nu declară precis dacă acceptă sau nu condiţiunile armistiţiului".

La 11 Iunie 1944, Dl.Maniu transmite acceptarea formală a condiţiunilor:

"ALECU CATRE EMISAR

"Dl.Maniu este de acord de a încheia un armistiţiu în condiţiunile prezentate de Aliaţi. Mijloacele de punere în aplicare ale acestui armistiţiu sunt pe punctul de a fi stabilite, în deplin acord cu toţi factorii responsabili".

La data de 22 Iunie 1944, Dl.Grigore Niculescu Buzeşti trimite Dlui Alexandru Cretzeanu la Ankara următorul mesaj:

"Din Inalt ordin sunteţi însărcinaţi a comunica imediat la Cairo următoarele:

....

3. Măsurile interne necesare au fost deja stabilite. Ele se întemeiază pe mijloacele de care putem dispune în împrejurările actuale.

Aceste mijloace nu sunt încă suficiente pentru a putea asigura numai prin ele însile reuşita mişcării. Un ajutor aliat este deci o condiţiune esenţială a punerei în aplicare şi a reuşitei planului.

. .

Acest ajutor absolut indispensabil este următorul:

a. O ofensivă masivă sovietică pe frontul român care urmează să se deslănţue cel mai târziu 24 de ore după schimbarea guvernului în România.

Această ofensivă uşurată prin atitudinea trupelor române depe front este un element riguros necesar atât pentru rezolvarea completă a eşirei României din alianţa cu Germania cât şi pentru a atrage trupele germane ce se găsesc în rezervă în Moldova şi Basarabia şi care altfel s'ar întoarce împotriva noului guvern pentru a înăbuşi încă dela început mişcarea.

b. Trei brigăzi constituite aero-transportate a căror securitate de aterizare o garantăm. Punctul de aterizare va fi indicat la timp. Fiind dat raportul precar de forţe în interior arătat mai sus, aceste trei brigăzi sunt necesare reuşitei acţiunei în interior cât este ofensiva rusească succesului pe front. Mai mult, succesul pe front va depinde el însuşi în mare parte de această reuşită în interior. (Deasemenea din punct de vedere moral prezenţa trupelor aliate este de natură a înfrânge orice eventuale ezitări).

Aceste trei brigăzi urmează a aduce cu ele şi armament suplimentar, în special arme automate pentru 2500 oameni. Acest armament va servi pentru dotarea unor formaţiuni patriotice ce se vor alătura trupelor regulate române din interior pe care contăm din primul moment.

In afară de aceste trei brigăzi ar fi de cea mai mare importanţă dacă am putea conta pe 2000 de paraşutişti lansaţi într'un punct ce deasemenea va fi indicat la timp.

Atât trupele aerotransportate cât şi paraşutiştii urmează să sosească simultan cu proclamarea schimbărei de guvern. Nu putem sublinia îndeajuns că declanşarea şi reuşita întregei acţiuni din interior, sunt condiţionate de sosirea din primul moment a acestor trei brigăzi.

Aparţine în primul rând Comandamentului suprem aliat de a aprecia în funcţie de posibilităţile şi utilajul de care dispune fiecare din cele trei principale Puteri aliate dacă cele trei brigăzi ~~aerotran~~ aeroSportate vor fi anglo-americane, vor fi americane sau sovietice. Esenţialul este că aceste trupe să fie prezente ~~xxx~~ chiar în momentul schimbărei de guvern şi proclamărei eşirii României din războiu.

c. Tot simultan cu schimbarea guvernului s'ar produce bombardamente aliate masive ale căilor de acces înspre România din Ungaria şi Bulgaria pentru a împiedica o afluenţă a trupelor germane din exterior. Urmează deasemenea a fi bombardate şi alte noduri importante de comunicaţii ce vor fi indicate ulterior.

In ce priveşte aceste bombardamente este de cea mai mare importanţă ca ele să fie efectuate cu cea mai mare precizie pentru a nu produce victime în populaţia civilă şi armata română, fapt ce ar creia o stare de spirit defavorabilă acţiunei. Ar trebui evitat în special bombardarea oraşelor . Est

./.

dela sine înțeles că artileria antiaeriană română nu va trage. Se va face tot posibilul ca să fie reduse la tăcere cât mai multe baterii antiaeriene germane.

4. Ținem să se știe că ne dăm seama de marile probleme militare cu care aliații sunt confruntați în momentul de față. Tocmai de aceia ajutorul cerut a fost calculat foarte strict fără a se prevedea nici o margine de care ne-am putea dispensa. Fiind dată grava situație în care se găsește România acest ajutor este indispensabil reușitei acțiunei. Fără el acțiunea ar eșua cu siguranță. Consecințele unui asemenea eșec ar fi catastrofale pentru România și din cele mai grave pentru aliați. Dacă noul guvern nu s'ar putea menține și dacă Antonescu sau alt guvern de proveniență germană ar fi instalat de către germani, orice speranță ar fi interzisă într'o acțiune ulterioară din partea României chiar într'un viitor mai îndepărtat. Armata română ar fi complet încadrată de trupe germane fără a mai vedea vreodată posibilitatea unei inițiative.

In acelaș timp ar urma o represiune sângeroasă căreia iar cădea victime tocmai prietenii aliaților din România.

5. Punerea în aplicare a planului depinde de confirmarea din partea aliaților a luărei măsurilor necesare în vederea procurării ajutorului cerut. Odată această confirmare intervenită, datele în vederea coordonării operațiunilor vor putea fi stabilite în cel mai scurt timp.

Este de subliniat în special necesitatea de a se proceda cât mai repede. Pe măsură ce trece timpul situațiunea în România devine mai grea, controlul german mai vigilent și mai strâns, iar posibilitatea ca Antonescu să trimită pe front din trupele rămase în țară și pe care contăm, mai amenințătoare.

Partea ce ne privește din acest plan este deja pusă la punct. Momentul aplicării lui va putea fi stabilit de îndată ce aliații vor fi terminat pregătirile ce le revin.

....

7. Armistițiul urmează a fi semnat cu reprezentanții celor trei principale puteri aliate înaintea schimbării guvernului de către delegații ce se găsesc actualmente la Cairo. El ar intra în vigoare în momentul schimbării guvernului și a proclamării eșirii României din alianța cu Germania.

Fiind dat că condițiunile de armistițiu au fost deja acceptate de opoziție, că am prezentat un plan precis de acțiune și că în orice caz armistițiul nu va intra în vigoare decât după ce se va produce un gest concret din partea noastră, am dori să cunoaștem ce ameliorări imediate ale condițiunilor de armistițiu aliații sunt dispuși a accepta".

Insistența Dlui Maniu, pentru urgentarea răspunsului aliat, rezultă și din telegrama de mai jos, trimisă la Cairo în ziua de 7 August 1944:

"Tăcerea aliaților în legătură cu propunerea noastră, pune România în cea mai grea poziție și nedumirește factorii favorabili Aliaților. Acești factori nu au nici cea mai mică indicație, care să le dea posibilitate de a stabili linia de conduită

./.

a ţării. Nimeni nu poate să înţeleagă cum o astfel de ofertă definită de colaborare poate SA RAMANA FARA RASPUNS TIMP DE CINCI SAPTAMANI.

Repetăm că mişcările de trupe din interior către front sunt aşteptate în viitorul apropiat. Noi contăm pe aceste trupe. Unele din ele au fost deja transportate".

La 18 Iulie 1944 Dl. Maniu insistă asupra rugăminţii adresată aliaţilor, de a răspunde, la cererea opoziţiei:

"Factorii favorabili aliaţilor Dvs. au aşteptat cu impacienţă fără succes un răspuns la planul supus. Ei consideră de datoria lor să atragă din nou atenţia asupra pericolului că o amânare ar putea să compromită în mod serios executarea planului.

Dacă această amânare este datorită faptului că Aliaţii încă speră să ajungă la o înţelegere cu guvernul, emisarii sunt rugaţi de a arăta că aceasta ar fi o greşeală care ar avea ca rezultat consecinţe imposibile.

O astfel de iluzie nu arputea avea altă consecinţă decât de a scăpa ocazia actuală fără a ajunge nicidecum la timp la o înţelegere cu guvernul Această opinie este justificată prin propunerea pe care guvernul de curând a primit-o dela Aliaţi de a trimite delegaţi la Cairo cu împuternicirea de a negocia.

Este foarte probabil că Germania va lua în curând măsuri speciale de securitate care vor face imposibilă aplicarea planului".

In ziua de 5 August 1944, Dl. ministru Crezteanu trimite dela Ankara, următoarea telegramă:

"Considerând importantele modificări în situaţia militară şi politică cu toate că n'am primit încă răspunsul la planul ce am prezentat, credem de datoria noastră să vă atragem atenţiunea, după părerea noastră, şi în lumina informaţiilor ce avem care ar putea fi consecinţele ultimelor evenimente.

Eforturile cele mai mari ale Aliaţilor fiind făcute în Normandia şi la Nord şi contra Ungariei în centrul frontului sectorul nostru pare a lua locul al doilea în planurile Aliaţilor. Planul dvs. depinde de asistenţa aliaţilor şi în special de ofensiva sovietică, pe când Mareşalul Antonescu nu ar avea poate nevoie să recurgă la acest ajutor dacă ar vrea să intreprindă lucrul. Dar ar fi în interesul ţării ca acţiunea să fie făcută de opoziţie, chiar fără ajutoare din afară, cu atât mai mult cu cât în jurul Regelui, a D-voastră şi a opoziţiei unite este marea majoritate a Naţiunii şi a Armatei.

Rezultatul unei acţiuni spontane ar mări prestigiul ţării şi ar consolida poziţia opoziţiei. Astfel am putea ajunge la o colaborare cu Aliaţii, ceeace ar constitui un mare beneficiu pentru viitorul României şi am putea profita de termenii armistiţiului şi spera într'o interpretare favorabilă a acestor termeni. Independenţa acţiunii este cu atât mai necesară cu cât soarta sectorului nostru ar putea să devină numai o consecinţă a operaţiunilor în

./.

curs de desfășurare spre Nord, operațiuni al căror rezultat va fi stabilit înainte ca țara noastră să fie în stare să dovedească prin acțiuni pozitive adevăratele ei sentimente. Cretzeanu.

In ziua de 19 August 1944, D-nii Știrbey și Visoianu adresează ambasadorilor sovietic, englez și american, la Cairo, următoarea comunicare:

1. Opoziția națională, compusă din totalitatea forțelor democratice ale țării și reprezentând marea majoritate a națiunii, a exprimat în mod constant hotărârea de a răsturna politica regimului de dictatură instalat în România și de a scoate țara din colaborarea ei față cu Axa pentru a o alătura Aliaților. Ea este conștientă că astfel va da satisfacțiune sentimentelor cât și intereselor națiunii.

2. Pentru ca acțiunea ce o întreprinde să poată izbuti cât mai bine și să fie din punct de vedere militar, cât mai folositoare Aliaților, opoziția a preconizat totdeauna o coordonare a acestei acțiuni cu anume ajutoare și acțiuni militare aliate și, dată fiind situațiunea militară, mai ales cu o operațiune sovietică. Această necesitate izvora din faptul că teritoriul României era ocupat de o importantă forță germană, dotată cu un material cu mult superior celui de care dispunea armata română și că alte efective germane ar fi putut ușor fi transportate în țară. Ele ar fi putut înfrânge repede rezistența armatei de care ar fi dispus opoziția și astfel acțiunea aceasta ar fi fost fără folos militar pentru Aliați. Opoziția trebue să țină seama de asemenea de faptul că guvernul, incapabil să reziste la pretențiunile germane, a trimis pe front cea mai mare parte a trupelor române.

3. Opoziția a acceptat condițiunile armistițiului și în acelaș timp, a supus Aliaților un plan concret de acțiune elaborat sub auspiciile M.S.Regelui. Punerea în aplicare a acestui plan nu depinde decât de hotărârea Aliaților.

Voința Națiunii, care coincide de altfel cu propriul său interes, este ca cooperarea militară cu aliații să se desvolte în așa fel încât să poată conduce la "interpretarea favorabilă" făgăduită a clauzelor armistițiului".

4. Deși dela această dată au trecut 7 săptămâni și opoziția a rugat în mai multe rânduri pe Aliați să-i dea un răspuns la propunerea și planul său concret, acest răspuns nu i-a fost dat. Aceasta poate creia confuzie în spiritul și în organizarea opoziției democratice unite și stânjenește desigur preparativele politice și militare necesare în vederea acțiunii.

5. Poate că motive de ordin strategic sau de altă natură să dicteze Aliaților o amânare a executării planului pozitiv supus de opoziție. Ne îngăduim să credem că chiar în acest caz ar fi fost nimerit o indicațiune oarecare care ar fi avut darul să încurajeze opoziția și să înlesnească în toate privințele, organizarea acțiunii proectate.

Cu cât voința națiunii va găsi un ecou mai favorabil la Aliați și cu cât acțiunea ei se va sprijini pe o înțelegere mai pozitivă din partea lor, cu atât șansele de succes mai mari și colabora-

./.

rea militară viitoare mai folositoare cauzei ce ar fi urmărit în comun.

6. Ne îngăduim să rugăm pe Reprezentanţii Puterilor Aliate să examineze situaţiunea la lumina acestor consideraţiuni şi să ne pună în măsură să transmitem Dlui Maniu şi opoziţiei democratice unite o indicaţiune utilă pentru acţiunea proectată".

Dl. Maniu trimite, în preajma loviturii de Stat la data de 20 August 1944, telegrama care urmează:

"1. Alecu doreşte să ştie dacă un avion purtând trei sau patru persoane care ar pleca din România ar putea să aterizeze în Turcia şi dacă da, unde şi în ce condiţiuni.

2. Am hotărât să intrăm în acţiune. Totuşi sperăm că reprezentanţii celor Trei Puteri Aliate îşi dau seama de situaţiunea nextricabilă în care ne găsim, datorită lipsei unui răspuns privitor la planul propus şi mai ales asupra ajutorului cerut. Este imposibil să formulăm un plan pentru scoaterea României din războiu, fără minimum de siguranţă asupra intenţiilor Aliaţilor în această chestiune. De aceea cerem cu cea mai mare insistenţă ca să ne informaţi despre ce puteţi să ne daţi din ceeace am cerut.

Dorim să ştim dacă putem să contăm cel puţin pe bombardament aerian asupra punctelor pe care vi le vom indica, bombardamente care ne fusese deja promise în mod formal de Generalul Wilson, asupra paraşutiştilor şi asupra unei forţe aeriene care va organiza atacul în scopul de a ne ajuta în operaţiunile noastre interne. Este cert că în lipsa unor trupe aeropurtate aceste operaţiuni interne din ţară vor avea mai puţin efect decât se prevedea în planul propus. Va fi cu atât mai greu de a apăra întreaga ţară şi vom fi nevoiţi să ne limităm la centre de rezistenţă. Am prefera ca Dvs. să ne comunicaţi că nu puteţi să ne daţi tot ce am cerut şi să ne spuneţi pe ceeace putem conta decât să ne lăsaţi în ignoranţă, lucru care este complect paralizant.

Având motive să credem că în cazul unei acţiuni a României, noi vom fi atacaţi pe la spate de Ungaria de trupele germane şi ungare. Ajutorul care ne va fi dat va avea, ca unul din sectoarele principale combaterea acestui pericol".

La data de 22 August 1944, D-nii Stirbey şi Visoianu expediază prin intermediul Dlui Cretzeanu pentru Dl. Maniu, următorul mesaj:

"Neprimind, cu toate insistenţele noastre, nici un răspuns la planul opoziţiei, am remis reprezentanţilor celor Trei Mari Puteri o notă privind, în rezumat, următoarele consideraţiuni:

a. Voinţa constantă a opoziţiei de a face să iasă ţara din Axă spre a se alătura Aliaţilor, dar necesitatea - pentru ca acţiunea să fie cât mai utilă posibil acestora din urmă - anumitor ajutoare şi acţiuni militare şi în special sovietice, având în vedere situaţia frontului.

b. Opoziţia unită a acceptat termenii Armistiţiului şi în acelaş timp a supus Aliaţilor un plan concret de acţiune a cărui punere în aplicare nu depinde decât de decizia lor.

./.

c. Neprimind, după 7 săptămâni nici un răspuns, această tăcere poate creia confuzie în spiritul şi organizaţia opoziţiei şi împiedica preparativele politice şi militare.

d. Chiar dacă motive strategice sau altele dictează Aliaţilor o amânare a executării planului credem că ar fi oportun să se dea o indicaţie oarecare care ce ar încuraja opoziţia. Cu cât voinţa naţiunii ar găsi un ecou favorabil pe lângă Aliaţi, cu atât şansele de succes vor fi mai sigure".

După lovitura de Stat, Dl. ministru de externe Gr. Niculescu-Buzeşti telegrafiază la 23 August 1944 împuternicire pentru D-nii Ştirbey-Visoianu de a semna imediat armistiţiul, în condiţiunile convenite la Cairo, cuprinzând trei puncte de ameliorare. (Termen de 15 zile acordat Nemţilor pentru retragerea, uşurarea reparaţiunilor şi zonă liberă rezervată guvernului, scutită de ocupaţiune militară.

La 26 August Ambasadorul U.R.S.S. Novicov declară delegaţilor români:

"Guvernul sovietic este gata a semna un armistiţiu cu România pe baza condiţiunilor oferite în Aprilie, cu adăugarea celor trei puncte menţionate în telegrama Buzeşti".

La 27 August 1944, Dl. Cretzeanu telegrafiază Ministerului de Externe următorul mesaj:

"1. S'a primit o telegramă din Cairo, în care se arată că armistiţiul urmează a fi semnat la Moscova de către Dl. Molotov împreună cu Ambasadorii britanic şi american şi delegatul României. Sunt rugat a comunica cele de mai sus şi a stărui să se trimită delegatul nostru cât mai curând la Moscova.

2. Precum vi s'a comunicat direct, Emisarii au fost informaţi de delegatul sovietic că:

"Guvernul sovietic este gata a încheia armistiţiul pe baza condiţiunilor din Aprilie cu adăugarea celor trei puncte menţionate în telegrama Dvs. Nr.2 din 23 August 1944. Totuşi această hotărâre a guvernului sovietic nu devine definitivă decât după ce guvernele britanic şi american se vor fi declarat de acord". Cretzeanu".

Din lectura telegramelor de mai sus rezultă că:

1. La 19 Martie 1944, Aliaţii cereau României să capituleze, fără condiţii:

2. In urma stăruinţelor depuse de către trimisul Dlui Iuliu Maniu, Aliaţii stabilesc condiţiuni de armistiţiu, iar la 13 Aprilie 1946 trimit textul preliminariu al armistiţiului;

3. Dl. Maniu începe la 20 Aprilie 1944 negocierile şi activează pentru îmbunătăţirea condiţiunilor iniţiale;

4. Aliaţii condiţionează la 31 Mai 1944 orice discuţiuni, de acceptarea armistiţiului, de către Dl. Maniu;

5. La 11 Iunie 1944 Dl. Maniu acceptă armistiţiul, solicită de la Aliaţi ajutor pentru lovitura de stat şi aşteaptă semnalul pentru intrarea practică în acţiune.

6. Răspunsul întârzie până în a treia decată a lunii August, când

7. Opoziţia, din proprie iniţiativă trece la

./.

realizarea răsturnării.

8. Primul guvern al României libere pune capăt războiului anti-aliat și acceptă armistițiul tratat de Dl.Maniu.

In concluzie:

a. Dl.Iuliu Maniu a depus continui și repetate stăruințe pentru urgentarea loviturii de Stat;

b. Această lovitură a fost făcută fără a se aștepta semnalul dela Aliați;

c. Condițiunile în care s'a încheiat armistițiul sunt cele negociate de Dl.Maniu, prin emisarii D-sale dela Cairo; și însfârșit:

d. La Moscova, aceste condițiuni au suferit anumite modificări.

Cetirea acestor telegrame era absolut necesară pentru ca prin cunoașterea lor, Dvs., să puteți combate cu argumente și probe calomniile ce se aruncă asupra noastră.

Prima acuzație ce ni se aduce este că am început prea târziu acțiunea noastră pentru ieșirea din Axă. A doua este că nu am fost destul de prevăzători, în ceeace privește fixarea condițiunilor Armistițiului.

Din aceste telegrame se poate vedea că amândouă aceste insinuări sunt neîntemeiate.

Am precizat condițiunile acțiunii noastre. Am prezentat Aliaților un plan precis de acțiune, în care se menționa că declanșarea loviturii în România nu depindea decât de un semnal, din partea lor. Scopul acestui plan era de a asigura o coordonare a acțiunii militare a României, cu cea a Aliaților, pentru ca aceștia să poată trage astfel maximul de profit din lovitura noastră de Stat. Dealtfel necesitatea coordonării acestor acțiuni militare fusese subliniată și recunoscută în negocierile pe care le-am purtat cu Aliații.

Prin acest plan de acțiune, pe care l-am alcătuit de comun acord cu partidele participante la Blocul Național Democratic, care era pe cale de constituire, se solicita, pe deoparte un ajutor militar minimal, din partea Aliaților, cu concursul căruia trebuia să facem față forțelor germane din România, cu mult superioare forțelor noastre, iar pe de altă parte se sublinia necesitatea sincronizării acțiunii noastre, cu o ofensivă sovietică, pe frontul românesc.

Acest plan a fost prezentat Aliaților la 22 Iunie 1944. Cu toate insistențele noastre repetate, nu am primit nici un răspuns pozitiv, timp de aproape două luni.

Aceasta era situația în care ne găseam. Din moment ce sincronizarea acțiunii românești, cu o ofensivă sovietică era recunoscută ca o condițiune esențială, pentru reușita loviturii de Stat, noi nu puteam declanșa acțiunea, înainte de a fi fost informați asupra datei la care urma să se producă acea ofensivă. Aliații, care erau sesizați de planul nostru, ne-ar fi putut învinui că am declanșat acțiunea fără a ne mai preocupa de coordonarea ei, cu ofensiva sovietică, și că le-am fi adus astfel prejudicii de ordin militar. Ar fi fost deci o mare greșeală

./.

de a începe acţiunea, în lipsa unui semnal din partea Aliaţilor, cu atât mai mult cu cât ni se răspundea că planul nostru este încă în studiu. Noi nu voiam să ne expunem la acuzaţiunea ce s'a adus generalului polonez Bor Komorowski, că a început acţiunea sa prematur, fără a se preocupa de a o coordona cu ofesiva sovietică. Noi nu vroiam ca lovitura noastră de Stat, în loc să devină un titlu, în favoarea poporului român, să se transforme într'un motiv de acuzaţiune împotriva lui.

In aceste condiţiuni, de îndată ce s'a propus ofensiva sovietică, pe frontul românesc, noi am considerat această ofensivă drept un răspuns la planul nostru şi am declarat acţiunea, fără a mai pierde nici un singur moment. Am declanşat-o pentrucă condiţiunea esenţială, adică coordonarea acţiunii noastre cu ofensiva sovietică, fusese astfel realizată.

Trebue să subliniez că noi ne-am luat marea răspundere de a face lovitura de Stat, fără să mai aşteptăm vre-un alt ajutor militar din partea Aliaţilor, deşi la 22 Iunie, toate partidele care au format mai târziu Blocul Naţional Democratic considerau acest ajutor ca absolut necesar pentru reuşita acţiunii. Meritul României este deci, cu atât mai mare, de a fi putut domina, în interiorul ţării forţele germane, cu mult superioare. Am fost determinaţi să ne luăm această răspundere şi de sugestiunile primite dela emisarii noştri dela Cairo, care ne-au arătat că o acţiune făcută pe cont propriu, fără ajutor din partea Aliaţilor, ar constitui un titlu mai bun, în favoarea ţării noastre.

Iată deci, domnilor, că actul dela 23 August nu s'a produs nici prea târziu, nici prea devreme, ci în singurul moment în care el era posibil. Succesul acestui act a fost atât de mare încât el a depăşit toate speranţele pe care Aliaţii le puneau în noi. Nu este deci permis nimănui, să ne întrebe dacă acest act putea fi făcut în alt moment, decât în acela în care s'a făcut.

Conducerea a făcut tot ceeace omeneşte era posibil ca această lovitură să fie făcută cu succes. A fost un act cu adevărat istoric evenimentul realizat cu hotărâtoarea colaborare şi sub conducerea partidului nostru. A fost de o importanţă hotărâtoare nu numai pentru ţara românească dar şi pentru desvoltarea din Europa. In tot cazul am avut satisfacţia de a acţiona sub protecţia înaltă a Majestăţii Sale Regelui (aplauze).

Unul din comandanţii de căpetenie ai armatei germane într'o declaraţie a sa a constatat că lovitura de graţie pentru campania germană a dat-o România. Datorită acestui fapt, după cum a fost recunoscut şi de către Aliaţi, războiul a fost scurtat cu 6 luni.

Acesta n'a fost primul act când România a avut un rol hotărâtor în mersul războiului. In 1918 după ce am făcut Unirea, am venit la Bucureşti şi l-am văzut pe Saint Aulaire, ambasadorul Franţei din Bucureşti. Ne-am prezentat în delegaţie la el, din partea ardelenilor, cu Goldiş şi Ştefan Pop. I-am

./.

mulţumit pentru ajutorul dat ţării. Ambasadorul Franţei ne-a răspuns:

"Nu dvs. trebue să ne fiţi nouă recunoscători ci noi trebuie să fim recunoscători României. Intrarea României în războiu a atras dela Verdun 22 de divizii germane, care dacă nu erau atrase de acolo nu ştiu ce s'ar fi întâmplat cu Franţa".

Ne pare bine că meritele ţării noastre sunt recunoscute şi astăzi.

Generalissimul Stalin (urale, aplauze prelungite) a decorat pe Majestatea Sa Regele cu cel mai mare ordin arătând recunoştinţa Uniunii Sovietice faţă de România, care a luat această mare hotărâre înainte de a şti care este sfârşitul războiului şi care mergând în luptă alături de Aliaţi a riscat totul, pentru cauza cea mare. În astfel de împrejurări eu cred că partidul naţional-ţărănesc poate fi mulţumit cu cea ce a făcut în interesul ţării şi în interesul neamului românesc şi naţiunei române (aplauze).

Ţin să accentuez că este o profundă greşeală a se crede că lucrurile care s'au petrecut cad în beneficiul sau în meritul meu care momentan am fost în fruntea partidului nostru. Acest lucru nu se putea face, dacă nu exista conducerea partidului, fără de care eu nu aş fi putut izbutix. Aceşti prieteni pe cari îi vedeţi în jurul meu (aplauze) au întregul merit. Trebuie să amintesc alături de ei pe D-nii: Ghiţă Pop, Ieucuţia, Georgescu, şi ceilalţi din grupul lor, care şi-au pus capul şi viaţa în joc, cari au suferit atâţia ani de robie pentru reuşita realizată în urma muncii lor. In chip special trebue să mulţumesc Dlui Niculescu-Buzeşti, pentru concursul hotărâtor al D-sale, pe care mi l-a dat la întreaga activitate pe care am desfăşurat-o pe plan extern.

Mai trebue să-mi arăt, în mod deosebit, nemărginita mea recunoştinţă Dlui Ion Mihalache (aplauze prelungite) şi faţă de D-nii Mihai Popovici, Gh. Pop, Hudiţă şi Solomon, care constituiau conducerea mai restrânsă a partidului (aplauze).

Nu pot să las nerelevate meritele distinsului nostru prieten Dr. Cornel Bianu, care a acceptat misiunea de a pleca la Londra, pentru a ţine legătura dintre noi şi cercurile engleze. Domnia Sa şi-a îndeplinit cu multă sârguinţă şi constiinciozitate datoria, acceptând o situaţie plină de riscuri şi greutăţi, pentru ca să servească ţara (aplauze). Mulţumirile mele se îndreaptă şi faţă de ceilalţi prieteni din străinătate, în frunte cu Dl. ministru Cretzeanu care în principalele capitale au servit, prin străduinţele şi munca lor, interesele ţării noastre (aplauze).

Eu vă rog pe D-voastră să păstraţi bine în memorie aceste lucruri şi să păstraţi sentimentul Dvs. de gratitudine acelora care, cu atâta devotament au servit cauza românească, şi lupta noastră.

In urma prăbuşirii dictaturii lui Antonescu şi a alungării nemţilor din ţară s'a constituit un guvern prezidat de Dl. general Sănătescu, - care a

...

avut rol hotărâtor în pregătirea militară a actului dela 23 August - guvern la care au participat și reprezentanții partidelor din Blocul Național Democratic.

Factorii care au pregătit lovitura de Stat în frunte cu M.S.Regele (aplauze prelungite), doreau ca acest guvern să fie prezidat de mine, ceeace eu nu am acceptat, din motivul că rostul principal al guvernului trebuia să fie realizarea armistițiului, ceeace constituia o problemă eminamente militară. In consecință am fost de părerea ca guvernul să fie prezidat de un general și alcătuit din militari. Astfel guvernul a fost format de Dl.general Sănătescu. Pentru a da acestui guvern, caracter democratic și reprezentativ, am intrat, dimpreună cu ceilalți șefi de partide, în compunerea cabinetului, ca miniștri fără portofoliu.

Acestui guvern i-a urmat un guvern compus din reprezentanții partidelor, prezidat tot de Dl.Sănătescu. Generalul Rădescu, prezidând aceeaşi formațiune de concentrare politică, a format al treilea guvern. In aceste cabinete de concentrare, partidul nostru a participat prin cinci miniştri și trei subsecretari de Stat, propuși de mine și anume D-nii Gh.Pop, V.Solomon, I.Hudiță, N.Penescu, A.Leucuția, I.Căpățâneanu, M.Răutu și E.Chilezan. Totodată, din partidul nostru au fost desemnați Inaltul Comisar al Ardealului, Dl.Ionel Pop, Comisarul Refugiaților, Dl.Romul Pop și Comisarul Refacerii, Dl.Ing.Ionescu.

In urma manevrelor comuniste, guvernul de concentrare a trebuit să demisioneze, pentru a nu creia greutăți în raporturile internaționale.

După guvernul Rădescu a urmat guvernul Petru Groza, care a fost taxat de areopagul internațional drept nedemocratic și nereprezentativ, însuşiri pe care acest guvern sprijinit exclusiv pe comuniști - și pe formațiunile politice anexe partidului comunist și le-a păstrat până în ziua de astăzi.

Mai sunt câteva chestiuni puse în discuțiune de către adversarii noștri, peste care am să trec cu iuțeală, dar care trebue să fie lămurite.

PROBLEMA ANTISEMITISMULUI

In seama calomniilor cari se aruncă în contra noastră este și calomnia că suntem antisemiți.

Am mai spus și mai înainte că această calomnie este fără temei (aplauze).

Noi iubim neamul românesc, dar nu urâm pe nimeni. Noi vrem ca neamul românesc să meargă înainte pe drumul civilizației; vrem să-l conducem și chiar să-l împingem din spate să pășească mai repede și mai sigur pe calea binelui și al dreptății. Dar nu vrem să asuprim pe nimeni.

Dovada cea mai grăitoare că nu suntem antisemiți este simplul fapt că în toată această țară nu s'a găsit, din mulțimea partidelor și a oamenilor, nimeni, care în vremurile grele de prigoană pentru Evrei, să le ia apărarea. Noi singuri am fost acei care i-am apărat. Sunt recunoscător Dlui Dinu Brătianu care în acea vreme a semnat cu mine un memoriu

./.

prin care ceream să nu se mai continuie persecuţiile contra Evreilor. Eu am intervenit de multe ori şi intervenţiile mele s'au soldat cu succes. Persecuţiile începute s'au temperat. In Bucureşti se formaseră două tabere, cu mii de Evrei destinaţi deportării. Eu am rugat personal pe Mareşalul Antonescu, ca să dizolve aceste tabere. Rugămintea mea a fost ascultată. Taberele au fost dizolvate, oamenii au fost trimişi la casele lor.

Au venit apoi evenimentele din 1943 când guvernul a decis deportarea tuturor Evreilor din Ardeal. Am intervenit din nou la Mareşal în înţelegere cu Dl. Filderman şi am izbutit încă odată să schimb hotărârea guvernului.

Când s'a deslănţuit în Ungaria prigoana împotriva Evreilor, Antonescu, a dat ordin ca toţi Evreii din Ardealul de Nord care vor fi prinşi că trece graniţa fără paşaport, să fie împuşcaţi pe loc, fără judecată, fără cercetări.

Dl. Filderman m'a rugat să intervin la Mareşal. Eu am intervenit şi ordinul a fost retras.

Câte şi câte alte cazuri de acest fel a făcut partidul nostru. Câte asemenea intervenţii, am făcut şi datorită intervenţiilor noastre au fost scăpaţi mii de Evrei dela moarte.

Am spus de atâtea ori că în politică nu trebue să aşteptăm recunoştinţă. Astăzi noi suntem acuzaţi de antisemitism. Noi suntem aceia care suferim persecuţii din partea Evreilor. Adevărul însă iese la lumină, cum iese untdelemnul la suprafaţa apei. Când se vor şti aceste lucruri atunci se va convinge lumea ce a însemnat partidul nostru pentru ţară, pentru toţi cetăţenii ei. In urma acestor lucruri cred că putem să fim mândri de activitatea biroului partidului, care ne-a ajutat să descurcăm chestiuni atât de grele.

De aici înainte, ne aşteaptă şi mai grele chestiuni.

CONFERINTA DELA MOSCOVA

D-voastră ştiţi că s'a ţinut o conferinţă la Moscova. Conferinţa dela Moscova a fost făcută de către cei Trei Aliaţi, pentru a examina şi chestiunea României. Această conferinţă s'a ţinut în urma repetatelor noastre insistenţe.

Acolo, la această conferinţă, s'au luat anumite hotărâri. Au fost trimişi la noi trei ambasadori, care să constate dacă cele relatate de noi sunt sau nu adevărate

Cu hotărârile dela Moscova nu am fost, nici eu nici Dl. Mihalache şi nici biroul nostru mulţumiţi. Cu această ocazie eu am spus că dacă aşi fi un preşedinte dictatorial, aş refuza să accept condiţiunile preconizate acolo, dar pentru că sunt un preşedinte democrat am să ascult de hotărârea partidului.

Ambasadorii ne-au spus că este ultima ocazie când România poate pune piciorul în politica internaţională. Conducerea partidului a crezut că este bine să nu arunce deoparte acest prilej şi a primit condiţiunile. Cu această ocazie eu am precizat însă că acceptarea noastră este împotriva convingerii pe care o avem deoarece nu ni s'au dat garanţii suficiente că vor fi puse în aplicare angajamentele gu-

./.

vernului. Am afirmat atunci că garanţiile date de Guvern nu vor fi ţinute. Ambasadorii nu m'au crezut; mi-au spus că Guvernul Sovietic a dat instrucţiuni guvernului Român ca să pună în aplicare hotărârile luate şi că pentru punerea lor în aplicare, garantează Marile Puteri. Eu am spus că înadevăr garanţiile sunt foarte mari, prea mari chiar, mai mari nici nu s'ar putea, însă guvernul nu va ţine seama de ele. Nouă nu ne trebuiesc garanţii mari, nouă ne trebuiesc garanţii mai mici. Am fost dela început convins că Guvernul Groza nu va ţine condiţiunile. Ambasadorii au fost surprinşi de neîncrederea mea.

Eu am răspuns că am această neîncredere pentrucă eu cunosc, intenţiunile guvernului şi slăbiciunea partidului comunist. Acest guvern şi acel partid nu va face ceeace a promis căci toată opinia publică este contra lui, şi respectarea angajamentelor luate, ar însemna prăbuşirea imediată a regimului. Nu am fost crezut. Am fost rugat să încunoştiinţez guvernul american şi englez de felul cum se aplică angajamentele.

Dl.Secretar General a făcut aceasta, cu multă sârguinţă. Precum vedeţi s'a întâmplat aşa precum am spus. Condiţiunile nu au fost ţinute. Angajamentele au fost nesocotite. Cea mai cruntă teroare a fost deslănţuită asupra ţării. Libertăţile au fost călcate în picioare. Aderenţii partidului nostru au fost maltrataţi, persecutaţi, scoşi din slujbe, arestaţi, bătuţi, asasinaţi. Cenzura presei şi-a făcut de cap. Libertatea întrunirilor a fost abolită. Nici unul din angajamentele contractate de guvern nu a fost respectat. Când s'a cerut socoteală guvernul a răspuns că America şi Anglia se amestecă în chestiunile şi treburile noastre.

Astfel aceşti domni ambasadori, guvernele pe care le-au reprezentat care la început nu au crezut afirmaţiunile noastre, s'au convins că am văzut bine ceeace am văzut, eu ceeace am afirmat a fost cinstit şi curat.

Eu vă rog pe D-voastră ca în orice discuţiune să spuneţi numai adevărul, să nu vă siliţi să exageraţi meritele noastre, activitatea noastră, să spuneţi adevărul întreg astfel ca atunci când va veni cercetarea, să ieşiţi cu faţa curată (aplauze)

LEGEA ELECTORALA

Rămâne să vă vorbesc de legea electorală. Guvernul avea datoria să facă o lege electorală. A făcut-o în sfârşit după 5 luni. Această lege însă a fost făcută direct ca să împiedice alegerile libere. Guvernul şi-a mai luat cutezanţa să schimbe Constituţia, printr'un simplu Decret. Aceasta noi nu o putem admite. Căci dacă admitem astăzi o schimbare în Constitutţie, mâine ei sunt în stare să elimine forţa judecătorească, apoi pe Rege şi în urmă Camera.

Noi avem acum îndatorirea de a lupta în contra nedreptăţilor, cuprinse în legea electorală, pentru că legea care se va aduce să garanteze alegeri libere şi să nu fie o lege de oprimarex a voinţei naţionale.

./.

Trebue să începem o luptă aprigă spirituală, cu puterea cuvântului scris şi vorbit, ca să schimbăm această lege.

Trebuie apoi ca la lupta electorală să luăm parte cu toată demnitatea, solidaritatea şi credinţa. Dacă din această luptă noi vom eşi biruitori, atunci asupra ţării româneşti se vor ridica nori negri şi periculoşi, din care se va deslănţui o furtună care ar putea să măture toată ţara noastră.

Vă mulţumesc pentru atenţia cu care m'aţi ascultat şi doresc ca lucrările noastre, depuse în interesul ţării, să fie cât mai fructuoase (aplauze)

PROBLEMA UNGURILOR DIN ROMANIA

Dl.Iuliu Maniu.

Onor comitet central executiv.

Voiu vorbi despre problema ungurească şi despre stările din Ardeal.

Am prilejul fericit, referindu-mă la Ardealul nostru românesc (aplauze) şi aduc omagiul nostru întreg şi cele mai sincere mulţumiri, scumpei noastre armate (aplauze prelungite),şi-i exprim cea mai adâncă gratitudine. Armata Română (aplauze) prin acţiunea sa plină de vitejie, ne-a dat prilejul, răscumpărat cu nenumărate jertfe, de a alătura la ţara mumă, pe fraţii noştri din Ardealul de Nord (aplauze).

Fireşte că alături de mulţumirile noastre pentru armata română, aceleaşi sincere mulţumiri se îndreaptă şi către armata roşie (aplauze prelungite) care împreună cu armata română a făcut acte de vitejie neîntrecute pentru recucerirea Ardealului românesc (aplauze).

Domnilor ca semn de recunoştinţă faţă de eroii armatei române şi sovietice, căzuţi în lupta pentru Ardeal să ne ridicăm în picioare trimiţându-le pentru jertfa lor, mulţumirile noastre adânci şi sincere.

Partidul nostru stă astăzi în privinţa minorităţilor, pe baza hotărârilor dela Alba-Iulia,care hotărâri dau drepturi complecte minorităţilor, drepturi mai multe decât cele statornicite la conferinţa de pace. Stipulatiile noastre, ieşite din inimă sinceră, au fost mai largi decât acelea stabilite de către marii diplomaţi.

Noi ne-am ţinut de aceste hotărâri, le-am respectat. Cât timp a guvernat Consiliul Dirigent în Ardeal şi cât timp partidul nostru a fost la putere, toate stipulaţiunile au fost executate şi puse în aplicare, în afară de cele în a căror punere în aplicare au zădărnicit-o ungurii, aşezaţi pe baza negaţiunii. Ei au spus că nu recunosc Statul Român şi au tras din această cauză o serie de consecinţe, nefavorabile. Din această cauză în primele luni ale Unirii, nu am putut face pasul pe care l-am făcut mai pe urmă când, au intrat maghiarii în parlament, aci la Bucureşti. Am făcut tot ce s'a putut în cea mai largă măsură ca drepturile naţionalităţilor, stabilite la Alba-Iulia să fie respectate.

./.

Maghiarii din Ardeal nu au putut constata că noi ardelenii, fie că suntem români sau unguri, nu putem trăi fără o comunitate strânsă cu care Ardealul se întregeşte atât de perfect, din punct de vedere economic cu vechiul Regat, cu România. Este ştiut că aceasta este situaţia. De câte ori Ardealul a fost strâns legat cu vechiul Regat toate lucrurile au mers bine, au profitat şi românii şi ungurii din Ardeal.

În momentul în care ni s'a răpit Ardealul de Nord, a venit o epocă de mari lipsuri şi mizerie pentru Ardeal astfel că şi ungurii au regretat că s'a rupt comunitatea dintre Ardealul de Nord şi România Mare.

Intr'adevăr istoria ne arată, că în trecut, maghiarii din Ardealul de Nord şi din părţile anexe au luat foarte adesea parte, cu dragă inimă la luptele pe care Vechiul Regat le-a dus în interesul anumitor scopuri comune. In războaiele lui Mihai Viteazul, ungurii din Ardeal au luptat alături de români. Această atitudine a ungurilor nu a fost o urmare a unei împrejurări impuse, ci a fost o acţiune pornită din instinct. Ei şi-au dat seama că fără ajutorul Vechiului Regat, nu se poate face o politică economică pentru propăşirea populaţiei din Ardeal.

In 1918, maghiarii au hotărât să trăiască în unire cu noi şi în urma acestei hotărâri au primit funcţiuni importante, în regimul românesc. Ce s'a întâmplat însă? Fraţii lor din Ungaria i-au aţâţat şi i-au convins că au făcut o rea politică maghiară, când au intrat în Parlamentul dela Bucureşti, şi au acceptat unirea făcută.

Incă pe timpul când eram preşedintele Consiliului Dirigent, s'a prezentat la mine înalţi funcţionari maghiari pentru a-mi cere să-i eliberez de funcţiuni şi mi-au arătat că fraţii lor din Ungaria pretind să-şi depună toţi mandatele. Ei mi-au mai spus că deşi au primit aceste funcţiuni, deşi au verificat sentimentele bune şi înţelegătoare din partea noastră, totuşi din solidaritatea naţională sunt forţaţi să renunţe la oficiile lor. Eu le-am răspuns că nu mă supăr. Noi pe nimeni cu forţa nu ţinem. Noi respectăm hotărârea dela Alba-Iulia. Le-am arătat că fac o mare greşeală renunţând la aceste funcţiuni, pentru că noi românii vrem să administrăm cinstit, legal şi cu suflet de dreptate. Le-am mai spus că dacă ei pleacă va trebui să punem în aceste funcţiuni români, va trebui să completăm locurile cu funcţionari din alte provincii, cari nu cunosc împrejurările, care au alte vederi şi care nu împărtăşesc concepţiile ori ideile lor, deci nu pot să servească atât de bine interesele poporului unguresc.

Le-am arătat că prin atitudinea lor nu aduc un serviciu bun poporului maghiar, care va suferi din cauza acestui act. Nu m'au ascultat. Guvernul nostru când a venit mai târziu la putere a ţinut să satisfacă nu numai hotărârile dela Alba-Iulia, ci să modernizeze întreaga administraţie românească.

./.

Am rugat pe Dl.Ghiţă Popp să umble întreaga Europă, unde sunt minorităţi, ca la faţa locului să examineze cum sunt rezolvate chestiunile lor. D-sa a primit această misiune şi a umblat peste tot unde sunt minorităţi, a studiat fiecare lege, a cercetat cum este rezolvată problema minorităţilor în alte ţări şi ne-a făcut raport. Guvernul nostru naţional-ţărănesc a dat instrucţiuni pentru realizarea tuturor îmbunătăţirilor preconizate în această materie, de pe urma constatărilor din străinătate. Planul nu s'a împlinit fiindcă am căzut dela guvern. Trebue să recunoaştem că şi guvernele care au urmat s'au interesat să satisfacă hotărârile dela Alba Iulia. Au fost puse şi ele în faţa unor situaţii grele,în urma faptului că guvernul maghiar a adoptat o atitudine care nu era potrivită pentru a încuraja guvernul român, de a satisface pe deplin ceeace şi-a propus să înfăptuiască pentru minorităţi.

Am dovedit că am avut intenţii bune, că am fost conştiincioşi, că am fost drepţi. Ungurii nu au vrut să meargă pe calea de dreaptă înţelegere.

Politica noastră este şi a fost clară. Noi nu am vrut niciodată ca din asupriţi să devenim asupritori (aplauze). Noi vrem şi astăzi ca popoarele conlocuitoare să se simtă bine la noi şi să lucreze cu noi, spre mărire şi, întărirea socială a ţării româneşti (aplauze). Noi nu am practicat nici un fel de înstrăinare faţă de ei. Noi ne ţinem de hotărârile dela Alba Iulia şi de enunţările Naţiunilor Unite. Dacă Naţiunile Unite vor aduce anumite hotărâri în ce priveşte politica faţă de minorităţi, noi va trebui să le aplicăm. Noi nu dorim asuprirea maghiarilor, dorim ca aceştia să se adapteze, să ne fie de folos pentru propăşirea economică şi socială a ţării.

Noi domnilor, suntem un partid democratic şi nu excludem dela posibilitatea de a lua parte la guvernarea şi administrarea ţării româneşti, popoarele care sunt de altă limbă decât noi. Dar nu admitem ca sub titlul de patriotism, să vie maghiarii din Ungaria să ne maltrateze, aşa cum ne-au maltratat o mie de ani în trecut (aplauze). Trebuie să arătăm guvernului maghiar că suntem un popor cu suflet bun, un popor de omenie.

Domnilor noi am suferit o mie de ani sub opresiunea maghiară. Când s'a făcut unirea şi poporul român s'a eliberat, mă gândeam cu groază la felul în care românii vor răspunde la excesele făcute de unguri timp de o mie de ani. Şi pentru a nu se întâmpla lucruri condamnabile, fiind eu preşedintele Consiliului Dirigent, am făcut toate diligenţele nu numai prin organele Statului, ci prin prietenii mei, care erau în strânsă legătură cu populaţia dela sate, rugându-i şi sfătuindu-i să nu se dedea la acte de răzbunare. Intr'adevăr pot să constat cu multă mulţumire că această tranziţie de la imperiul ungar la stăpânirea românească s'a întâmplat fără nici un exces. Putem adăuga că în această epocă de tranziţie, cu mult mai mulţi români au căzut pradă răzbunării maghiare, decât maghiari răzbunării românilor. Au fost atunci foarte mulţi români omorâţi şi îngropaţi de vii. Noi românii nu ne-am pre-

./.

tat la nici un act de răzbunare şi ne putem mândri cu aceasta, căci poporul românesc este un popor blând şi cu sentimente umane şi de dreptate.

AGITATIILE REVIZIONISTE 118

Trebue să atragă atenţia maghiarilor din Ardeal ca să nu se lase manevraţi drept instrumente ale maghiarilor din Ungaria. Ei trebue să fie loiali faţă de Statul roman (aplauze).

Agitaţiile revizioniste puse la cale de Budapesta trebue să înceteze (aplauze). Ardealul este şi rămâne românesc (aplauze) iar cei care caută să învenineze raporturile dintre români şi unguri, agitând o nouă revizuire de frontiere, nu fac un serviciu bun naţiunii maghiare (aplauze).

Avem aici în mijlocul nostru pe Dl.ministru Haţieganu, care în toamna anului 1940 a fost numit de conducerea partidului nostru şi acceptat de obştea românească, drept conducător al poporului românesc din Transilvania de Nord vremelnic ocupată (aplauze)

D-sa ştie mai bine decât oricine, câte nopţi n'a petrecut în drumuri spre a interveni la Budapesta pentru românii schingiuiţi. D-sa a stat alături de noi, alături de partidul naţional-ţărănesc şi alături de noi a luptat pentru eliberarea poporului românesc din Ardeal. A suferit mult din această cauză. A stat în închisori luni dearândul şi la unguri şi la nemţi şi la noi închis de comunişti.Le-a suferit pe toate cu demnitate. Eu îi mulţumesc din toată inima, pentru activitatea pe care a desvoltat-o în serviciul Neamului românesc. Şi îi mulţumesc pentru serviciile extraordinare pe care le face astăzi, în serviciul naţiunei şi poporului românesc In calitate de ministru în guvernul Groza îşi îndeplineşte datoriile cu conştiinciozitate, ca întotdeauna. D-sale nu i-a fost frică de nici un pericol, nu s'a dat îndărăt dela nici o oboseală. Dacă rezultatele muncii sale, nu sunt proporţionale cu eforturile pe care le-a depus, aceasta este a se datorii exclusiv guvernului, care a sabotat, orice colaborare.

Cred că sunt în asentimentul Dvs.să spun referindu-mă la naţionalităţile minoritare că noi astăzi ne bazăm pe principiile libertăţii individuale şi naţionale.

Cum se vor desvolta lucrurile, în materie de colaborare, depinde exclusiv de minorităţi. Nu pot lăsa fără o vorbă politica pe care o duce guvernul actual, faţă de minorităţi.

Noi vrem egalitate de drepturi pentru unguri şi pentru celelalte neamuri. Dar nu vrem ungurii să aibe, în ţara noastră, mai multe drepturi decât avem noi (aplauze). Nu putem admite ca un funcţionar maghiar venit din Ungaria adus de stăpânirea hortystă maghiară, să capete aşezare liberă în diferite funcţiuni foarte importante din Ardeal, iar pe de altă parte, românii care au fost în Ardeal să fie îndepărtaţi dela locurile lor.

./.

Nu se poate ca noi românii din Ardeal, să ne simţim străini la noi acasă. Nu se poate ca funcţionari români profesori universitari şi mari demnitari să doarmă în coridoare pe ciment, fiindcă nu li se dă locuinţă iar cei aduşi din Ungaria în Ardeal de guvernul maghiar pus în slujba neamului să se bucure de locuinţele şi de toate drepturile pe care le-au avut înainte de prăbuşirea ei.

In contra acestei politici de trădare noi nu protestăm şi condamnăm cu cea mai mare asprime actualul guvern (aplauze). Guvernul Groza este un guvern etachinm? un guvern străin de sufletul neamului românesc un guvern care duce ţara la ruină (aplauze prelungite).

Ardealul este românesc şi trebue să rămână românesc (aplauze). Deaceea românii trebue să se simtă în Ardeal ca la iei acasă. Nu putem admite ca să persecute, urmărind anumite interese pe fiii neamului românesc şi în acelaş timp să protejeze pe nedrept, oameni aduşi de peste hotare.

In contra acestor stări de lucruri partidul nostru protestează cu toată tăria (aplauze).

Noi vrem dreptate pentru toţi, noi vrem libertate pentru toţi, vrem prosperitate pentru toţi, pentrucă prosperarea tuturor aduce prosperarea ţării întregi.

GARZILE "IULIU MANIU"

Fireşte că au venit calomnii ca să ne pună în sarcină anumite intenţii, anumite planuri pe care nu le avem. Trebue totuşi să precizăm anumite lucruri.

S'a început o campanie mare în străinătate şi aici la noi în ţară, din partea adversarilor noştrii politici, pe tema "Gărzilor Iuliu Maniu".

Această campanie se poate urmări în gazetele maghiare şi în gazetele comuniste din România care nu contenesc de a defăima aceste gărzi şi pe mine, care sunt arătat drept iniţiatorul lor.

Aceste afirmaţii sunt complet mincinoase. S'au format anumite gărzi care au luat numele meu.

Se spune că acestea ar fi avut drept scop exterminarea poporului maghiar din Ardeal. Absolut neadevărat. Ce s'a întâmplat? Câtiva tineri însufleţiţi, mânaţi de pilda măreaţă a voluntarilor români din războiul trecut au crezut că este bine să facă o înjghebare para-militară, pentru a ajuta armata română în acţiunea sa de recucerire a Ardealului.

Ei au pus în fruntea acţiunii lor, numele meu, fără aprobarea mea, fără concursul şi ştirea mea. Aceasta este greşala lor. In realitate, aceste gărzi au adus servicii preţioase armatei sovietice şi române, în acţiunea lor militară pentru care nu putem decât să le fim recunoscători. Au realizat fapte pentru care însuşi Comandamentul militar a avut cuvinte de laudă.

Au făcut poduri, au ţinut legătura între diferite unităţi şi au executat misiunile primite.

Evident, războiul este război.

S'a întâmplat să se afle, chiar între militarii normali înrolaţi în armată, şi în formaţii militare, oameni cari nu-şi pot stăpâni temperamentul şi care fac fapte ce nu sunt de făcut, fapte care

./.

vedem cu durere că s'au întâmplat în întreaga lume. Astfel de fapte sunt condamnabile şi noi le condamnăm. Dar aceste excese nu pot fi puse în sarcina neamului românesc, nici în sarcina mea, al cărui nume a fost purtat de către acele gărzi.

S'a ajuns că în foarte multe oraşe din ţară, în contra voinţei mele, să existe astăzi, purtând numele meu. Se poate întâmpla ca în una din aceste gărzi, care poartă numele meu, să se întâmple o crimă. Sunt oare eu vinovat de aceasta? Pot fi eu acuzat că s'a întâmplat o crimă pe strada care îmi poartă numele? Sunt eu vinovat pentru că persoane izolate din aceste gărzi au făcut eventuale acte nepermise?

Care este oare răspunderea naţiunii sovietice americane sau engleze pentru faptul că un oarecare soldat rus, englez sau american şi-a pierdut capul într'un moment dat şi a trecut hotarul pus de umanitate şi a făcut lucruri ce nu trebuia să le facă? Totul se iartă, numai ceeace face poporul românesc nu se poate ierta, ori ceeace mai ales se face, chiar fără ştirea mea, sub numele meu. Se caută orice pretext pentru ca poporul românesc să fie compromis iar eu şi partidul meu să fim criticaţi. E posibil să se fi făcut excese. S'au făcut cercetări şi desbateri minuţioase, îndelungate, cu scopul de a se desvălui o complicitate a partidului meu, sau a mea. In faţa tuturor istanţelor, bine înţeles fără prezenţa noastră. Cunoaştem guvernul comunist şi organele lui. In afară de acestea şi Consiliul de Războiu, Tribunalul civil şi militar, toate au cercetat cu sârguinţă şi n'au putut constata nimic să reproşeze partidului nostru, mie sau altor conducători. Toate năzuinţele lor de a face complici, au căzut. Un comandant al unei asemenea gărzi, anume Olteanu, nici nu face parte din partidul nostru, iar eu nici nu-l cunosc. El a lucrat pe propria sa răspundere. Totuşi vina este aruncată asupra noastră. Sunt căutate şi inventate abuzurile ce s'au făcut de către oameni străini de noi, spre a fi aruncate în sarcina noastră. Dar sunt uitate atrocităţile cumplite ale ungurilor din Ardeal.

Să-mi daţi voe să vă citesc un tablou sumar despre lucrurile pe care le-au săvârşit armatele maghiare din Ardeal şi populaţia maghiară sau formaţiile ei para-militare.

D1.Coposu va ceti un sumar parţialn al abuzurilor ungureşti.

ATROCITATILE MAGHIARE

Rezultatele parţiale ale stăpânirii maghiare în Nordul Transilvaniei (Cifre necomplecte).

Intre 1 Septembrie 1940 şi 1 Septembrie 1942 au fost asasinaţi 991 români; până în 1942: Maltrataţi şi schingiuiţi: 6.813 români; până în 1943: aproximativ 15 români; Refugiaţi expulzaţi aproximativ 580 de mii români.

./.

Devastări de comune și case românești:

Jud.Bihor: 83 comune devastate; jud.Ciuc: circa 60 case devastate; jud.Cluj: 5 comune complect devastate; jud.Mureș: 6 comune complect devastate și 91 devastări izolate; jud.Odorhei: 4 com.devastate; jud.Satu Mare: 6 comune devastate; jud.Sălaj: 13 comune devastate și 304 devastări izolate; jud. Trei Scaune: 19 comune complect devastate.

Distrugeri și profanări de biserici.

17 biserici complect devastate; 38 biserici pângărite și apoi devastate.

Bisericile avariate:

1. Ditrău, jud.Ciuc, biserica dărâmată până la temelie.
2. Aldea, jud.Odorhei, dărâmată atât biserica cea nouă cât și cea veche, iar din materialul rămas s'a construit cârciumă.
3. Crăciunel, jud.Odorhei, biserica dărâmată.
4. Martiniș, jud.Odorhei, biserica a fost incendiată, apoi a fost transformată în lăptărie comunală.
5. Merești, jud.Odorhei, biserica dărâmată.
6. Celaud, jud.Odorhei, biserica dărâmată și din materialul rămas s'a zidit o magazie.

Bisericile avariate.

1. Oarba, jud.Mureș.
2. Lechința, jud.Turda.
3. Luduș, jud.Turda.
4. Cipau, jud.Târnava-Mică.
5. Deleni, jud.Turda.
6. Bediu, jud.Turda.
7. Hadareni, jud.Turda.
8. Iernut, jud.Târnava-Mică.
9. Cornești, jud.T.-Mică.
10. Vidrasau, jud.Mureș.
11. Ceanul Mic, jud.Turda.
12. Aiton, jud.Turda.
13. Copăceni, jud.Turda.
14. Turda Veche, jud.Turda.
15. Decea, jud.Alba.
16. Inoc, jud.Alba.

INTERNATI IN LAGARE DE CONCENTRARE

Aproximativ 10.000 de români au fost internați în lagăre de concentrare.

Dar oricâte crime ar fi săvârșit ungurii în Ardealul de Nord noi nu aprobăm eventualele fapte condamnabile ale gărzilor române și le condamnăm. Dorim ca toți cei vinovați să fie urmăriți și pedepsiți. Nu vrem ca acest fel de fapte să se mai repete. După cum nu vrem să se repete cruzimile extraordinare cari s'au petrecut în Ardeal, pe care ungurii le-au săvârșit cu atâta barbarie.

./.

In județul meu, Sălaj, au fost omorâți copii în leagăn, au fost spintecate femeile și satele distruse. Nu vrem ca aceste fărădelegi să se mai repete.

Pentru toate acestea domnilor, nu trebuie să învinuim poporul maghiar căci nu avem dorința să înveninăm raporturile dintre noi și ei. Am informația că parte din aceste acte abuzive nu le-au făcut maghiarii din Ardeal, ci maghiarii veniți din Ungaria. Au venit din Ungaria anumite trupe para-militare, constituite anume pentru a săvârși aceste crime. Este o mare deosebire între felul nostru de a ne purta și felul în care s'au purtat ei. Eu nu vreau ca aceste fapte îngrozitoare să fie pretext sau motiv nou pentru înveninarea raporturilor cu Ungaria, cu care vroim să trăim în bună înțelegere (aplauze). Dar atunci când ei, vin să ne învinuiască cu anumite lucruri neadevărate, trebue să venim să arătăm că lucrurile dureroase și triste le-au făcut ei.

Astfel de lucruri noi nu suntem dispuși să admitem.

DEPUNEREA MANDATULUI

Onorat Comitet Executiv,

Mandatul actualei conduceri a partidului național-țărănesc, încetează, odată cu această ședință a Comitetului Central Executiv.

Eu vă mulțumesc pentru încrederea ce mi-ați acordat și pentru sprijinul care l-am aflat în Dvs.

Mulțumesc principalilor mei colaboratori, din conducerea partidului, pentru prețiosul lor ajutor, în lupta de opt ani, purtată împotriva dictaturilor și împotriva nemților.

Mulțumesc Dlui Ion Mihalache, Dlor Mihai Popovici, Gh. Pop, Solomon, și Hudiță, din biroul vechiu și Dlor N. Penescu și Ștefan Mihăescu din biroul de astăzi pentru activitatea lor.

Vă rog să binevoiți a lua în discuție activitatea conducerii partidului dela ultima ședință a Comitetului Central, înfățișată de secretarul general în raportul său și prezentată în expunerea mea și să vă spuneți cuvântul asupra ei.

(După discuția la raport, Comitetul Executiv aprobă activitatea politică a conducerii PNT dela 1938 până astăzi și raportul prezentat.

D. IULIU MANIU

Onorat Comitet Central,

Mandatul Conducerii Centrale fiind expirat, Dvs. veți proceda la alegerea nouilor organe executive.

In ce mă privește, motive de ordin personal mă împiedică să reflectez pentru viitor la locul pe care l-am deținut.

Eu vă rog să binevoiți a alege de președinte al partidului nostru, pe prietenul meu și marele nostru conducător, D. Ion Mihalache.

./.

(Comitetul Executiv Central în frunte cu Dl. Ion Mihalache, refuză să ia act de intenţiunea de retragere a Dlui Iuliu Maniu. Chestiunea se pune la vot şi cu unanimitatea voturilor Comitetului Central Executiv, este reales preşedinte Dl. Iuliu Maniu).

CUVANTUL PRESEDINTELUI REALES
D. IULIU MANIU

123

Onorat Comitet Executiv,

Am anunţat, în şedinţa noastră de ieri, voinţa mea categorică de a mă despărţi de scaunul preşedinţial. Hotărârea mea a fost determinată de motive serioase. Credinţa mea a fost că prin retragerea mea fac un bun serviciu cauzei partidului nostru.

Hotărârea Dvs. unanimă a înfrânt voinţa mea (aplauze). Este pentru întâia dată, dealungul carierei mele politice, de cincizeci de ani, când împotriva credinţei mele accept alegerea ce aţi făcut-o. Deciziunea dvs. a înfrânt voinţa mea. Mă supun, dintr'un înalt spirit democratic. Nu vreau să se creadă că în aceste momente de grea răspântie mă feresc de răspundere. Să dea Dumnezeu ca de astă dată dreptatea să fie a D-voastră şi prevederile mele să fie greşite. Doresc ca această hotărâre a Dvs. să servească interesele ţării şi interesele partidului nostru (aplauze). Nu mă ascund din faţa primejdiei (aplauze). Nu stă în obiceiul meu. Intru în lupta grea care ne aşteaptă, cu credinţa fermă in victoria noastră (aplauze). De această victorie desăvârşită să nu vă îndoiţi nici un moment (aplauze). Ţara este cu noi (aplauze). Ori câte nelegiuiri ori ce fel de violenţe s'ar desfăşura împotriva noastră, nu ne vor împiedica să ne facem datoria, să luptăm pentru independenţa Statului nostru, pentru o viaţă democratică constituţională, pentru întronarea dreptăţii sociale, pentru drepturile şi libertăţile poporului român, călcate în picioare.

Acest guvern, care nu se sprijineşte pe voinţa naţională, se va prăbuşi (aplauze). Nici un fel de abuz, nici o fărădelege, nu va putea opri prăbuşirea lui (aplauze). Opinia publică este de partea noastră. Ea nu se mai lasă impresionată de ameninţări şi de teroare.

Lupta noastră va fi încoronată cu victorie deplină (aplauze).

Cu Dumnezeu înainte!

(Aplauze prelungite şi îndelung repetate).

C03

15 Iulie 1946

LIVIU

PNT.

2923

124

N O T A

In după amiaza zilei de 13 Iulie a.c., IULIU MANIU a fost în audienţă la Suveran, cu care a discutat în legătură cu legea electorală.

După audienţă, Maniu - complet descurajat - a vizitat pe N.PENESCU şi apoi pe MIHAI POPOVICI, faţă de care a declarat că „Regele este inconştient de primejdia ce îl ameninţă".

Iuliu Maniu a declarat că - în timpul audienţei - M.S.Regele i-a repetat mereu faptul că „este legat de decretele sale anterioare din Septemvrie şi Octomvrie 1944", care prevăd posibilitatea abaterilor dela Constituţia din 1923 şi care poartă semnătura tuturor partidelor.

Pe această chestiune, N.Penescu i-a reproşat lui Maniu că, după armistiţiu, nu a consultat pe juriştii partidului, fapt care a dus la situaţia din prezent.

Iuliu Maniu a recunoscut că poartă întreaga răspundere a acestei confuzii juridice, care l-a pus şi pe Rege în situaţia de a abdica dela prerogativele sale.

---=---

604 603

27 Iulie 1946

125

2923

P.N.L.

N O T A

In dimineaţa zilei de 26 Iulie a.c., IULIU MANIU a avut o întrevedere cu DINU BRATIANU.

In cursul întrevederii, care a avut loc la locuinţa preşedintelui partidului naţional liberal, s'a discutat, între altele, şi despre cartelul electoral proectat să fie încheiat între cele două partide istorice.

Intimii lui Dinu Brătianu cred a şti că se va încheia un cartel electoral, cuprinzând toate partidele din opoziţie, inclusiv formaţiunea social democrată condusă de CONST.TITEL-PETRESCU, însă - din motive tactice - acest lucru va fi cunoscut public mai târziu.

---

608 604

3 August 1946

Dumitru 126

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In ziua de 1 August a.c., Iuliu Maniu a fost primit în audiență de Adrian Holman, ministrul Angliei la București.

In cursul acestei audiențe, președintele partidului național-țărănesc a cerut reprezentantului diplomatic britanic să intervină pe lângă guvernul englez, pentru ca acesta să nu accepte la conferința de pace din partea României decât o delegație care să reprezinte toate partidele politice care au semnat armistițiul din 23 August 1944.

-----

5 August 1946
Liviu 127

N O T A

In ziua de 3 August a.c., Iuliu Maniu a lucrat împreună cu N. Penescu, la redactarea unui memoriu, ce urmează a fi înaintat misiunilor aliate din Capitală, precum şi guvernelor ţărilor convocate la Conferinţa Păcii.

In acest memoriu se arată că guvernul a călcat acordurile dela Moscova, precum şi protocolurile încheiate la Bucureşti imediat după această conferinţă.

Deasemeni, în memoriu se mai arată că guvernul uzează de ilegalităţi şi violenţe şi pregăteşte alegerile într'un mod samavolnic.

------

607 606

22 August 1946

"Dumitru"

8923

128

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Fr. Shea, ataşat de presă pe lângă misiunea americană din Capitală, a afirmat că, declaraţiile lui Iuliu Maniu privitoare la tratatul de pace cu România, făcute pentru presa din Statele-Unite şi Anglia, nu au fost difuzate până în prezent, deoarece ministrul ~~Beny~~ Berry nu şi-a dat încă agrementul.

De notat că, ministrul britanic Adrian Holman nu a acceptat să-şi asume singur responsabilitatea în ceiace priveşte aprobarea pentru difuzarea declaraţiilor lui Iuliu Maniu.

Se crede totuşi că ministrul Beny îşi va da agrementul său în cursul acestor zile.

-----=----

~~138~~ 687

6 Septembrie 1946

129

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Ieri după amiază între orele 17 - 19, Iuliu Maniu a vizitat în Dorobanţi pe Dinu Brătianu, căruia i-a comunicat că, însfârşit, a reuşit să înfrângă opoziţia lui Ion Mihalache şi a regăţenilor pe chestia cartelului cu P.N.L. şi că e sigur că va obţine votul Delegaţiei Permanente pentru cartelul dela centru, nu pe judeţe.

~~609~~ ~~608~~

19 Septemvrie 1946

LIVIU 130

2923

alegeri cartel

N O T A

In după amiaza zilei de 16 Septemvrie a.c., la domiciliul lui IULIU MANIU, a avut loc o întrevedere, între acesta şi A.LEPADATU, şeful organizaţiilor liberale diniste din Ardeal.

Scopul acestei vizite a fost cunoaşterea rezultatului discuţiunilor ce au avut loc în şedinţele delegaţiei permanente a partidului naţional ţărănesc, în legătură cu încheerea cartelului electoral între cele două partide.

Seful partidului naţional ţărănesc a arătat fruntaşului liberal hotărîrea sa fermă de a se încheia cartelul în Ardeal, între cele două organizaţii politice; iar în Vechiul Regat urmând să se perfecteze înţelegeri locale, dela caz la caz.

Seful organizaţiilor liberale diniste din Ardeal s'a arătat mulţumit cu acest rezultat parţial, deoarece îşi dă seama de situaţiunea dificilă din sânul organizaţiilor ce conduce.

A.Lepădatu urmează să susţină, faţă de conducerea liberală dinistă, necesitatea de a se încheia cartelul în Ardeal, unde liberalii dinişti sunt slabi, pe când în Vechiul Regat, unde sunt puternici, nu au interes să cedeze din locuri naţional ţărăniştilor.

2923

24 Septembrie 1946
Dumitru

N O T A

Iuliu Maniu a plecat la Sinaia.-

Această plecare este pusă în legătură cu audienţa Ministrului Gh. Tătărăscu la Suveran, întrucât preşedintele partidului naţional ţărănesc ar dori să afle informaţiuni cu privire la situaţia internaţională şi repercursiunile acesteia asupra problemelor interne şi în special asupra alegerilor.-

Iuliu Maniu crede că s'ar putea invoca situaţia internaţională pentru a se cere o amânare a alegerilor chiar de către M. S. Regele.-

Deasemeni preşedintele partidului naţional-ţărănesc crede că şi guvernul ar avea interesul să amâie alegerile.-

Reportajul politic apărut în ziarul "Poporul" din 23 Septembrie a.c. i-a dat mari speranţe în acest sens.-

Ca o consecinţă a acestei situaţii, Iuliu Maniu nu se grăbeşte să termine tratativele cu liberalii, în privinţa cartelului electoral, în nădejdea că alegerile nu vor fi fixate curând.-

Alegeri

~~611~~ ~~610~~

3 Octomvrie 1946

CRACIUN

132

Leg. cu Anglo-Americani

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In după amiaza zilei de 1 Octomvrie a.c., IULIU MANIU a avut o întrevedere de aproape o oră cu ADRIAN HOLMAN, ministrul Marei Britanii la Bucureşti, în locuinţa acestuia din şos. Kiseleff nr.51.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc s'a înapoiat dela această întrevedere foarte bine dispus, declarând intimilor săi ZAHARIA BOILA, VIRGIL SOLOMON şi Ing. VASILE SERDICI că „lucrurile se vor schimba" şi că „totul merge bine".

Verificat că întrevederea a avut loc.

Leg. cu Anglo-Americanii
2913

~~612~~ 6??

4 Octomvrie 1946

DUMITRU

133

N O T A

In şedinţa biroului politic al partidului naţional ţărănesc din ziua de 3 Octomvrie 1946, IULIU MANIU a făcut cunoscut rezultatul audienţei avută la ADRIAN HOLMAN, Ministrul Angliei la Bucureşti.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc a declarat, printre altele, că ministrul Holman l-a asigurat de faptul că englezii sunt informaţi asupra felului cum se fac pregătirile pentru alegeri şi că vor acţiona la momentul potrivit.

Odată cu aceasta - afirmă Maniu - Holman i-a dat sfaturi ca partidele din opoziţie să nu renunţe la lupta electorală, întrucât situaţia internaţională cât şi cea internă, din România, vor evolua spre o normalizare totală.

Iuliu Maniu a mai afirmat că, la despărţire, Holman i-a spus :

„Aveţi numai puţină pacienţă".

Verificat.

2923

4 Octomvrie 1946
DUMITRU

134

NOTA

Rangeri

In şedinţa biroului politic al partidului naţional ţărănesc din ziua de 3 Octomvrie a.c., ca argument că americanii nu se desinteresează de România, IULIU MANIU a adus în discuţie şi discursul Preşedintelui TRUMAN, cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare ale lui MIHAIL RALEA, ministrul României la Washington.

Cu această ocazie, Maniu a subliniat pasagiul în care Preşedintele Truman declara că Statele Unite va urmări cu atenţie evoluţia din România, în ceeace priveşte săvârşirea alegerilor parlamentare.

Verificat.

~~614~~ 613

~~295 C~~

10 Octombrie 1946

G.

135

2923

OPERAT LA FIŞE

NOTA

In ziua de 9 crt.între orele 16,25-17 ministrul Angliei A.Holman a fost vizitat la locuinţa sa de Iuliu Maniu.

Nr. dosarului şi Nr. jurn

p. Ştefan

11/IX/946.

2923

616 6X4

136

Hubert prin M.

Situaţia politică internă se complică din ce în ce mai mult. Maniu singur, care a provocat această situaţie, începe să nu mai vadă unde o să ajungem. Şi au început să se ridice voci chiar printre cei mai intimi ai lui Maniu care susţin că s'a făcut o greşală punând direct pe Rege să iasă din cadrul lui de arbitru. Am ajuns de fapt în situaţia ca soarta noastră nu mai depinde de noi. Aproape că am eşit din cauză. Soarta noastră va fi hotărîtă de Naţiunile Unite. E un mare succes al lui Maniu ca, a ajuns să creieze o polemică, mai bine zis, a ajuns ca Moscova să acuze misiunile anglo-americane din Bucureşti de a fi provocat pe Rege să ia atitudinea cunoscută împotriva guvernului Groza. In felul acesta rămâne deschisă bătălia diplomatică între URSS şi Anglo-Americani. E de sperat că Statele-Unite nu vor ceda. Dar pare că nici Moscova nu e dispusă să cedeze şi din acuzată, Moscova a devenit acuzatoare. Ultimul articol din "Izvestia" acuză fără nici o reticenţă misiunile Anglo-Americane de a fi călcat ele înţelegerea dela Yalta prin amestecul lor în chestiunile interne ale României. Până acum noi şi Anglo-Americanii apelam mereu la înţelegerea dela Yalta. Formal, apelează acum Moscova la înţelegerea dela Yalta şi acuză chiar misiunile Anglo-Americane de a fi făcut în România o politică urâtă de culise la Palat.

In această situaţie, care dintre cei doi parteneri va ceda pe spatele nostru ? Până acum, Polonia a fost un moment în situaţia noastră, cu marele avantaj însă de a fi fost o ţară biruitoare şi pentru care s'a pornit războiul. Noi suntem totuşi o ţară învinsă şi şi angajamentele luate de Anglia şi Statele-Unite faţă de Polonia nu se compară cu angajamentele luate de aceleaşi ţări faţă de noi. In fapt, nici nu există angajamente formale, ci numai diverse luări de atitudini, mai toate oficioase şi nu oficiale, cele mai multe vagi, încadrate în vederi de ordin general, articole de ziar şi emisiuni de radio.

Atitudinea Moscovei faţă de guvern e deacum mai mult decât oficială. Guvernul Groza a fost instalat de Vâşinski şi felul cum e tratată acum delegaţia noastră la Moscova constitue,

dacă mai era nevoie, o atitudine oficială şi un angajament în plus.

In afară de aceasta, guvernul Groza şi guvernul din Moscova s'au ferit să ia o atitudine oficială ostilă Regelui. Maniu conta în mare măsură pe o atitudine ostilă faţă de Rege. Dacă unii oameni politici români pot fi pentru sau contra unui partid sau a unei grupări politice, nimeni nu ar putea susţine o grupare politică repudiată formal de Rege. De data aceasta însă Moscova a fost mai şireată şi manevra lui Maniu a fost dejucată. Acum Regele e un fel de victimă a politicii anglo-americane dela noi, politică inspirată de Maniu şi FND-ul apare ca apărător al Regelui. E exact că această apărare conţine un punct de amenințare, un fel de şah la Rege. Nimeni nu se îndoieşte că nici URSS-ul, nici PCR-ul nu-l iubesc pe Rege. Dar atât sovieticii cât şi comuniştii îşi dau seama de rădăcinile adânci ale regalităţii în popor şi mai ales în Armată. Pentru moment dar, URSS-ul şi PCR-ul îl apără pe Rege împotriva lui Maniu, Brătianu şi Anglo-Americani. E o ironie, dar factic, aşa pune Moscova Chestiunea.

Maniu e îngrijorat de o singură chestiune: Chestiunea României, dacă pentru Englezi prezintă o importanţă mai mult sau mai puţin reală, având în vedere capitalul Englez plasat în ţară şi perspectivele de viitor ale exportului de produse industriale engleze în România, pentru America, plecarea lui Groza dela guvern nu e decât o chestiune de prestigiu. Capitalul imens american are mult mai mari interese şi posibilităţi în Extremul-Orient decât în România. Dacă URSS-ul va face concesiuni Statelor-Unite în China, Japonia, etc. în schimbul concesiunilor Statelor-Unite în Sud-Estul European ?

Şi apoi, Moscova ar putea găsi şi o formulă care să salveze şi prestigiul Statelor-Unite. Moscova, de acord cu Statele-Unite l-ar putea schimba pe Dr. Groza, punând un alt prim-ministru, schimbând poate şi unul sau doi miniştrii din guvern, fără să schimbe însă în fapt nimic. Ar însemna că s'a datssatisfacţie şi Statelor-Unite şi Palatului şi Englezilor. - Care ar fi situaţia partidului Naţional-Ţărănesc atunci? Evident, Maniu va găsi altceva, o altă formulă de agitaţie. A şi spus, fără să precizeze nimic, că are şi alte posibilităţi de a face viaţa imposibilă oricărui guvern.

Maniu ar fi dispus poate şi la o acţiune ilegală. Adevărul e însă că politicienii români sunt prea oportunişti ca să-şi ia în sarcină o acţiune ilegală, cu toate riscurile ei. Şi apoi specialitatea [illegible] Maniu însăşi nu e în acţiuni de mase,

ci în acţiuni politice de culise. Incă în timpul dictaturii lui Antonescu, Mihalache discutase odată cu Maniu despre posibilitatea de a organiza în munţi echipe de rezistenţă. Maniu i-a replicat lui Mihalache ironic: "Nu cred posibil la noi aşa ceva. In munţi e frig, se poate răci, te îmbolnăveşti, nu sunt spitale, medici, etc.)

Maniu e încredinţat de o chestiune: America e mult prea tare acum sub toate raporturile: economice, financiare şi în plus posedă bomba atomică. In baza tuturor acestor fapte, America va cere URSS-ului concesiuni în toate direcţiile şi URSS-ul va ceda. Nu va lăsa să se ajungă la situaţia ca America să-şi agite chiar numai posibilităţile militare.

Ceeace îl frământă pe Maniu e că nu are complecta siguranţă că America va fi într'adevăr dispusă să preseze la maximum URSS-ul şi să-l oblige la asemenea concesiuni generale. In fapt, el nu face altceva decât să exercite asupra oamenilor politici englezi şi americani o presiune care să-i oblige pe aceştia să fie ei cât mai intransigenţi faţă de URSS. Indirect, agită el, Maniu, pericolul bombei atomice asupra URSS-ului.

2923

24 Sept. 1946

DOMNULE PRESEDINTE

Subsemnatul IULIU MANIU, in calitate de preşedinte al partidului Naţional-Tărănesc, am onoare a vă aduce la cunoştinţă protestul meu cel mai hotărât impotriva intrebuinţării autorităţii publice in susţinerea campaniei electorale a Guvernului.

Prin memoriul meu din 21 Septembrie 1946, pe care vi l-am adresat, am protestat impotriva folosirii armatei in scopul de mai sus.

Din toată ţara mi-au venit informaţiuni care dovedesc că ne găsim in faţa unei acţiuni deliberate pentru folosirea la maximum a autorităţii publice de către Guvern, in profitul său electoral, exclusiv.

Toate localurile ministerelor, prefecturilor, primăriilor şi a celorlalte instituţii publice au fost inundate de afişe şi inscripţii prin care se face propagandă pentru Guvern şi se insultă partidele şi conducătorii opoziţiei.

Sindicatele funcţionarilor publici, ale căror organe de conducere au fost impuse, in imensă majoritate, de către comunişti prin suprimarea votului secret şi falsificarea voinţei funcţionarilor, fac o propagandă făţişă pentru Blocul Partidelor Democrate, in chiar localurile ministerelor. Numai cele câteva Sindicate funcţionăreşti in care prin curajul şi tenacitatea membrilor lor s'au putut instala la conducere comitete alese prin vot secret, nu fac nici un fel de politică.

Militarii aparţinând diviziilor "Tudor Vladimirescu" şi "Horia, Cloşca şi Crişan", precum şi cei din formaţiunea "Educaţie, Cultură şi propagandă", fac deasemenea propagandă politică pentru guvern. Activitatea lor se desfăşoară nu numai in căzărmi şi alte localuri militare, dar şi prin sate, unde se organizează intruniri publice, la care se vorbeşte după normativele Guvernului şi conform ordinelor Dlui Ministru de Răsboi.

In propaganda purtată de armată se intrebuinţează, pe lângă normativele cunoscute de insulte aduse partidelor şi conducătorilor opoziţiei precum şi laude la adresa guvernului, un sistem

./.

DOMNIEI SALE

DOMNULUI PRESEDINTE AL CONSILIULUI DE MINISTRI.

de intimidarea ofiţerilor,subofiţerilor şi trupei,şi tot odată de promisiuni,menite să încălzească sufletele militarilor. Li se spune acestora că,dacă Guvernul va triumfa în alegeri ,Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice ne va retroceda Bucovina de Nord şi Basarabia,mai puţin litoralul maritim.

Somăm Guvernul să facă o declaraţie oficială dacă a primit în adevăr,dela Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice,o asemenea asigurare.

In caz contrariu,protestăm cu toată indignarea împotriva amestecului de către Guvern,în propaganda sa electorală, a unei puteri aliate,cu atât mai mult,cu cât Guvernul foloseşte în această acţiune a sa organele oficiale ale armatei.

Metodele întrebuinţate de Guvern constituie o ofensă la adresa marei noastre aliate din Răsărit,şi, ceeace este mai grav,jignirea sentimentului nostru naţional.

Este inadmisibil ca chestiunea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord,atât de scumpe tuturor Românilor,să fie amestecată de Guvern,în mod tendenţios în lupta sa cu partidele de opoziţie.Votul cetăţenilor nu poate să însemne nici o tranzacţie în chestiunile de interes naţional ale neamului.

Toate autovechicu ele autorităţilor publice sunt folosite de guvern în campania sa electorală.In special,autocamioanele C.F.R. sunt întotdeauna prezente pe teren în agresiunile săvârşite împotriva membrilor partidului naţional-ţărănesc,precum şi în orice manifestaţie politică guvernamentală.

Muncitorii dela instituţiile publice,cei mai mulţi fiind dela C.F.R.,constituiţi în echipe de şoc folosite de guvern în toate agresiunile,primesc salariul dela Stat chiar şi în zilele în care lipsesc dela lucru în scopul de mai sus,

Birourile poştale aplică pe orice corespondenţă o ştampilă cu cuprinsul :" Trăiască victoria partidelor democratice în alegeri",ceeace constituie deasemeni folosirea de către guvern a autorităţii publice în propaganda sa electorală.

Niciodată în ţara noastră şi în nici o ţară civilizată,guvernele nu au recurs la autoritatea publică pentru propaganda lor electorală.

Protestăm împotriva procedeelor guvernului,care sunt contrarii tuturor normelor morale şi ale dreptului şi cerem ca Guvernul să le pună capăt imediat .

In cazul în care totuşi nu s'ar primi cererea noastră, solicităm să ni se permită şi nouă următoarele :

1.-Reprezentanţii partidului naţional-ţărănesc să aibă liber acces in căzărmi şi localurile militare, pentru a face cunoscut militarilor programul partidului şi punctul său de vedere in toate chestiunile care frământă azi România, aşa cum v'am mai cerut şi prin memoriul din 21 Septembrie a.c.

2.-Deasemeni reprezentanţii partidului nostru să aibă acelaş drept de mai sus şi in localurile instituţiilor publice pentru lămurirea funcţionarilor publici.

3.-Să se aplice pe orice corespondenţă, alături de ştampila "Blocul Partidelor Democratice", şi o ştampilă similară din partea partidului naţional-ţărănesc.

~~[illegible]~~ Abuzurile, ingerinţele şi samavolniciile autorităţilor publice, vor face obiectul unui alt memoriu.

Primiţi asigurarea inaltei mele consideraţiuni,

Preşedintele partidului
naţional-ţărănesc.

2913

~~621~~ 682

București , 24 Septembrie 1946

142

DOMNULE MINISTRU,

Subsemnatul, IULIU MANIU, Președintele Partidului Național-Țărănesc , am onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

Legea electorală prevede că afișarea registrului electoral se face timp de 20 de zile , după expirarea termenului de 2 luni, dela data legii, care s'a împlinit la 15 Septembrie.

Din informațiile primite din Țară, cât și pe baza celor constatate la primăriile din Capitală , rezultă că afișarea se face în condițiuni ilegale.

Conform legii, afișarea trebue să se facă pe perete, pentru a se da astfel posibilitatea ca cetățenii să consulte cu ușurință listele.

Dar primăriile au procedat altfel.

In loc să afișeze liste , ele au pus la dispoziția cetățenilor niște foi volante atârnate într'un cui, pe care oricine le poate muta dintr'un loc într'altul. După câteva zile de consultare , aceste foi s'au rupt și ele nu mai permit o consultare temeinică.

Numeroase persoane dintre acelea care au făcut declarații de înscriere , nu s'au găsit înscrise în listele puse la dispoziția publicului.

Primăriile au afișat un anunț că expunerea copiilor de pe registrul electoral nu s'a terminat, mai existând și alte copii în lucru.

Vă atragem atenția că procedarea primăriilor este în afară de lege și că noi nu recunoaștem că ceeace primăriile numesc afișare, constituie în adevăr operațiunea de afișare conform legii.-

DOMNIEI-SALE
DOMNULUI MINISTRU AL AFACERILOR INTERNE

2

Prin prezenta înșelegem a vă pune în vedere și vă rog să dați ordine categorice primăriilor ca să intre în legalitate, procedând la afișarea copiei registrului electoral, conform prevederilor legale.

Totodată, declar că, în conformitate cu însăși anunțurile primăriilor din Capitală, registrul electoral nu a fost pus la dispoziția publicului decât în mod parțial, și contest că ziua de 16 Septembrie a.c., când s'au expus primele liste, poate constitui data de începere a afișării registrului, această neputând fi decât aceea a ultimei liste, care se va afișa în mod legal.-

Pe de altă parte, am constatat că primăriile nu au înaintat judecătoriilor, originalul registrului electoral.-

Este absolut necesar ca acest registru să fie imediat înaintat judecătoriilor, conform legii. Numai având la dispoziție registrul, judecătorii vor putea controla înscrierile.-

Faptul că registrele nu s'au depus la judecătorii, a prilejuit Ministerului de Justiție să dea instrucțiuni judecătoriilor ca să pretindă contestatorilor să facă dovada că nu au fost înscriși în registru, prezentând un cerrificat eliberat de primării in acest sens.

Acest procedeu este cu totul ilegal și menit să suprime dreptul la vot la cea mai mare parte dintre cetățeni.

In adevăr, atunci când primarii dau ordine să se șteargă din liste cetățenii pe votul cărora Guvernul nu crede că poate conta, a se îndruma cetățenii înșiși, ca să ceară aceluiaș primar eliberarea certificatului de omitere din registru apare ca o formă sinistră.

Vă rugăm să dați ordine exprese primarilor numiți de Dvs, să trimită fără întârziere registril electoral la Judecătoriile respective.-

Pe de altă parte, am constatat că primăriile refuză să mai primească cereri de înscriere, împotriva prevederilor exprese ale art. 71 legea electorală, conform căruia înscrierile se pot face până cu 20 zile înainte de alegeri.

Iar dacă unele primării acceptă în principiu a primi noui cereri de înscriere, condiționează admiterea lor de dovedirea cu certificate a imposibilității cetățeanului de a se fi prezentat la înscriere până la 15 Septembrie a.c., din cauză de

.//.

3

boală, interes de serviciu, sau lipsă din localitate.

Este de necrezut de cât spirit inventiv poate da dovadă guvernul în scornirea atâtor piedici pentru împiedicarea cetățenilor de a-și asigura dreptul de vot.-

Ziarele "Fapta" din 22 Septembrie a.c., și "Dreptatea Nouă" din 23 Septembrie a.c., au publicat instrucțiunile mai sus arătate, după care lucrează primăriile.

Vă cerem a da ordine precise și categorice ca primăriile să primească înscrierele numai pe baza Buletinului dela Biroul Populației și până cu 20 zile înainte de alegeri.

Răspunderea asupra tuturor ilegalităților comise în întocmirea registrului electoral, cade exclusiv asupra guvernului, care nu va putea invoca scuza că n'a fost informat, și nici că primarii, agenții săi nu le a dat ascultare.-

Cu stimă.

(ss) Iuliu Maniu

PRESEDINTELE PARTIDULUI
NATIONAL -TARANESC

~~624~~ ~~693~~

2903

12 Octomvrie 1946
DUMITRU

Alegeri

OPERAT LA FIȘE

N O T A 145

Urmare la nota „DUMITRU" din 8 Octomvrie a.c., prin care semnalam că LIVIU NASTA a luat un interview lui IULIU MANIU, redăm mai jos textul interviewului apărut în ziarul „NEW YORK TIMES", la data de 5 Octomvrie a.c. :

„Asigurările date de Guvernul român privitor la organizarea alegerilor libere și echitabile sunt tot atât de neîntemeiate cum au fost promisiunile sale solemne privitor la respectarea libertăților politice și cetățenești, date prin înțelegerea dela Moscova.

Guvernul menține sistemul de dictatură și oprimare feroce a tuturor acelora care nu sunt aderenții guvernului comunist.

Ca să se poată face alegeri libere și echitabile, prima condiție este ca listele electorale să fie făcute în mod legal și cinstit.

Or, guvernul compune listele electorale cu eliminarea cetățenilor care nu sunt aderenții lui.

Cetățenii trebue să se prezinte la primării, pentru a-și reclama dreptul de alegător.

Aderenții guvernului sunt introduși pe liste din oficiu.

.//.

Cetăţenii necomunişti trebue să reclame personal, fără să li se dea vreo dovadă că şi-au reclamat drepturile.

Guvernul a dat dreptul preşedinţilor partidelor guvernamentale din comune să şteargă din liste pe aceia care nu sunt membrii partidelor guvernului.

Astfel, aderenţii opoziţiei nu se vor putea presenta la alegeri, fiind dela început despuiaţi de acest drept.

Evident, în această formă, opoziţia nu-şi va putea manifesta voinţa, în ce priveşte atitudinea sa.

Alegerile vor deveni un simulacru şi o lamentabilă farsă, pe care nici ţara, nici opinia mondială nu se vor putea întemeia.

Cred că este absolut necesar, dacă cei ce se interesează de lucrurile din România doresc să se facă alegeri absolut libere, să fie convinşi că acest scop, de o importanţă deosebită, nu se poate atinge fără a veni în România controlori obiectivi, spre a supraveghia alegerile şi pregătirea lor".

<u>Sursă serioasă</u>.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- D-lui Dir. Zaharia
- Subs. Presă
- Subs. Pol.

--

~~626~~ 625

18 Octomvrie 1946

DUMITRU

2903

147

N O T A

IULIU MANIU, referindu-se la modul cum a fost menţinută ordinea la Câmpulung, a afirmat că Dl. TEOHARI GEORGESCU s'a comportat pentru prima oară corect.

Intr'adevăr, a declarat Maniu, jandarmii care făceau cordon s'au comportat admirabil.

Din anturajul lui Maniu, se adugă amănuntul că jandarmii au dat şi onorul lui Maniu, la trecerea automobilului.

Sursă serioasă.

COMUNICAT :

- D-lui Dir. Zaharia
- Subs. Politice

2923

~~627~~ 626

25 Octomvrie 1946

„Z"

148

N O T A

In dimineaţa zilei de 26 Octomvrie a.c., va avea loc la locuinţa lui VASILE SERDICI din str.General Cristian Tell sărbătorirea onomasticii lui IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesv.

In după amiaza aceleaşi zile, va avea loc la clubul central al partidului, din str.Clemenceau, sărbătorirea fuziunii partidului naţional din Ardeal cu cel ţărănesc din Vechiul Regat.

Deşi fuziunea celor două partide s'a produs la 10 Octomvrie 1926, totuşi - pentru a se da un cadru mai solemn onomasticii lui Iuliu-Dumitru Maniu - s'a decis ca ambele sărbătoriri să aibă loc în ziua de 26 Octomvrie a.c.

La comemorarea fuziunii, se vor face declaraţii politice, pentru care motiv au fost invitaţi şi corespondenţi de presă străină.

Sigură.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

—

628 ~~629~~

2923

29 Octomvrie 1946

LIVIU I

149

N O T A

IULIU MANIU a fost sfătuit de medici că, întrucât este bolnav în pat, să se interneze într'un sanatoriu.

El a declarat că nu va face acest lucru, tocmai acum în preajma alegerilor.

Neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

--

~~629~~ ~~628~~

29 Octomvrie 1946
"DUMITRU + BURGHEZ"
150

~~2923~~

N O T A

In seara zilei de 26 Octomvrie a.c., Dinu Brătianu a vizitat pe Iuliu Maniu, pe care l-a felicitat cu ocazia zilei onomastice.

După aceasta, şefii celor două partide au discutat asupra oportunităţii participării în alegeri a acestor organizaţii, în cazul când nu vor sosi observatori străini.

Iuliu Maniu a arătat că nu se poate hotărî nimic în această privinţă, înainte de a se cunoaşte care este atitudinea adoptată de către anglo-americani.

Verificată
In curs de complectare

Comunicat :

- D-lui Vlaicu
- D-lui Dir. Zaharia
- Subs. Politică

-=-

29 Octomvrie 1946

LIVIU 151

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, susţine că la Comandamentul Militar al Capitalei se află arestat timp de o săptămână nepotul său MARIUS POP, din Năsăud, şi că familia acestuia nu cunoaşte până acum motivul acestei arestări.

In curs de verificare.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

~~631~~ 630

4 Noemvrie 1946
DUMITRU

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

152

In seara zilei de 2 Noemvrie a.c., IULIU MANIU, președintele partidului național țărănesc, a făcut o nouă vizită lui ADRIAN HOLMAN și BURTON BERRY, miniștrii Angliei și Statelor Unite la București.

Cu această ocazie, Maniu a adus în discuție problema chemării observatorilor anglo-americani, pentru alegerile parlamentare.

Declarând că este sigur că guvernul GROZA nu va admite chemarea observatorilor, Maniu a insistat totuși pe lângă cei doi miniștri anglo-americani, să facă un demers formal pe lângă guvernul român, pentru acceptarea acestei cereri.

Cu această ocazie, șefii celor două misiuni au arătat șefului partidului național țărănesc răspunsul dat de GH.TATARASCU, la notele trimise de guvernele englez și american, exprimându-și totala lor nemulțumire asupra tonului adoptat de vice președintele consiliului de miniștri român în aceste răspunsuri, ton caracterizat de Holman și Berry ca „insolent".

După audiență, Iuliu Maniu - într'un cerc de ziariști dela „DREPTATEA" - și-a exprimat satisfacția față de cele discutate cu miniștrii anglo-americani.

.//.

Cu privire la răspunsurile lui Tătărescu, Iuliu Maniu a declarat :

- „Nici nu se putea răspuns mai bun. Insolența acestui răspuns este extrem de oportună, acum în ajunul conferinței celor patru miniștri de externe, când va veni în discuție și tratatul cu România".

Președintele partidului național țărănesc așteaptă ca aceste răspunsuri să provoace la anglo-americani o puternică reacțiune împotriva guvernului român.

- Sursă serioasă.
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

--

633 632

8 Noemvrie 1946

Z

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A 154

In ziua de 2 Noemvrie a.c., IULIU MANIU, președintele partidului național țărănesc, a avut o întrevedere cu BURTON BERRY, ministrul Statelor Unite în România, la care a participat și ȘERBAN GHICA, ca interpret.

Cu acest prilej - după relatările lui Șerban Ghica - Berry i-a comunicat lui Maniu, că Statele Unite ale Americii vor pune în discuție - la conferința celor patru - problema României, atât în privința alegerilor generale, cât și a comportării guvernului.

Verificat.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Secției I-a
- Subs.Pol.

~~634~~ ~~633~~

12 Noemvrie 1946

DUMITRU 155

2923

(8) XI 1945

NOTA

IULIU MANIU, în discursul pe care l-a ţinut în ziua de 10 (8) Noemvrie a.c. la sediul central al partidului, a îndemnat pe toţi cetăţenii să se ducă la vot, chiar dacă nu sunt înscrişi în listele electorale.

--=--

- Sursă serioasă.
- Inf.neverificată.

N.S. : Reţinută pentru raportul electoral.

DOMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

--

14 Noembrie 1946

2923

~~635~~ ~~634~~

OPERAT LA FIŞE

156

N O T A

Iuliu Maniu, preşedintele Partidului Naţional Tărănesc, a convocat în ziua de 13 Noembrie a.c., ora 17 pe corespondenţii de presă străini aflaţi în Capitală pentru a le face declaraţiuni.

Aceste declaraţiuni au avut loc în casa lui Nicolae Penescu, secretarul general al partidului, din Str. Andrei Mureşanu Nr. 16.

Cu această ocazie s'au împărţit celor prezenţi următoarele, care se anexează:

- Declaraţiile scrise ale lui Iuliu Maniu, în limba română;
- Nota asupra constituirii secţiilor de votare, în limba română;
- Apelul adresat democraţiilor din lume, semnat de Iuliu Maniu, C.I.C.Brătianu şi C.Titel Petrescu, în limba franceză;
- Perchiziţiile şi abuzurile electorale, faţă de membri ai partidului Naţional Tărănesc, în limba franceză.

In acelaş timp Iuliu Maniu, după ce a urat bun sosit corespondenţilor a declarat că este dispus să răspundă sincer la orice întrebare pe care ziariştii

-/-

străini ar dori să i-o pună.

Răspunzând astfel la întrebările puse, Maniu își arată punctul său de vedere asupra viitoarelor alegeri, afirmând că "onoarea de a fi prezidat alegeri cu totul libere și democratice a revenit în trecut numai partidului său".

A insistat mai ales asupra dificultăților de tot felul care i se fac în desfășurarea propagandei electorale, citând interdicția de a ține meetinguri, arestarea agenților de propagandă și a candidaților, cenzura necruțătoare exercitată de Guvern, etc.

In legătură cu demisiile înregistrate din ultimul timp din sânul partidului Național Țărănesc, Iuliu Maniu a afirmat că aceste demisii nu au micșorat forța partidului, care rămâne și astăzi ca și în trecut un bloc compact și puternic.

Cu această ocazie a adus acuzații Guvernului Dr. Petre Groza, că este un Guvern de "reacționari" și "fascist" cu toate că din blocul guvernamental face parte și partidul Comunist, afirmând că toate înfăptuirile Guvernului Groza sunt "dictatoriale" și "antidemocratice", întrucât un regim democratic trebue să se bazeze - așa cum se bazează partidul său - pe libertățile fundamentale ca:

- libertatea de gândire;
- libertatea scrisului;
- libertatea propagandei, etc., cari astăzi sunt interzise de guvern pentru opoziție, după care Maniu a afirmat că "partidul său dorește o sinceră colaborare cu Uniunea Sovietică și celelalte Puteri Aliate, însă România trebue să rămână liberă în aplicarea politicei sale".

-/-

In continuare, Iuliu Maniu a declarat că, "actualii miniştri reprezentanţi ai opoziţiei în guvern, au vrut de nenumărate ori să demisioneze din guvern din cauza lipsei de cavalerism cu care sunt tratatţi de colegii lor din Guvern, iar dacă aceste demisii nu s'au efectuat până în prezent, se datoresc opunerei preşedinţilor partidelor Naţional Liberal şi celui Ţărănesc, deoarece aceşti miniştri nu reprezintă - în actualul guvern - partidele din opoziţie ci voinţa celor trei Mari Puteri, cari au încheiat acordul dela Moscova".

Cu această ocazie Maniu a afirmat că Guvernul prezidat de Dr. Petre Groza nu a respectat obligaţiunile ce decurgeau din acest tratat.

Pentru a ilustra afirmaţiile sale, Maniu a împărţit câteva exemple din cărţile de alegători semnate şi stampilate în alb, pe care partidele guvernamentale - conform afirmaţiilor sale - le-au preparat din vreme pentru a fi împărţite membrilor lor în ultimul moment şi cu care se va putea vota chiar şi fără a fi înscris în listele electorale.

Faţă de aceste afirmaţiuni Maniu a declarat că "în cazul când alegerile vor fi complet libere, opoziţia poate conta pe cel puţin 90% din mandate", iar dovada că forţa opoziţiei este reală o constitue însăşi faptul că "guvernul nu îndrăzneşte să efectueze alegeri libere".

In încheere, Maniu a afirmat că "cu toată lipsa de libertate şi celelalte neajunsuri, opoziţia nu se se va retragere din lupta electorală".

———

~~638~~ ~~637~~

14 Noemvrie 1946

LIVIU 159

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In ziua de 13 Noemvrie a.c., la orele 15, IULIU MANIU, președintele partidului național țărănesc, a făcut - la locuința lui N.PENESCU, secretarul general al partidului - declarații reprezentanților presei străine din România.

Se anexează în copie un exemplar din aceste declarații.

- Sigură.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

Declarațiile d-lui Iuliu Maniu presei străine

Sunt încântat de prezența cu care m'ați onorat și mulțumesc Domniilor Voastre, reprezentanți ai presei străine, pentru serviciile ce ați făcut și continuați a face Țării.

Dumneavoastră o prezentați lumii și aduceți ajutor prețios Partidului nostru prin corespondențele și opiniile ce binevoiți a răspândi despre stările dela noi.

Ecoul principiilor și năzuințelor Partidului nostru, este, datorită despre stiolr,,N vg acmfw am ma in mar eparte Dumneavoastră. hotărîtor.

Regret nespus că alaltăeri au lipsit din mijlocul Dvs. Am aflat că m'ați așteptat în urma unei greșite informații, deoarece eu anunțasem numai pentru ziua de astăzi întâlnirea cu D-voastră.

Vă rog să treceți cu vederea astfel de mici inconveniente, care întotdeauna se pot întâmpla, dar care nu ating din partea noastră stima ce v'o purtăm.

Desigur că nu așteptați informații, deoarece cunoașteți lucrurile dela noi, din multe puncte de vedere, chiar mai complet decât mine.

Ceeace mă interesează este ca Dumneavoastră să nu împărtășiți lumii, lucrurile așa cum poate incomplet le vedem noi, cvi așa cum sunt, pe baza pătrunderii și experienții D-voastră îndelung dovedite.

Ași dori să aflați însă dela mine modul cum privesc eu, prin prizma intereselor românești, evenimentele, ca apoi să confruntați personal spusele mele cu experiența D-voastră directă.

După epoca îngrozitoarelor dictaturi a trecut peste lumea civilizată u nval d edemocratizare care n'a putut lăsa nestins poporul nostru. De zece ani luptăm împotriva dictaturii instaurate de Ex-Regele Carol și încercările, prin care ulterior am trecut, n'au reușit să ne abată dela dorul de libertate.

Poporul nostru aspiră la o democrație reală și la un Parlament reprezentativ pentru a introduce în viaț de Stat marile idealuri ale Națiunilor Unite; libertatea gândirii, libertatea credinței, libertatea cuvântului, libertatea scrisului, libertatea muncii, libertatea de asociere.

Acordurile internaționale încheiate la Yalta, la Potsdam și la Moscova, au fost salutate cu explicabilă căldură, tocmai fiindcă asigurau realizarea idealurilor noastre printr'un Guvern democratic și reprezentativ.

Dar nemulțumirea noastră este mare prin faptul că actualul Guvern în loc să realizeze speranțele obștești, și-a călcat din prima zi toate promisiunile solemne făcute Ambasadorilor Clark Kerr și Harriman de a îndeplini hotărîrile dela Moscova.

Niciodată în România nu a stăpânit un Guvern mai autocrat decât acesta în care, ca o adevărată ironie soții, am fost obligați — Partidul Național Țărănesc și Partidul Liberal — să trimitem câte un reprezentant.

Miniștrii noștri n'au putut evident să împrumute echipei dela conducere un aspect diametral opus esenței lui reacționare și dictatoriale.

De aici a urmat că actualul Guvern, a împiedecat sistematic libertatea scrisului, libertatea cuvântului, oprimând cu o brutalitatea fără seamăn, prin sânge și omoruri, libertatea întrunirilor publice.

Astfel, Partidele de opoziție sunt în imposibilitate de a se desvolta, de a-și face propaganda legală și d ea-și manifesta forța politică efectivă.

La aceasta se mai adaugă acțiunea Guvernului de a împiedeca printr'o leg eretrogradă și prin abuzive practici adminstrative pe cetățenii Țăii să-șr execite dreptul cetățenii Țării să-și exercite dreptul la vot, făcând dela început imposibilă prezentarea la urnă și înlăturând milioane de alegători depe listele electorale.

Pentru a împiedeca sau cel puțin a îngreuia succesul cetățenilor la urnă, Guvernul a fixat centrele de votare în mod absurd, arbitrar și excentric, alipind comune mari și populate, de centre mici neînsemnate și aflate la mare distanță.

Ca teroarea să fie exercitată mai cu efect, s'au înființat, împotriva prescripțiilor legii electorale, centre de votare la cazărmi și sindicate, nu numai pentru militari și muncitori, ci și pentru civili. Dacă pe lângă acestea se ține seamă și de faptul că mii de comuniști au fost îmbrăcați în haine militare pentru a fi folosiți ca „pază" și pentru menținerea ordinei, își poate închipui oricine cum vor decurge niște alegeri care întimp--ro cobemf a mamicacacac cep prin arestarea candidaților. (Numai în zilele ultime au fost arestați zeci de candidați fără altă vină, decât a candidaturii, pe o listă de opoziție). Cărțile de alegător sunt însă în circulație, eliberarea în alb, pentru a fi folosite de partizanii Guvernului.

Din toate aceste motive, alegerile dela 19 Noembrie a. c., pot fi socotite ca o sinistră parodie jucată sub semnul falsului și al teroarei. Drept fundal de decor, Guvernul înscenează procese puse la cale prin agenți provocatori, prin martori falși, prin depoziții smulse cu amenințare și bătaie.

Este de mirare cum Națiunile Unite, care au încheiat Convențiunea dela Moscova, tolerează ca acest Guvern impus și susținut de ele, să-și bată joc în acelaș timp de voința națională și de hotărîrile internaționale.

a-a4N cmfwa i cmfw amamam

Am trista satisfacție de a putea constata, că prevederile mele aduse la cunoștința Ambasadorilor Angliei și Americei, referitor la nesinceritatea Guvernului actual și la faptul că acest Guvern nu va fi decât un penibil episod, s'a dovedit întocmai. Iar rugămintea noastră de atâtea ori exprimată, de a se trimite din partea Națiunilor Unite controlori autorizați care să supravegheze pregătirea și efectuarea alegerilor, se lovedește pe deplin îndreptățită și de neînlăturat.

Evident. că un viitor „democratic" introdus în România prin metode fasciste, nu poate să încurajeze colectivitatea. Dimpotrivă o duce la disperare în ceeace privește rânduiala interioară a Țării și încrederea în Pacea justă și durbilă, atât de fierbinte dorită.

Poporul românesc a urmărit totdeauna să se angreneze în curentele predominante ale omenirii.

Deaceea a fost cel dintâi, din centrul și Sud-Estul Europei care a arătat înțelegere și dorință de bune raporturi cu Guvernul Sovietic.

Deaceea a fost primul care a ieșit din Axă, dând totodată ajutorul cel mai hotărîtor pentru sdrobirea hitlerismului și a fascismului.

Partidul Național-Țărănesc își face un titlu de merit din faptul că a inițiat și a contribuit decisiv la realizarea acestor schimbări structurale în viața politică a Țării.

Năzuința noastră de moment este ca promisiunea de alegeri libere și sincere a Marilor Puteri să fie adusă la îndeplinire. Socotim că vom isbuti să convingem opinia publică interntaional, că prin liste electorale fal esși prin practici de teroare nu se pot face alegeri cinstite.

Poporul românesc a nădăjduit totdeauna să contribue la realizarea marilor idei care pot asgura libertatea individuală, precum și libertatea statelor mari și mici deopotrivă.

Partidul Național-Țărănesc, expresie a voinței colective, a primit la vremea sa cu entuziasm, inițiativa lui Briand de a se realiza ideia Confederației Statelor Eupene, după cum a ascultat cu interes expunerea luminoasă a d-lui Churchill privitoare la acelaș problemă.

In acest sens trebue considerat asentimentul poporului român la opera de pace pe care d-nii Molotov, Byrnes, Bevin și Bidault o desăvârșesc la Washington.

Din cele de mai sus urmează, că neclintita noastră adeziune la Națiunile Unite, nu isvorăște exclusiv din sentimentul de recunoaștință pentru realipirea Transilvaniei, ci pentrucă în ele vedem și garanția sigură a realizării idealurilor umanitare, dragi sufletului nostru.

Tip. „Imprimeria"

~~640~~ ~~639~~

2923

14 Noemvrie 1946

Z

OPERAT LA FIŞE

N O T A

161

In ziua de 10 Noemvrie a.c., IULIU MANIU, luând masa la restaurantul „CAPSA", împreună cu mai mulţi fruntaşi naţional ţărănişti, între care VICTOR ANCA, LIVIU DE GATTERBURG-VENETU, etc., le-a declarat acestora că „astăzi nu mai pot conta în mod ferm decât pe sprijinul Statelor Unite".

Impresia generală a lui Maniu, rezultată din examenul situaţiei internaţionale şi din contactul cu reprezentanţii britanici din România, este că nu este exclus ca Anglia să aştepte o conjunctură favorabilă, spre a repeta jocul internaţional al echilibrului forţelor, care începe printr'o cochetare cu Uniunea Sovietică.

In ce priveşte pe reprezentanţii britanici dela noi, Maniu a făcut asupra acestora unele aprecieri rezervate, referitoare la capacitatea lor profesională.

Cât priveşte victoria republicanilor în ultimele alegeri din Statele Unite, Maniu a subliniat importanţa faptului, atât pentru întreaga situaţie internaţională, cât şi pentru cea a României.

Privitor la consecinţele ultimului scrutin din Statele Unite, şeful partidului naţional ţărănesc a declarat - între altele - că n'ar fi esclus ca împru-

mutul american acordat Angliei să nu mai fie în întregime vărsat, ţinând seama de lipsa de interes pe care republicanii din America ar avea-o de a susţine astfel un guvern laburist; în orice caz, susţinerea financiară a Marei Britanii de către U.S.A. va fi pe viitor condiţionată de anumite noui angajamente internaţionale ale guvernului din Londra.

Referitor la urmările pentru România ale scrutinului din America, Iuliu Maniu a recomandat celor prezenţi strângerea cât mai apropiată a legăturilor cu reprezentanţii diplomatici americani dela noi, singurii dela cari opoziţia mai poate spera la un sprijin efectiv.

Fără a insista - dar făcând o vagă aluzie asupra acestei chestiuni - Iuliu Maniu a lăsat a înţelege că apropierea de reprezentanţii americani poate fi făcută chiar în detrimentul raporturilor cu reprezentanţii britanici.

- Sursă neserioasă.
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

~~642~~ 641

39923

15 Noembrie 1946

OPERAT LA FIŞE

163

N O T A

Din Buletinul Radio-Informativ al Minist. Informatiilor (15 Noembrie 1946).

POSTUL LONDRA: ora 21 (în l. română).

Dl. Maniu a făcut în cadrul unei conferinţe de presă o plângere asupra modului în care guvernul înţelege să conducă prin presă campania electorală.

D-Sa s'a mai plâns de metodele întrebuinţate pentru înregistrarea alegătorilor, de cenzura aplicată opoziţiei în manifestările sale politice şi de arestările făcute printre elementele dela conducerea partidelor de opoziţie.

Aceasta situaţie cu atât mai condamnabilă - a spus Dl. Maniu - cu cât majoritatea populaţiei din România se opune actualului guvern.

Cele trei partide din opoziţie - a adăugat Dl. Maniu - vor lansa un apel ţărilor democrate, pentru a le cere ajutorul în vederea înfiinţării în România a unui parlament bazat pe libera expresie a voinţei poporului.

Comunicat:

- S.S. Politic

~~643~~ 642

2923

15 Noemvrie 1946

DUMITRU

N O T A 164

IULIU MANIU este hotărît de a participa cu orice preţ în alegeri.

El a arătat membrilor biroului politic că misiunea partidului naţional ţărănesc este de a demasca manoperele guvernamentale şi nu «de a da bir cu fugiţii".

Intenţia lui Maniu este de a demonstra străinătăţii că în România n'au fost alegeri libere, pentru a determina în acest fel retragerea recunoaşterii guvernului român, de către anglo-americani.

In legătură cu aceasta, Iuliu Maniu a avut o deosebită satisfacţie, când i s'a adus la cunoştinţă textul unei telegrame «REUTER", emisă din Londra la 9 Noemvrie a.c., prin care se anunţa «intenţia cercurilor autorizate engleze de a studia probabila retragere a recunoaşterii guvernului român, în cazul când rapoartele dela Bucureşti vor arăta că s'au produs nereguli la alegeri".

COMUNICAT :
- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Pol.

- Sursă serioasă.
- Inf.în curs de verificare.

COTIDIANUL
No 188 din 17 Noembrie 1946.-

2923

~~644~~ 643

165

D. Maniu a primit 128 miliarde lei pentru arendarea minelor de aur

Un document senzațional

In cercurile politice a făcut o deosebită senzație documentul publicat astăzi de ziarul „Scânteia" în care arată că d. Maniu a primit suma de 128 miliarde lei pentru arendarea minelor sale de aur.

Ziarul citat scrie următoarele:

„Oficiosul manist nu a îndrăznit să nege categoric cele publicate de noi cu privire la minele de aur ale lui Iuliu Maniu. Totuși, așa, cu o jumătate de gură, încearcă să inducă în eroare pe naivi și să acrediteze legenda că Iuliu Maniu este un om sărac, un „om din popor" și că minele de aur n'au existat nici când.

Citiți documentul alăturat. El poartă pecetea oficială a Notariatului din Zurich și a fost legalizat la 9 Octombrie 1946.

Cetiți bine! Este vorba de o sumă enormă, în franci elvețieni—2.335.615 franci, adică aproximativ 70 (șaptezeci) miliarde lei la cursul liber de astăzi, la care se adaogă o dobândă de 1.796.639 frs. elvețieni, adică încă 58 (cinzeci și opt) miliarde lei, deci în total 128 (una sută douăzeci și opt miliarde lei — pe care a împrumutat-o în 1936 Romulus Boilă, nepotul lui Maniu, „în vederea arendării și exploatării unor mine românești, lăsate mie (adică lui Boilă, — N. R.) de d. Iuliu Maniu, fost prim-ministru în baza contractului din 5 Septembrie 1930".

Acest împrumut urma să fie restituit până la 30 Iunie 1940, prima rată trebuind să fie plătită „îndată ce se va exploata una din minele" respective. Iar plata urma să se facă în „produse miniere", adică în aur rezultat din minele lui Maniu.

Maniu, „omul sărac", era deci proprietar de mine extrem de bogate, de vreme ce primea pentru exploatarea unora din ele sume enorme în franci elvețieni, echivalând cu o sută douăzeci și opt de miliarde lei actuali.

Documentul pe care îl prezentăm azi sdrobește definitiv legenda lui „Maniu, omul sărac".

El demască definitiv pe Maniu, proprietarul de mine de aur, pe Maniu, omul putred de bogat, pe Maniu, aflat în strânse relații de afaceri cu marea finanță internațională.

Și acum, că îl cunoaștem pe Maniu în adevărata lui lumină de arhimiliardar ale cărui interese se împletesc strâns cu marea finanță internațională, e firesc să ne întrebăm: ce legături pot exista între Maniu și marea massă a populației muncitoare, între Maniu și poporul român?

Nu, între Maniu și popor nu există, nu poate exista nicio legătură. Fiindcă Maniu, multimiliardarul, proprietarul de mine, este străin de aspirațiile muncitoare, străin de interesele adevărate ale poporului român.

Iată dece Maniu și guvernele maniste au aservit străinătății bogățiile și suveranitatea țării.

Iată de ce Maniu a adus la putere pe Antonescu, omul nemților, iar după cinci ani, i-a dat mâna în boxa acuzaților.

Iată dece Maniu, nepoții și aghiotanții lui lucrează mână în mână cu grofii revizioniști, — tovarășii lor de „afaceri".

Iată dece partidul lui Maniu este partidul speculei și al sabotajului"!

CHITANȚA

Posesorului acestei chitanțe îi voi plăti 2.335.615 frs. elv. = 78.000.000 lei plus 3% dobânda dela 1.796.636 frs. elv. = 60.000.000 lei cu începere de azi. Datoria este rambursabilă în frs. elv.

Datoria rezultă din împrumuturi puse la dispoziția mea, în vederea arendării și exploatării unor mine românești lăsate mie de d. Iuliu Maniu, fost prim ministru, București, în baza contractului din 5 Septembrie 1930 prin Ing. Wilhelm Radermacher Wiesbaden, strada Richard Wagner Nr. 26.

Datoria va fi plătită astfel:

Indată ce voi exploata una din minele prevăzute în contractul din 5 Septembrie 1930, voi depune 25% din încasări pe un cont bancar indicat de dvs., în orice caz primele 25% plus dobânizle aferente sunt rambursabile în decurs de doi ani.

Restul de 25% din suma datorată plus dobânzile asupra sumei rămase sunt plătibile la 1 Ianuarie 1939.

15% următori plus dobânzile aferente la 30 Iunie 1939;
20% următori plus dobânzile aferente la 1 Ianuarie 1940;
25% următori plus dobânzile aferente la 30 Iunie 1940.

Pe măsură ce convenția de clearing între România și Elveția permite exportul respectiv importul de produse miniere de proveniență românească în plată asemenea produse miniere la cursul zilei respective, minus 5%.

Zürich 21 Iulie 1936.

ROMULUS BOILA
Profesor Universitar
Cluj, str. Băii 1

LEGALIZARE OFICIALA

Subsemnatul recunosc că această reproducere fotografică este conformă cu documentul ce mi a fost prezentat în această zi, ca original.

Dr. O. MOESCU — Zürich, 9 Ocombrie 1946.

~~645~~ ~~624~~

17 Noemvrie 1946

DUMITRU

166

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

IULIU MANIU, președintele partidului național țărănesc, a rugat pe corespondenții americani și englezi, veniți de curând în țară, să facă tot posibilul pentru a se răspândi în toate regiunile, spre a constata nu numai violențele și teroarea guvernului, dar și adevărata stare de spirit a populației, dela orașe și sate, care ar fi total ostilă guvernului.

Această sugestie a fost acceptată, astfel că numeroși ziariști vor pleca în toate colțurile țării, pentru a fi cât mai dispersați în ziua alegerilor.

- Sigură.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

---

23 Noemvrie 1946
S.

2923

~~645~~ 646

167

N O T A

Din informaţii s'a aflat că în ziua de 21 Noemvrie a.c. Iuliu Maniu fiind invitat la masă la Mihai Popovici, a întrebat pe sufragiul Gheorghe din serviciul lui Mihai Popovici: Ei,ce zici Gheorghiţă, îţi place cum am ieşit în alegeri fără propagandă şi scandal? la care i s'a răspuns: "Bine Domnule Preşedinte,dar atunci dece scrie în ziare că a ieşit Guvernul ? Răspuns: Guvernul dă cifrele invers.

2923

~~647~~ 646

23 Noemvrie 1946

LIVIU

168

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Astăzi 23 Noemvrie a.c. orele 10, în urma unor convocări telefonice, are loc la IULIU MANIU acasă delegaţia permanentă a partidului, la care asistă şi toţi parlamentarii naţional ţărănişti aflaţi în Bucureşti.

- Sursă serioasă.
- Reţinută pentru amănunte.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

~~648~~ ~~647~~

26 Noemvrie 1946

DUMITRU

2923

OPERAT LA FIȘE

169

N O T A

IULIU MANIU reflectează la redactarea unui memoriu, care să fie înaintat O.N.U.-ului, prin care va cere o anchetă internațională asupra felului în care au fost falsificate alegerile dela 19 Noemvrie a.c. și să evidențieze lipsa de libertăți, care continuă să domnească în România.

Verificată prin nota STROICI din 26 Noemvrie a.c.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

~~645~~ ~~648~~

26 Noemvrie 1946
STROICI

2923

170

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, pregăteşte un memoriu, pe care îl va înainta Organizaţiei Naţiunilor Unite, prin care cere o comisiune internaţională, care să ancheteze la faţa locului modul în care s'au desfăşurat alegerile din România.

Verificată prin
nota DUMITRU din 26
Noemvrie a.c.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

~~050~~

26 Noemvrie 1946
LIVIU
171

2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Duminecă 24 Noemvrie a.c., IULIU MANIU, președintele Partidului Național Țărănesc, a cerut Ministerului Afacerilor Interne autorizația de a vizita pe ILIE LAZAR, la Văcărești.

Autorizația i-a fost refuzată.

Iuliu Maniu urmează a încerca din nou să-l vadă pe Ilie Lazăr, în cursul zilei de azi, Marți 26 Noemvrie, adresându-se direct Administrației Inchisorii.

- Sursă serioasă.
- Inf.neverificată

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

~~651~~ ~~680~~

27 Noemvrie 1946
LIVIU
172

Palat 2913

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In dimineața zilei de 26 Noemvrie a.c., IULIU MANIU, președintele Partidului Național Țărănesc, însoțit de C.COPOSU, secretar adjunct al partidului, a fost în audiență la Palat.

Șeful partidului național țărănesc a spus M.S.Regelui că, în prezent, este înconjurat numai de minciună și că s'a îndepărtat de sufletul poporului.

După această audiență, Iuliu Maniu a depus la Palat un memoriu documentat, în care protestează asupra modului în care s'au desfășurat alegerile.

- Verificată.

COMUNICAT :

- Dlui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

652 ~~651~~

27 Noemvrie 1946
METERNICH

173

Palat

2923

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc, a fost în dimineaţa zilei de 26 Noemvrie a.c., în audienţă la M.S.Regele.

După audienţă, Maniu a depus la Palat un protest amănunţit asupra desfăşurării alegerilor.

- Verificată.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

--

~~658~~ ~~652~~

27 Noemvrie 1946

DUMITRU

174

Palat 2923

OPERAT LA FIȘE

N O T A

IULIU MANIU, președintele Partidului Național Țărănesc, s'a prezentat în ziua de 26 Noemvrie orele 10,50' în audiență la Palat.

Șeful P.N.Ț. a expus Suveranului situația creiată pe plan intern și extern, în urma «falsificării grosolane a rezultatului alegerilor".

Maniu a arătat că opinia sa este ca M.S. Regele să nu admită nicio remaniere a Guvernului, până când guvernele american și englez nu-și vor fixa atitudinea, față de rezultatul alegerilor din România, această atitudine urmând să se producă în ziua de 28 Noemvrie a.c.

Președintele P.N.Ț. a arătat deasemenea că, în afară de atitudinea adoptată de Marii Aliați în chestiunea alegerilor, este și datoria Suveranului de a cere socoteală Guvernului, pentru abuzurile și falsurile săvârșite cu ocazia alegerilor.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

Completează notele METERNICH și LIVIU din 27 Noemvrie a.c.

654

~~153~~

Palat

2923

28 Noemvrie 1946

DEMOSTENE

175

N O T A

IULIU MANIU, în audienţa pe care a avut-o la Palat, i-a expus Suveranului situaţia din ţară, în urma alegerilor din 19 Noemvrie a.c.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc a arătat M.S.Regelui că ţara s'a pronunţat, în imensa ei majoritate, pentru partidul naţional ţărănesc şi împotriva Guvernului GROZA şi a partidului comunist român.

El a sfătuit pe Suveran să nu ia parte la deschiderea Parlamentului şi la citirea Mesajului de deschidere, fiind alături de Guvern şi împotriva ţării, căci «ţara este conştientă că i s'a falsificat voinţa, dându-se alt rezultat votului, decât cel adevărat".

La demersul făcut de Iuliu Maniu, M.S.Regele şi-a rezervat răspunsul.

- Verificată.

N.S.: Completează notele DUMITRU, METTERNICH şi LIVIU din 27 Noemvrie a.c.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

655

~~654~~

28 Noemvrie 1946

LIVIU

Palat

2923

176

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In ziua de 26 Noemvrie a.c., IULIU MANIU a fost primit în audienţă de Suveran.

După această audienţă, preşedintele partidului naţional ţărănesc a afirmat - faţă de C.TITEL PETRESCU, preşedintele partidului social democrat independent - că „M.S.Regele nu va veni să citească Mesagiul Tronului, la deschiderea Parlamentului".

Partea II-a a notei neverificată.

N.S. : Completează nota BURGHEZ din 27 Noem.1946.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

~~656~~ ~~615~~

28 Noemvrie 1946

LIVIU

Palat

2923

177

OPERAT LA FIȘE

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului național țărănesc, fiind chemat într'o nouă audiență, a plecat în după amiaza zilei de 27 Noemvrie a.c. la Sinaia, pentru a se prezenta M.S.Regelui.

- Sursă serioasă.
- Neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

Rap cu Palatul

2923

29 Noemvrie 1946
~~657~~ ~~656~~
S

178

N O T A

IULIU MANIU, în audienţa avută la M.S.Regele în ziua de 26 Noemvrie a.c., în afară de expunerea făcută asupra „falsurilor şi tuturor abuzurilor exercitate de guvern, de teroarea din instituţii şi industrii exercitată de către conducătorii Sindicatelor", cu ocazia alegerilor, - toate expuse cu dovezi - a sfătuit pe Suveran să refuze a deschide Parlamentul în ziua de 1 Decemvrie a.c., motivând acest refuz, prin aceea că Parlamentul ales nu reprezintă adevărata voinţă a ţării.

În sprijinirea celor expuse, şeful naţional ţărăniştilor a prezentat Suveranului un memoriu, asemănător celui înaintat Reprezentanţilor Naţiunilor Unite, adăugând că părerea refuzului de a deschide Parlamentul a fost împărtăşită şi de către şefii misiunilor politice britanică şi americană din România, D-nii HOLMAN şi BERRY.

M.S.Regele a luat act de cele expuse, fără a da vreun răspuns, asigurând pe Maniu că va studia memoriul şi va aviza asupra lui.

- Verifică nota LIVIU din 29 Noemvrie 1946.

COMUNICAT :
- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

29 Noemvrie 1946
LIVIU

Palat

2923

N O T A

179

IULIU MANIU, în audienţele sale la M.S.Regele, a căutat să convingă pe Suveran asupra următoarelor puncte de vedere :

1. Suveranul să nu ia parte Duminecă 1 Decemvrie a.c. la deschiderea Parlamentului;

2. Să se ţină în rezervă, până în momentul când vin notele oficiale anglo-americane (de nerecunoaştere a alegerilor) şi, pe baza lor, să pronunţe disolvarea Parlamentului.

Şeful partidului naţional ţărănesc a comunicat M.S.Regelui că, în ultimul timp, a făcut o serie de greşeli, cari i-au scăzut popularitatea şi că, ratificând prin prezenţa Sa alegerile, şi-ar pierde complet prestigiul şi dragostea de care se bucură în popor.

- Verifică nota S din 29 Nov.1946.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

2923

659 ~~68~~

29 Noemvrie 1946

DUMITRU

180

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, şi-a exprimat părerea că M.S.Regele nu poate semna decretul de verificarea alegerilor, până când nu va fi în posesia comunicatului oficial al guvernului englez.

Seful naţional-ţărăniştilor speră că această comunicare va sosi în cursul zilei de astăzi 29 crt.

Cât despre comunicarea oficială a Departamentului de Stat american, Maniu a afirmat că ea a fost făcută prin chemarea lui RIPOSANU de către DEAN ACHESON, astfel că o nouă comunicare, pe altă cale, nu va mai fi repetată.

Maniu este convins că atitudinea Marei Britanii nu va fi cu nimic deosebită de a Statelor Unite. El aşteaptă ca, odată făcută şi comunicarea engleză, să se declanşeze, pe plan intern, evenimente politice importante.

Preşedintele P.N.T. crede că, pe baza unei înţelegeri, care ar putea interveni urgent între miniştrii de externe ai U.S.A., Marei Britanii şi U.R.S.S., s'ar putea ca Uniunea Sovietică însăşi să sfătuiască guvernul Groza să adopte formula anulării alegerilor, pe motivul că „ele au fost viciate din cauza excesului de zel al autorităţilor în subordine".

A doua alternativă, aşteptată de Iuliu Maniu, este aceea ca M.S.Regele să adopte faţă de alegeri o atitudine negativă, în urma primirii comunicărilor oficiale ale Statelor Unite şi Angliei.

In orice caz, şeful naţional-ţărăniştilor crede că Guvernul va face greşala de a se reconstitui, dând prin aceasta posibilitatea celor două mari aliate să pună în discuţie raporturile cu noul guvern Groza.

„Cât timp Primul Ministru Groza îşi menţine actuala echipă guvernamentală, Aliaţii pot să nu recunoască alegerile, însă să-şi menţină recunoaşterea guvernului. Imediat ce guvernul îşi va schimba structura, fiind considerat ca o emanaţie a unui Parlament nevalabil, îşi atrage şi nerecunoaşterea formală".

In ce priveşte atitudinea partidului naţional ţărănesc faţă de noul Parlament, prin nerecunoaşterea alegerilor de către Departamentul de Stat american - prin cuvântul autorizat al lui Dean Acheson - Maniu crede că nu mai poate fi vorba de participarea deputaţilor ţărănişti la lucrările Parlamentului şi nici chia la discuţiile de validare, întrucât chestiunea a fost complet lămurită de Aliaţi.

El este convins că o soluţie va fi găsită de Aliaţi. „S'ar putea - a adăugat Maniu - ca soluţia să semene cu cea din Bulgaria; Parlamentul să fie lăsat puţin timp să lucreze şi apoi să se vină cu dizolvarea lui, „întrucât şi-a îndeplinit misiunea"; aceasta, spre a menaja şi susceptibilităţile Ruşilor".

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

- Sursă serioasă.
- Inf.în curs de verificare.

Secția III

2923

661

~~660~~

K. 28

2 Decembrie 1946

182

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Macdonald, ataşat de presă pe lângă Misiunea americană, a spus în cerc intim că a fost informat că Iuliu Maniu lucrează la redactarea unui memoriu adresat secretariatului general al O.N.U.-ului prin care solicită trimiterea unei comisiuni de anchetă internaţională în România pentru a cerceta la faţa locului teroarea în care s'au efectuat alegerile precum şi modul în care ele au fost falsificate.

Memoriul va cuprinde şi o vastă documentare, arătând pe circumscripţii electorale cum ar fi fost falsificate alegerile.

Memoriul va fi semnat şi de dnii Dinu Brătianu şi C.Titel Petrescu.

~~662~~

2913

3 Decemvrie 1946

DUMITRU

183

N O T A

In dimineaţa zilei de 2 Decemvrie a.c., biroul de presă al partidului naţional ţărănesc, a desminţit ştirea apărută în ziarul „UNIVERSUL", asupra pretinsei întrevederi dintre IULIU MANIU şi ŢEOHARI GEORGESCU.

---=---

- Serioasă.
- Neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir. Firescu
- Subs.Pol.

--

~~685~~ ~~682~~

3 Decemvrie 1946

- TACHE
- DUMITRU

~~2923~~

184

OPERAT LA FISE

N O T A

In dimineaţa zilei de 2 Decemvrie a.c., IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a părăsit Capitala, plecând cu maşina la Sibiu.

--=--

N.S.: Stirea a apărut în ziare.

- Verificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

10 Decemvrie 1946

LIVIU + CRACIUN + STROICI

2923

185

Activ

OPERAT LA FIȘE

NOTA

In după amiaza zilei de 9 Decemvrie a.c., IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a sosit în Capitală.

In ziua de 10 Decemvrie a.c., el va face declaraţiilreprezentanţilor presei străine şi române.

—=—

N.S. : Informaţia a apărut în ziare.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Pol.

—

2923

~~655~~

23 Decemvrie 1946

DUMITRU ~~664~~

186

N O T A

LEONARD KIRSCHEN, ziarist dela „ASSOCIATED PRESS", a afirmat faţă de ziaristul POPPER că, în urmă cu câteva zile, „Generalul SUSAICOV - peste capul Guvernului - a propus lui IULIU MANIU, ca un început de destindere, 150 locuri de deputaţi în Parlament.

Neprimind această ofertă - a afirmat Kirschen - Iuliu Maniu a fost atacat imediat prin ziarul „GRAIUL NOU".

- Sursă serioasă.
- Inf.neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Firescu
- Subs.Pol.

SECRET

1923

15 Martie 1947
G.

OPERAT LA FIȘE

N O T A 187

Misiunea diplomatică engleză a fost vizitată în ziua de 12 crt.dimineața de Iuliu Maniu șeful partidului național țărănesc venit cu auto nr.9567 B prop.______ ______________________ însoțit de doi domni sunt primiți de primul secretar Sorell.

22 Martie 1947
S.

188

SECRET

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In ziua de 18 Martie a.c. între orele 18,50 - 19,30 Legaţia Americană a fost vizitată de Iuliu Maniu.

Ministru VALERIU POP

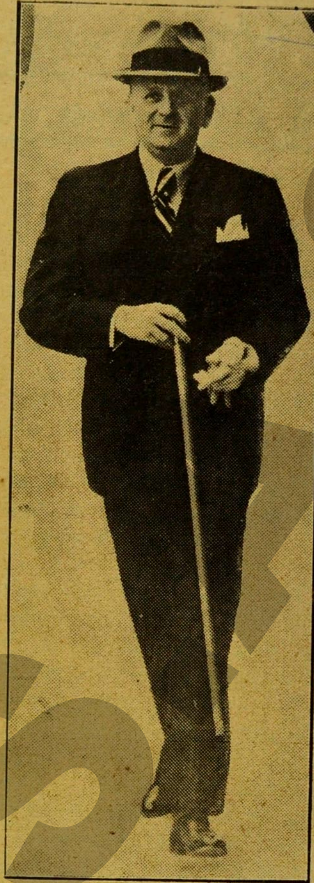

Un mare proces
de limpezire politică
în Ardeal.

IULIU MANIU

OMUL NEFAST
al României întregite

Discurs rostit la întrunirea politică din Alba-Iulia în ziua de 5 Decemvrie 1937.

Ministru VALERIU POP

Acţiuni nefaste, sub perdeaua lozincilor frumoase.

— „Acum patru ani, când am preluat guvernarea, ştiţi cu toţii în ce condiţiuni grele am început lupta pentru refacerea ţării. Dela început, am fost greu încercaţi prin pierderea lui I. G. Duca, a cărui moarte crâncenă a fost o mare lovitură pentru noi.

Dacă totuşi am răzbit şi am ajuns la rezultate cu cari ne putem mândri, aceasta se datoreşte tânărului bărbat de Stat, înzestrat cu excepţionale calităţi politice, pe care ni l-a dat soarta cea bună, în persoana Dlui Gheorghe Tătărescu.

La început, mulţi aveau îndoieli asupra duratei guvernării. Dl. Tătărescu însă, încrezător în forţele sale tinereşti, a străbătut calm şi hotărât culme după culme, realizând cu concursul devotat al colaboratorilor săi din guvern, un program pe cât de greu, pe atât de bogat şi de folositor ţării.

In vreme ce guvernul, obicinuit să lucreze cu toate puterile, îşi închină energiile interesului obştesc, spre a duce mai departe steagul marilor înfăptuiri naţionale, partidul naţional-ţărănesc se îndeletniceşte cu schimbarea şefilor săi, readucând dela Bădăcin pe Dl. Iuliu Maniu pentru a inaugura o acţiune de vrajbă între fraţi.

Dl. Maniu a mai fost în fruntea acestui partid, până când i-a luat locul Dl. Mihalache. Jocul e vechiu şi cunoscut: când vine d. Maniu la Bucureşti, pleacă Dl. Mihalache la Topoloveni, iar când vine Dl. Mihalache dela Topoloveni pleacă Dl. Maniu la Bădăcini.

Ne-ar interesa prea puţin bucătăria acestui partid, dacă Dl. Iuliu Maniu, prin lozincele puse de curând în circulaţie nu ar căuta să expuie ţara unor primejdioase frământări.

Faţă de încercarea Domniei-Sale, suntem datori să deschidem lupta, şi să trecem la lămurirea echivocurilor, odată pentru totdeauna.

Dl. Iuliu Maniu, a desfăşurat în proaspăta sa calitate de preşedinte al partidului naţional-ţărănesc, stindardul câtorva lozinci răsunătoare, sub cari şi-a ascuns cu măestrie adevăratele planuri ale D-Sale: critica la adresa Coroanei şi bârfirea marelui nostru Rege Carol II-lea.

Lozincile lansate de Dl. Maniu, sunt fără îndoială frumoase şi atrăgătoare. Tot atât de frumoase, pe cât de urâte sunt planurile ascunse sub ele.

Dar oricât ar fi de ispititoare anumite lozinci, ele nu pot fi rostite şi propagate decât atunci, când eşti pătruns de sinceritate şi crezi în ele.

Nu poţi lua pe buze anumite vorbe pline de cuprins şi de miez hrănitor de suflet, dacă nu crezi cu toată convingerea în mântuitoarea lor putere.

Ori Dl. Maniu n'a crezut niciodată în nimic şi n'a fost sincer niciodată cu nimeni. Lozincile pe cari le vântură, sunt pretextul D-sale de a figura în politică ca un salvator de ţară şi de a-şi deghiza astfel adevăratele intenţii.

Morala creştină.

Ori unde se duce, ori cu cine vorbeşte, în orice împrejurări se află, Dl. Iuliu Maniu învoacă vag morala creştină mustrând cu asprime pe cei cari nu o respectă.

Noi românii, cari în vijeliosul nostru trecut ne-am găsit mântuirea şi chezăşia fiinţei noastre naţionale în credinţa creştină, ştim mai bine ca oricine, că cea mai solidă temelie a vieţii de Stat este credinţa în biserică.

Atât Dl Iuliu Maniu cât şi partidul naţional-ţărănesc se fac a fi adevăraţi apostoli ai moralei creştine arătând că sunt în grea suferinţă, când alţii o calcă în picioare.

Oare într'adevăr, să fie Dl. Maniu şi partidul D-sale atât de pătrunşi de morala creştină ? Dar ce însemnează în concret morala creştină ? Nu însemnează în primul rând să asculţi de poruncile bisericii ? Nu insemnează să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine insuţi şi să ierţi greşelile lui, precum Dumnezeu le iartă pe ale tale ? Nu însemnează să sprijinesti biserica; s'o ajuţi efectiv, întărindu-i puterile prin toate mijloacele cari iţi stau la indemână ? Nu însemnează să dai concurs asociaţiilor cu caracter religios şi organizaţiilor de tot felul, cari au la bază ideia creştină şi credinţa în Christos ? Nu însemnează să mărturiseşti public şi curajos credinţa în Christos şi să activezi în viaţa publică şi particulară potrivit comandamentelor veşnice şi imuabile ale credinţei ?

Ei bine, dacă acestea sunt inţelesurile moralei creştine, — cum poate avea curajul Dl. Maniu şi partidul naţional-ţărănesc să vorbească de ea, luându-i numele în deşert ?

Ascultă Dl Maniu poruncile bisericii ? Dar D-sa n'a iubit niciodată pe nimeni, nu iubeşte nici astăzi pe

nimeni şi nu va iubi în vecii vecilor pe nimeni. Tot aşa şi cu iertarea ... Dl Iuliu Maniu nu e în stare să ierte, pentru că sufletul său e plin de simţăminte potrivnice poruncii bisericeşti : e saturat de ură.

Da: atât Dl. Maniu, cât şi partidul naţional-ţărănesc se scaldă în apele tulburi ale acestui instinct sălbatec, propagând cu ferocitate duşmănia în locul iubirii şi răzbunarea în locul iertării.

Poate că totuşi, s'a achitat în vre'un fel oarecare de „morala creştină", ajutând efectiv biserica şi contribuind astfel la întărirea puterilor ei. O, ce deşartă iluzie . . . Dar intrebaţi în lungul şi latul ţării, câte biserici şi câte parochii au simţit sub orice formă, sprijinul D-lui Iuliu Maniu şi al partidului naţional-ţărănesc ? Intrebaţi şi iscodiţi: poate că au dat în taină, cu ruşine, pe sub mână, ca să nu-i ştie nimeni că fac fapte bune şi să treacă astfel în văzul obstesc, ca niste adevărati apostoli ai moralei creştine.

Eu am întrebat destul. N'am putut afla însă nimic altceva, decât că s'au dus la Dl Iuliu Maniu delegaţii parochiei din Teiuş, să ceară sprijin pentru biserica cea nouă, care stătea neterminată de 10 ani. Am mai aflat că delegaţia a cheltuit cu drumurile 12.000 Lei şi că Dl Iuliu Maniu le-a aprobat un ajutor de 20.000 mii de lei.

Aceste 12.000 mii lei, cheltuite de parochienii din Teiuş, din lada bisericii spre a ajunge la uşa Dlui Maniu, constituesc simbolul ajutorului dat de Dsa bisericelor din România Mare.

In acest dar se înfăţisează profilul sufletesc al bunului creştin şi al zelosului predicator de morală creştină, care e Dl Iuliu Maniu, văzut la biserică numai cu ocazia Te-Deumurilor oficiale când Dsa guvernează.

Morală creştină ? Dar pentru Dumnezeu; n'au făcut oare tot ce au putut şi Dl Maniu şi partidul naţional-ţărănesc, ca să slăbească biserica ? Nu s'au intovărăşit ani dearândul cu toate grupările ostile creştinismului şi sfintelor noastre biserici ? N'au ignorat şi duşmănit ei ani dearândul, toate asociaţiile şi toate formaţiunile politice şi religioase, cari îşi afirmau dragostea lor de Christos şi de altarele Lui ? Nu s'au aliat ei cu evreii, cu socialiştii, cu comuniştii şi cu toţi aceia cari urmăresc un singur scop : slăbirea neamului nostru şi a statului român prin atacuri subversive indreptate impotriva celei mai puternice redute pe cari se reazemă amândouă : biserica? Nu şi-au alcătuit ei un program, nu şi-au format o ideologie, diametral opuse concepţiei creştine ?

De optsprezece ani nu fac altceva, decât să se agite în tabăra celor mai

îndârjiți adversari ai bisericii. Totuși, nu se sfiesc să vorbească în numele moralei creștine.

Judece lumea, dacă lozinca aceasta scumpă nouă tuturora, are vre-o rezonanță sinceră în sufletul Dlui Iuliu Maniu și în mentalitatea partidului național-țărănesc.

Judece lumea adevărul, spre a putea judeca pe răstălmăcitorii lui . . .

Demnitate națională.

Dar Dl Iuliu Maniu nu este numai un apostol al moralei creștine, ci și un foarte dârz propovăduitor de ocazie, al demnității naționale.

Auzindu-l cum vorbește de această calitate indispensabilă unei națiuni conștiente de valoarea și de drepturile ei, crede că toată viața n'a făcut altceva, decât să lupte și să se zbată spre a asigura neamului românesc sentimentul de demnitate cât mai strălucitoare.

Domnilor, demnitate națională însemnează în primul rând încredere în forțele națiunii. In al doilea rând însemnează: ținută de stăpân înlăuntrul țării, iar în al treilea rând, atitudine corectă, dar categoric mândră, față de străinătate.

Pentru noi românii, demnitatea națională e o condiție esențială de viață în Europa. Trebue să fim demni, pentrucă suntem independenți. Trebue să fim demni pentrucă ne-am câștigat independența prin sacrificii și prin sânge. Față de istorie nu mai avem nici o datorie: am plătit crunt dreptul de a trăi în libertate. Il avem; îl vom păstra.

Dar trebue să fim demni și pentru motivul că în țara noastră avem neamuri minoritare, cari trebue să ne stimeze ca pe niște adevărați făuritori și susținători de țară. Leali și corecți peste hotare față de aliați, prieteni și vecini, nu trebue să lăsăm să se uite, că suntem o țară suverană, conștientă de puterea și de dreptatea ei.

Oricum am privi lucrurile pe latura lor internă sau externă, demnitatea apare ca o condițiune de căpetenie a existenței noastre naționale.

Dl Iuliu Maniu nu putea nesocoti această lozincă frumoasă, în momentul când a reluat efectiv președinția partidului național-țărănesc. Ca și morala creștină, lozinca demnității naționale nu are însă ce căuta, nici pe buzele Dlui Maniu, nici în gura partidului național-țărănesc.

Demnitatea națională la D-lor? Dar cine a cultivat cu o stăruință mai diabolică, virusul neîncrederii în propriile noastre forțe, ca Dl Iuliu Maniu și partidul național-țărănesc?

Cine a exagerat inerentele defecte ale unor vremuri de tranziție, transformându-le în păcate caracteristice ale neamului, spre a se putea trage concluzia că poporul român e minor și încă necopt pentru o viață independentă?

Cine a stăruit în comparații pe cât de umilitoare pentru noi românii, pe atât de favorabile fostilor stăpâni de ieri, cari așezau Ungaria la înălțimi astrale, față de România?

Cine s'a împotrivit formulei naționaliste „PRIN NOI ÎNȘINE“ aliîn du-se timp de 10 ani cu toți străinii spre a înlesni robirea vieții românești, capitalului străin?

Cine a încheiat împrumuturile oneroase și contractele revoltătoare cu marea finanță internațională, expunând demnitatea românească nu numai bunului plac al financiarilor de pe piețele mondiale, ci chiar și umilitorului control străin, înfipt în cele mai de seamă instituții ale țării?

Dl Maniu și partidul național-țărănesc a făcut acele frumoase isprăvuri frați români din județul Alba.

D-lor au tăvălit demnitatea națională în noroiul tuturor tranzacțiilor, a tuturor abdicărilor și a tuturor umilințelor. D-lui și emisarii partidului național-țărănesc s'au căciulit străinilor, făcându-le intrigi pe plac și slugărindu-i cum le-a venit mai bine, spre a le câștiga concursul în rezolvarea crizelor de guvern din România.

Sunt peste 60 de ani, de când regimul consular a fost izgonit de vigoarea și dorul de libertate a poporului român. Cu toate acestea, Dl Iuliu Maniu cerea guvernul cu ajutorul simpatiei străinilor.

De nenumărate ori au căutat să provoace injoncțiuni inadmisibile în viața internă a României, datorită acțiunei sobolilor ambulanți din partidul național-țărănesc. A trebuit să se ridice mândria românească cu toată vigoarea ei calmă dar hotărâtă împotriva încercării de a reînvia „sublima poartă“ pentru ca nefastul rezultat al târguelilor Dlui Maniu să nu se înscrie în istoria politică a țării noastre ca o pagină de rușine, cu caracter de precedent primejdios.

Totuși, Dl Iuliu Maniu are curajul să vorbească de demnitate națională...

Democrație și constituționalism.

Alături de morala creștină și demnitatea națională, Dl Iuliu Maniu mai repetă cu multă stăruință și lozinca imperechiată a democrației și a constituționalismului.

Desigur, nimeni nu poate contesta frumusețea acestor două principii de viață politică, chiar dacă ar fi de altă părere. Democrația și constituționalismul sunt sisteme cari pot fi susținute de orice român, convins și sincer atașat doctrinei reprezentate de ele.

Dar ce are comun Dl Iuliu Maniu cu democrația?

Cel dintâi prilej de manifestare publică și practică a sentimentelor Dsale democratice i-a fost oferit chiar la primul pas făcut în politica țării românești, prin activitatea Consiliului Dirigent.

Consiliul Dirigent a fost ales din sânul Sfatului național, având caracterul unui guvern responsabil, față de acesta.

Un democrat n'ar fi ignorat nici o clipă izvorul de drept al faimosului Consiliu, care purcedea direct dela națiunea adunată la 1 Decemvrie 1918 în Alba-Iulia, și trecea prin filiera Sfatului național, spre a se concretiza în forma unui guvern. Mai ales n'ar fi ignorat acest lucru, dacă l-ar fi repetat atât de mult ca Dl Iuliu Maniu și dacă ar fi ținut să se acomodeze ambianței politico-sociale, cu remarcabile infuziuni democratice, care stăpânea mințile la sfârșitul războiului mondial. Singur Dl Iuliu Maniu a uitat geneza Consiliului Dirigent și implicit a puterii sale. Ajuns Președinte al Consiliului, a instituit îndată o tiranie specifică prin intoleranța ei rigidă și necruțătoare față de orice critică, reducând întregul moment istoric, politic și social la persoana sa. Sfatul național n'a mai fost convocat decât o singură dată. Timp de aproape 2 ani, Dl Iuliu Maniu a guvernat omnipotent, solitar și tiranic, cu o vanitate incomensurabilă, exercitând o presiune sufocantă de voință personală, asupra tuturor mișcărilor din Ardeal. Rezultatul n'a întârziat: Consiliul Dirigent a fost desființat în aplauzele Ardealului care respira ușurat, iar Dl Iuliu Maniu se alegea la Alba-Iulia, cu artificii electorale incompatibile cu democrația, obținând cu concursul guvernului Averescu, o majoritate de 5 voturi față de un meșteșugar modest și fără nume.

Al doilea prilej de examen „democratic" i-a fost dat dlui Maniu în anul 1923, cu ocazia votării Constituției. Se așezau temeliile României Noui, în spirit democratic. Vot universal, egal, secret și obligatoriu, reforma agrară, justiție populară, libertate de gândire și de exprimare: tot atâtea principii fundamentale într'un Stat democratic, se uneau într'un mănunchiu impresionant la baza Statului român modern. Ce ar fi fost mai natural, decât ca Dl Iuliu Maniu, specialist notoriu și îndărătnic în democrație și constituționalism, să stea alături de marele Ion Brătianu, spre a lucra cât mai cu folos pentru țară. Dar nu; dacă ar fi făcut așa ceva, Dl Iuliu Maniu n'ar mai fi fost Iuliu Maniu... Departe de a da vre-un concurs oamenilor politici preocupați de seriozitatea problemelor contimporane, D-sa

a răscolit toate patimile sufletelor simple, năpustind asupra Capitalei valurile tulburi ale celei mai triste și mai regretabile vrăjmășii între frați.

In Parlament, democratul Domn Iuliu Maniu a mers mai departe. A organizat obstrucție cu gălăgie infernală, cu bănci sfărâmate, cu gaze lacrimogene și odorante, ca și cum n'ar fi observat, că pe banca ministerială contele Tisza cedase locul unui român de mare suflet și de uriașe răspunderi care a fost Ion I. C. Brătianu.

A trebuit să vie democratul și constituționalul Domn Iuliu Maniu, pentruca votarea pactului fundamental, cuprinzător de reforme democratice, să se facă într'o atmosferă de bâlciu desgustător și de obstrucție revoltătoare.

Dar iată însfârșit și sorocul anului 1928, când Dl Maniu a venit la putere. Țara răscolită și ațâțată în toate fibrele ei de toxinele multiple pe cari i le servise Iuliu Maniu, îl aducea la guvern pe brațe, ca pe un mântuitor. Iar partidul național-țărănesc amăgit cu stupefiantul democrației integrale, îl aștepta în pragul guvernării, cu credința fanatică în suflet și pe obraze: Vine Canaanul.

Da, a venit... Dl Iuliu Maniu și-a început activitatea prin jurământul prestat pe Constituția din 1923, pe care a refuzat să o recunoască timp de 5 ani legându-se că o va desființa cu o trăsătură de condeiu. Iar Domnii parlamentari ai partidului național-țărănesc, s'au trezit cu o surâzătoare invitație democratică din partea Dlui „președinte" conform căreia trebuiau să-și depună demisiile în alb, pe masa Cabinetului prezidențial.

Nu exagerez dacă vă spun, că a fost unicul caz în istoria politică a „democrației", ca un șef de guvern să-și asigure pe această cale, arbitrara dictatură a voinței sale. Domnul Iuliu Maniu, care afirmă că guvernul trebuie să fie parlamentar, și care susține că Ministerul nu e decât un instrument personal al Majestății Sale Regelui, dacă nu reprezintă emanațiunea clasică a incintei, se dispensase dela început de balastul controlului parlamentar. Având demisiile deputaților și ale senatorilor în alb, el putea neutraliza în orice clipă manifestațiunile incomode ale Corpurilor Legiuitoare, pe cari le stăpânea surâzând glacial și inperturbabil. Asigurat astfel de orice accident parlamentar, prin definiție democratic, nu-i mai rămânea decât să-și aservească și factorul constituțional suprem, spre a da curs liber voluntarului său temperament de tiran.

Ocazia i-s'a dat, prin moartea fie iertatului regent Buzdugan. Trebuia făcută în grabă alegerea unui nou regent, ceace constituia pentru Dl Iuliu Maniu un prilej copios de manifestare democratică.

Ce a făcut imaculatul și constituționalul președinte al partidului național țărănesc?

Intâi de toate: nu s'a consultat cu nimeni. Acesta e dealtcum obiceiul Dsale, profund strein democrației, atât în exercitarea atribuțiunilor de șef de partid cât și în împlinirea funcțiunilor de președinte de Consiliu.

Cu cinci minute înainte de ora fixată pentru alegere, miniștrii din guvernul Dlui Maniu nu știau cine va fi noul Regent și erau nevoiți să se informeze prin întrebări penibile, la gazetarii și la publicul depe culoarele Camerii. Nu mai vorbim de deputații și senatorii cari urmau să reprezinte națiunea, în actul de alegere... Ei așteptau conform consemnului, să li-se dea buletinul închis ermetic în precauțiunile democratice ale dlui Iuliu Maniu, spre a-l arunca automat, cu ochii închiși, în urnă.

Așa a fost ales Regent, defunctul Sărățeanu, ruda apropiată a D-lui Mihai Popovici și în consecință, devotat personal al Președintelui.

Planurile marelui democrat, se împliniseră cu prisos. De o parte Corpurile Legiuitoare cu demisiile în alb, de altă parte Regența supusă liberului său arbitru, — îi asigurau Dlui Iuliu Maniu cea mai feroce și mai absurdă dictatură din câte s'au văzut.

Și toate acestea cum? Turnate într'un dulceag și mieros sirop democratic menit să servească drept zăhărel pentru naivi.

Guvernarea însăși s'a desfășurat în aceiaș atmosferă echivocă de zâmbet democratic și de înverșunare tiranică.

Amintiți-vă de represiunile democratice ale Dlui Iuliu Maniu. — Aduceți-vă aminte de invalizii culcați la pământ pe ulițele Capitalei cu tulumbele de apă; aduceți-vă aminte de muncitorii reduși la tăcere la Lupeni și Grivița, cu gloanțe ucigătoare. Reconstituiți atmosfera de groază și de teroare permanentă întreținută de voinicii din acele vremuri, și veți avea imaginea concepțiilor democratice pe cari Dl Maniu vrea să le aplice din nou prin ajutorul votului D-voastră.

Nu uitați însă să vă aduceți aminte și de legăturile marelui nostru democrat M a n i u, cu finanța streină, cu capitalismul cutropitor și cu industria cartelată.

Intreg temeiul guvernării Dsale, se baza pe sprijinul acestor dușmani agresivi ai democrației. Toate acțiunile de guvern în materie economică, se inspirau din interesele acestor intoleranți stăpâni ai bogățiilor.

Cu o cunună atât de strălucitoare de calități și fapte d e m o c r a t i c e domnul Iuliu MANIU se înfățișează senin în fața țării, cerând să i se dea puterea spre a lupta contra dușmanilor poporului. Va mai găsi undeva crezare? Mă îndoiesc adânc, și sunt sigur, că votul apropiat, nu mă va desminți.

Ideia națională.

Iată însă pe domnul Iuliu Maniu agitând și lozinca ideii naționale. E o noutate de bună seama în gura Dsale această lozincă, sub ale cărei porunci respiră astăzi toată suflarea românească. Până bine de curând, nu era decât democrat și constituționalist; — acum e și propagator al curentului naționalist, tot așa de convins și de sincer cum e și al moralei creștine și al demnității naționale...

Dar ce a înfăptuit dl MANIU pentru a avea îndreptățirea să facă pe stegarul ideii românești în fața alegătorilor? Poate faimoasele puncte dela Alba-Iulia, cari mențineau minoritarilor privilegii supărătoare pentru neamul românesc?

Poate grija meticuloasă de a îngrădi drepturile sfinte ale Ardealului la o reparație istorică integrală, în paragrafi sgârciți cu el și darnici cu cei străini de neamul nostru?

Poate grabnicul refugiu la cartelurile electorale încheiate cu ungurii, evreii și socialiștii, în vederea luptei declarate contra românilor din Vechiul Regat?

...Intreaga națiune era cuprinsă de elanul unirii, desbrăcând preocupări cari ar fi putut arunca umbre inoportune asupra măreţului act. Toată lumea românească serba cu sufletul aprins, bucuria împlinirii marilor noastre năzuințî uitând suferințele și disprețuind răsbunările.

Singur dl IULIU MANIU, se ținea glacial pe marginea entuziasmului obștesc, cântărind ca la farmacie, drepturile naționale, în raport cu cele minoritare, precum și întinderea autonomiei Ardealului.

Așa a debutat D-Sa în rolul de propagator al ideii românești. A venit apoi cu închegarea partidului de clasă, tinzând să adâncească prăpastii între fiii aceluiași neam, pe care totuși nimic nu-l desparte. Domnul Iuliu Maniu a urmărit să învrăjbească pe țărani cu intelectualii, nețimând seama de faptul, că aceștia din urmă se trag tot din opincă și au aceleași idealuri, ca și opinca. Intențiunile și le-a subliniat cu însăși titulatura partidului, pe care l-a numit național țărănesc, spre a exalta țărănimea, împotriva domnilor.

Cu o astfel de formațiune politică, a căutat apoi permanent alianța cu factorii subversivi și destructivi din țară, obsedat stăruitor de aceleași gânduri prăpăstioase: de a slăbi structura Statului Român cât mai mult, doar se va face apel la D-sa.

Acest naționalism straniu, a răbufnit și în legea administrativă, cu care d. Iuliu Maniu și-a inaugurat „reformele“ de bază, cari erau să fericească România Mare.

Rezultatul cel mai de seamă al acestei legi incoherente și de tristă amintire

a fost că aproape toate orașele ardelene au ajuns pe mâna minoritarilor, ca și cum n'ar fi trecut peste noi și pe sub noi valul uriașelor transformări istorice din anul 1918.

Puțin mai târziu, a urmat o altă manifestare a ideii naționale românești, din partea domnului Iuliu Maniu: pensionarea funcționarilor unguri, care au refuzat să jure credință Statului român.

Românii din Ardeal cereau un act de mare reparațiune istorică. Dl. I. Maniu a săvârșit actul de reparațiune în favoarea foștilor asupritori.

Amintirea acestui fapt e deajuns ca să ne umple sufletul de amărăciune. Dar nu e locul să ne mirăm: Dl. Iuliu Maniu era consecvent cu sine însuși și practica naționalismul dupa concepțiile sale personale.

Recentele alegeri județene, au dovedit chiar la Alba-Iulia, că D-sa solicită concursul streinilor și a evreilor în mod metodic, spre a apărea în totdeauna puternic în voturi și nesdruncinat în călăuzirea opiniei publice.

Chiar și astăzi, concomitent cu pactul de neagresiune încheiat cu legionarii, Dl. Iuliu Maniu s'a avântat în pertractări — atât de familiare domniei sale — cu evreii, socialiștii, Frontul Plugarilor, Lucrețiu Pătrășcanu și alții, „ejusdem farinae".

Jalnică postură, pentru un propagator al ideii naționaliste, mai ales când el reintră în arenă cu pretențiuni de reforme integrale.

S'ar putea însă pretinde, că avem deaface cu un caz de neașteptată convertire a Domnului Președinte, la crezuri pe cari le simte covârșind sarbedele formule de până acum. Convertirile sunt fenomene umane de adânci înțelesuri, în fața cărora noi n'am avea decât o creștinească înțelegere și afecțiune.

Cazul Apostolului Paul, care s'a convertit, din cel mai atroce păgânism, la cel mai fierbinte fanatism în slujba lui Hristos, ne simbolizează impresionant procesul de răsucire a sufletului de pe o axă pe alta. Dar însuși Paul, s'a numit mai întâiu Saul, iar spre a deveni Paul, a trebuit să parcurgă drumul Damascului, să se tăgăduiască pe sine însuși, să uite că a fost Saul și să se integreze complect și desăvârșit, în noua personalitate reprezentată prin Apostolul Paul.

Este acesta cazul Domnului Maniu? De unde am putea trage această concluzie de convertire, ca să putem presupune cel puțin, că ea s'a întâmplat aevea?

A, da, — desigur din înțelegerea făcută cu Dl. Corneliu Codreanu și cu legionarii Domniei Sale.

Multă lume s'ar putea lăsa ispitită să creadă, că această înțelegere trădează convertirea Domnului Iuliu Maniu la un naționalism pozitiv, intransigent și chiar ofensiv.

Textele publicate de D-sa asupra pactului electoral cu legionarii, curmă însă dintru început orice îndoială și orice ipoteză în această privință.

Nu convertirea la naționalism l'a determinat pe d. Iuliu Maniu să caute înțelegere cu tinerii naționaliști, ci instinctul de conservare al D-sale personal, și al conglomeratului divers, amorf și bizar, care e partidul național-țărănesc.

Membrii „marcanți" ai acestui partid, priveau îngrijorați zările tulburi ale apropiatei campanii electorale. Se temeau de judecata obștească, în deosebi pentru multele păcate săvârșite împotriva naționalismului. Insuși Dl. Iuliu Maniu împovărat de punctele dela Alba-Iulia și de pactele electorale anterioare cu streinii, cu evreii, cu socialiștii și cu comuniștii, ca și de amintirea pensionării ungurilor cari nu au vrut să jure credință Statului român, se simțea stânjenit în planurile Dsale de reîntrare aureolată pe ecranul vieții publice românești.

Deaceea a solicitat neagresiunea legionarilor; deaceea a abdicat temporar dela ținuta intransigentă de democrat până în pânzele albe și tot deaceea a oferit o sfântă uitare a invectivelor adresate de partidul Național-Țărănesc, partidului Totul pentru Țară și Domnului Codreanu personal.

Uzând și abuzând de naivitatea unor oameni cu experiență fragedă; călcând peste pudoarea unor reticențe firești chiar în ritualul convertirilor, și ignorând nepăsător consecințele unui salt acrobatic dela extrema stângă la extrema dreaptă, Domnul Iuliu Maniu a crezut că-și poate reface fecioria naționalistă spre a fi găsit bun și întreg, cu prilejul examenului la care nația a chemat falanga conducătorilor săi.

Credință deșartă și vană, căci fără adânca transformare sufletească pe care o implică actul convertirii, Saul nu se poate transforma în Paul...

Iar Domnul Maniu, nu s'a transformat nici sufletește nici fizicește. Nu se poate transforma, după cum însuși declară cu suficiență și cu orgoliu. Aparențe înșelătoare se pot creia, dar virginitatea nu se poate câștiga cu nici un artificiu.

Ideía monarhică.

Domnul Iuliu Maniu însă nu se mulțumește numai cu morala creștină, cu demnitatea națională, cu democrația și constituționalismul, sau cu ideia națională. Venind proaspăt în fruntea partidului Național-țărănesc și în fața

opiniei publice româneşti ţine cu orice preţ să afirme, că e în acelaş timp, şi pe lângă toate celelalte, un slujitor devotat al ideii monarhice.

Pe ici pe colo, se aude strigătul său: „Trăiască Coroana!" E o nuanţă pe care Domnia-sa o crede subtilă, dar pe care eu o socotesc pur şi simplu: perfidă.

Trăiască Coroana? Desigur: Să trăiască! Să trăiască în veci şi deapururi, cât va trăi şi Neamul Românesc!

Dar Coroana are un purtător viu şi actual; Coroana este întruchipată printr'un Monarh, care defineşte epoca istorică ce-i e hărăzită de soartă. Coroana înseamnă un REGE în carne şi oase. Domnul Maniu nu vrea însă să-L vadă: privirea sa glacială, scrutează metalul de oţel, în reflexele căruia crede că se pot neutraliza toate gândurile şi toate tainele unor simţăminte ascunse.

Ei bine, noi nu putem despărţi Coroana de REGE. Nu vrem să o despărţim. Nu admitem să fie despărţită prin subtilităţi machiavelice.

Ideia monarhică e o necesitate istorică, naţională şi creştină, pentru Neamul Românesc.

O necesitate istorică, pentru că din leagăn am cunoscut vrerea şi puterea Voevodului, a Domnului, a Domnitorului, a Prinţului şi a Regelui, după cum au fost rânduiţi de evoluţia noastră pe cărările veacurilor.

Dacă această cunoaştere n'ar fi însemnat pavăză şi îndrumare, forţă şi disciplină, deopotrivă necesare desvoltării noastre, am fi ales altă organizare şi altă formă de vieţuire. Am rămas însă pe lângă Domnie pentru că ea este simbolul fiinţei noastre ca neam şi ea ne dă consistenţă în mozaicul neamurilor cu cari trăim pe întinsul acestui pământ.

Sunt abea câteva decenii, decând înţelepţii poporului român căutau cu ardoare o Dinastie, sub strălucirea căreia trebuia să ne cristalizăm idealurile, să ne limpezim gândurile şi să ne creiem disciplinele. Dacă aceşti înţelepţi au făcut apel la o dinastie cu rădăcini profunde în conştiinţa universală, însemnează că au înţeles ce lipseşte Ţării Româneşti, spre a trăi, a prospera şi spre a se întări.

Monarhia e şi o necesitate naţională. Ne despart doar câţiva ani de împlinirea idealului naţional, realizat sub sceptrul Regelui desrobitor de neam, Ferdinand I.

Carol întâiul, a întemeiat România independentă, ne-a ridicat în văzul lumii şi ne-a îndrumat evoluţia, prin crearea unei conştiinţe a demnităţii şi a mândriei. Ferdinand ne-a dus la biruinţă, ţinând cu mâi-

ni viguroase drapelul idealurilor naţionale, deasupra celor mai cumplite nenorociri pe cari ni le-a putut aduce războiul. Ce ne-am fi făcut fără El? Ce ne-am fi făcut fără spiritul Lui înalt, ferm, generos şi duios, care zâmbea spre a opri lacrimi şi iradia căldură, spre a împiedeca îngheţarea sufletelor în clipe de mare desnădejde?

Ce ne-am face astăzi, fără Regele Consolidator Carol al doilea, a cărui energie vibrantă zvâcneşte în adâncuri şi în înălţimi, remontând şi însufleţind; îndemnând şi încurajând, înviorând şi îndrumând, toate energiile româneşti, într'o uriaşe acţiune de întrecere frăţească? Dar să vorbească şi biserica. Să mărturisească necesitatea creştină a monarhiei, complectând astfel imaginea utilităţii indispensabile şi depline a acestei instituţii de care ne leagă însuşi destinul Românesc.

Să ne istorisească ctitoriile Domnilor şi ale Voevozilor; să ne evoce pioasele închinări ale bătrânului Rege Carol şi ale blândei Regine Carmen Sylva în mănăstirea dela Sinaia, să ne şoptească câteva din visurile Regelui Ferdinand din cripta regească dela Curtea de Argeş şi să strige sus şi tare, simţămintele Regelui Carol al II-lea pentru biserică şi altarele ei. Să ne spună apoi: cine altul poate asigura domnia creştinismului în formele lui româneşti şi tradiţionale, decât Monarhia care leagă trecutul de prezent şi prezentul de viitor, pe deasupra tuturor patimilor vremelnice, întâmplătoare şi meschine?

Evanghelia lui Cristos a înscris cu litere neperitoare porunca: Daţi Cezarului ce e al Cezarului şi lui Dumnezeu, ce e a lui Dumnezeu. Să ne aducem aminte de această poruncă, pentrucă ea a fost spusă de Isus, care ştia ce Îl aşteaptă pe El, pe învăţăceii şi urmaşii acestora din partea Împăraţilor Romei. Amărăciunea nu l-a putut împiedeca pe blândul Crist, să fixeze lapidar vecinicia rânduielilor omeneşti, desprinzând întâmplătoarele suferinţe, personale, din angrenajul disciplinei sub care trebuie să trăiască oamenii. Dl I. MANIU, cu morala d-sale creştină şi cu monarhismul D-sale specific, nu împărtăşeşte însă porunca Sfintei Evanghelii. Dl. MANIU are un procedeu şi un crez personal faţă de Instituţia Monarhică, pe care o apreciază în raport direct cu capriciile d-sale.

Ascultându-i criticele repetate la adresa Coroanei îmi vine în minte atitudinea pe care a avut-o în trecut, sub Monarchia Habsburgică, reprezentată prin Impăratul Rege Francisc Iosif.

O comparaţie între ce este astăzi şi ce a fost atunci e concludentă. O voiu face deci, reconstituind imagina Dlui Iuliu Maniu, monarchist convins şi obedient înainte de anul 1918.

Francisc Iosif, a lăsat poporului român din Ardeal cele mai triste amintiri. Incă la vârsta de 19 ani dădea uitării cu o uimitoare uşurinţă,

sacrificiile de sânge ale românilor făcute pentru salvarea Tronului — care troznea din toate încheieturile și îngăduia unui ofițer austriac, să plezneascâ cu palma peste obraz, pe Craiul Munților Apuseni, Avram Iancu, batjocorind chiar aici, în Cetatea Alba-Iuliei, mândria unui neam care sângerase pentru Monarchia habsburgică. Mai târziu, același monarch îngăduia să fie trimis în judecată și condamnat la închisoare, întreg Comitetul național român, care îndrăznise să aștearnă la picioarele tronului, o umilită jalbă a poporului român din Ardeal, însetat de dreptate și-l încredința de neclintit devotament pe Impărat.

Impăratul stătea impasibil și tolera să se umple închisorile unguresti, cu luptătorii ardeleni cari cereau o fărâmă de dreptate, în vreme ce o jumătate de milion de bărbați în floare, își vărsau sângele pe hotarele Impărăției, impinși dela spate de baionetele jandarmilor.

Acest Monarh înfipt în destinul românesc cu cruzimea unei fatalități inexorabile s'a putut bucura de întregul devotament al Dlui Maniu.

Nu numai că urechile Imperialului stăpân n'au auzit niciodată o vorbă de critică sau bârfeală brodată pe morala creștină; nu numai că n'a fost dădăcit cu penibile lecții de Constituționalism, de democrație, și de prestigiu Regal, dar din potrivă; el s'a putut desfăta totdeauna în simfoniile devotamentului aulic al Dlui Iuliu Maniu care era fericit dacă întâmplarea îl ajuta să stea de vorbă cu aghiotanții aghiotanților bătrânului Impărat...

Ce fenomen straniu s'a putut petrece în sufletul său, ca să ajungă la atitudinea incalificabilă, manifestată față de Regele întregitor de țară, Ferdinand I? Ce proces sufletesc ascuns, l-a putut determina să refuze participarea la încoronare, și să dea instrucțiuni partidului său, de a sta deoparte? Ce prăpastii i s'au putut adânci în suflet, ca să despartă Ardealul naiv și virgin, de întâia încoronare, a întâiului Rege al României Mari, care se făcea ca o cinste deosebită pentru Transilvania, tocmai pe pământul suferințelor lui Horia, Cloșca și Crișan?

Dumnezeu știe. După cum tot numai bunul Dumnezeu înțelege, de ce a refuzat să participe la toate prilejurile de bucurie ale Dinastiei române...

Imi vine în minte atitudinea Domnului Maniu, față de Monarhie, în vremea Regenței.

Când s'a declarat vacanță prin decesul defunctului Gh. Buzdugan, gândul i-a fugit în pripă spre combinațiuni domestice alegând membru al Regenței pe răposatul Constantin Sărățeanu.

Monarhismul corijat al Domnului Iuliu Maniu, se vădea insinuant și tragic; el tindea să asigure aspirațiunilor orgolioase ale omului dela Bădăcin, o stăpânire absolută și deplină, chiar dacă aceasta ar fi însemnat sguduirea instituției monarhice, în temeliile ei cele mai adânci.

Dacă totuși mai exista vre-o îndoială asupra ideii Monarhice, practicate de Dl. Iuliu Maniu, ea a fost risipită de bună seamă, prin atitudinile Domniei Sale față de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea.

Judecând lucrurile în lumina istorică, se pare că pentru Dl. Maniu, Monarhia, a apus odată cu moartea lui Francisc Iosif I, sau cu abdicarea lui Carol al patrulea, din fruntea Regatului maghiar. In adevăr: atitudinea Dsale față de Coroana Română și mai pe urmă față de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, dovedește că Dl. Iuliu Maniu și-a revizuit fundamental, — ad uzum valahorum — concepția despre Monarhie.

Facem abstracție de faptul, că își îngădue supărări și conflicte cu Suveranii, pe cari totuși, Constituția îi scutește „ab ovo" de asemenea divertismente și că le servește neinvitat repetate lecții de legalism, morală și alte asemenea.

Uităm că în anumite cazuri a fost deadreptul jignitor, întinzând o pretențiune de tutelare nesolicitată și neconcepută de nimeni, peste Inălțimea Vulturului Regal. Rămânem însă în plină actualitate, la tendința D-Sale de a limita ascendentul Regesc la câteva rituale lipsite de cuprins, în folosul atotputerniciei politicianiste, îmbrăcate pompos — pro cauza — în haină constituționalistă.

Domnul Maniu ignoră, că Monarhia ereditară implică succesiune în mod cu totul firesc și fără concesiuni particulare pentru gustul firilor predispuse criticismului sterp.

Monarhia ereditară însemnează succesiune normală, fără preferințe și fără alegere. Te supui acestei rânduieli intangibile și dai contribuția dumitale de român și de cetățean disciplinat, incadrându-te fără cârtire în ordinea sfântă a lucrurilor.

In acelaș timp îți dai seama, că Regii nu reprezintă în Istoria umanității anumite unități mecanice în cari nu vibrează nici un sentiment, nu zvâcnește nici o voință, și nu clocotește nici o energie. Dacă ar fi fost așa, istoria n'ar fi cunoscut Regi mari, iar popoarele și țările n'ar avut parte de epoci înfloritoare. Sunt Regii cu volum sufletesc mai cuprinzător decât al oamenilor cari au privilegiul nașterii obscure. Aceștia despică în istorie pagini mari și taie în besne luminișuri uriașe.

Trăiască Regele!

Regele nostru; Regele Carol al II-lea e un Rege Mare şi epoca Lui e inchinată consolidării şi infloririi. Ar fi o crimă naţională, ca puterea imensă pe care o cheltueşte El pentru Neam şi pentru Ţară, să fie amputată în laboratorul Constituţional al Domnului Maniu.

Regele Carol al II-lea ţine pe umerii Săi voinici epoca Domniei; Regele Carol al II-lea, luminează cu mintea Sa cărările viitorului, Regele Carol al II-lea împinge veacul înainte, cu hotărârea şi cu energia Lui creatoare, în care vibrează insuşi destinul ţării româneşti.

O singură explicaţie există pentru atitudinea constantă a Domnului Iuliu Maniu: vrea să fie stăpân, singurul stăpân în ţara românească. Ambiţia de a stăpâni este explicabilă însă numai pentru cine e înstare să fie un stăpân creator. Cine s'a dovedit nevolnic de a guverna în două rânduri, nu mai are nici o justificare pentru o ambiţie atât de nemăsurată.

Ţara românească are stăpân, un singur stăpân, pe Regele său. Ea nu vrea să ştie de altul.

Cine-L critică, nu este Monarhic. Cine încearcă prin defăimări să slăbească autoritatea şi strălucirea Regală, nu este dinastic. Cine îndrăsneşte să lovească în temelia monarhiei chiar neisbutind cum e cazul Domnului Iuliu Maniu, este vrăşmaş al Ţării. Ce reprezintă în definitiv acţiunea politică a d-lui Maniu, cu lozinci atât de disparate în cari nici d-sa nu crede? Lozincile Domnului Maniu sunt o salată orientală pregătită cu fiere şi otravă în loc de untdelemn şi servită României cu onctuoase surâsuri de patriot îngrijorat.

Ţara întreagă o respinge, iar pe meşterii bucătari, de vor fi doi, trei sau mai mulţi îi spulberă, cum spulberă vântul pleava uşoară, care vrea să acopere bobul de grâu curat.

Alba-Iulia istorică, simbolul aspiraţiunilor românismului de totdeauna răspunde svârcoliri neputincioase:

Trăiască Regele!

Trăiască România, pătrunsă până în cele mai adânci fibre de sfânta mistică a regalităţii, de călăuzirea tainică a credinţei şi chemarea naţionalismului creator.

Tipografia „UNIVERSALA" S. A. Cluj, Piaţa Cuza Vodă 16.

Cenzurat

ROMÂNIA

PREȘEDINȚIA CO

SERVICIUL S

190

PROCES-VERBAL

Astăzi 5 luna Oct anul 951

Subsemnatul Cantor A am procedat la scoaterea filelor

Nr. 669. din dosarul Nr. 2923 vol. 8. care au

fost introduse la dos Nr. 43268 vol. 2

Semnătura,

Nr dosarului

23450-
3787
19663

2550
6800

9360

ROMÂNIA

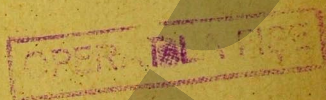
[P]REŞEDINŢIA CONSILIULUI DE MINIŞTRI

SERVICIUL SPECIAL DE INFORMAŢII

București în ...

29113/8

668

OPERAT [ILLEGIBLE]

D-lui Maniu

191

1/ General Radulescu Alex.

Aleea Sevastopol 31

2/ Maior Rotaru

Str Popa Tatu 23

est

rul

ciz

PREŞEDINŢIA CONSILIULUI DE MINIŞTRI
SERVICIUL SPECIAL DE INFORMAŢII

Nr. ....

292378

OPERAT LA F...

192

către

PREŞEDINTIA CONSILIULUI DE MINIŞTRI

La Nr.60.082/M.C.I., referitor la posibilitătile de informare ale D-lui Iuliu Maniu prin intermediul unor ofiţeri, am onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

Prin luna Decembrie 1940, Iuliu Maniu a luat hotărîrea de a strânge raporturile sale cu armata, în care scop a căutat a lua legături ~~directe~~ cu unii ofiţeri ~~generali şi superiori~~, activi şi de rezervă. ~~Prilej pentru întâlniri cu aceştia le-a creiat prin invitaţii la mese ce au avut loc la D-na Olga Sărăţeanu.~~ Acţiunea aceasta îi era uşurată atunci prin starea de nemulţumire a armatei faţă de guvernul legionar, precum şi prin neîncrederea faţă de ~~o~~ reuşită politica[li] a Germanil~~or~~[ei] în Balcani.

Iuliu Maniu mai urmărea să cunoască spiritul armatei şi în ceea ce priveşte o cooperare româno-germană contra Iugoslaviei.

Urmărind a preciza care anume generali şi ofiţeri superiori ar fi luat contact cu Iuliu Maniu, la mesele dela Maiorul de rezervă Răutu, aşa după cum se afirma în buletinele verzi primite de Preşedinţie (dela Ministerul Afacerilor Interne), am ~~întrebat informatorii~~ [făcut investigaţiile necesare].

~~Aceştia~~ nu [N-]au putut preciza decât că, la una din mese a luat parte Generalul Şova.

Ori, este bine cunoscut de noi că, Generalul Şova este originar din Bacău, de unde este originar şi Maiorul de rezervă Răutu cu care este prieten din copilărie.

Colaboratorii buletinului verde nu au putut preciza dacă la acele mese au mai fost şi alţi generali.

671.

./.

De altfel, din verificările făcute de noi şi de Marele Stat Major - Secţia II-a, s'a stabilit că, în afară de Generalul Şova, nu au mai luat parte la acele mese nici un alt general.

Dar, posibilităţile de informare dela ofiţeri ale lui Iuliu Maniu nu sunt numai cele directe, ci şi indirecte, prin prietenii săi politici, rude şi prieteni cu ofiţerii dela comandamente şi trupe.

După unele informaţiuni rezultă că Iuliu Maniu s'ar informa în special prin Generalii de rezervă Rujinski, Petala, Bădulescu Alexandru (Aleea Sevastopol 31).

Informatorii noştri arată că acum tendinţele generale de informare dela ofiţeri ale lui Iuliu Maniu ar urmări să cunoască :

- sentimentele cu care ofiţerii armatei ar privi o eventuală înţelegere româno-sovietică ;

- sentimentele pe care le au ofiţerii armatei române faţă de politica revizionistă a României în general şi în special pentru Ardeal ;

- opiniile conducătorilor armatei faţă de desfăşurarea operaţiunilor anglo-germane şi sentimentele nutrite pentru beligeranţi.

chestiunea este în urmărire şi continuăm a ne informa.

Se ~~continuă informarea.~~

ŞEFUL SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMATII
DIRECTOR GENERAL,

2923

~~672~~ 672

194

DARE DE SEAMA
ASUPRA
ACTIVITATII PARTIDELOR POLITICE

In afară de cei raportaţi la cele 2 partide politice, nu s'a mai identificat nici un nou membru al celor 2 organizaţii de Prahova.-

In cercurile naţional-ţărăniste din Ploeşti se comentează faptul că IULIU MANIU ar fi avut un observator la conferinţa dela Cairo, la care au participat MENEMENCIOGLU, Ministrul de Externe al Turciei, Eden, etc.-

In aceleaşi cercuri se discută ştirea lansată de postul de radio Londra, că Turcia ar fi pus la dispoziţia anglo-americanilor bazele navale şi aeriene fapt ce a produs o atmosferă de destindere în cercurile partizanilor fostelor partide politice.-

S'au lansat svonuri în sensul că în cca.15-20 zile România va abandona politica externă actuală şi imediat trupele anglo-americane vor ocupa teritoriul maritim român şi bulgar.-

=====.=====

2923/8

673

673

195

Agentura P.

N O T A

29 Octombrie 1940

Suntem informaţi că zilele trecute IULIU MANIU a fost invitat la un dejun dat de Fabricius, Ministrul Germaniei.

In timpul discuţiunilor ce au avut loc, Fabricius ar fi făcut remarca, că, Iuliu Maniu nu simpatizează cu acţiunea axei Roma-Berlin. Iuliu Maniu ar fi răspuns că, în actuala situaţie, nu poate avea aceleaşi sentimente din trecut. Să se înapoeze României teritoriul din Ardealul cedat ungurilor şi va fi cu totul de partea lor.

A doua zi a apărut în ziarul "România Nouă", ce apare la Sibiu, un articol intitulat "Rezerva dela Bădăcin" care trata această chestiune.

Din cauza acestui articol ziarul "România Nouă" din acea zi a fost confiscat.

2923

674

403

196

Zeta

26.1.1941

Stirea dată de noi acum cateva zile că d.Maniu cere cu insistenţă un guvern de generali se confirmă întocmai.

Intradevăr, d.Maniu a primit aseară pe d.Gerota secretarul general al Justiţiei.

D.Gerota l-a informat pe d.Maniu asupra intenţiilor d-lui gen Antonescu de a întocmi o formulă de guvern tot pe linie legionară.

D.Maniu a trimis vorbă d-lui gen.Antonescu prin d.Gerota,că singura formulă imperativă în momentul de faţă este un guvern de generali.

Altfel se pot produce în câteva zile chiar, noi evenimente sângeroase şi cu repercusiuni grave pentru ţară.

875
402
D 8923
197

Zeta
26.I.1941

D.Iuliu Maniu a fost informat că d.Mircea Cancicov a trimis eri ~~xx~~ o scrisoare de demisie din guvern d-lui general Antonescu.

2923

31 Ianuarie 1941
W.1

676/76

271

198

Opritză, secretar la Legaţia USA, a declarat la Legaţie că prin relaţiile sale din jurul lui Iuliu Maniu a putut afla următoarea declaraţie a acestuia, in legatură cu recenta rebeliune:

"Intreaga guvernare dela 6 Septembrie 1940 pana la 24 Ianuarie 1941, a fost o mare nenorocire pentru Romania, nenorocire care daci nu era oprită la vreme prin reacţiunea armatei şi massei romaneşti conştiente, ar fi dus in mod cert ţara la o prăbuşire sigură şi rapidă!"

Opritză a declarat că Iuliu Maniu a facut in zilele rebeliunii toate sforţările pentru a trezi conştii[illegible] a oamenilor cu răspundere din ţară; "dovadă sunt zecile de memorii şi scrisori trimise, in special Domnului General Antonescu".

R

S. S. ~~677~~ 677

2913 10 Februarie 1941

223

199

In cercurile intime ale partidului naţional ţărănesc se discută că IULIU MANIU, nu va accepta să ia parte în nici un guvern care să fie aservit Germaniei. Nu va intra în nici o coaliţie guvernamentală a cărui conducător va lua ca bază victoria Reichului şi noua ordine ce se pregăteşte în Europa, deoarece consideră această din urmă parte ca cea mai mare "excrocherie a timpului".

Iuliu Maniu nu va colabora cu Dinu Brătianu decât atunci când interese superioare de stat o vor cere.

—

2923

S.S.I.
17 Februarie 1941

964

200

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Iuliu Maniu a dat dispoziţii pentru a se începe o cât mai rodnică activitate a asociaţiei "Pro Transilvania", care va fi pusă sub directa sa conducere. Sever Bocu va fi preşedinte activ pentru Ardeal şi Banat, ajutat fiind de D-nii Petru Moldovan, Dr. Vasile Cupărescu şi Ion Petiuca. Asociaţia va avea sediul în Str. Caragea 29.

B.M. S.S.I. 679 252 679

1252 2923

21 Februarie 1941

201

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu și Ion Mihalache au intrevederi zilnice cu generalii Petala, Nujinski și Niculescu cu scopul de a ține la curent armata cu acțiunea legionară.

—

Secretariatul subsecretarilor

253

680

PREDAT LA FIŞE

230

202

NOTA

In ce priveşte svonurile că Maniu ar intenţiona să intreprindă o acţiune internă, cu ajutorul unor comandanţi de armată, acestea pot fi considerate ca un ecou tardiv au unui proect manist mai vechi, care în prezent devine irealizabil, fiindcă:

a) armata a căpătat o satisfacţie din partea generalului Antonescu prin plecarea legionarilor;

b) prezenţa trupelor germane ar face să eşueze o asemenea acţiune;

c) însuşi, în proectul manist, era ca o asemenea acţiune să fie întreprinsă în momentul în care trupele germane ar avea o situaţie precară în Balcani.

Intr'asemenea situaţiune, trupele române ar fi putut aduce o contribuţiune de natură să provoace un titlu de recunoştinţă din partea aliaţilor.

Trupele române ar fi putut apoi ocupa Ardealul cedat.

d) armata română n'are în momentul de faţă armamentul şi instrucţia care să-i permită de a se uza în orice împrejurare. Ea trebuie să se pregătească şi să se rezerve.

Totuşi, proectul lui Maniu nu trebuie socotit abandonat de acestea. El atribuie un rol foarte important trupelor române într'o anumită fază a războiului.

Verificare 2923

681 250

OPERAT LA FIŞE

Pentru Politis

7 Aprilie 1941

203

Rugăm precizaţi dacă la sfârşitul lunii trecute sau începutul celei curente, D-na Olga Sărăţeanu, soţia fostului regent, a oferit o masă pentru a prilejui lui Maniu o întrevedere cu mai mulţi generali.

Dacă la această masă s'a discutat, pornind dela unele întrebări puse de Maniu:

- Eventualitatea intrării României în războiu impotriva Jugoslaviei.

- Eventualitatea unei apropieri româno-sovietice.

682

204

Din investigaţiile noastre rezultă că Maniu a folosit casa dnei Olga C.Sărăţeanu din Vasile Lascăr 62 - ca şi conacul moşiei rămase dela fostul regent - pentru a avea dese întrevederi secrete.

La locuinţa dnei Olga Sărăţeanu au avut loc în ultimele două luni mai multe mese, la cari a participat Maniu, Mihai Popovici, şi alţi fruntaşi naţional-ţărănişti.

Nu s'ar putea preciza la ce dată a avut loc xxxx masa, la care au fost invitaţi mai mulţi generali.

Ceeace se poate afirma e că la dna Sărăţeanu a avut loc o întrevedere între Maniu şi unii ofiţeri superiori activi şi în retragere.

Aceste legături au fost iniţiate de Maniu încă din luna Decembrie 1940; de atunci Maniu - precum am anunţat de altfel - a socotit că trebue să-şi facă relaţii strânse în armată, cu scopul de a folosi pe unii comandanţi de armată într'o anume fază a războiului, fază la care Maniu crede că armata română poate să joace un rol important, pe frontul sud-estic şi în colaborare cu Anglia şi aliatele sale.

La acea dată, Maniu a folosit :

Relaţiile conducerii liberale cu unii generali.

Relaţiile sale directe cu o parte din generali(cari, în 1937, părăsind armata s'au înscirs în mod ostentativ în partidul naţional ţărănesc. O parte din aceşti generali au părăsit pe Maniu, dar unii au rămas devotaţi. Aceşti devotaţi şi-au pus în serviciul lui Maniu, legăturile lor cu generalii activi.

Mai putem arăta că:

1) Imediat după intrarea trupelor germane în Bulgaria - când războiul balcanic se desemna - Maniu a făcut să se sondeze cercurile ofiţerilor superiori asupra dispoziţiei lor în ce priveşte o cooperare româno-germană în Balcani. Rezultatele sondagiilor făcute de Maniu e că armata e ostilă unei asemenea acţiuni militare.

2)Maniu fiind un partizan al unei înţelegeri cu Rusia - deoarece socoate că trebue să avem o asigurare din partea unui vecin puternic care, la prima întorsătura a războiului, poate trece pe teritoriul nostru - a căutat deasemeni să sondeze atmosfera din cercurile ofiţereşti în această privinţă. Aceste sondagii au arătat, în afară de ostilitatea ofiţerilor superiori faţă de o eventuală penetraţie comunistă,-şi o totală neîncredere în angajamentele Sovietelor, dacă aceasta ar fi dis-

pusă să le ia.

Unii militari superiori au fost de părere că:

a) Sovietele s'au fixat asupra politicei lor în Balcani - şi o înţelegere cu ele este tardivă.

b) Si-au arătat îngrijorarea faţă de urmările unei politici de apropiere, ea neputând fi practicată decât cu condiţia expresă ca trupele sovietice să nu intre niciodată pe teritoriul nostru, de unde n'ar mai putea fi scoase cu uşurinţă.

c) O înţelegere româno-sovietică să nu aibă decât un obiectiv diplomatic - şi să nu atragă în nici un caz o cooperare militară.

d) Au atras atenţia asupra aprehensiunilor pe care o asemenea înţelegere ar putea s'o aibă asupra raporturilor cu Germania, stăpână deocamdată pe teritoriul nostru.

3) Din aceste discuţii Maniu a tras încheierea că orice acţiune militară pentru recucerirea Ardealului - întreprinsă chiar în condiţii temerare - are adeziunea neprecupeţită a armatei.

După părerea lui Maniu, majoritatea ofiţerilor superiori au sentimente anglofile.

S-a primit dela ... mai multe ... de inf. și
în spec. ... care a aprimit că
I.M. a avut contact cu [illegible]
în special la [illegible] dela
... [illegible] pre ... în ... de
noi nu am putut ... decât că
la ... din ... Lucr. ... este pre-
[illegible] ... este bine cunoscut
de noi că ... este ~~...~~ origi-
nar din Bakău de unde este origi-
nar și acest ... în ... sunt
prieteni din copil
Însă ... nu am putut preci-
za că ... aceste ... au fost ...
[illegible]
În alt ... făcute de
noi ... a stabilit că
în afară de ... nu a
mai fost la acele ... nici în alt ...
... se informează ...
... activ ... 16 dec. ...
care ... [illegible]
... relat ... că
... prin ...
... prietenii lui
[illegible]
După ... rezultă că
s-ar informa ...

HERMANN VON RITGEN
DEUTSCHE GESANDTSCHAFT

BUKAREST 20. Aug. 1941

684

206

D-Sale
D-lui Maior Borcescu
L o c o.

Mult stimate domnule Maior

Se vorbeşte despre următoarele: Maniu a fost cu câţiva prieteni şi cunoscuţi la Braşov sau Sibiu într'un restauran[t]. Au sosit câteva fete oferindu-le steguleţele acelea cu trico[lo]rul românesc şi svastica germană pentru "Darul Ostaşului", [Maniu] a declarat fetelor că ar cumpăra cu plăcere însă numai dacă [nu] este şi svastica germană. Apoi fetele au tăiat svastica ger[mană] şi Maniu a luat numai partea cu tricolorul românesc.

V-aşi fi foarte recunoscător dacă a-ţi putea constata [dacă] aceasta este într'adevăr adevărat. Rog să-mi daţi un răspu[ns] cât se poate de urgent.

Cu stimă deosebită

E. von Ritgen

S'au luat măsuri de verificare prin Rezidenţa Ardeal.

S'a răspuns

HERMANN VON RITGEN
Deutsche Gesandtschaft

Bukarest 20 Aug. 1941

685

684/1

2923/8

207

D-Sale

D-lui Maior Borcescu

L o c o.

Mult stimate domnule Maior

Se vorbeşte despre următoarele: Maniu a fost cu câţiva prieteni şi cunoscuţi la Braşov, sau Sibiu într'un restaurant. Au sosit câteva fete oferindu-le steguleţele acelea cu tricolorul românesc şi svastica germană pentru "Darol Ostaşului". Maniu a declarat fetelor că ar cumpăra cu plăcere însă numai dacă nu este şi svastica germană. Apoi fetele au tăiat svastica germană şi Maniu a luat numai partea cu tricolorul românesc.

V'aşi fi foarte recunoscător dacă a-ţi putea constata dacă aceasta este într'adevăr adevărat. Rog să-mi daţi un răspuns cât se poate de urgent.

Cu stimă deosebită

ss.E.von.Ritgen

S'au luat măsuri de verificare prin Rezidenţa Ardeal.

2913 61

Rezidenta Ardeal. 208

Urgentă verificare. 685

686

N O T A

22 August 1941

Se vorbeşte despre următoarele: Maniu a fost cu câţiva prieteni şi cunoscuţi la Braşov sau Sibiu într'un restaurant.

Au sosit câteva fete oferindu-le steguleţele acelea cu tricolorul românesc şi svastica germană pentru "Darul Ostaşului", Maniu a declarat fetelor că ar cumpăra cu plăcere însă numai dacă nu este şi svastica germană. Apoi detele au tăiat svastica germană şi Maniu a luat numai partea cu tricolorul românesc.

N O T A

16 Ianuarie 1942

Iuliu Maniu afirmă că situaţia noastră din punct de vedere diplomatic şi al politicii internaţionale este foarte critică, din cauză că suntem absenţi din toate aranjamentele internaţionale ce se fac de pe acum în vederea păcii viitoare.

1. Din punct de vedere diplomatic : fiindcă în ţările în care mai suntem reprezentaţi oficial, adică în ţările Axei şi a prietenilor ei, se comploteează activ împotriva intereselor noastre.

Maniu relevă existenţa unui pact italo-maghiaro-bulgar, Prin care semnatarii acestui pact îşi garantează mutual, prin alianţe militare, teritoriile câştigate până acum. Aci, nici o reacţiune din partea noastră.

2. Din punct de vedere internaţional : în ţările democratice se lucrează la proecte din care noi suntem excluşi şi care sunt foarte periculoase pentru interesele noastre naţionale.

De pildă, la proectul unei confederaţiuni polono-ceho-Maghiare care ar urma să ia fiinţă după victoria democraţiilor. Până într'atât ar fi de avansate aceste discuţii şi până într'atât de contrarii intereselor noastre naţionale, încât s'a ajuns ca până şi Preşedintele Beneş să adere la proectul acestei confederaţii,ba încă să şi propună la conducerea ei dinastia Habsburgică.

Maniu face sforţări pentru a determina pe Beneş să părăsească această formulă.

-/-

Barbu Ştirbei şi Polizu-Micşuneşti ţin legătura cu străinătatea.

210

- In legătură cu interview-urile ex-Regelui Carol date în America, Maniu a făcut un demers împreună cu Dinu Brătianu şi Barbu Ştirbei la Legaţiunea Americei, pentru ca Guvernul englez şi american să nu tolereze nici un fel de manifestare şi să nu permită ex-Regelui Carol de a-şi aroga dreptul de a reprezenta România.

- In ziua de 14 Ianuarie a.c., Maniu a avut o întrevedere cu Dinu Brătianu pentru a se pune de acord asupra textului scrisorii ce va adresa Domnului Mareşal, protestând contra declaraţiei de războiu făcută de România, Americei.

Textul acestei scrisori este mai de mult redactat de Maniu, însă el vrea să ia şi asentimentul lui Dinu Brătianu, căutând să-l convingă de a semna împreună.

- Astăzi, Barbu Ştirbei a văzut din nou pe Iuliu Maniu.

------

3 Martie 1942

2913

211

Mircea
S.F.

Comentând scrisoarea d-lui Maniu către dl. Preşedinte ad-interim al Consiliului de Miniştri, Baronul Dard, dela ambasada Franţei a declarat:

"Dl. Maniu nu face decât să forţeze o uşe deschisă. Toate datele indicate în această scrisoare sunt cunoscute de celputin un an de zile. Numai d-sa vorbeşte de ele cu aerul de a fi descoperit America. In ceia ce priveşte apelul lui Pg. Jekeli, către "Deutsche Mannschaft", nu era nevoie să se recurgă la "Deutsche Sud-ortzeitung" din Banat, deoarece a fost publicat în cursul acestei luni de zile chiar de "Bukarester Tageblatt". In ceace priveşte luarea de poziţie faţă de ultimul discurs al d-lui von Killinger, este şi timidă şi tardivă şi inoperantă".

Sigură

~~630~~ 689

2 Februarie 1943

Sursa K/4

212

2923

Iuliu Maniu, se arată în ultimile zile foarte îngrijorat, faţă de rezultatele conferinţei dela Casablanca. După părerea sa, refuzul lui Stalin, de a participa la această conferinţă, arată clar că Stalin şi-a luat libertatea de acţiune.

In convorbirea pe care a avut-o cu avocatul N.N. Mateescu, Maniu şi-a arătat îngrijorarea pentru viitor fiindu-i teamă, de o debarcare rusească în Bulgaria şi de transformarea Munteniei în câmp de operaţiuni.

După Maniu, nu ar fi exclusă chiar o înţelegere a aliaţilor cu germanii, pentru a putea înfrânge ofensiva slavă, care foarte curând va periclita nu numai situaţiunea Germaniei.

------

3 Februarie 1943

K/4

2923

213

In convorbirea pe care a avut-o în ziua de 1 Februarie a.c. cu Socol junior, fiul manistului Socol, Maniu şi-a exprimat bucuria că, pericolul rusesc de care se temea până în ziua aceia a dispărut, pentru România, el având temeinice justificări să creadă aceasta.

Prima justificare, este un mesaj, pe care ministrul Elveţiei din România, Dl. Rene de Weck, i l-a transmis din partea D-lui Beneş dela Londra.

In acest mesaj, Dl. Beneş îşi exprimă permanenţa în prietenia ce o poartă lui Maniu şi României.

Mai departe - spune mesajul - că România are toate asigurările din partea Rusiei că va rămâne intreagă, deoarece impreună cu Cehoslovacia, constitue un puternic bastion anti-german.

A doua justificare, este discursul recent pe care l-a ţinut Stalin şi în care s'ar fi exprimat că din ţările cu care U.R.S.S. se află în războiu, numai România şi Finlanda sunt indreptăţite la aceasta, deoarece îşi apără teritoriul. In acelaşi discurs, Stalin ar fi atacat Ungaria.

692

6 Februarie 1943

K/5 69

214

In convorbirea pe care a avut-o,cu Radovan tatăl şi fiul, la Continental,Maniu,a atacat tot timpul pe Grigore Gafencu,care deşi - După el - are o activitate intensă pe lângă cercurile aliate din Elveţia,totuşi nu este de loc folositor grupării naţional-ţărăniste.

Maniu îl suspectează că ar cocheta cu gruparea liberală,căreia îi face mereu propagandă favorabilă.Spune că,este pentru aceasta serios plătit şi că,gruparea naţional-ţărănistă,chiar dacă l-ar utiliza,ar trebui să fie foarte atentă spre a nu fi înşelată de Gafencu.

692

18 Februarie 1943

K/5

215

D-l Maniu, doreşte ca toate organizaţiile din provincie să speculeze demoralizarea opiniei publice româneşti faţă de victoriile sovietice, arătând că numai englezii ne pot salva.

La obiecţiunea că, în cazul unei victorii definitive a sovieticilor, vom pierde Basarabia, se va răspunde;

"Dar ce unglezii ne-au împins în războiu contra Rusiei. Englezii ne-au învăţat să dărâmăm şi să jefuim oraşe ruseşti.

Desigur că luarea Basarabiei,este un fapt care se poate produce,dar dacă scăpăm numai cu atât,asta se datoreşte numai englezilor, în cazul când ne vor lua apărarea, adică, în cazul când în eventualitatea unei debarcări, populaţia şi mai ales armata nu se vor opune.

2923

Partide politice

Nr. 1025

Ziua 13 luna VIII, anul 1943

TRUP P/S. S. L.

Către

SECTIA CONTRA INFORMATII

- Agentura Muntenia-

Pentru Grupa Politică.

Suntem informaţi că în seara zilei de 8 August 1943, orele 19,20 a sosit în Sinaia IULIU MANIU, care a tras la Dr. STEFAN MIHAILESCU, din strada Cuza-Vodă.-

In aceiaşi seară a sosit şi Dr. COSTACHE LUPU, venind dela Bucureşti, luând contact cu primul.-

După masa de seară, Iuliu Maniu a plecat la vila Dr. GOVIN, unde a rămas peste noapte, iar Dr. Lupu Costache s'a reîntors la hotel "Palace", unde avea camera angajată.-

Iuliu Maniu, în dimineaţa zilei de 9.VIII.a.c. a plecat cu maşina la Braşov, unde ar fi mers la vila lui MIHAIL POPOVICI, cu care ocazie, se spune, că s'ar fi îmbolnăvit.-

Din această cauză, în seara aceleiaşi zile a fost chemat la telefon Dr. C. Lupu, fiind rugat să plece la Braşov, de unde s'a reîntors la Sinaia, ca apoi în ziua de 10.VIII.a.c., tot acesta să plece la Bucureşti.-

SEFUL CENTRULUI P.

694

2923

Vălenii

217

S. S. I. Nr.2.126.-

Centrul P. 12.VII.944

N O T A

In cercurile ţărăniste din Vălenii de Munte circulă svonul că IULIU MANIU este văzut aproape zilnic cu oameni dela Legaţia Suedeză şi Turcă.-

Tot aceste cercuri afirmă că IULIU MANIU prin aceste legaţii duce tratative în vederea unui armistiţiu.-

Si toate acestea cu ştirea actualului guvern.-

=====.=====

COMUNICAT :

Secţia C.I.-

Ag.Muntenia-

Sursa :

Serioasă

AGENTURA MUNTENIA
Rez.Br.

26 Noembrie 1944

NOTA INFORMATIVA 218

De două zile circulă în opinia publică brăileană svonul că Dl. Juliu Maniu presedintele partidului Naţional Tărănist, ar fi plecat la Londra, unde a depus un memoriu protest impotriva abuzurilor ce se comit în ţară de către organizaţiile patriotice şi comuniste, prin arestările ce le fac şi prin instalările la conducerea municipiului şi a autorităţilor publice, fără să ţină cont de dispoziţiunile Guvernului.-

Deasemeni se zice că Dsa. ar fi protestat impotriva măsurilor aspre luate de trupele sovietice din teritoriul nostru jafurile ce se comit şi concursul ocult ce acestea îl dau comuniştilor.-

Aceleaşi cercuri discută cu însufleţire, la ştirea răspândită că Dl. Maniu ar fi obţinut concursul puterilor Aliate prin aprobarea ca în termen de 10 zile toate trupele sovietice să părăsească ţara şi să respecte cu stricteţe condiţiunile armistiţiului.-

Aceste svonuri au provocat oarecum un sentiment de mulţumire şi uşurare în rândul populaţiei locale.-

REZIDENTA BRAILA

219

B 1

2923

696

N O T A

No. 2.432 din 26 Ianuarie 1945

In Brăila, circulă svonul că Dl. IULIU MANIU ar fi fost otrăvit.-

Cu privire la rezistența Domnului IULIU MANIU, asupra anumitor probleme politice , în unele cercuri din orașul nostru se spune, că Domnia-Sa va sfârși prin a fi împușcat sau otrăvit, sau în cel mai fericit caz, va fi răpit pentru un timp.-

---

Sursa: svon

698

REZIDENTA GIURGIU

220

14 Aprilie 1945

2923

B 1
16.IV.945

NOTA No. 412

Stând de vorbă cu Dl. Gh. Ionescu, fruntaş liberal, nuanţa Brătianu, printre altele mi-a afirmat că în prezent D-nii DINU BRATIANU şi IULIU MANIU, primesc directive de lucru dela englezi şi americani.-

---

2903

~~698~~ 699

221

4303

NOTA

18 Maiu 1945

Sunt informaţiuni că partidul Naţional-Tărănesc şi-a început reorganizarea cadrelor.

Intre fruntaşii partidului au loc diferite consfătuiri in vederea alcătuirei programului de propagandă.

Dealtfel, se spune că la sfârşitul lunei Aprilie a.c. Dl. Iuliu Maniu ar fi inmânat M. Sale Regelui un memoriu-program, prin care arată situaţia in care se găseşte ţara şi a cerut M. Sale Regelui formarea unui guvern de concentrare.

Acest memoriu face parte din planul alcătuit in vederea propagandei ce o intenţionează s'o desfăşoare in ţară partidul Naţional-Tărănesc.

Rezidenta Cluj

Dl Ștefan
Nu atrage atenția
rezidenței
și întârzie
2923
Strict-secret.
700
03139

Declaratiile Dlui Juliu Maniu, facute presei

in Julie 1945.

222

Solicitat de mai multi ziaristi din streinatate in legatura cu afirmatiile dlui Gh. Tatarescu, dl. Juliu Maniu a facut urmatoarea declaratie:

Dl. Gh. Tatarescu la o adunare publica a continuat atacurile Dsale impotriva mea, insirand o serie intraga de afirmatiuni cu totul neadevarate si tragand din ele concluziuni absolut false.-

Cu toate ca nu este in obiceiul meu de a raspunde atacurilor indrepatate impotriva mea, de asta data calitatea oficiala de care s'au bucurat declaratiile Dsale, la radio si presa, precum si imprejurarea ca Dsa debiteaza o serie de neadevaruri, care ar putea sa induca in eroare lumea de buna credinta, ma determina sa raspund, foarte pe scurt, asa cum imi permit imprejurarile in care se gaseste astazi chinuita noastra Tara. Astfel:

Nu este adevarata afirmatia dlui Gh. Tatarescu, ca eu as fi impiedecat afirmatia dlui Gh. Tatarescu, ca eu as fi impiedecat in consiliul de corana initiat de Domnia Sa, pentru a decide scoaterea Tarii noastre din razboiu. Nu eu, ci M.Sa Regele, este Acel, care poate convoca aceste consilii . M. Sa in inalta lui intelepciune a constatat si pe drept, ca traducerea in fapt a unei atari initiative, in Tara ocupata de nemti, ar fi provocat arestarea imediata a oricarui consiliu si chiar consecinte mai grave si mai cu seama ar fi insemnat compromiterea oricarui actiuni ulterioare.

Nu este adevarata afirmatia dlui Tatarescu, ca eu as fi amanat actiunea mea pentru incheierea Armistitiului . Dimpotriva eu am fost acela care am desfasurat din primul moment o actiune publica impotriva Germaniei si a dictatului fostului Maresal Antonescu. Si aceasta pe vremea cand dl. Tatarescu se simtea foarte bine in campania fostului Maresal si era cu desavarsire absent in lupta politica ce se ducea cu riscuri insemnate pentru salvarea Romaniei.-

Dealtfel in momentul cand dl. Gh. Tatarescu incerca injghebarea unei aliante sub patronajul fostului Ministru de Externe, Mihail Antonescu, actiunea intreprinsa de mine, era serios avansata.-

Nu este adevarat ca eu am determinat retinerea unei telegrame adresata dlui Tatarescu, in streinatate.

Actiunea dlui Tatarescu prezinta pentru mine prea mica importanta si prea putine garantii de seriozitate, ca sa ma ocup de asemenea chestiuni streine de altfel, si de interesele si obiceiurile mele.-

Nu este adevarat ca eu as fi intarziat plecarea dlui General Aldea la Moscova. Dimpotriva, eu am fost cel dintaiu care am semnat imputernicirea Dlui General Aldea, de a trata cu puteri depline, in numele Partidului National Taranesc, conditiunile Armistitiului.

Dupa cum se vede, afirmatiunile dlui Gh. Tatarescu sunt cu totul neadevarate si lipsite de temeiu.

Totusi dl. Tatarescu spune adevarul, atunci cand afirma

ca am refuzat sa colaborez cu Dsa si ca am respins oferta Dsale, de a pleca impreuna la Moscova.

Intr'adevar dl Tatarescu mi-a propus in anul 1943 sa intru cu Dsa intr'o actiune comuna si pentru acest scop sa realizam "Uniunea sacra pentru salvarea Tarii." Este adevarat ca eu am refuzat aceasta propunere. Motivele refuzului meu, le-am comunicat in scrisori a caror publicatie a fost oprita de cenzura guvernului Antonescu. Daca s'ar publica aceste scrisori, opinia publica romaneasca ar putea sa constate motivele care m'au indreptatit sa nu admit colaborarea cu dl. Tatarescu.

Se stie ca dl. Tatarescu a introdus ca umil servitor al Ex. Regelui Carol al II regimul de dictatura in Romania, desi Dsa declarase cu cateva vreme inainte, ca numai prostii si nebunii se gandesc la dictatura.

Dl. Tatarescu conducea si atunci ca astazi, dependenta partidului National Liberal.

Eu am facut insa o intelegere prin formarea Blocului National democrat, cu partidul Liberal, cel dintaiu care s'a unit fara ezitarea actiunei, unde am introdus Partidul Comunist si partidul Social-democrat, in scopul organizarii unei actiuni pentru scoaterea Romaniei din Axa si pentru luarea imediata a legaturilor cu natiunile unite.

Am rugat pe marele patriot Printul Stirbey sa plece in streinatate. Dsa a si plecat urmat de dl. Const. Visoianu si amandoi au dus sarguitoare tratative cu reprezentantii oficiali ai Natiunilor Unite si in special cu reprezentantii Rusiei Sovietice.

Aceste tratative ajunsera la un bun sfarsit, astfel incat la 13 Aprilie 1944, preliminariile Armistitiului a fost stabilite,

Evident deci ca tendintele Partidului National Taranesc si nazuinta mea activa era realizarea unei intelegeri cu Rusia Sovietica, cu scopul scoaterii Romaniei din orientarea politica a Maresalului Antonescu.

Pentru acest scop, intreg partidul National Taranesc, a adus jertfa zecilor de prieteni intemnitati, internati si in unele cazuri chiar supusi unui adevarat martiraj.-

Pe dl. Tatarescu si pe prietenii Dsale nu i-am vazut nicaeri in arena luptatorilor sau in serviciul tendintelor pe cari le afiseaza astazi.-

Desigur, ca odata ce erau incheiate pe staruintele distinsului barbat de Stat, Printul Stirbey, la Cairo si a colaboratorilor lui, un preliminariu de armistitiu, la 13 Aprilie 1944, propunerea dlui Tatarescu de a se initia in luna Mai 1944 o actiune pentru incheierea unui armistitiu, a fost cu totul inutila si tardiva si nu putea sa aiba decat un caracter comun.

Nu mai putin comica este tradarea de astazi a dlui Tatarescu, prin care Dsa incearca sa produca impresia ca ar fi voit sa faca ceva, cand in realitate Dsa a ramas intr'o postura cu totul pasiva,-

In-activitatea Dsale nu poate fi justificata de imprejurarea ca nu si-a gasit nici colaboratori nici patroni, cu toate ca i-a solicitat.-

Refuzul pe care l-a intampinat, era firesc, dat fiind proiectul si defectele Dsale, din care e suficient sa mentionam

cunoscuta lipsa de consecventa. Pantru aceleasi motive am refuzat sa colaborez cu dl. Tatarescu, atat in opozitie cat si in guvern.-

Este adevarat mai departe, ca Dl. Tatarescu ne-a facut propunerea sa initiem impreuna o calatorie la Moscova si este adevarat ca am refuzat aceasta propunere.- Am refuzat-o deoarece credeam ca o astfel de incercare m'ar pune intr'o situatie ridicola si ca un eventual decurs facut intr'o astfel de campanie, se va solda din cauza dlui Tatarescu cu un insucces usor de prevazut.-

Intr'adevar am putut admite sa fiu insotit la Moscova de dl. Tatarescu, patronul dela Tatar-Bunar, organizatorul exceselor anti-semite, stalpul regimurilot dictatoriale, exponentul politic net anti-sovietic si omul sub a carui guvernare au fost internati, in frunte cu conducatorul lor.

N am crezut ca persoana cea mai potrivita pentru a trata armistitiul nostru, este dl. Tatarescu, care in plin consiliu de Minstrii a declarat ca s'a inceput veacul german si ca stapanirea anglo-saxona s'a prabusit.

. Dl. Gh. Tatarescu care la 20 Julie 1940, a prezidat denuntarea garanti lor anglo-franceze date Romaniei, si a declarat oficial schimabarea orientarii politicei noastre externe, votand in Consiliul de Coroana pentru Dictatul de la Viena. Dl. Tatarescu care mai inainte, in calitatea de Presedinte al Consiliului, a fost primul care a scimbat politica noastra externa, indrumand-o spre axa.

Dl Gh. Tatarescu sub a carui guvernare a fost incurajata miscarea legionara, nu era omul potrivit, care sa trateze pacea cu aliatii.

Prietenia dlui Gh. Tatarescu fata de Rusia Sovietica pe care o afiseaza mereu astazi, este de data foarte recenta si de origine cat se poate de obscura. D.Sa isi constitue un merit din imprejurarea, ca sub guvernarea Dsale s'a cedat Basarabia. Daca Dsa in anii premergatori cedarii ar fi preconizat, ca o parte a unui plan constient o apropiere de Rusia Sovietica si ca pret al acestei prietenii ar fi stipulat cedarea Basarabiei, atunci ar fi indrepatit sa o vorbeasca asa cum vorbaste, Dar Dsa nu a facut asa ceva. In calitate de presedinte al Cabinetului a girat rasturnarea lui Titulescu, pe care l-am sustinut noi si a carui politica de prietenie pentru Rusia Sovietica, noi am sustinut-o si am incurajat-o.-

Dl. Tatarescu a incheiat cu Germania o serie de conventii rusinoase, impletite cu promisiuni categorice de ordin politic.

A intrat in conflict cu diplomatii sovietici cari se gaseau la noi si chiar in ziua ultimatului sovietic dl. Tatarescu alerga la diplomatii germani si italieni, implorand ajutorul lor, impotriva Sovietelor.

Toate se pot intelege si explica in activitatea dlui Tatarescu cu incercarile Dsale de a injgheba o formatie proaliata propunerile de actiune, supararea Dsale pentru refuzul meu si al altora de a se alatura initiativelor Dsale. Un fapt si o atitudine a Dsale nu se poate intelege si nici explica, Ce a cautat dl. Tatarescu care se afiseaza astazi ca fiind un constient si vechiu prieten al Sovietelor la serbarile dela Chisinau, aranjate de Guvernul Antonescu 1943, serbari, cari n'au avut alt scop decat sa provoace Sovietele.

Dl Tatarescu a fost singurul fost prim ministru care a tinut sa asiste la aceste serbari.

Probabil ca Dsa a voit sa treaca clandestin frontul spre Moscova, asa dupa cum pretinde ca ar fi voit s'o faca in anul 1944.

Opinia publica stie ca eu nu refuz asemenea propuneri si sugestii venite chiar dela adversari, daca acelea sunt in in interesul neamului si al Tarii.

Am refuzat insa sa discut si sa lucrez cu oamenii care sunt neseriosi si in consecinta in atitudinile lor politice.

Iata ultimul meu cuvant la atacurile dlui Tatarescu la adresa mea.

Nu voi intra in discutiune cu dl. Gh. Tatarescu precum nu am reactionat nici la atacurile presei comuniste, care cu toate ca se isbeste la fiecare pas de realitatea activitatii mele politice de 5o ani si de faptele pe cari le-am savarsit in vazul lumei intregi, in ultimul deceniu totusi are tendinta ridicola de a ma prezenta fascist si reactionar.

Maniu

DECLARATIILE DOMNULUI IULIU MANIU, FOST PRIM MINISTRU, PRESEDINTELE PARTIDULUI NATIONAL TARANESC DIN ROMANIA, FACUTE B.B.C.-ULUI IN LEGATURA CU PROIECTUL TRATATULUI DE PACE.

8 August 1946.

Perspectiva păcii care se pregăteşte la Paris, învioreză lumea întreagă. Această lume nădăjdueşte într'o pace durabilă şi dreaptă pentru toţi. Ceeace o îngrijorează însă este împrejurarea că din cele ce se petrec, omenirea nu poate trage concluzia că toate statele au renunţat la vechiul dicton : "Si vis pacem, para bellum". De asemenea nu-şi poate face convingerea că obligaţiunile luate de către state, vor fi respectate.

O pace solidă nu se poate întemeia decât pe respectarea înţelegerilor şi obligaţiunilor internaţionale şi prin spiritul de dreptate şi echitate pus în practică atât faţă de statele mari, cât şi faţă de statele mici. Chiar din acest punct de vedere toate popoarele şi mai cu seamă statele mici, şi între ele în primul rând România, sunt în cea mai mare măsură îngrijorate, în urma faptului că se poate constata, în mod evident, că înţelegerile încheiate, chiar şi în ultimul timp, sunt nesocotite.

./.

Charta Atlanticului, hotărârile de la Yalta, de la Potsdam şi pe urmă de la Moscova nu sunt respectate. Acesta este un lucru foarte îngrijorător. Prin nerespectarea acestor hotărâri, statele care se bizuiau pe ele suferă prejudicii care cu greu ar putea fi reparate. Prin această nerespectare se pierd poziţii care numai cu enorme sacrificii se vor putea recâştiga. Şi, ceeace este mai grav, se sdruncină încrederea care mai ales în raporturile internaţionale, este elementul hotărâtor.

In dreptul internaţional, care se formează prin obiceiuri, consfinţite şi numai rar prin codificări, precedentele au un rol deosebit de mare. Precedentele nerespectării înţelegerilor făcute şi al convenţiunilor cu state în scris, nu numai că tulbură evoluţia sănătoasă a raporturilor internaţionale, dar slăbesc autoritatea statelor care au contractat aceste înţelegeri. Pentru România, care a ţinut să satisfacă totdeauna obligaţiile sale internaţionale, este extrem de trist că stipulaţiunile recent stabilite, care o privesc îndeaproape, sunt desconsiderate.

Această împrejurare tulbură perspectiva relaţiilor internaţionale şi slăbeşte optimismul atât de necesar în epoca de refacere a omenirii.

România este grav atinsă în interesele sale de căpetenie, prin nerespectarea înţelegerilor internaţionale mai sus amintite.

Prin nenumărate memorii şi întâmpinări

./.

prezentate de partidul național-țărănesc de sub conducerea mea, de partidul național-liberal de sub șefia D-lui Dinu Brătianu și de partidul social-democrat prezidat de Dl. Titel Petrescu, noi am arătat și s'a putut constata de către Marile Puteri, că regimul din România, impus la 6 Martie 1945, nu este democratic, nici reprezentativ și că libertățile cetățenești sunt în toate privințele încălcate de către acest regim. Informațiile date de noi au fost verificate la fața locului, nu numai prin reprezentațele politice din România ale Marilor Puteri, dar și prin diferiți emisari ai cercurilor oficiale anglo-americane.

Pe baza constatărilor acestora, însăși Marile Puteri au hotărât la Potsdam și la Moscova, că guvernul prezidat de Dl. Petru Groza nu este democratic și nici reppezentativ. Pentru a i se da acestui guvern un corectiv, s'a hotărât că este necesară complectarea lui cu câte un reprezentant al partidului național-țărănesc și național-liberal. Totodată s'a stabilit drept condiție esențială pentru recunoașterea guvernului Groza, ca acest guvern să respecte libertățile cetățenești, să asigure libertatea presei, a întrunirilor și a cultelor și în special să întocmească fără amânare cu colaborarea partidelor din opoziție, o lege electorală pe baza căreia ar fi trebuit să se facă alegeri libere încă din primăvara anului 1946

Guvernul Groza nu respectă nici una din aceste condiții, în afară de libertatea cultelor.

./.

Astfel,nu respectă libertatea presei.Gazetele opoziţiei sunt împiedicate să apară şi sabotate prin cenzură intolerantă,prin intervenţia abuzivă a sindicatelor tipografice,manevrate de partidul comunist,prin violenţe şi agresiuni şi prin repartizarea arbitrară a cotei de hârtie. Cenzura împiedică publicarea criticilor la adresa guvernului şi a membrilor săi.Vinovăţiile acestora sunt ocrotite prin interdicţia de a fi desbătute în public.Libertatea întrunirilor nu este respectată.Toate întrunirile opoziţiei sunt zădărnicite în mod sistematic,prin violenţele echipelor de şoc înarmate ale guvernului.Activitatea partidelor de opoziţie este împedicată prin cea mai cruntă teroare pe care a cunoscut-o vreodată ţara. Legile fundamentale sunt nesocotite.Libertatea individuală a ajuns o parodie.Inchisorile sunt pline cu partizani ai opoziţiei arestaţi pentru criticile lor politice.Libertatea cetăţenilor depinde de caprinciile organelor executive ale guvernului şi partidului comunist.Primăvara a trecut,dar alegerile nu au fost ţinute şi încă nu a fost fixată până acum nici măcar data lor.Guvernul a făcut o lege electorală reacţionară,fără să ţină seamă de observaţiile opoziţiei,care tindeau la asigurarea garanţiilor de votare liberă şi nestânjenită.Toate propunerile prezentate în acest sens au fost respinse de guvern,care şi-a asigurat prin legea electorală posibilitatea de a săvârşi falsuri şi abuzuri,de a teroriza şi violenta cor-

./.

pul electoral.

In aceste condițiuni, România este lipsită de un guvern consfințit de opinia publică a țării, care să o reprezinte conform intereselor sale la conferința de pace. Regele României, la dorința națiunilor unite, în executarea rezoluțiunilor dela Potsdam, a cerut la vremea sa demisia guvernului Groza, în conformitate cu prerogativele înscrise în Constituția țării. Guvernul Groza a refuzat să satisfacă ordinul regal. Cu toate acestea, marile puteri au menținut guvernul Groza în fruntea țării și l-au recunoscut în mod condiționat de satisfacerea stipulațiunilor conferinței dela Moscova.

Reprezentanții Angliei și Americei din România, au constatat că guvernul român n'a satisfăcut angajamentele contractate și l-au somat să-și îndeplinească obligațiunile prin două note oficiale. Guvernul în loc să caute a satisface notele primite privind garanțiile cerute la Moscova, a respins în mod jignitor somațiunile marilor puteri prin îngăduința cărora se află la conducerea țării. România este deci în situația tragică de a avea în aceste zile de răscruce istorică în fruntea ei un guvern detestat de țară, rebel față de rege și totodată în ruptură de obligațiunile asumate față de marile puteri.

Regele țării nu poate să schimbe guvernul și să-l înlocuiască cu unul indicat și capabil să apere interesele României, prerogativele lui

./.

fiind restrânse prin hotărârile de la Moscova, iar marile puteri stau inactive şi nu fac nimic pentru înlăturarea acestui guvern, nici pentru a asigura un cadru potrivit şi democratic consultării libere şi nestingherite a voinţii obşteşti.

La conferinţa de la Paris, marile puteri au prezentat un proiect de tratat de pace cu ţara noastră, care nicidecum nu corespunde intereselor şi demnităţii româneşti. In această situaţie, este uşor de constatat că România cât timp are în fruntea ei actualul guvern care nu este nici democratic nici reprezentativ, nu poate fi reprezentată, în mod valabil, la conferinţa de pace.

Tratatul de pace care s'ar încheia în atari condiţiuni, nu va avea decât adeziunea unui guvern repudiat de întregul popor român. Este necesar, din punctul de vedere al României, să se constate acest lucru, pentru că proiectul de tratat conţine stipulaţiuni inacceptabile pentru ţara noastră. Faţă de aceste stipulaţiuni, sunt dator să fac, în numele adevăratei opinii publice a României şi în numele partidului naţional-ţărănesc, cele mai hotărâte rezerve.

Din punct de vedere al reprezentării României la conferinţa păcii, este de neînţeles faptul că partidele politice populare ale ţării nu sunt chemate să-şi spună cuvântul la pacea care se tratează, deşi România nu are un guvern democratic şi reprezentativ, care ar putea să se prezinte în mod autorizat, în numele ţării noastre.

./.

Aceste partide, fiind în opoziţie, au pregătit şi au realizat lovitura de la 23 August 1944, prin care România s'a eliberat de constrângerea Germaniei şi s'a ridicat cu armele împotriva ei, au pus în aplicare Armistiţiul încheiat cu naţiunile unite, au condus armata română alături de glorioasa armată roşie peste toată întinderea Ungariei, până în Cehoslovacia. Aceste partide politice au lucrat în interesul cauzei aliaţilor, care era şi cauza României, în vreme ce la conducerea ţării, ca şi acum, se afla un guvern dictatorial nedemocratic şi nereprezentativ. Este de neînţeles cum aliaţii, în acel timp, au acceptat partidele: naţional-ţărănesc, naţional-liberal şi social democrat ca reprezentante ale naţiunii, iar acum aceste partide nu sunt chemate să exprime cuvântul opiniei publice, care nu poate fi interpretat de către guvernul ţării, impus la conducere împotriva voinţii obşteşti. Deasemeni, este de neînţeles că nu sunt chemaţi la conferinţa păcii nici preşedinţii partidelor de opoziţie, ori cei doi miniştri, care iau parte la guvern, ca exponenţi democratici şi reprezentativi, impuşi prin hotărârea conferinţei de la Moscova.

Situaţia în care este prezentată România în preambulul proiectului de tratat de pace, nu corespunde realităţii. România este prezentată ca o ţară învinsă. Or, se ştie bine că România a încheiat un armistiţiu, înainte de terminarea ostilităţilor şi înainte de a se fi decis soarta răsboiului. Pre-

./.

liminariile armistițiului cu națiunile unite au fost stabilite la 13 Aprilie 1944, de către emisarii mei, prințul Știrbei și Dl. Vișoianu, cu ambasadorii celor trei mari puteri. In baza acestor preliminarii, noi am deschis la 24 August 1944 frontul militar românesc, în fața forțelor armate sovietice. Dacă acest act nu a fost realizat mai curând, motivul este că prilejul și ajutorul militar aliat, pus în vedere celor care am pregătit și am realizat lovitura de la 23 August 1944, nu ni s'a dat mai curând, în vreme ce planul nostru concret de acțiune imediată, transmis la Cairo încă în Iunie 1944, a rămas fără răspuns din partea celor trei mari puteri, până când ne-am decis să trecem la acțiune, prin singurele noastre mijloace; România nu s'a mulțumit cu deschiderea frontului și abandonând, fără rezistență, în fața armatei sovietice, liniile bine fortificate de la Focșani, Nămoloasa și de pe Carpații noștri, a întors armele contra germanilor și a luptat cu recunoscută vitejie, alături de armata roșie, împotriva armatelor germane și maghiare, prin Ungaria, până în inima Cehoslovaciei. Contribuția esențială a României la victoria aliată, este un fapt recunoscut care nu are nevoie de a fi subliniat.

In preliminariul armistițiului stabilit la Cairo, în temeiul căruia s'a realizat lovitura de stat de la 23 August 1944, era stabilit că pentru România, condițiunile de pace vor fi adaptate proporției în care țara noastră va ajuta națiunile unite în lupta lor contra Germaniei.

./.

Serviciile deosebit de însemnate aduse de România cauzei aliate, au fost recunoscute din toate părţile şi bine apreciate. Cu toate acestea, clauzele proiectului de tratat nu ţin seamă de această situaţie a ţării noastre, care ar avea dreptul să aştepte un altfel de tratament.

Pentru a arăta nepotrivirea preambulului proiectului de tratat ar fi ajuns să invocăm împrejurarea că Cehoslovacia, buna noastră prietenă şi aliată de totdeauna, cu care România nu a fost niciodată în răsboi, nici măcar din punct de vedere formal,- este pe drept prezentată ca ţară învingătoare, iar România, care cu enorme sacrificii a luptat alături de armata roşie şi a contribuit la eliberarea Cehoslovaciei de ocupaţia trupelor germano-maghiare, este prezentată ca ţară învinsă, fără dreptul de a participa şi a contribui în raport cu participarea sa la victorie, la aşezarea păcii.

In ce priveşte însăşi stipulaţiunile concrete ale proiectului de tratat, multe din ele sunt injuste şi în orice caz foarte apăsătoare pentru România, iar unele chiar contradictorii cu prevederile armistiţiului. In redactarea lor nu s'a ţinut seamă de respectarea înţelegerilor internaţionale dintre naţiunile aliate.

Charta Atlanticului şi Charta Naţiunilor Unite precizează, pentru orice îndoială, că din răsboiul acum terminat nu poate rezulta pentru nici un stat, o mărire de teritoriu fără învoirea

./.

legală,democratică şi liber consimţită a populaţiunilor interesate.

Or,România,devine cîntită din două părţi, fără a fi măcar întrebată,necum pusă în situaţia ca naţiunea să-şi poată manifesta voinţa.In sensul proiectului de pace pierdem provincii româneşti scumpe sufletului nostru,în urma cedărilor hotărâte la timpul său de către un regim dictatorial al României,fără învoirea legal exprimată a naţiunii.Una din aceste cedări este făcută Bulgariei de către un guvern nereprezentativ al ţării,căruia i-a fost impusă prin acelaş dictat de la Viena,care ne răpise şi Transilvania de Nord.

Prin aceste stabiliri de frontieră, peste 2 milioane de români care sunt în continuitate geografică cu ţara românească,sunt lăsaţi în afară de hotarele României,ceeace constitue o împrejurare care nu este de natură a promova pacea şi evoluţia normală a raporturilor internaţionale.

In această tragică situaţie pentru noi, subliniez sincera recunoştinţă a poporului românesc,pentru hotărârea miniştrilor de externe şi pentru prevederile cuprinse în proiectul de tratat,în ce priveşte hotarul de vest al ţării. El este stabilit aşa cum a fost în fiinţă la 1 Ianuarie 1938.Frontiera României dinspre Ungaria a fost stabilită la conferinţa de pace de la Trianon,în baza opiniei experţilor americani şi englezi,pe temeiul realităţilor etnografice şi

./.

economice care nu pot fi nesocotite. România şi partidul naţional-ţărănesc au realizat lovitura de la 23 August 1944, având asigurarea concretă, din partea aliaţilor, că această graniţă firească a ţării va fi respectată.

Clauzele economice şi financiare cuprinse în proiectul de tratat sunt pentru România nedrepte. Din ele ar rezulta pauperizarea ţării, deruta financiară şi imposibilitatea de refacere din punct de vedere economic. Nici un guvern român care îşi face o chestiune de conştiinţă din salvgardarea intereselor naţionale şi din respectarea viitoare a obligaţiunilor internaţionale contractate, nu ar putea să le accepte. Aceste clauze sunt atât de numeroase şi atât de complicate, încât nu pot fi examinate în cadrul restrâns al unor declaraţii. Pentru a demonstra acest lucru, este suficient să amintesc că pentru România nu se stabileşte nici un drept de despăgubire de răsboi de la Germania şi nici nu se prevede dreptul României de a compensa pretenţiunile pe care le are faţă de Germania cu despăgubirile de răsboi la care ar avea dreptul, cu bunurile germane aflătoareb în România, - acestea fiind destinate pentru alte acoperiri, cu toate că Germania a pricinuit foarte importante pagube României după armistiţiu, când România lupta alături de naţiunile unite contra axei.

De asemenea, este nedrept ca pagubele de răsboi pricinuite de agresiunea Ungariei şi de răsboiul purtat de ea alături de Germania contra

./.

României, pe teritoriul nostru, precum şi daunele suferite de România de pe urma dictatului de la Viena, declarat nul şi neavenit, să nu fie recunoscute şi să nu poată fi acoperite prin bunurile maghiare aflătoare pe teritoriul României.

Ca exemplu al condiţiunilor desavantajoase ţării noastre, menţionez că în vreme ce bunurile româneşti aflătoare în străinătate sunt confiscate prin proiectul de tratat al României, fiind afectate despăgubirilor aliate, în proiectele de tratat ale Ungariei şi Bulgariei, această măsură apăsătoare nu este stipulată.

Dar în afară de aceasta, pentru România este foarte apăsătoare condiţia că Uniunea Sovietică va putea ţine în România armată pe timp nelimitat, până la încheerea păcii cu Austria. Prezenţa unei armate străine în ţară, chiar dacă este prietenă, cum e cazul în speţă, este totdeauna şi pretutindeni un element de nelinişte şi de suspiciuni care dă prilej la diferende. Acest fel de diferende trebuesc evitate, mai cu seamă între popoarele care doresc să trăiască în bună vecinătate. România doreşte să fie un pilastru temeinic al păcii, pe care proiectul de tratat vrea să o instaureze. In consecinţă, tratatul de pace trebue să elimine orice prilej de neînţelegere. O stipulaţiune care nu stabileşte nici numărul soldaţilor, nici localităţile destinate pentru cazarea lor, nici liniile accesibile pentru comunivaţii, este un isvor de continui discuţiuni şi neînţelegeri care nu vor putea servi ideia păcii.

./.

România, în sensul proiectului tratatului de pace, nu poate să influenţeze, să grăbească sau să întârzie problemele în legătură cu Austria; este deci la discreţia întâmplărilor cu totul străine de voinţa sa. Acesta este un lucru inadmisibil pentru o naţiune independentă.

Este de asemeni inadmisibil ca să se facă pendentă încheerea unei păci între România şi alte state învinse de ratificarea păcii cu naţiunile unite, fără precizarea vreunei condiţiuni. De altfel, soluţia adoptată de Marea Britanie în legătură cu evacuarea Italiei şi asigurarea comunicaţiilor cu Austria, prin Germania, poate şi trebue să fie aplicată şi în legătură cu evacuarea armatelor străine din România.

Peste tot eu nu înţeleg tratamentul vitreg la care este supusă România prin proiectul tratatului de pace, esenţial mai nefavorabil decât cel pregătit pentru celelalte state zise satelite.

România a fost cel dintâi dintre aceste state care a ieşit din axă şi s'a alăturat la războiul naţiunilor unite. Procedura umană a armatei române a fost apreciată şi lăudată nu numai în Ungaria şi Cehoslovacia, dar şi în teritoriile sovietice unde a fost împinsă contra voinţei sale, prin constrângerea armatei hitleriste care ocupase ţara. Armata românească a adus cele mai mari sacrificii pentru victoria aliată. Ea a jertfit peste 160.000 de soldaţi în lupta contra Germaniei. Vitejia armatei române a fost recunoscută şi preamărită. Cu toate acestea, România nu a

./.

fost recunoscută şi preamărită. Cu toate acestea, România nu a fost recunoscută aliată sau cobeligerantă. România este tratată ca un stat inamic învins, pierde averi imense, pierde teritorii însemnate şi trebue să suporte greutăţi şi desavantagii economice catastrofale.

Toate aceste desavantagii sunt urmarea împrejurării că s'a găsit un guvern românesc dictatorial şi nepopular, care la un moment dat, forţat de ocupaţiunea străină, a îndrumat politica ţării împotriva voinţii dovedite a poporului, într'o direcţie politică internaţională contrară tradiţiei sale. Această nenorocire însă România a reparat-o în mod strălucit la cel dintâi moment potrivit.

03189

240 ~~717~~ 718

15 August 1946

D.Iuliu Maniu a trimis ieri o nouă telegramă M.S.Regelui, cu următorul text :

"Sire, agresiunile violente şi sângeroase organizate de bande comuniste înarmate al căror început a fost înregistrat la Arad şi Craiova şi care a continuat la Slatina, Târgovişte, Alba Iulia şi Piteşti, se desfăşoară mai departe după un plan dinainte stabilit . La Tg.Jiu, în ziua de 8 August o echipă de şoc comunistă, în frunte cu comisarul de poliţie Chiriac, a atacat clubul partidului. Agresorii au fost înarmaţi cu rângi şi pistoale.

S'au tras focuri de armă, Muncitorul Fieraru, din organizaţia noastră de Gorj, a fost grav rănit. La Turda au fost atacaţi în ziua de 10 August, cu rângi de fier şi arme de foc, de către agresori comunişti, conduşi de către căpeteniile Polţiei oraşului, conducătorii partidului nostru întruniţi într'o şedinţă administrativă de comitet. Preşedintele organizaţiei judeţene, dr. Aurel Pop, fost vice preşedinte al Camerii, fost înalt comisar al Transilvaniei liberate, a fost grav rănit la cap. De asemeni a fost grav rănit la cap preşedintele de onoare al organizaţiei, prof.univ. dr.Valeriu Moldovan, fost ministru şi dr.Emil Cheţeanu, fost prefect, a cărui stare inspiră serioase îngrijorări. Cu acest prilej aumai avut de suferit bătăi, maltratări şi leziuni corporale un însemnat număr de fruntaşi x ai organizaţiei Turda.

La Bârlad, casa lui Georgescu-Bârlad, vice preşedintele organizaţiei noastre judeţene, a fost minată de către comunişti şi grav avariată prin explozia care a dărâmat-o în parte în ziua de 7 August 1946.

Urmarea a agresiunii de la Piteşti, avocatul Gh.Mihai împuşcat de comunişti, a decedat în ziua de 9 August. Invăţătorul Dumitru Tică Popescu a murit în ziua de 11 August, în urma rănilor primite cu prilejul acelei sângeroase agresiuni. Fruntaşul nostru Piţigoi este în pericol de moarte. Alţi 7 conducători ai organizaţiei zac în spital, cu răni grave la cap şi cu membrele fracturate.

Fruntaşii partidului naţional ţărănesc sunt puşi în afară de lege. Guvernul nu vrea şi nici nu este în stare să menţină ordinea .

Rog respectuos Majestatea Voastră să binevoiască a lua măsuri pentru constrângerea guvrnului la îndeplinirea îndatoririlor sale. Ordinea în Stat trebuie să fie restabilită, iar vieaţa cetăţenilor ajunsă la discreţia agresiunilor tolerate şi încurajate de guvern trebuie să fie apărată.

Repet raportul meu supus Inaltei cunoştinţe a Majestăţii Voastre că guvernul actual este incapabil de a satisface obligaţiunile sale şi că

./.

el nu mai poate fi tolerat în fruntea ţării.

Cu adânc devotament, al Majestăţii Voastre prea plecat

(ss) Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional ţărănesc

x

Azi dimineaţă s'a întrunit în continuare delegaţia permanentă a partidului naţional ţărănesc, sub preşedinţia d-lui Iuliu Maniu.

S'au luat în discuţie ultimele argumente prezentate de părţi, pentru stabilireamodului de colaborare electorală cu partidul naţional liberal. Se crede că lucrările delegaţiei permanente vor lua sfârşit astăzi, urmând ca în cursul după amiezii Secretariatul general al partidului să dea publicităţii un comunicat lămurit.

Atât d.Iuliu Maniu, cât şi întreg Biroul politic al partidului, erau foarte optimişti la încheerea şedinţei, în ceea ce priveşte realizarea colaborării cu partidul liberal.

x

In luna Aprilie 1946 organele Inspectoratului Regional de Poliţie Cluj au arestat un grup de spioni care au făcut parte dintr'o organizaţie subversivă maghiară de spionaj cu caracter terorist, având sediul la Cluj, cu scopul de a comite acţiuni de sabotaj prin distrugeri la eventuala evacuare a Ardealului de către trupele române.

A fost arestat şi conducătorul acestei organizaţii, numitul Binder Eugen, student în medicină, supus maghiar, trimis la Cluj în toamna anului 1945, de la Budapesta, pentru a culege şi transmite informaţiuni şi a organiza aci tineretul maghiar pentru realizarea scopului organizaţiei.

La 13 August 1946 Curtea Marţială Cluj a pronunţat următoarea sentinţă în acest proces de spionaj :

1) Binder Eugen, supus maghiar, a fost condamnat pentru spionaj la 10 ani muncă silnică, expulzare, 5000 lei amendă şi 10 ani degradare civică.

2) Nagy Ladislau, Kovacs Carol şi Vescan Andrei, cetăţeni români, au fost condamnaţi pentru înaltă trădare la 3 ani închisoare corecţională şi 10.000 lei amendă.

3) Baciu Vasile şi Gherghely Stefan, ambii cetăţeni români, au fost condamnaţi pentru înaltă trădare la 5 luni închisoare corecţională şi 5000 lei amendă.

---

242 ~~719~~ 720

Rezidența Cluj.

Y.Y.

No. 106.-
27 August 1945

03139

Notă informativă.

La Bucureşti au acut loc consfătuiri între Maniu şi DR. Gyárfas Elemér, care este considerat de către manişti ca conducătorul Ungurilor din Ardeal. Maniu a declarat că nu recunoaşte "Uniunea Populară Maghiară" ca organizaţie reprezentativă a intereselor maghiare. A mai declarat că pentru incidentele din Cluj din 5 August, Ungurii sunt de vină şi că Ungurii din Ardeal trebue să schimbe atitudinea politică, s'o aşeze pe baze nuoi căci altfel nu se va putea realiza pacea între cele 2 popoare, dr. Gyárfás a aprobat punctul de vedere manist promiţând, că va întării organizarea reacţiunii maghiare, pentru a pregăti disolvarea U.P.M.-ului.

Sursă Sigură.

Verificată.

N

242

25 Septemvrie 1946
722
"Stroici"

D-3139

244

N O T A

Maniu candidează cap de listă în Bucureşti.

Se va ocupa personal de propagandă în Bucureşti.

A cerut contenciosului raport de activitate, fiind nemulţumit de încetineala cu care se lucrează.

----

0 3130

722
723

4 Octomvrie 1946

OPERAT LA FIŞE

DUMITRU

244 245

N O T A

In şedinţa biroului politic din ziua de 3 Octomvrie a.c., ca argument că americanii nu se desinteresează de România, IULIU MANIU a adus în discuţie şi discursul Preşedintelui TRUMAN, cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare de către MIHAIL RALEA.

Cu această ocazie, Maniu a subliniat pasagiul în care Preşedintele Truman declara că U.S.A. vor urmări cu atenţie evoluţia din România, în ceeace priveşte săvârşirea alegerilor parlamentare.

1725

Verificată.

0 31 39

723

4 Octomvrie 1946

DUMITRU

724
245
246

N O T A

In ziua de 3 Octomvrie a.c., s'a ţinut la domiciliul Ing. VASILE SERDICI, în absenţa lui ION MIHALACHE, o şedinţă a biroului politic al partidului naţional ţărănesc.

S'a luat în discuţie problema cartelului electoral.

IULIU MANIU a făcut un expozeu asupra tratativelor, arătând că liberalii cer şase capete de listă numai în Ardeal şi restul locurilor al doilea pe listă; iar în Vechiul Regat ei pretind că au organizaţii mai tari decât naţional ţărăniştii şi cer mult mai multe locuri.

Din cauza pretenţiunilor liberale, Maniu s'a arătat nemulţumit; iar Ing. STEFAN MIHAESCU, care era adept al cartelului, a declarat că nu mai înţelege să se facă un acord în asemenea condiţiuni.

Atmosfera în biroul politic era net împotriva cartelului. S'a argumentat că mai bine să nu se facă acest cartel şi să se ajungă la o înţelegere de luptă comună a cadrelor, pentru împiedecarea abuzurilor guvernului.

Faţă de această situaţie, biroul politic a hotărît să convoace delegaţia permanentă a partidului, pentru săptămâna viitoare, spre a decide asupra cartelului.

Verificat.

~~724~~ 246

4 Octomvrie 1946

LIVIU ~~725~~

~~247~~

3139

N O T A

In ziua de 3 Octomvrie a.c., Serviciul de Presă naţional ţărănist a primit dela Misiunea Americană note complete şi oficiale, privitor la modul cum a fost primit MIHAIL RALEA de către Preşedintele TRUMAN.

IULIU MANIU, cei din jurul său şi mai ales N.PENESCU, comentează cu satisfacţie această audienţă, considerând-o favorabilă opoziţiei.

In esenţă, maniştii se bazează pe faptul că Truman condiţionează şi azi recunoaşterea deplină şi definitivă a guvernului român, de libertatea alegerilor.

Maniştii mai afirmă că, fără această libertate, Statele Unite nu vor semna pacea cu un guvern de „uzurpaţiune".

Verificat.

725

12 Noemvrie 1946

STROICI 726

247

248

0 3139

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a decis ca în ziua alegerilor masse organizate de cetăţeni să protesteze în faţa localurilor de vot, pentru că nu au fost înscrişi în listele electorale.

--x--

- Sursă serioasă.
- Inf.în curs de verificare.

La dosar Personal Maniu Iuliu

2923

LISTA ANEXELOR LUCRARII

1. Declarațiile făcute de Iuliu Maniu la Bădăcin în ziua de 8 August 1940.
2. Protestul telegrafic adresat de Iuliu Maniu la 1 Septembrie 1940 lui Adolf Hitler și Mussolini.
3. Memoriu adresat Conducătorului Statului la 5 Decembrie 1940 de către Iuliu Maniu.
4. Manifestul anonim dela 10 Septembrie 1940, protestând contra crimelor dela Jilava și asasinarea foștilor înalți demnitari.
5. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 13 Decembrie 1940 de către Iuliu Maniu.
6. Urarea de Anul Nou 1941 făcută de către Iuliu Maniu.
7. Memoriu adresat de Iuliu Maniu lui Hitler și Mussolini în chestiunea Transilvaniei.
8. Acelaș memoriu sub forma în care s'a răspândit în țară.
9. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 16 Ianuarie 1941 semnat "Ardealul".
10. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 27 Februarie 1941 de către Iuliu Maniu.
11. Manifestul intitulat "Români" și semnat "România care Renaște".
12. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 4 Aprilie 1941 de către Iuliu Maniu.
13. Declarațiile lui Churchill traduse și difuzate de către gruparea național-țărănistă.
14. Declarațiile lui Roosevelt traduse și difuzate de către gruparea național-țărănistă.
15. Catehismul național redactat de Ghiță Pop și răspândit de național-țărăniști.
16. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 6 Iulie 1941 de către Iuliu Maniu.
17. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 18 Iulie 1941 de către Iuliu Maniu.

./.

18. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 8 Noembrie 1941 de către Iuliu Maniu.

19. Buletinul grupării național-țărăniste dela începutul anului 1942.

20. Scrisoarea adresată Domnului Profesor Mihai Antonescu la 22 Februarie 1942 de către Iuliu Maniu.

21. Manifestul intitulat "Un cuvânt al tineretului democrat".

22. Scrisoarea adresată unui prieten anonim de către Iuliu Maniu

23. Scrisoarea adresată D-rului N.Lupu la 22 Iulie 1942 de către Iuliu Maniu.

24. Manifestul anti-maghiar datat 30 August 1942 și semnat Grupul "Dobândă" - A.D.N. (Ardealul de Nord).

25. Memoriul adresat Conducătorului Statului de către Dinu Brătianu și Iuliu Maniu.

26. Manifestul anonim intitulat "Frați Români",redactat contra legionarilor Axei.

27. Buletinul grupării național-țărăniste din Octombrie 1942.

28. " " " " din Noembrie 1942.

29. " " " " din Martie 1943.

30. Memoriul adresat Conducătorului Statului la 20 Aprilie 1943 semnat de Dinu Brătianu și Iuliu Maniu.

31. Notă explicativă și textele a două telegrame primite de Iuliu Maniu din străinătate.

32. Raport asupra organizației de spionaj, Ing.Popovici - Ing. Rică Georgescu.

Anexa No. 1

~~728~~ 729[3]

~~250~~ 251

OPERAT ÎN FIȘE

DECLARATIILE D-LUI IULIU MANIU.

In mijlocul evenimentelor internaționale care se desfășoară într'un rit dramatic în jurul României și în special în jurul Transilvaniei, suntem datori toți acei care am luat parte la prefacerile istorice din 1918 să arătăm punctul nostru de vedere, privitor la încercarea de a invalida sau modifica hotărârile de atunci.

Atitudinea românilor din Ardeal și Banat și a tuturor Românilor, nu poate fi alta decât aceea să apărăm și să păstrăm cu orice preț integritatea țării noastre.

Nu poate forma nici măcar obiect de discuție cedarea unei părți din teritoriul nostru național, nu putem admite niciun pretext pentru a fi târâți pe terenul discuțiilor sau al concesiilor în ce privește hotarele noastre.

Unul din aceste pretexte este, afirmațiunea că noi suntem beneficiarii favorizați ai tratatului dela Trianon, pretext care nu se poate referi în niciun caz la Dobrogea, care aparține în mod esențial spațiului nostru vital și formează siguranța noastră pe viitor și care a fost atribuită nu prin tratatul dela Trianon, ci a devenit mult înainte parte integritoare a țării noastre.

./.

Faptul că situația Transilvaniei și problema hotarelor de vest ale țării Românești se discută în legătură cu tratatele de pace încheiate la Versailles și Trianon arată că opinia publică mondială și oamenii de Stat diriguitori de azi nu cunosc pe deplin revoluția politică și istorică a Sud-Estului European, evoluție din care a răsărit unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat.

Unitatea uimitoare a limbii românești, conștiința națională și setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspirațiile tuturor Românilor de a realiza unitatea lor națională. Sub influența mișcării mărețe a poporului Italian pentru "Italia-Unită" și a poporului german pentru unirea națională a tuturor germanilor și sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franța, poporul Român a luptat în mod conștient pentru înfăptuirea libertății, independenței și unității sale naționale. Suferințele lui Silvio Felico, scrierile lui Manzzini, Fichte, luptele lui Bismark, Cavur și Garibaldi și ale atâtor martiri italieni și germani, au trezit și în sufletele noastre un răsunet puternic.

Sub influența hotărâtoare a acestui curent s'a desfășurat activitatea generației din 1848 în Principatele Române și s'au săvârșit marile acte naționale ale Românilor din Ardeal și Banat, care au culminat în mod logic și organic în adunarea dela Alba-Iulia.

Tratatul dela Trianon nu a creiat, ci a înregistrat numai pentru lumea internațională unirea

./.

Ardealului și Banatului cu Regatul Român.

Dovadă pentru aceasta este faptul că, în luna Octombrie 1918 Comitetul Național din Ardeal și Banat, a hotărât deslipirea poporului Românesc de Regatul Ungariei, iar declarațiile stabilite în această ședință au fost citite de Dl. Al. Vaida Voevod chiar în Parlamentul dela Budapesta în ziua de 18 Octombrie 1918 înainte de armistițiu încheiat abia la 13 Noembrie 1918. Tot înainte de armistițiu s'a constituit Consiliul Național Român cu președinția regretatului Ștefan Cicio Pop Consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal și Banat.

Consiliul a însărcinat pe Dl. Iuliu Maniu cu conducerea afacerilor externe și militare. In această calitate s'a stabilit la Viena unde a organizat revolta regimentelor românești; în special a celor de pe front și din principalele orașe ale monarhiei austro-ungare la Viena și Praga și cu ajutorul ofițerilor români din Ardeal și Banat în frunte cu Generalul Baron A. Boieriu, Colonel Vlad și Căpitan Ilcuș și Traian Pop a luat sub conducerea sa efectivă forța militară a Românilor Transilvăneni. Ministrul de Război Austriac Generalul Steiner Stoger, a recunoscut înainte de armistițiu calitatea sa de reprezentant al românilor în afacerile externe și militare și la solicitarea D-lui Maniu, i-a pus la dispoziție în acest scop, tot înainte de armistițiu, în clădirea Ministerului de Răsboi din Viena un apartament compus din mai multe camere. Numai în

./.

Viena şi în împrejurimi a concentrat peste 70.000 soldaţi Transilvăneni. În această calitate a sa prim-Ministrul plenipotenţiar al românilor Ardeleni din Budapesta, Dr.Ioan Erdelyi, recunoscut de Guvernul Maghiar, a notificat Ministrului de război ungur că, soldaţii români vor depune jurământul de credinţă nu la autorităţile Statului Maghiar, ci la Consiliul naţional Român şi pe steagul treiculori Românesc. Ministrul ungur s'a declarat de acord cu această hotărâre tot înainte de armistiţiu.

Guvernul Maghiar, prin Ministrul Oscar Iazzi, a intrat în tratative în mod oficial, cu consiliul naţional român, chiar pe timpul negocierilor de armistiţiu Anglo-Franco-Austroungare care a avut loc la Belgrad.

Pe urmă sub pavăza legiunilor şi gărzilor naţionale româneşti, organizate de noi şi care au înlocuit forţele armate ale statului maghiar căzut în dezagregare, am ţinut adunarea naţională dela Alba Iulia care a decretat pe baza dreptului de autodeterminare Unirea Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu România pentru a realiza unitatea naţională a tuturor românilor.

Adunarea naţională a constituit prin Consiliul dirigent, Guvernul Transilvaniei, Guvern care a organizat viaţa românească în Dacia superioară, a făcut reforma agrară, reformă electorală şi administrativă. A decretat libertăţi cetăţeneşti şi drepturi democratice şi a stabilit un tratament just pentru minorităţi. Toate acestea s'au petrecut înainte de tratatul dela Trianon.

./.

Toate aceste uriaşe prefaceri au fost desăvârşite în cea mai deplină ordine, în cadru cu totul solemn şi fără niciun act de brutalitate sau răsbunare, ceeace constituie un titlu de mândrie pentru poporul Român.

Este deci evident că unirea provinciilor româneşti, din fostul Stat ungur nu este rezultatul tratatului dela Trianon, ci al conştiinţei naţionale a românilor Transilvăneni şi al vredniciei întregului neam românesc.

Noi Românii suntem, în ce priveşte teritoriile româneşti, succesorii de drept ai monarhiei austro-ungare desfiinţată, în aceiaşi măsură în care Germania, Italia şi chiar Ungaria sunt succesoare pe teritoriile lor naţionale moştenite dela Monarhia Habsbrugică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost "favorizaţii" tratatului dela Trianon şi ai conferinţei de pace dela Paris, ci în unele privinţe chiar nedreptăţiţii ei, pentru că ni s'a fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentrucă, tratatul dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România în anul 1916.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe care noi le-am primit numai siliţi de un ultimatum ce ne-a fost adresat de marile puteri aliate la finea anului 1919.

Rectificarea hotarelor în favoarea statului ungur s'a făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Între timp pro-

./.

cesul de disoluție al statului ungar a continuat. S'a înstăpânit acolo regimul bolșevic de care Ungaria a scăpat grație armatei române, armată care a fost primită la intrarea ei în orașele maghiare cu flori de populația lor. Armata noastră a trebuit să intre la Budapesta pentru a apăra astfel noile noastre hotare atacate de regimul bolșevic.

Intreaga Transilvanie, până la hotarele de azi înspre vest o stăpânim în baza ființei noastre autohtone și în baza realităților etnografice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci și cetatea de apărare a neamului nostru și care este cu 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu ar însemna cea mai mare nedreptate pentru Români și încălcarea tuturor considerentelor care trebuie să reglementeze așezarea și conviețuirea popoarelor într'o lume civilizată. Nu putem admite să se repete tragica întâmplare și nedreptate din Basarabia și Bucovina și sfâșietoarele scene de acolo unde ne-au fost rupte peste 2.000.000 suflete românești.

Realitatea etnografică, că majoritatea populației din Transilvania stăpânită de noi este românească nu poate fi doborâtă prin existența unor eclave minoritare care sunt efectul unor infiltrațiuni sprijinite de un regim dușmănos tocmai cu scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică și etnografică și a justifica pretențiuni asupra teritoriului nostru național.

Adânc îndurerați constatăm că, din consfătuirile dela Salsburg și Roma se desprinde dorința Itali

./.

ei şi Germaniei ca România să intre în tratative directe cu Ungaria pentru a stabili o înţelegere între Statele noastre. Noi dorim o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relaţiuni cu concetăţenii noştrii maghiari care trebuie înzestraţi cu depline drepturi, dar acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale, pentrucă noi nu deţinem teritorii ungare ci numai teritorii deale noastre pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi a dreptului de autodeterminare.

Teritoriile noastre naţionale pe care le-a posedat Ungaria înainte de adunarea dela Alba Iulia le-a avut în stăpânire în urma unor conjucturi internaţionale favorabile ei şi în urma forţei militare a monarhiei Habsburgice. Dovadă este faptul că, după prăbuşirea monarhiei habsburgice le-a pierdut şi în zadar a încercat în două rânduri să le recâştige prin forţa lor proprie.

Nu putem admite cu niciun preţ ca în urma unor conjucturi noui internaţionale să fim despuiaţi din nou de aceste teritorii ale noastre şi să se repete şi la frontiera de Vest nedreptatea ce s'a săvârşit cu Basarabia şi Bucovina.

Dacă din punctul nostru de vedere încercarea deslipirii unor teritorii din patrimoniul nostru naţional ar fi o nedreptate, din punctul de vedere al intereselor permanente Europene ar fi o greşeală catastrofală. Ea ar avea drept consecinţă o continuă turburare a păcii şi a liniştei în această parte a lumii. Nimeni nu se poate legăna la iluzia

./.

deşartă că neamul românesc compus din peste 16.000.000 suflete, aşezat în continuitate geografică, într'o unitate culturală desăvârşită şi cu conştiinţa netăgăduită, va suferi în linişte desmembrarea sa, după ce a cucerit şi a înfăptuit odată unitatea sa naţională, care este ţinută şi singura condiţie de desăvârşirea tuturor popoarelor civilizate. Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte ca peste 4 milioane de suflete româneşti să fie îndepărtate din trupul naţiunii şi zeci de mii de kilometrii pătraţi să fie rupt din teritoriul naţional.

Este în interesul Europei întregi ca la gurile Dunării şi în puternica fortăreaţă a Carpaţilor de Est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi să fie realizat prin el un regim consolidar, capabil să susţină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât acel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea sa geografică, numărul său covârşitor faţă de celelalte popoare din bazinul Dunării, firea sa tolerantă şi aptitudinile sale culturale. El nu poate fi desmembrat şi din nou subjugat căci ar deveni el însuşi un isvor şi un factor de nelinişte. Este cu siguranţă de prevăzut că, nemulţumirea şi jignirea celor 16 milioane de oameni va fi un isvor de continuă nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite în folosul lor de tragedia sufletească a celor despărţiţi cu forţa.

./.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naționale de ocrotit această țintă se poate realiza și pe altă cale decât prin ruperea teritoriilor naționale dela patrimoniul națiunii române.

Drept concluzie se impune următoarele:

1. Cerem și pretindem respectarea hotărârei de unire dela Alba Iulia.

2. Nu admitem înstrăinarea vreunei părți a țării și prin urmare nici diminuarea sau desmembrarea Ardealului, a Banatului a Crișanei și a Maramureșului sub niciun pretext și spre nici un scop.

3. Având această hotărâre precisă și nestrămutată protestăm împotriva tratativelor începute, pentru că acele ar fi considerate ca recunoaștere de drept și pentru că suntem dela început hotărâți să nu cedăm teritoriile.

4. Fiind o iluzie deșartă presupunerea că problema minoritară din Ardeal se va realiza printr'un schimb de populație nu admitem ca opinia publică românească să fie sedusă și amăgită cu o astfel de soluție irealâ.

5. Trebue să convingem că vecinii noștri maghiari de necesitatea unei conviețuiri pașnice și că această țintă nu se poate atinge cu mijloace volnice. Trebuie să-i convingem că, conaționalii lor pot fi asigurați în existența și desvoltarea lor națională deplin mulțumitoare și pe altă cale, pe care suntem gata să i-o asigurăm cu cuvenita garanție.

./.

6. Niciun fel de sacrificiu nu poate fi prea mare pentru a se menține onoarea, demnitatea și patrimoniul național.

Oricare descendent al celor întruniți pe câmpia Blajului în 1848 sau participanți la Adunarea națională dela Alba Iulia, care va consimți la ciuntirea teritoriului Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului și toți acei români care vor șovăi să stea neclintiți de veghe pentru apărarea hotarelor noastre, vor fi socotiți de noi și de urmașii noștri ca dezertori pentru totdeauna condamnați.

Bădăcin, 8 August 1940.

IULIU MANIU FOST PRESEDINTE AL CONSILIULUI DIRIGENT, A EXPEDIAT FUHRERULUI ADOLF HITLER ȘI DUCELUI MUSSOLINI URMATOAREA TELEGRAMA :

In numele poporului românesc din Transilvania și în calitatea mea de fost președinte al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Consiliu ales de istorica adunare națională din Alba Iulia, ținută la 1 Decembrie 1918 îndată după hotărârea de unire a Ardealului și a Banatului cu România, protestez cu toată puterea sufletului meu contra sentinței arbitrare care atribue Ungariei o majoritate de Români din Ardeal pentru a îngloba țării lor o minoritate de maghiari.

Această sentință nesocotește principiul naționalităților și concepțiile cele mai elementare de drept, creind în Europa Orientală un focar de neliniște care va fi un isvor de permanentă turburare a păcii.

Solicit Excelenței Voastre să binevoiți a anula această sentință și îmi voi permite să vă supun în curând un memoriu pentru motivarea acestei cereri.

Transilvania, Banatul și poporul Românesc nu va accepta niciodată această hotărâre care s'a adus fără consultarea sa.

Cu deosebită stimă,

ss. Iuliu Maniu.

Anexa No. 3

739 741 740
261 262

DOMNULE GENERAL,

Tin să vă mulţumesc pentru amabilitatea ce a-ţi avut-o de a ne primi, pe dl. Ion Mihalache şi pe mine, îndată după săvârşirea revoltătoarei crime împotriva mult regretatului nostru prieten, de a asculta cuvintele noastre de durere şi de indignare şi de a împlini dorinţa noastră exprimată pentru înmormântarea lui creştinească.

Tragica întâmplare a asasinatelor săvârşite în ultimul timp şi a goanei deschise contra atâtor persoane din viaţa publică prezintă simtome ale unei desagregări sufleteşti şi ale unei vii soluţii sociale a cărei continuare trebue stăvilită cu toată hotărârea.

Ca unul care urmăresc cu atenţiune curentele şi simtomele vieţii publice, ca unul care în situaţia ce am în viaţa publică, simt că mă apucă o răspundere şi care doresc ca o cârmuire a Domniei-Voastre să aibă rezultate mulţumitoare pentru ţară, învingând greutăţile ce se anunţă, sunt dator să vă expun adânca îngrijorare ce mă stăpâneşte.

Situaţia internă a început să alunece pe povârnişul unei anarhii, după care dacă ea va veni nu poate urma decât disoluţia şi ocuparea ţării nu numai de actuala oştire de »instructori«, dar şi de altele care vor veni făţiş sub titlul de ocupaţie. Astfel, în loc de a se opri desmembrarea ţării începută sub Regele Carol II suntem ameninţaţi ca ea să continue.

Desigur vi s'a raportat despre starea sufletească de indignare şi de revoltă, despre panica şi defetismul ce domnesc astăzi în toate straturile societăţii româneşti. Este foarte semnificativ că la această stare sufletească participă în chip deosebit ţărănimea şi clasele de jos, care văd în faptele petrecute presemnele falimentului clasei conducătoare şi ale prăbuşirei a însăşi organizaţiei de Stat.

Deosebit de dureros este însă începutul de desagregare ce se manifestă în organul cel mai viril şi cel mai nobil al corpului naţional, în oştire. Cu nervii estenuaţi de lungile suferinţe ale concentrărilor şi mobilizărilor zadarnice cu rezultate dureros de umilitoare şi demoralizatoare, disciplina trupei este în decădere, iar ofiţerii la rândul lor dupăce au pierdut încrederea în fermitatea conducerii de stat, văzându-şi până şi carierele în primejdie, cu perspectiva unei grave crize financiare, prevăd timpuri tot mai întunecate pentru viitorul oştirii şi al ţării.

Fără îndoială că asasinatele din noaptea de 26 spre 27 Noembrie 1940, au constituit semnalul unui proces de descompunere care în puţine zile a făcut progrese uimitoare. Opera a trei generaţii glorioase care au creiat, dela revoluţia din 1848 până la unirea din 1918, România Mare, este în pericol de a se prăbuşi.

Acest proces de disoluţie capătă un ritm accelerat în deosebi prin faptul că asasinii nu sunt, descoperiţi, urmăriţi şi pedepsit nici azi a 7-a zi după crime, iar complicii lor justifică, aprobă şi chiar preamăresc crimele săvârşite. In tot cazul, până în momentul de faţă nu s'a dat publicităţii nici un comunicat despre mersul cercetărilor, din care cauză opinia publică are impresia că decretele prin cari s'au stabilit sancţiuni severe pentru asemenea cazuri nu se pun în aplicare, iar răufăcătorii şi atentatorii se simt încurajaţi. Sentimentul de nesiguranţă a devenit

./.

general şi nu este întrecut decât de indignarea celor care mai au simţ pentru ordinea de drept şi de întristarea patrioţilor cari deplâng starea de decadenţă a ţării româneşti.

Aveţi dreptate Domnule General să spuneţi la Alba Iulia că multă lume este nevinovată de aceste stări de lucruri, dar cred că era cu dreptate să constataţi tocmai la Alba Iulia că eu, partidul pe care-l prezidez şi prietenii mei care azi sunt în parte ameninţaţi şiei »nici nu am colaborat« cu regimul trecut, nici nu am »tăcut« faţă de evenimentele ce s'au desfăşurat în anii din urmă. După căderea guvernului d-lui Tătărescu în Decembrie 1937, Regele Carol II a însărcinat pe Octavian Goga să formeze un guvern predictatorial. El nici nu a încercat să-mi propună colaborarea. Când în Februarie 1938, după concedierea lui O.Goga, Regele a hotărât să formeze primul guvern dictatorial făţiş. El a apelat la toţi foştii prim-miniştri, oferindu-le colaborarea. Dintre aceştia eu am fost singurul care fiind chemat în audienţă am refuzat această problematică onoare. Cu această ocazie li s'au oferit şi d-lor Dr.Nicolae Lupu şi I.Cămărăşescu portofolii, pe care însă le-au refuzat. Deasemenea s'au făcut mai târziu propuneri asemenitoare prietenilor mostri Sever Bocu, Aurel Dobrescu şi Ghiţă Popp, cari deasemeni au refuzat - iar grupul Călinescu (Potârcă,Ralea, Ghelmegeanu, Andrei) a fost eliminat din partid îndată după intrarea în guvern.

Nevoind să avem nimic comun cu regimul Regelui Carol II,senatorii de drept ai partidului naţional-ţărănesc au refuzat să exercite mandatul în condiţiunile creiate de acel regim, mandat recunoscut de Inalta Curte de Casaţie şi confirmat din nou şi de pseudo-constituţia din 1938, spre a nu colabora nici măcar în calitate de opoziţie, cu un regim care pentru noi era absolut evident că va duce ţara la un dezastru extern şi intern sigur, asupra căruia am atras atenţia în mod precis, formal şi repetat. Această atitudine a noastră a devenit încă şi mai dârză după asasinarea fruntaşilor legionari şi după masacrul din 1939, crime contra cărora am ţinut să protestez atât în mod public, cât şi prin memorii speciale, adresate direct suveranului.

Tot atât de puţin mă poate atinge acuzaţia că aşi fi »tăcut« alături de toţi oamenii politici şi alături de cler şi oştire în faţa nemaipomenitelor crime şi abuzuri săvârşite de Regele Carol, de guvernele lui şi camarila lui.

In decurs de trei ani am prezentat Regelui Carol patru memorii şi am dat publicităţii, numai pe cele mai importante,peste 50 cuvântări, declaraţii şi interwiewuri, care fiind oprite de cenzură eu le-am trimis Curţii Regale şi le-am răspândit eliografiate în public, din care cauză am fost dus şi în faţa consiliului de războiu. Am luat asupra mea tot riscul convingerilor mele, pe care le-am manifestat pe faţă şi în auzul tuturor, inclusiv al emisarilor regali însărcinaţi să mă sondeze. Am încurajat şi am protejat pe toţi acei de o părere cu mine şi am apărat faţă de crimele şi nelegiuirile Regelui Carol şi pe adversarii mei politici.

Cred, prin urmare, că este justă dorinţa mea ca în manifestaţiile lui publice, Conducătorul Statului să nu mă intrige şi pe mine şi partidul meu prin generalizare, în răspunderea colectivă a faptelor criminale sau a tăcerilor vinovate şi laşe din ultimii trei ani. Conştiinţa mea este liniştită şi opinia publică a ţării ştie că eu nu am greşit, că nu am tăcut. De opt ani sunt în războiu politic făţiş cu Regimul Carol II, iar Dvs.Domnule General ştiţi mai bine ca oricine că am luat hotărârea să nu mai suport Domnia Regelui Carol şi am procedat în consecinţă.

./.

Nu este însă vremea acum de a face istorie.

Ea se va scrie la timpul său.

In momentul de faţă ţin însă să protestez şi în scris contra sălbăticiilor ce s'au făptuit, contra asasinării prietenului meu Virgil Madgearu, un om cu o excepţională valoare ştiinţifică şi naţională şi a marelui profesor Nicolae Iorga, care deşi mi-a fost înverşunat adversar politic, totuşi am recunoscut totdeauna că a avut merite neşterse în evoluţia gândirii naţionale româneşti şi care a făcut o podoabă a ştiinţei naţionale şi universale. Respectul ce am avut pentru meritele lui ştiinţifice şi naţionale m'a determinat să nu ripostez niciodată la nenumăratele lui atacuri îndreptate împotriva mea.

Din parte-mi Domnule General, vă adresez rugămintea - şi acesta este scopul principal al rândurilor de faţă - s ă nu întârziaţi nici o clipă a restabili autoritatea puterilor constituite în Stat, să daţi serviciile de menţinere a ordinei publice în mâini competente şi să faceţi prin toate mijloacele ca cetăţenii de orice categorie să redobândească siguranţa averii şi a vieţii lor pentruca astfel să poată continua munca productivă atât de necesară organismului social şi economic. Dvs. Domnule General, va trebui să găsiţi calea potrivită acestui scop. In ceiace mă priveşte pe mine eu urmez a crede, precum ştiţi, că singura cale este : respectarea ordinei legale, a vieţii constituţionale şi a libertăţilor cetăţeneşti.

Deodată cu acest protest, vă rog pe Domnia Voastră să daţi la lumină pe cei vinovaţi şi aceasta nu numai pentru a restabili ordinea de drept în Stat, ci pentru a da şi o satisfacere a opiniei publice şi pentru a reface pe cât se poate reputaţia ţării noastre adânc compromisă.

Nu se mai poate trece sub tăcere crimele săvârşite, nici nu mai pot fi tăinuţi făptuitorii fără ca lumea civilizată să aducă verdictul ei zdrobitor asupra statului nostru, acuzându-l că el, ori nu este în stare să descopere două grupuri de câte cinci atentatori, care au săvârşit faptele lor la lumina zilei, ori că însăşi organele Statului ascund pe făptuitori.

In ce priveşte masacrul dela închisoarea Jilava, cu toată revolta explicabilă a făptuitorilor, cred că dacă nu sentimentul de umanitarism, dar măcar buna reputaţie a ţării ar fi cerut ca autorităţile în drept să aplice măsurile cuvenite.

Vă mai rog Domnule General, să dispuneţi cenzurii să permită publicarea anunţurilor de deces ale regretaţilor Virgil Madgearu şi Nicolae Iorga şi a dărilor de seamă despre decursul funeraliilor, împreună cu discursurile rostite, pentruca ţara deoparte să cunoască fapta Domniei Voastre creştinească de a fi dat curs liber înmormântării acestor valoroşi bărbaţi ai ţării, şi pentru ca pe de altă parte, să cunoască sentimentele de prietenie şi gratitudine ale familiei şi ale prietenilor faţă de cei decedaţi, care sunt mărturii unei credinţe, iar nu criminali urmăriţi de legile ţării şi condamnaţi de opinia publică.

Vă rog Domnule General, să primiţi încredinţarea înaltei mele stime şi consideraţiuni.

Bucureşti 5 Decembrie 1940.

ss. Iuliu Maniu
preşedintele
Partidului Naţional-Ţărănesc

2923/8

Anexa Nr.17 ~~742~~ ~~743~~ 264 ~~265~~

R O M A N I

De mai bine de o săptămână, dela săvârşirea odioaselor crime din noaptea de 27 Noembrie şi din zilele următoare, ţara aşteaptă din partea Generalului Antonescu un gest de dezaprobare şi o măsură de intrare în ordine şi legalitate.

Ea este în drept să le aştepte, după asigurările primite şi după angajamentele pe care el şi le-a luat faţă de această naţie căreia i-a făgăduit la instaurarea noului regim, o epocă de linişte şi de fericire.

Generalul Antonescu însă pare a nu îşi mai aduce aminte de ele. Incercând să treacă sub tăcere orori şi asasinate contra cărora altă dată protesta în numele ideii naţionale şi creştine, el înăbuşe astăzi orice reacţiune şi evită orice măsură care l-ar putea compromite în ochii camarazilor lui legionari. Neîndrăsnind nici să-şi însuşească nici să dezavueze acţiunea criminală a acestora, el speră să reuşească să creeze un echivoc care mai târziu i-ar înlesni o explicaţie.

Tara însă nu va uita niciodată că mâinile lui sunt pătate cu sângele lui Nicolae Iorga, al lui Virgil Madgearu şi al celor 100 de executaţi din celulele închisorii Jilava şi din beciurile Prefecturei Poliţiei.

Tara nu va uita niciodată că atunci când toată lumea se aştepta la o intervenţie energică din partea lui pentru a restabili ordinea, Generalul Antonescu îşi afişa complicitatea, participând la procesiuni şi sărbătoriri ce sfidau bunul simţ.

Ea îşi va aduce oricând aminte, că în timp ce fruntaşii vieţii noastre publice se ascundeau de urgia turbării legionare, asasinii regimului se plimbau nestingheriţi, la adăpost de orice pedeapsă, purtând cu ei teroarea şi semănând groaza.

După cum se va judeca la timp cu toată severitatea atitudinea militarului care în faţa protestăarilor indignate ale camarazilor de arme nu a găsit altceva de făcut decât să trădeze cauza armatei şi să ameninţe.

Astăzi toată lumea îşi dă seama ca în ceasul grelelor încercări Generalul Antonescu, uitând îndatoririle lui de conducător responsabil a şovăit şi ca între riscurile atitudinei eroice şi comoditatea echivocului, a preferat-o pe aceasta din urmă.

Deaceea, scârbit în toată fiinţa ei de laşitatea şi lipsa de curaj manifestată, conştiinţa românească, amintindu-i de un alt angajament luat mai de mult, îi cer să-şi facă examenul răspunderilor ce poartă şi să tragă consecinţele.

A promis cândva, să treacă sarcina conducerii altuia mai capabil în momentul în care va avea convingerea că nu mai poate face faţă situaţiei.

Este cazul să se ţină acum de cuvânt şi să PLECE !

Aceasta dacă nu cumva onoarea lui de militar nu îi dictează mai mult decât atât !

Anexa No. 5

~~744~~ ~~743~~

~~265~~ ~~266~~

DOMNULE GENERAL,

După sguduirile aproape catastrofale, pe care le-a suferit România în ultimele luni, singura nădejde pentru revenirea la o stare de echilibru care să permită desfășurarea unei politici salvatoare de țară, a fost și rămâne nădejdea în sentimentul și voința de unire națională a Românilor. Faptele grave întâmplate în ultimele zile au adumbrit mult aceasta, deși asigurările date de Dvs. au putut să facă să se prevadă o potolire a patimilor urzitoare de fapte sângeroase.

Această unire însă nu poate izvorî decât dintr'un consentiment cel puțin în problemele mari ale statului nostru.

In scopul realizării acestui consentiment este în prim rând necesară o împărtășire a părerilor noastre în scopul armonizării lor.

Aceste considerații m'au îndemnat să vă adresez în ultimul timp mai multe memorii impuse conștiinței mele de diversele acte de guvernământ și de unele evenimente extrem de grave. Ele au fost o urmare a năzuinței de a mă feri și în viitor de învinuirea că am "tăcut", când greșeli grave ar fi pretins cel puțin un cuvânt de desolidarizare sau de protest.

Or, în lipsa Parlamentului, a libertății de presă și a întrunirilor publice, cuvântul necesar nu poate fi adresat decât celor cari dețin puterea Statului. Pentru acest motiv ignorarea completă a adreselor mele de până acum nici nu mă indispune, nici nu mă descurajează. Imi fac mai departe datoria ca totdeauna în trecut.

= =
=

Un consentiment însă nu se poate realiza în lipsa unor informații exacte și într'o atmosferă viciată de exagerări. Mai ales în atmosfera încărcată de acum trebue cumpănite învinuirile, care se formulează mai mult sau mai puțin fățiș în sarcina oamenilor politici, conducători ai țării în trecut. Infrigurarea de acum nu e prielnică unei obiective discriminări și stabiliri a faptelor și o vorbă de bănuială sau chiar de acuză, aruncată, poate lua în conștiința unora aspectul judecății definitive și poate duce la noui treceri peste ordinea legală, datorită și poruncită de Dvs.

Polemici și rectificări publice nu ar servi potolirea valurilor și poate nici nu ar duce la lămuriri obiective. De aceea, socot de datoria mea să vă pun în cunoștiință cele de urmează:

In gazeta oficioasă "Buna Vestire", cu data de Marți, 10 Decembrie, se publică în extenso, conferința la radio a D-lui Mille Lefter "Comandant al Bunei Vestiri", după cum se precizează în nota redacției gazetei.

In această conferință, sub titlul "Garda de Fier 1930 - Văcăresti - 1931", relatându-se peripețiile prin care a trecut Garda de Fier în acea epocă - lupte, prigoane, jertfe - în legătură cu organele polițienești, jandarmerești și guvernarea din acea vreme, se ajunge la următoarea precizare, subliniază cu caractere compacte în gazetă:

./.

"Veninul și simbria presei din Sărindar se revarsă din plin sub presiunea atacurilor din ce în ce mai violente. Ministrul de Interne este schimbat cu un om cu metode speciale de distrugere a mișcării legionare. In adevăr, în ziua de 11 Ianuarie 1931, noul ministru de interne își începe activitatea prin dizolvarea Gărzii de Fier și legiunii Sfântului Arhanghel Mihail".

Ministrul de Interne vizat în acest text este Dl. Ion Mihalache, care este chiar numit într'un articol simpatizant al "Gărzii de Fier".

Nu este nici locul să fac elogiul și nici portretul moral și politic al prietenului meu, Dl. I. Mihalache, fost președinte al partidului nostru. Nu e cu putință însă să nu constat și aici că D-sa s'a ridicat la răspunderi înalte în Stat, cu dăsăvârșire prin forța calităților sale morale și intelectuale, nu a transacționat nici când în contul conștiinței sale cu concepția capitalistă exploatatoare, cu morala și cu nenorocitele tradiții ale vechiului politicianism, ci a urmat una din cele mai frumoase căi de viață publică, rădăcinată în svârcolirile spre mai bine dinainte de răsboiu, trecută apoi glorios prin focul răsboiului și afirmată pe urmă în anii năzuințelor de refacere ale României.

Afirmațiunea acuzatoare citată mai sus, nu poate rămâne din partea mea - șeful politic al d-sale - fără a fi restabilită adevărata stare a lucrurilor.

Rostul trecerii la Ministerul de Interne a D-lui I. Mihalache, în epoca cu care se ocupă conferențiarul, nu are nicio contingență cu acea "presă din Sărindar", în grațiile căreia nici când nu a căutat să intre și nici nu a fost. Și de asemenea, trecerea D-lui I. Mihalache la departamentul Internelor nu a fost determinată de poliție sau de politică.

Țara se sbătea în cea mai crâncenă criză economică și financiară. Gospodăria județelor și a comunelor era complect dezorganizată, neputând face față acelor enorme greutăți. Menirea D-lui I. Mihalache era în principial ajustarea acelor gospodării asprimii împrejurărilor - problemă realizată norocos și în cea mai mare parte prin modificarea legii administrative și prin o nouă lege a finanțelor locale.

A doua rațiune a trecerii d-lui I. Mihalache dela Departamentul Agriculturii la Interne a fost necesitatea ca într'o epocă de prăbușire a prețurilor agricole și a schimburilor, acel departament economic, la care, temporar, nu prevalau problemele agricole de natură trechnică și cele de cârmuire economică generală să fie încredințat valorosului specialist, regretatul Virgil Madgearu.

Prin urmare, dl. I. Mihalache nu a venit la Ministerul de Interne cu o misiune specială privind ordinea și siguranța publică și cu atât mai puțin cu metode speciale, cunosc aceasta deși nu mai eram președinte al Consiliului.

Dl. I. Mihalache a funcționat ca Ministru de Interne încadrat într'o anume ordine legală, care, -bună, rea - îi determina îndatoririle. Aplicarea sinceră și corectă a legii în vigoare e prima datorie a unui guvernant, fiind confirmat prin experiența politică a timpurilor că un stat de ordine legală primul și fatalul pas spre prăbușire atunci când conducătorii lui se dispensează de îndatorirea respectării și a îndeplinirii legilor. E' începutul anarhiei și al răsturnării.

Aceasta este și trista experiență trasă din faptele fostului regim, aceasta este și lozinca pe care a-ți anunțat-o cu deplină hotărâre și Dvs. Domnule General, cu ocaziunea instalării noului regim politic.

./.

Sistemul legal în fiinţă în acel timp oprea funcţionarea unor organizaţiuni politice secrete. Aceasta era dispoziţia legală - şi în interes superior de stat nu era cu putinţă modificarea ei - după cum ea există şi azi. In acele vremuri Garda de Fier fiinţa ca o asemenea organizaţie secretă. Era deci datoria miniştrilor de interne şi instituţie să satisfacă precisa porunca a legii!

Dar nu este îngăduit să uite şi să neglijeze nimeni, cine vrea să prezinte sincer faptele, că întreg guvernul şi în special dl. I. Mihalache, şi-a pus în cumpănă toate puterea de persuasiune, pentru a determina conducerea Gărzii de Fier să dea acestei organizaţiuni politice o consistenţa conformă cu sistemul legal şi mai ales să nu se uite că, în clipa când mişcarea a luat forma partidului "Totul pentru Ţară", toată adversitatea de concepţii politice dintre partidul ce susţinea guvernul de atunci şi acest nou partid s'a manifestat exclusiv în lupta de idei, fără a stânjeni Ministerul de Interne, nici în cea mai mică măsură, activitatea politică a noului partid.

Nu va fi însă de interes, pentru cei ce voesc să cunoască reala atitudine, faţă de mişcarea legionară, următoarele două amănunte:

Dl. I. Mihalache, printr'o întâmplare, a aflat cu un ceas mai înainte de a apărea în "Monitorul Oficial", despre jurnalul de dizolvare a partidului "Totul pentru Ţară". Neintârziat a alergat la fostul Prim Ministru, I. G. Duca şi cu multă stăruinţă a încercat să-l abată dela hotărârea luată. A insistat în argumentaţia că partidul "Totul pentru Ţară" se bucură de scutul legilor, să nu poată fi stânjenit în legala lui activitate şi cu atât mai puţin poate fi dizolvat fără o călcare de lege gravă şi plină de consecinţe nenorocite. Durere, dl. I. Mihalache nu a putut opri fatala măsură.

Când apoi, în preajma alegerilor din 1937, se punea greaua problemă a apărării faţă de abuzurile ce se pregăteau în chip evident, dl. I. Mihalache, a fost în cadrele forurilor de conducere ale partidului naţional-ţărănesc alături de iniţiatorii propunerii de colaborare dintre acest partid şi partidul "Totul pentru Ţară" - colaborare, care ştim, că a dat rezultatul cel mai satisfăcător.

Va trebui în fine să amintesc că dl. Ion Mihalache, în cursul acestui an, în urma intervenţiei a două delegaţii quassi-fociale ale Gărzii de Fier, a protestat la locurile competente împotriva criminalelor abuzuri, cu care erau loviţi membrii mişcării legionare. Iar mai înainte, în toamna anului trecut, sub guvernarea generalului Argeşeanu, din proprie iniţiativă dl. I. Mihalache s'a înfăţişat acelor locuri, protestând cu toată vehemenţa împotriva oribilelor crime din 21 Septembrie. D-sa a prezentat cu acea ocazie şi memoriul - protest redactat şi semnat de mine, colaborând la compunerea lui d-nii: I. Mihalache, Dr. N. Lupu, Mihai Popovici şi mult regretatul Virgil Madgearu. Realitatea este clară: sub exigenţele dispoziţiunilor legale, dl. I. Mihalache avea îndatorirea legală de dizolve o organizaţie secretă - sub exigenţele conştiinţei şi legalităţii sale, ca şi în urma poruncilor înţelepciunii politice, D-sa a fost apărătorul mişcării care a luat forma unui partid politic în arenă vieţii publice a ţării şi s'a afirmat cu mine împreună ca dârz protestator împotriva abuzurilor şi crimelor cu care a fost lovit acest partid politic şi membrii lui.

./.

Dar, pentru a fi completă imaginea lucrurilor e necesar să ne aducem aminte, că dl. I. Mihalache departe de a inaugura "metode speciale" a primit moștenirea acelorași organe de conducere ale poliției și jandarmeriei, - doi coloneli, deveniți apoi generali - cari funcționaseră și înainte, bizuiți exclusiv pe încrederea personală a fostului Suveran, fără a avea nicio legătură structurală cu guvernul de atunci, oameni impuși, fără deosebire unei serii întregi de guverne.

Și mai ales nu este îngăduit să se uite că singurul ministru de Interne, care a avut curajul să pună fățiș fostului Suveran chestia înlăturării acestor serii de instituții, responsabili pentru ordinea publică în Stat - peste capul ministrului de Interne - a fost dl. I. Mihalache. Iar când fostul Rege a refuzat înlăturarea lor, dl. I. Mihalache și-a prezentat demisia. Urmare a fost solidarizarea mea cu D-sa și demisionarea întregului guvern prezidat de mine, fără a mai admite, nici eu, nici dl. I. Mihalache o colaborare cu fostul Rege.

Acestea fiind faptele cunoscute perfect de toți cei ce au trăit în arena publică a acelor ani, sau s'a ocupat de desgroparea acestor evenimente încă recente, se impune cu multă stăruință întrebarea: Ce scop urmărește difuzarea prin instituții publice a postului de radio și prin publicarea oficiosului mișcării, a unor afirmațiuni neconforme cu realitatea, de natură să excite spiritele și de altfel surescitate? Asemenea fenomene, mai ales repetându-se și în scrisul care rămâne și în trecătoarea vorbă dela radio, sunt în flagrantă contradicție atât cu inexorabila necesitate a liniștirii spiritelor, cât și cu necesitatea de care depinde existența țării noastre de a curma definitiv șirul sângeros și atât de prelungit al actelor de teroare, necesități pe care Dvs. Domnule General, le-ați accentuat de repetate ori cu deplină hotărâre.

Domnule General,

Am avut ocazia în repetate rânduri să-mi arăt adânca mea convingere, că după cum principala cauză a nenorocirilor cari s'au abătut asupra României, a fost ruperea tot mai îndrăsneață a ordinei legale din partea regimului, la a cărui înlăturare am lucrat de acord cu toții, primul balsam, cel care pornește tămăduirea este întoarcerea și integrarea vieții noastre publice în cadrul precis al ordinei legale. Nu e o problemă ușoară aceasta, o știu. Dar e una necesară - sub pedeapsa degenerării definitive a vieții publice în șir de răsbunări și asasinate, a anarhiei, a destrămării, a prăbușirii fără mântuire.

Puterea legiuitoare - în orice formă a ei -, are posibilitatea să adapteze sistemul de drept și singuratecele norme, situațiunilor date și exigențelor diferitelor epoce. Dar acest sistem de drept așa cum este el alcătuit, trebue să fie respectat, fără a i se putea aduce nici cea mai mică atingere lipsită de dreapta sancțiune aplicată de forurile judecătorești păstrate în senina lor obiectivitate.

Menținerea spiritului de strictă legalitate, dar mai ales greaua sarcină a readucerii unei vieți de Stat sbuciumată de desechilibrări ale ordinei de drept în făgașul normal și liniștit al legalității, mi se pare că e porunca cea mare, pe care soarta a pus-o în fața Dvs., Domnule General, și a colaboratorilor Dvs.

O vorbă aruncată fără controlul obiectivității, rostită de cei din apropierea Dvs. politică, poate porni din nou avalanșa pe

./.

care Dvs. voiţi s'a zăgăzuiţi spre salvarea ţării. Iar avalanşa zdrobeşte oarbă, tot ce îi stă în cale, şi nu alege pe criminal de cel nevinovat, nici pe profitorul vieţii publice, de cel ce s'a întors din răsboiul de întregire cu pieptul înpodobit cu meritate decoraţii, nu deosebeşte pe aventurier de omul politic, onest, desinteresat, sacrificându-şi viaţa pentru binele neamului său.

O astfel de avalanşe o pot porni unele părţi din discursul recent al D-lui Vicepreşedinte al Consiliului, ţinut în faţa tineretului, în care timbrează întreaga generaţie anterioară, ca una fără ideal, tinzând numai la îmbogaţirea individuală şi insensibilă faţă de abuzurile şi crimele regimului anterior, atunci când este cunoscută prigoana îndreptată în contra mea, a d-lui Mihalache şi a întregului nostru partid, tocmai din cauza neîntreruptei noastre acţiuni pentru o regenerare a vieţii publice şi rezistenţei în contra regimului venal al Regelui Carol. Dar această avalanşe o poate uşor porni afirmaţia cuprinsă în acel discurs că "Nu se poate cere dela legionari să fie sfinţi şi zei după suferinţele ce au îndurat dela făptuitori" pe cari singur Conducătorul ar putea să-i erte, care însă, durere, nu mai este între cei vii! Aceasta mai ales când circulă pe buzelor multora lista celor condamnaţi, între cari unii cari nu au contribuit cu nimic la tragicele evenimente, din contră, au năzuit a le opri şi când neurmărirea celor vinovaţi de ultimele crime poate servi de o încurajare pentru asemenea scene.

Va aduce cel mai însemnat mijloc de liniştire şi patriotică unire sufletească a naţiunii acela care va opri acea avalanşe şi care va face ca în această ţară nimănui să nu i se poată aplica pedeapsa fără de dreapta judecată a acelei instituţiuni, purificate, care este Justiţia, pe care se întemeiază statele şi nimeni nu va putea aduce atingere legii şi dreptului, fără să nu simtă asprimea hotărârii Ei.

Opera de clădire şi refacere nu va putea începe şi prospera sub regim de judecăţi făcute în afara Justiţiei. Răsbunările necontrolate de Justiţie prelungesc o stare sufletească de care agonia nu este decât la un pas, iar Justiţia să nu răsbune, ci să restabilească ordinea morală şi de drept - faţă de toţi în egală măsură.

Nu elementele unei îngrijorări personale, cari sunt cu totul departe de mine, ci îndatorirea de a stabili adevărul în raport cu prietenii mei, dar în special îngrijorarea pentru binele obştesc şi în scopul unei evoluţii sănătoase a ţării noastre, mă face să insist asupra celor expuse, rugându-vă să primiţi expresiunea osebitei mele stime.

Bucureşti., 13 Decembrie 1940

ss. Iuliu Maniu

PENTRU ANUL NOU ....

Urez neamului românesc ca zguduitoarea tragedie din anul care trece să cutremure conştiinţa fiecărui român,pentru a ridica la înălţimi vrednice din marile tradiţii ale gintei noastre latine.Urez poporului românesc să-i fie sufletul stăpânit,iar anul care vine,de un adevărat fanatism,CAPABIL SA REINFAPTUIASCA CEL MAI MARE BUN PAMANTESC : UNITATEA NATIONALA.

Urez naţiunei române ca,după ce a înlăturat revoltătoarea imoralitate,ce a stăpânit ţara noastră,în ultimul timp,să introneze definitiv o viaţă publică şi privata morală creştină,adevărata forţă a popoarelor care vor să înflorească.

Urez ca simţul de dreptate socială să încălzească inima tuturor românilor ;pentru ca în grozava vâltoare care se apropie şi care va pretinde transformări sociale şi economice fundamentale să poată găsi şi bugetul şi săracul echilibrul sufletesc atât de necesar în vremuri de răspântie hotărâtoare.

Urez poporului românesc să poatră distribui binefacerile unei obiective justiţii întemeiate pe dreptate şi legalităţile şi sprijinită pe libertatea conştiinţei,a gândirii şi a cuvântului, armonizate într'un regim de adevărată democraţie,care în curând va trebui să stăpânească lumea.

Urez,în deosebi,fraţilor despărţiţi de noi în anul care a trecut,credinţă tare şi iubire desăvârşită şi încredere deplină în voinţa noastră de a-i ajuta şi în hotărârea noastră de a nu-i lăsa răsfiraţi,ci de a-i aduna iarăşi în acelaş mănuchiu,care a fost risipit,- nu din vina neamului nostru,ci din laşitatea acelora care au avut în mână îndrumarea sorţii noastre.-

1 Ianuarie 1941.

IULIU MANIU

271

Anexa No.7

~~749~~ ~~750~~

~~272~~

OPERATIV

Excelentă.

Transilvania şi Banatul trăesc clipe de adâncă durere sufletească după o eclipsă de 16 veacuri a vieţii naţionale, aceste două provincii au reînăscut ca pasărea Fönix din cenuşa vechii Dacii Traiane. Unirea lor cu România, înfăptuită după răsboiul mondial, ca rod al unei lupte de veacuri pentru libertatea naţională a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor, realizat în sectorul al XX-lea. Astăzi ele se văd însă iarăşi crunt lovite şi ameninţate de puterile întunecate ale trecutului, printr'o propagandă tenace şi temerară lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de "revizionism maghiar".

După 22 de ani dela Unire ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta abia terminată la 1918, care ne-a costat torente de sânge şi a ne pune din nou pe linia de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chair de ar trebui să reluăm totul dela început, cu toate jertfele oricât de mari, căci îndărăt, în juguri sfărâmate, nu vom mai merge, iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia din care a scăpat pentru totdeauna.

Revendicările maghiare, susţinute de propagandă lor subversivă sunt astăzi făţiş formulate de Ungaria, care la 1929 a fost salvată din ghiarele bolşevismului de Români şi contra cărora şi-a îndreptat chiar de a doua zi politica ei revizionistă. Fără a lua parte la răsboiu, statul Maghiar a primit astăzi teritorii şi aspiră să restabilească ca simplu efect al victoriilor şi jertfelor altora Ungaria Mare responsabilă în bună parte de dezastrul răsboiului mondial din 1914-1918.

Nu putem primi în tăcere încercarea de reînviere a unui statut teritorial perimat, a unui sistem politic definitiv osândit de evoluţia politică modernă. Protestăm cu toată energia contra oricărei atingeri a hotarelor României Mari, cari nu au fost primite în dar dela nimeni, cum se afirmă că au fost dobândite prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare, care n'au fost aşezate cu nici un Km. pătrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale, imputabile, aduce pacea din acest sector a Europei în starea de dinainte de 1914. Nu foloseştea aceasta numănui, nici chiar naţiunei cotropitoare, care îşi va sitovi toată energia înăbuşind o nelinişte ce va deveni aci permanentă.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului s'a putut efectua după răsboiul mondial, dar n'a fost rezultanta lui directă sau rezultanta unui simplu fapt de arme. Ea este rezultanta logică şi firească a unui imperativ etnic, a unei situaţiuni geografice, a unei evoluţiuni sociale, politice şi psihologice, care cu fatalitatea unei legi naturale a trebuit să ducă la concluzia întemeierii Statului Român, cuprinzând toate provinciile locuite în majoritate de români. Dela răsboiul mondial în coace în care România nici nu ar fi intrat dacă nu erau în joc aceste provincii ale ei, un alt răsboiu mare, la care Ungaria nu a participat, vine să creieze o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o reîntoarcere la un stat Maghiar feudal. Ungurii se pare că dau această interpretare nouiei ordine Europene.

./.

Ei revendică Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste Provincii 1.350.000 unguri, fraţi de-ai lor, care împărtăşesc o soartă nu de asupriţi, ci de minoritari rămaşi la noi de lungi epoci de colonizare cu care ei au urmărit în cursul vremurilor spargerea masivului autohton românesc fără ca totuşi să răuşească. Li se pare acum o mare nedreptate, să stea 1.350.000 unguri, ca minoritate, sub tratamentul mult mai blând şi mai uman al legilor româneşti, care au permis culturii maghiare să prospere în aceşti 22 ani, dar găsesc firesc ca ei să stăpânească 3 milioane şi jumătate de români pe cari i-au ţinut 1000 ani sub tratamentul lor dur şi inuman.

Este oare cu putinţă ca noua ordine pe care vor să o inaugureze Germania şi Italia, să îndemne la o refacere a trecutului condamnat ? Este oare cu putinţă ca această nouă ordine, răsturnând filozofia modernă a statului reprezentată prin Hegel şi Fichete, să voaisă a reface un stat poliglot în chiar mijlocul Europei, Ungaria Mare dar aceasta nu cu puteri proprii ci cu sabia germană şi italiană ?

A CUI ESTE TRANSILVANIA ?

Nimeni nu poate contesta că Transilvania, împreună cu ţinuturile româneşti dela Nord-Vestul ei Maramureşul /Sălajul, Bihorul şi Aradul/ ţinuturi numite şi cunoscute în istorie ca "Partes anexe Transylvaniae" formează o unitate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărămiţarea ei ar însemna o ireparabilă jignire şi prejudiciere al locuitorilor ei. In faţa acestui fapt, problema Transilvaniei nu se poate pune în felul cum încearcă să o facă maghiarii, cari pretind că Ungaria ar avea în baza unui pretins "drept istoric milenar", drept să reclame Transilvania. Această problemă se poate pune numai în felul următor: Dintre popoarele locuitoare în Transilvania care are un cuvânt hotărâtor asupra ei ?

Răspunsul la această întrebare, singura îndreptăţită, poate fi dat numai după examinarea exactă şi obiectivă a Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic şi social-economic. Toate aceste consideraţiuni dau răspunsul categoric, că asupra Transilvaniei nu este cu drept şi nu este uman să dispună alt neam decât neamul românesc.

ROMANII IN TRECUTUL TRANSILVANIEI

Din punct de vedere istoric:

Oricât s'a trudit o istoriegrafie tendenţioasă şi interesată să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului românesc pe pământul Transilvaniei şi a Banatului, acolo unde cu 18 veacuri în urmă, fuziunea Daco-Getilor băstinaşi şi coloniştii Romei, a dat naştere unui nou şi vânjos popor neo-latin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălitorilor străini acest popor a format o stâncă adânc înfiptă în solul Transilvaniei, povincie care a devenit leagănul Neamului Românesc. Vitregia Imperialismelor medievale n'a putut distruge seminţia Romei, ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi resistenţa granitului.

Zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să construiască teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămasă nelocuită în evul mediu, în mijlocul unei Europe străbătută veacuri dearândul

./.

de zeci de popoare, într'o tumultoasă căutare de spatii vitale, zadarnic au mers până la contestarea mărturiei autentice a propriilor lor cronicari și a vechilor documente care vorbesc despre români. Cercetători conștiincioși și imparțiali printre cari numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillschegg dela Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul firesc și simplu al continuității noastre în Transilvania și Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să-l nege vreodată.

Sistemul feudal generalizat în evul mediu în Europa apuseană a decapitat poporul românesc din Transilvania și Banat, desnaționalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilimei maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni cu renume europene, ca pe Ion Huniade, viteazul luptător în contra invaziilor turcești, ca pe fiul său Matei Corvinul, cuceritorul Vienei strălucitul rege umanist, a cărei origină latină o proslăvește Bonifinius și ca pe marele arhiepiscop primat Nicolae Olahus, care a ținut să-și arate originea prin însuși numele său adoptat "Valahul" iar fi fost oare cu putință, ca o aristrocrație trufașă, mândră de vechimea titlurilor să aleagă și să primească de a fi condusă de un Regent, pe urmă de un Rege și un Arhiepiscop Primat eșiți dintr'un neam de "ciobani pribegi veniți de curând din Balcanul dispreţuit ?

Dar clasa nobilimei maghiare și maghiarizate a reușit să acopere și să pună în umbră viața unei țărănimi românești căzute în iobăgie, atât de mult, încât falsificând însăși isvoarele istorice, teoriile maghiare să îndrăsnească a tăgădui până și existența celui mai vechi și celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român osândit la o viață animalică, apăsat și stors până la măduvă, s'a ridicat în sălbatică învifolare, ca în 1436, stăpânitorii ne mai putându-i tăgădui existenta, iau răpit titlul de natiune, încheiind acea faimoasă aliantă, "Uniunea celor trei natiuni", adică Ungurii, Secuii și Sașii cu excluderea Românilor, aliantă care a menținut până în anul 1848, tirania unei minorități privelegiate asupra unei majorități impilitate.

Sufletul acestui neam nu se putea însă resemna la sentința de moarte națională. Vulcanul de suferințe și revolte care plutea în adâncul lui prea stins, dar lava răsvrătirii reisbucni cumplit sub Horia, cu flacăra unei erupții ce înspăimântă și cutremură pământul sub pivioarele unei aristrocrații străine, fără suflet și fără conștiință.

Iar când la 1848, aceiași nobilime străină hotărăște, în contra majorității românești, și a minorității săsești, alipirea Transilvaniei la Ungaria protestul Românilor conduși de Simion Bărnuțiu și Episcopul Șaguna, își găsește expresia în Adunarea Națională de pe Câmpul Libertății și în resistența armată a lui Avram Iancu, Buteanu, Axente și Balint care au înăbușit cu oasele dușmanilor ereditari munții pururea românești, din inima Transilvaniei. Atunci căzu și capul admirabil al nemuritorului sas Stephan Ludvig Roth, figură simbolică pentru idealul Ardealului Românesc, care luminat de zorile libertății de mijeu, denunță alianța asupritoare a conaționalilor lui, cu ungurii și cu secuii.

Politica dinastică a Habsburgilor, pasivitatea parlamentară

./.

a românilor şi necontenitele lor petiţii şi plângeri adresate Impăratului dela Inocenţiu Micu Klain şi dela Supplex Libellus Valachorum, în 1891 până la Memorandul din 1892, sunt totalitatea reacţiunii împotriva unei stări de subjugare şi umilinţă, faţă de care sufletul românesc s'a găsit într'o permanentă revoltă.

Trebue oare reînoită la 1940 această stare, mai violentă şi mai năprasnică ? Dacă Procesul Memorandului a adus masele româneşti până la un pas de o nouă şi sângeroasă revoluţie în schimb activitatea parlamentară decretată la 1905, nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi pe căi legale şi paci nice, o îmbunătăţire a situaţiei desnădăjduite a unui popor îngenunchiat, desmoştenit de drepturi, pauperizat, silit de regimul latifundiilor feudale să trimită sute de mii dintre fii lui în America, în căutarea altor spaţii vitale.

Provocarea conflagraţiei mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhiei feudale de a asigura continuarea acestui sistem de asuprire şi desnaţionalizare, printr'un răsboiu preventiv împotriva principiului naţional. Dar 4 ani de suferinţă crudă acasă şi de sângerare pe fronturi nu au făcut decât să desăvârşească procesul de desagregare a unei Monarhii în care Ungaria avea un rol de primviolonist în conducerea unei politici interne de feudalism şi de asuprire naţională.

Nu este adevărat că unirea Transilvaniei şi Banatului, provincii istoric româneşti, a fost opera unui act de cucerire şi a unui tratat de pace încheiat la Trianon. Ea a fost rodul unui dublu proces de desagregare politică şi morală pe de o parte, de renaştere şi reintegrare naţională pe de altă parte. Monarhia Habsburgică, omul bolnav al Europei Centrale în plină descompunere a făcut un act de sinucidere pur şi simplu încercând să-şi prelungească viaţa prin operaţia riscată a unui răsboiu de reîntinerire. In acelaş timp, tinere naţiuni ajunse la maturitatea conştiinţei lor naţionale, şi-au reluat libertatea închegându-se în state naţionale, întemeiate pe principiul modern al naţionalităţilor. Unitatea uimitoare a limbii româneşti, conştiinţa naţională şi setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspiraţiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor naţională. Sub influenţa mişcării măreţe a poporului italian pentru "Italia Unită" şi a poporului german pentru initatea naţională a tuturor germanilor şi sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franţa, poporul român a luptat în mod conştient pentru înfăptuirea libertăţii, independenţei şi unităţii sale naţionale. Suferinţele lui Silvio Pellico, scrierile lui Mazzini Fichete, luptele lui Bismark, Cavour şi ale atâtor martiri italieni şi germani au trezit în sufletele noastre un răsunet puternic.

CUM S'A INFAPTUIT UNIREA TRANSILVANIEI.

Sub influenţa hotărâtoare a acestui curent s'a desfăşurat activitatea generaţiei din 1848 în principatele Române şi s'au săvârşit marile acte naţionale ale Românilor din Ardeal şi Banat, care au urmat în mod logic o organic, în Adunarea dela Alba Iulia din 1 Decembrie 1918.

Tratatul dela Trianon încheiat abia în anul 1920, nu a creiat şi a înregistrat numai, pentru lumea internaţională, unirea Ardealului şi Banatului cu Regatul Român.

Dovadă pentru aceasta este faptul, că încă în luna Octombrie 1918 Comitetul Naţional al Românilor din Ardeal şi Banat a hotărât deslipirea Poporului Românesc de Regatul Ungariei, iar

./.

declarațiile stabilite în această ședință au fost citite de dl. Alexandru Vaida Voevod, chiar în Parlamentul din Budapesta, în ziua de 18 Octombrie 1918, înainte de armistițiul încheiat abia la 13 Nov. 1918. Tot înainte de armistițiu s'a constituit Consiliul Național Român, sub președinția regretatului St. Cicio Pop, consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal și Banat. Consiliul m'a însărcinat pe mine cu conducerea afacerilor externe și militare. In această calitate m'am stabilit la Viena, unde s'a organizat revoluția regimentelor românești în special a celor de pe front și din principalele orașe ale Monarhiei Austro-Ungare, la Viena și Praga, și cu ajutorul ofițerilor români din Ardeal și Banat, în frunte cu generalul A. Boeru, Colonel Vlad și a căpitanilor Ilcuș și Traian Popa, am luat sub comanda mea efectivă forța militară a Românilor transilvăneni. Ministerul de Răsboiu austriac, General Steiner Störger, a recunoscut subsemnatului, înainte de armistițiu, calitatea mea de reprezentant al Românilor în afacerile externe și militare și la solicitarea mea, mi-a pus la dispoziție în acest scop, tot înainte de armistițiu, în clădirea Min. de Răsboiu din Viena, un local. Numai în Viena și în împrejurimi, au am concentrat peste 70.000 soldați transilvăneni. In această calitate a mea, prin Ministrul plenipotențiar al Românilor ardeleni la Budapesta, Dr. Ioan Erdelyi, recunoscut de guvernul maghiar am notificat Ministerului de Răsboiu Ungar, că soldații români vor depune jurământul de credință, nu către autoritățile Statului Maghiar, ci către Consiliul Național Român, și pe steagul tricolor românesc. Guvernul maghiar s'a declarat de acord cu această hotărâre tot înainte de armistițiu.

Guvernul maghiar prin Ministrul Oszkar Jaszi a intrat în tratative în mod oficial, cu consiliul Național Român, chair pe timpul negocierilor de armistițiu Anglo-Franco-Austro-Ungar, care a avut loc la Belgrad. Pe urmă sub pavăza legiunilor și a gărzilor naționale românești, organizate de românii ardeleni și bănățeni, gărzi cari au înlocuit forțele armate ale statului maghiar, căzut în desagregare, s'a ținut Adunarea Națională din Alba Iulia, care a decretat pe baza dreptului de autodeterminare unirea Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, cu România pentru a realiza unitatea națională a tuturor Românilor.

Adunarea Națională a constituit, prin Consiliul Dirigent Guvernul Transilvaniei, Guvern care a organizat viața românească în Dacia Superioară a realizat reforma agrară, reforma administrativă a decretat libertăți cetățenești și drepturi democratice și a stabilit un tratament just pentru minorități. Toate acestea sau petrecut înainte de Tratatul dela Trianon.

Aceste uriașe prefaceri au fost desăvârșite în cea mai mare ordine în cadre cu totul solemne, fără nici un act de brutalitate sau răsbunare, ceiace constitue un titlu de mândrie pentru poporul român.

Este deci evident, că unirea provinciilor românești în fostul stat ungar, nu este rezultatul Tratatului dela Trianon, pe care l-a precedat cu un an, ci a constituției naționale al românilor transilvăneni și al vredniciei întregului neam românesc.

CINE SUNT SUCCESORII LEGALI AI ROMANIEI HABSBURGICE.

Noi românii, suntem, în ce privește teritoriile românești, succesorii de drept ai monarhiei Austro-Ungare desființată, în

aceste măsuri în care Germania, Italia şi chiar Ungaria sunt succesoarele pe teritoriile lor naţionale, moştenite dela monarhia habsburgică şi stăpânite de ele. Noi nu am fost "favorizaţii" tratatului dela Trianon şi ai conferinţei de pace dela Paris, ci în unele privinţe chiar nedreptăţiţii ei până încă nu s'au fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentrucă dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia ci nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România, în 1916 cu aliaţii ei.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe care noi le-am primit numai siliţi de un ultimatum, ce ne-a fost adresat de Marile puteri aliate finele anului 1919.

Rectificarea hotarelor în favoarea Statului Ungar s'au făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Intre timp procesul de disoluţie al Statului Ungar a continuat. S'a instăpânit acolo regimul bolşevic, de care Ungaria a scăpat graţie Armatei Române, armată care a fost primită la intrarea ei în oraşele maghiare cu flori de populaţia maghiară. Armata noastră a trebuit să intre în Budapesta pentru a apăra astfel noile hotare atacate de regimul bolşevic.

Intreaga Transilvanie până la hotarele ei dinspre Vest a stăpânit în baza fiinţei noastre autohtone şi în baza realităţilor etnice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci şi cetatea de apărare a neamului nostru, care este de 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu însemnează cea mai mare nedreptate pentru români şi încărcarea tuturor considerentelor care trebue să reglementeze aşezarea şi convieţuirea popoarelor dintr'o lume civilizată.

Realitatea etnică pe care o constitue majoritatea românească a populaţiei din Transilvania nu poate fi doborâtă prin existenţa unor enclave minoritare, care sunt efectul unor infiltraţiuni sprijinite de un regim duşman nouă, tocmai cu scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică şi etnografică şi de a justifica pretutindeni asupra teritoriului nostru naţional.

Noi dorim pacea în centrul Europei şi o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relaţii cu concetăţenii noştrii maghiari, care trebuesc cu depline drepturi înzestraţi, dar pe acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale pentrucă nu noi deţinem teritorii ungare, ci numai teritoriile noastre proprii, pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi a dreptului de autodeterminare. Teritoriile noastre naţionale, pe care le-a posedat Ungaria înainte de Adunarea dela Alba Iulia, le-a avut în urma conjuncturei internaţionale favorabile ei în temeiul forţei militare a monarhiei Habsburgice, dovadă este faptul că îndată după prăbuşirea monarhiei Hagsburgice le-a pierdut, în zadar a încercat în două rânduri să le recâştige prin forţa ei proprie.

AUTONOMIA TRANSILVANIEI.

In ceeace priveşte afirmaţia maghiarilor, că Ungaria "milenară" are drept asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată nu a fost încorporat în mod organic şi de drept public, la Ungaria până în 1867. Istoria Ardealului cunoaşte trei perioade principale.

1. Epoca voivodatelor din timpurile străvechi până la 1526
2. Epoca Principatului independent dela 1526 până la 1621
3. Epoca marelui principat autonom până la 1867.

./.

In cele trei epoci Ardealul avea administrație, justiție și puteri legiuitoare proprii, cu singura deosebire, că pe vremea Principatului autonom Împărații Austriei, care erau și Regi ai Ungariei în aceiași vreme erau Mari Principi ai Ardealului, dar cu toate acestea Principatul era realmente autonom, sub o putere centrală cârmuită din Viena.

Limba oficială a Ardealului, era tot timpul, cea latină și nimic nu dovedește situația de completă independență a Ardealului față de Ungaria, decât împrejurarea că Dietele unguerești din Presburg (Bratislava) și Budapesta și opinia publică din Ungaria avea neîncetat în fruntea preocupărilor realizarea unei unir între Ungaria și Ardeal.

Dar majoritatea populației, formată din românii din Ardeal, s'a împotrivit întotdeauna acestor tendințe de unire cu Ungaria, în special în 1848, când a trecut în revoluție sângeroasă prin care și-au arătat hotărâta ei voință de a nu admite cu nici un preț o contopire a Ardealului cu Ungaria. Rezistența aceasta a izbutit, întrucât maghiarii nu au putut realiza unirea dorită de ei, decât cu prilejiul tranzacțiunii încheiate în 1867 cu Dinastia Habsburgică. Această casă domnitoare a sacrificat poporul român tendințelor maghiare, fiind silit să închee tranzacția aceasta în urma pieredrii răsboiului din 1866.

Evident că, îndată ce Monarhia Habsburgică s'a prăbușit, Ungaria a trebuit să renunțe la dominațiunea sa susținută, în chip meșteșugit, de puterea Habsburgică și a trebuit să sufere ca părțile ei locuite de ALTE NEAMURI să fie alipite țărilor de acelaș neam, în baza principiului autodeterminării și a unității naționale.

SITUATIA ETNICA IN TRANSILVANIA.

Dacă din punct de vedere istoric maghiarii și Statul Ungar nu au dreptul să dispună, asupra soertei Transilvaniei, cu atât mai puțin îndreptățesc la aceaste considerațiuni trase din situația etnică. Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei, având 58,4%. Din 23 Județe ale Transilvaniei, în 17 românii au majoritatea absolută în 3 județe au majoritatea relativă și numai în 3 Județe (cele secuești) sunt în majoritatea. In județele cu majoritate relativă, numai în județul Mureș urmează după numărul românilor cel al maghiarilor, în celelalte două, ca importanță numerică, după români urmează germanii. Este de remarcat ca o împrejurare de o importanță decisivă, că în toate județele mărginașe cu Ungaria (Arad, Bihor, Sălaj, Satu-Mare) românii sunt în majoritatea absolută de peste 60% și că ungurii nu trec în nici unul din aceste județe peste 30%, iar în județul Maramureș abia ating 6,2%.

In întreaga Transilvanie maghiarii și secuii abia formează 24,5% ale populației și câtă vreme românii sunt așezați în continuitate geografică și etnică, maghiarii sunt lipsiți în așezarea lor de această continuitate, fiind despărțiți de secuii din Estul Transilvaniei prin masse compacte românești și de maghiarii din Ungaria, cu excepția celor 3 plase din Bihor și Sălaj. In schimb continuitatea geografică și etnică a poporului român cu cel din vechiul regat (Oltenia, Muntenia și Moldova) este evidentă și de nimic turburată, în afară de județele secuești, care însă nu prezintă nicii un fel de obstacol economic, cultural

./.

sau de comunicaţie în ceiace priveşte viaţa naţională românească şi de Stat unitar al României.

SITUATIA SOCIAL-ECONOMICA.

Ca structură socială, poporul românesc este un popor agricol, în imensa sa majoritate aşezat în comune rurale tot aşa ca şi poporul maghiar cu deosebirea că distribuţia pământului între ţarani, în comunele româneşti este mult mai sănătoasă decât în cele maghiare. Pulverizarea pământului în comunele româneşti nu a luat proporţii, precum nici formarea nouilor proprietăţi mijlocii sau mari după refor a agrară nu s'a început.

Este adevărat că în multe din comunele urbane, elementul românesc este inferior celui neromân. Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privinţă, că în comunele urbane elementul cel mai puternic este cel german, pe urmă cel evreesc, iar oraşele astăzi în bună parte maghiare, Cluj, Turda, Aiud, au fost odinioară germane şi şi-au maghiarizat în cursul vremurilor, în urma presiunei de Stat şi a politicei de maghiarizare. Aceste oraşe însă, fără nici o presiune românească, câştigă tot mai multe elemente româneşti, astfel că în mod natural ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt aşezate.

Ca element social economic este de importanţă a constata, ca marile intreprinderi comerciale şi industriale din Transilvania, deşi erau protejate şi înfiinţate de puterea Statului maghiar, nu erau proprietatea particularilor maghiari, acele cari nu erau în posesia germanilor erau evreii. Este de ajuns să amintim că industria forestieră, textilă, de piele, carboniferă, de spirt, ca şi morăritul industrial, asemenea au fost şi sun dominaţia maghiară în mâna acţionarilor sau proprietarilor evrei, tot aşa ca şi comerţul de vite şi de produse agricole. Dominaţiunea română începută abia de 20 ani, a dat vădite semne de îndreptare a acestei situaţiuni.

Astfel putem afirma cu certitudine, că în afară de instituţiunile conduse de Stat, administraţie şi şcoli, viaţa social-economică nu a avut un caracter maghiar nici sub dominaţia maghiară. Mai mult chiar mişcarea literară maghiară sub dominaţiunea românească în Transilvania, a luat un avânt maghiar, mai pronunţat maghiar ardelenesc decât oricât altădată. Iar buna starea ţărănimii maghiare, după reforma agrară facută de noi, precum şi propăşirea industriei ardelene, în conjunctura foarte favorabilă a apropierei imediate şi a comunicaţiei foarte mult uşurate cu vechiul regat român, a luat un avânt pe care nu l-au cunoscut nicicând înainte.

Educaţia publică însăşi a luat un avânt considerabil chia şi la populaţiunea maghiară. Dovadă că numărul ştiutorilor de carte a crescut în judeţele din Transilvania în medie cu 17%, chiar şi în judeţele secueşti.

PROBLEMA POLITICA A TRANSILVANIEI.

După toate acestea su pune dela sine întrebarea: Pe ce se întemeiază revizionismul maghiar cu lozinca "Ardealul înapoi", "Totul înapoi" Pe drepturi istorice ? Ele nu pot fi decât maghiare, rezultă aceasta din cele expuse mai sus şi din faptul că nici un drept istoric nu poate fi mai valabil decât cel pe care îl întemeiază miile de ani, câtă vreme înaintaşii noştrii Geto-Dacii locuiau acest pământ şi pe care îl alcătuesc cei 1800 ani dela colonizarea română încoace, petrecuţi de neamul românesc în neîncetată luptă dată pentru existenţa sa naţională, luptă al carei rezultat este însăşi fiinţa noastră de astăzi.

./.

Dacă din punct de vedere al nostru deslipirea unor teritorii din patrimoniul nostru național este o nedreptate, din punct de vedere al intereselor permanente europene este o greșeală regretabilă. Ea va avea drept consecință o continuă turburare a păcii și a liniștei în această parte a lumei. Nimeni nu se poate legăna în iluzia deșeartă că neamul românesc compus din peste 16 milioane suflete, așezat într'o continuitate geografică, cu o unitate culturală desăvârșită și cu o conștiință națională treză, va suferi în liniște desmembrarea sa, după ce a cucerit și înfăptuit odată unitatea sa națională, care este ținta și singura condiție de desăvârșire a popoarelor civilizate. Nimeni nu va putea crede, că poporul românesc se va resemna și va suferi în liniște, că peste 4 milioane de suflete românești să fie îndepărtate din trupul nației și zeci de mii de km. pătrați să fie rupți din teritoriul național.

Este în interesul Europei întregi, ca la gurile Dunării și în puternica fortăreață a Carpaților de Est, să stăpânească un popor vrednic și numeros și să fie realizat prin el un regim consolidat, capabil să susțină pacea și liniștea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc. La aceasta îl predestinează așezarea sa geografică, numărul covârșitor față de celelalte popoare din bazinul Dunării, firea sa tolerantă și aptitudinele sale culturale.

El nu poate fi din nou desmembrat și subjugat, căci ar deveni el însuși un isvor și un focar de neliniște. Este cu siguranță de prevăzut, ca nemulțumirile și jignirea celor 16 milioane de oameni, va fi un izvor de neliniște și de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite în folosul lor de tragedie sufletească acelor despărțiți cu forța.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naționale de ocrotit, această țintă se poate realiza și pe altă cale decât prin ruperea teritoriilor naționale dela Patrimoniul națiunei române.

FIDELITATEA MAGHIARA FATA DE AXA.

Ungurii invocă în favoarea lor, că încă dela răsboiul mondial ei au fost tovarășii de luptă ai Germaniei și că în calitate de foști aliați, li se cuvine acum Ardealul, drept pradă de răsboiu. Dar tot ei au creiat o literatură întreagă, silindu-se a dovedi că, în Iulie 1914, primul lor Ministru Contele Ștefan Tisza, a luptatdin băsputeri contra răsboiului, pe care l-au germanii și în care ei au fost târâți ca "victime".

In realitate ungurii n'au urmat decât o politică de oportunism și duplicitate.

Ei au încercat după dezastru să obțină prietenia și iertarea aliaților. Conții și baronii au cultivat până în ajunul victoriei germane și italiene, cu acelaș zel, bunăvoințele franceze și engleze, până întratât, încât în ultimii ani piețele Londrei și Parisului erau cu adevărat inundate cu cărți, broșuri și articole tipărite, precum se știe, monede falsificate în scopuri patriotice.

Bărbați politici englezi ca Rothermere, Miniștriifrancezi ca D.Monzie, Pierre Cot, Francois, Tessan și alții deveniseră maghiaro-fili cunoscuți.

./.

Ce să mai vorbim de propagandă lor din Anglia, de nenumăratele banchete şi congrese ale contelui Stefan Bethlen în Marea Britanie ? Toate acestea nu s'au uitat. Şi nici această subită "Schimbare la faţă" în contra englezilor şi francezilor a doua zi după înfrângerea lor.

Iarăşi "Sfânta coroană a Sf.Ştefan" n'a fost oare oferită oricui, englezilor în deosebi pentru revizionism, ca pe urmă după catastrofa Franţei imediat să se prezinte şi să se constituie în puntea care "lega" indestructibil Axa Roma-Berlin ?

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania nu va induce în eroare pe nimeni şi mai ales nu pe Führer.

De Adolf Hitler are în sânge toată tragedia Austriacă şi cunoaşte raporturile ei maghiare.

Dacă pentru germanism, austriacianismul a fost o tragedie, ce a putut fi oare pentru români, într'o formă şi mai gravă, maghiarismul ?

Nimeni ca Adolf Hitler nu poate înţelege mai bine problema românească.

Noi am văzut cum Führerul nu a ezitat a arunca în balanţă totul pentru salvarea şi alipirea şi celei mai mici rămăşiţe ce n'a intrat încă în unitatea germană.

Cum n'ar înţelege hotărârea noastră de a sacrifica totul, nu pentru mici rămăşiţe-româneşti, ci pentru însăşi leagănul naţionalităţii noastre care este Transilvania.

Despărţirea Transilvaniei sau a unei părţi a ei de România, constitue cea mai mare greşeală a noului statut politic al Europei centrale.

In ce priveşte Italia, se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai mult, în adevărurile noastre tot mai estompat la Roma.

Renaşterea noastră ca popor s'a făcut prin Italia. De acolo ne-au adus istoricii învierea.

Acolo sunt şi astăzi oasele părintelui naţionalismului nostru patriotic, ale lui Inocenţiu Micu Clain.

Nu vrem să ne abandonăm unui patentism romantic.

Putem totuşi să ne întrebăm "Ce aşteaptă Roma dela maghiari" ?

Bararea Anarhiei dela Răsărit ? Noi suntem aceia cari am îndeplinit acest rol şi chiar îl putem îndeplini şi în viitor, cu sau fără ei.

Dar mergând pe această cale, ducele va desemna cea mai serioasă, dacă nu unică rezistenţă a hotarelor dela Nord ale Imperiului suscitat.

Factorul cel mai de căpetenie în acest Sud-Est european, este armata română.

Nu trebue demoralizat acest factor. Primim o colaborare cu ungurii, dar nu printr'o mutilare a noastră.

Deaceea îndreptăm apelul nostru către duce, nu patetic totuşi sincer, cald: Duce, posturile avansate dela Dunăre cer Romei dreptate. Dacă glasul va fi ascultat, pacea şi liniştea pot fi salvate.

./.

Hotărârea arbitrară dela Viena.

Hotărârea arbitrară dată de cei doi miniştri ai Axei, la 30 August, la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată loviturei naţionale a poporului românesc, şi unităţi geografice, politice şi morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentrucă nedreptatea ei pare de neconceput. Ea este în contradicţie cu toate declaraţiile anterioare, care susţineau, că se urmăreşte o soluţie întemeiată pe dreptate şi că ea va căuta să pună capăt, odată pentru totdeauna, diferendului maghiaro-român, încheind o pace durabilă şi definitivă.

Aceste aşteptări au fost grave desamăgiri.

Hotărârea arbitrară dela Viena constitue o flagrandă nedreptate şi ea nu poate fi menţinută pentru următoarele motive:

1. Unitatea geografică a Transilvaniei. Mărginită de jur împrejur de munţi cu părţile ei anexe / jud. Sălaj, Bihor, Satu Mare, Maramureş/, cu un sistem onografic şi hidrografic propriu, cu căi de comunicaţie unitare, Transilvania formează unitate geografică aproape ideală. Efectele acestei unităţi geografice au creiat şi partea ei istorică unitară. Sub daci şi goţi ca şi sub romani, sub habsburgi, şi în sfârşit făcând parte din România Mare, ţara aceasta a avut întotdeauna aceaş soartă, pe care au împărtăşit-o toţi locuitorii ei şi toate părţile ei. Niciodată în toată istoria ei cunoscută de 2500 ani dela Agatir şi până la hotărârea dela 30 August 1940, dată la Viena, această ţară nu a fost tăiată în două şi împărţită nici o clipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intenabilă hotărârea şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia prin ea.

Imposibilitatea georgefică şi economică, în care a fost împinsă Transilvania prin hotărârea dela Viena, o dovedeşte până la evidenţă situaţia în care a ajuns Clujul şi împrejurimile sale. Clujul s'a întemeiat încă din vremurile preistorice, primind o organizare de oraş şi cetate importantă sub Romani, cunoscută sub denumirea de Napoca. Intemeietorul oraşului Cluj a avut raţiunea sa economică, precum au avut toate oraşele importante, în împrejurărea, că erau aşezate în noduri de comunicaţie şi atingere alor două regiuni de producţie deosebită, mijlocind schimbul de mărfuri. Astfel Clujul a fost aşezat în punctul de atingere muntoasă a Munţilor Apuseni, cu Câmpia Ardealului şi Valea Someşului, având menirea de a face schimbul de mărfuri în regiunea munţilor şi cea a câmpiilor. Clujul nu poate fi lipsit de această misiune a sa, fără a fi nenorocite aceste două regiuni, cu care formează un corp inseparabil economic şi geografic. Ori aceste două regiuni sunt curat româneşti, deci Clujul nu poate apaţine în mod logic şi just decât României. Acest adevăr îl evidenţiază în mod surprinzător, mizeria în care a ajuns, în timp atât de scurt oraşul Cluj, decând a fost rupt din mediul său natural. Acelaş lucru s'a întîmplat cu Braşovul şi cu regiunea secuiască, ce nu poate fi separată de cursul mijlociu al Oltului, al Târnavelor şi Mureşul. Intreaga populaţie a secuimii e ameninţată de mizerie, fiind lipsită de spaţiile vitale în care se înşiră chiar şi vechiul regat, spre capitala căruia au gravitat clasele producătoare ale populaţiei secueşti. Poporul maghiar din Transilvania s'ar pronunţa categoric împotriva verdictului dela Viena.

2. Ruperea arterelor de comunicaţie şi a legăturilor economice

Noua graniţă taie linia ferată Braşov-Cluj, care este artera de comunicaţie principală a provinciei. Tot astfel râurile Oltul Someşul şi Mureşul sunt întretăiate de graniţele turburătoare a circulaţiei şi a unei regiuni de ape raţională. In special Mureşul râul central al Transilvaniei, izvoreşte pe teritoriul maghiar, da trece

./.

prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puţin 300-400 km.Plutariul devine astfel imposibil,fiind nevoit să treacă de două ori granițe economice vamale.

3. Nerespectarea principiului naţionalităţilor.

Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1,304.000/52%/ de suflete spre a elibera o minoritate ungurească de 968.000 de suflete.Dintre celelalte frânturi de popoare,care locuesc pe acest teritoriu/ germani,evrei şi puţini ruteni trebue să se ţină seamă cel puţin de voinţa minorităţii germane.Membrii ei în număr de aproximativ de 72000,au protestat hotărârei contra deslipirii lor de România.Protestul Saşilor din Bihor a mers chiar până la scene violente cu puţinii unguri din acea regiune şi la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei 45000-50000 de şvabi din ţinuturile Satmarului treziţi abia de curând la conştiinţa naţională,graţie tratamentului de specială bunăvoinţă aplicat minorităţii germane în România,ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie,care sub regimul maghiar începuse să se transforme treptat în moarte prin adoptarea progresivă a limbei maghiare.

Hotărârea dată de arbitrajul dela Viena a lovit,în primul rând principiul naţionalităţilor.De oricare parte s'ar găsi un observator al evenimentelor,fie de partea Axei,fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv,imposibil de tăgăduit,că supunerea unei majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi atinge principiul fundamental al constituirii statelor moderne,care este ptincipul naţional.Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază,decât a vieţii organice,pe a unei personalităţi colective,care e naţionalitatea.Orice încercare de a nesocoti sau viola drepturile ei,este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului de determinare,prin dustrugerea libertăţii morale,dar şi o greşeală politică.

Ea stârneste în mod fatal o reacţiune şi duce la lupte,care nu se pot sfârşi decât atunci,când de parte lezată este,fie compet distrusă,fie din nou satisfăcută şi eliberată.

Nu putem crede că axa urmăreşte distrugerea complectă şi definitivă a românismului,ca naţionalitate şi dispariţia lui de pe harta Europei,încercare ce credem că,ar fi nu numai monstruoasă,dar şi imposibilă de realizat.Dacă puterile axei ar fi avut acest gând, ele nu s'ar fi mulţumit cu hotărârea dela Viena,ci ar fi mers mai departe.Cât timp însă existenţa unui Stat Românesc este principial se pare că rezultă din hotărârea dela Viena,acest Stat Românesc,oricât de redus şi poporul românesc chiar lipsit de o viaţă de Stat proprie,nu va putea să renunţe nici odată şi cu nici un preţ la spiraţia de a trăi o viaţă naţională unitară, împreună cu toţi fii săi, oriunde se găsesc în majoritate, incontinuitate teritorială ca masă principală a românismului. Acest indescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să destingă decât odată cu el însuşi.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunţe definitiv la partea din Transilvania cedată în virtutea arbitrajului dela Viena.

Felul cum a fost trasată noua graniţă, departe de a linişti poporul românesc, a izbutit, dimpotrivă, să-l convingă cu o nouă putere, cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui proprie. Deşi s'a căutat să se înglobeze în Ungaria un minim de populaţiune maghiară, cuprinzând toate masele maghiare cu importanta insulă a secuilor, cu numeroase enclave mărunte şi sate risipite în judeţul Someş, Cluj, Sătmar şi Sălaj, împreună cu infiltraţiunile maghiare

./.

de lângă hotare, creindu-se o frontieră, intrând în forma artificială şi absurdă a unui sac, totuşi nu s'a putut evita, ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează mai mult ca orice argumente, forţa blocului românesc în Transilvania şi caracterul său majoritar indestructibil. Hotărîrea dela Viena are meritul de a veni în sprijinul tezei româneşti şi de a face dovada practică şi ad oculos, că Transilvania este o ţară în majoritate românească şi că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nicio silnicie şi prin nicio artificialitate.

O greşală politică: creiarea unui nou iredentism revizionist şi a unor noui complicaţii. Să ni se îngădue să o spunem cu sinceritate: credem că hotărîrea dela Viena constitue o mare greşală politică săvârşită de Axă, direct interesată în menţinerea liniştei în Europa răsăriteană. Ea a sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea de dreptate, pe care Axa a anunţat că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine duşmănoasă împotriva Germaniei şi Italiei. Românii din Transilvania şi Banat păstrează în special poporului german recunoştinţă pentru progresele ce a realizat sun influenţa culturală germană.

Tratatul economic încheiat în Martie 1939 cu Germania, este mărturia cea mai bună. In cursul războiului, România nu a schiţat niciun gest împotriva puterilor Axei şi nu merita să fie astfel tratată de către aceste puteri.

Credem că Axa are tot interesul să se pună capăt litigiului româno-maghiar pe altă cale, decât aceea a unei nedreptăţi, care este rezultatul unei preferinţe nejustificate pentru una din părţile din litigiu. Hotărîrea de arbitraj însă a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două naţiuni vecine, pentru a satisface iredentismul maghiar, absolut nejustificat, susţinând cauza unei minorităţi contra majorităţii. S'a creiat un iredentism de astădată legitimat de dreptul vecinic şi imprescriptibil al majorităţii naţionale române, care este aşezată în continuitate geografică şi etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două naţiuni va continua deci şi va putea să aducă tocmai în momente critice pentru Axă surprize şi complicaţii. Vandalismele şi cruzimile, omorurile şi distrugerile cauzate de maghiari după ocuparea părţilor judecate lor, dovedesc că: prin această hotărîre s'a făcut o greşală contra umanităţii. Preluarea Transilvaniei de către Români în 1918 s'a întâmplat fără niciun fel de răzbunare din partea românilor, în modul uman şi civilizat.

Transpunerea puterii de astădată s'a petrecut în valurile de sânge şi suferinţe indescriptibile ale românilor.

Pentru preîntâmpinarea lor este absolută nevoe de o revizuire imediată a verdictului dela Viena, revizuire, care nu va coborî, ci va înălţa prestigiul Axei.

Un verdict dat cu eroare de drept şi eroare de fapt.

Inainte de pronunţare arbitrii au cerut Guvernului Român să declare dacă va recunoaşte obligativitatea pentru el a sentinţei ce urma a se da. In Consiliul de Coroană întrunit în noaptea de 29 spre 30 August 1940, Guvernul respectiv Regele Carol II, a comunicat celor prezenţi că România se află într'o situaţiune de îndoită coerciţiune, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoaşterea hotărîrii arbitrare de a doua zi şi întrucât trupele ruseşti, masate în număr mare la graniţa României, neliniştesc hotarul Ţării, prin numeroase incidente grave de frontieră şi se pregătesc să treacă Prutul. In aceste împrejurări Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al Ţării cu majoritate, hotărăşte de a se supune sentinţii de arbitraj, ce se pregătea la Viena. Atât puterile Axei cât şi guvernul sovietic au desminţit aceste două afirmaţiuni ale guvernului român. Nu a existat nicio notă cu caracter ultimativ

./.

 284 763

a Axei Roma-Berlin şi nici ameninţarea cu războiu a Guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus deci o hotărâre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea dealtcum niciun drept de a aduce vreo hotărîre în chestiile teritoriale ale României, precum am expus în declaraţia mea făcută în Consiliul de Coroană în 31 Aug. 1940. Această afirmaţie a mea nu a fost contrazisă nici de Regele Carol II, nici de alţi membri ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărîrea dela Viena şi acceptarea ei din partea României, fiind întemeiată pe o eroare de drept şi pe o eroare de fapt, ea urmează a fi casată ca vicioasă.

Poporul românesc din partea sa înşelat şi grav prejudiciat de Guvernul şi Suveranul său a aplicat, după scurt timp, singura sancţiune, ce se putea da în asemenea caz, silind pe Regele Carol II să abdice dela Tron şi îndepărtândaguvernul.

6 Prin înlăturarea regimului imoral şi nepatriotic al Regelui Carol II poporul românesc a dobândit într'o măsură oarecare satisfacţiune pentru această inducere în eroare.

285

Concluziune.

Din toate acestea reiese că Transilvania, care formează o admirabilă unitate geografică şi economică, nu poate fi desfiinţată şi nici subjugată sau sfâşiată în bucăţi, ci trebue să urmeze soarta pe care i-o dictează interesele ei unitare, îndrumate de poporul românesc care formează majoritatea şi care a avut în trecut de atâtea ori - şi suntem siguri că o va avea şi în viitor - adesiunea poporului german.

Voinţa unanimă a poporului român din Ardeal este realizarea unităţii naţionale într'un Stat, deci o voinţă în perfectă armonie cu marile idei, ce domină doctrina naţional-socialistă germană şi cea fascistă italiană. Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menţine ceeace Reichul şi Italia au realizat: întrunirea într'un singur stat a tuturor germanilor, ca şi a tuturor italienilor.

Ideia unităţii naţionale este la temelia gândirii politice moderne, în ce priveşte formarea statelor. Poporul Românesc, compus din şasesprezece milioane de suflete, aspiră de secole la unitatea naţională. El şi-a înfăptuit-o. Un neam înzestrat cu o perfectă continuitate geografică şi etnografică, cu o conştiinţă naţională, cu o unitate culturală şi identitate de limbă uimitoare, împărţit în două confesiuni creştine, dar cu rit cu desăvârşire identic, cu o concepţie de viaţă întemeiată pe o morală creştină, nu poate fi lipsit de dreptul unităţii sale naţionale. Din această Românie Unită nu poate lipsi îndeosebi Transilvania, sau o parte a ei, care este leagănul neamului românesc. Distrugerea acestei unităţi este nu numai cea mai mare nedreptate pentru neamul românesc ci şi o încălcare a principiilor moderne de Stat şi oprirea unei activităţi, care abea în 22 ani a făcut mari şi salutare progrese, pentru civilizarea acestei părţi a Europei. Desfiinţarea feudalismului, reforma agrară, reforma totală a serviciului sanitar, înglobarea întregului bazin dunărean şi a regiunii Carpaţilor într'o reţea modernă de comunicaţii, sunt numai o parte a înfăptuirilor, cari au apropiat regiunea noastră de apus. Arbitrajul dela Viena a sfâşiat Transilvania de Nord, lăsând pradă Ungariei o populaţie majoritară românească şi ţinuturi locuite întotdeauna numai de Români

Verdictul dela Viena nu a vroit să ţină seamă de faptul că Transilvania nu a fost niciodată împărţită, în cursul istoriei sale şi că revendicările ungureşti nu au niciun temei şi nicio îndreptăţire.

Dacă România şi Ungaria, în tratativele directe ce le-au avut la Turnu-Severin, nu au putut ajunge la o înţelegere în ce priveşte Transilvania, înseamnează că, între aceste două ţări nu este posibilă o înţelegere pe cale pacinică, în sensul dorinţelor nejustificate ale maghiarilor, deoarece România nu poate admite să i se rupă făşii din trupul teritoriului său naţional şi niciun arbitrajiu nu o poate obliga, să renunţe de bună voie la drepturile ei.

./.

Minoritatea risipită pe teritoriul Transilvaniei, dacă daca nu e mulțumită cu tratamentul uman, de care se bucură sub regimul românesc, și dacă Ungaria vrea să adune pe toți maghiarii pe teritoriul ei național, poate să o facă fără să ridice pretențiunea asupra Transilvaniei românești. Printr'o reformă agrară și prin împărțirea latifundiilor feudale, Ungaria poate creia condițiuni de existență pntru o populație mai numeroasă chiar, decât aceia a maghiarilor ce trăesc în Transilvania.

Deci Ungariei i-sau impus angajamente ferme, prin sentința arbitrară dela Viena, totuși nu a găsit de civiință să țină seamă de ele. In loc să respecte drepturile românilor din Transilvania de Nord, cum era obligată, a deslănțuit împotriva lor o prigoană barbară de extirpare. Au fost ucişi preoți și țărani, pe unii i-au spânzurat de crucile bisericilor, sau schingiuiți și bătuți mii de intelectuali și de săteni, s'au trimis peste graniță în bloc sate românești întregi, alungând pe locuitori peste frontieră și silindu-i cu baioneta, să semneze un act de renunțare la tot avutul lor, au organizat un adevărat jaf în comunile românești, au pângărit bisericile românilor, iar pe funcționarii români de toate categoriile i-au concediat, i-au insultati-au batjocorit și bătut trimițându-i în România. Sălbăteciile săvârşite de unguri în Transilvania ocupată, unde s'au ucis și copii în leagăn, sunt fără pereche în istorie. Și ele continuă. Parte din faptele înșirate mai sus au și fost constatate și verificate de comisiunea mixtă germano-italiană, trimisă de Berlin și Roma la fața locului. Până la sfârșit desigie vor fi toate verificate.

In ziua de 31 Ianuarie 1941 va avea loc în ungaria un recensământ al populației, este evident că prin cruzimile și teroarea, progoanele și espulzările peste granițe, făcând în masă se urmăreşte fățiș scopul de a se transforma în timpul cel mai scurt, încă înainte data de mai sus majoritatea românească într'o minoritate etnică. Se țintește astfel un fals titlu de drept pentru revendicările maghiare asupra acestui teritoriu. Mărturisirea primului ministru maghiar, Contele Teleki, făcută cu franchetă, cum că această acțiune a fost înscenată din ordinul autorităților, confir a această presupunere.

Iată opera de civilizație a ungurilor din Transilvania cedată lor prin arbitrajul de Viena și iatăpacea creiatăde puterile "Axei" în Europa Centrală.

Firea lor de acum o mie de ani nu s'a achimbat. Es este în contradicțieflagrantă cu firea umană și tolerantă a poporului românesc, care niciîn anul 1918 și nici de data aceasta nu s'a făcut vinovat de excese și de exces de persecuție și nici măcar nu a luat măsuri de represalii față de ne mai pomenita barbarie săvârșită de unguri în Ardealul ocupat.

Dar noi Românii nu vom tolera, ca frații noștri și pământul nostru străbun să fie din nou prada sălbăteciei seculare.

Drept concluzie în numele Transilvaniei și Banatului protestăm solemn și solidari împotriva ciuntirii Țării Românești și în deosevi în contra deslipirii unei părți așa de însemnate a Transilvaniei dela trupul României Unite. Cerem respectarea hotarelor proclamate în adunarea Națională, ținută la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia. Cerem anularea arbitrajului dela Viena și retrocedarea întregului teritoriu al Transilvaniei ocupat de unguri.

Afirmăm voința noastră de a trăi liberi și independenți pe străvechiul nostru pământ și de a apăra cu otice mijloace și cu supremul nostru patrimoniu național.

Această hotărâre a noastră însă nu servește numai intereselor poporului nostru românesc, ci servește ideia generală a păcii. Pacea în aceste părți ale lumii, nu poate fi asigurată, decât printr'un statul teritorial, care respectă principiul dreptății, întemeindu-se pe principiul unității naționale a libertății națiunilor. Toate popoarele din

./.

Sud Estul Europei, după părerea noastră, trebuesc înzestrate cu Statul lor Național, liber şi Independent, echitabil delimitat, ca astfel în mod liber consimţit să se poată asocia într'o mare confederaţie, capabilă să facă legătură precisă fără rivelităţi, între puternicul masiv german şi între întinsul spaţiu ruso-ucrainian, Axa şi în special Germania nu are nici un interes, să se prezinte ca un duşman al unui pacinic aranjament al convieţuirii atâtor popoare relativ mici, dar importante prin calităţile lor etnice şi aşezarea lor geografică. Intreaga omenire, dar în primul rând Germania şi Italia ar profita dintr'o pace durabilă, care însă, după credinţa noastră, nu se poate realiza prin forţă, ci numai prin măsuri echitabile, corespunzătoare spiritului timpului şi realităţile geografice, politice şi economice.

s.s. Iuliu Maniu

765

Anexa No. 8

~~786~~ 78

MEMORIUL

~~288~~ 87

Transilvaniei şi Banatului către marea opinie publică, europeană şi mondială.

Transilvania şi Banatul trăesc clipe de adâncă durere sufletească. După o eclipsă de 16 veacuri a vieţii lor naţionale, aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phönix din cenuşa vechei Dacii Traiane.

Unirea lor cu România, înfăptuită după războiul mondial, ca rod al unor lupte de veacuri pentru libertatea naţională, a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor realizat în secolul al XX-lea. Astăzi ele se văd din nou nedreptăţite printr'o decizie provocată de o propagandă tenace şi temporară, lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de revizionism maghiar.

Astăzi, 22 de ani de Unire, noi românii ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta abia terminată în 1918, care ne-a costat torente de sânge şi de a ne pune din nou pe liniile de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chiar de ar trebui să reluăm totul dela început, cu toate jertfele, oricât de mari, căci îndărăt în juguri sfărâmate nu vom mai merge, iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia de care scăpase odată.

Revendicările maghiare susţinute de propaganda lor sunt azi satisfăcute în favoarea Ungariei, care în 1919 a fost salvată din ghiarele bolşevismului de ro-

mâni în contra cărora şi-a îndreptat chiar de a doua zi politica ei revizionistă. Fără a lua parte la război, statul maghiar restabileşte în parte, prin simplul efect al victoriilor şi jertfelor altora, Ungaria mare, responsabilă în mare măsură de dezastrul războiului mondial dela 1914-1918.

Nu putem primi în tăcere reînvierea unui statut teritorial perimat, a unui sistem definitiv osândit de evoluţia politică modernă. Protestăm cu toată energia contra hotărârei dela Viena, care aduce o ştirbire gravă hotarelor României, în deosebi hotarelor dela Vest, cari nu au fost primite în dar dela nimeni, cum se afirmă, ci au fost trasate prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare, cari nu au fost aşezate cu nici un km. pătrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale, imutabile, aduce pacea din acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914. Nu foloseşte aceasta nimănui, nici chiar naţiuni cotropitoare, care îşi va istovi toată energia înăbuşind o răscoală ce va deveni de acum înainte permanentă. Pe acel teritoriu, atât de imprudent revendicat, neamul nostru trăeşte de veacuri în majoritate compactă mai sensibil şi mai dârz pentru apărarea libertăţii pierdute decât toţi ceilalţi români, oţelit prin trecutul de suferinţi şi revoluţii, a căror simplă amintire ne înfioară.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului a putut eşi din războiul mondial, dar n'a fost rezultatul lui direct, rezultatul unui simplu fapt de arme. Ea este rezultanta logică şi firească a unei situaţiuni geografice, a unei

./.

evoluţiuni economice, sociale, politice şi psihologice, care cu fatalitatea unei legi naturale, a trebuit să ducă la concluzia întemeierii statului român, cuprinzând toate provinciile locuite de majorităţi româneşti. Dela războiul mondial încoace în care România nici nu ar fi intrat, dacă nu erau în joc aceste provincii un alt război mare la care Ungaria n'a participat, vine să creeze, să pună, o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o întoarcere la Europa dinainte de 1914 sau la una din evul mediu a cărei rămăşiţă este statul maghiar feudal de azi. Se pare însă că tocmai aceasta este interpretarea pe care o dau ungurii nouei ordine europene.

Inainte de verdictul dela Viena, ei revendicau Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste provincii 1.350.000 unguri, fraţi de ai lor, cari împărtăşesc o soartă nu de asupriţi, ci de minoritari rămaşi la noi din lungi epoci de colonizare, cu care ei au urmărit în cursul vremurilor spargerea masivului autohton românesc fără ca totuşi să reuşească. Li se pare că este o mare nedreptate ca 1.350.000 de unguri să stea în minoritate, sub tratamentul - fără a voi să-l lăudăm - incontestabil mult mai mult şi mai uman al legilor româneşti, cari au permis culturii maghiare să prospereze în aceşti 22 ani, dar ei găseau firesc să stăpânească trei milioane jumătate de români, pe cari i-au ţinut 1000 de ani sub tratamentul lor dur şi inuman.

Deşi hotărârea dela Viena nu a satisfăcut pe deplin aceste revendicări maghiare, totuşi ea a încorporat

./.

1.303.000 de români statului maghiar ca să elibereze 970.000 maghiari.

Este oare cu putinţă ca noua ordine pe care vor să o inaugureze Germania şi Italia să urmărească o refacere a trecutului condamnat ? Este oare cu putinţă ca această nouă ordine, răsturnând filozofia modernă a statului, reprezentată prin Hegel şi Fichte, să voiască reface un stat poliglot în chiar mijlocul Europei, Ungaria Mare, dar aceasta nu au puteri proprii, ci cu sabia germană şi italiană ?

A cui este Transilvania ?

Nimeni nu poate contesta că Transilvania formează o unitate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărămiţarea ei ar însemna o ireparabilă lezare şi prejudiciere a locuitorilor ei.

Nici Ungaria şi nici vre-o altă ţară nu poate fi patrimoniul altei ţări, care să dispună de ea ca de o proprietate particulară, ci este a locuitorilor ei. Au fost timpuri când dreptul cuceritorului, dreptul celui mai tare hotără de soarta unui pământ; mai târziu ţării şi provincii formau propritatea personală a unui domnitor sau al unei familii stăpânirea lor se transmitea cu titlul de moştenire de partaj, de zestre sau de donaţiune, fără considerare la voinţa poporaţiunii.

Concepţia modernă nu poate da însă acestei probleme decât o singură soluţiune, aceia a dreptului majorităţii poporului de a dispune de o ţară în temeiul principiului de autodeterminare. Nu este drept, nu este echitabil şi uman ca să dispună de Transilvania decât popo-

./.

rul românesc, care locueşte şi care, conform cu însăşi recensămintele maghiare, repetate din zece în zece ani, constitue majoritatea indiscutabilă a locuitorilor acestei provincii, încă înainte de 1918.

O examinare obiectivă a situaţiei Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic şi social-economic va demonstra aceasta.

Românii în trecutul Transilvaniei.

Din punct de vedere istoric:

Oricât s'a trudit o istoriografie tendenţioasă şi interesentă să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului românesc pe pământul Transilvaniei şi a Banatului, acolo unde cu 18 veacuri, fuziunea daco-geţilor, băştinaşi, cu coloniştii Romei, a dat naştere unui nou vânjos popor neolatin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălirilor străine, acest popor a format o stâncă, adânc înfiptă în solul Transilvaniei, provincia care a devenit leagănul neamului românesc. Vitregia imperialismelor medievale nu a putut distruge semeţia Romei, ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi rezistenţa granitului.

Zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să costruiască teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămase nelocuită în Evul Mediu, în mijlocul unei Europe străbătută de veacuri dearândul de zeci de popoare într'o tumultoasă de spaţii vitale; zadarnic au mers, până la contestarea mărturiei autentice a propriilor lor cronicari şi a vechilor lor documente cari vorbesc despre români. Cercetători conştiincioşi şi imparţiali printre

./.

care numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillscheg dela Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul, firesc şi simplu, al continuităţii noastre în Transilvania şi Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să-l nege vreodată.

Sistemul feudal, generalizat în evul mediu în Europa apuseană, a decapitat poporul românesc din Transilvania şi Banat, desnaţionalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilimei maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni de renume european ca pe Ion Huniade, viteazul luptător contra invaziilor turceşti, ca pe fiul lui, Matei Corvinul, cuceritorul Vienei, strălucitorul rege umanist, a cărui origină latină o proslăveşte Bonifius şi ca pe marele Arhiepiscop-Primat Nicolae Olahus, care a ţinut să-şi ateste originea prin însăşi numele adoptat de "Valahul". Ar fi fost oare cu putinţă ca o aristocraţime puternică, mândră de vechimea titlurilor ei de nobleţă să aleagă şi să primească a fi condusă de un Regent pe urmă de un Rege şi de un Arhiepiscop Primat, eşiţi dintr'un neam de "ciobani pribegi" veniţi de curând din Balcanul dispreţuit, aşa cum afirmă teza maghiară?

Dar clasa noblimei maghiare şi maghiarizată a reuşit să acopere şi să pună în umbră viaţa unei ţărănimi româneşti căzute în iobăgie, atât de mult, încât falsificând însăşi isvoarele istorice, teritoriile maghiare să îndrăsnească a tăgădui până şi existenţa celui mai vechi şi celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român, osândit la o viaţă vegetativă şi ani-

malică,apăsat şi stors până la măduvă,s'a ridicat în sălbatecă înviorare,ca în 1436,stăpânitorii,ne mai putându-i existenţa,i-au răpit titlul de "naţiune",în-cheind acea faimoasă alianţă,"Uniunea celor trei naţiuni", adică Ungurii,Secuii şi Saşii,cu excluderea românilor, alianţă care a menţinut până în anul 1848 tirania unei majorităţi privilegiate asupra unei majorităţi împilate.

Sufletul acestui neam nu se putea resemna însă la sentinţa de moarte naţională.Vulcanul de suferinţe şi revoltă care clocotea în adâncul lui,părea stins, dar lava răzvrătirii reisbucni cumplită sub Horia cu flacăra unei erupţiuni ce înspăimântă şi cutremură pământul sub picioarele unei aristocraţiuni străine,fără suflet şi fără conştiinţă.

Iar când,în 1848,aceiaş nobilime străină hotărăşte în contra majorităţii româneşti şi a minorităţii săseşti,alipirea Transilvaniei la Ungaria,protestul Românilor îşi găseşte expresia în Adunarea Naţională de pe Câmpul Libertăţii şi în rezistenţa armată a lui Avram Iancu,Buteanu,Axente şi Balint,cari au înălbit cu oasele duşmanilor ereditari munţii pururea româneşti din inima Transilvaniei.Atunci căzu şi capul atât de admirabil înzestrat al nemuritorului luptător sas preotul Stefan Ludwig Roth,figură simbolică pentru idealul Ardealului, care,luminat de zorile libertăţii ce mijeau,denunţă alianţa asupritoare a conaţionalilor săi cu unguri şi secuii.

Politica dinastică a Habsburgilor,pasivitatea parlamentară a Românilor (1884-1905) şi necontenitele lor petiţii şi plângeri adresate Impăratului,dela Episcopul Inochentie Micu-Clain şi dela "Supplex Libellus

Valahorum" în 1791 până la Memorandul dela 1892 sunt tot atâtea reacţiuni împotriva unei stări de subjugare şi umilinţă,faţă de care sufletul românesc s'a găsit într'o perpetuă stare de revoltă.

Trebue oare reînoită la 1940 această stare,mai violentă şi mai năprasnică ?....Dacă procesul Memorandului (1893) a adus masele româneşti până la un pas de o nouă şi sângeroasă revoluţie,în schimb activitatea parlamentară decretată în 1905 nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi pe căi legale şi paşnice, o îmbunătăţtêre a situaţiei desnădăjduită a unui popor îngenunchiat,desmoştenit de drepturi,pauperizat,silit de regimul latifundiilor feudale să trimită sute de mii din fiii lui în America: în căutarea altor spaţii vitale.

Provocarea conflagraţiei mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhiei feudale de a asigura constituitatea acestui sistem de asuprire şi desnaţionalizare printr'un război preventiv împotriva triumfului principiului naţional.Dar afârşitul lui a fost dezastruos pentru Habsburgi.Patru ani de suferinţe crude acasă şi sângeroase pe fronturi,nu au făcut decât să desăvârşească procesul de dezagregare a unei monarhii în care Ungaria avea un rol de prim violonist în conducerea unei politici interne de feudalism şi de asuprire naţională.

Nu este adevărat că Unirea cu România a Transilvaniei şi a Banatului,provincii istorice româneşti,a fost opera unui act de cucerire şi al unui tratat de pace, încheiat la Trianon.Ea a fost rolul unui dublu proces: de dezagregare politică şi morală pe de o parte,de renaştere şi reintegrare naţională pe de altă parte,proces

ce era în curs cu mult timp înainte de război. Monarhia Habsburgică, omul bolnav al Europei centrale în plină descompunere, a făcut un act de sinucidere pur şi simplu, încercând să-şi prelungească viaţa prin operaţia eroică a unui război de reîntinerire.

In acelaş timp tinerele naţiuni ajunse la maturitatea conştiinţei lor naţionale, şi-au reluat libertatea închegându-se în State naţionale, întemeiate pe principiul modern al naţionalităţilor.

Unitatea uimitoare a limbii româneşti, conştiinţa naţională şi setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspiraţiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor naţională.

Sub influenţa mişcării măreţe a popourlui italian pentru "Italia Unită" şi poporului german pentru unitatea naţională a tuturor germanilor şi sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franţa, poporul român a luptat în mod conştient pentru înfăptuirea libertăţii, independenţei şi unităţii lor naţionale. Suferinţele lui Silvio Felico, scrierile lui Mazini, Fichte, luptele lui Bismarck Cavour şi Garibaldi şi ale atâtor martiri italiani şi germani, au trezit în sufletele noastre un răsunet puternic.

Cum s'a înfăptuit unirea Transilvaniei.

Sub influenţa hotărâtoare a acestui curent s'a desfăşurat activitatea generaţiei din 1848 în Principatele Române şi s'au săvârşit marile acte naţionale ale românilor din Ardeal şi Banat, care au culminat în mod logic şi organic în adunarea dela Alba Iulia.

Tratatul dela Trianon, încheiat abia în anul 1920,

nu a creiat, ci a înregistrat numai pentru lumea internaţională unirea Ardealului şi Banatului cu Regatul României.

Cu mult timp înainte de semnarea acestui tratat, românii din Transilvania şi Banat s'au folosit de dezagregarea monarhiei austro-ungare spre a-şi redobândi libertatea şi spre a-şi realiza visul de unire cu fraţii lor liberi din România, fără a aştepta hotărârile conferinţei de pace. Românii au stăpânit Transilvania şi Banatul din momentul când Impăratul Carol IV a abdicat şi când prin reprezentantul lor în parlamentul din Budapesta, ei au declarat solemn că îşi iau libertatea de acţiune şi se desprind din monarhie în momentul când prin Dl. Iuliu Maniu ei au luat comanda regimentelor româneşti din Viena şi Praga, din momentul când guvernul maghiar a consimţit ca aceste regimente să depună jurământul Consiliului naţional românesc, supremul for politic al provinciilor, creiat în mijlocul dezastrului unui stat în fărămiţire, şi din momentul când prin gărzile naţionale românii ardeleni au început să mâneţină ordinea publică în mijlocul anarhiei ce creştea.

Ca ultim act al dramei, sub pavăza ostaşilor români formaţi în legiuni şi gărzi naţionale, s'a ţinut la 1 Decembrie 1918 înainte de întrunirea conferinţei de pace dela Paris, marea adunare Naţională dela Alba Iulia, care, în prezenţa a 100.000 de români a proclamat unirea Transilvaniei şi Banatului cu România liberă.

Adunarea a instituit un guvern provizoriu, numit Consiliu Dirigent, care începe îndată organizarea nouei administraţii de stat românesc înainte ca soldaţii Ro-

./.

mâniei liber[illegible] piciorul pe pământul Transilvaniei.

Văzând cuprinsul hotărîrilor dela Alba Iulia şi spiritul de loialitate în care a început aplicarea lor, reprezentanţii germanilor ardeleni hotărăsc şi ei la Mediaş, în ziua de 9 Decemvrie, unirea lor cu România. Tratatul dela Trianon a fost semnat abia în Decemvrie 1919, cu un an după aceste evenimente, cari l-au precedat. El a dat numai recunoaşterea formală unei stări de fapt creiată mai înainte de însuşi poporul ardelean ca rezultat al realităţilor etnice, psihologice şi politice, preexistente prăbuşirii monarhiei poliethnice a Habsburgilor.

<u>Cine sunt succesorii legali ai monarhiei habsburgice.</u>

Noi românii suntem, în ce priveşte teritoriile româneşti, succesorii de drept ai monarhiei austro-ungare desfiinţată, în aceeaşi măsură în care Germania, Italia şi chiar Ungaria sunt succesoare pe teritoriile lor naţionale moştenite dela Monarhia Habsburgică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost „favorizaţii" Tratatului dela Trianon şi ai Conferinţei de Pace dela Paris, ci în unele privinţe chiar nedreptăţiţii ei, pentrucă ni s'a fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentru că tratatul dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România în 1916 cu aliaţii ei.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe

care noi le-am primit numai siliţi de un ultimatum ce ne-a fost adresat de Marile Puteri aliate la finea anului 1919.

Intre actele care au format bazele hotărârii dela Trianon se găseşte şi actul de unire dela Alba Iulia ca un element absolut decisiv.

Rectificarea hotarelor în favoarea statului ungar, s'a făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Intre timp procesul de disoluţie a statului ungar a continuat. S'a înstăpânit acolo regimul bolşevic, de care Ungaria a scăpat graţie armatei române. armată care a fost primită la intrarea ei în oraşele maghiare cu flori de populaţia maghiară. Armata noastră a trebuit să intre la Budapesta pentru a apăra astfel nouile noastre hotare atacate de regimul bolşevic.

Intreaga Transilvanie, până la hotarele de azi înspre Vest, o stăpânim în baza fiinţei noastre autohtone şi în baza realităţilor etnografice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci şi cetatea de apărare a neamului nostru, care este cu 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu însemnează cea mai mare nedreptate pentru români şi încălcarea tuturor considerentelor care trebue să reglementeze aşezarea şi convieţuirea popoarelor într'o lume civilizată.

Realitatea etnografică pe care o constitue majoritatea românească a populaţiei, din Transilvania, stăpânită de noi, nu poate fi doborâtă prin existenţa unor enclave minoritare, care sunt efectul unor infiltraţiuni, sprijinite de un regim duşman nouă tocmai cu

./.

scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică şi etnografică şi de a justifica pretenţiuni asupra teritoriului nostru naţional.

Noi dorim o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relaţiuni cu concetăţenii noştri maghiari, care trebue înzestraţi cu depline drepturi, dar pe acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale, pentru noi nu am deţinut teritorii ungare, ci numai teritoriile noastre proprii, pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi a dreptului de autodeterminare. Teritoriile noastre naţionale pe care le-a posedat Ungaria înainte de Adunarea dela Alba Iulia le-a avut în stăpânire în urma conjuncturii internaţionale favorabile ei şi în temeiul forţei militare a Monarhiei Habsburgilor. Dovadă este faptul că îndată după prăbuşirea monarhiei habsburgice ea le-a pierdut şi în zadar a încercat în două rânduri să le recâştige prin forţa ei proprie.

In ceeace priveşte afirmaţia maghiarilor că Ungaria „milenară" are drept istoric asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată nu a fost încorporat în mod organic şi de drept public în Ungaria până la 1867. Istoria Ardealului cunoaşte trei perioade principale :

1. Epoca Voievodatelor din timpurile străvechi până la 1526;

2. Epoca principatului independent dela 1526 până la 1691;

3. Epoca marelui principat autonom până la 1867.

In toate aceste trei epoci Ardealul avea administrație, justiție și puteri legiuitoare proprii, cu singura deosebire că pe vremea principatului autonom, Impărații Austriei, cari erau și Regi ai Ungariei, în aceeaș vreme erau și mari Principi ai Ardealului, dar cu toate acestea principatul era realmente autonom sub o putere centrală cârmuită din Viena.

Limba oficială a Ardealului era tot timpul cea latină și nimic nu dovedește mai mult situația de complectă independență a Ardealului față de Ungaria decât împrejurarea ca dietele ungurești din Pressburg (Bratislava) și Budapesta și opinia publică maghiară aveau neîncetat în fruntea preocupărilor lor realizarea unei uniri între Ungaria și Ardeal.

Dar majoritatea populației formată din Românii din Ardeal s'au împotrivit întotdeauna acestor tendințe de unire cu Ungaria. In anul 1848 românii au trecut la o revoluție sângeroasă, prin care și-au arătat hotărâta lor voință de a nu admite cu niciun preț o contopire a Ardealului cu Ungaria. Rezistența aceasta a izbutit, întrucât maghiarii nu au putut realiza unirea dorită de ei decât cu prilejul compromisului austro-ungar încheiat în 1867 cu dinastia habsburgică. Această casă domnitoare a sacrificat poporul român tendințelor maghiare, fiind silită să încheie tranzacția aceasta în urma pierderii războiului din 1866.

Evident că, îndată ce Monarhia habsburgică s'a prăbușit, Ungaria a trebuit să renunțe la dominațiunea sa susținută în chip meșteșugit de puterea habsburgică și a trebuit să sufere ca părțile ei, locuite de alte neamuri, să fie alipite țărilor de acelaș neam, în

./.

baza principiului autodeterminării şi al unităţii naţionale.

Situaţia etnică în Transilvania.

Dacă din punct de vedere istoric maghiarii şi statul ungar nu au dreptul să dispună asupra soartei Transilvaniei, cu atât mai puţin îi îndreptăţesc la aceasta consoderaţiuni trase din situaţiunea etnică.

Deşi hotărârea arbitrală dela Viena, dată în ziua de 30 August 1940, a rupt Transilvania în două, împărţind-o între Ungaria şi România, această provincie constitue o unitate geografică, politică şi morală indestructibilă. Situaţia etnică din acest colţ de ţară trebue deci considerată tot din acest punct de vedere al unităţii.

Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei având 58,4%. Din 23 judeţe ale Transilvaniei în 17 Românii au majoritate absolută, în trei judeţe au majoritate relativă şi numai în trei judeţe (cele secueşti) sunt în minoritate. In judeţele cu majoritate românească relativă, numai în jud.Mureş urmează după numărul românilor cel al maghiarilor, în celelalte două ca importanţă numerică după români urmează germanii. Este de remarcat ca o împrejurare de o importanţă decisivă că în toate judeţele mărginaşe cu Ungaria (Arad, Bihor, Sălaj, Satu Mare) românii sunt în majoritate absolută de peste 60% şi că ungurii nu trec în niciunul din aceste judeţe peste 30%, iar în judeţul Maramureş ei ating abia 6,2%.

In întreaga Transilvanie maghiarii şi secuii abia formează 24,5% a populaţiei şi câtă vreme românii

./.

sunt aşezaţi în continuitate geografică şi etnică, maghiarii sunt lipsiţi în aşezarea lor de această continuitate, fiind despărţiţi de secuii din estul Transilvaniei prin masse compacte româneşti şi de maghiarii din Ungaria, cu excepţia celor trei plase din Bihor şi Sălaj. In schimb continuitatea geografică şi etnică a poporului român cu cel din vechiul Regat (Oltenia, Muntenia şi Moldova) este evidentă şi nu este prin nimic turburată, în afară de judeţele săcueşti, care însă nu prezintă niciun fel de obstacol economic, cultural sau de comunicaţie în ceeace priveşte viţa naţională românească şi de stat unitar al României.

Situaţia social-economică.

Ca structură socială poporul românesc este un popor agricultor, în imensa majoritate aşezat în comune rurale tot aşa ca şi poporul maghiar, cu deosebirea că distribuţia pământului între ţărani în comunele româneşti este cu mult mai sănătoasă decât în cele maghiare. Pulverizarea pământului în comunele româneşti nu a luat proporţii, precum nu s'a început nici formarea nouilor proprietăţi mijlocii sau mari după reforma agrară.

Este adevărat că în multe dintre comunele urbane elementul românesc este inferior celui neromânesc. Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privinţă, că în comunele urbane elementul cel mai puternic este cel german şi pe urmă cel evreiesc, iar oraşele în parteamaghiare Cluj, Turda, Zalău, Aiud au fost odinioară germane şi s'au maghiarizat în cursul vremurilor în urma presiunii vieţii de stat şi a politicii de maghiarizare. Aceste oraşe însă, fără nicio presiune românească, câş-

./.

tigă tot mai multe elemente româneşti, astfel că în mod natural ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt aşezate.

Ca element social economic este de importanţă a constata că marile întreprinderi industriale şi comerciale din Transilvania, deşi erau protejate şi înfiinţate de puterea statului maghiar, nu erau proprietatea particularilor maghiari, ci, acele cari nu erau în posesiunea germanilor, erau evreeşti. Este îndeajuns că industria forestieră, textilă, de piele, de fier, carboniferă, de spirt, ca şi morăritul industrial, asemenea şi marile institute de asigurare şi de credit, cu foarte puţine excepţiuni, au fost şi sub dominaţiunea maghiară în mâna acţionarilor sau a proprietarilor evrei, tot aşa ca şi comerţul de lemne, de vite şi de produse agricole. Dominaţiunea română începută abia de 20 ani, a dat vădite semne de îndreptare a acestei situaţiuni.

Astfel putem afirma cu certitudine, că în afară de institutele conduse de stat, administraţie şi şcoli, viaţa socială, economică nu a avut un caracter maghiar nici sub dominaţiunea ungurească. Mai mult chiar mişcarea literară maghiară sub dominaţiunea românească în Transilvania a luat un avânt genuin maghiar mai pronunţat maghiar-ardelenesc, decât oricând altădată. Iar buna starea a ţărănimii maghiare după reforma agrară făcută de noi, precum şi propăşirea industriei ardelene şi a comunicaţiei foarte mult uşurate cu vechiul Regat Român, au luat un avânt pe care nu l-au cunoscut nicicând înainte.

Educaţia publică însăşi a luat un avânt consi-

./.

derabil şi la populaţiunea maghiară. Dovadă că numărul ştiutorilor de carte a crescut în judeţele din Transilvania în medie de 17%, chiar şi în judeţele săcueşti.

Problema politică a Transilvaniei.

După toate acestea se pune dela sine întrebarea: pe ce se întemeiază oare revizionismul maghiar cu lozinca „Ardealul înapoi, totul înapoi" ? Pe drepturi istorice ? Ele nu pot fi decât imaginare - rezultă aceasta din cele expuse mai sus şi din faptul că niciun drept istoric nu poate fi mai valabil decât cel pe care-l întemeiază miile de ani, câtă vreme înaintaşii noştri geto-daci locuiau acest pământ şi pe care îl alcătuesc cei 1.800 de ani dela colonizarea romană încoace, petrecuţi de Neamul Românesc în neîncetată luptă, dată pentru existenţa sa naţională, luptă al cărui rezultat este însuşi fiinţa noastră de astăzi.

Dacă din punctul nostru de vedere soluţia împărţirii Transilvaniei şi a deslipirii unor teritorii din patrimoniul nostru naţional este o nedreptate, din punctul de vedere al intereselor permanente europene, ea este o greşală catastrofală. Ea va avea drept consecinţă o continuă turburare a păcii şi a liniştei în această parte a lumii. Nimeni nu-şi poate face iluzia deşartă că Neamul Românesc compus din peste 16.000.000 de suflete, aşezat în continuitate geografică, având o unitate culturală desăvârşită şi cu o conştiinţă naţională netăgăduită, va suferi în linişte desmembrarea sa, după ce a cucerit şi a înfăptuit odată unitatea sa naţională, care este ţinta şi singura condiţie de desăvârşire a tuturor popoarelor civilizate,

./.

Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte ca peste patru milioane de suflete româneşti din diferitele provincii să fie rupte din trupul naţiunii şi zeci de mii de chilometri pătraţi să fie răşluiţi din teritoriul naţional.

Este în interesul Europei întregi ca la Gurile Dunării şi în puternica fortăreaţă a Carpaţilor de Est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi prin el să se înfăptuiască un regim consolidat, capabil să susţină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea lui geografică, numărul lui covârşitor faţă de celelalte popoare din Bazinul Dunării, firea tolerantă şi aptitudinile lui culturale.

El nu poate fi desmembrat şi din nou subjugat, căci ar deveni el însuşi un isvor şi un factor de nelinişte.

Este cu siguranţă de prevăzut că nemulţumirea şi jignirea celor 16 milioane de oameni va fi un isvor de continuă nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite de tragedia sufletească a celor despărţiţi cu forţa.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naţionale de ocrotit, această ţintă se poate realiza şi pe altă cale, decât prin ruperea teritoriilor naţionale dela patrimoniul naţiunei române.

./.

„Fidelitatea maghiară față de Axă".

Ungurii invoacă în favoarea lor, că încă dela războiul mondial ei au fost tovarăși de luptă ai Germaniei și că în calitatea de foști aliați li se cuvine acum Ardealul drept pradă de războiu. Dar tot ei au creiat o literatură întreagă, silindu-se a dovedi că la Iulie 1914 primul lor ministru, Contele Stefan Tisza, a luptat din răsputeri contra declarării războiului, pe care nu l-au vrut decât germanii și în care ei au fost târîți ca simple victime contra voinței lor.

Este adevărat că nu numai soldații regimentelor maghiare au luptat vărsându-și sângele în războiul mondial, alături de armata germană, dar au sângerat și soldații celorlalte naționalități. Zeci de mii de români din fosta monarhie austro-ungară și-au vărsat sângele în acele lupte, mii și mii din ei au rămas invalizi și alte mii s'au înapoiat cu decorații pe piept, unii având chiar decorații germane, obținute în luptele date alături cu trupele germane.

In schimb, după războiu, Ungaria nu a urmat decât o politică de oportunitate și duplicitate. Ea a încercat după dezastru să obțină printr'o întinsă propagandă simpatia, prietenia și iertarea aliaților, prezentându-se ca victima Germaniei. Conții și baronii lor au cultivat până în ajunul victoriei germane și italiene cu aceeași fervență bunăvoințele franceze și engleze, până într'atât încât în ultimii ani, piețele Londrei și Parisului erau cu adevărat inundate cu cărți, broșuri și articole tipărite, precum se știe, cu monede falsificate în scopuri patriotice. Bărbații politici englezi ca Rothernere, miniștrii francezi ca De Monzie,

./.

Pierrot, Cot şi alţii, deveniseră maghiarofili cunoscuţi şi oaspeţii Budapestei. Ce să mai vorbim de propaganda lor în Anglia, de numeroasele conferinţe şi banchete ale contelui Stefan Bethlen, fostul prim ministru maghiar, în Marea Britanie ? Toate acestea nu s'au uitat. Si nici acest subit „volte face" în contra englezilor şi francezilor a doua zi după înfrângerea lor. Insăşi „sfânta" coroană a Sfântului Stefan n'a fost oare oferită oricui, englezilor în deosebi (Rothernere) pentru revizionism ?

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania nu poate să inducă însă în rătăcire pe nimeni şi mai ales nu pe Fuhrer.

Nimeni dintre conducătorii de azi ai Germaniai nu poate să cunoască mai bine ca Führer-ul Adolf Hitler pe unguri, negalomania lor lipsită de simţul realităţilor, aspiraţiile lor de continuă supremaţie, instiabilitatea revendicărilor lor neîncetate crescânde, cari au otrăvit şi cangrenat organismul monarhiei habsburgice şi l-au dus la disoluţie şi prăbuşire.

Si nimeni nu poate înţelege mai bine ca Führerul problema românească, îmbrăţişată cu caldă simpatie de Viena creştin-socială a D-rului Karl Lueger. Programul politic al marelui primar vienez de a uni popoarele Austriei în libertatea naţională prin federalizarea lor într'un imperiu condus de superioritatea tolerantă a culturii germane, program care a atras atât de mult pe români, a fost zădărnicit de ambiţiile maghiarizatoare ale Budapestei.

Noi am văzut cum Führerul nu a evitat a arunca în balanţă totul pentru salvarea puţinului şi cum a urmărit alipirea şi celei mai mici rămăşiţe ce n'a intrat

./.

încă în unitatea germană. Cum n'ar înţelege hotărîrea noastră de a sacrifica totul nu pentru mici rămăşiţe româneşti, ci pentru însuşi leagănul naţionalităţilor noastre care este Transilvania ?

Constituirea unei republici independente austriace la graniţa Reichului a fost considerată ca una din cele mai mari greşeli a tratatului dela Paris şi deaceea cea dintâiu lovitură mai gravă dată acestor tratate a fost Anschluuss-ul.

In ce priveşte Italia se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai viu, iar adevărurile noastre tot mai estompat la Roma. In raporturile italo-române este cea mai grea şi cea mai fără de precedent crimă ce străbatem. Renaşterea noastră ca popor şi ca stat s'a făcut prin Italia. De acolo ne-am adus istoricii - Invierea. Acolo zac şi astăzi oasele părintelui naţionalismului nostru politic, a episcopului Inochentie Micu-Clain, mort în exil la Roma. Ni s'a părut că Roma ne-a reînoit mandatul la Dunăre. Am urmărit cu bucurii şi nădejdi ascensiunea Ducelui. Când mai anii trecuţi Roma îşi trimetea vulturii în Albania, reconstituiam în paşii Ducelui clarviziunile Cezarilor. Neamul nostru aromân, pion al Romei, îi aştepta înfiorat.

Vedem o nouă arcuire a podului lui Traian la Turnu Severin prin Duce. Cel puţin spiritual. Si acum ce vedem ? Abandonarea hotarelor noastre ! Noui retrageri aureliene. Să fie cu putinţă !

Nu vrem să ne abandonăm unui patetism romantic. Putem totuşi să ne întrebăm : ce aşteaptă Roma dela maghiari ? Bararea anarhiei dela răsărit ? Noi suntem aceia cari am îndeplinit acest rol şi cari îl putem îndeplini şi în viitor, cu sau fără ei. Dar mergând pe

./.

această cale Ducele va dezarma cea mai serioasă dacă nu unică rezistenţă a hotarelor dela Nord ale Imperiului Roman resuscitat. Factorul cel mai de căpetenie în acest sud-est este Armata Română. Nu trebue demoralizat acest factor. Primim o colaborare cu ungurii, dar nu printr'o desfiinţare prealabilă a noastră, ce se încearcă prin desmembrarea Transilvaniei.

Deaceea îndreptăm apelul nostru către Duce, nu patetic, totuşi sincer: Duce, posturile avansate dela Dunăre cer Romei dreptate ! Dacă glasul nostru va fi ascultat, dacă greşeala săvârşită va fi reparată, totul poate fi încă salvat, însuşi interesul superior bine înţeles al poporului maghiar. Dacă nu, totul va fi pierdut. Cea mai mare grije a învingătorului este aceea de a doua zi după victorie.

Hotărîrea arbitrală dela Viena.

Hotărîrea arbitrală dată de cei doi miniştri ai Axei la 30 August la Viena a fost o lovitură catastrofală dată unităţii naţionale a poporului românesc şi unităţii geografice, politice şi morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentrucă nedreptatea părea de neconceput. Ea este în contradicţie cu toate declaraţiile anterioare că se urmăreşte o soluţie întemeiată pe dreptate şi ea va căuta să pună capăt odată pentru totdeauna diferendului maghiaro-român, întemeind o pace durabilă şi definitivă.

Soluţia schimbului de poporaţiuni, anunţat după Salzburg ca principiul de bază al acestei pacificări, inspirase multor români credinţa că, făcând chiar

unele sacrificii teritoriale dureroase, România va ajunge la stingerea definitivă a litigiului maghiaro-român, periculos păcii din centrul Europei. Se prevedea chiar, după criza unei operaţii sângeroase, o însănătoşire durabilă şi poate chiar un sentiment de simpatie pentru medicul operativ, urmată de o colaborare sinceră şi fecundă cu el.

Aceste aşteptări au fost grav desamăgite.

Hotărîrea arbitrală dela Viena constituie o flagrantă nedreptate şi nu poate fi menţinută pentru următoarele motive :

I/. Unitatea geografică a Transilvaniei, mărginită de jur împrejur de munţii cu părţile ei anexe (jud.Sălaj) cu un sistem orografic şi hidrografic propriu, cu căi de comunicaţii unitare, Transilvania formează o unitate geografică aproape ideală. Efectele acestei unităţi geografice au creoat şi partea ei istorică mereu unitară. Sub daci şi geţi, ca şi sub romani, în timpul invaziunilor străine, ca şi a voievodatelor sub turci, sub Habsburgi şi în sfârşit făcând parte din România Mare, ţara aceasta a avut întotdeauna aceeaşi soartă pe care au împărtăşit-o toţi locuitorii ei şi toate părţile ei. Niciodată în toată istoria ei cunoscută de 2500 de ani, dela Agatir şi până la hotărîrea dela 30 August 1940, dată la Viena, această ţară nu a fost tăiată în două şi împărţită nicio clipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intonabilă hotărîrea şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia creiată prin ea.

./.

II/. __Ruperea arterelor de comunicaţii şi a legăturilor economice__. Noua graniţă taie linia ferată Braşov-Cluj, care este artera de comunicaţie principală a provinciei. Tot astfel două râuri, Oltul şi Mureşul, îşi au isvorul lor pe teritoriul unguresc, dar continuă să curgă pe teritoriul românesc. In special Mureşul, râul central şi principal al Transilvaniei, răsare pe teritoriul maghiar şi se varsă în Tisa tot pe teritoriul maghiar, dar trece prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puţin 300-400 km. Plutăritul devine astfel imposibil fiind nevoit să treacă de două ori graniţe economice şi vamale.

III/. __Nerespectarea principiului naţionalităţilor__.

Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1.304.000 (50,2%) de suflete spre a elibera o minoritate ungurească de 968.000 (37.1%) de suflete. Dintre celelalte frânturi de popoare care locuesc pe acest teritoriu (germani, evrei şi puţini ruteni) trebue să se ţină seama cel puţin de voinţa minorităţii germane. Membrii ei în număr de aproximativ 72.000 au protestat hotărît contra deslipirii lor de România. Protestul saşilor din Bistriţa a mers chiar până la scene violente cu puţinii unguri din acea regiune şi la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei vreo 45-50.000 de şvabi din ţinutul Sătmarului, treziţi abia de curând la conştiinţa naţională, graţie tratamentului de specială bunăvoinţă aplicat minorităţii germane, în România, ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie, care sub regimul maghiar începuse să se transforme treptat în moarte na-

./.

ţională prin adoptarea progresivă a limbii maghiare.

Hotărîrea dată în arbitrajul dela Viena a lovit în primul rând principiul naţionalităţilor. De oricare parte s'ar găsi un observator al evenimentelor, fie de partea Axei, fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv, imposibil de tăgăduit, că supunerea unei majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi, atinge adânc principiul fundamental al constituirii statelor moderne, care este principiul naţional. Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază decât aceea a vieţii organice şi nu a unei personalităţi colective şi unitare care e naţionalitatea. Orice încercare de a nesocoti sau de a violenta drepturile ei este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului ei de autodeterminare, prin distrugerea libertăţii ei morale, dar este şi o greşală politică.

Ea stârneşte în mod fatal o reacţiune şi duce la lupte cari nu se pot sfârşi decât atunci când partea lezată este fie complet distrusă, fie din nou satisfăcută şi eliberată.

Nu putem crede că Axa urmăreşte distrugerea completă şi definitivă a românismului ca naţionalitate şi dispariţia lui depe harta Europei, încercare ce credem a fi nu numai monstruoasă, dar şi imposibilă de realizat. Dacă puterile Axei ar fi avut acest gând, ele nu s'ar fi mulţumit cu hotărîrea dela Viena, ci ar fi mers şi mai departe.

Cât timp însă existenţa unui stat românesc este principial admisă de puterile Axei, ca neformând o primejdie pentru ea, precum se pare că rezultă din hotărârea dela Viena, aceste stat românesc, oricât de

./.

slab, şi poporul românesc chiar lipsit de o viaţă de stat proprie, nu va putea să renunţe niciodată şi cu niciun preţ la aspiraţia de a trăi o viaţă naţională unitară, împreună cu toţi fii săi, oriunde se găsesc în majoritate şi continuitate teritorială cu massa principală a românismului. Acest drept imprescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să se stingă decât odată cu el însuşi.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunţe definitiv la partea din Transilvania, cedată în virtutea arbitrajului dela Viena. Felul cum a fost trasată noua graniţă, departe de a linişti poporul românesc, a izbutit dimpotrivă să-l convingă cu nouă putere cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui proprie. Deşi s'a căutat să se înglobeze în Ungaria un minimum de poporaţiune românească cu un maximum de poporaţiune maghiară, cuprinzând toate massele maghiare cu marea insulă etnică a săcuilor, cu numeroase enclave mărunte şi sate risipite din judeţul Someş, Cluj, Sălaj şi Sătmar împreună cu infiltraţiunile maghiare de lângă hotare, creindu-se un hotar, intrând în formă artificială şi absurdă a unui sac, totuşi nu s'a putut evita ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează, mai mult ca orice argumente, forţa blocului românesc în Transilvania şi caracterul ei majoritar indestructibil. Hotărîrea dela Viena are meritul incontestabil de a veni în sprijinul tezei româneşti şi de a face dovada practică şi ad oculos că Transilvania este o ţară în majoritate românească şi că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nicio silnicie şi nicio artificialitate.

./.

IV/. O greşală politică: creiarea unui nou iredentism revizionist şi a unor noui complicaţii

Să ni se îngădue să spunem cu sinceritate şi francheţă; credem că hotărârea dela Viena a fost prima greşală politică pe care a săvârşit-o Axa şi în special Germania, direct interesată în menţinerea liniştei în Europa răsăriteană. Ea a sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea şi dreptatea pe care Axa a anunţat-o că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine duşmănoasă împotriva Germaniei şi a Italiei.

Tratatul economic încheiat în Martie 1939 cu Germania este mărturia cea mai bună. In timpul războiului ea nu a schiţat niciun gest împotriva acestor puteri şi nu merita să fie tratată astfel.

Credem că în faţa acestor posibilităţi, Axa are tot interesul să pună capăt litigiului româno-maghiar pe altă cale decât aceea a unei nedreptăţi, care este rezultatul unei preferinţe nejustificate pentru una din părţile în litigiu.

Astfel hotărîrea de arbitraj a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două naţiuni vecine.

Pentru a satisface însă iredentismul maghiar absolut nejustificat, susţinând cauza unei minorităţi contra majorităţii, s'a creiat un iredentism românesc, de astădată legitimat de dreptul vecinic şi imprescriptibil al majorităţii naţionale care este aşezată în continuitate geografică şi etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două naţiuni va continua deci şi va putea să aducă tocmai în momente critice

./.

pentru Axă, surprize şi complicaţii. Pentru preîntâmpinarea lor este nevoie absolută de o revizuire imediată a verdictului dela Viena, revizuire care nu va coborî ci va înălţa prestigiul Axei.

V/. Un verdict dat cu eroare de drept şi eroare de fapt.

Inainte de pronunţare arbitrii au cerut guvernului românesc să declare dacă va recunoaşte obligativitatea pentru el a sentinţei ce urma a se da. In Consiliul de Coroană, întrunit în noaptea de 29 spre 30 August, guvernul respectiv, Regele Carol II, a comunicat celor prezenţi că România se află într'o situaţiune de îndoită coerciţiune, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoaşterea hotărîrii arbitrale de a doua zi şi întrucât trupele ruseşti, masate în mare număr la graniţa României nelinişteso hotarele Tării, prin numeroase incidente grave de frontieră şi se pregătesc să treacă Prutul. In aceste împrejurări Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al Tării, a luat în majoritate hotărîrea de a se supune sentinţei de arbitraj ce se pregătea la Viena. Atât Puterile Axei, cât şi guvernul sovietic au desminţit aceste două afirmaţiuni ale guvernului român. Nu a existat nicio notă cu caracter ultimativ a Axei Roma-Berlin şi nici ameninţarea cu războiu a guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus deci o hotărîre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea de altcum niciun drept de a aduce o hotărîre, în chestiile teritoriale ale României, precum a spus Dl. Iuliu Maniu în declaraţia făcută în Consiliul de Coroană din 31 August. Această afirmaţie a D-sale nu a fost

contrazisă nici de Regele Carol, nici de alţi membri ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărîrea dela Viena şi acceptarea ei din partea României fiind întemeiată pe o eroare de fapt şi pe eroare de drept, ea urmează să fie casată ca vicioasă.

Poporul românesc din partea sa înşelat şi grav prejudiciat de guvernul şi de Suveranul său a aplicat după scurt timp singura sancţiune ce se putea da într'un asemenea caz, îndepărtarea guvernului şi silind pe Regele Carol II să abdice la tron.

Concluzie.

Din toate acestea urmează că Transilvania, care formează o admirabilă unitate geografică şi economică, nu poate fi desfiinţată, nici subjugată sau sfâşiată în bucăţi. ci trebue să urmeze soarta pe care o vor dicta interesele ei solidare, îndrumate de poporul românesc, care-i formează majoritatea şi care a avut în trecut de atâtea ori - şi suntem siguri că o va avea şi în viitor - adeziunea poporului german şi o bună parte chiar a maghiarilor (dovadă manifestările repetate ale partidului maghiar ţărănesc şi Uniunea muncitorilor şi ţăranilor maghiari). Voinţa unanimă a poporului român din Ardeal, este menţinerea unităţii naţionale în România, deci o voinţă în perfectă armonie cu cursul marilor idei naţionale ce domină şi cu doctrina naţional-socialistă germană şi fascistă italiană. Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menţine ceeace Reichul şi Italia au realizat: întrunirea într'un singur stat a germanilor, ca şi a tuturor italienilor.

./.

Ideia unităţii naţionale este la temelia gândirii politice moderne în ce priveşte formarea statelor. Poporul românesc compus din 16 milioane de suflete, tinde de secole la unitatea sa naţională. El şi-a înfăptuit-o. Un neam în perfectă continuitate geografică şi etnografică, cu conştiinţa naţională unitară, cu unitatea naţională şi identitate de limbă uimitoare, împărţit în două confesiuni creştine, dar cu rit cu desăvârşit identic, cu o concepţie de viaţă şi de morală creştină unitară, atinsă din când în când numai de valuri străine, sociale, trecător suprapuse, în contra cărora a reacţionat însă întotdeauna, nu poate fi lipsit de dreptul unităţii sale naţionale. Din această Românie unită, nu poate lipsi în deosebi Transilvania, care este leagănul neamului românesc şi care a fost teatru a trei revoluţii naţionale în decursul a 150 ani, numai urmărind libertatea, independenţa şi unitatea Neamului Românesc. Distrugerea acestei unităţi constitue nu numai cea mai mare nedreptate pentru Neamul Românesc, ci o încălcare a principiilor moderne de Stat, dar şi oprirea unei activităţi care abia în 22 ani a făcut mari şi salutare schimbări spre civilizarea acestei părţi a Europei. Desfiinţarea feudalismului oprimător, reforma agrară, reforma totală a serviciului sanitar, înglobarea întregului bazin Dunărean şi a regiunii Carpaţilor într'o reţea modernă de comunicaţii, sunt numai o parte a înfăptuirilor care au apropiat regiunea noastră de Apus.

Prin realizarea unităţii naţionale, nu înţelegem asuprirea minorităţilor etnice cari sunt aşezate în corpul etnic şi geografic al poporului românesc. Problema minorităţilor se poate însă rezolva prin in-

./.

tituţii de Stat, care asigură manifestarea voinţei şi libertăţii individuale şi naţionale a tuturor popoarelor şi face posibil controlul vieţii de Stat.

Drept concluzie a acestora, subsemnaţii, în numele Transilvaniei şi Banatului, ne ridicăm solemn şi solidar peste orice diversitate de partide şi de opinie, împotriva ciuntirii teritoriului Ţării Româneşti şi în deosebi în contra ruperii unei părţi din Transilvania şi împotriva anexării ei la Ungaria.

Cerem respectarea hotărîrilor proclamate la Adunarea Naţională ţinută la 1 Decemvrie 1918 în Alba Iulia. Afirmăm voinţa noastră de a trăi, liberi şi independenţi şi uniţi pe străvechiul nostru pământ şi de a apăra cu orice mijloace şi cu supremul sacrificiu patrimoniul nostru naţional.

Facem apel la opinia publică a lumii civilizate să aprecieze just dreptatea cauzei româneşti şi necesitatea fiinţei Statului Român naţional, unit în hotarele lui etnice, şi rugăm pe Excelenţele Lor Führer-ul Adolf Hitler şi Ducele Benitto Mussolini să nu ratifice hotărîrea arbitrală dela Viena, care suferă de viciul de forţă de a fi adus pe baza unei adeziuni a unui guvern şi a unui Consiliu de Coroană, care nu aveau dreptul de a înstrăina vreo parte a teritoriului naţional şi care s'a adus în lipsa unei desbateri arbitrale contradictorii, mai ales că această hotărîre se întemeiază pe o eroare de drept, lezând adânc principiul dreptăţii şi utilităţii şi consideraţiunile de utilitate internaţională.

-----=-----

MEMORIU

Urmările catastrofale ale sentinței arbitrate dela Viena.

Rezerve principale

Arbitrajul dela Viena din ziua de 30 August 1940, este ca atare, un "unicum" în istorie. După cum a relevat domnul Iuliu Maniu în memoriul său adresat Fuhrerului și Cancelarului Reichului Adolf Hitler și Ducele Benitto Mussolini, acceptarea arbitrajului - și a sentinței arbitrale ce a urmat a doua zi - de către guvernul român de atunci, se bazează pe o eroare de fapt și una de drept.

Prin afirmațiuni false s'a creiat, în Consiliul de Coroană, ținut la București cu o zi înainte de sentința arbitrală, aparența că acceptarea sentinței arbitrale ar fi fost cerută de puterile Axei printr'o notă cu caracter ultimativ, o insinuare care a fost desmințită imediat după aceia de puterile Axei.

La această eroare a faptelor se mai adaogă și o eroare juridică prin aceia că însuși Consiliul de Coroană care în două sentințe - una premergătoare iar a doua ulterioară pronunțării sentinței - și-a dat adeziunea, conform spiritului legilor românești nu avem competință să dea o deciziune în ceiace privește teritoriul Statului, prin urmare deciziunile sale trebuiesc declarate nule și neavenite.

Dreptul exclusiv de a lua o hotărâre privitoare la apartenența sa și teritoriul său îi revine poporului român și în deosebi poporul român din Ardeal și Banat care și-a exprimat în 1918 alipirea sa de Regatul României.

Rezerve juridice.

In ceiace privește dreptul fundamental, se formulează următoarele rezerve și obiecțiuni motivate pe drepturile popoarelor:

Un "arbitrium" (Comisie de Arbitraj) nu se instituie conform principiilor general și unanim recunoscute ale drepturilor popoarelor decât în chestiuni cu interes redus și material dovedite litigioase în două State. Un stat nu poate aduce în fața unei Comisii de Arbitraj în nici un caz chestiuni în care este vorba de afirmarea puterii, a armatei sau a demnității sale. Un al treilea Stat nu poate niciodată pronunța în astfel de litigii o sentință într'adevăr justă. Interesele litigioase mai trebuie să fie de așa natură încât să poată fi cuprinse ușor într'o formulă de drept.

Nici unele nici celelalte din aceste principii nu au fost luate în considerare la Viena. Atunci când era cazul împărțirii corpului național român, a detașării a peste 1.300.000 de conaționali din totalitatea de circa 16.000.000 români, a fărâmițării

teritoriului țării care este leagănul românismului, a deposedării de o optime din avutul național, a a diminuării acelor frontiere de Stat cari au fost dovedite din punct de vedere istoric, economic și etnic și udate din belșug cu sângele înaintașilor noștri, desigur că se punea în joc puterea, onoarea și demnitatea poporului român și astfel de interese nu se pot cuprinde în nici o formulă juridică, nu pot forma prin urmare obiectul unei sentințe arbitrale.

Fără a aminti alte rezerve principale, cari ar putea fi relevate în număr mare, vom aminti numai câteva considerațiuni de ordin formal-juridic cari apasă apreciabil asupra acestei sentințe arbitrale.

Actul de compromis, inevitabil din punct de vedere al dreptului internațional, al cărui rezultat este sentința arbitrală sau nu a existat la sentința arbitrală dela Viena sau s'a bucurat de o considerare atât de redusă încât nu putea forma baza juridică a unei sentințe arbitrale juste.

Toate sentințele arbitrale, internaționale, cunoscute, se dau fie de un judecător unic sau de trei arbitri, dintre aceștia din urmă, doi sunt numiți de părți iar unul de o a treia putere, niciodată însă, decât în timpul actualei conflagrațiunii-nu s'a pronunțat sentințe arbitrale de doi reprezentanți a terțe puteri.

Este foarte inutil a mai invoca și alte rezerve de drept formal de ex.: audierea absolut insuficientă a părților înainte de pronunțare, posibilități de documentare insuficiente, întrebuințarea din partea Ungariei a unei hărți eronate care ar fi servit la însemnarea noilor frontiere; sau încă lipsa o complectă de motivare a sentinței arbitrale; căci se pare că suntem, în cazul dat, complect în afara stipulațiunilor dreptului internațional.

Dacă totuși s'a pronunțat o sentință, deși contra voinței naționale, semnată numai de un guvern efemer, deși poporul a manifestat imediat o reacțiune a cărei simtome mențin și în prezent într'o febră continua corpul național împărțit arbitrar, atunci cea mai mică pretenție a celui condamnat complect este ca această sentință arbitrală să fie respectată. Această pretenție este față de Ungaria care prin manevre obscure a reușit să inducă în eroare cele mai mari două națiuni europene care prin pretinsa sa misiune civilizatorie a reușit să valorifice compatrioții săi de naționalitate turanică de origină asiatică nu prea îndepărtată în proporția de unu la doi față de populația autohtonă română. Pentru circa 900.000 de unguri dintre care un număr de 600.000 de oameni aparțin națiunei separate de secuilor, au fost sacrificați peste 1.300.000 de români.

Cum își exprimă Ungaria recunoștința față de puterile Axei pentru sentința dată de aceste ? Ea lasă frâu liber instinctelor sale cari au ținut poporul autohton român în sclavie timp de mai multe secole,;face orice de a anula decizia luată la Viena de puterile Axei.

Vom discuta aci pe articole textul sentinței de arbitraj și vom dovedi că Ungaria a lezat în mod conștient și intenționat toate aceste articole.

Lezarea articolului I.

Cu toate că punctele de frontieră par a fi fixate definitiv în acest articol și nu ar fi admisibil modificări esențiale, Ungaria a reușit să readucă în discuție aceste puncte de frontieră. După nemaiauzitele orori săvârșite de unguri în teritoriile ocupate, cari au dus la întreruperea oricăror tratative directe între cele două țări, s'a răspuns la diferitele acuzări și intervenții ale Statului către puterile Axei ca un fel de hotărâre (din 27 Noemvrie 1940) după care frontierele nu par a fi determinate conform punctelor și localităților geografice fixate la

Viena ci după întinderea cadastrală a comunelor respective.
După o nouă serie de proteste din partea guvernului român nu se poate înregistra pentru apărarea punctului de vedere românesc ca rezultat al acestei îndelungate lupte cu guvernul maghiar, decât instaurarea a două comisiuni Mixte Germano-Italiene în orașele Cluj și .... și cari după cât se spune, încă nu au putut începe activitatea lor.

Lezarea articolului II.

Cum arată, în teritoriile cedate, "liniștea și ordinea deplină", după modelul maghiar în timpul ocupării și după aceia ?

Fără a intra în detalii vom încerca acum să facem bilanțul acelor orori îngrozitoare cari au fost săvârșite atât de armata ungară cât și de bandele de teroriști aliate ei și aduse, parțial, din interiorul Ungariei.

In tim ul ocupării teritoriului și în intervalul imediat următor, s'a săvârșit în teritoriile ocupate față de populația românească atrocitățile exact constatate și înșirate mai jos:

In comuna :

Cluj 50 morți
Oradea 71 morți
Tg.Mureș 20 morți
Trăsura-Sălaj 280 morți
Ip. " 162 morți
Mureșehii de câmpie 11 morți.
Brețcu Trei Scaune - 3 morți
Almașul Mare 10 morți
Cosniciu 14 morți
Marca 4 morți
Cerișa 5 morți
Cemăr 4 morți
Halmăjd 3 morți
Simleu 7 morți.

Apahida-Cluj 40 morți
Răstoci- " 24 morți
Hida " 12 morți
Zalău-Sălaj 5 morți

în total 725 de uciși.

2. Omoruri individuale, cu cruzimi deosebite, s'a scos ochii, s'a legat victima de coada de cal și a fost târâtă pe străzi, femei gravide au fost spintecate cu baioneta, alte victime au fost arse sau îngropate de vii, astfel de cazuri s'au întâmplat adesea și au fost constatate în toto teritoriul ocupat în următorul număr:

Preoți uciși împreună cu soție și copii	19
Avicați	2
Comercianți	3
Invățători	4
Funcționari și studenți	10
Polițiști concediați	48
Soldați concediați	21
Țărani	44
In total	151 victime.

La un loc cu cele 725 victime ale omorurilor în masă total general 876 victime.

Acest număr este puțin superior celui de 769 de morți stabilit de Comisia Inițială Germano-Italiană, dar mult mai mic decât numărul al celor într'adevăr uciși, care încă nici până în prezent nu a putut fi definitiv stabilit din cauză că sute de dosare încă nu au putut fi prelucrate și fiindcă chiar și în prezent se comit în teritoriul ocupat omoruri în masă față de populația românească.

./.

3.Lezări grave, prin răni de proectil sau cuțite, sau răni ușoare de toate felurile au fost comise de unguri din regiunile ocupate față de populația românească, fără a lua în considerare poziția socială și chiar față de femei și copii conform celor stabilite de comisia menționată, în 2206 cazuri.

4.Incendieri și jefuiri în magazine și case în cursul cărora s'ar fi produs pagube materiale de multe milioane și nu au lipsit nici cazuri de desonorarea de femei, au fost comise în următoarele localități : Cluj și suburbia Mănăstur, Cojocna Dej, Mediașul Aurit Pauşa, Nicula, Gherla, Surdești, Jucul de Sus, Gara Tunel, Someșeni, Vișeu-Maramureș, Bața, Florești și mai multe comune din Valea Vișeului (Maramureș). Numărul acestor cazuri a fost stabilit tot de comsiunea menționată la 698.

4. In următoarele comune au fost pângărite biserici și mânăstiri : Tg.Mureș, Bucsad (Satu-Mare), Prodănești, Romița și Tg.Lăpuș.

La acestea se mai adaugă și cele cinci biserici greco-catolice românești, demolate până la temelie în județele Ciuc, Treiscaune și Odorhei precum și distrugerea de biserici greco-ortodoxe în mai multe comune din teritoriul ocupat. In această chestiune ne vom permite să prezentăm un memoriu separat de indată ce vom obține date exacte.

6. Abuzuri și ilegalități ca de ex.:jefuirea refugiaților furturi de alimente și nutreț, batjocorirea în masă a populației românești, desbrăcarea soldaților dezarmați.

Cea mai gravă abatere de acest gen este îndepărtarea din teritoriul ocupat a aproape tuturor funcționarilor de Stat și administrativi și a pensionarilor români a căror număr se ridică <u>la zecile de mii</u>, cari astfel au trebuit să devină refugiați nevoiași.

Concomitent cu ocuparea teritoriului a început, pe lângă atentatele de mai sus, o altă acțiune de mare anvergură, după o metodă specifică maghiară, ale căre scop este :

1. Expulzarea din teritoriul ocupat a tuturor românilor din pătura cultă, pentru a lipsi astfel țărănimea română de pătura sa conducătoare spre a face posibilă subjugarea și desnaționalizarea ei.

2. Deposedarea populației românești și bunurile ei.

3. Transformarea majorității românești din teritoriul ocupat într'o minoritate.

<u>Primul scop</u> a fost urmărit astfel :

a. Pătura cultă românească a fost intimidată și încarcerată după cum se poate dovedi în <u>934</u> de cazuri.

b. Ceilalți români aparținând acestei pături sunt expulzați după un sistem special unguresc :au fost goniți noaptea îmbrăcați sumar, din locuințele lor, în încarcerați, și pe urmă închiși în vagoane de vite plombate împreună cu femei și copii -fără a lua în considerare poziția lor socială, preoți și episcopi, învățători și profesori universitari - ținuți acolo 48 de ore și după aceia trecuți peste noua frontieră. Aceste procedeu a fost aplicat unui total de 467 de persoane.

Al <u>doilea scop</u> a fost urmărit, până în prezent, cu următoarele mijloace edificatoare:

a. Avertismente semi-oficiale către populația românească în sensul că averea îi va fi expropiată și plătită numai cu bonuri pentru a determina astfel populația la vânzări eftine.

b. Sechestrarea bunurilor celor expulzați.

c. Interzicerea înregistrării contractelor de vânzare a bunurilor românești chiar dacă aceasta s'a făcut înainte de sentința arbitrală dela Viena.

./.

d. Impiedecarea schimbului de bunuri între cetăţenii români şi maghiari; deasemenea a vânzării de bunuri între români.

e. In acelaş scop au foat declarate ca nepotrivite pentru scopuri şi credite şi sistate micile bănci româneşti.

f. Expropierea şi isgonirea - de către trupele ocupante a mai multe mii de ţărani români cari, la timpul lor, au fost împroprietăriţi în acelaş mod ca şi ţăranii maghiari, prin reforma agrară română.

g. oO măsură care întrece toate îngrădirile referitoare la bunurile românilor din teritoriul ocupat, este ordonanţa ministerială apărută în M.Of.maghiar Nr.23 din 1941 sub Nr.1440. Este o dispoziţie unică în analele unui Stat juridic care desconsideră toate principiile de drept imaginabile; pe de o parte să fie expropiate toate bunurile obţinute de ţăranii români prin reforma agrară; pe de o altă parte să se ia pur şi simplu orice spor de avuţie, realizat dela 1918 încoace, dela români; mai mult încă graţie unui sistem de despăgubire draconic poate fi distrusă în mare măsură şi averea de dinainte de războiu a românilor deveniţi paria în Ardealul ocupat.

Reforma agrară românească prin care s'a împărţit în întreaga ţară şi în deosebi în Vechiul Regat toate latifundiile româneşti, reformă ale cărei principii avansate, sociale şi economice au procedat într'un anumit sens ideile şi reformele naţional socialiate; această reformă construită şi deasupra oricăror nimicuri natural-şoviniste care a înzestrat la fel pe ţăranii maghiari ca şi pe cei români cu pământ - era doar vorba numai de îngrădirea latifundiiloe întinse peste măsură - este astăzi anulată prin ordonanţa menţionată. Această măsură şovinistă şi reacţionară care distruge printr'o singură lovitură o parte apreciabilă a averei ţăranilor română tinzând a reface latifundiile condamnabile de odinioară descoperă intenţia Ungariei de a nu se încadra sincer în noua ordine europeană.

Al <u>treilea</u> scop se urmăreşte pe calea de mai jos:

a. Imediat după intrarea lor, trupele maghiare de ocupaţie au isgonit din localităţile lor situate dealungul frontierei <u>toţi coloniştii români, cari se ridică la multe mii</u> silindu-i să emigreze în teritoriul neocupat.

b. Pentru a intimida populaţia ţărănească română şi pentru a determina să părăsească teritoriul ocupat s'au dispus încarcerări în masă, constatate de comsiile menţionate în <u>6031</u> de cazuri.

c. In teritoriul ocupat, în deosebi dealungul <u>noului</u> frontiere s'a făcut isgonirea în masă a populaţiei româneşti, evacuarea complectă a comune întregi de locuitorii lor (printre cari preoţi şi învăţători, femei şi copii), cei isgoniţi au fost jefuiţi de bunuri. (Dintre aceste nemaiauzite fapte rele nu amintim decât două: cazul dela Poiana Sărată (Trei Scaune) cu 1.400 de victime 162 de familii de ţărani români cu toţii membrii ei.

d. Recensământul actual din teritoriul ocupat se face cu mijloace rafinate (în cari s'au specializat ungurii în curs de decenii), pentru ca numărul românilor de acolo să pară cât mai mic.

<u>Lezarea articolului 3.</u>

Sensul acestui articol trebue astfel înţeles că executarea lui va începe imediat după pronunţarea sentinţei arbitrale, această executare se împiedică prin următoarele mijloace:

Românii expulzaţi de unguri, cari vroiau să se întoarcă în cea mai mare parte, în teritoriul ocupat, au fost împiedicaţi.

Aceşti expulzaţi nu au putut aduce în teritoriul neocupat din averea lor mişcătoare aproape nimic din cauza şicanelor din partea autorităţilor maghiare.

./.

Lichidarea averilor imobile este deasemenea imposibilă şi anume din motive indicate la discuţia articolului 2.

Aplicarea articolului 4 de către România.

Ca un contract izbitor cu această comportare a ungurilor vom indica procedeul Statului român.Ungurilor cari au dorit să opteze pentru statul Maghiar li s'a acordat atât pentru persoana lor cât şi pentru bunurile mobile pe cari voiau să le treacă peste frontieră - deplina libertate şi numeroase facilitări.Nu s'au interzis schimbul de averi şi vânzarea bunurilor imobile.Cu toate acestea emigrările ungureşti în teritoriul ocupat au fost disproporţional mai reduse decât inigrarea din teritoriul ocupat în acel neocupat,desigur din cauză că aici li se arătau ungurilor bunăvoinţă putându-şi vedea liniştiţi de ocupaţie şi nu au fost expuşi în privinţa averii şi persoanei lor la şicane sau erori.

Viaţa ungurilor cari sunt încă în prezent în România este, în comparaţie cu viaţa mizeră a românilor din Ungaria,un adevărat Eldorado.

Lezarea articolului 5 de către unguri.

Măsurile luate de unguri în această privinţă sunt o dispreţuire provocatoare a dispoziţiunilor cuprinse în acest articol al sentinţei.Obligaţia "solemnă" luată de guvernul maghiar de a considera toate persoanele de rasă română ca egal îndreptăţite cu ceilalţi cetăţeni maghiari, a fost lezată printr'o serie întreagă de înjosiri,persecuţii şi chinuri morale.

In acest sens putem aminti următoarele măsuri:

Inchiderea de şcoli româneşti ;

Suspendarea aproape a tuturor ziarelor şi revistelor româneşti;(în întreg teritoriul ocupat nu s'a permis decât un singur ziar pentru cei aproape 1.500.000 cetitori români);

Impiedecarea reprezentării românilor în Parlamentul maghiar;

Cenzură severă privitor la întrebuinţarea limbii române în uzul zilnic şi în corespondenţa scrisă,chiar şi în convorbirile particulare de stradă ;

Diferite mijloace de constrângere pentru excluderea limbei române chiar şi dela servicii divine.

Lezarea articolului 6.

In privinţa aranjării de chestiuni izolate pe calea unor tratative directe,ulterioare,rezultatul se cunoaşte şi se ştie la ce pot duce astfel de tratative direct cu ungurii.

Dela începutul tratativelor directe cu ungurii şi-au arătat intenţia clară de a împiedica un rezultat pozitiv al acestora pentru ca,în acest timp,populaţia română din teritoriul ocupat să rămână expusă atrocităţilor maghiare bine cunoscute.

Ca pretext pentru această tergiversare fără sfârşit,se invoca discuţia despre prioritatea chestiunilor economice respective minoritare.Din partea ungurilor s'au ruşcat în cumpănă, pentru dovedirea acestei priorităţi,un număr nesfârşit de argumente false,cu intenţia învederată de a stoarce dela români cât mai multe avantagii economice (îndeosebi livrări de combustibil) spre a pregăti astfel acţiunea războinică pentru aşanumită "eliberare" a restului Ardealului.

Lezarea articolului 7.

Din cele precedente se învederează destul de clar litigiul existent între cele două ţări. Fără a lua în considerare procedură sa care nu rezistă niciunei critici,guvernul maghiar a preferat,în felul său arogant,să nu considere demn a răspunde

./.

la câteva note de protest ale guvernului român.

Pe de altă parte, clauza prevăzută în acelaş articol, după care eventualele neînţelegeri să fie supuse guvernelor Marelui Imperiu German şi a Regatului Imperiului Italian, nu au dis, după cum am mai avut ocazia să amintesc, la alt rezultat decât la instaurarea comisiunilor mixte susmenţionate.

Concluzii finale.

După ce am avut onoarea să supun, în cele precedente unei examinări atât din punct de vedere principal cât şi al dreptului internaţional, conţinutul sentinţei arbitrajului dela Viena; după ce s'au indicat dovezi numeroase că sentinţa este desconsiderată în părţile sale obligatorii şi că guvernul maghiar pare a provoca nu numai Statul Român ci şi Marele Imperiu German, precum şi Regatul şi Imperiul Italian, îmi rămâne să mai analizez ce ar fi în drept să obţină poporul mutilat şi totuşi leal şi decis al României dela Marele Imperiu German şi conducătorii săi.

Fără a lua în considerare cele întâmpinate la Viena; fără a lua în considerare răspunsul pe care l-a dat poporul nostru la această nedreptate; fără a lua în considerare că niciodată nu ne vom putea declara de acord cu o astfel de mutilare a corpului nostru naţional însângerat; făcând abstracţie de toate acestea poporul român se străduieşte deocamdată, adică până la data reintegrării unităţii sale naţionale, să obţină pentru conaţionalii săi aflaţi momentan sub dominaţie forţată maghiară, următoarele uşurări:

1. Incetarea tuturor samavolniciilor practicate şi astăzi încă de autorităţile maghiare;
2. Inapoierea în teritoriul ocupat a tuturor expulzaţilor, precum şi a coloniştilor izgoniţi de pe pământurile lor;
3. Suprimarea tuturor măsurilor cari interzic circulaţia bunurilor dintre români respective dintre aceştia şi aparţinătorii altei naţiuni, precum şi a acelor măsuri care interzic transferul bunurilor astfel câştigate; abrogarea tuturor prescripţiunilor cuprinse în ordonanţa ministerială susmenţionată (Nr.1440/941) cari tind la deposedarea proprietăţii româneşti;
4. Luarea de măsuri pentru aplicarea fără fricţiuni a clauzei cuprinsă în articolul 3, al sentinţei arbitrale după care optanţii vor fi despăgubiţi pentru bunurile lor nelichidabile în valoare integrală;
5. Desfiinţarea tuturor măsurilor cari tind la micşorarea numărului românilor din teritoriul ocupat (de ex.: izgoniri, expulzări, acte de teroare, închiderea graniţelor pentru repatriaţi, refuzarea vizelor consulare, etc. etc);
6. Deasemenea desfiinţarea tuturor măsurilor cari urmăresc îngrădirea vieţii culturale a românilor din teritoriul ocupat, înapoierea preoţilor expulzaţi şi a episcopilor lor, trecerea lor în bugetul Statului, deschiderea de şcoli în limba română, libertateat presei.

In concluzie poporul românesc stabileşte pretenţia să se dea posibilitate conaţionaliştilorlor din teritoriul ocupat de unguri să-şi continuie viaţa, atât din punct de vedere cultural cât şi moral şi economic, în exact aceleaşi condiţii ca în ţara lor înainte de ocupare.

Pentru ca aceste măsuri să fie mai uşor aplicabile în timpul tranziţiei, ne permitem a propune ca numărul actual al membrilor consiliilor să fie sporit şi complectatcu organe civile, şi ca aceştia din urmă să fie înzestraţi cu împuternicirile necesare pentru a putea ezopera respectarea de către autorităţile maghiare a dispoziţiunilor ce vor trebui luate.

./.

Cu toate acestea nu renunţăm la speranţa noastră fermă că, într'un timp ce poate fi prevăzut, ni se va face dreptate completă şi că sentinţa dela Viena nu va fi menţinută ca o hotărâre definitivă.

Marele Reich German care şi-a fixat ca scop o pacificare durabilă a Europei şi introducerea unei noui ordine europene pe bază sănătoasă, care mai vrea să evite necondiţionat repetarea greşelilor dela Versailles, -având conştiinţa adâncă că o pace durabilă şi dreaptă nu se poate baza niciodată pe o satisfacere unilaterală a intereselor naţionale - că pe lângă factorii politici vor trebui considerați în acelaş timp şi cei sociali, culturali şi economici - nu va putea tolera, suntem ferm convinşi că sentinţa arbitrală dela Viena care a adus două naţiuni centrale ale viitoarei Europe unite la duşmănie nemiloasă şi nu o va putea menţine sfidând orice sentiment de dreptate; sperăm cu încredere nestrămutstă că poporul român, acum disperat, dar întotdeauna loial şi care are menirea de a fi un pivot fundamental în Europa vii care, i se va acorda deplina satisfacţie din partea Marei naţiuni germane.

Anexe :

1. Textul sentinţei arbitrale dela Viena.
2. Traducerea în limba germană a scrisorii adresate în limba italiană de Excelenţa Sa Episcopul Aftenie către Nunţiul Apostolic din Bucureşti, Excelenţa Sa Andrea Cassulo în care se descriu şi confirmă o parte din strocităţile şi persecuţiile religioase comise de unguri în Ardealul ocupat.
3. O hartă înteanţionat eronată, amintită în pagina 2 a prezentului memoriu, pe care românii sunt trecuţi cu aceiaşi culoare cu care ar fi trebuit să fie însemnată de fapt populaţia maghiară. Prin aceasta s'a învederat arbitrar majoritatea română din teritoriul ocupat ca o minoritate.

806
Anexa No. 9
80
327
328

OPERAT LA FIȘE

DOMNULE GENERAL ANTONESCU,

Din nou pe această cale, în credința că ne servim Patria, ne adresăm Dvs. Supunem verdictului istoric străduințele noastre de a vă opri de pe panta unor greșeli ce lovesc crunt în viitorul acestui Neam. In scrisoarea precedentă vă semnalăm pericolul pe care guvernarea Dvs. cel puțin așa cum s'a desfășurat până acum, nu numai că nu îl poate înlătura, dar contrariul sporește. Și vă indicăm o serie de măsuri urgente și salvatoare. De astă dată vă indicăm o a doua serie. Este vorba de ridicarea barierelor naturale, etnice și politice, în calea pericolelor multiple de dispariție națională ce ne amenință ; adică este vorba de libertatea funcționării diverselor grupări și partide politice. In acest sens v'a fost înaintat de Dl. Iuliu Maniu și Dinu Brătianu un memoriu. Desigur fiindcă nu puteți justifica cu nimic menținerea unei măsuri tiranice și a unui atentat la libertățile și demnitatea Nației și a fostului rege Carol II. El suprima partidele politice pentru a-și putea exercita tirania, jefuirea Țării și imoralitatea în care se bălăcea împreună cu tot regimul său de tristă memorie. Dar Dvs. aveți cumva, de ascuns o imoralitate a regimului, sau vreți la fel, să vă mențineți prin tiranie ? Căci o justificare temeinică, ca și dânsul nu veți putea găsi. Rolul partidelor și grupărilor politice, în evoluția noastră politică, socială, culturală și economică, este de netăgăduit. Viața și opera lor este însăși istoria noastră națională. Și Nația care își mușcă propria-i istorie își pregătește catafalcul. Ce lovituri se dă nației și cât de grozavă este culpa conducătorului care practică o asemenea acțiune de dizolvare și proscriere a unei organizațiuni politice a strigat-o legiunea când a fost dizolvată și când l-a asasinat pe I.G. Duca și Armand Călinescu. Ceiace atunci a fost o crimă astăzi, printr'un staniu avator moral a-ți vrea să înfățișați ca o necesitate de Stat. Dacă morala se poate restălmăci după necesitate, nu se va putea tăgădui faptele. Nu veți putea tăgădui opera națională gigantică a partidelor. Nu veți putea tăgădui că partidele politice din nimic au făcut o Țară, un Stat național și independent. Nu veți putea tăgădui că partidele politice au făcut România mică și mare realizând supremul ideal național ; unirea tuturor Românilor. Nu veți putea tăgădui că partidele politice, au câștigat toate războaele și toate luptele naționale, poporul român fiind condus astfel încât, să poată înscri cele mai mărețe pagine de glorie. Tot așa cum nu veți putea tăgădui că, un regim de dictatură a pierdut rușinos o treime din Țară, în timp ce un alt regim de dictatură aducea Țara sub ocupația inamică, distrugându-i independența și înfometându-o. Până acum în lumina rezultatelor istorice se poate spune : România subpartidele politice în cinci decenii se creiază, se înregește, înfrânge dușmanii săi seculari și este mare ca și mică, un important factor internațional, militar, politiv și economic, România în trei ani de dictatură pierde în mod groasnic de rușinos cinci milioane de

./.

Români o treime din teritoriu, devine de bună voie o colonie germană, cade sub ocupaţie inamică fiind transformată în teatru de războiu. Fără a mai vorbi de prosperitatea economică din timpul partidelor politice, comparativ cu situaţia dezastruoasă din timpul dictaturii Dvs. este de ajuns să menţionăm că poporul român a putut să iasă din caverne şi din iobăgie, din robia milenară a stăpânirilor străine, a putut să ajungă la o viaţă de Stat naţional, în fine să se valorifice sub toate formele ca un crucial factor internaţional, numai atunci când, a ajuns la formula partidelor politice. Şi a decăzut fulgerător, acolo, de unde a plecat, atunci când, a renunţat şi a fost criminal lipsită de sistemul partidelor politice. In Vechiul Regat ca şi în Ardeal, poporul românesc a ajuns la o cunoştinţă naţională şi a putut-o manifesta organizându-se în lupta pentru realizarea unităţii şi independenţii naţionale numai datorită partidelor politice. Dacă sistemul organizaţiunilor politice diverse, de continuă luptă frământare şi emulaţie, s'a dovedit cel mai bun pentru dinamizarea şi contribuţia Naţiei la creiarea propriei soarte, acelaş sistem s'a dovedit a fi cel mai rodnic în selecţionarea elitelor şi marilor bărbaţi de Stat. Goleşti, C.A.Rosetti şi Dimitrie Brătianu, Vasile Alexandri, Costache Negri, Ion Ghica, M.Kogălniceanu, Al.I.Cuza, Petre Carp, Titu Maiorescu, Niculae Filipescu, Ionel Brătianu, Tache Ionescu, Mareşal Averescu, Vintilă Brătianu, A.C.Cuza, Ion Mihalache, Corneliu Codreanu, au aparţinut partidelor politice. Raţiu, Goldiş, Amos Francu, Lucaci, Goga, Pop de Băseşti, Vaida Voevod şi Iuliu Maniu pentru a cita numai câtiva din marii luptători ai Ardealului, tot unui partid politic au aparţinut. Dvs. înşi-vă D-le General aţi putut fi remarcat, valorificat şi datoraţi ascensiunea aceluiaşi sistem politic şi exponenţilor săi.

Regimul de dictatură va veni, va persecuta, va hărăzi închisoare şi proscriere. O soartă mult mai tragică a avut promotorul ideii dictatoriale în România, Corneliu Codreanu, din partea dictaturii fiind omorât. In timp ce valorificarea, selectarea ascensiunea sa, ca şi a mişcării legionare se datoreşte exclusiv sistemului partidelor politice, nu s'ar fi putut întâmpla acest lucru sub un regim de dictatură. Comparaţi falanga numeroasă a titanilor de mai sus pe care i-a dăruit Ţării partidele politice, cu numele de hoţi, de lichele, de nulităţi şi de asasini care au vorbit prin faptele lor în cei trei ani de dictatură, în Septembrie 1939 şi Noembrie 1940, partidele politice aşa cum au fost ele, oricâte învinuiri li s'ar aduce nu se poate contesta că au păzit ţara de comunism şi de luptele de clase.

Ceiace nu poate regimul Dvs. Admiţând că partidele politice ar fi fost roase de mulţimea păcatelor cu care au fost încriminate şi că legiunea ar fi fost leacul acestui rău care au fost partidele, atunci este clar : regimul partidelor politice are încă o însuşire, conţine în structura lui intimă proprietatea de a da, automat, în măsura răului şi antidotul necesar. Ceiace, după cum observaţi, Domnule General din practica proprie şi de aiurea, că nu se întâmplă cu dictatura şi regimurile totalitare.

Partidele politice, au corespuns în totul până la urcarea pe tron a fostului rege Carol II. Cea mai vastă şi mai perfidă operă posibilă de distrugere a partidelor politice era inaugurată, a doua zi după urcarea pe tron.

./.

Din înălţimea unei instituţii cu un prestigiu olimpic, a unei popularităţi nemai întâlnite, folosind încrederea quasimanimă a întregului popor, beneficiind de o inteligenţă sclipitoare, de o cultură şi pregătire care pusă în slujba binelui şi moralei, ar fi făcut din dânsul un mare suveran. Carol II lucra diabolic. Fostul Rege nu era călăuzit decât de gânduri haine de răzbunare, de domnie tiranică, de dorinţa de a îngenuchia pe toţi şi orice forţă care eventual ar fi stat în calea domniei de jaf, de desmăţ şi de conrupţie, ce vrea s'o realizeze. Aceste obstacole erau partidele politice, conducătorii şi cadrele lro de frunte. Ele trebuia distruse, cei incomozi deasemeni distruşi sau imobilizaţi, istoria va avea să lămurească în acest sens, cadrul şi misterul dispariţiei tragice a lui Vintilă Brătianu şi I.G.Duca, două obstacole în calea funestelor planuri regale. Urmează după cinci ani uciderea lui Corneliu Codreanu, ales şef de organizaţie politică. Sub nici o domnie, nicăeri pe glob n'au dispărut vreodată, aşa de groaznic, atâtia şefi de partide şi guverne ca sub domnia înecată în sânge a lui Carol II.

Naţiunea întreagă era învrăjbită, partidele aruncate în luptă pe viaţă şi pe moarte şi compromise. Şi lovite în cea mai fundamentală, în cea mai caracteristică funcţiune politică şi naţională cu care erau înzestrate : selecţionarea cadrelor de elită şi valorile noastre politice. Ceiace a avut drept rezultat nenorocit penuria de adevăraţi oameni de Stat, de care a suferit România în ultimii zece ani. Regele Carol îşi alegea în dispreţul oricărui criteriu de selecţie a instrumentelor sale docile impunând partidelor politice cadrele care îi conveneau. Aşa şi-a recrutat bandele de tâlhari şi nulităţi cu care a guvernat şi a dominat cum a vrut.

Elementele de valoare erau date la fund. Adevăraţii oameni politici şi conducători erau ostracizaţi.

Nu se va putea uita lupta pe care a dus-o fostul Rege prin presă, prin creiaturile sale şi cu toată forţa aparatului monarhic în sens, zece ani de zile contra domnilor Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, George Brătianu, Ioan Mihalache, Mareşal Averescu şi dela o vreme Corneliu Codreanu.

Trebue recunoscut că fostul rege într'o măsură şi-a atins obiectivele.

A compromis, a murdărit , a fărămiţat şi subordonat în mare parte viaţa noastră publică.

Nici un compartiment din viaţa naţională nu a putut să nu plătească acest tribut de decadenţă. Câte forţe şi câţi oameni valoroşi şi cinstiţi, fostul rege prin corupţia, machiavelismul său, n'a compromis, şi n'a utilizat în rău şi nu le-a aruncat ca pe nişte sdrenţe în mlaştina domniei sale.

Veţi răspunde poate Dvs. şi grăbiţii Dvs. legionari : Ei bine indiferent din ce cauză, partudele politice sunt astăzi distruse, sistemul lor perimat. Ele şi-au semnat actul de deces prin aducerea fostului rege. Inexact.

Sistemul lor din contră şi-a dovedit necesitatea lor inexorabilă. Căci tocmai lupta pentru desfiinţarea şi abolirea lui provizorie, adus la cea mai nenorocită şi mai ruşinoasă pagină din istoria noastră, perioada din 1930 şi până astăzi. Apoi partidele politice nu au fost desfiinţate, în fapt. Ele există, astăzi, mai mult ca oricând, puternice, purificate şi gata să ia răspunderea epocală de salvarea neamului. Ele, apoi, ca orice organism sănătos au ra-

./.

ţionat contra Virusului introdus în organismul lor şi,l-au eliminat.A luptat şi au reuşit să-l doboare pe fostul Rege Carol II şi regimul său. Căci nu Dvs.Domnule General dela mânăstire şi nici legionarii care erau mulţi fugiţi peste graniţă,unii erau în pământ alţii umpleau închisorile iar majoritatea legionarilor erau plecaţi respectuoşi şi sfioşi pe scările tronului, l-aţi doborât pe fostul rege. Când el v'a chemat să vă dea puterea şi prin toate mascaralele care s'au înscenat atunci, el trăda, declarând elocvent, cine i-au fost adevăraţii duşmani, cui îi datora căderea, Dvs. şi Legiunii, sau Domnilor Iuliu Maniu, Dinu şi Gheorghe Brătianu Ion Mihalache A.C.Cuza, etc....

Partidele politice şi sistemul lor de viaţă publică a vrut să-l distrugă Carol II. A reuşit declarându-se lor luptă pe viaţă şi pe moarte să prăvălească ţara.

Dar nu le-a desfiinţat ci a fost el înfrânt.Agonizând în domnie, ca o panteră lovită mortal administrează o ultimă lovitură celui ce l-a doborât, partidelor politice.

Vă cheamă pe Dvs. şi pe legionari la putere, vă lasă executării testamentari ai domniei sale. Adică să-i acoperiţi corupţia, jafurile şi greşelile care au distrus ţara să-i continuaţi domnia întocmai.Mai ales săi continuaţi lupta contra partidelor politice, contra lui Maniu, contra Brătienilor şi ai celorlaţi oameni politici. Cei adevărat, împreună cu legionarii vă dovediţi adevăraţi executori testamentari şi bravi continuitori ai defunctei domnii !

Totuşi, nu veţi reuşi mai mult decât Carol II.Partidele vor rămâne.

Veţi reuşi numai,să faceţi şi mai mult rău ţării.

Partidele politice rămân rezerva la care de va apela a reface istoria glorioasă a României de ieri.

Ele conţin astăzi cele mai numeroase contingente ale elitelor naţionale.Ele sunt cotate cu experienţa cu capacitatea şi cu tradiţia conducerii de Stat şi a treburilor publice.Ele au ceiace este mai important,toate figurile simbolice ale trecutului nostru politic, pe care se poate sprijini Axa vieţii noastre publice,însănătoşite şi într'adevăr naţionalizate.Este suficient să pomeneşti numele D-lor Iuliu Maniu,Dinu Brătianu, Gheorghe Bratianu Ion Mihalache,A.C.Cuza şi veţi vedea acum figura oricărui român se iluminează de bucurie şi încredere în destinele Naţiei.

Şi acum să stabilim Domnule General un fapt istoric: sunt vinovate partidele politice de aducerea în ţară a fostului rege Carol II,fără de care n'am fi ajuns unde suntem ? Nu ! partidul liberal prin Ion Brătianu l-a isgonit ca nevrednic,anticipând prin geniul acelui mare om de Stat toată gama nenorocirilor ce adopta ţara sub domnia carlistă.

Desigur,acolo, dincolo de mormânt îndurerat de tragedia neamului are amara satisfacţie de a-şi vedea confirmate prevederile politicei sale,odinioară neînţelese şi taxate vătămătoare Naţiei.Profitând de golul lăsat prin moartea lui Ionel Brătianu, fostul rege a venit pe tron adus de popor.căci acesta este adevărul: Fostul rege a fost adus de popor încrezător şi plin de speranţă în domnia sa.Cine au fost factorii cei mai activi care au luptat şi determinat venirea în ţară a lui Carol II ? Armata reprezentată prin o serie de ofiţeri capabili şi tineri,tineretul intelectual şi studenţimea,o serie de personalităţi politice,culturale şi economice.Aceste elemente,ani dearândul au luptat pentru cauza celui isgonit.

./.

Incât, ori cum fostul Rege se putea înscăuna la un moment dat și peste vrerea partidelor politice, așa cum a și fost de fapt.

Deci studențimea, tineretul român în genere, care mai pe urmă drept recompensă a fost măcelărit și întemnițat, pleada gerantelor noastre militare cărora și lor era rezervată aceiași recompensă, în fiena majoritatea publicisticei române în frunte cu: Nae Ionescu și Nichifor Crainic, cu toții au făcut tot ce era posibil ca să aburce țara nebunește sub călcâiul lui Carol II. Apoi personalități politice de mâna întâia, d-nii: Manoilescu și Vaida Voevod, răposații Goga, Grigore Iunian, Griguță Filipescu, etc.; precum și foarte mulți dintre conducătorii legionari morți sau vii, n'au cruțat nimica pentru a instaura domnia celui care să le plătească așa de groaznic polița lui de recunoștință. Dacă, deci nu l-au adus, ce au fost atunci partidele politice, când fostul rege a aterizat în țară? O mare fracțiune a partidului liberal, condusă de Vintilă Brătianu și I.G. Duca cu orice risc au luat atitudine contra, recunoscând noua domnie. Ce au făcut restul liberalilor și național-țărăniștilor? Partidele politice, organe sensibile ale voinței și năzuințelor naționale, în plus național-țărăniștii, mai ales experimentând prin guvernare necesitatea activității monarhice și gravitatea acestei lipse, au socotit că poate fi mai util pentru țară, de a-l accepta pe noul Suveran ca atare îngrădindu-l cu o serie de angajamente și de măsuri de prevedere. Ceiace s'a dovedit în scurt timp, că nu sunt de niciun folos. In acest moment și până a fost izgonit, domnii Iuliu Maniu și George Brătianu i-au fost amicii ireductibili. Și cei dintâiu care i-au declarat răsboiu, semnalându-i intențiile și demascându-i politica criminală și anti-națională, Domnul Iuliu Maniu din capul locului a fost urmat de Domnul Ion Mihalache și de elita fruntașilor ardeleni.

Numărul opozanților domniei carliste s'a sporit cu D-nii Gh. Brătianu și amicii săi, în fine cu Mareșalul Averescu și în 1938 în mod activ cu Dl. Dinu Brătianu și majoritatea partidului liberal.

Mișcarea naționalistă română, inclusiv legiunea și Corneliu Codreanu, abia în 1936 ia timid atitudine contra domniei de pomină iar hotărâtă atitudine în toamna anului 1937, când Corneliu Codreanu vine alături de Dl. Iuliu Maniu subscriind la toate lupta anti-carlistă. Iar Domniei Voastre Domnule General, abia în 1938 deveniți cruciatul anti-carlist.

Așa dar, partidele politice nu pot fi acuzate de aducerea fostului Rege. L-a adus poporul românesc care și-a primit din greu pedeapsa pentru această nebunie.

L-au adus militarii, foarte mulți publiciști și oameni politici lucrând pe cont propriu, tineretul și studențimea română, recte mișcarea naționalistă de apoi.

Toți fără excepție au plătit cu tribut de sânge, de suferințe și umilințe și nu se știe dacă cu toate acestea istoria și Neamul le va acorda răscumpărarea acestei greșeli, care ne-a costat aproape distrugerea țării.

Partidele politice, în fața faptului împlinit, ascultând și anumite imperative de Stat, de ordine și disciplină națională, au acceptat, căutând să atenueze la maximum greșala făcută.

./.

Au sesizat la timp imposibilitatea micşorării roadelor acestei domnii, au deschis lupta şi nu au desarmat până când domnia nu a fost prăbuşită. Dl. Iuliu Maniu, istoria nepărtinitoare, îi va recunoaşte rolul de conducător al acestei lupte cu o domnie duşmană şi vătămătoare Neamului Românesc. A iniţiat, a animat a condus strategic această luptă surdă cu fostul rege, salvând ţara dela pieire în ultimul ceas. O ursită care pare a fi îndrăgit acest Neam, face ca totdeauna, când Dl. Maniu prinde a conduce o luptă pentru cauza poporului românesc, totdeauna se prebuşeşte în jurul inamici şi forţe gigantice, fiindu-i dat să ducă imperturbabil până la capăt istoria deplină. S'a prăbuşit milenara anarhie austro-ungară: Dl. Maniu a învins. S'a prăbuşit valul de ură strâns într'o decadă de lupte politice de după răsboiu: Dl. Maniu a învins. S'a prăbuşit Carol al II-lea, Dl. Maniu a învins şi de astă dată. Va mai surâde soarta binevoitoare, din nou pentru poporul acesta lovit de atâtea nenorociri, Dl. Maniu învingând din nou? O credem, pentrucă noi credem sistematic în marile destine ale neamului nostru. Va trebui să învingem soarta şi toate vicisitudinele istorice care ne înconjoară duşmănos. De aceia Domnule General Antonescu, aşteptăm dela Dvs. gestul profund patriotic de a da libertate de funcţionare diverselor organizaţiuni politice.

Bucureşti 16 Ianuarie 1941.

" ARDEALUL"

N.B. Deşi este redactat încă de acum o lună, în care timp s'au întâmplat atâtea evenimente cruciale, şi au avut loc atâtea schimbări, adevărul celor spuse de noi, dovedindu-se odată mai mult, actualitatea celor conţinute în aceste rânduri rămâne mereu prezentă, şi acum ca şi în alte rânduri venim să dăm Ţării şi D-lui General Antonescu, soluţiile cele mai memorabile şi nimerite pentru salvarea Neamului.

Soluţii pe cari îşi ia, totdeauna sarcina să le consacre istoria cu judecata şi autoritatea lui necontestată.

DOMNULE GENERAL,

Față de decretul care organizează plebiscitul dela 2 Martie a.c. Partidul național-țărănesc nu poate avea decât o atitudine ,aceea a abținerii dela votare.

Motivele care determină această hotărâre sunt de 2 categorii: unele de ordin formal,iar altele care privesc însuşi fondul problemei

Din punct de vedere formal,nu putem să luăm parte la un plebiscit organizat dintr'un regim complect lipsit de libertatea necesară manifestării opiniilor şi sentimentelor adevărate ale țării.

Sub starea de asediu şi cenzură,fără putința unei discuții libere în contradictoriu şi fără putința pentru țară de a se informa asupra situației reale ,asupra importanței şi consecințelor actelor de guvernământ şi liniei de conducere politică a Statului,cu interdicția oricărei manifestări de atitudine politică,supusă unor drastice sancțiuni penale,anunțate în acelaş timp cu decretul plebiscitului însuşi votul cetățenilor este lipsit de libertate şi sinceritate.

El rămâne astfel viciat ca şi votările de sub regimul Regelui Carol II.

Graba cu care s'a întocmit listele electorale şi lipsa unui control serios nu pot garanta libertatea şi sinceritatea acestei consultări.

Astfel întreaga acțiune dobândeşte un caracter de improvizare, sub care nu este posibilă o apreciere despre trecut şi nici vreo indicație pentru viitor ,îndeosebi când această consultare se încearcă în prezența unor numeroase trupe străine în țară.

Dar în afară de aceste obiecțiuni de ordin formal,foarte importante ,nu putem trece peste considerațiuni de fond care se împotrivesc participării noastre la acest plebiscit de ratificare, aceasta fiind o metodă de sondare a opiniei publice complect necunoscută legilor noastre de până astăzi.

Nu se poate ca față de multiplicitatea problemelor în discuție şi față de complexitatea situației politice actuale, opinia țării să fie comprimată într'un singur <u>da</u> sau <u>nu</u>.

Regimul actual are desig la activul său unele realizări care se bucură de aprobarea tuturor bunilor români,cum a fost îndepărtarea regimului de păcate şi grave crime naționale al Regelui Carol al II-lea cum este năzuința de a se reface armata ,sau cum a fost încercarea de a moraliza țara prin sancționarea abuzurilor şi fărădelegilor şi de a stabili ordinea şi siguranța publică.

./.

Nu putem însă să trecem sub tăcere faptul că acest regim nu a schițat nici cel mai mic gest de apărare a hotarelor țării,nu a reușit să obțină nici o îmbunătățire a soartei românilor dați pradă celor mai înfricoșate lovituri și prigoniri care s'au văzut până în prezent în istoria acestui neam ,nici nu a reușit să facă posibilă o înălțare sufletească a românilor în scopul de a câștiga teritoriile pierdute. Din contra,prin desființarea Asociației Pro-Transilvania a împiedecat chiar și inițiativele particulare care urmăreau acest scop.

Când în Basarabia și în Bucovina, frații noștri sunt lipsiți de cele mai elementare drepturi și posibilități de existență ,deportați în masse în ținuturi îndepărtate,când în Transilvania cedată sute de mii de români sunt masacrați și izgoniți dela vetrele lor,când preoții sunt uciși sau aruncați peste hotare pentru ca noui născuți să nu se poată nici creștina și când morții noștri se îngroapă acolo în modul în care se îngroapă stârvurile animalelor,lipsiți de mângâerea unei sfinte slujbe,fără ca aici regimul să îngăduiască cel mai mic pretext ba chiar că măcar ziarele să poată înregistra un cuvânt - noi nu putem să dăm vot regimului care asistă impasibil saucare este incapabil să obțină vreo îndreptare și satisfacțiune.

Dar mai mult,Domnia Voastră Domnule General ați orgabizat întreaga operă de guvernare în așa fel că ați lăsat cele mai complicate probleme pe mâna unor oameni fără experență deși v'am atras atențiunea în repetate rânduri asupra acestei împrejurări.

Ați încredințat chiar și Siguranța Statului unor persoane a căror concepție politică și metode de procedare erau bine cunoscute și pe care i-ați menținut și mai departe în funcțiune și după ce au săvârșit jafuri,schingiuiri și chiar omoruri ! Din cauza acestei lipse de procedare și de măsuri care trebuiau luate din vreme s'a ajuns spre compromiterea țării și a guvernării sale nu numai la organizarea unei periculoase desordine de către organele oficiale,dar și la faptul și mai grav că importante instituții de stat să stea la dispoziția acelora care le-au provocat.Numai datorită acestor greșeli s'a putut întâmpla ca Virgil Madgearu,secretarul general al partidului nostru și savantul Nicolae Iorga,ambii profesori Universitari,personalități proeminente să fie asasinați în ziua mare de indivizi aparținând partidului care susținea guvernul,fără ca timp de trei luni aceștia să poată fi arestați și condamnați deși mulți dintre ei erau descoperiți și cunoscuți.

Guvernul nu a fost în stare să dea satisfacția cuvenită ordinei de drept,adânc lezate,Academiei Române și Partidului nostru,adânc ofensat.

Cum ar putea,deci,partidul nostru și colegii acestor profesori să răspundă cu un da întrebării pusă de Domnia Voastră opiniei publice?

Guvernarea Domniei Voastre a luat unele măsuri în contra cărora eu .la timpul său,v'am prezentat memorii arătând greșelile ce cred că ați făcut.

Am arătat spre pildă eroarea ce s'a făcut prin internarea noastră fără să ni se dea ceva în schimb, în înțelegerea tripartită.Era greșit acest pas,deoparte pentrucă hotarele noastre erau garantate deja de "Axă" în baza altei înțelegeri, iar de altă parte,pentrucă cu intrarea noastră în înțelegerea tripartită,ni s'a făcut imposibilă reclamarea vechilor noastre hotare,cu energia și cu mijloacele cuvenite,dela vecinii noștri, care fac și ei parte din înțelegerea tripartită.

Am protestat împotriva desființării Partidului nostru,care ar fi putut lupta cu mai mult folos,pentru ridicarea reunoștinței naționale exercitând pe deoparte un serios control al vieții de stat,iar pe de alta,conbătând curentele subversive și tendințele de răsvrătire.Acestea nefiind combătute de nimeni s'au putut organiza în voe,pentru a

./.

~~814~~ ~~815~~
Anexa No. 11
89
OPERAT LA FIŞE
334
~~337~~

R O M A N I

Trăim zile,istorice,când soarta lumii şi a noastră se hotărăşte pentru secole.Popoarele cari vor şti să înscrie cu sângele şi virtuţiile lor pagini gloriase de istorie,îşi vor dura în veac,temelia dreptului lor de viaţă naţională.Popoare brave,popoare de eroi Englezii,Grecii,Turcii şi Jugoslavii, înfruntând cele mai grozave asalturi ale barbariei cotropitoare,teutonice,se luptă pentru o mai bună soartă a lumii.Şi, au reuşit,în Balcani,aici la noi,să opună zidul de care se va sfărâma,furia,forţa şi sălbătăcia imperialismului hitlerist. Dându-şi seama,că în Balcani se vor înmormânta,pretinsa forţă germanică şi toate năzuinţele teutonice,de hegemonie,cer disperat concursul altor armate.Hitler convins că la popoarele de agricultori şi eroi din Balcani nu li-se poate opune armata germană,motorizată şi lipsită de infanterie,vor să ne bage în răsboiu contra Jugo-Slaviei.Dacă ar fi să se întâmple acest lucru,înseamnă că poporul român va săvârşi cea mai odioasă crimă,pe care a săvârşit-o vreodată un popor. Cum putem noi, un popor de laşi,care n'am schiţat niciun gest,de protest când am fost ciuntiţi şi umiliţi,să atacăm laş un popor admirabil, gata să moară până la unul,apărându-şi glia străbună ? Cum putem noi,Românii,să-i atacăm pe Jugo-Salvi,aliaţii noştrii credincioşi de totdeauna,şi cu care am împărtăşit oricând o soartă comună ? Şi pentru ce să luptăm contra Sârbilor ? Poate pentru că,ei,loiali cu noi şi cu aliaţi lor,au refuzat să primească Banatul nostru pe care li-l oferea Germanii pentru a-şi pleca şi ei capul tot aşa de netrebnic ca şi noi,în faţa rapacităţii,imperialismului şi perfidiei germane.Cum putem să ne facem noi Românii,instrumentele odioase ale nemţilor,cari neau umilit ne-au făcut să pierdem Ardealul,Basarabia,Bucovina şi Cadrilaterul, ne-au înfometat şi transformat Ţara în teatru de răsboiu ? Ce ne oferă Nemţii pentru această complicitate la cea mai groasnică crimă pe care o cunoaşte istoria ? Nimic. Ne oferă,doar,posibilitatea unică de a ne sinucide,de a scri o pagină ruşinoasă de istorie şi decadenţă.

Germania şi Italia,Hitler şi Musolini,ne-au forţat să cedăm o treime din Ţară.Să ne dea înapoi ce ne-au luat,teritoriile şi fraţii cari i-am pierdut.Le-am dat onoarea noastră, le-am dat petrolul,ne-am înfometat pe noi,ca să le dăm lor. Le-am dat mai mult decât îşi putea închipui o minte omenească. Şi ei în schimb ce ne dau ? Nimic,decât perspectiva de sinucidere,de crimă şi de atac laş al unor prieteni cari nu ne-au făcut niciun rău.

R O M A N I

Nu vă lăsaţi băgaţi în această aventură ruşinoasă.Nu putem şi nu trebuie să luptăm contra Jugo-Slavilor.Ci să fim alături de ei,contra germanilor cotropitori.Să luăm exemplu

./.

dela ei, să fim tot atât de dârzi, de demni şi gata de orice sacrificiu în apărarea Patriei, oncarei şi independenţei naţionale. De vom şti să fim aşa, vom smulge chiar germanilor admiraţia şi recunoaşterea drepturilor noastre naţionale. Să fim bravi, să nu ne lăsăm înşelaţi de meschinătatea germanică, care ne aruncă în războiu, popor cu popor, pregătindu-ne tuturor, dispariţia.

TRAIASCA ROMANIA !

TRAIASCA ARMATA ROMANA !

TRAIASCA REGELE !

"ROMANIA CARE RENASTE"

DOMNULE GENERAL,

Ultimele evenimente din Peninsula Balcanică, în special refuzul Iugoslaviei de a se alătura la pactul tripartit şi schimbarea regimului din acest Stat aliat al nostru, ating în mod idrect România şi pot avea repercursiuni catastrofale pentru noi. Efectul acestor repercursiuni nu se poate evita decât printr'o precizare clară a atitudinii României şi prin luarea urgentă a unor măsuri precise.

In această grea situaţie, plină de răspundere pentru toţi, conducerea Partidului Naţional-Ţărănesc, ţine şi acum, ca întotdeauna să-şi manifeste punctul său de vedere.

Conflictul armat între Germania şi Jugoslavia, cu greu va putea fi evitat. Imprejurarea că România s'a alăturat pactului tripartit, poate să îndemne - evident fără temeiu - Germania şi Italia să ceară dela noi două lucruri : să permitem ca ofensiva germană să se deslănţue contra Jugoslaviei, pe teritoriul nostru, la frontiera româno-jugoslavă şi apoi ca armata noastră să participe la acţiunea armatei germane alături de Germania.

Aceste cereri sunt însă, dela început, inadmisibile. Poporul românesc a trăit, în trecut, totdeauna, în relaţii de prietenie cu poporul jugoslav. In prezent şi în viitor, între noi şi între această naţiune există o strânsă comunitate de interese şi trebue să existe o solidaritate de acţiune. In afară de aceasta, statul nostru a semnat un tratat de alianţă cu Jugoslavia, tratat care până în prezent nu a fost denunţat şi care implică pentru noi obligaţia elementară de a nu îngădui, de pe teritoriul nostru, o acţiune militară în contra ei. Cu atât mai mult o participare directă a României la o astfel de agresiune ar constitui o gravă greşală politică pe care Naţiunea română nu o poate nici concepe, nici agreea. Ar constitui o greşeală istorică de neiertat, dacă România ar contribui în orice formă la slăbirea Jugoslaviei şi la pătrunderea unei mari puteri în Balcani, ceiace ar primejdui grav libertatea naţiunilor balcanice.

Nu este încă nici un an de când ţara noastră a suferit cele mai grave şi nedrepte amputări de teritorii locuite de milioane de fraţi. A încerca în asemenea situaţii să se dea armatei şi sufletului naţional alte obiective decât refacerea vechilor hotare fireşti ale ţării, ar însemna să se falsifice adevăratele idealuri ale naţiunii. Ţara se cutremură la gândul că în loc de lupta pentru interesele fireşti, să se vadă angajate în acţiuni străine de aspiraţiile ei cele mai sfinte, cu riscul de a se transforma în teatrul unui răsboiu devastator şi sângeros.

In sfârşit, la toate acestea se adaogă, Domnule General, perspectiva unor consecinţe grave pentru revendicările noastre naţionale, în momentul încheierii păcii generale. Imixtiunea României în războiul actual contra democraţiilor occidentale nu ar corespunde nici sentimentului public românesc, nici intereselor ţării noastre.

Partidul Naţional-Ţărănesc, ca expresie reală şi sinceră a opiniei publice româneşti ţine să protesteze în modul cel mai categoric contra intenţiunii de a se îngădui o agresiune a armatei germane, de pe teritoriul nostru, cât şi a unei participări directe a armatei noastre contra Jugoslaviei.

Primiţi vă rugăm asigurarea deosebitei noastre condideraţiuni.

Bucureşti, 4 Aprilie 1941.

ss. Iuliu Maniu

818

S. S. I.
Secţia III-a
Ec.

Dos. Pers. 2923.

18 Maiu 1946.-

OPERAT LA FIŞE

~~817~~ ~~37~~
339
~~340~~

N O T A

IULIU MANIU, domiciliat în Bucureşti Str. Sfinţilor nr. 10, este originar din Cluj, în vârstă de cca 74 ani, necăsătorit.

Avocat, Doctor în drept şi în filozofie din Viena.

Nu figurează în nici un consiliu de administraţie.

Posedă o avere modestă în numerar şi este proprietar al unei vii şi teren arabil la Bădăcin şi participaţie la o mină de aur în Munţii Abrudului.

Dosar Pitești

După agresiunea dela Pitești

Telegramă trimisă M. S. Regelui de către d. Iuliu Maniu

In urma sângeroasei agresiuni dela Pitești, ale căror victime au fost d. N. Penescu, secretarul general al Partidului Național-Țărănesc și Gh. Mihai, fost președinte al Asociației Tinerii Prieteni ai Anglo-Americanilor, săvârșită de bande comuniste, d. Iuliu Maniu a trimis M. S. Regelui, următoarea telegramă:

Majestății Sale
Regelui Mihai I.
Săvârșin-Arad

Sire, cu adâncă durere în suflet sunt nevoit să aduc la Inalta cunoștință a Majestății Voastre că, abia intrați în Campania electorală guvernul a început acțiunea sa de teroare în scopul intimidării opiniei publice în fața alegerilor.

Distinsul luptător național dr. Ioan Popp, fost ministru, Președintele Organizației noastre de Alba, în timp ce prezida Comitetul Județean Național Țărănist, la Alba Iulia a fost, dimpreună cu întregul comitet, obiectul unei sălbatice agresiuni, din partea echipelor guvernamentale și astăzi zace în pat, cu baza craniului fracturată. De odată cu el au mai fost grav răniți numeroși fruntași ai conducerii partidului nostru de acolo.

La Pitești, tot cu ocazia ședinței Comitetului Județean, bandele guvernamentale au atacat în plină zi, în centrul orașului pe conducătorii organizației, chiar în fața Tribunalului. Președintele Organizației Argeș, d. Nicolae Penescu, fost ministru, fost Președinte al Uniunii Avocaților din România și Secretarul Partidului Național Țărănesc a fost grav rănit la cap, cu lovituri de [illegible] de fier și zace î[illegible] public din Pi[illegible] preună cu al[illegible]

[illegible] gardarea vieții și integrității corporale a cetățenilor țării, împiedicați prin violențe și brutalități să își manifeste liberi voința lor.

Măsurile de stăvilire a anarhiei sunt imperios necesare, pentru salvarea reputației țării noastre.

Guvernul Groza nu mai poate să rămână în fruntea țării. El nu mai poate fi ocrotit de Marile Puteri, față de care și-a călcat angajamentele so[illegible]ne.

[illegible] sunt, cu omagial devotament [illegible] al Majestății [illegible] a plec[illegible] su-

Dosar personal Iuliu Maniu

Bucureşti 80558 418 14/8 930

819 820 341 342

OPERAT LA FIŞ

Majestăţii Sale Regelui Mihai I
Săvârşin Arad

Sire, Agresiunile violente şi sîngeroase, organizate de bande comuniste înarmate, a căror început a fost înregistrat la Arad şi Craiova, şi care au continuat la Slatina, Târgovişte, Albaiulia şi Piteşti, se desfăşoară mai departe, după un plan dinainte stabilit. La Târgu-Jiu, în ziua de 8 August o echipă de şoc comunistă în frunte cu comisarul de poliţie Chiriac a atacat Clubul partidului. Agresorii au fost înarmaţi cu răngi şi cu pistoale. S'au tras focuri de armă. Muncitorul Fieraru, din organizaţia noastră de Gorj, a fost grav rănit. La Turda au fost atacaţi în ziua de 10 August, cu răngi de fier şi arme de foc, de către agresori comunişti conduşi de către căpeteniile poliţiei oraşului, conducătorii partidului nostru, întruniţi într'o şedinţă administrativă de comitet. Preşedintele organizaţiei judeţene, Dr Ionel Pop, fost vice preşedinte al Camerei, fost Înalt Comisar al Transilvaniei eliberate a fost grav rănit la cap. Deasemenea a fost grav rănit la cap preşedintele de onoare al organizaţiei, prof. univ. Dr. Valeriu Moldovan, fost ministru şi Dr. Emil Cheţianu, fost prefect, a cărui stare inspiră serioase îngrijorări. Cu acest prilej au mai avut de suferit bătăi, maltratări şi leziuni corporale un însemnat număr de fruntaşi ai organizaţiei Turda.

La Bârlad, casa lui Georgescu-Bârlad, vice preşedintele organizaţiei noastre judeţene, a fost minată de către comunişti şi grav avariată prin explozia care a dărâmat-o în parte, în ziua de 7 august 1946.

Urmare agresiunii dela Piteşti, avocatul Gh. Mihai împuşcat de comunişti a decedat în ziua de 9 August. Invăţătorul Dumitru Tică Popescu a murit în ziua de 11 August în urma rănilor primite cu prilejul acelei sângeroase agresiuni. Fruntaşul nostru Piţigoi este în pericol de moarte. Alţi şapte conducători ai organizaţiei zac în spital, cu răni grave la cap şi cu membrele fracturate.

Fruntaşii partidului Naţional Ţărănesc sunt puşi în afară de lege. Guvernul nu vrea şi nici nu este în stare să menţină ordinea.

Rog respectuos pe Majestatea Voastră să bine voiască a lua măsuri pentru constrângerea guvernului la îndeplinirea îndatoririlor sale. Ordinea în stat trebuie să fie restabilită, iar viaţa cetăţenilor, ajunsă la discreţia agresiunilor tolerate şi încurajate de guvern, trebuie să fie apărată.

Repet raportul meu supus Înaltei cunoştinţe a Majestăţii Voastre, că guvernul actual este incapabil de a satisface obligaţiunile sale şi că el nu mai poate fi tolerat în fruntea ţării.

Cu adânc devotament, al Majestăţii Voastre prea plecat
Iuliu Maniu Preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc.

Ex rusă

2923 Sl Personal.

B. 22 ~~821~~

23 August 1946

~~820~~ 342

~~343~~

N O T A

OPERAT LA FIȘE

Fiind solicitat de către corespondenții ziarelor "New York Herald Tribune" și "Times", Iuliu Maniu a pus la dispoziția acestora, textul declarațiunilor sale în legătură cu proectul tratatului de pace, în forma în care ele ar putea fi publicate în sus amintitele ziare, text care se înaintează alăturat în copie.

Se menționează că în fond acestea sunt aceleași declarațiuni făcute în ziua de 8 August a.c.

Forma prezentă sistematizată pe capitole și aliniate, cu sublinieri în text, a fost indicată de Maniu, ca fiind aceea care ar da posibilitatea ziarelor sus menționate să extragă - în caz când nu ar putea fi publicate în întregime - numai capitole interesând: drepturile României asupra Basarabiei, Bucovinei de Nord și Cadrilaterului, prezenței trupelor ruse în țară, lipsei de libertăți politice și de presă, precum și clauzelor economice.

DECLARATIILE DOMNULUI IULIU MANIU FACUTE LA 8 AUGUST 1946 IN LEGATURA CU PROECTUL TRATATULUI DE PACE

"Perspectiva păcii care se pregăteşte la Paris înviorează lumea întreagă. Această lume nădăjdueşte într'o pace durabilă şi dreaptă pentru toţi. Ceeace o îngrijorează însă este împrejurarea că din cele ce se petrec, omenirea nu poate să tragă concluzia că toate statele au renunţat la vechiul dicton: "Si vis pacem para bellum". De asemenea nu-şi poate face convingerea că obligaţiunile luate de către state, vor fi respectate.

O pace solidă nu se poate întemeia decât pe respectarea înţelegerilor şi obligaţiunilor internaţionale şi prin spiritul de dreptate şi echitate pus în practică faţă de Statele mici. Chiar din acest punct de vedere toate popoarele şi mai cu seamă statele mici şi între ele în primul rând România, sunt în cea mai mare măsură îngrijorate, în urma faptului ce se poate constata în mod evident, că înţelegerile încheiate chiar şi în ultimul timp, sunt nesocotite.

Charta Atlanticului, hotărârile dela Yalta, dela Potsdam şi în urmă dela Moscova, nu sunt respectate. Prin nerespectarea acestor hotărâri, statele care se bizuiau pe ele suferă prejudicii care cu greu vor putea fi reparate. Prin această nerespectare se pierd poziţii care

./.

numai cu enorme sacrificii se vor putea recâştiga. Şi ceeace este mai grav, se sdruncină încrederea care, mai ales în raporturile internaţionale, este elementul hotărâtor.

In dreptul Internaţional care se formează prin obiceiuri consfinţite şi numai prin codificări precedentele au un rol deosebit de mare. Precedentele nerespectării înţelegerilor făcute şi a convenţiilor cu State în scris, nu numai că turbură evoluţia sănătoasă a raporturilor internaţionale, dar slăbesc şi autoritatea statelor care au contractat acele legături.

Pentru România, care a ţinut întotdeauna să satisfacă obligaţiunile sale internaţionale, este extrem de trist că stipulaţiunile recent stabilite care o privesc îndeaproape, sunt desconsiderate.

Această împrejurare, turbură perspectiva relaţiilor internaţionale şi le slăbesc acum, în epoca de refacere a omenirii.

România este grav atinsă în interesele sale de căpetenie prin nerespectarea înţelegerilor internaţionale mai sus amintite.

Prin nenumăratele memorii şi întâmpinări, prezentate de partidul naţional-ţărănesc, de sub conducerea mea, de partidul naţional-liberal, de sub şefia D-lui Dinu Brătianu, şi de partidul social-democrat prezidat de dl. Titel Petrescu, noi am arătat şi s'a putut constata de către marile puteri că regimul din România,

./.

impus la 6 Martie 1945, nu este democratic, nici reprezentativ și libertățile cetățenești sunt în toate privințele încălcate de către acest regim. Informațiile date de noi au fost verificate la fața locului, nu numai prin Reprezentanțele politice din România ale marilor puteri, dar și prin diferiți emisari ai cercurilor oficiale anglo-americane. Pe baza celor constatate de aceștia, însăși marile puteri au hotărât la Potsdam și la Moscova că guvernul prezidat de dl. Petru Groza nu este democratic și nici reprezentativ.

Pentru a i se da acestui guvern un corectiv s'a hotărât că este necesar completarea lui cu câte un reprezentant al partidului național-țărănesc și național-liberal.

Totodată s'a stabilit drept condițiune esențială pentru recunoașterea guvernului Groza, ca acest guvern să respecte libertățile cetățenești, să asigure libertatea presei, a întrunirilor și a cultelor și în special să întocmească, fără amânare, cu colaborarea partidelor din opoziție, o lege electorală pe baza căreia ar fi trebuit să se facă alegeri libere încă în primăvara anului 1946.

Guvernul Groza nu respectă nici una din aceste condițiuni, în afară de libertatea cultelor. Astfel nu respectă libertatea presei: Gazetele opoziției sunt împiedecate să apară și sunt sabotate prin cenzură intolerantă, prin intervenția abuzivă a sindicatelor tipografice, manevrate de Partidul Comunist, prin violențe și agresiuni și prin repartizarea arbitrară a

./.

hârtiei. Cenzura împiedică publicarea criticilor la adresa guvernului și a membrilor săi. Vinovățiile acestora sunt ocrotite prin interdicția de a fi discutate în public. Libertatea întrunirilor nu este respectată. Toate întrunirile opoziției sunt zădărnicite în mod sistematic prin violențele echipelor de șoc înarmate ale guvernului. Activitatea partidelor de opoziție este împiedecată prin cea mai cruntă teroare pe care a cunoscut-o vreodată țara. Legile fundamentale sunt nesocotite. Libertatea cetățenilor depinde de capriciile organelor executive ale guvernului și Partidului Comunist. Primăvara a trecut, dar alegerile nu au fost ținute și încă nu a fost fixată până acum nici măcar data lor. Guvernul a făcut o lege electorală, reacționară, fără să țină seama de observațiile opoziției care tindeau la asigurarea garanțiilor devotare liberă și nestânjenită.

Toate propunerile prezentate în acest sens au fost respinse de guvern care și-a asigurat prin legea electorală posibilitatea de a săvârși cele mai nestânjenite falsuri și abuzuri, de a teroriza și violenta corpul electoral.

In aceste condițiuni România este lipsită de un guvern consfințit de opinia publică a țării, care să-l reprezinte conform intereselor sale, la conferința de pace. Regele României, la dorința națiunilor unite, în executarea rezoluțiilor dela Potsdam a cerut la vremea sa demisia guvernului Groza, în conformitate cu prerogativele înscrise în Constituția țării.

./.

Guvernul Groza a refuzat să satisfacă ordinul regal. Cu toate acestea, Marile puteri au ținut guvernul Groza în fruntea țării și l-au recunoscut în mod condiționat de satisfacerea stipulațiunilor dela Moscova.

Reprezentanții Angliei și Americei în România, au constatat că guvernul român nu a satisfăcut angajamentele contractate și l-au somat să-și îndeplinească obligațiunile prin note oficiale. Guvernul, în loc să caute as satisface notele primite privind garanțiile cerute la Moscova, a respins în mod jignitor somația marilor puteri, prin îngăduința cărora se află la conducerea țării. România este deci în situație tragică de a avea, în aceste zile de răscruce istorică, în fruntea ei, un guvern detestat de țară, rebel față de Rege și totodată în ruptură cu obligațiunile asumate față de marile puteri. Regele țării nu poate să schimbe guvernul României, prerogativele lui fiind restrânse prin hotărârile dela Moscova. Iar marile puteri stau inactive și nu fac nimic pentru înlăturarea acestui guvern, nici pentru a asigura un cadrul potrivit și democratic consultării libere și nestingherite a voinței obștești. La Conferința dela Paris, marile puteri au prezentat un proect de tratat de pace cu țara noastră, care nicidecum nu corespunde intereselor și demnității românești.

In această situație este ușor de constatat că România atât timp cât are în fruntea ei actualul guvern care nu este nici democratic nici reprezentativ, nu poate fi reprezentată în mod valabil la conferința de pace.

./.

Tratatul de pace care s'ar încheia în atari condițiuni, nu va avea decât adeziunea unui guvern repudiat de întregul popor român. Este necesar din punct de vedere al României să se constate acest lucru, pentrucă proectul de tratat conține stipulațiuni inacceptabile pentru țara noastră. Față de aceste stipulațiuni sunt dator să fac în numele partidului național-țărănesc cele mai hotărâte rezerve. Din punct de vedere al reprezentării României la conferința păcii, este de neînțeles faptul că partidele politice populare ale țării nu sunt chemate să-și spună cuvântul la pacea care se tratează deși România nu are un guvern democratic și reprezentativ care ar putea să se prezinte în mod automat în numele țării noastre. Aceste partide fiind de opoziție au pregătit și realizat lovitura dela 23 August 1944, prin care România s'a eliberat de constrângerea Germaniei și s'a ridicat cu armele împotriva ei, au pus în aplicare armistițiul încheiat cu Națiunile Unite, au condus armata română alături de glorioasa armată roșie peste toată întinderea Ungariei până în Cehoslovacia. Aceste partide politice au lucrat în interesul cauzei Aliaților care era și cauza României, în vreme ce la conducerea țării, ca și acum, se afla un guvern dictatorial nedemocratic și nereprezentativ. Este de neînțeles cum aliații din acel timp au acceptat partidele național țărănesc, național-liberal și social-democrat, ca reprezentante ale națiunii, iar acum aceste partide nu sunt chemate să exprime cuvântul opiniei publice care nu poate fi interpretat de către guvernul țării, impus la conducere, împotriva voinței obștești. Deasemeni este de

./.

neînțeles că nu sunt chemați la conferința păcii nici președinții partidelor de opoziție nici cei doi miniștri care iau parte la guvern ca exponenți democratici și reprezentativi impuși prin hotărârea conferinței dela Moscova.

Situația în care este prezentată România în preambulul proectuluid de pace, nu corespunde realității. România este prezentată ca o țară învinsă, ori se știe bine că România a încheiat un armistițiu înainte de terminarea ostilităților și înainte de a se fi decis soarta războiului. Preliminările armistițiului cu Națiunile Unite au fost stabilite la 13 Aprilie 1944 de către emisarii mei, prin Prințul Știrbey și dl. Vișoianu cu ambasadorii celor trei mari puteri. In baza acestor preliminarii noi am deschis la 24 August 1944 frontul militar românesc în fața forțelor armatei sovietice. Dacă acest act nu a fost realizat mai curând, motivul este că prilejul și ajutorul militar aliat pus în vederea celor care au organizat lovitura dela 23 August 1944 nu i s'a dat mai curând, în vreme ce planul nostru concret de acțiune imediată transmis la Cairo încă în Iunie 1944, a rămas fără răspuns din partea celor trei mari puteri, până când ne-am decis să trecem la acțiune prin singurele noastre mijloace.

România nu s'a mulțumit cu deschiderea frontului și abandonând fără rezistență în fața armatelor sovietice liniile bine fortificate dela Focșani-Nămoloasa, și depe Carpații noștri a întors armatele contra germanilor și a luptat cu cunoscuta vitejie alături de

./.

armata roşie, împotriva armatelor germane şi maghiare, prin Ungaria, până în inima Cehoslovaciei. Contribuţia esenţială a României la victoria aliaţilor este un fapt recunoscut care nu are nevoie de a fi subliniat.

In preliminariul armistiţiului stabilit la Cairo, în temeiul căruia s'a realizat lovitura de stat dela 23 August 1944, era stabilit că pentru România condiţiile de pace vor fi adaptate proporţiei în care ţara noastră va ajuta Naţiunile Unite în lupta contra Germaniei.

Serviciile deosebit de însemnate aduse de România cauzeia aliate, au fost recunoscute din toate părţile şi bine apreciate. Cu toate acestea, clauzele proectului de tratat nu ţin seamă de această situaţie a ţării noastre, care avea dreptul să aştepte un altfel de tratament.

Pentru a arăta nepotrivirea preambulului proectului de tratat, ar fi bine să evocăm împrejurarea că Cehoslovacia, buna noastră prietenă şi aliată de totdeauna, cu care România nu a fost niciodată în războiu nici măcar din punct de vedere formal, este de drept reprezentată ca o ţară învingătoare, iar România, care cu enorme sacrificii a luptat alături de armata roşie şi a contribuit la eliberarea Cehoslovaciei de ocupaţia trupelor germano-maghiare, este prezentată ca o ţară învinsă, fără dreptul de a participa şi a contribui, în raport cu participarea sa la victorie, la aşezarea păcii.

./.

In ce priveşte însăşi stipulaţiunile concrete ale protocolului de tratat, multe din ele sunt injuste,şi în orice caz foarte apăsătoare pentru România,iar unele contradictorii cu prevederile armistiţiului. In redactarea lor nu s'a ţinut seama de respectarea legilor internaţionale dintre naţiunile aliate: Charta Atlanticului, Charta Naţiunilor Unite, precizează fără orice îndoială că din războiul acum terminat nu poate rezulta pentru nici un stat o mărire de teritoriu fără învoirea reală, democratică şi liber consimţită a populaţiunilor interesate. Ori România devine ciuntită din două părţi fără a fi măcar întrebată, necum pusă în situaţie ca naţiunea să-şi poată manifesta voinţa. In sensul proectului tratatului de pace, pierdem provincii româneşti scumpe sufletului nostru,în urma cedărilor hotărâte la timpul său de către un regim dictatorial al României, fără învoirea legal exprimată a Naţiunii. Una din aceste cedări este făcută Bulgariei de către un guvern nereprezentativ al ţării,căruia i-a fost impusă prin acelaş tratat dela Viena care ne răpise şi Transilvania de Nord.

Prin aceste stabiliri de frontiere,peste 2.000.000 români care sunt în continuitate geografică cu ţara noastră, sunt lăsaţi în afară de hotarele României, ceeace constitue o împrejurare care nu este de natură a promova pacea şi evoluţia normală a raporturilor internaţionale.

In această tragică situaţie pentru noi,subliniez sincera recunoştinţă a poporului românesc pentru hotărârea miniştrilor de externe şi pentru prevederile

./.

cuprinse în proectul de tratat, în ce privește hotarul de Vest al țării. El este stabilit așa cum a fost în ființă la 1 Ianuarie 1938, frontiera României dinspre Ungaria a fost stabilită la conferința de pace dela Trianon în baza opiniei experților americani și englezi, pe temeiul realităților etnografice și economice care nu pot fi nesocotite. România și partidul național-țărănesc a realizat lovitura dela 23 August 1944 având asigurarea concretă din partea aliaților că această graniță a țării va fi respectată.

Clauzele economice și financiare cuprinse în proectul de tratat sunt pentru România nedrepte. Din ele ar rezulta pauperizarea țării, deruta financiară și neputința de refacere din punct de vedere economic. Nici un guvern român care face o chestie de conștiință din salvgardarea intereselor naționale contractate, nu ar putea să le accepte. Aceste clauze sunta atât de numeroase și atât de complicate, încât nu pot fi examinate în cadrul restrâns al unor declarații.

Pentru a demonstra acest lucru este suficient să amintesc că pentru România nu se stabilește niciun drept de despăgubire dela Germania și niciunu se prevede dreptul României de a compensa pretențiunile pe care le are față de Germania ca și despăgubirile de războiu la care ar avea dreptul, cu bunurile germane aflătoare în România, acestea fiind destinate pentru alte acoperiri, cu toate că Germania a pricinuit foarte importante pagube României după armistițiu. Deasemenea este nedrept ca pagubele de războiu pricinuite de agresiunea Ungariei și de războiul purtat de ea alături de

Germania pe teritoriul nostru, precum și daunele suferite de România de pe urma Diktatului dela Viena, declarat nul și neavenit, să nu fie acoperite prin bunurile maghiare aflate pe teritoriul României.

Ca exemplu al condițiunilor desavantajoase, bunurile țării noastre aflătoare în străinătate sunt confiscate prin proectul de tratat al României, fiind afectate despăgubirilor aliate. In proectele de tratat ale Ungariei și Bulgariei această măsură apăsătoare nu este stipulată.

Dar, în afară de aceasta, pentru România este foarte apăsătoare condiția ca Uniunea Sovietică va putea ține armată în România pe timp nelimitat, până la încheierea păcii cu Austria.

Prezența unei armate străine în țara noastră, chiar dacă este prietenă, cum este cazul în speță, este totdeauna și pretutindeni un element de neliniște și suspiciune care dă prilej la diferende. Acest fel de diferende trebuesc evitate mai cu seamă cu popoarele care doresc să trăiască în bună vecinătate. România dorește să fie un pilastru temeinic al păcii pe care proectul de tratat vrea să o instaureze. In consecință, tratatul de pace trebue să elimine orice prilej de neînțelegere.

O stipulațiune care nu stabilește nici numărul soldaților nici localitățile destinate pentru cazarea lor, nici linia accesibilă pentru comunicații, este un isvor de continui discuțiuni și neînțelegeri cari nu vor putea servi ideia păcii. România în sensul proectu-

./.

lui tratatului de pace nu poate să influenţeze, să grăbească sau să întârzie probleme în legătură cu Austria. Este deci la discreţia întâmplărilor cu totul străine de voinţa sa. Este un lucru inadmisibil ca să se facă pendentă. Incheerea unei păci între România şi alte state învinse cu Naţiunile Unite, fără precizarea vreunei condiţiuni, de altfel soluţia adoptată de Marea Britanie în legătură cu evacuarea Italiei şi asigurarea comunicaţiilor cu Austria prin Germania, poate şi trebue să apfie aplicată şi în legătură cu evacuarea armatelor străine din România.

Peste tot, eu nu înţeleg tratamentul vitreg la care este supusă România prin proectul tratatului de pace, esenţial mai nefavorabil decât cel pregătit pentru celelalte state satelite.

România a fost cea dintâi dintre aceste state care a ieşit din Axă şi s'a alăturat la războiul Naţiunilor Unite. Procedura umană a armatei române a fost apreciată şi lăudată nu numai în Ungaria şi Cehoslovacia, dar şi în teritoriile sovietice, unde a fost împinsă contra voinţei sale prin constrângerea armatei hitleriste care ocupase ţara.

Armata română a adus cele mai mari sacrificii pentru victoria aliată. Ea a jertfit peste 150.000 soldaţi în lupta contra Germaniei. Vitejia armatei române a fost recunoscută şi preamărită. Cu toate acestea, România nu a fost recunoscută aliată sau cobeligerantă.

./.

România este tratată ca un stat inamic, pierde averi imense, pierde teritorii însemnate și trebue suportate desavantagii economice catastrofale.

Toate aceste desavantagii sunt urmarea împrejurării că s'a găsit un guvern românesc dictatorial și nepopular care la un moment dat forțat de ocupațiunea străină, a îndrumat politica țării împotriva voinții dovedite a poporului, într'o direcție politică internațională contrar tradiției sale.

Această nenorocire însă România a reparat-o, în mod strălucit, la cel dintâi moment potrivit.

N. 22 ~~835~~ 834

20 August 1946

356

OPERAT LA FIȘE ~~357~~

N O T A

Alăturat se înaintează în copie,- în limba franceză,- memoriul înaintat reprezentantului sovietic, britanic și american din țară, în numele P.N.Ț., de către Iuliu Maniu, referitor la prigoana efectuată de către grupările guvernamentale față de membrii național-țărăniști.

\+ + +

In legătură cu aceasta, se semnalează că în ziua de 19 August a.c., Partidul Național-Țărănesc a convocat pentru orele 17,30 pe reprezentanții presei străine în vederea înmânării memoriului de mai sus, spre difuzare în presa respectivă.

Corespondenții de presă străină s'au prezentat la ora fixată, dar au fost nevoiți să aștepte până la orele 20,30 când li s'a adus la cunoștință că memoriul respectiv urmează să fie predat în cursul zilei de 20 August deoarece în ultimul moment a fost cerut de către N. Penescu, secretarul partidului, pentru a fi văzut înainte de a fi înaintat celor trei reprezentanți aliați.

Acest lucru a revoltat pe corespondenții străini cari au făcut aprecieri foarte puțin măgulitoare la adresa partidului național-țărănesc, afirmând că comitetul partidului este lipsit de seriozitate.

\-------

Très Honnorée Commission de Contrôle,

Je vous solicite la permission de Vous exposer dans ce qui suit la situation à la suite des agissements du Gouvernement actuel et de ses agents, aux quels celui-là assure dans toutes les occasions et après tous les incidents, l'impunité absolue, ce qui fait que le rythme et l'intensité des violences et des attaques dont nous sommes les victimes, s'accelère et s'agrandit chaque jour.

Pour ne pas revenir trop en errière, je me permetrai de vous evidencier seulement les mefaits et attaques que nous avons du subir ces dernières semaines.

Le 1-er Août en effet, pendant la matinée, une bande des individus armés, se fraye par la violence l'entrée dans les locaux occupés par notre typographie de la "Dreptatea", seul journal qui nous reste après que le "Vestul" de Timișoara, le "Romînul" de Arad et la "Patria" de Cluj, ont été mis en impossibilité de paraître Les agresseurs ont détruit les moules des textes qui composaient la "Dreptatea" de ce jour et même les moules du manifeste du Parti, ainsi que d'autres material imprimé, qui n'avait rien du commun avec notre action politique. Après cet exploit, les agresseurs s'en prirent aux machines qu'ils avarièrent dans un certain degrès, et se retirèrent ensuite, enmenant avec eux, de

./.

force, les travailleurs à la Confédération Générale de Travil. Là ils ont menacé et finalement obligé de prendre l'engagement de ne plus travaller pour la "Dreptatea" après quoi ils les ont relache. Les travailleurs typographes avaient pris évidement cet engagement à la suite des menaces, qui leur ont été faites, ce qui est prouvé par leurs déclarations du 3 Août, ci joints comme annexe Nr.1

Tous les détails de la violence perpétré le 1-er Août contre la "Dreptatea" sont mentionnés dans la lettre de la Soc."Imprimeria" adressée à Mr.le Ministre de l'Intérieur, annéxée de même ici.

J'ai l'honneur d'attirer la bienveillante attention de la Commission de Contrôle, sur les antécédents très ressemblants aux événements relatés plus haut. En effet, il y a environ 4 mois que les mêmes choses se passèrent à Cluj, à la "Patria", qui depuis, malgré les assurances prodiguées par le Gouvernement en Janvier dernier, malgré les prévisions catégoriques de l'Accord de Moscou, n'a pu reparître.

La "Dreptatea" après une éclipse de 6 jours, a reparu, mais se trouve de fait sous la menace des travailleurs, qui ne travaillent que les articles qui leur paraissent ne pas irriter le Parti Communiste.

L'Accord de Moscou, qui constitue pour ce pays une sorte de Constitution, prescrivait impérativement, le rétablissement des libertés de la presse, de la parole et des réunions.

J'ai eu l'honneur de vous exposer les faits concernant la liberté de la presse, telle qu'elle est pratiquée par ce Gouvernement.

./.

En ce qui concerne la liberté des réunions, les choses les plus graves se passent. Je ne reviendrai plus sur les faits du 8 Novembre 1945, du 10 Mai, des incidents à l'Athénée Roumain le 15 Mai 1946, quand des ciotyens qui manifestaient soit pour le Roi, soit pour notre armée, soit pour la commémoration d'actes historiques, se sont vus attaqués, mitraillés, maltraités, ou emprisonnées, sous diverse charges imaginaires.

A la suite de la promulgation de la loi éléctorale loi qui, d'après l'Accord de Moscou devait être élaboré avec notre participation et notre approbation - ce que malheureusement n'a nullement été le cas - j'avais ordonné à toutes les organisations provinciales de convoques leurs Comités statutaires pour faire des propositions concernant les candidatures pour le futur Parlement.

A târgoviște, le 27 Juillet, le Comité se rassemble. Pendant la séance, des agents du Gouvernement, ammenés dans des camions appartenant à l'Etat, envahissent le siège du parti, et, à force de coups de bâtons de fer, dispersent la pacifique réunion, blessent griévement le chef de l'organisation, Mr. Cesar Spineanu et un important nombre de membres marquents de l'organisation.

Le 3 Août, l'organisation de Alba tient à son tour la séance ordonnée par la direction centrale du Parti. Assistaient comme à Târgoviște a peu près une soixanteine de membres. Pendant leurs délibérations, ils sont attaqués par des equipes armées, ammenées de loin avec de camions appartenant à l'Etat, assaillent le siège de notre organisation à coups de revolvers,

./.

et, une fois dans le local où se tenait la réunion statutaire, frappent à coups de matraques les membres Du Comité, blessent le chef de l'organisation, Mr. le Docteur Ion Popp, ancien Ministre, et de nombreux autres représentants de l'organisation. Un trentaine de nos amis ont du être internés à l'hopital. Toujours le 3 Août, une autre agression, en tout semblable aux deux précédentes se passe à Slatina, chef lieu du District de Olt. Mr. Căpăţineanu, ancien Ministre, chef de l'organisation, avait convoqué le comité pour designer les candidâts aux futures éléctions. Mr. Căpăţineanu est paysan et a toujours conservé son costume paysan. La réunion avait lieu dans la maison du prêtre Căpăţineanu, frère de l'ancien ministre. Vers la fin de déliberations, le local de la réunion a été attaqué par de rafales de mitrallieuses, tirées par des troupes de Tudor Vladimirescu, après quoi les agresseurs voulurent passer à l'attaque. Ils n'insisterent pourtant pas, car entretemps la population de la ville s'était rassemblée et manifestait d'indignation. On a pu identifier parmi les agresseurs, quatre individus mal famés à Slatina, et un certain Lăcătuş, et en outre le commisaire de police Bordeiu, qui protejait les agresseurs.

Une autre agression a eu lieu la nuit de 3 au 4 Août à Ciocăneşti, district d'Ilfov, où Mr. l'avocat Constantinescu a été attaqué pendant qu'il se rendait chez lui; il fut grièvement blessé et adandonné dans la rue en état grave.

Le même jour, l'étudient Rotaru est arreté à Buftea, pour être intérogé sur ses opinions politiques. Il n'a pas encore été relaché.

./.

Toujours le 3 Août, deux mecaniciens de Târnăveni (Transylvania) inscrits dans notre parti, les frères Cosma, sont maltraités dans la rue et poursuivis par les agents du Gouvernement, jusque dans leurs villages.

Voilà donc un grand nombre d'agressions, commises seulement dans quelques jours, sans que je puisse affirmer que ce soient les seules, n'ayant pas encore recu tous les raports du pays entier.

Le 9 Août, notre organisation de Pitești, devait tenir la séance de son comité exécutif - 70 personnes - sous la présidence de Mr.N.Penescu, Secretaire général du Parti National Paysan.

Le Gouvernement a préparé l'agression, avec tous les soins. On a ammené des equipes armées de Curtea de Argeș et Târgoviște, ces dernières sous la direction d'agents de police.

En voyant ce qu'on a préparé, Mr.N.Penescu a decidé d'ajourner la séance. Nos amis ont esperé pouvoir se réfugier dans le local du Tribunal, mais les agresseurs y ont pénétré et ont attaqué les membres de notre parti, en les poursuivent dans le local, même dans les cabinets des magistrats.

Le premier procureur Racovitza a été brusqué et dans son cabinet même, a été molesté Mr. le Professeur Amzărescu, qui a les jambes cassées. On a tiré deux coups de revolver, mais Mr.N.Penescu a été manqué. Malheureusement un autre coup a frappé dans la tête Mr. l'avocat Mihai Gh., qui est mort instantenement.

Mr.Penescu a été frappé à coups de matraques et pistiné. Il a été grièvement blessé à la tête et aux mains, ayant en même temps la jambe cassée. Ce n'est du

qu'à un miracle, qu'un commissaire de police,-contrairement aux ordres recus - a pu le sauver et ensuite l'emener à l'hopital.

On a eu environ 50 blessés, dont un, le professeur Tică Popescu, est mort le 11 Août, et 7 d'entre gissent à l'hopital de Piteşti, la tête, les jambes et les mains cassées.

Mais un fait innouï aggrave les choses: Mr.N.Penescu a visité dans la journée du 6 Août Mr.le Ministre de l'Intérieur, Teohari Georgescu, pour protester contre les agressions dont notre parti est l'objet dans tout le pays. Au cours de l'entretien, Mr.le Ministre a demandé a Mr.N.Penescu, quand aura lieu la séance du comité de Piteşti, en vue de donner les ordres, pour que l'ordre soit maintenu.

Mr.N.Penescu a informé le Ministre de l'Intérieur et, à sa demande expresse, a telephoné le 8 Août, pour le lui rappeler. Le resultat a été la plus grave agression de toutes les agressions qui ont été organisées contre notre parti.

La police de Piteşti a recu des ordres de ne pas intervenir, quoique Mr.N.Constantinescu, vice-président de notre parti à Piteşti, a informé dans la journée du 8 Août, par écrit, Mr.le Prefet, de cette séance qu'on devait tenir.

Les attentateurs à la vie de Mrs.Nr.Penescu et Gh.Mihai, sont connus. Ils se nomment Leu et Gogu Constantinescu. Le premier a été apostrophé par Mr.le Juge Castelianu, qui lui a crié qu'il est l'assasin de Gh. Mihai et qu'il va le denoncer. Mais personne n'a été

./.

arretée, au contraire on a arretée des membres de notre parti, qui n'ont aucune faute.

Les equipes ont été dirigées par un certain Ingénieur Baltă et par l'ancien chef de la police de Piteşti, Benisache.

Le Gouvernement ne permet pas que la presse puisse informer le public de ce qui s'est passé à Piteşti.

A Turda, le 10 Août, une nouvelle agression s'est produite, toujours a l'occasion de la séance du comité local. Mr. Ionel Popp, ancien vice-président de la Chambre et Haut Commissaire pour l'Ardeal du Nord, et Valer Moldovan et Emil Chioţan, ont été grièvement blessée.

Des agressions se sont produites encore à Craiova, Tg.Jou et Râmnicul Vâlcea, mais heureusement et grâce à la prudence de nos amis, les agresseurs ont été deroutés.

Toujours le 10 Août, une explosion a détruit une partie de la maison de Mr. Georgescu Bârlad, vice président de notre parti à Bârlad.

La loi éléctorale devait selon l'Accord de Moscou, être élaboré non seulement avec notre concours, mais avec notre approbation. Non seulement nos obiections ont été rejetées, sans être même discutées, mais il a été passé outre notre consentement. Nous avions fait nos observations critiques à la loi. Nous avons demonstré que le Gouvernement a usé de tous les artifices, qui lui permettront de falsifier le résultat des éléctions, donc la volonté du peuple, dont les Grands Alliés ont tant insisté dans la Charte de l'Atlantique et plus tard dans les déclarations de Teheran, Yalta et Moscou.

./.

La justesse de nos craintes et de nos prévisions est aujourd'hui confirmée. Le Gouvernement a entrepris une action unitaire dans tout le pays, dont la première étape est l'intimidation d'un peuple naturellement pacifique et tellement maltraité par le passé, par les troi dictatures succesives.

Nous avons réusi, jusqu'à présent d'imposer une rigoureuse discipline à nos amis. Nous avons réussi à dissuader les plus impétueux de répondre par violence à la violence.

Nous esperons pouvoir maintenir cet esprit de sacrifice dans nos rangs, et nous serions les premiers à regretter tous les incidents, qui pouraient se produire à la suite d'une très naturelle réaction dans ces cas spécialement graves.

Je prie respectueusement la Commission de Contrôle de bienvouloir imposer au Gouvernement le respect des angagements pris en Janvier dernier, donnés non seulement au peuple roumain, mais aussi aux Grands Alliés, qui en échange lui ont accordé une reconnaissance provisoire.

Il est absolument necessaire d'obliger le Gouvernement à poursuivre avec séverité tous les provoquements de troubles, tous les agresseurs et assassins sans quoi il sera impossible d'assurer dans ce coin de l'Europe la pax nécessaire, et, de prouver aux Grands Alliés que l'Accord de Moscou est respecté et que des élections libres pourront avoir lieu en Roumanie.

Si pourtant le Gouvernement continuera d'ignorer les promesses faites au peuple roumain et en même temps

./.

aux Ambassadeurs des Grandes Puissances et de faire fi de l'Accord de Moscou, une situation très grave s'ensuivra.

Recevez, Excellence, l'expression de ma très haute considération.

(ss) Iuliu Maniu

C.2

Nr. 22

16 August 1946

366.

~~367~~

N O T A

Serviciul de presă al Partidului Naţional-Ţărănesc - după ultimele consfătuiri ale fruntaşilor partidului, prezidate de Iuliu Maniu,- a transmis Misiunilor Britanică şi Americană spre publicare în presa respectivă, a următorului articol:

REGELE MIHAI TREBUE SA CEARA DEMISIA GUVERNULUI ROMAN

"In legătură cu ultimele incidente grave, care au încordat relaţiile dintre guvern şi opoziţie şi care s'au soldat cu asasinarea de către comunişti a directorului de cabinet al fostului ministru de Interne, Nicolae Penescu, şi cu rănirea acestuia, Iuliu Maniu, şeful partidului naţional-ţărănesc, a declarat că restabilirea ordinei trebue să se facă pe baze serioase.

"Singura soluţie, a afirmat Iuliu Maniu, este ca Regele Mihai să ceară demisia guvernului".

Dr. Mușa

OPERAT LA FIȘE

~~846~~ 845
H. 22
10 August 1946
~~367~~
~~368~~

N O T A

Urmare la nota noastră H.22 din 10 August a.c. depusă la orele 14;

Se înaintează alăturat - în copie - textul declarațiunilor făcute în cursul zilei de 8 August a.c., de către Iuliu Maniu, corespondenților de presă străină și pentru uzul B.B.C.-ului, referitor la situația internă din România și în legătură cu problemele ce urmează a se discuta la conferința dela Paris.

S.5

~~04~~ 846
N. 22
10 August 1946

OPERAT LA FISE

~~369~~ 368

N O T A

In cursul zilei de 9 August a.c., printre corespondenţii de presă străină s'a răspândit, în mod foarte discret, pretinsele declaraţii ale lui Iuliu Maniu făcute în ziua de 8 August a.c. pentru postul de radio englez B.B.C.

In aceste declaraţii, şeful Partidului Naţional-Ţărănesc caută să combată tratatul de pace cu România, arătându-l ca injust, faţă de jertfele făcute de poporul român pentru câştigarea războiului de către Naţiunile Unite.

In acelaş timp, Iuliu Maniu ridică şi chestiunile teritoriale ale României, afirmând că aceste cedări trebuesc făcute prin plebiscit, având-se în vedere că în afara frontierelor ţărei au rămas peste 2.000.000 de români.

In continuare, atacă guvernul că la conferinţa păcei trimite o delegaţie care nu exprimă opinia majoritară a poporului român, ci o mică minoritate.

In încheere, Maniu solicită celor patru Mari Puteri retragerea totală a trupelor aliate din ţară, deoarece zona de legătură de pe teritoriul român dintre U.R.S.S. şi Austria, pentru aprovizionarea trupelor sovietice din Austria nu poate decât să menţină o stare de nelinişte în rândurile populaţiei

-/-

- 2 - OPERAT LA FIȘE

369

370

românești, lucru ce nu ar permite desvoltarea prieteniei normale și sincere a poporului român față de cel sovietic.

Chestiunea se urmărește.

---

370 ~~847~~

REZIDENTA ARGES   4 Aprilie 1944

OPERAT LA FIŞE

2923

Dos. pers. Iuliu Maniu

N O T A

~~371~~

Vi se aduce la cunoştinţă că în ziua de 29 Martie 1944, Domnul Mareşal IOAN ANTONESCU, Conducătorul Statului a luat masa la Topoloveni-Muscel cu Domnii Mihalache şi Iuliu Maniu.-

Comunicat:
-Secţia C.I.

Dos. Maniu
clasat

371

372

R. P. R.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SERVICIUL PENITENCIARE
SECȚIA OPERATIVĂ

Nr. 00657/40 27 II 1953.

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI
Nr. 28011
1953 III

Evidența

CATRE
M. S. S.

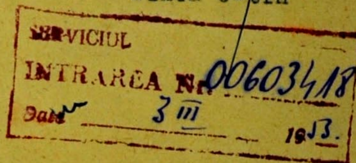
Vă înaintăm alăturat un memoriu compus din 5 file adresat de deținutul criminal politic IULIU MANIU la data de 27.III. 1938 ex.regelui.-

Menționăm că acest memoriu a fost găsit la Tribunalul Militar București de către un Milițian din Penitenciarul Văcărești.-

SEFUL SECTIEI OPERATIVE
Lt.
Velianu Velian

Locotenent,
Zinca C-tin

vi/am
2 ex.

SERVICIUL
INTRAREA Nr. 00603418
Data 3 III 1953.

Dl. Iuliu Maniu, Preşedintele Partidului Naţional Taranesc, a prezentatat Majestăţii Sale Regelui, la 27 Aprilie 1938, privitor la dizolvarea partidelor şi asupra sitaaţiei generale a ţării create prin noulregim, următorul "Memoriu".

S I R E,

Evenimente importante şi unele măsuri luate de guvernul ţării, mă îndeamnă să reţin cîteva clipe atenţia Majestăţii Voastre cerînd judecarea dreaptă a celor ce urmează.

Decretul lege din Mon. Of. 75 din 31 Martie1938, prevede desfiinţarea partidelor politice, pe toate deopotrivă, fără nici o motivare şi fără să arate în special, de ce s'a facutvinovat fiecare din ele.

Asupra îndreptăţirii legale şi a consecinţelor practice ale acesteix hotărîri ale guvernului, mă cred dator, în interesul ţării, să atrag atenţia Majestăţii Voastre rugînd-0 cu cel mai profund respect să binevoiască a lua în considerare următoarele:

Insuşi textul noii aşezări de Stat, în capitolul II privitor la drepturile Romînilor, recunoaşte şi garantează drepturile cetăţeneşti şi precizează textual în art. 22, că garantează fiecăruia, în limitele şi condiţiunile legii, libertatea de a comunica şi publica ideile sale prin grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau alte mijloace. Ea garantează de asemenea în aceleaşi limite şi condiţiuni prin art. 26, dreptul de libere asociere. Faptul că legi speciale sunt menite să reglementeze exerciţiul acestor drepturi constituţionale, nu poate însemna suprimarea şi nimicitea a însăşi acestor libertăţi.

Textele constituţionale nu justifică măsura generală de dizolvare în bloc a formaţiunilor politice.-

Partidele politice sunt expresiunea unei comunităţi de vederi, de drepturi civile şi de interese materiale şim morale, de aspiraţii naţionale şi sociale şi sunt forma de organizare, care permite curentelor de opinie ale unei naţiuni să se manifeste fără a întrebuinţa violenţa. Inx epocile istorice, cînd n'au existat partide, au existat războaie civile.

Un partid politic caută să-şi impună doctrina prin mijloace legale, prin puterea convingerii şi prin disciplina organizătii.

Partidul politic are origină naţională şi o misiune naţională. aspirînd sa pună doctrina lui în serviciul ţării, îşi asumă răspunderea de guvernare şi astfel devine un partid de ordine. Refuzînd să recurgă la violenţă, în însaşi interesul ţării, are nevoie, spre a-şi îndeplini funcţiunea de un minimum de libertate.

Torentele se revarsă numai atunci cînd întîlnesc obstacole. Partidele politice nu devin revoluţionare dacă au suficiente garanţii de libertate carexsă le permită funcţionarea legală în limitele interesului obştesc.

Partidele sunt expresia unei necesităţi organice a vieţii de Stat moderne.

Curentele de idei şi sentimente, complexul de interese materiale şi morale ale unei naţiuni, nu sunt un produs artificial al voinţei omeneşti ci stadiul unei evoluţii naţionale, sociale şi economice.

Ele nu sunt create prin lege şi, prinx urmare, nu pot fi desfiinţate prin lege. Dacă sunt dizolvate prin lege, grupările care reprezinta aceste curente de opinii şi aspiraţii, se pot risipi cel mult oamenii, care le întrupează, însa cari pe urmă totuşi se regrupează în alte forme, dar nu pot fi înlăturate curentele pe cari ei le reprezintă ca purtători de cuvînt al unor interese obşteşti şi permanente..

Aceste constatări sunt atît de exacte, încît chiar în ţările în care regimul de autoritate a ajuns cea mai înaltă expresie a desvoltării lui, partidul politic nu numai că nu este suprimat, dar este aşezat la baza însăşi a organizaţiei Statului. El devine coloana vertebrală a aşezării de Stat, fără a cărui colaborare însăşi existenţa Statului nu se poate concepe.

Statul însuşi devine fascist, naţional-socialist, corporativ, etc., după partidul căruia îi datorează forma lui de guvernămînt autoritar. Dar chiar şi asemenea partide totalitare nu sunt creaţia unei legi, ci sunt produsul unei desvoltări politice şi istorice naturale, creat de aspiraţiunile naţionale, de împrejurările sociale şi de interesele morale ale unui

./.

popor. Ele n'au pus legea în serviciul formarii lor, ci au pus formaţiunea lor politica în serviciul interesului naţional şi au luptat pentru dobîndirea puterii prin mijloace legale. Ca atare, preocuparea lor a fost şi este de a menţine un contact permanent cu masele populare şi a lucra fără preget în slujba naţiunii. Scopul constant al partidului totalitar ca şi acel al partidelor politice ale regimurilor democratice, este orientarea opiniei publice şi prin ea dobîndirea şi menţinerea majorităţii, formînd totodată şi o supapă de siguranţă pentru orice împrejurare.

De altminteri, formarea partidelor totalitare n'au reuşit decît în State cu tendinţe imperialiste şi ca o reacţiune împotriva bolşevismului, reprezentînd un pericol real. In celelalte State, astfel de experienţe au dat greş şi regimul de autoritate au luat forma de tiranie sau despotism, provocînd reacţiune bolşevică. Tara noastră n'are tendinţe imperialiste. Cît priveşte comunismul, el n'a putut prinde rădăcini la noi, într'un pămînt udat de sîngele vărsat pentru idealul naţional şi muncit de milioane de ţărani, care au pasiunea proprietăţii individuale şi tradiţia latină şi creştină a familiei şi a moştenirii.

S I R E ,

Partidele de ordine au nevoie de libertate, fiindcă mijloacele lor de acţiune sunt legale. Chemate fiecare virtual să aplice legea într'o eventuală cîrmuire, ele nu pot călca legea. Propaganda lor grupează interesele la lumina zilei şi poate fi oricînd controlată şi sancţionată.

Singure partidele politice de ordine pot fi în măsură să combată cu folos, printr'o acţiune legală şi publică desvoltarea grupărilor extremiste şi a propagandei lor clandestine şi să îndrume pe căi normale evoluţia Statului.

In special la noi capitalul politic pe care-l reprezintă partidele dizolvate, nu poate fi înlocuit de azi pe mîine prin formaţiuni improvizate. Un asemenea capital nu se crează decît cu colaborarea timpului şi cu contribuţia naţiunii. Increderea unui popor nu se reglementează prin dispoziţiuni legislative. Bărbaţii de Stat nu sunt învestiţi cu autoritatea lor de paragrafele unei legi, ci de creditul pe care li-l deschide Naţiunea. Cele mai generoase năzuinţi ale Capului Statului şi cele mai înţelepte măsuri nu-şi dau roadele, dacă la înfăptuirea lor nu colaborează acei oameni, pe care un lung trecut de muncă şi increderea Tării nu i-a învestit cu autoritatea necesară.

S I R E ,

Aproape un secol de existenţă a legat de istoria ţării romîneşti numele partidului nostru, Naţional Tărănesc. Rezistenţa şi revoluţiile naţionale ale provinciilor unite, care au dus la unitatea naţionala, s'au realizat prin activitatea partidelor noastre politice naţionale, în special prin ramura ardeleană a partidului Naţional Tărănesc, influenţînd astfel, în mod hotarîtor evoluţia întregei Naţiuni romîne. Dupa înfăptuirea unităţii naţionale, Partidul Naţional Taranesc, în forma sa actuală, printr'o acţiune conştientă şi consecventă, a dat un neaşteptat avînt conştiinţei cetăţeneşti. Iar apoi, prin activitatea sa de guvernămînt, a realizat marile reforme, a înfăptuit importante realizări pe toate tărîmurile vieţii naţionale şi a determinat el singur, în contra celorlalte partide, evoluţia vieţii noastre de Stat în sensul raporturilor normale constituţionale între Dinastie şi Naţiune.

Nu i se poate nimic imputa din punct de vedere naţional sau politic acestui partid, care a ştiut singurul să menţină contactul în mod permanent cu opinia publică din întreaga Tară, fără demagogie, spunîndu-şi sincer şi deschis cuvîntul în toate problemele cari atingeau interesele Coroanei şi ale Naţiunii. Prin urmare, n'a meritat prin nimica acest partid viguros, cu un program de guvernămînt acceptat însăşi de Majestatea Voastra, să fie lovit de Sfetnicii Majestăţii Voastre, lipsiţi de sprijinul opiniei publice prin măsuri arbitrare inacceptabile, atît din punct de vedere de drept, cît şi din punct de vedere al chibzuinţei şi prevederii politice.

S I R E ,

Nedumeririle şi revolta noastră sufletească au fost reînnoite şi

./.

La Târgoviște, Comitetul nostru Județean în frunte cu cunoscutul luptător democrat prof. Cezar Spineanu, a fost obiectul unei revoltătoare agresiuni. Treizeci și șase din membrii comitetului și Președintele au fost grav răniți de către echipele guvernamentale, de asalt.

Dintre conducătorii partidului, Dumitru Stoian, I. Florescu și Alexandru Popescu Braniște au baza craniului fracturată. Avocatul Marin a fost înjunghiat cu cuțitul. Niculescu Dragodana are coastele rupte. Preotul Ilie Popescu fost senator, are picioarele fracturate.

Tot de către bandele guvernamentale înarmate s'au mai comis agresiuni și la Slatina și Buftea, unde au căzut victime mai mulți membri ai partidului nostru.

Toate aceste grave agresiuni au fost săvârșite în ultima săptămână cu ocazia ședințelor statutare pentru desemnarea candidaturilor județene. Ele sunt o urmare a lanțului de agresiuni din săptămânile precedente, cărora le-au căzut victime numeroși morți între care fostul Senator și Primar al Aradului dr. Boțioc și prof. Teodorescu, avocatul Tăranu, secretarul organizației dela Suceava, săteanul Cucu, șef de sector din Argeș.

Agresiunile guvernamentale sunt urmate de nenumărate arestări operate din rândurile aderenților noștri. Nici o cercetare nu a fost deschisă și nici un vinovat de aceste revoltătoare abuzuri nu a fost pedepsit.

Guvernul nu vrea sau nu poate menține ordinea legală în Stat. In disprețul hotărârilor dela Moscova și a angajamentelor contractate el pregătește alegeri sălbatice și încurajează anarhia. El a pătat cu sânge începutul campaniei electorale.

Rog respectuos Majestatea Voastră să binevoiască a lua înalte măsuri neîntârziate pentru sal

IULIU MANIU
Președintele Partidului
Național Țărănesc

374

374

mărite prin decretul, cu dispoziţii foarte neclare, privitor la păstrarea ordinii de Stat, faţă de care nu putem să avem altă atitudine decît aceea avută faţă de decretul precedent. Conştienţi că Partidul Naţional Ţărănesc continuă să reprezinte curente şi opinii izvorîte din adîncurile vieţii poporului romînesc, nu putem considera rostul nostru istoric în evoluţia Statului ca încetat, în urma unui decret lege şi ne simţim obligaţi a continua activitatea noastră legală şi de ordine, depusă totdeauna în interesul superior al Statului romîn şi constatăm cu durere că Partidul Naţional Ţărănesc, care în vechea lui formă ca partid naţional al Ardealului şi Banatului, a fost dizolvat de guvernul maghiar pentru istorica sa luptă de desrobire a neamului, azi este ameninţat să fie dizolvat de un guvern romînesc, din cauza luptei ce duce pentru o concepţie de înaltă morală, pentru democraţia naţională, pentru desrobirea socială şi economică a ţărănimii şi pentru înlăturarea dictaturei.

S I R E ,

Sunt dator a ruga respectuos pe Majestatea Voastră să binevoiască a dărui Inalta Sa atenţiune adîncei nemulţumiri ce a cuprins întreaga Ţară, în urma activităţii guvernelor prezidate de I.P.S.S. Patriarhul Miron, care s'au făcut vinovate de a sfătui pe Majestatea Voastră să ia măsuri legislative şi administrative cu totul contrarii aşezămîntului nostru constituţional şi drepturilor imprescriptibile ale Naţiunii cîştigate cu imense sacrificii.

Noua ordine de Stat decretată la 10 Februarie a.c. şi modul abuziv cum s'a înfăptuit plebiscitul prin nesocotirea Memoriului ce mi-am luat libertatea de a prezenta Majestăţii Voastre, au revoltat conştiinţa publică, cetăţenii fiind forţaşi să participe la o votare al cărui obiect nici n'a putut ajunge la cunoştinţa tuturor.

Tot asemenea decretul privitor la ridicarea inamovibilităţii magistraţilor şi a statutului funcţionarilor publice, decretul privitor la reforma procedurii justiţiei militare, care ambele lipsesc cetăţenii de cele mai elementare drepturi de apărare a intereselor lor înaintea instanţelor de judecată:

decretul privitor la urmărirea celor domiciliaţi în străinătate, al cărui ascuţiş personal nu scapă nimănui,

decretul prin care se face posibilă substituirea funcţionarilor de carieră cu ofiţeri, al căror simţ de corectitudine nu poate substitui cunoştinţele practice şi de specialitate,

decretele privitoare la introducerea stării de asediu, cu toate măsurile lor exagerate şi instituirea cenzurei cu toate abuzurile ei,

oprirea adunărilor politice atît de necesare pentru menţinerea interesului public faţă de evenimentele ce ating soarta poporului nostru, precum şi multe alte decrete ocazionale,

urmăririle şi arestările nenumărate ce se fac şi atitudinea ameninţătoare şi autoritară a organelor administrative şi executive, au aruncat ţarra noastră în întunericul epocii medievale, isvor de atîta durere şi suferinţă şi au făcut, ca în loc să despoliticianizeze ţara, să fie introdusă politica şi în cele mai esenţiale instituţii de Stat: armata, biserica, magistratura, etc., ferite pînă acum de ea.

Marele public ca şi funcţionarii de toate categoriile sunt chinuiţi de o nesiguranţă de drept, care produce o stare sufletească insuportabilă şi o stagnare a afacerilor şi a muncii productive, care trebue să ducă fatal la incalculabile pagube morale şi economice şi la mari greutăţi financiare, ce nu vor putea fi reparate prin încasarea excesiv de nemiloasă a sarcinilor publice, mărite în măsură considerabilă, fără învoire şi colaborarea cetăţenilor prin decretele puterii executive.

Imprejurarea că sub regimul despotic de azi nimeni nu este sigur de ziua de mîine, nimeni nu ştie ce se va întîmpla cu el şi cu averea lui în viitorul apropiat. Nimeni nu cunoaşte situaţia internă şi externă a Statului nostru, înţelege totuşi în mod vag împrejurările ameninţătoare în care trăim care însă în lipsa adunărilor politice, lămuritoare şi din cauza cenzurei, care nu admite rectificarea celor mai fantastice svonuri, pluteşte neliniştitor asupra capeleor tuturor. Această stare sufletească alături de scumpetea

./.

 376

care crește neîntrerupt, fața de cîștigul mai redus și lipsa atît de simțită a banului, - produc o stare de spirit improprie pentru orice activitate publică sau particulară sistematică și perseverentă.

Toată lumea așteaptă ceva nou o schimbare favorabilă, ca sa-și poată relua viața normală.

SIRE,

Nu este necesar să arăt pericolul ce zace în aceste stări absolut anormale și să insist asupra dezastrului material și moral ce poate izvorî din această tensiune pentru întreaga țară, dar găsesc de datoria mea indispensabilă de a sublinia aspectul acestui dezastru, din punct de vedere al provinciilor unite.

Partidul Național Țărănesc, singurul care a reușit să înfăptuiască organizația sa de partid pe tot cuprinsul țării, în vechiul regat ca și în toate provinciile și să întrunească în organizațiile sale provinciale și județene cele mai distinse cadre de masse populare compacte, dovedite și cu ocazia ultimilor alegeri, are misiunea și datoria de a veghea, după înfăptuirea Unirii, la care a contribuit efectiv, asupra unității sufletești și a solidarității de Stat a romînilor de pretutindeni.

In baza acestei misiuni el ține să arate respectuos Majestății Voastre că prin introducerea regimului dictatorial, prin schimbarea unilaterală a ordinei de Stat și prin toate măsurile arătate mai sus, provinciile unite se simt adînc înșelate în așteptările lor.

In afară de mîndria și conștiința lor națională ele au fost îndemnate la Unire și de nădejdea unei vieți mai liniștite, mai prospere în ce privește cultura națională, desvoltarea economică și socială și libertatea civilă și politică.

Ele au precizat în mod clar prin clauzele actelor de Unire, modul cum ele credeau că se poate asigura realizarea acestor nădejdi. In acest scop, ele și-au rezervat anumite drepturi concretizate, care nu pot fi călcate, nici nesocotite în mod unilateral de sfetnicii Majestății Voastre, lipsiți de sprijinul opiniei publice, de legături sufletești cu massele populare și de sensibilitatea față de făgăduințele și jurămintele prestate de unii chiar în fața acelor mulțimi care au decretat Unirea.

Evident că Unirea provinciilor s'a declarat necondiționat, tot așa cum în mod necondiționat urmează după iarnă primăvară, însă precum altele sunt condițiile între care primăvara poate să-și îndeplinească funcțiunea sa naturală, tot astfel altele trebue să fie condițiile de viață ale Romîniei de după Unire, dacă ea vrea să dăinuiască și să-și îndeplinească menirea.

Aceste noi condiții de viață sunt: respectarea legalității și a legilor fundamentale ale țării, respectarea drepturilor civice și politice, respectarea riguroasă a drepturilor Națiunii și ale Coroanei deopotrivă, respectarea continuității de drept și în consecință a hotărîrilor de unire a provinciilor, și punerea în ființă a unui simț osebit de dreptate socială, a cinstei și corectitudinei în toate manifestările vieții publice și sociale și dreapta distribuire a avantagiilor și sarcinilor în ce privește provinciile unite.

Or, noua orînduire de Stat nesocotește tocmai aceste condiții esențiale ale unei existențe prospere a Romîniei Mari.

Adevărat, regule de eterne valoare, întrucît ele sunt făcute de oameni nu există. Se poate deci admite în principiu o schimbare a normelor diriguitoare în viața de Stat.

Dar această schimbare trebue să se facă prin voința constituțional exprimată a Națiunii, inclusiv și a provinciilor unite, iar nu în mod unilateral de Suveran, sfătuit și acoperit de bărbați politici dezavuați de opinia publică prin votul obștesc exprimat.

Provinciile unite nu vor consimți niciodată să le fie răpite drepturile afirmate și dobîndite prin omensă suferință și sîngeroase sacrificii, iar opinia publică cu adevărat națională și frățească și politicește prevăzătoare a vechiului regat, nu vor putea admite ca romînii abia uniți,

./.

377

...sele întregi persecutaţi de germani, ruşi şi de maghiari, ...ecutaţi de puterea executivă a Romîniei care abuzează de ...şi ...triotismul provinciilor, care cu frăţească iubire şi încre... ...gră... să se alăture năzuinţelor comune ale întregului neam ro- mînesc spre li...rtate şi înălţare, fără a-şi fi rezervat mijloace efective pentru a se ap...ra de o nouă umilire şi robie.

Stările ce domnesc azi în ţară duc la dezagregare sufletească a naţiunii noastre, ceace mai ales în momentele grele ce par a se apropia, pot fi catastrofale pentru Stat şi Dinastia deopotrivă.

O nouă ordine de Stat, care schimbă raporturile de putere în Stat între Coroană şi Naţiune şi care pretinde jertfe morale, politice şi materiale dela Naţiune, trebue să izvorască dintr'o necesitate evidentă şi trebue să fie susţinută de bărbaţi politici cu mare popularitate şi autoritate. Fără această condiţie indispensabilă, care la noi în cazul concret lipseşte cu totul, noua aşezare nu poate fi dăinuitoare. Inlaturarea ei va fi o necesitate care se va impune şi care deci trebue din vreme satisfăcută înainte de a o impune prin mari pagube, grele frămîntări.

Prezenta expunere nu are altă menire, decît a supune înţeleptei j...decăţi a Majestăţii Voastre această necesitate, chiar în urma datoriei pe care partidul nostru o are de a servi interesele colective ale cetă...nilor şi în primul rînd ale Statului şi ale Coroanei.

Rugăm pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi asigurarea omagiului meu devotament,

sunt al Majestăţii Voastre
prea plecat şi supus servitor,
ss Iuliu Maniu

Bucureşti, 27 Aprilie 1938.

secole întregi persecutați de germani, ruși și de maghiari, ecutați de puterea executivă a României care abuzează de ...ri ... și ...riotismul provincialilor, care cu frățească iubire și încre-dere ... au grăbit să se alăture năzuințelor comune ale întregului neam ro-mînesc spre li...dtate și înălțare, fără a-și fi rezervat mijloace efective pentru a se ap...ră de o nouă umilire și robie.

Stările ce domnesc azimin țară duc la dezagregare sufletească a națiunii noastre, ceace mai ales în momentele ~~de~~ grele ce par a se apropia, pot fi catastrofale pentru Stat și Dinastia deopotrivă.

O nouă ordine de Stat, care schimbă raporturile de putere în Stat între Coroană și Națiune și care pretinde jertfe morale, politice și materiale dela Națiune, trebue să izvorască dintr'o necesitate evidentă și trebue să fie susținută de bărbați politici cu mare popularitate și autoritate. Fără această condiție indispensabilă, care la noi în cazul concret lipsește cu totul, noua așezare nu poate fi decît dăinuitoare. Inlăturarea ei va fi o necesitate care se va impune și care deci trebue din vreme satisfăcută înainte de a o impune prin mari pagube, grele frămîntări.

Prezenta expunere nu are altă menire, decît a supune înțeleptei j...ecăți a Majestății Voastre această necesitate, chiar în urma datoriei pe care partidul nostru o are de a servi interesele colective ale cetă-...nilor și în primul rînd ale Statului și ale Coroanei.

Rugăm pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi asigurarea omagialului meu devotament,

sunt al Majestății Voastre
prea plecat și supus servitor,
ss Iuliu Maniu

București, 27 Aprilie 1938.

Dosarul Conține
377 file (trei sute șaptezeci și șapte)
19.III.955 Drăgan

Iași 27 Apr 1938
Protestul lui Maniu
către Rege

Domnule Mareşal,

Am luat, cu indurerată surprindere, la cunoştinţă, decretul de chemare pentru adunarea plebiscitară pe ziua de 9 Noembrie, in scopul ca cetăţenii ţarii să-şi exprime aprobarea sau desaprobarea asupra guvernării Dvs., dela 6 Septembrie 194o şi până astăzi.

Partidul Naţional Ţărănesc crede că in aceste, când fiii ţării sunt chemaţi să-şi indeplinească suprema datorie faţa de ţară, ~~şi sacrificiu suprem~~. ar trebui eliminat totul ce-i poate despărţi. ~~Dvoastre turburaţi avântul sfânt al obştii româneşti, aruncând in discuţie chestiuni şi preocupări trecătoare, care in mod fatal produc pasiuni şi adânci nemulţumiri.~~

Indiferent de deosebirile de vederi politice interne şi externe ce ne despart, trebue cu toţii să ne ferim să intretăiem drumurile şi cărările şi dealtfel prea strâmte, care dus la izbânzi mari naţionale, cu năzuinţi de organizări, care nu pot avea şi nu vor avea un caracter de permanentă durabilitate

Partidul Naţional Ţărănesc, oricât de mult ar dori să-şi menţină hotărârea de a nu pune in discuţiune chestiuni politice, şi să respecte regulele disciplinei naţionale, care caracterizează naţiunile civilizate, când ţara se găseşte in război, totuşi nu se poate da indărăt dela împlinirea datoriei sale de a-şi manifesta părerile, obiecţiunile şi hotărârile sale, in faţa unor evenimente cu importante repercusiuni in prezent şi cu efecte incalculabile in viitor.

Acesta este motivul pentru care, in baza plinelor puteri ce mi s'au acordat de către Comitetul Central, vin respectuos să vă aduc la cunoştinţă, că Partidul Naţional Ţărănesc nu poate lua parte la plebiscitul organizat de Dvoastre, in plin războiu, sub stare de asediu, ale cărei constrângeri exclud posibilitatea exprimării libere a voinţei obşteşti. Făcând abstracţie dela aceasta, el nu vrea să consfinţească prin colaborarea sa, practica dictaturilor ce s'au perândat in ultimii ani, de a chema naţiunea română contrar concepţiei ei politice la plebiscite, pentru a se câştiga o justificare aparentă, pentru regimul autocratic, inaugurat contra dispoziţiilor clare ale aşezămintelor noastre fundamentale.

Concepţia serioasă ce o are partidul Naţional Ţărănesc despre drepturile naţiunii şi ale cetăţenilor cari o compun, exclude participarea lui la un simulacru de consultare obştească, repetat de trei ori in trei ani. şi jumătate.

Abstracţie făcând de consideraţia principială, că in timp de războiu, al cărui sfârşit nu se poate prevedea, pornit tocmai pentru stabilirea concepţiei politice, care va trebui să domine in lumea civilizată, - nu este admisibil un plebiscit

379

cu obiectiv politic de organizare de stat, nu putem lua parte la plebiscitul ce organizaţi şi pentru următoarele motive :

1. Decretul interzice discutarea chestiunilor asupra carora cetăţenii sunt chemaţi să-şi spună opinia, deci face imposibilă clarificarea şi precizarea meritelor, greşelilor, succeselor şi insucceselor regimului actual. Ori, numai o ast fel de examinare ar putea creia o opinie publică, care ar fi vrednică să fie exprimată, aceasta mai ales că starea de ase din şi cenzura au impiedecat, ani de-arândul, cunoaşterea exactă a evenimentelor ce s'au perândat, " Voturi " exprimate numai in baza unei propagande unilaterale, care este făcută de către organele guvernamentale, - oprită şi ea, de altfel, prin dispoziţiunile decretului lege, - nu merită să fie eternizate, căci ele nu folosesc la nimic, cum nu au folosit nici cele exprimate cu ocazia plebiscitelor anterioare.

2. Dvoastre cereţi opinia cetăţenilor, intr'un singur raspuns, asupra unui intre complex de chestiuni, privitor la care opinia publică are ~~pări~~ parere, parte aprobatoare iar in parte de categorică dezaprobare.

Spre pildă, Partidul Naţional Tărănesc, impreună cu intreaga opinie publică, aprobă acţiunea militară intreprinsă pentru desrobirea Basarabiei şi Bucovinei şi eliberarea elementului romănesc de peste Nistru, de sub regimul comunist, şi aclamă cu insufleţire rezultatele obţinute in această privinţă. Dezaprobă insă continuarea acţiunii militare in formă agresivă şi cu intenţiuni de ocupaţiune, pe teritorul rusesc, dincolo de hotarele noastre naţionale fireşti şi deplânge pierderile de morţi şi răniţi ce am suferit şi slăbirea puterii noastre armate, pricinuită de aceste operaţiuni.

Mai departe, aprobă inlăturarea regimului ex-regelui Carol, dar dezaprobă categoric continuarea regimului dictatorial, care exclude orice posibilitate de manifestare democratică a voinţei populare şi anihilează libertăţile cetăţeneşti.

Aprobă inlăturarea corupţiunii şi a ~~dezordinei~~ teroarei, care au prins rădăcini adânci sub regimul ex-regelui Carol, dar dezaprobă reintroducerea in serviciile şi intreprinderile de stat, a persoanelor care au fost complectamente compromise, prin atitudinea lor, sub regimul ex-regelui Carol II,

Aprobă restabilirea inamovibilităţii magistraţilor, şi tendinţele de a se introduce un regim de legalitate, dar dezaprobă inlăturarea unor magistraţi şi profesori in mod cu totul arbitrar, cum s'au făcut, contrar drepturilor lor căştigate şi dispoziţiunilor legale anterioare; deasemenia dezaprobă regimul special aplicat pensionatilor, dintre care unii

le sunt mai favorizate decât inşişi Românii, iar altele sunt persecutate, cu nesocotirea legilor existente.

Aprobă tendinţa de românizare legală a vieţii sociale şi economice, dar dezaprobă in modul cel mai hotărât germanizarea intreprinderilor industriale, comerciale şi bancare şi pătrunderea sistematică a elementelor străine in sistemul nostru de producţiune naţională.

Aprobă străduinţa de a ridica producţiunea economică dar dezaprobă in mod hotărât lipsa de competenţă a organelor administrative centrale şi exterioare, care nu sunt in stare să pună zăgaz scumpetei mereu crescânde şi lipsei catastrofal simţite a articolelor de primă necesitate. Efectele acestor fenomene urmate in bună parte din convenţiunile comerciale incheiate cu Germania şi Italia, care de fapt au aproape monopol asupra comerţului nostru exterior, duc opinia publică la exasperare şi pot produce neliniști seriaose.

Aprobă urcarea preţurilor produselor agricole, dar ~~repetă~~ regretă că ea este urmarea inflaţiei monetare, care va duce la catastrofa vieţii noastre economice.

Ar fi o greşală din partea Partidului Naţional Tărănesc dacă ar aproba politica din care rezultă această stare de lucruri, egală cu pauperiazrea şi exploatarea ţării noastre.

Dar in special Partidul Naţional Tărănesc nu poate aproba situaţia periculoasă şi umilă, in care se găseşte Statul Român, din punct de vedere interbaţional, alături de pactul tripartit, care il pune in duşmănie, aproape in stare de război cu democraţiile occidentale, neputând să salveze partea ruptă din Ardeal şi nici măcar să pună in valoare protocolul atât de oneros dictat la Viena acceptat numai sub presiunea Axei, ale cărui clauze, favorabile nouă sunt călcate in picioare, iar noi nu putem să manifestăm nici măcar sufleteşte, pentru fraţii asupriţi, rupţi de noi, in urma hotărârii aliaţilor de azi ai ţării noastre.

3. Dvoastre ordonaţi un plebiscit cu vot pe faţă, inlăturând votarea secretă, indispensabilă, indeosebi in cursul unui război şi sub regimul stării de asediu, cu perspectiva lagărelor de concentrare. Această imprejurare despoaie dela inceput plebiscitul de caracterul sincerităţii.

4. Nu putem consfinţi, prin participarea noastră activă un plebiscit menit să vă dea mandat in alb, pentru introducerea unei organizaţii de stat corporatiste, contrară principiilor noastre democratice, respectuase libertăţilor cetăţeneşti. Manifestul publicat de Dvoastre desvăluieste intentiunea Dv., de a menţine in vieaţa de stat sistemul dictatorial. care exclude afirmarea democratică şi paşnică a voinţei naţionale,

în ce priveşte chivernisirea afacerilor publice şi face imposibilă orice activitate de control, ceeace duce la corupţiune in vieaţa publică şi abuz in vieaţa de stat şi pe urmă la transformări sguduitoare, adeseori catastrofale, in evoluţia naţională.

In faţa aceste perspective, orice intenţiune bună a conducerii de stat, rămâne infructuoasă.

Vă rog, Domnule Mareşal, binevoiţi a primi asigurarea inaltei mele consederaţiuni

Bucureti 8 Noembrie 1941

cu distinsă stimă :

ss. Iuliu Maniu

Preşedintele Partidului Naţional-Tărănesc.

CENZURAT DIN PRESA

19 Iulie 1938

(1)

4718 881

SEMNALUL

TELEGRAMA D-LUI IULIU MANIU ADRESATA MAJESTATII SALE REGELUI.

D-l Iuliu Maniu a adresat următoarea telegramă M.S.Regelui:

M.S.Regelui CAROL II-LEA
Sinaia

Vestea sguduitoare a decedării M.S.Regina Maria a îndurerat nespus întreaga ţară şi pe toţi cetăţenii ei.

Românii de pretutindeni varsă lacrimi fierbinţi în faţa tragicei lovituri ce i-a ajuns prin pierderea marei lor Regine.

In deosebi Ardealul,Banatul,Maramureşul şi Crişana,provincii pe care le-am guvernat în vremea prefacerilor istorice se închină cu smerenie şi gratitudine înaintea memoriei Augustei Mame a Majestăţii Voastre care a avut alături de Regele Ferdinand partea Sa hotărâtoare de muncă şi merit întru realizarea Unirii acestor provincii.

Istoria o va înscrie neşters între ctitorii de căpetenie ai neamului nostru.

Rog Majestatea Voastră să binevoiască a primi îndurerata expresie a celor mai adânci condoleanţe.

Cu omagial devotament

IULIU MANIU

7777/1 P1

983

OPERAT LA FIŞE

49927

N O T A

23 Septembrie 1940

Iuliu Maniu face aprecieri asupra situaţiei Conducătorului Statului.

In cercurile apropiate Legaţiei Reichului se discută că informaţia după care în ziua de 20 Septembrie a.c. Iuliu Maniu, fiind într'un cerc de prieteni a declarat următoarele:

"Am impresia că Dl.General Antonescu, deşi este de cea mai perfectă bună credinţă şi vrea din toată inima să ridice ţara, nu va reuşi din cauza legionarilor, care nu-l ascultă, chiar îl sabotează şi fac ce vor.

"Dacă nu va reuşi să-i stăpânească, situaţia noastră internă şi - mai ales- externă poate deveni gravă".

B.S.W.
Anul
01438/2

K. 66

18 Iunie 1946

OPERAT LA FIȘ[E]

284

176

N O T A

Iuliu Maniu a fost informat de cercurile engleze că propaganda șovină maghiară în străinătate este intensificată pe zi ce trece, mai ales în urma vizitei făcută la Washington și Londra de către ministrul Nagy.

Această propagandă, care nu se diferă de cea din trecut decât că ea este dusă cu și mai multă energie și de oameni pricepuți, tinde să dovedească străinătății "nedreptatea maghiară", făcând uz de toate mijloacele ce-i stau la dispoziție pentru a convinge și a-și atrage simpatiile.

Situația aceasta este privită cu îngrijorare de către național-țărăniști, cari pretind că față de acțiunea maghiară, guvernul român nu întreprinde nimic susținut, iar personalul din străinătate căruia îi revine o parte din sarcina contracarării propagandei ungare, este și nepriceput și indolent, pierzându-și timpul cu discutarea de probleme literare și artistice.

Maniu a mai fost informat de cercurile engleze că se observă lipsa desăvârșită în străinătate a unui material de propagandă cu privire la problema Ardealului, în timp ce ungurii nu scapă nici cel mai mic prilej de a-și susține pretențiile.

17

385 ~~1476~~

D.G.P.

22 Aprilie 1942

D

7228/A1

Refugiati ardeleni

Dl. Iuliu Maniu, fiind informat asupra situaţiei economice şi financiare a cooperativei refugiaţilor ardeleni din Capitală, a hotărât ca ardelenii din Bucureşti să fie îndemnaţi la noui eforturi, spre a mări puterea financiară şi economică a acelei cooperative.

In acest scop, un număr apreciabil de ardeleni, cu oarecare situaţiune materială, au fost invitaţi la o consfătuire, care va avea loc în cursul săptămânei viitoare. Cu acel prilej, cei invitaţi urmează să aducă un aport de cel puţin 150.000 lei, spre a întări posibilităţile economice ale cooperativei refugiaţilor ardeleni.

- sigură
- Sursă C.D.

3468/A1/1 ~~27~~ 23 Martie 1939 386

OPERAT LA FIŞE

[...] Maniu despre perfectarea acordului [...]mic-romăno-german.

In seara de 22 Martie c. după răspândirea ştirii perfectării acordului economic româno-german, IULIU MANIU a declarat, într'un cerc intim, că este mulţumit de semnarea acestui acord, adăugând că în actuala stare de lucruri concentrările de efectiv militar au jucat un mare rol, ele impresionând străinătatea.

In cursul zilei de 23 Martie Iuliu Maniu urmează a face noi declaraţii asupra celor de mai sus, cu care ocazie va preciza dacă cele exprimate de dânsul înseamnă o tendinţă de apropiere faţă de regimul actual, sau dacă au avut altă semnificaţie.

---

27 Martie 1939

Iuliu Maniu şi acordul româno-german.

Iuliu Maniu a fost solicitat de partizanii săi să facă declaraţiuni în legătură cu situaţia politică a României creiate după semnarea acordului economic româno-german, dar acesta a refuzat.

Intimilor săi afirmă că Iuliu Maniu este însă profund nemulţumit de semnarea acestui acord şi că, în seara când semnarea acordului devenise fapt împlinit a exclamat foarte patetic şi cu lacrămi în ochi "ne-a robit neamţul".

1529/7

388

11

27 Martie 1947
S.

SECRET

1529

OPERAŢIA ...

N O T A

Din informaţii s'a aflat că ministrul englez A.Holman va sosi în Capitală în ziua de 31 Martie a.c., având aci nişte convorbiri cu Iuliu Maniu.

----

21 Mai 1943.

B.I.

Gr. Politica

427

389

N O T A.

Dl. von Rietgen, care ocupă o situatie specială la Legatia germana, a făcut Marti o vizită Dlui Iuliu Maniu, care a durat 2 ore.

Această vizita a produs în cercurile politice romanesti, o mare senzatie.

La întrebarea unor ziaristi germani, s'a declarat de către Dl Welkisch atașatul de presă al Legatiei, că această vizită n'are nici o importantă deosebită, Dl von Rietgen fiind însă de ani de zile, însărcinat să mentină contactul cu toti oamenii politici romani și în cadrul acestei misiuni îl vizitează din cand în cand și pe Iuliu Maniu.

Maniștii păstrează absolută tăcere asupra acestei vizite, multumindu-se să spună că a fost o simplă vizită de informare, pe care dl. von Rietgen o face din cand în cand Dlui Maniu.

In cercurile politice romanesti se subliniaza totuși faptul că această vizită s'a produs după ieșirea atat de violentă pe care a avut-o Dl von Killinger, la 1 Mai, la adresa oamenilor politici romani din opozitia democrată.

Tr. Cătră
Sursa J. B.
mare că nu mai
corespunde -
Mai 7.5.

417

129/5

2 August 1946

390

N O T A

In ziua de 1 August a.c. între orele 18,10 ‡ 19,35 locuinţa ministrului englez A.Holman, a fost vizitată de Iuliu Maniu venit cu taxiul Nr.10629 B., însoţit de un domn, cu care pleacă apoi cu auto Nr. 37 Ploeşti propr.________________________

____

CENZURAT DIN PRESA

14 Aprilie 1941

3192/II

391

OPERAT LA FIŞE

Curentul

D-L IULIU MANIU A PETRECUT SARBATORILE PASTILOR LA CONSTANTA

Constanţa,13.- D-l Iuliu Maniu,care se găseşte de mai multe zile în localitate,a petrecut sărbătorile Paştilor în localitate. Se ştie că d-l Iuliu Maniu este de religie greco-catolică.

In prima zi de Paşti,d-l Iuliu Maniu,care este găzduit la hotel "Francez" a primit vizita câtorva prieteni personali din Constanţa.

Din "Daily Telegraph"
22 Noembrie 938
Londra.

8192

C.1

ROMANIA.

D-l Maniu, Șeful partidului național-țărănist a hotărît să se prezinte în fruntea unei delegații de 500 oameni Regelui Carol, la sosirea Sa în București, pentru a-I prezenta un memorandum în care cere libertatea presei și libertatea de întruniri publice.

"Dictatura regală", spune memorandum-ul, din cauza măsurilor represive, ne împiedecă să vedem pericolele dela frontierele noastre provocate de tendințele revizioniste.

Intreaga națiune se va opune oricărei amputări a frontierelor, pe care le considerăm sacre".

Se crede că ambițiile Ungariei în Transilvania sunt sprijinite de Germania.

3192

393

OPERAT LA FIȘE

N O T A

1 Decembrie 1938

Cu ocazia comemorării a 20 ani dela alipirea Ardealului, cercurile maniste din Capitală răspândesc, pe calea poştei, un manifest iscălit de Iuliu Maniu, având următorul conţinut:

R O M A N I,

La 1 Decembrie 1938 se împlinesc douăzeci de ani dela Unire. E o zi sfântă pe care se cade să o serbăm cu adâncă evlavie, mulţumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să înscriem în cartea vremii fapta cea mai măreaţă săvârşită de neamul nostru.

Cei ce aţi fost de faţă la Alba Iulia acum douăzeci de ani, precum şi cei ce v'aţi trimis sufletul la marea adunare, îngenunchiaţi şi vă închinaţi, pomenind în rugăciunile voastre cetele înaintaşilor ce au luptat, au suferit şi s'au jertfit pentru credinţa în reînvierea vechii Dacii. Clopotele bisericilor cheamă atât pe cei vii cât şi pe cei morţi la sărbătorirea acestei zile mari.

Am fi dorit să prăsnuim ziua Unirii în toate oraşele şi în toate satele, să adunăm norodul şi să-i vestim cuvântul Evangheliei naţionale, propovăduită de cărturari ardeleni de pe vremuri, care au purtat în sufletul lor, din generaţie în generaţie, flacăra nestinsă a credinţei în unitatea neamului.

Am fi dorit ca în aceste vremuri, în cari vecini hrăpăreţi vreau să rupă făşii din trupul ţării noastre, să propovăduim poporului tablele de legi ale integrităţii teritoriale ale Statului nostru, să-i

./.

ţinem trează conştiinţa naţională,dorul de libertate şi mândria cetăţenească şi să-l însufleţim pentru ceasul când va fi chemat să-şi apere hotarele cu armele în mână.

Starea de asediu şi cenzura ne împiedecă să ne îndeplinim această sfântă datorie.

Regimul de azi a crezut de bine să introducă o cârmuire care nu are nimic comun cu voinţa,cu sufletul şi cu idealurile poporului românesc şi să decreteze că statul este un patrimoniu la discreţia Coroanei şi să despoaie naţiunea de drepturile şi libertăţile cetăţeneşti şi apoi să-i pună lacăt la gură ca nici grăi să nu mai poată.

De aceia cei douăzeci de ani dela Unire îi serbăm sub cerul întunecat al robiei,nu sub razele senine şi strălucitoare ale soarelui libertăţii româneşti aşa cum am hotărât la Alba Iulia.

Români,sărbătorirea trecutului nu este numai o datorie de pietate ci şi un prilej de reculegere şi îmbărbătare.

La Alba Iulia s'a înscris Magna Charta a Românismului din Transilvania,sancţionată de Regele Ferdinand,întregitorul de neam,pe care nimeni nu poate să o nesocotească.

Ea e pecetluită cu sângele eroilor şi martirilor,cu suferinţele şi cu jertfele de veacuri ale generaţiilor de cărturari şi de ţărani din Ardeal,cari ne-au lăsat_o nouă drept moştenire sfântă.

Peceţile ei nu pot fi rupte şi călcate în picioare fără a se săvârşi un sacrilegiu.

Nimeni nu va reuşi să ne întoarcă înapoi la vremurile de iobăgie dinaintea revoluţiei lui Horia.

In această zi măreaţă a Unirii,sună goarna conştiinţei noastre româneşti şi ne chiamă la luptă dârză pentru apărarea drepturilor naţiunii,pentru

desrobirea ţării de sub jugul tiraniei şi pentru apărarea hotarelor noastre pentru veci statornicite !

Generaţia Unirii încă în viaţă,mai bine înfruntă moartea decât să trăiască ferecată în lanţurile sclaviei politice şi naţionale.

Cluj, luna Noembrie 1938.

(ss) IULIU MANIU

ROMÂNI,

La 1 Decembrie 1938 se împlinesc douăzeci de ani de la Unire. E o zi sfântă pe care se cade să o serbăm cu adâncă evlavie, mulţumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să înscriem în cartea vremii fapta cea mai măreaţă săvârşită de neamul nostru.

Cei ce aţi fost de faţă la Alba Iulia acum douăzeci de ani, precum şi cei ce v'aţi trimis numai sufletul la marea adunare, îngenunchiaţi şi vă închinaţi pomenind în rugăciunile voastre cetele înaintaşilor ce au luptat, au suferit şi s'au jertfit pentru credinţa în reînvierea vechei Dacii. Clopotele bisericilor cheamă atât pe cei vii cât şi pe cei morţi la sărbătorirea acestei zile mari.

Am fi dorit să prăsnuim ziua Unirii în toate oraşele şi în toate satele, să adunăm norodul şi să-i vestim cuvântul Evangheliei naţionale, propovăduită de cărturari ardeleni de pe vremuri, care au purtat în sufletul lor, din generaţie în generaţie, flacăra nestinsă a credinţei în unitatea neamului.

Am fi dorit ca în acestea vremuri, în cari vecini hrăpăreţi vreau să rupă făşii din trupul ţării noastre, să propovăduim poporului tablele de legi ale integrităţii teritoriale ale Statului nostru, să-i ţinem trează conştiinţa naţională, dorul de libertate şi mândria cetăţenească şi să-l însufleţim pentru ceasul când va fi chemat să-şi apere hotarele cu armele în mână.

Starea de asediu şi cenzura ne împiedică să ne îndeplinim această sfântă datorie.

Reigmul de azi a crezut de bine să introducă o cârmuire care nu are nimic comun cu voinţa, cu sufletul şi cu idealurile poporului românesc şi să decreteze că statul este un patrimoniu la discreţia Coroanei şi să despoaie naţiunea de drepturile şi libertăţile cetăţeneşti şi apoi să-i pună lacăt la gură ca nici grai să nu mai poată.

De aceia cei douăzeci de ani dela Unire îi serbăm sub cerul întunecat al robiei, nu sub razele senine şi strălucitoare ale soarelui libertăţii româneşti, aşa cum am hotărât la Alba Iulia.

Români, sărbatorirea trecutului nu este numai o datorie de pietate ci şi un prilej de reculegere şi de îmbărbătare.

La Alba Iulia s'a scris Magna Charta a Românismului din Transilvania, sancţionată de Regele Ferdinand, întregitorul de neam, pe care nimeni nu poate să o nesocotească.

Ea e pecetluită cu sângele eroilor şi martirilor, cu suferinţele şi cu jertfele de veacuri ale generaţiilor de cărturari şi de ţărani din Ardeal, cari ne-au lăsat-o nouă drept moştenire sfântă.

Peceţile ei nu pot fi rupte şi călcate în picioare fără a se săvârşi un sacrilegiu.

Nimeni nu va reuşi să ne întoarcă înapoi la vremurile de iobăgie dinaintea revoluţiei lui Horia.

In această zi măreaţă a Unirii, sună goarna conştiinţei noastre româneşti şi ne chiamă la luptă dârză pentru apărarea drepturilor naţiunii, pentru dezrobirea ţării de sub jugul tiraniei şi pentru apărarea hotarelor noastre pentru veci statornicite!

Generaţia Unirii încă în viaţă, mai bine înfruntă moartea decât să trăiască ferecată în lanţurile sclaviei politice şi naţionale.

Cluj, luna Noembrie 1938.

(ss) IULIU MANIU

18 Mai 1939

IULIU MANIU şi obligativitatea uniformei Frontului Renaşterii Naţionale pentru parlamentari.

In cercurile maniştilor din Capitală, se afirmă că IULIU MANIU ar fi declarat unui prieten dela Cluj, că sub nici un motiv nu va îmbrăca uniforma Frontului Renaşterii Naţionale, iar la Senat se va duce îmbrăcat civil, şi "să vadă, dac va îndrăsni cineva să-l invite afară din Parlamentul românesc, pe acela care n'a putut fi dat afară din parlamentul unguresc".

- 43911
S.C
298 228
2192
C1
Pr. M

N O T A

31 Iulie 1939

Respingerea de către Curtea de Apel din Bucureşti a acţiunei intentată de către Iuliu Maniu contra deciziei Senatului, prin care i se ridica dreptul de exercitare a mandatului de senator de drept, este comentată cu insistenţă în cercurile opoziţioniste din Capitală.

Apropiaţii lui Maniu pretind că acesta prevăzuse decizia Curţii de Apel, dar că a întreprins acţiunea numai pentru a dovedi partizanilor săi că se menţine pe aceiaşi poziţie de intransigentă opoziţie faţă de actualul regim.

In ce priveşte amânarea procesului, cerută în cursul desbaterilor de către avocatul lui Maniu, cercurile menţionate comentează că se intenţiona modificarea acţiunei pe temeiurile juridice sugerate de N.Titulescu, care ar fi fost consultat în acest sens.

Deasemeni, cercurile maniste comentează că fostul prim ministru va face recurs la Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie, invocând printre alte motive şi pe acela că decizia Curţii de Apel ar fi arbitrară în ce priveşte respingerea cererii de amânare a procesului şi că pronunţarea s'ar fi dat fără ca acţiunea să fi fost susţinută şi în fond, din cauza lipsei de martori.

Totodată, cercurile maniste discută că şi Dr.N.Lupu ar intenţiona să ridice în justiţie o ac-

./.

ţiune similară aceleia intentată de Maniu, care ar urma să fie susţinută în faţa instanţelor pe baza argumentelor juridice furnizate de Titulescu.

In legătură cu aceasta, cercurile maniste comentează că unii fruntaşi opoziţionişti, considerând că orice nouă acţiune ca aceia a lui Maniu s'ar solda cu acelaş rezultat, au sugerat ideia ca senatorii de drept opoziţionişti să se adreseze Palatului.

Decizia Curţii de Apel în procesul Maniu a produs în rândurile apropiaţilor lui I.Mihalache o puternică impresie.

Aceste cercuri, convinse de necesitatea încadrării opoziţiei în noul ritm de viaţă, consideră că decizia Curţii de Apel constitue o dovadă elocventă a lipsei de perspectivă şi inutilităţii acţiunii opoziţioniste, iar conducătorii acesteia probează o totală lipsă a simţului realităţilor.

In ce priveşte cercurile liberale, acestea manifestă convingerea că se impune o soluţie care să realizeze încadrarea liberalilor opoziţionişti în noul regim şi imediata separare de acţiunea lui Maniu.

3192

294

5 Septembrie 1939

CP

IULIU MANIU şi comunicatul
Consiliului de Miniştri.

Intimii lui IULIU MANIU afirmă că acesta s'a arătat foarte surprins că hotărîrea României faţă de evenimentele internaţionale în curs, adusă la cunoştinţa opiniei publice prin Comunicatul Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, a fost luată fără a fi fost convocat Consiliul de Coroană "care singur trebuia să dispună în asemenea momente".

Cercurile din jurul fostului şef al partidului naţionak-ţărănist, afirmă că acesta a făcut următoarele comentarii:

" Hotărîrea care a fost luată în ziua de 4 Septembrie nu este şi nu poate rămâne definitivă, deoarece nu poartă girul întregei naţiuni.

" Faptul că în Consiliul de Miniştri atat de important nu a fost prezidat de Suveran, ar lăsa să se înţeleagă că M.S. Regele nu a vrut să se angajeze formal printr'o asemenea hotărîre şi să lase astfel posibilitatea ca - la momentul oportun - să poată interveni o modificare a deciziei luate".

./.

IULIU MANIU are convingerea că în zilele ce vor urma, evenimentele din Vestul Europei vor impune guvernului "cu totul o altă atitudine, care desigur că va fi definitivă şi va fi luată în plenul Consiliului de Coroană şi cu girul M.S. Regelui".

IULIU MANIU şi-a exprimat credinţa că M.S. Regele va schimba guvernul sau va recurge la o formulă care va asigura colaborarea personalităţilor din opoziţie şi numai cu un astfel de guvern va lua hotărârea definitivă.

17

1529/3

In cursul zilei de eri, 30 Decembrie c., Iuliu Maniu a primit din partea lui sir Reginald Hoare o scrisoare de felicitare cu ocazia Anului Nou. In text nu există nici o aluzie de ordin politic.

Iuliu Maniu va răspunde la această felicitare.

- verificată -

DIRECTIA SIGURANTEI 4 Ianuarie 1940

Schimb de felicitări în Legaţia engleză şi dl.Maniu. - serioasă

In cercurile Legaţiei britanice se afirmă că, între dl. Iuliu Maniu şi conducătorii Legaţiei a avut loc, de Anul Nou, un schimb de felicitări.

CENZURAT DIN PRESA

25 August 1938

D R E P T A T E A

O INFRANGERE DUREROASA A DIPLOMATIEI ROMANE.

De câteva zile s'a putut citi în toate ziarele informaţia că Italia doreşte o apropiere a României de Ungaria şi că Jugoslavia va face pe mijlocitorul pentru realizarea unui acord în această direcţie.

Pentru acei cari cunosc culisele politicii externe a trebuit să fie o surprindere această informaţie, dar noi, care cunoaştem o serie întreagă de lucruri cari voit se ascund înaintea opiniei publice, am simţit din primul moment despre ce este vorba şi am prevăzut unde se întinde. Ne surprinde şi pe noi tendinţa de mistificare a opiniei publice în legătură cu conferinţa Consiliului Micii Inţelegeri dela Bled.

Toate ziarele româneşti sunt pline de informaţii oficiale despre "Acordul cu Ungaria".

Reproducem aci textual frazologia întortochiată a punctului 2 din comunicat : "Acordul cu Ungaria" ! pentru ca să vadă cititorii noştri cum încurcă diplomaţia noastră vorbele şi lucrurile când nu vrea ca lumea să înţeleagă clar despre ce este vorba şi când vrea să ascundă o înfrângere a sa şi un mare pericol ce ameninţă interesele noastre de Stat:

Acordul cu Ungaria.

"2). Consiliul permanent constată cu satisfacţie că negocierile urmate de un an, cu Ungaria au în-

./.

găduit să se ajungă la acorduri care comportă o renunţare reciprocă la orice recurs la forţă între Ungaria şi statele Micii Inţelegeri şi recunoaşterea din partea celor trei state a egalităţii de drepturi a Ungariei în materie de înarmare. Anumite alte chestiuni, aflate în curs de discuţiune, spre a se netezi terenul pentru a permite desvoltarea raporturilor de bună vecinătate între Ungaria şi cele 3 state ale Micii Inţelegeri, nefiind încă rezolvate, publicarea acestor acorduri nu s'a putut face încă. Totuşi cele 3 state ale Micii Inţelegeri şi Ungaria au căzut de acord că se va publica simultan, la Bled de Consiliul permanent al Micii Inţelegeri şi la Budapesta de guvernul ungar, un comunicat identic care să constate starea actuală a negocierilor de care este vorba.

Felicitându-se pentru rezultatele ce au şi fost realizate, Consiliul permanent îşi exprimă speranţa că, graţie spiritului de mutuală înţelegere, care ţine seamă nu numai de interesele ţării în cauză, ci şi de cele ale regiunii dunărene întregi, un acord complect nu va întârzia să fie realizat".

Din labirintul acestei propoziţii interminabile, putem pescui următoarele fapte precise :

1). Că noi am recunoscut, prin derogare dela tratatele de pace, dreptul de înarmare al Ungariei.

2). Că "anumite alte chestiuni, aflate în curs de discuţiune" în scopul de a netezi terenul pentru a permite desvoltarea raporturilor de bună vecinătate, "nefiind încă rezolvate" acordurile nu s'au putut încă publica.

3). Că, în consecinţă, nu este vorba de un acord încheiat ci de discuţiuni în curs şi că noi am

./.

recunoscut dreptul de înarmare al Ungariei fără ca problemele importante care se pun între România şi Ungaria să fie rezolvate şi fără să se fi netezit măcar terenul pentru desvoltarea raporturilor de bună vecinătate.

Aceasta înseamnă pe româneşte că Ungaria a obţinut tot ceeace a putut dori, adică dreptul de înarmare, fără ca ea să fi dat în schimb ceva, nici măcar perspectiva unei bune vecinătăţi în viitor.

Faţă de aceastà evidentă capitulare a României în raporturile ei cu Ungaria, se încearcă a se întuneca vederea clară a Naţiunei prin afişarea tendenţioasă ca un contra serviciu a Ungariei "renunţarea la orice recurs, la forţă între Ungaria şi statele Micii Inţelegeri".

Cei ce cunosc însă lucrurile, ştiu ce ar trebui să ştie întreaga naţiune română, că "renunţarea Ungariei la recurs de forţă "este de mult făcută prin adeziunea ei la pactul Societăţii Naţiunilor şi prin semnarea pactului Briand-Kelog. Deci, prin încheerea dela Bled, Ungaria nu dă nimic nou, în schimb însă România dă posibilitatea juridică şi faptică Ungariei ca să se înarmeze fără nici o restricţiune, punându-ne în posibilitatea de a ne ataca oricând şi, în plus ca să aibă prilej a face aceasta mai recunoaştem şi existenţa "anumitor altor chestiuni aflate în curs de discuţie" care nu s'au putut rezolvi, prin urmare sunt litigioase.

Enormitatea acestor încheieri din punctul de vedere al României apare şi mai mult în evidenţă dacă ne dăm seama că Ungaria dela conferinţa de pace până azi a susţinut cu multă tenacitate năzuinţa sa

./.

de a revizui hotărele stabilite prin tratatul dela Trianon, la care năzuinţă, comunicatul nu spune, că ar fi renunţat.

La toate acestea se mai adaogă neiertatea greşală a guvernului român că, în sensul mai multor informaţii din ultimul an a consimţit să discute cu guvernul maghiar problema minorităţilor, care asemeni figurează între "anumite alte chestiuni", care n'au putut fi rezolvate.

Noi totdeauna am dorit soluţionarea echitabilă a problemei minorităţilor. Dovada sunt hotărârile dela Alba-Iulia şi programul partidului naţional-ţărănesc precum şi întreaga noastră operă de guvernare. Dar nici odată n'am admis ca această problemă să fie discutată sau rezolvată prin tratative cu un guvern străin, oricare ar fi acela. Noi am socotit-o totdeauna ca o chestiune aparţinătoare suveranităţii noastre de Stat sau eventual, din anumite aspecte ale problemei, ca o chestiune de importanţă internaţională dar în nici un caz ca un obiect de târguială cu alt Stat sau ca un prilej de amestec a unui Stat străin în afacerile noastre interne.

Ministerul nostru de Externe a reprezentat întotdeauna acest punct de vedere şi nu-i serveşte deloc spre merit, ministrului de Externe actual inovaţia periculoasă ce a făcut.

Incheierile Consiliului Micii Inţelegeri dela Bled ne umplu de îngrijorare şi de tristeţe, văzând superficialitatea cu care lucrează regimul de azi chiar şi în cele mai vitale probleme ale Statului nostru. Imprejurarea că aceste încheieri le-au semnat şi Cehoslovacia şi Jugoslavia, nu

./.

poate constitui o scuză pentru reprezentanţii României, din motivul foarte simplu, că faţă de dreptul de înarmare al Ungariei, Cehoslovacia are sprijinul dovedit al Franţei, Angliei şi Rusiei, iar Jugoslavia pe cel al Italiei cu care lucrează, cel puţin deocamdată, de acord. In schimb România, graţie diplomaţiei noastre, este lipsită de orice sprijin sau garanţie contractuală a vreunei mari puteri.

Uşurinţa cu care lucrează diplomaţia invederează în mod îngrozitor încheierile dela Salonic şi Bled care permit înarmarea Bulgariei şi Ungariei, fără ca ele să fi recunoscut inviolabilitatea hotarelor stabilite prin tratatele de pace şi fără a avea garanţie efectivă a vreunei mari puteri.

De azi urmează că promisiunea platonică a Ungariei de a nu recurge la forţă faţă de noi, este de mai puţină valoare tactică decât obligaţia Ungariei cuprinsă în pactul Societăţii Naţiunilor şi în pactul Briand-Kellog, care au cel puţin garanţia politică şi morală a tuturor statelor semnatare.

Dacă reprezentanţii statelor Micii Inţelegeri se felicită pentru rezultatul obţinut, noi nu-i felicităm deloc, din contră, îi dezaprobăm categoric.

Mai ales nu felicităm pe M.S. Regele pentru opera guvernului său, care prin neprevederea cu care lucrează, a făcut ca M.S. Regele să debuteze în forma aceasta în cadul nouei Sale "prerogative regale" pe care şi-a atribuit-o în materie de afaceri externe.

IULIU MANIU.

3341/2

587 4207

22 August 1940

D.S.

VERIFICAT

Iuliu Maniu şi situaţia politică din Balcani.

In cursul conversaţiilor pe care le-a avut în ultimile zile cu intimii săi, Iuliu Maniu a declarat următoarele cu privire la situaţia din Peninsula Balcanică:

Intre Turcia şi Grecia s'ar fi încheiat un pact de asistenţă.

Acest pact a fost determinat de caducitatea pactului Inţelegerei Balcanice, dar mai ales de pericolul pe care îl reprezintă pentru Grecia şi Turcia o expansiune a Italiei în Sudul Peninsulei Balcanice.

Grecia va rezista presiunilor Italiei de a ceda teritoriile revendicate de albanezi.

Situaţia în Balcani se poate complica astfel în orice moment.

Declanşarea unui conflict armat în Sudul Peninsulei Balcanice, ar da însă României un răgaz de câteva luni.

Din această cauză Iuliu Maniu crede că România ar putea să nu recurgă încă la arbitrajul puterilor Axei.

1792/8

14 Iunie 1940

C. D.

OPERAT LA FIŞE

Declaraţiile lui Iuliu Maniu în legătură cu situaţia externă.

Iuliu Maniu, înapoiat eri în Capitală, a avut o serie de întrevederi cu apropiaţii săi politici, cărora între altele le-a împărtăşit următoarele opinii în legătură cu situaţia internaţională :

"Oricât de dificilă ar apărea poziţia actuală a francezilor, aliaţii vor fi în cele din urmă învingători. Toate sacrificiile actuale, pe care naţiunea franceză acceptă să le primească, vor fi răsplătite.

"Din acest punct de vedere trebue privită şi atitudinea pe care urmează să o ia România în faţa evenimentelor. Nu trebueşte o grabă prea mare în înclinarea unei noui politici externe.

"Evident că momentul internaţional impună multă prudenţă şi o oarecare satisfacere a pretenţiunilor şi orgoliului german. Să ne ferim însă în a lua angajamente care la un moment dat ne vor lega prea mult şi ne vor pune într'o situaţie din care nu putem să eşim.

"Trebueşte contat şi pe factorul rusesc, care ne va permite un joc mai suplu în actuala poziţie pe care o avem noi. Adică :

./.

"Să nu ne angajăm pe calea Axei,apărându-se într'o oarecare măsură în faţa fiecărui partener,rezerva pe care am anunţat-o ~~în~~ faţă de conflictul apusean, încă dela declararea acestuia.

"Intrarea Rusiei în mod activ în jocul balcanic, face ca partenerii să fie mai mulţi şi să permită o evoluare mai liberă."

24

"Ceiace apare însă mai îngrijorător în acest moment - a afirmat Maniu - sunt diferite manevre care se observă în Ungaria şi potrivit cărora se pare că :

"Budapesta speră că în cele din urmă jocul răsboinic al Italiei se va întinde şi în sectorul balcanic.

"Se scontează şi se pregăteşte eventualitatea de mai sus în rândurile reprezentanţilor Italiei şi Germaniei la Budapesta,vizându-se precis amputarea noastră."

Maniu crede că pentru evitarea unei asemenea situaţii,trebue să întrebuinţăm două căi :

"Prima ar fi să reuşim să contracarăm acţiunea maghiară pe cale diplomatică.Aceasta ar fi mai posibil la Berlin,care este mai puţin angajat decât Roma faţă de pretenţiile maghiare.

"A doua cale este cea a pregătirii pentru eventualitatea răsboiului.In acest scop trebue făcută din timp pregătirea materială şi în special cea morală,fără de care rezistenţa în răsboi nu este posibilă."

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a 3 Februarie 1943

Gr. Politică

4668 SSI 8 1010

Brit.

Material de probă

Conducătorii anglo-saxoni din Ankara au remis în ziua de 23 Ianuarie a.c. un mesagiu lui Iuliu Maniu, prin intermediul Legaţiei turce, prin care era rugat să facă următoarele:

- Tatonarea terenului politic şi militar în jurul Mareşalului Conducător şi trimiterea de partizani loiali la Mareşal spre a discuta pe linie politică şi militară situaţia României în orice eventualitate;

- Inducerea în eroare a aparatului informativ de stat prin lansarea de ştiri mincinoase şi svonuri contradictorii;.

- Pregătirea elementelor capabile pentru formarea unui guvern român democrat, gata să fie instalat la momentul propice.

Anexa No.17

03091/1

OPERAT LA FIȘE

44/413 135

Domnule General,

Opinia publică românească urmărește cu mare însuflețire acțiunea militară condusă de D-voastră, pentru desrobirea provinciilor cotropite de străini și cu încordată atențiune toate măsurile luate în legătură cu această istorică desfășurare.

Intre aceste măsuri, au reținut, în mod deosebit, atenția opiniei publice, declarațiile D-lui Vice-Președinte al Consiliului, privitoare la organizarea administrativă și economică a Bucovinei și Basarabiei, care s'au difuzat larg prin presă și radio.

Sunt prea pline de urmări grave măsurile pe cari Domnia Sa, desigur de acord cu Domnia Voastră, le anunță, că vor fi luate în Bucovina de Nord, Basarabia și Moldova de Nord, pentru ca să nu fiu nevoit să atrag atențiunea D-voastre asupra lor.

Modul cum se va organiza administrația în Basarabia și Bucovina, după reîncorporarea lor, angajează viitorul și poate să fie plin de consecințe. Regimurile anterioare, afară de cel național-țărănesc, au privit Basarabia și Bucovina ca o colonie și le-au încătușat într'un sistem centralist, care a împiedicat orice posibilitate de auto-administrare. Cele două provincii au fost inundate de funcționari din Regat, necunoscători ai oamenilor de acolo; aceștia s'au prefăcut în adevărați satrapi ai populației și au stârnit numeroase nemulțumiri. Au fost, desigur, și oameni de treabă, între cei veniți dar cei răi au compromis și pe cei buni. Ei au fost aceia cari au făcut ca denumirea de regățeni să devie odioasă și timp de două decenii, provinciile, în bună parte, s'au înstrăinat, în loc să se închege sufletește compleet, cu țara. Când am venit la guvern eu, a fost nevoie să încep totul dinainte. Cei ce au urmat au stricat din nou tot ce am îndreptat.

Reluarea vechiului sistem centralist ar fi, prin urmare, o greșeală de neiertat.

Regimul bolșevic, prin resentimentul adânc ce a stârnit în sufletele basarabenilor, i-a apropiat din nou de țara-mamă. Această reacțiune sufletească trebue captată și folosită în scopul închegării sufletești a întregului neam românesc.

In forma nouă, însă, cum voiți să organizați administrația celor două provincii, nu vom isbuti decât să ne îndepărtăm, cu pași repezi, de acest scop.

O nouă bruscare a Basarabiei și Bucovinei și o nouă îndreptare a sufletului ei spre Rusia, ar fi cu atât mai gravă, cu cât, după prăbușirea regimului bolșevic, o Rusie revenită la sistemul proprietății individuale și a unor libertăți relativ mai largi ar putea să devie un punct de atracție mai primejdios decât a fost un stat cu regim sovietic-comunist.

Atât în consfătuirea ce s'a ținut cu fruntașii basarabeni, la Președinția de Consiliu, cât și prin sus-menționatele declarații s'a pus în vedere că în primul moment se va introduce o administrație militară și pe urmă una condusă de oamenii regimului, din Vechiul Regat, pentru purificarea acestor provincii. Iată o soluție greșită, care va compromite, dela început evoluția din viitor a raporturilor dintre acele provincii și Regat și care dela început acoperă cu un văl impenetrabil, intențiunea clar și bine exprimată a D-lui Vice-președinte al Consiliului, de a înlătura centralismul distrugător de inițiative și control politic.

./.

Intâi: De unde această neîncredere în elemente localnice, cari de atâtea ori s'au dovedit conduse de adânci sentimente naţionale şi de o exemplară corectitudine,ca cetăţeni şi români, chiar şi cu ocaziunea ultimelor desfăşurări triste ? Al doilea: Cum credeţi să faceţi epuraţia acestor provincii ? Este de prevăzut că o administrare astfel organizată va fi izvorul erorilor şi ororilor.

Nu poate fi indicată decât o singură procedură: aceia de a introduce imediat o descentralizare administrativă,pusă în lucrare prin oameni localnici,<u>pe răspunderea lor</u>.

Trebuesc chemaţi la sfat basarabenii şi bucovinenii,indiferent de grupările din cari au făcut parte şi în ţelegere cu ei,trebuesc deasemeni desemnaţi acei în mâna cărora se va pune conducerea acestor provincii.Conducerea provinciilor trebue să urmeze directivele guvernului.Armata,Jandarmeria,Poliţia şi Justiţia trebue să rămână centralizate şi conduse din centru, prin exponenţii guvernului; orice turburări sau încurcături vor fi deci excluse.Ar constitui o mare nedreptate aceia de a se jigni oameni localnici intelectuali sau ţărani,impunându-li-se cu sila elemente de conducere.Am făcut,prin experienţa proprie, ca Preşedinte de Consiliu,constatarea că basarabenii şi bucovinenii sunt foarte înţelegători şi dispuşi să primească şi chiar să invite persoane din afară de provincia lor,în locuri pentru cari nu au oameni.De altfel,nici ardelenii,nici basarabenii şi nici bucovinenii nu au făcut niciodată greutăţi în această privinţă,ei dimpotrivă.

Ar trebui apoi imediat constituirea din localnici,a consilii provinciale judeţene,de plase şi comune,pentru a sfătui şi controla organele administrative şi a le da îndrumări practice, aşa încât viaţa administrativă să fie considerată ca a lor,iar nu impusă din afară,iar răspunderea eventualelor greşeli cari s'ar face să nu fie a puterii centrale.

Eu înţeleg bine raţiunea care a prezidat la oprirea refugiaţilor de a intra în Basarabia şi Bucovina,spre a-şi recupera, din primul moment,proprietăţile,când este ştiut că în actuala criză de alimente,e firesc ca pământul să fie administrat şi cultivat de proprietarii lui,cari îl vor lucra cu mai multă tragere de inimă,decât alte elemente.

Declaraţia D-lui Voce-Preşedinte al Consiliului,că pământul disponibil din Basarabia se va atribui elementelor din Regat, poate să ducă la grave reacţiuni sufleteşti,în Basarabia abia recâştigată.Fără îndoială este drept ca luptătorii cari s'au jertfit în răsboi să fie şi ei împărtăşiţi din aceste terenuri,dar metoda de a jigni pe basarabeni şi bucovineni,rezervând pământurile libere cu exclusivitate pentru sătenii din Vechiul Regat,nu ar putea nici decum să servească interesul consolidării sufleteşti în provincia de peste Prut.Socotesc că metoda cea mai potrivită ar fi de a ţine un just echilibru între cele două interese: acela de a satisface pe luptători şi acela de a nu provoca nemulţumiri în Basarabia şi Bucovina.

Dar mai ales nu înţelege opinia publică raţiunea şi dedesubul pasagiului următor din declaraţiile D-lui Vice-Preşedinte al Consiliului: "Până la sfârşitul ostilităţilor,când va interveni un decret de <u>anexiune</u>,până atunci autorităţile militare şi regimul de ocupaţie sunt singura situaţie legală a acestor teritorii".

Intâi: despre cari ostilităţi este vorba,acelea pentru Basarabia şi Bucovina,sau acele contra Rusiei sau acele ale conflictului armat mondial ?

./.

Al doilea: pentru ce trebue un decret de "anexiune" ? Basarabia și Bucovina s'au contopit în Regatul României, pe baza auto-determinării, cu 23 ani înainte, prin hotărârile de unire aduse în adunările naționale. Pentru ce trebue acum un nou decret de anexiune, care dă o altă înfățișare bazei de drept a unirii acestor două provincii cu Patria Mamă.

Pentru ce trebue un expert german, anunțat cu atâta stăruință ?

Deodată cu reocuparea acestor privincii, trebue un "restitutie in integrum" și apoi măsuri de guvernământ, cari urmează în mod firesc din experiențele trecutului, respectând hotărârile de unire ale pronvinciilor.

In dreptul public și în cel internațional trebue folosite expresii precise, aplicate la sensul lor bine stabilit științificește; altfel se pot întâmpla răstălmăciri și confuziuni păgubitoare pentru unitatea Statului: Basarabia și Bucovina sunt teritorii românești, de "facto" și "de jude" și nu este permis să dăm alt titlu de drept ocârmuirii românești, nici să instituim organim factori străini în conducerea lor, oricât de pricepuți ar fi ei de altfel.

. . .

Profit de această împrejurare, pentru a vă împărtăși preocupările mele, asupra obiectivelor ce trebue să urmărim în acest răsboi și asupra unor întâmplări, cari dacă sunt adevărate, nu pot să rămână nedesaprobate.

Prin hotărârea de a intra în acțiune, împotriva cotropitorilor, tindem la eliberarea Basarabiei și Bucovinei și a unui colț din Moldova de Nord; în această clipă, pentru toate conștiințele românești, problema stăpânitoare este afirmarea drepturilor noastre etnice și istorice, prea bine cunoscute, asupra întregului nostru patrimoniu național. Basarabia și Bucovina fac parte integrantă din aceste drepturi, cari au fost recunoscute ultima oară și prin Conferința dela Londra din 1920.

Pierderea acestor provincii nu s'a datorat, nici vreunei hotărâri a unei instanțe internaționale, nici hotărârii națiunii însăși, prin reprezentanții ei legal împuterniciți.

Lupta armatelor române, pentru recucerirea lor nu este, prin urmare, agresiune, cu intențiuni de cucerire, intențiuni cari trebue să ne fie străine, ei urmarea unei invaziuni, care trebuia respinsă din primul moment. In această luptă, întreaga națiune și toți fiii ei trebue să se înșire sub drapel, sau acolo unde cred că pot fi utili, în serviciul voinții naționale unanime, de a ne păstra hotarele și a recâștiga Basarabia, Bucovina și toate provinciile pierdute, prin slăbiciunea unei cârmuiri vinovate, impusă țării prin lovituri de stat.

Intreaga Națiune a fost cuprinsă de nespusă bucurie, când a aflat că Cernăuții, Chișinăul și alte orașe au fost eliberate de cotropitori.

Vom încerca cu toții cea mai mare satisfacție când vom afla în comunicate că reocuparea întregei Basarabii și Bucovina s'a terminat.

Bucuria și satisfacția noastră a tuturor românilor va fi fără margini, nu numai pentru că am recâștigat două provincii frumoase și că am readus milioane de suflete românești la vatra strămoșească, ci și pentru că jertfa sângelui scump al armatei noastre glorioase a reparat ruginea pe care cârmuitorii inconștienți de pe vremuri au adus-o țării noastre.

./.

Recunoștința țării pentru generalii, ofițerii și soldații români și pentru D-voastre, Domnule General, comandantul de căpetenie, va fi eternă.

Cea mai grea zi pentru o națiune și pentru un comandant este însă cea de a doua zi după victorie. "Inima tuturor românilor bate acolo unde este armata", am spus într'o recentă scrisoare ce v'am trimis. Acum, victoria în bună parte dobândită, trebue ca toată puterea intelectuală, toată grija sufletească și toată inventivitatea românilor să fie concentrată spre a găsi calea cea bună, atât de grea, în cea de a doua zi de după victorie.

Pentru acest motiv, ca și în trecut și de data aceasta, socotesc că am datoria să dau expresiune convingerilor mele și ale opiniei publice, atât de mult frământată, și fiindcă îmi lipsesc toate celelalte mijloace: parlament, presă și adunări publice, sunt nevoit să vă deranjez pe D-voastră ca nu cumva mai târziu să fiu făcut vinovat de reticențe, de echivoc, sau de lipsă de vigilență, atât de necesare în vremuri ca cele de azi.

Dacă întreaga opinie publică românească, cu noi toți, am fost pentru recucerirea provinciilor rupte prin agresiune dela Patria Mamă, suntem categoric în contra ca România să urmărească obiective de agresiune.

Nu este admisibil să ne prezentăm ca agresori față de Rusia, astăzi aliata Angliei, probabil învingătoare, pentru alt obiectiv decât Bucovina sau Basarabia, - în tovărășie de arme cu Ungaria și cu Axa, cari ne-au rupt printr'un act arbitrar, neratificat de nimeni, o parte importantă a țării noastre, vătămându-ne teritoriul, mândria și onoarea noastră națională. Chiar și tovărășia de arme de până acum, impusă de împrejurări, este cât se poate de supărătoare, câtă vreme încă nu am primit nici o satisfacție în problema Transilvaniei, dar ea are totuș o singură justificare: aceia că este menită să repare pierderea ce am suferit, înainte cu un an, în urma presiunii exercitată de Axă, care la vremea sa ne-a legat mâinile, oprindu-ne să ne apărăm. Acum ea ni le-a deslegat.

Basarabia și Bucovina s'au unit cu Regatul Vechi prin voința lor liberă și pe baza principiului auto-determinării popoarelor. Ar fi prea pretențios să credem că continuarea răsboiului germano-rus ar depinde de colaborarea noastră, precum este nu mai puțin pretențios să proclamăm noi, România, răsboi sfânt contra Rusiei, pentru organizația ei internă, de stat și socială. Răsboiul sfânt, militar și politic, să-l prestăm pentru România Mare, cu toate provinciile sale.

Nu avem nici un soldat român de sacrificat pentru scopuri străine.

Trebue să cruțăm armata noastră, pentru scopurile noastre românești, cari sunt multe și mari și de tragică actualitate, pentru foarte apropiate vremuri.

Este adevărat că la Nord și la Est de Nistru avem foarte mulți frați români așezați acolo de veacuri, la cari avem dreptul să aspirăm, pentru înregirea națională. Pe aceștia însă nu-i putem câștiga și mai ales nu-i putem păstra cu armele. Anexarea lor trebue să se întâmple cu liberul lor consimțământ și cu aprobarea marilor puteri, atunci când se va stabili statutul teritorial definitiv al Europei.

Fără această aprobare noi nu ne vom putea bucura de alăturarea fraților noștri de peste Nistru, ci vom avea din ea numai nesfârșite încurcături și greutăți.

./.

48 139

In schimb, în baza unei înțelegeri generale se pot găsi soluții, cari să ne satisfacă pe noi și să nu provoace nici rivalitatea sau dușmănia vecinilor noștri.

Adevărul însă trebue continuu accentuat că nimeni altul nu are drepta asupra Republicei Moldovenești în măsura în care avem noi.

O tendință de cucerire și ocupațiune mai conține și un pericol, pe care mulți nu-l cunosc. Opinia publică maghiară și conducătorii ei sunt într'un mod semnificativ frământați, iar ideia tot mai vânturată de publicitatea maghiară și de cercurile lor importante este că spațiul vital al României este la Est de Carpați, iar al Ungariei în partea de Vest a Carpaților.

Nu-i admisibil ca noi să servim argumente și motive în sprijinul celor ce urmăresc să ne împingă spre răsărit, eliminându-ne din cetatea naturală a Transilvaniei, leagănul românismului și mai ales nu este admisibil să ne legăm soarta, prin răsboie de cucerire și agresiune, cu Axa.

Svonuri tot mai persistente vorbesc despre masacre, săvârșite asupra populației minoritare, în special evreești, din Moldova. Ele nu sunt verificate și noi dorim să nu fie adevărate. Toate cazurile de rebeliune sau trădare națională trebuesc pe loc și cu mare asprime pedepsite. Măsurile legale cari sunt luate pentru a preîntâmpina repetarea unor asemenea acțiuni criminale, sunt binevenite.

Dar, simțul de umanitate al poporului nostru și bunul lui renume nu trebuesc atinse, prin executări și schingiuiri în massă, prin intoleranțe cari s'ar răsbuna în primul rând asupra noastră și a conaționalilor noștri. Pentru acest motiv, opinia publică românească și noi toți, cari o cunoaștem, protestăm în contra lor, sau a continuării lor, dacă s'ar fi săvârșit.

Vă rog primiți asigurarea distinsei mele considerațiuni,

București, 18 Iulie 1941

ss. IULIU MANIU

Președintele Partidului Național Țărănesc.

Anexa No. 18

49 118 140

OPERAT LA FIȘE

DOMNULE MARESAL,

Am luat, cu îndurerată surprindere, la cunoștință, decretul de chemare pentru adunarea plebiscitară, pe ziua de 9 Noembrie, în scopul ca cetățenii țării să-și exprime aprobarea sau desaprobarea lor, asupra guvernării Dvs., dela 6 Septembrie 1940 și până astăzi.

Partidul Național-Țărănesc crede că în aceste zile, când fiii țării sunt chemați să-și îndeplinească suprema datorie față de țară ar trebui eliminat totul ce-i poate despărți.

Ar trebui indiferent de deosebirile de vederi politice interne și externe ce ne despart, ca toți să ne ferim să întretăem drumurile și cărările și dealtfel prea strâmte, care duc la izbânzi mari naționale, nu năzuiți de organizări, care nu pot avea și nu vor avea un caracter de permanentă durabilitate.

Partidul Național-Țărănesc, oricât de mult ar dori să-și mențină hotărârea de a pune în discuțiuni chestiuni politice, și să respecte regulile disciplinei naționale, care caracterizează națiunile civilizate, atunci când țara se găsește în război, totuși nu se poate da îndărăt dela înplinirea datoriei sale de a-și manifesta părerile, obiecțiunile și hotărârile sale, în fața unor evenimente cu importante repercursiuni în prezent și cu efecte incalculabile în viitor.

Acesta este motivul pentru care, în baza plinelor puteri ce mi s'au acordat de către Comitetul Central, vin respectuos să vă aduc la cunoștință, că Partidul Național-Țărănesc nu poate lua parte la plebiscitul organizat de Dvs., în plin război, sub starea de asediu, ale cărei constrângeri exclud posibilitatea exprimării libere a voinței obștești. Făcând abstrație dela aceasta, el nu vrea să consfințească prin colaborarea sa, practica dictaturilor ce s'au perindat în ultimii ani, de a chema națiunea română contrar concepției ei politice, la plebiscite pentru a se câștiga o justificare aparentă, pentru regimul autocratic, inaugurat contra dispozițiilor clare ale așezămintelor noastre fundamentale.

Concepția serioasă pe care o are partidul Național-Țărănesc despre drepturile națiunii și ale cetățenilor cari o compun, exclude participarea lui la un simulacru de consultare obștească, repetat de trei ori în trei ani și jumătate.

Abstracție făcând de considerația principială că în timp de războiu, al cărui sfârșit nu se poate prevedea, pornit tocmai pentru stabilirea concepției politice, care va trebui să domine în lumea civilizată, nu este admisibil un plebiscit, cu obiectiv politic de organizare de stat, nu putem lua parte la plebiscitul ce organizați și pentru următoarele motive:

1.- Decretul interzice discutarea chestiunilor asupra cărora cetățenii sunt chemați să-și spună opinia, deci face imposibilă clarificarea și precizarea meritelor, greșelilor, succeselor și insucceselor regimului actual. Ori, numai o astfel de examinare ar putea

./.

creia o opinie publică, care ar fi vrednucă să fie exprimată, aceasta mai ales că starea de asediu și cenzura au împiedecat, ani dearândul, cunoașterea exactă a evenimentelor ce s'au perindat, "Voturi" exprimate numai în baza unei propagande unilaterale, care este făcută de către organele guvernamentale,- oprită și ea, de altfel, prin dispozițiunile decretului lege - nu merită să fie eternizate, căci ele nu folosesc la nimic, cum nu au folosit nici cele exorimate cu ocazia plebiscitelor anterioare.

2.- D-voastră cereți opinia cetățenilor, într'un singur răspuns, asupra unui întreg complex de chestiuni, privitor la care opinia publică are păreri, parte aprobatoare iar în parte de categorică desaprobare.

Spre pildă, Partidul Național Țărănesc, împreună cu întreaga opinie publică, aprobă acțiunea militară întreprinsă pentru desrobirea Basarabiei și Bucovinei și eliberarea elementului românesc de peste Nistru, de sub regimul comunist, și aclamă cu însuflețire rezultatele obținute în această privință. Desaprobă însă continuarea acțiunii militare în formă agresivă și cu intențiuni de ocupațiune, pe teritoriul rusesc, dincolo de hotarele noastre firești și deplânge pierderile de morți și răniți ce au suferit și slăbirea puterii noastre armate, pricinuită de aceste operațiuni.

Mai departe, aprobă înlăturarea regimului exregelui Carol, dar desaprobă categoric continuarea regimului dictatorial, care exclude orice posibilitate de manifestare democratică a voinței populare și anihilează libertățile cetățenești.-

Aprobă înlăturarea corupțiunii, teroarei și a desordinei, care au prins rădăcini adânci sub regimul ex-regelui Carol, dar desaprobă reintroducerea în serviciile și întreprinderile de stat, a persoanelor care au fost complectamente compromise, prin atitudinea lor, sub regimul ex-regelui Carol II.

Aprobă restabilirea inamovibilității magistraților și tendințele de a se introduce un regim de legalitate, dar desaprobă înlăturarea unor magistrați și profesori în mod cu totul arbitrar, cum s'au făcut, contrar drepturilor lor câștigate și dispozițiunilor legale anterioare; deasemenea desaprobă regimul special aplicat minorităților, dintre care unele sunt favorizate mai mult decât înșiși Românii, iar altele sunt persecutate, cu nesocotirea legilor existente.

Aprobă tendința de românizare legală a vieții sociale și economice, dar desaprobă în modul cel mai hotărât germanizarea întreprinderilor industriale, comerciale și bancare și pătrunderea sistematică a elementelor străine în sistemul nostru de producțiune națională.-

Aprobă străduința de a ridica producțiunea economică dar desaprobă în mod hotărât lipsa de competență a organelor administrative centrale și exterioare, cari nu sunt în stare să pună zăgaz scumpetei mereu crescânde și lipsei catrastofal simțite a articolelor de primă necesitate. Efectele acestor fenomene urmate în bună parte din convențiunile comerciale încheiate cu Germania și Italia, care de fapt au aproape monopol asupra comerțului nostru exterior, duc opinia publică la exasperare și pot produce neliniști serioase.-

Aprobă urcarea prețurilor produselor agricole, dar regretă că ea este urmarea inflației monetare care va aduce la catastrofa vieții noastre economice.

Ar fi o greșeală din partea Partidului Național Țărănesc dacă ar aproba politica din care rezultă această stare de lucruri, egală cu pauperizarea și exlpoatarea țării noastre.

./.

Dar în special Partidul Naţional Ţărănesc nu poate aproba situaţia periculoasă şi umilă, în care se găseşte Statul Român, din punct de vedere internaţional, alături de pactul tripartit, care îl pune în duşmănie, aproape în stare de războiu cu democraţiile occidentale, neputând să salveze partea ruptă din Ardeal şi nici măcar să pună în valoare protocolul atât de oneros dictat la Viena acceptat numai sub presiune a Axei, ale cărei clauze, favorbaile nouă sunt călcate în picioare, iar noi nu putem să manifestăm nici măcar sufleteşte, pentru fraţii asupriţi, rupţi de noi, în urma hotărârii aliaţilor de azi ai ţării noastre.-

3.- D-voastră ordonaţi un plebiscit cu vot pe faţă, înlăturând votarea secretă, indispensabilă, îndeosebi în cursul unui războiu şi sub regimul stării de asediu, cu perspectiva lagărelor de concentrare. Această împrejurare despoaie dela început plebiscitul de caracterul sincerităţii.

4.- Nu putem consfinţi, prin participarea noastră activă un plebiscit menit să vă dea mandat în alb, pentru introducerea unei organizaţii de stat corporatiste, contrară principiilor noastre democratice, respectuoase libertăţilor cetăţeneşti. Manifestul publicat de D-voastră desvălueşte intenţiunea Dvs., de a menţine în viaţa de stat sistemul dictatorial, care exclude afirmarea democratică şi paşnică a voinţei naţionale, în care se priveşte chivernisirea afacerilor publice şi face imposibilă orice activitate de control, ceeace duce la corupţiune în viaţa publică de abuz în viaţa de stat şi pe urmă la transformări sguduitoare, adeseori catastrofale în evoluţia naţională.-

In faţa acestei prespective, orice intenţiune bună a conducerii de stat, rămâne infructuoasă.

Vă rog, Domnule Mareşal, binevoiţi a primi asigurarea înaltei mele consideraţiuni.-

Bucureşti, 8 Noemvrie 1941.

Cu distinsă stimă :

/ss/ Iuliu Maniu
Preşedintele Partidului
Naţional-Ţărănesc

Anexa No.20

OPERAT LA FIȘE

DOMNULE PREȘEDINTE,

Petrecând în timpul din urmă mai multe zile în Transilvania de Sud, am constatat cu durere că situația politică generală și raporturile internaționale în cari a intrat țara noastră, au creiat o stare de spirit și situațiuni pe cari multă lume nu le cunoaște și cari poate nu sunt cunoscute nici de guvernul țării. Fiind însă de o importanță deosebită și având repercursiuni atât asupra stării de spirit generale, cât și asupra raporturilor de forțe din interiorul țării, socotesc că e datoria mea să vi le aduc la cunoștință pentru a fi apreciate după cuviință.

Pentru a-verifica și întregi informațiile mele, am rugat pe o persoană vrednică de încredere, cu totul desinteresată, care în momentul de față este în afară de orice preocupare de partid sau de acțiune politică, să examineze amănunțit situațiunea și să-mi facă o dare de seamă cu totul obiectivă despre situațiunea din Banat și din Sudul Ardealului, în special în ce privește starea de spirit la poporațiunea germană din acele regiuni. Aceasta, în deosebi pentru că toți românii cu cari am avut contact, orășeni și săteni, ni s'au plâns de atitudinea conlocuitorilor maghiari și în special germani din acele provincii a devenit aproape insuportabilă.

Demnitatea națională a românilor este zilnic umilită, iar în concurența economică elementul românesc este pas cu pas desavantajat.

Pentru a simplifica expunerea mea, îmi iau libertatea de a vă prezenta darea de seamă a informatorului meu, așa cum am primit-o. Citind-o veți binevoi a vedea că poporațiunea germană, bucurându-se de un tratament excepțional de favorabil în raport cu cel aplicat poporațiunii autohtone române, a reușit să organizeze o viață națională proprie, nu numai complet separată de poporul românesc, dar și independentă de Statul nostru, cu tendința vădită de a se transforma într'un stat în stat. Dreptul acordat cetățenilor de origină germană de a se grupa în organizații politice, care este refuzat poporațiunii românești - dreptul ce au de a ține întruniri publice fără autorizație, de a-și crea organizațiuni premilitare, încuviințarea de a purta uniforme și arme și de a face exerciții în aceste unități organizate, așează poporațiunea germană într'o stare de superioritate politică și morală față de cea românească.

Nu numai atât, dar această situațiune poartă în sine germenele unui pericol evident.

Acest pericol apare cu atât mai serios că poporațiunea germană numai ține nici o legătură sufletească cu țara românească și recunoaște pe față că așteaptă ordine dela Reichul german și dela Führerul lui.

Spre a dovedi acest lucru, îmi iau libertatea să vă alătur în original și în traducere românească un apel al D-lui Herman Jeckeli din Brașov, comandantul organizației "Deutsche Mannschaft" (Trupa germană), apel apărut cu învoirea cenzurei românești în ziarul "Sudostdeutsche Tageszeitung" organul central al grupării germane din România.

./.

In acel apel se afirmă dela început cu claritate răspicată că "noi național-socialiștii credem în Fuehrer și în marele imperiu german din viitor".

În continuare autorul arată conaționalilor săi că "Adolf Hitler a destinat grupului nostru etnic rolul de a pecetlui frăția de arme româno-germană prin participarea noastră în cadrul armatei românești".

Dl.Jeckeli spune că cetățenii minoritari germani au obligația de a lupta din ordinul Fuehrerului în armata română, lăsând deci a înțelege că această obligațiune izvorește din disciplina ce o datorează față de ordinele Fuehrerului,nu față de autoritatea statului românesc.

El face deci apel la germanii din România să intre în armata română "deși știu,spune el, că multor bărbați din grupul nostru etnic le vine greu să execute acest ordin".

In sfârșit, autorul variază această ideie din nou,declarând că "deși o altă soluțiune ar putea să apară ca mai prielnică - ordinul Fuehrer-ului constitue pentru noi cea mai sfântă datorie și ne dă putere să aducem și cea mai grea jertfă pentru Germania".

Și pentru ca îndrăzneala să fie și mai întreagă,apelul se termină astfel : "Fie pe frontul armelor, fie pe frontul patriei, iubirea noastră se chiamă Germania, atitudinea noastră de supunere,voința noastră se cheamă victorie, credința noastră se chiamă: Adolf Hitler ! ".

De români nici un cuvânt, de Regele nostru, de Conducătorul și guvernul țării, nici un cuvânt !

Acest apel care trădează modul de simțire și gândire al germanilor dela noi s'ar fi putut lansa oriune în Germania, dar nu în România.

Spre nefericire însă, Germanii din Ardeal și Banat socotesc de pe acum aceste provincii ale noastre ca aparținând Germaniei Mari, ținând rolul de "Ostmark" al Austriei de odinioară.Probabil pentru acest motiv ziarul german și-a schimbat denumirea veche în "Südostdeutsche Tageszeitung".

De altfel, printre minoritarii noștrii germani se vorbește pe față de planul de a se constitui după războiu un "Donauland", format din Transilvania și Banat, rupte din trupul țării noastre și supuse conducerii elementului german minoritar sub protectoratul Marelui Imperiu german.

Văzute prin această prismă organizațiile civile și paramilitare, cum și manifestațiile minorității noastre germane alcătuesc un început de realizare a acestor planuri.

Se punea dela sine întrebarea de unde izvorește acest curaj neobișnuit al germanilor dela noi, odinioară foarte timizi și circumspecți.

Singure succesele armelor germane nu pot fi cauza, căci spre pildă, în Ungaria, germanii nici pe departe nu și-au însușit acest curaj !

Cauza este deci locală:

Toleranța inaugurată de regimul ex-regelui Carol, toleranța continuă și de regimul actual și încurajarea exercitată de unii germani din Reich în România, care se manifestă cu multă consecvență, cum dovedește și ultimul discurs al D-lui ministru plenipotențiar, baronul Manfred von Killinger.

./.

Dacă ministrul plenipoțențiar al Germaniei găsește posibil să pronunțe un discurs în care, cu un aer protector, distribue laude la adresa Conducătorului Statului nostru, și-și arată mulțumirea că "haosul" pe care l-a găsit la venirea sa în țară noastră a dispărut - fapt care-l scutește de necesitatea de a interveni el însuși în afacerile interne ale țării noastre, declarând pe unii din oameni cuminți, pe alții nebuni sau hoți de drumul mare, adresându-le pe față, fără perdea, admonestări, evident că poporul german dela noi, plin de mândrie proprie și de dispreț pentru bietul popor românesc, socotește Ardealul și Banatul ca parte integrantă a Germaniei, deocamdată sub protectorat deghizat german. Aceasta, cu atât mai mult cu cât lumea știe că Dl. Killinger a mai ținut o asemenea cuvântare, față de care conducerea partidului nostru, a ridicat la vremea sa protestul său solemn dar fără rezultat. Germanii ca și românii pot socoti deci că situațiunea umilitoare a românilor și puterea germană la noi încetul cu încetul a alunecat până la punctul de a fi iremediabil. Deci germanii cutează orice iar românii tolerează orice !

Armata se găsește în luptă alături de Germania și sub suprema comandă germană. Viața economică, industrială, comercială, în bună parte germanizată, comerțul nostru extern aproape cu totul la dispoziția Germaniei, poporul german stat în stat, liber de a face ce vrea și lăsat să declare pe față că se supune ordinelor șefului unui stat străin, oricare ar fi ele, iată situațiunea în care se află țara noastră ! Am fost întotdeauna - atât la guvern cât și în opoziție - partizanul respectării drepturilor naționale ale fiecărui popor până la marginea impusă de disciplină noastră de stat și de considerentele unității independenții țării noastre, dar cu condiția ca alte neamuri să nu aibă mai multe drepturi în țara noastră decât poporul nostru românesc, întemeietor și susținător de Stat. Ori, tabloul schițat pe scurt în cele precedente dovedește contrariu, ceiace se petrece la noi în țară în raport cu poporul german, nu este o politică minoritară, ci o renunțare umilitoare și periculoasă pentru viitor.

Nu sunt dușmanul poporului german. L-am apărat pe vremuri ca deputat în Camera Ungară în contra cotropitoarei politici maghiare. Mai târziu, ca prezident al Consiliului Dirigent și ca Prim Ministru, am înființat școli germane, am pus capăt procesului lor de maghiarizare, și le-am dat largi îndreptățiri; dar nu pot admite umilirea și inferiorizarea poporului românesc.

Nu situațiunea noastră umilitoare mă îndeamnă să vă adresez aceste câteva rânduri informative, pentrucă palmele ce le dă cineva unui individ legat în lanțuri nu ofensează pe cel pălmuit, ci pe cel ce pălmuește, și în grija căruia este el încredințat, ci pericolul ce constitue pentru viitor această stare de lucruri și pierderile de târâm și bunuri naționale, materiale și sufletești cari rezultă din această situațiune. Guvernul țării are datoria să pună la adăpost țara de acest pericol. Țara-l vede, îl simte și este adânc îngrijorată. Am crezut de datoria mea Domnule Președinte ad-interim, să vă pun în cunoștința acestor fapte și acestor stări de spirit.

Numai mântuitorii răspunzători ai puterii publice ar putea să știe ce este de făcut, căci ei cunosc toate laturile problemei, dar noi cari ne găsim înafară nu putem decât să constatăm că situația a devenit intolerabilă.

./.

73 4124 164

Vă rog, Domnule Președinte, să binevoiți a primi asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Cu distinsă stimă

București,
22 februarie 1942.

(ss) Iuliu Maniu

OPERAT LA FIȘE

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

3192/18

14 Ianuarie 1946

425/1053

OPERAT LA FIȘE

alegeri

N O T A Nr. 43

Tendințele partidului național-țărănist sunt de a determina efectuarea cât mai neîntârziată a alegerilor generale.

Dl. Iuliu Maniu pretinde că, partidul comunist și grupările prietene din guvernul Groza, urmăresc tergiversarea alegerilor și amânarea lor până la toamnă.

Șeful partidului național-țărănist urmărește împiedicarea acestui proect și, în acest scop, a luat inițiativa alcătuirii unui bloc al partidelor național-țărănist, liberal, socialist, etc. în vederea reclamării fixării datei apropiate a alegerilor generale.

Deasemenea, Dl. Iuliu Maniu urmărește stabilirea unui acord între aceleași trei partide asupra unui proect de lege electorală și, în primul rând asupra principiului menținerii Senatului.

S'a lucrat deja de către juriștii partidului național-țărănist un proect de lege electorală, asupra căruia Dl. Iuliu Maniu urmărește să obțină acordul partidelor liberal și socialist.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
- Dl. Orzaru

3192/30

12 Noemvrie 1946
STROICI

4126

OPERAT LA FIȘĂ

N O T A

IULIU MANIU, președintele partidului național țărănesc, a decis ca în ziua alegerilor masse organizate de cetățeni să protesteze în fața localurilor de vot, pentru că nu au fost înscriși în listele electorale.

--=--

- Sursă serioasă.
- Inf.în curs de verificare.

3192

13 Noembrie 1946
"Liviu"

1427

8

OPERAT LA R.Ç.E.

N O T A

Secretariatul general al partidului naţional ţărănesc,a dispus ca ultimele întâmpinări referitoare la secţiile de vot,semnate de Iuliu Maniu,să fie traduse în limbile franceză şi engleză,pentru a fi depuse la Misiuni.

Sursă serioasă.
In curs de verificare.

Comunicat :

- Dl.Dir.Zaharia
- Subs.Politică.

14 Noemvrie 1946
STROICI

3192

OPERAT LA FIŞE

N O T A

IULIU MANIU a făcut cunoscut fruntaşilor naţional ţărănişti că, în ziua alegerilor, membrii partidului comunist nu vor provoca turburări, întrucât la alegeri vor participa observatori aliaţi.

După ce a arătat că „violenţele" de până acum nu au urmărit decât intimidarea, Iuliu Maniu a recomandat membrilor naţional ţărănişti „să fie liniştiţi".

- Sursă serioasă.
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

3192

14 Noemvrie 1946
STROICI

4129

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului național ţărănesc, a dat dispoziţiuni, ca până după alegeri membrii partidului să nu mai facă nicio manifestaţie de stradă.

- Sursă serioasă.
- Informaţie în curs de verificare.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

3192

15 Noemvrie 1946
MET[illegible]

4130

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Organizațiile național țărăniste din Ardeal au primit dispozițiuni dela IULIU MANIU, de a rezista în ziua de 19 Noemvrie a.c., oricărei presiuni.

Ei se vor apăra cu armele, dacă va fi nevoie.

- Verificată.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Pol.

----

16 Noemvrie 1946

LIVIU

3192

4134

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a dat următoarele directive cu privire la felul cum trebue să lucreze membrii partidului, în zilele care mai sunt, până la alegeri :

- Să se fotografieze la Primării scenele, special regisate, când cetăţenii în mass vin să-şi ceară cărţile de alegător şi sunt refuzaţi.

- Delegaţii şi asistenţii să fie iniţiaţi asupra misiunii lor, ce au de îndeplinit.

- Până la alegeri, un delegat special să raporteze conducerii partidului situaţia la zi, dela fiecare Primărie, cu privire la contestaţii, proteste, ilegalităţi, etc.

In urma acestor dispoziţiuni, s'au constituit echipe de fotografi amatori, dintre membrii partidului.

Deasemenea, s'a luat în studiu ţinerea unor şedinţe de iniţiere, cu delegaţii şi asistenţii, în case particulare, pentru a evita incidentele şi arestările, înainte de alegeri.

COMUNICAT :

- D-lui Dir. Zaharia
- Subs. Politice

- Sursă serioasă.
- Inf. în curs de verificare.

3192

26 Noemvrie 1946

DUMITRU

4̶1̶0̶ 432

OPERAT LA FIȘE

N O T A

IULIU MANIU, președintele Partidului Național Țărănesc, crede că până Sâmbătă 30 Noemvrie, când se va întruni comitetul central executiv al P.N.T., va primi o indicație din partea Misiunii Americane, asupra atitudinii ce trebue adoptată de opoziție, în chestiunea participării ei la lucrările Parlamentului.

In cazul când, această indicație nu va fi primită până Sâmbătă, este posibil ca hotărîrea partidului să fie amânată.

Nu este totuși exclus să fie adoptată o soluție de compromis, în sensul că deputații național țărăniști să participe la discuția validărilor, pentru a arăta ingerințele și fraudele B.P.D.-ului în alegeri, urmând ca, la terminarea discuțiilor, să se facă declarația de retragere din Parlament.

COMUNICAT :

- Dlui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

- Sursă serioasă.
- In curs de verificare.

3192

480 435

11 Decemvrie 1946
STRICT

OPERAT LA F[illegible]E

N O T A

IULIU MANIU, în declaraţiile făcute reprezentanţilor presei străine, a pus accentul pe propaganda desfăşurată de guvernul român, care urmăreşte să arate opiniei publice mondiale că Partidul Naţional Ţărănesc ar fi anti-sovietic.

Preşedintele partidului naţional ţărănesc a mai declarat că se va strădui din răsputeri să spulbere aceste acuzaţii şi să arate U.R.S.S. că partidul său a fost primul partid român, care a militat pentru o apropiere de Soviete.

Verificată.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Pol.

--

3192

181 434

11 Decembrie 1946
"TASE"

N O T A

Cu ocazia declaraţiilor făcute eri de Dl. Iuliu Maniu, reprezentanţilor presei străine, D-sa a pus la dispoziţie acestora o întreagă arhivă din care se putea constata falsificarea alegerilor.

Astfel, au fost arătate procese verbale consemnând rezultatul real -favorabil opoziţiei- al scrutinului, buletine de vot cari aveau tipărite numai primele patru liste de candidaturi, instrucţiuni şi circulări asupra modului cum să se efectueze falsificarea, precum şi telegrame expediate de Prefecturi Ministerului de Interne, prin care raportau că le este imposibil să obţină alt rezultat decât cel real.

Comunicat:
- Dl. Dir. Firescu
- Subs. Politic
- Subs. Presă

- Sursă serioasă
- Neverificată.
- Neexploatată.

3192

12 Decemvrie 1946

GRACIUN

Rev. externe

OPERAT LA ...

N O T A

IULIU MANIU a afirmat că U.R.S.S. are tot interesul să colaboreze cu Partidul Naţional Tărănesc, dacă se va arăta loial, deoarece Ruşii îşi dau seama că - prin acest partid, care este un partid de masse şi agreeat de opinia publică - ar fi mai asigurată producţia şi ordinea internă.

Deasemenea, în cazul unui conflict internaţional, Ruşii ar prefera o Românie neutră, în interiorul căreea să fie ordine desăvârşită, organizată de partidul naţional ţărănesc, decât o Românie, în care să nu poată fi stăpânită massele, deoarece partidele politice mari ar fi în opoziţie - a încheiat Iuliu Maniu.

--=--

- Sursă serioasă.
- Inf.neverificată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Pol.

--

20 Decemvrie 1946
STROICI

4136

OPERAT LA FIŞE

NOTA

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a dat dispoziţiuni tuturor circumscripţiilor din Capitală să coopteze în comitetele de conducere pe foştii delegaţi şi asistenţi, care au participat la alegeri, în circumscripţiile respective.

Cum aceştia sunt numeroşi şi ar pune în minoritate pe vechii membri din comitete, dispoziţiunile au stârnit vii nemulţumiri.

- Sursă serioasă.
- Inf. neverificată.

COMUNICAT :
- Dlui Firescu
- Susb.Pol.

Fără urmare

3192/28

437

3 Iulie 1946

DUMITRU

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In şedinţa delegaţiei permanente ţinută în ziua de 2 Iulie a.c., IULIU MANIU a cerut membrilor să nu ia atitudine faţă de legea electorală şi privitor la modificarea statutelor, decât după ce vor asculta expozeul pe care îl va face, în şedinţa comitetului central executiv, asupra situaţiei politice.

---

27 SEP. 1946

3192

V. A.

27 Septembrie 1946

438

FIȘE

N O T A

Se înaintează alăturat - în copie - memoriul protest înaintat de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, Ministrului de Interne,- care a fost dat spre știință și Misiunilor Americană și Britanică din Capitală, cu mențiunea că în presă conținutul a apărut triunchiat.

Bucureşti, 24 Septembrie 1946

939

OPERAT LA FIŞE

DOMNULE MINISTRU,

Subsemnatul, IULIU MANIU, Preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc, am onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

Legea electorală prevede că afişarea registrului electoral se face timp de 20 de zile, după expirarea termenului de 2 luni, dela data legii, care s'a împlinit la 15 Septembrie.

Din informaţiile primite din Ţară, cât şi pe baza celor constatate la primăriile din Capitală, rezultă că afişarea se face în condiţiuni ilegale.

Conform legii, afişarea trebue să se facă pe perete, pentru a se da astfel posibilitatea ca cetăţenii să consulte cu uşurinţă listele.

Dar primăriile au procedat altfel.

In loc să afişeze liste, ele au pus la dispoziţia cetăţenilor nişte foi volante atârnate într'un cui, pe care oricine le poate muta dintr'un loc într'altul. După câteva zile de consultare, aceste foi s'au rupt şi ele nu mai permit o consultare temeinică.

Numeroase persoane dintre acelea care au făcut declaraţii de înscriere, nu s'au găsit înscrise în listele puse la dispoziţia publicului.

-/-

DOMNIEI SALE

DOMNULUI MINISTRU AL AFACERILOR INTERNE.

4440

Primăriile au afişat un anunţ că expunerea copiilor de pe registrul electoral nu s'a terminat, mai existând şi alte copii în lucru.

Vă atragem atenţia că procedarea primăriilor este în afară de lege şi că noi nu recunoaştem că aceace primăriile numesc afişare, constituie în adevăr operaţiunea de afişare conform legii.

Prin prezenta înţelegem a vă pune în vedere şi vă rog să daţi ordine categorice primăriilor ca să intre în legalitate, procedând la afişarea copiei registrului electoral, conform prevederilor legale.

Totodată, declar că, în conformitate cu însăşi anunţurile primăriilor din Capitală, registrul electoral nu a fost pus la dispoziţia publicului decât în mod parţial, şi contest că ziua de 16 Septembrie a.c., când s'au expus primele liste, poate constitui data de începere a afişării registrului, aceasta neputând fi decât aceea a ultimei liste, care se va afişa în mod legal.

Pe de altă parte, am constatat că primăriile nu au înaintat judecătoriilor, originalul registrului electoral.

Este absolut necesar ca acest registru să fie imediat înaintat judecătoriilor, conform legii. Numai având la dispoziţie registrul, judecătorii vor putea controla înscrierile.

Faptul că registrele nu s'au depus la judecătorii, a prilejuit Ministerului de Justiţie să dea instrucţiuni judecătoriilor ca să pretindă contestatorilor să facă dovada că nu au fost înscrişi în registru, prezentând un certificat eliberat de primării

în acest sens.

Acest procedeu este cu totul ilegal și menit să suprime dreptul la vot la cea mai mare parte dintre cetățeni.

In adevăr, atunci când primarii dau ordine să se șteargă din liste cetățenii pe votul cărora Guvernul nu crede că poate conta, a se îndruma cetățenii înșiși, ca să ceară aceluiaș primar eliberarea certificatului de omitere din registru, apare ca o formă sinistră.

Vă rugăm să dați ordine exprese primarilor numiți de Dvs. să trimită fără întârziere registrul electoral la Judecătoriile respective.

Pe de altă parte, am constatat că primăriile refuză să mai primească cereri de înscriere, împotriva prevederilor exprese ale art.71 legea electorală, conform căruia, înscrierile se pot face până cu 20 zile înainte de alegeri.

Iar dacă unele primării acceptă în principiu a primi noui cereri de înscriere, condiționează admiterea lor de dovedirea cu certificate a imposibilității cetățeanului de a se fi prezentat la înscrier până la 15 Septembrie a.c., din cauză de boală, interes de serviciu, sau lipsă de loialitate.

Este de necrezut de cât spirit inventiv poate da dovadă guvernul în scornirea atâtor piedici pent împiedicarea cetățenilor de a-și asigura dreptul de vot.

Ziarele "Fapta" din 22 Septembrie a.c., și "Dreptatea Nouă" din 23 Septembrie a.c., au publica

-/-

instrucţiunile mai sus arătate, după care lucrează primăriile.

Vă cerem a da ordine precise şi categorice ca primăriile să primească înscrierele numai pe baza Buletinului dela Biroul Populaţiei şi până cu 20 zile înainte de alegeri.

Răspunderea asupra tuturor ilegalităţilor comise în întocmirea registrului electoral, cade exclusiv asupra guvernului, care nu va putea invoca scuza că n'a fost informat, şi nici că primarii, agenţii săi nu le-a dat ascultare.

Cu stimă.

(ss) Iuliu Maniu

PRESEDINTELE PARTIDULUI
NATIONAL - TARANESC.

4101

V. A.

27 Septembrie 1946

3192

443

27 SEP. 1946

Dlui dir. Bren

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Se înaintează alăturat - în copie - memoriul protest înaintat de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, Președinției Consiliului de Miniștri, care a fost dat spre știință și Misiunilor Americană și Britanică din Capitală, cu mențiunea că în presă conținutul a apărut triunchiat.

DOMNULE PREŞEDINTE

Subsemnaul IULIU MANIU, în calitate de preşedinte al partidului NaţionalŢărănesc, am onoarea a vă aduce la cunoştinţă protestul meu cel mai hotărât împotriva întrebuinţării autorităţii publice în susţinerea campaniei electorale a Guvernului.

Prin memoriul meu din 21 Septembrie 1946, pe care vi l-am adresat, am protestat împotriva folosirii armatei în scopul de mai sus.

Din toată ţara mi-au venit informaţiuni care dovedesc că ne găsim în faţa unei acţiuni deliberate pentru folosirea la maximum a autorităţii publice de către Guvern, în profitul său electoral, exclusiv.

Toate localurile ministerelor, prefecturilor, primăriilor şi a celorlalte instituţii publice au fost inundate de afişe şi inscripţii prin care se face propagandă pentru guvern şi se insultă partidele şi conducătorii opoziţiei.

Sindicatele funcţionarilor publici, ale căror organe de conducere au fost impuse, în imensă majoritate, de către comunişti prin suprimarea votului secret şi falsificarea voinţei funcţionarilor, fac o propagandă făţişă pentru Blocul Partidelor Democrat

-/-

DOMNIEI SALE

DOMNULUI PREŞEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIŞTRI.

în chiar localurile ministerelor. Numai cele câteva Sindicate funcţionăreşti în care prin curajul şi tenacitatea membrilor lor s'au putut instala la conducere comitete alese prin vot secret, nu fac nici un fel de politică.

Militarii aparţinând diviziilor "Tudor Vladimirescu" şi "Horia, Cloşca şi Crişan", precum şi cei din formaţiunea "Educaţie, Cultură şi propagandă", fac deasemenea propagandă politică pentru guvern. Activitatea lor se desfăşoară nu numai în cazarmi şi alte localuri militare, dar şi prin sate, unde se organizează întruniri publice, la care se vorbeşte după normativele Guvernului şi conform ordinelor Dlui Ministru de Războiu.

In propaganda purtată de armată se întrebuinţează, pe lângă normativele cunoscute de insulte aduse partidelor şi conducătorilor opoziţiei precum şi laude la adresa guvernului, un sistem de intimidarea ofiţerilor, subofiţerilor şi trupei, şi tot odată de promisiuni, menite să încălzească sufletele militarilor. Li se spune acestora că, dacă Guvernul va triumfa în alegeri, Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice ne va retroceda Bucovina de Nord şi Basarabia, mai puţin litoralul maritim.

Somăm Guvernul să facă o declaraţie oficială dacă a primit în adevăr, dela Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, o asemenea asigurare.

In caz contrariu, protestăm cu toată indignarea împotriva amestecului de către Guvern, în propaganda sa electorală, a unei puteri aliate, cu atât mai mult

cu cât Guvernul foloseşte în această acţiune şi pe organele oficiale ale armatei.

Metodele întrebuinţate de Guvern constituie o ofensă la adresa marei noastre aliate din Răsărit, şi, ceeace este mai grav, jignirea sentimentului nostru naţional.

Este inadmisibil ca chestiunea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord, atât de scumpe tuturor Românilor, să fie amestecată de Guvern, în mod tendenţios în lupta sa cu partidele de opoziţie. Votul cetăţenesc nu poate să însemne nici o tranzacţie în chestiunile de interes naţional ale neamului.

Toate autovechiculele autorităţilor publice sunt folosite de guvern în campania sa electorală. In special, autocamioanele C.F.R. sunt întotdeauna prezente pe teren în agresiunile săvârşite împotriva membrilor partidului naţional-ţărănesc, precum şi în orice manifestaţie politică guvernamentală.

Muncitorii dela instituţiile publice, cei mai mulţi fiind dela C.F.R., constituiţi în echipe de şoc folosite de guvern în toate agresiunile, primesc salariul dela Stat chiar şi în zilele în care lipses dela lucru în scopul de mai sus,

Birourile poştale aplică pe orice corespondenţă o ştampilă cu cuprinsul: "Trăiască victoria partidelor democratice în alegeri", ceeace constituie deasemeni folosirea de către guvern a autorităţii publice în propaganda sa electorală.

Niciodată în Ţara noastră şi în nici o ţară civilizată, Guvernele nu au recurs la autoritatea

publică pentru propaganda lor electorală.

Protestăm împotriva procedeelor guvernului, care sunt contrarii tuturor normelor morale și ale dreptului și cerem ca Guvernul să le puie capăt imediat.

In cazul în care totuși nu s'ar primi cererea noastră, solicităm să ni se permită și nouă următoarele:

1. Reprezentanții partidului național-țărănesc să aibă liber acces în cazarmi și localurile militare, pentru a face cunoscut militarilor programul partidului și punctul său de vedere în toate chestiunile care frământă azi România, așa cum v'am mai cerut și prin memoriul din 21 Septembrie a.c.

2. Deasemeni reprezentanții partidului nostru să aibă acelaș drept de mai sus și în localurile instituțiilor publice pentru lămurirea funcționarilor publici.

3. Să se aplice pe orice corespondență, alături de ștampila "Blocul Partidelor Democratice", și o ștampilă similară din partea partidului național-țărănesc.

Abuzurile, ingerințele și samavolniciile autorităților publice, vor face obiectul unui alt memoriu.

Primiți asigurarea înaltei mele considerațiuni,

Președintele partidului
național-țărănesc.

5192

28 Septemvrie 1946

"Z".

4418

N O T A

Alegeri

Faptul că partidul național-țărănesc a fixat capetele de listă pentru Ardeal și Banat ale candidaturilor, la alegerile parlamentare, a produs nemulțumiri printre unii fruntași ai partidului.

In legătură cu aceasta Iuliu Maniu a primit în ziua de 20 Septemvrie a.c. pe Augustin Vișa și Leontin Pârvu, care și-au manifestat nemulțumirea lor.

Maniu le-a replicat că orice supărare și orice certuri pe această temă sunt inutile și că P.N.T. a fixat aceste candidaturi numai în principiu, deoarece după informații din sursă americană guvernul nu va efectua alegerile.

Totodată Maniu a declarat că din aceiași sursă mai deține informațiunea că în cazul când sub presiunea evenimentelor externe, se vor face totuși alegeri, guvernul va găsi motive și pretexte ca să dizolve P.N.T.-ul.

3192

409

V. A.

28 Septembrie 1946

449

28 SEP. 46. F.

Lui Dir. Baeru

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Se înaintează alăturat - în copie - memoriul înaintat de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, Președinției Consiliului de Miniștri, - în care cere delegarea unui judecător care să constate modul cum sunt alcătuite listele electorale pentru alegătorii din Sectorul I Galben, de pe lângă Primăria Municipiului București.

Memoriul a fost dat spre știință și Misiunilor engleză și americană din București.

450

DOMNULE PRIM PREȘEDINTE,

Subsemnatul IULIU MANIU, domiciliat în București Str.General Cristian Tell Nr.10, în calitate de Președinte al Partidului Național Țărănesc, pe baza art.2 din legea accelerării judecătorilor și art.66 proc.civilă, vă rog să binevoiți a delega un Domn Judecător, care să constate modul cum sunt alcătuite listele electorale pentru alegătorii din Sectorul I Galben, de pe lângă Primăria Municipiului București adică dacă ele au fost sau nu complet încheiate la data de 15 Septembrie 1946, dacă aceste liste sunt afișate, dacă s'a încheiat procesul-verbal de afișare și modul cum s'a făcut afișarea și s'a dresat procesul-verbal de afișare.

Solicit admiterea cererei fără citarea părților, fiind vorba de constatarea unei situațiuni, prin dobândirea grabnică a unei dovezi, care ar dispărea dacă partea în drept - Primăria Sectorului I Galben, - ar fi citată și subsemnatul obligat a aștepta până la termenul de înfățișare contradictoriu, întru cât Primăria ar putea completa listele și acum fără ca noi să avem posibilitatea de a constata că într'adevăr ele nu erau complet încheiate la data de 15 Septembrie 1946 cu consecințe foarte mari pentru membrii Partidului și Partidul ce conduc, în ceiace privește dreptul de alegător.

./.

DOMNIEI SALE
DOMNULUI PRIM PREȘEDINTE AL TRIBUNALULUI ILFOV

Adaog ca un element al urgenței în rezolvarea acestei cereri, fixarea datei de 15 Septembrie 1946 pentru afișarea listelor electorale, dată de la care așa cum voi arăta mai jos, încep să curgă diverse termene înlăuntrul cărora se pot îndeplini o serie întreagă de formalități pentru asigurarea dreptului de vot. De asemenea mai adăogăm și faptul că de această probă înțeleg să mă servesc într'o contestație pe care o voi face la Comisia Centrală Electorală conform art.26 al.b.din L.E., contestație care dat fiind termenele fixe arătate de lege, până la data rămânerii definitive a listelor, trebue introdusă cât mai urgent posibil.

Motivele acestei cereri sunt următoarele: Potrivit art.14 din legea electorală din 15 Iulie 1946, întocmirea listelor electorale se face la cererea celor îndreptățiți sau din oficiu, iar zilele în care se întocmește vor fi aduse la cunoștința locuitorilor prin afișarea la Primărie sau prin orice alte mijloace.

Pentru aceste alegeri termenul de întocmirea listelor electorale a fost fixat pentru data de 15 Septembrie 1946.

La această dată, potrivit art.15 L.E. ele trebuesc afișate timp de 15 zile la ușa Primăriei, afișare care se va constata prin proces-verbal încheiat de magistratul care a întocmit procesul-verbal, iar durata afișării se va constata tot prin proces-verbal încheiat de primar la expirarea termenului.

In acest timp (timpul afișării) precum și în termen de 10 zile de la expirarea termenului de afișare, oric

./.

alegător omis face cerere de înscriere sau contestaţie care se judecă în anumite termene prevăzute de art.16 L.E. după care conform art.17 listele rămân definitive şi se şnuruesc, parafează şi sigilează.

Este deci evident, că dat fiind numărul alegătorilor interesaţi, fie a verifica înscrierea lor, fie pentru a face contestaţie în caz de omisiune fie pentru a contesta pe alţii, listele trebuesc afişate aşa cum cere legea electorală în mod imperativ la data de 15 Septembrie 1946, dată fixată pentru întocmirea listelor.

Ori, în fapt aceste liste, până la data introducerii cererii, nu sunt alcătuite în întregime, ci numai pentru alegătorii a căror nume începe cu primele litere, ceiace face imposibilă verificarea de către alegători a înscrierii lor, după cum face iluzoriu dreptul de contestaţie a celor înscrişi în mod ilegal.

Pe de altă parte afişarea lor s'a făcut în aşa fel, încât alegătorii nu le pot controla, fiind vorba de anumite foi volante care stau într'un birou al primăriei, fiecare trebuind să aştepte vreme îndelungată până când ele sunt verificate de un alt alegător.

Acest procedeu nu poate constitui o afişare în sensul legii electorale şi împiedică în fapt exercitarea dreptului de înscriere şi de control a celor înscrişi.

Cum acest procedeu al primăriei este în contra dispoziţiunilor categorice ale legii electorale, suntem îndreptăţiţi a face contestaţie la Comisia Centrală Electorală care este competentă să rezolve toate conflictele născute din aplicarea dispoziţiunilor legii electorale.

./.

1143 ~~443~~

In vederea introducerii și soluționării acestei contestații faptele trebuesc constatate în materialitatea lor și cum primăria ar putea să completeze listele sau a face formalitățile necesare și după 15 Septembrie 1946, vă rugăm a ne admite cererea așa cum a fost formulată și a delega un domn judecător care să constate cele arătate mai sus.

Primiți, vă rugăm, stima noastră.

ss/ Iuliu Maniu

3192

11 Octomvrie 1946

[illegible]VIU

ÓPERAT LA FIȘĂ

N O T A

In după amiaza zilei de 9 Octomvrie a.c., a avut loc la locuința lui IULIU MANIU o ședință a delegației permanente, la care au participat 13 membri.

Ordinea de zi a avut următoarele puncte :

1. Raport asupra tratativelor duse cu liberalii, pentru încheerea cartelului electoral.
2. Discutarea oportunității și condițiilor încheerii unui cartel cu o fracțiune maghiară.
3. Organizarea și desvoltarea biroului presei.
4. Chestiunea crizei din organizația muncitorească și măsurile de luat.
5. Chestiunea înscrierii în listele electorale.
6. Completarea candidaturilor partidului și ratificarea lor.

Verificată.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu.
- Dlui Dir. Zaharia
- Subs. Politică

29 Octomvrie 1946
DUMITRU

3192

alegeri

N O T A

IULIU MANIU intenţionează să facă un nou demers la misiunile aliate, pentru a arăta că partidul naţional ţărănesc nu este lăsat nici măcar să depună liste, în anumite judeţe.

Va da exemplu cazul dela Năsăud, unde a fost arestat capul listei.

Neexploatată.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

---

8 Noemvrie 1946

LIVIU

3192

4150

N O T A

La consfătuirea ce a avut loc, la clubul central al partidului național țărănesc, în dimineața zilei de 5 Noemvrie a.c., IULIU MANIU a arătat cum trebue să se comporte un candidat național țărănist și modul în care trebue să facă propagandă.

Președintele partidului național țărănesc a arătat că orice manifestație trebue să înceapă cu "Trăiască U.R.S.S.", "Trăiască Generalissimul Stalin", "Trăiască Armata Roșie", etc. și numai după aceea să se spună „că noi nu suntem și nu putem fi comuniști, deci trăiască Iuliu Maniu și partidul național țărănesc".

"Despre Marea Britanie și Statele Unite - a adăugat Maniu - e mai bine să nu se vorbească deloc, căci lumea știe adevărul și e inutil deci să se mai abordeze teme subînțelese, care ar ușura actele de provocare".

- Verificată.
- Completează nota DUMITRU din 6 Noemvrie a.c.

COMUNICAT :

- Dlui Dir. Zaharia
- Subs. Politice

--

3192

9 Noemvrie 1946
DUMITRU

511
457

N O T A

In legătură cu cele declarate de către purtătorul de cuvânt al Forreig-Office-ului cu privire la recunoaşterea guvernului român, IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a afirmat în ziua de 8 Noemvrie a.c. că înţelege tactica engleză, care urmăreşte păstrarea relaţiilor cu guvernul român, pentru a semna tratatul de pace.

După îndeplinirea acestui act, anglo-americanii vor porni o ofensivă diplomatică serioasă, pentru a recupera poziţiile pierdute în ţara noastră.

--=--

- Sursă serioasă.
- Neverificată.

N.S.: Completează nota DUMITRU din 8 Noemvrie 1946.

COMUNICAT :
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Pol.

---

9 Noemvrie 1946
STROICI + METERNICH

3192

OPERAT LA FIȘE

N O T A

La consfătuirea care a avut loc în ziua de 5 Noemvrie a.c., la clubul central al partidului național țărănesc și la care au participat candidații partidului aflați în Capitală, IULIU MANIU, președintele partidului, a declarat printre altele următoarele :

"Este posibil ca partidul să se retragă din alegeri. Nu se va hotărî însă nimic din proprie inițiativă. Misiunile americană și engleză au comunicat să se aștepte în această privință dispozițiunile ce vor sosi în curând. Până atunci, partidul va lua toate măsurile pentru a fi pregătit, oricare ar fi răspunsul".

Asupra acestui punct s'a cerut absolută discreție.

--=--

- Verificat.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zăharia
- Subs.Pol.

--

3025/2

85

RETINUT DIN PRESA DIN ORDINUL D-LUI MINISTRU VASILE STOICA.

3 Julie 1940

Universul

S'a rupt o parte din trupul, din sufletul nostru ! O parte scumpă, nepreţuit de scumpă !

Izolarea internaţională în care ne-a aşezat incompetenţa guvernanţilor noştri ne-a lipsit de mijloacele diplomatice pentru a ne păstra Basarabia şi întreaga Bucovină ! Defetismul cultivat de ani de zile a scăzut fanatismul naţional gata de a ne jertfi şi a risca dacă e necesar, pentru onoarea naţională.

Brava noastră oştire a fost oprită să-şi dovedească din nou priceperea şi vitejia !

Jale îndoită s'a aşezat pe sufletul românesc : am capitulat fără a lupta!

Sfâşietoarea noastră durere ne face să nu vedem azi pe cei vinovaţi: vedem numai fraţii cari au fost rupţi dela noi !

Lacrimile fierbinţi pe care le vărsăm ne învăpăiază şi mai mult toate simţirile pentru ideia pe care nu o poate şterge nimeni din sufletul popoarelor: Unitatea naţională.

2 Julie 1940

IULIU MANIU

S. S. I.   Cr/G.   27 Octombrie 1945
C. I. - Pr.   Sursa: Demostene

3192/20

460

N O T A

Miercuri dimineaţa a avut loc în continuare şedinţa biroului partidului naţional-ţărănist sub preşedinţia Dlui Maniu.

Dl. Iuliu Maniu a arătat că a avut discuţiuni cu personalităţi din misiunea britanică, în legătură cu intenţiunea sa de a aborda trimisului preşedintelui Truman, problema restituirii Basarabiei şi Bucovinei către România.

Dl. Iuliu Maniu a declarat că cercurile britanice sunt de acord că numai revenirea U.R.S.S. la vechile ei granițe din 1939, poate asigura pacea pe continent şi poate înlătura temerile unei politici de expansiune spre vestul şi sud-estul Europei.

Dl. Iuliu Maniu a declarat că nu renunţă la punctul său de vedere, dar că fruntaşii partidului care nu sunt de acord, pot face rezervele lor şi să tragă eventual consecinţele.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Oprea

S. S. I. Gr/G. 12 Noembrie 1945
G. I. - Pr. Sursa: Demostene

4461

3192

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Dl. Iuliu Maniu a fost înștiințat de intențiunea guvernului de a dizolva partidele național-țărănist și liberal, declarându-le în afară de lege, pentru a putea trece la măsuri împotriva mai multor fruntași.

Dl. Iuliu Maniu și-a exprimat îndoiala că guvernul va trece la o asemenea măsură, menită să provoace o puternică reacțiune și să ducă la grave complicații interne.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru
- Dl. Fundu

2735

S.S.I.

OPERAT LA FIȘE

462

55601

N O T A

28 Decembrie 1940

O asociație americană felicită pe Iuliu Maniu

Legația Americană a primit o comunicare după care asociația "Friends of Roumania" din New York a expediat lui Iuliu Maniu o moțiune de admirație și urări pentru izbândă în "lupta sa de eliberare a poporului român terorizat".

Moțiunea este semnată William Nelson Cromwell.

Sursă serioasă.

OPERAT LA FIŞE

963

27 Decembrie 1940

XXTXXXX

W.1

O asociaţie americană felicită pe Iuliu Maniu

Asociaţia Friends of Roumania din New York a expediat lui Iuliu Maniu o moţiune de admiraţie şi urări pentru izbânda "luptei sale de eliberare a poporului român terorizat"

Moţiunea este semnată William Nelson Cromwell.

...

3547 P2

Gr. Politică

OPERAT

24 Februarie 1944

Amenințările proferate de ruşi acum câteva zile la adresa României, pe tema exploatării Transnistriei, au fost supuse dlui Maniu după note stenografice.

Acesta a declarat că faptul constituie o adeverire a previziunii sale incă din anul 1941, când a protestat impotriva trecerii Nistrului si a intrării in posesia Transnistriei."Ni se va cere nunumai să plătim pentru ceace vor pretinde ruşii că am distrus sau am furat acolo - chiar dacă nu am avea nici o vină -,dar vom fi obligati să reconstruim,după spusele rusilor, toate orasele distruse de războiu si toate regiunile sinistrate pe unde au trecut trupele românesti alături de acele germane, dela Nistru, până la Stalingrad si Caucaz"- afirmă dl Maniu. Domnia sa si-a exprimat chiar ingrijorarea ca rusii vor cere si României ca si Germaniei să pună la dispoziţie pentru mai mulţi ani de zile, un număr mare de lucrători calificaţi si muncitori pentru reconstruirea teritoriilor rusesti care au suferit pe urma războiului.

+++

Y/27

3547

Gr. Politică

465

135

9 Octombrie 1943

Dl Iuliu Maniu a comunicat dlui Hudiţă că este informat despre preluarea de către nemţi a administraţiei portului Odessa, în urma precipitării evenimentelor militare din regiunea de sud a frontului de răsăsrit.

Dl Maniu crede că această informaţie nu este eronată, dată fiind apropierea frontului. Domnia sa este insă de părere că ar trebui să se procedeze din timp la unele evacuări din Odessa şi in primul rând a funcţionarilor ce nu sunt strict legaţi de administratia militară a provinciei transnistriene.

Y/1o

16.III.1944

3243/5

Maniu posedă fotocopii după articolele publicate recent într'o revistă americană în contra ex-regelui Carol.

Maniu reţine din aceste articole:

a) Rechizitoriul ce se face politicei progermane a fostului rege;

b) Denunţarea politicei antisemite practicată de Carol şi de regimurile sale.

Maniu e încredinţat că articolele au fost inspirate de Cita Davilla, pe care-l consideră partizanul său; articolele vor fi traduse şi difuzate în România.

Maniu face onrezervă: el nu e de acord cu pasagiile în cari Regele Mihai este înfăţişat ca pronazist şi crescut într'o mentalitate legionară.

Indiferent de opiniunile personale ce s'ar avea asupra Regelui Mihai, spune Maniu, prestigiul Său nu trebue coborât în nici un fel, întrucât orice fel de complicaţie dinastică ar duce la instituirea republicei, ceeace după părerea şefului grupării naţional-ţărăniste ar fi o imensă primejdie pentru existenţa statului român.

Cr/Dd.

18880/2

18 Septembrie 1945
(C.I.-P.)

" Demosthene "

467

N O T A

D.Iuliu Maniu a declarat că Regele nu este de acord cu propaganda guvernului, care arată că delegaţia care a fost la Moscova a obţinut un succes mare cu concesiunile făcute României.

D.Iuliu Maniu a declarat că Suveranul ştie perfect de bine că cele câteva mii de vagoane de cale ferată ce s'au restituit României acum, aû aparţinut de fapt ţării noastre.

Ruşii au ridicat peste 20 mii vagoane după 23 August 1944, de pe teritoriul României, când armistiţiul între noi şi U.R.S.S. fusese încheiat.

Aceste vagoane, ce aparţin de drept României, ne-au fost restituite.

România trebuia să livreze în 6 ani circa 200 mii cai. Ori, noi am dat ruşilor într'un singur an acest număr de cai.

Concesiunile cu care guvernul Groza face atât de multă propagandă, sunt apreciate foarte modest la Palat, a declarat şeful partidului naţional-ţărănesc.

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Stefan
- Dl.Zaharia
- Dl.C...

S. S. I.   Cr/G.   30 Octombrie 1945

C. I. - Pr.   Surse: Demostene

18880

412   137   468

N O T A

Cercurile anglo-americane asigură în permanență pe fruntașii național-țărăniști și liberali, că o schimbare politică se va produce cu certitudine în România și că ea nu va mai întârzia mult.

Dl. Iuliu Maniu a fost în măsură să declare Luni dimineața, că deține asigurări că guvernul în frunte cu Dl. Groza nu va fi în nici un caz recunoscut de Marea Britanie și St. Unite până nu își va da demisia, iar Regele va fi în măsură să-și exercite prerogativele pentru formarea unui nou cabinet.

Cercurile americane spun că guvernul dela Washington nu va rezolva problema politică din România decât în cadrul problemei generale de principiu, care urmărește să asigure pentru multă vreme, totala independență politică și economică a tuturor țărilor.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Oprea
- Dl. Fundu
- Dl. Tudor

Cr./N.

19 Septembrie 1945
(C.I. - P.).

Demosten

N O T A

Dl.Iuliu Maniu a primit în ultimele 10 zile rapoarte asupra evoluţiei stării de spirit a populaţiei din Ardeal şi în special din regiunile muncitoreşti.

Informaţiunile arată că,în Ardeal,regiunea Reşiţa,ca şi în toate celelalte regiuni industriale,muncitorimea se alătură masiv partidului socialist şi părăseşte partidul comunist.

Dl.Maniu deţine informaţiuni după cari în Ardeal,în regiunile muncitoreşti,se întreţine o puternică propagandă în favoarea partidului socialist,de către oameni veniţi dela centru şi care ar avea între ei şi englezi.

Acţiunea propagandistică în favoarea partidului socialist se desfăşura cu o mare risipă de fonduri.

Dl.Maniu contează enorm pe factorul socialist în calculele sale politice privitoare la Ardeal,în lumea muncitorească din fabrici.

Comunicat:

- Dir.Coordonării.
- Dl.Zaharia.
- Dl.Stefan
- Rezidenţe
- C.Sp.

Cr/C.

25 Septembrie 1945
(C.I.-P.)
Demo[illegible]

3222/A

146 / 270

N O T Ă

Dl.Iuliu Maniu a fost informat Luni, din cercurile ardelene, că deplasarea Dlui Teohari Georgescu la Cluj ar fi în legătură cu atitudinea adoptată în ultimele zile de ungurii din Ardeal.

Dl.Iuliu Maniu a fost informat că maghiarii din Ardeal refuză să recruteze în armata română şi să se prezinte pentru încorporare.

Dl.Iuliu Maniu a declarat că aceasta este o consecinţă firească a atitudinii avută de guvernul Groza faţă de populaţia maghiară din Ardeal.

Această atitudine a provocat duşmănia românilor împotriva guvernului Groza, împotriva partidului comunist şi împotriva ruşilor.

Dl.Iuliu Maniu a mai precizat intimilor săi, că trecerile zilnice de camioane cu alimente spre Ungaria, când în România se constată lipsuri, provoacă deasemenea pe românii ardeleni.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Zaharia
- Dl.Ştefan

3222 A

4795

51007

N O T A

7 Octombrie 1940

Starea de spirit din Ardeal.

In cercurile național-țărăniste din Capitală se comentează cu deosebit interes informațiile pe care Iuliu Maniu le-a cules cu ocazia voiajului pe care l-a făcut în Ardeal, relativ la starea de spirit din această provincie.

Astfel, Iuliu Maniu a spus intimilor săi că în Ardeal întreaga populație românească este revoltată împotriva barbariilor și abuzurilor comise de către maghiari împotriva românilor.

Indeosebi populația românească așteaptă cu nerăbdare un protest unanim al întregei țări împotriva celor comise de unguri în teritoriul ocupat.

In ceiace privește regimul, Iuliu Maniu crede că până în prezent nu s'a conturat încă atitudinea opiniei publice, față de noua ordine intern

Iuliu Maniu socotește că ceia ce agită spiritele din Ardeal și reține întreaga atenție a opiniei publice, sunt următoarele probleme :

- Problema refugiaților;
- O acțiune protestatară împotriva atrocităților și ilegalităților comise de maghiari.
- Problema revizionistă.
- Problema economică, în special problema alimentară.

./.

Iuliu Maniu socotește că iarna care va veni va pune pentru guvernul de astăzi cea mai grea problemă de rezolvat, aceia a insuficienței alimentelor.

Sursă serioasă.

3283/4 92

13 Septemvrie 1946

"Dumitru"

2/3

N O T A

Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a trimis Comisiei Centrale Electorale o contestaţie pe motivul că întreaga listă de semne electorale, este viciată, întrucât publicarea ei în "Monitorul Oficial" s'a făcut înainte de termenul fixat de legea elaborată de Lucreţiu Pătrăşcanu, Ministrul Justiţiei.

OPER... TIL... IŞE

3283/4

594 474

23 Noemvrie 1946

DUMITRU

OPERAT LA FIȘE

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, şi-a exprimat mulţumirea pentru voturile obţinute la Atelierele Griviţa C.F.R., la Ministerul Comunicaţiilor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul de Război, precum şi la Prefectura Poliţiei Capitalei.

Voturile obţinute la susmenţionatele instituţii - a spus Maniu - dovedesc priza naţional ţărănistă printre funcţionari şi muncitori.

- Sursă serioasă.
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir. Zaharia
- Subs. Politice

—

25 Noemvrie 1946

DUMITR…

N O T A

IULIU MANIU şi conducerea naţional ţărănistă comentează cu satisfacţie relatările agenţiei „REUTER" asupra alegerilor din România.

Acestea sunt interpretate ca un sprijin al opoziţiei.

OPERAT LA FIŞE

Partidele naţional ţărănesc şi naţional liberal dinist urmăresc deasemenea relatările posturilor de radio „VOCEA AMERICII" şi „B.B.C.", care au anunţat că este posibil examinarea situaţiei alegerilor, în consiliul celor patru miniştri de externe.

- Sigură.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Subs.Politice

3283
alegeri

10 Decemvrie 1946
CRACIUN

N O T A

OPERAT LA FIŞE

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, reînoeşte afirmaţiile sale că a primit asigurări dela Anglo-Americani, după care - în primăvara anului 1947 - vom avea noui alegeri, „indiferent ce formulă se va găsi pentru aceasta".

Sursă serioasă.

N.S. : Astfel de svonuri au mai fost lansate de către naţional-ţărănişti.

COMUNICAT :

- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Pol.

alegeri

3283

10 Decemvrie 1946
DEMOSTENE

N O T A

Conducerea partidului naţional ţărănesc urmăreşte cu mult interes orientarea fruntaşilor aleşi deputaţi.

IULIU MANIU a primit informaţiuni, după care s'ar duce unele discuţii între câţiva dintre deputaţii naţional ţărănişti şi elemente guvernamentale, în vederea unei dislocări din partidul naţional ţărănesc.

Conducerea partidului crede că - prin aceste rupturi - s'ar urmări crearea unei opoziţii artificiale naţional-ţărăniste în Parlament.

Conducerea partidului are ferma convingere că Parlamentul actual nu are viabilitate.

Seful partidului a declarat, în această privinţă, că „insistenţele anglo-americanilor din ajunul alegerilor, pentru ca partidele opoziţioniste să nu se retragă din luptă, nu a fost doar o simplă sugestie, ci o măsură în vederea înregistrării tuturor ingerinţelor, care să poată justifica pretenţia anglo-saxonilor de anulare a alegerilor şi de efectuare a altora".

Iuliu Maniu declară că cel mai târziu la începutul lunii Februarie 1947 vom avea alegeri noui şi în condiţiuni care să asigure libertatea lor.

„Cine vrea să facă politică sănătoasă - a afirmat Maniu grupului care l-a vizitat Vineri la Sibiu - să aştepte. Cine este însă grăbit şi doreşte satisfacţii temporare, să se alăture echipei actuale dela guvern".

COMUNICAT :
lui Dir. Firescu
Subs. Pol.

---

alegeri

29 Decemvrie 1946
[illegible]

N O T A

IULIU MANIU şi-a exprimat părerea că guvernele englez şi american nu vor recunoaşte alegerile dela 19 Noemvrie a.c.

In acest caz, Parlamentul român nu va avea viabilitate, urmând o nouă convocare a corpului electoral, care ar urma să aibă loc prin luna Ianuarie sau Februarie 1947.

- Verifică nota CRACIUN din 27 Noemvrie 1946.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir.Zaharia
- Dlui Dir.Firescu
- Subs.Politice

17171/A1

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a declarat Marţi 26 Noemvrie a.c. intimilor săi, că a primit informaţiuni de peste hotare, din partea unor personalităţi importante, în legătură cu desfăşurarea evenimentelor pe plan internaţional.

Din aceste informaţiuni, reese în mod clar că în scurt timp va isbucni războiul împotriva U.R.S.S.

Conflictul împotriva Rusiei este astăzi o certitudine - a spus Iuliu Maniu - adăugând că „nu am crezut niciodată că anglo-americanii vor face un războiu preventiv şi n'am văzut cum Ruşii vor provoca un asemenea războiu, dat fiind că nu-l pot susţine".

La Washington şi Londra, există credinţa că Rusia face totul, pentru a creia dificultăţi în calea înţelegerii internaţionale, socotind că astfel se va putea menţine pe poziţiile ocupate astăzi în Europa şi în restul lumii.

COMUNICAT :

- D-lui Dir. Zaharia
- D-lui Dir. Firescu
- Subs. Politice

- Sursă neserioasă.
- Inf. neverificată.

--

Copie de pe scrisoarea D-lui Iuliu Maniu, adresată Domnului Mihail Antonescu.

Domnule Preşedinte,

Petrecând in timpul din urmă, mai multe zile în Transilvania de Sud, am constat cu durere că situaţia politică generală şi raporturile internaţionale, în care a intrat ţara noastră, au creat o stare de spirit pe care multă lume nu le cunoaşte şi care nu sunt cunoscute, poate, nici de guvernul ţării. Fiind însă de o importanţă deosibită, având repercursiuni atât asupra stării de spirit generale cât şi asupra raporturilor de forţe din interiorul ţării, socotesc că este de datoria mea să Vi le aduc la cunoştinţă, pentru a fi apreciate după cuviinţă.

Pentru a verifica şi a întregi informaţiile mele, am rugat pe o persoană vrednică de încredere, cu totul dezinteresată, care în momentul de faţă este în afară de orice preocupare de partid sau acţiune politică, să examineze amănunţit situaţiunea şi să-mi facă o dare de seamă cu totul obiectivă despre situaţiunea din Banat şi sudul Ardealului, în special în ce priveşte starea de spirit la populaţiunea germană din acele regiuni.- Aceasta în deosebi pentru că toţi românii cu care am avut contact-orăşeni şi săteni-mi s'a plâns că atitudinea conlocuitorilor maghiari şi în special germani, din acele provincii, a devenit aproape insuportabilă.- Demnitatea naţională a românilor este zilnic umilită, iar la concurenţa economică elementul românesc este pas cu pas desavantajat.

Pentru a simplifica expunerea mea, îmi iau libertatea a Vă prezenta darea de seamă a informatorului meu, aşa cum am primit-o. Citind-o veţi binevoi a vedea că populaţia germană, bucurându-se de un tratament excepţional de favorabil, în raport cu cel aplicat populaţiunii române autohtone, a reuşit să organizeze o viaţă proprie, nu numai complect separată de poporul românesc, dar şi independentă de statul nostru, cu tendinţa vădită de a se transforma într'un stat în stat.- Dreptul acordat cetăţenilor de origină germană, de a se grupa în organizaţie politică-drept care este refuzat populaţiunii româneşti-dreptul ce au de a ţine întruniri publice fără autorizaţie, de a-şi creia organizaţiuni paramilitare, încuviinţarea de a purta uniforme şi arme şi de face exerciţii în unităţi organizate, aşează populaţiunea germană într'o stare de superioritate politică şi morală, faţă de cea românească.- Nu numai atât, dar această situaţiune poartă în sine germenele unui pericol evident.

Acest pericol apare cu atât mai serios că populaţiunea germană nu mai ţine nici o legătură cu ţara românească şi recunoaşte pe faţă că aştaptă ordinele dela Reich-ul german şi dela Fürerul lui.

Spre a dovedi acest lucru, îmi iau libertatea să Vă alatur şi în traducere românească, un apel al D-lui Herman Jekeli din Braşov, Comandantul organizaţiei "Deutsche Mannschaft" /Trupa Germană/, apel apărut, cu învoirea cenzurii româneşti, în ziarul "Südost Deutsche Tageszeitung", organul central al grupării germane din România.

/. ./

In acel apel, se afirmă dela început, cu claritate răspicată, că"noi na-ţional-socialiştii credem în Führer şi în Marel Imperiu German din vi-itor."In continuare, autorul arată conaţionalilor săi că"Adolf Hitler destinat Grupului Etnic German din România, de pecetlui frăţia de arme româno-germană, prin participarea noastră în cadrul armatei româneşti".

D-l Jekeli spune că cetăţenii minoritari germani au obligaţia de a lupta, din ordinul Führerului, în armata română, lăsând deci a înţelege că această obligaţiune isvorăşte din displicina ce o datorează faţă de ordinele Führerului, nu faţă de autoritatea statului românesc.-

El face deci apel la la Germani din România să intre în armata ro-mână"deşi ştiu-spune el-că multor bărbaţi din grupul nostru etnic le vine greu să execute acest ordin".

In sfârşit, autorul variază această idee din nou, declarând că"deşi o altă soluţiune ar putea să apară ca mai prielnică-ordinul Führer-ului constituie pentru noi cea mai sfântă datorie şi ne dă puterea să aducem şi cea mai grea jertfă pentru Germania".

Si pentru ca îndrăsneala să fie şi mai întreagă, apelul se termină astfel:"Fie pe frontul armelor, fie pe frontul patriei, iubirea noastră se cheamă Germania, atitudinea noastră supunere, voinţa noastră se chea-mă victorie, credinţa noastră se chiamă Adolf Hitler.-De români nici vorbă, de Regele nostru, de Conducătorul şi guvernul ţării nici un cu-vânt.-

Acest apel, care tratează modul de simţire şi gândire al germani-lor dela noi, s'ar fi putut lansa ori unde în Germania, dar nu în Româ-nia.-Spre nefericire însă, Germanii din Ardeal şi Banat socotesc de pe acum aceste provincii ale noastre ca aparţinând Germaniei Mari, ţinând rolul de "Ostmark"al Austriei de odinioară.-Probabil pentru acest mo-tiv, ziarul german şi-a schimbat denumirea veche în"Südost Deutsche Tageszeitung".-

De altfel printre minoritarii noştri germani se vorbeşte pe faţă de planul de a se constitui, după războiu, în"Donauland", format din Tran-silvania şi Banat, rupte din trupul ţării noastre şi supuse şi supuse conducerii elementului german minoritar sub protectoratul Marelui Im-periu German.-Văzute prin această prismă, organizaţiile civile şi para-militare, cum şi manifestaţiunile minorotăţii noasre germane, alcătuesc un început de realizare a acestor planuri.-

Se pune deci dela sine întrebarea de unde isvorăşte acest curaj neobişnuit al germanilor dela noi, odinioară foarte timizi şi circum-specţi.-Singure succesele armelor germane nu pot fi cauza, căci spre pildă, în Ungaria, Germanii nici pe departe nu şi-au însuşit acest cu-raj.-Cauza este deci locală: toleranţa inaugurată de regimul ex-rege-lui Carol, toleranţă continuată şi de regimul actual şi încurajarea exercitată de unii Germani, din Reich, în România, care se manifestă multă consecvenţă, cum dovedeşte şi ultimul discurs al d-lui minis pleponitenţiar, baronul Manfred v.Killinger.-

Dacă ministrul plenipotenţiar al Germaniei găseşte de cuviinţă să pronunţe un discurs în care, cu aer protector, distribuie laude la a-dresa Conducătorului Statului nostru şi îşi arată mulţumirea că"hao-sul"pe care l'a găsit la venirea sa în România, a dispărut-fapt care îl scuteşte de necesitatea dea interveni el însuşi în afacerile inte

  2014/481

îl scuteşte de necesitatea de a interveni el insuşi în afacerile interne ale ţării noastre când în acest discurs el împarte în categorii pe cetăţenii ţării noastre, declarând pe unii din oameni cuminţi, pe alţii nebuni sau hoţi de drumul mare, adresându-le pe faţă -fără perdea- admonestări evident că poporul german dela noi, plin de mândrie proprie şi de dispreţ pentru bietul popor românesc, socoteşte Ardealul şi Banatul ca parte integrată a Germaniei, deocamdată sub protectorat german deghizat. Aceasta cu atât mai mult cu cât lumea ştie că D.von Killinger a mai ţinut o asemenea cuvântare, faţă de care conducerea partidului nostru a ridicat la vremea sa protestul său solemn, dar fără nici un rezultat.Germanii ca şi românii,pot socoti deci că situaţiunea umilitoare a românilor şi puterea germană la noi încetul cu încetul de a fi iremediabilă.Deci germanii cutează orice,iar românii tolerează orice.

Armata se găseşte în luptă alături cu Germania şi sub supremă comandă germană. Viaţa economică,comercială,industrială,în bună parte germanizate,comerţul nostru extern aproape cu totul la dispoziţia Germaniai, poporul german stat în stat,liber de a face ce frea şi lăsat să declare pe faţă că se supune ordnelor şefului unui stat străin -oricare ar fi el, iată situaţiunea în care se află ţara noastră.

Am fost totdeauna -atât la guvern cât şi în opoziţie- partizanul respectării drepturilor naţionale ale fiecărui popor până la marginea impusă de disciplina noastră de stat şi de considerentele unităţii şi independenţei ţării noastre, dar cu condiţia ca alte neamuri să nu aibe mai multe drepturi în ţara noastră de cât poporul nostru românesc, întemeietor şi susţinător de Stat.

Ori, tabloul schiţat pe scurt în cele precedente dovedeşte contrariu. Ceiace se petrece la noi în ţară in raport cu poporul german, nu este o politică minoritară, ci o renunţare umilitoare şi periculoasă pentru viitor.

Nu sunt duşmanul poporului german. L'am apărat pe vremuri ca deputat in camera ungară în contra cotropitoarei politici maghiare. Mai târziu ca preşedinte al consiliului diligent şi ca prim ministru am infiinţat scoli germane, am pus capăt procesului lor de maghiarizare şi le-am dat largi îndreptăţiri, dar nu pot admite umilirea şi inferiorizarea poporului românesc.

Nu situaţia noastră umilitoare mă indeamnă să vă adresez aceste câteva rânduri informative, pentru că palmele ce le dă cineva unui individ legat în lanţuri nu ofensează pe cel pălmuit ci pe cel ce pălmuieşte şi în grijea căruia este el încredinţat, ci pericolul ce constitue pentru viitor această stare de lucruri şi pierderile de târâm şi bunuri naţionale, materiale şi sufleteşti, care rezultă din această situaţie .

Guvernul ţării are daroria să pună la adăpost ţara faţă de acest pericol. Tara il vede, il simte şi este adânc îngrijorată. Am crezut de datoria mea D-le Preşedinte Ad-interim să vă

pun in cunoştunţa acestor fapte şi acestor stări de spirit.

Numai mânuitorii răspunzători ain puterei publice ar putea să ştie ce este de făcut, căci ei cunosc toate laturile problemei, dar noi care ne găsim în afară, nu putem de cât să constatăm că situaţia a devenit intolerabilă.

Vă rog, D-le Preşedinte Ad-interim să binevoiţi a primi asigurarea inaltei mele consideraţiuni.

Cu distinsă stimă
ss. Iuliu Maniu
Preşedintele partidului
Naţional-Ţărănesc .

Bucureşti la 22 Februarie 1942.

p.conf.

224/1

182

OPERAT

D.

10 Martie 1942

a) Național - țărăniști

Dl.Iuliu Maniu a adresat o scrisoare românilor din Ardealul cedat, scrisă în termeni foarte patetici și cu caracter de sfaturi practice.

In această scrisoare, el arată românilor din ținuturile robite că, față de situația politică actuală, nu-i poate sfătui decât să rămână lângă căminurile lor, să aibă o atitudine care să-i ferească de conflicte cu autoritățile maghiare și, în tot acest răstimp să aștepte cu încredere ceasul justiției liberatoare,care va trebui să vină.

- sigură
- sursă C.D.
- comunicat Ministerului Propagandei.

....

Dreptatea
Nr. din 27 I 1938

Guvernul trebue să intre în legalitate

In urma comunicatului consiliului de miniştri, guvernul să dizolve imediat pe „lăncieri"

— O declaraţie a d-lui Iuliu Maniu —

Am luat cunoştinţă cu vie surprindere de cuprinsul comunicatului dat ziarelor după şedinţa de aseară a consiliului de miniştri.

Interesează mai puţin afirmarea celor două porunci electorale: că propaganda va fi liberă pentru toate partidele cu existenţă legală, şi că se interzice oricărui funcţionar public participarea la propagandă sau demonstraţiile politice.

Sunt dispoziţiuni legale, a căror aplicare nu are să o mai decidă guvernul.

Nici autorizarea concentrării contingentelor necesare pentru complectarea efectivelor jandarmeriei nu este în sine o măsură revoluţionară.

Trebue să cerem guvernului numai oarecari precizări în ce priveşte sensul paragrafului ultim al punctului 5.

Intr'adevăr, ce înseamnă aceasta că «în momentul întrebuinţării forţei publice şi după somaţiunile legale, organele de poliţie şi jandarmerie NU VOR DA INAPOI până la impunerea liniştei şi a ordinei?»

Redactarea acestei dispoziţii este defectuoasă, şi poate da loc la interpretări excesive, mai ales sub această guvernare care a manifestat o predispoziţie specială pentru abuzuri.

*

Incă mai aşteptăm ca guvernul să intre în legalitate. Inregistrând comunicatul oficial, răspundem deocamdată cu următoarea declaraţie pe care a făcut-o în această privinţă d. Iuliu Maniu, preşedintele partidului naţional-ţărănesc, aseară, după cunoaşterea încheierii la care a ajuns consiliul de miniştri:

«Guvernul reaminteşte dispoziţiile legii privitoare la formaţiunile para militare.

Nimic de zis.

Decât, că cei dintâi cari trebue să arate supunere faţă de legi, este guvernul şi partidul care-l susţine.

Dacă guvernul şi partidul naţional-creştin vor dizolva lăncierii săi şi nu vor continua acţiunea de desvoltare a acestei formaţiuni, le vom urma pilda bună.

Altfel vom face tot aşa cum va face guvernul şi partidul său».

UNIVERSUL

Nr. ______ din 27-V 1938

Reorganizarea gărzilor țărănești

D. Iuliu Maniu, președintele partidului național-țărănesc, a avut eri dimineață o consfătuire cu d-nii V. Madgearu, general Rujinschi, Ilie Lazăr și col. Dimitriu, în vederea reorganizării gărzilor țărănești.

Se vor organiza gărzi țărănești în toate județele, având câte un conducător care va primi instrucțiuni dela centru.

O declarație a d-lui Maniu

D. Iuliu Maniu, președintele partidului național-țărănesc a făcut aseară presei, următoarea declarație, în legătură cu măsurile guvernului de a interzice formațiunile paramilitare:

„Guvernul reamintește dispozițiile legii privitoare la formațiunile para militare.

Nimic de zis.

Decât, că cei dintâi cari trebue să arate supunere față de legi, este guvernul și partidul care-l susține.

Dacă guvernul și partidul național-creștin vor dizolva lăncierii săi și nu vor continua acțiunea de desvoltare a acestei formațiuni, le vom urma pilda bună.

Altfel vom face tot așa cum va face guvernul și partidul său".

Dreptatea
Nr.______ din 27 I 1938

Manifestul Partidului Național - Țărănesc către Țară

Guvernul liberal, prezidat de d. Gh. Tătărăscu, a fost isgonit de țară prin alegerile dela 20 Decembrie. Incercarea de a se menține la cârma Statului, împotriva voinței poporului, a fost biciuită prin votul cetățenilor, cari au știut să reziste violențelor de tot felul ce s'au exercitat asupra lor.

Este pentru prima dată, în țara noastră, când un guvern cade în alegeri — dovadă că alegătorul român a devenit conștient de drepturile sale și hotărît să le apere. De aceea alegerile dela 20 Decembrie au o valoare și însemnătate istorică. De acum înainte fiecare guvern și fiecare om politic va trebui să înțeleagă, că nu se poate guverna împotriva voinței poporului.

Numai în statele cu regim absolutist și dictatorial nu se cere consimțământul poporului în conducerea și guvernarea Statului. Istoria politică, însă, ne înfățișează soarta tristă a unor astfel de țări. Alegerile libere și cinstite arată care este adevărata opinie publică și voința unui popor, peste care nu trebue să se treacă niciodată.

In ciuda rezultatului alegerilor, după căderea guvernului liberal, a fost înscăunat la conducere, partidul național creștin de sub președinția d-lor Goga și Cuza. Am fost puși astfel în fața unui guvern, pe care nimeni nu l'a așteptat și țara nu l'a indicat, căci nu poate fi considerat ca exponent al voinței naționale, partidul care a întrunit abia 9 la sută din totalul voturilor exprimate.

De aceea guvernul d-lui Goga nu are nici un fel de justificare constituțională și prin slăbiciunea, cât și prin tendințele sale, reprezintă o amenințare, că ne vom prăvăli spre un regim de dictatură.

In afară de aceasta, însă, viața politică a unei țări și autoritatea unui guvern nu se pot despărți niciodată de normele morale, care dau tărie tuturor legilor. Guvernul actual poartă pecetea trădării din care s'a născut, nu poate avea deci autoritatea morală și nu poate servi drept îndrumător și conducător al vieții noastre publice.

Trădarea, din partea unor oameni, care au pus mai presus de toate interesele lor personale, intrând în guvernul partidului național-creștin, pe care până mai ieri îl combăteau cu toată energia, constitue baza așa zisei Uniuni naționale-creștine și țărănești.

Guvernul d-lui Goga, alcătuit în dispreţul voinței poporului, al normelor constituționale și al moralei, nu-și poate face, desigur, un îndreptar din respectul legilor. De aceea, a dizolvat parlamentul în condițiuni, care dau acestui act caracterul unei anulări a alegerilor generale, prin care s'a manifestat în chip legal voința țării, ceeace este contrar Constituției. Guvernul dându-și seama de slăbiciunea sa organică și neîndrăsnind să înfrunte bărbătește, în luptă legală și leală pe adversarii săi, a recurs la unul din cele mai necorecte și mai periculoase mijloace pentru viața noastră politică, modificând în ajunul alegerilor legea electorală pe cale de decret-lege.

Incercările disperate ale guvernului de a produce incurcături și confuzii în sufletul alegătorilor, prin schimbarea semnelor, nu pot avea nici un succes. Tot așa au desființat acum zece ani secera și noi am biruit cu cercul (roata). Acum desființează cercul (roata) și vom birui cu punctele. Guvernul nu va putea scăpa asprului verdict de condamnare, pe care îl va pronunța țara în alegerile dela 2 Martie.

Dar cu ce program se prezintă guvernul în fața poporului, a cărui voință o disprețuește și pe care dorește s'o siluiască în alegeri, în vederea scopurilor sale ?

Antisemitismul, ideia fundamentală a programului său, se dovedește pe zi ce trece, că n'are altă valoare decât aceea de lozincă electorală, cu caracter demagogic. Actele guvernului arată, în această privință, dela început o cedare pe toată linia. Revizuirea legală a cetățeniei, dobândite prin fraudă de străini, este o măsură generală de administrație; iar măsurile antisemite, luate împotriva evreilor băștinași, sau sunt contestate chiar de către guvern sau sunt retrase, în urma protestelor din afară. Conducătorii partidului național-creștin, târâți pe panta trădărilor, își trădează astfel, propriul lor program. Declarațiile repetate, interpretările variate ale diferiților membri ai guvernului, dovedesc desorientarea actualilor conducători, care sunt siliți să înțeleagă, că nu toate lozincile electorale sunt și idei politice constructive.

Desigur întâietatea elementului românesc, restabilirea lui în drepturile sale firești, ridicarea lui economică, culturală și socială, cu ajutorul Statului, este un punct fundamental al partidelor politice românești, dar realizarea sa în fapt, cere un întreg sistem de măsuri pozitive, pe care un guvern improvizat nu este în stare să le ia. Actualul guvern n'are nici un program de realizări constructive în această direcție.

In afară de aceasta, guvernul încearcă să-și creeze o atmosferă de simpatie și aprobare în opinia publică, prin experimentarea unor idei împrumutate din programul partidului național-țărănesc, care, însă, așa răzlețe și necompletecum sunt, nu pot servi decât cel mult ca mijloc de propagandă demagogică înainte de alegeri și nici de cum ca măsuri de reală îmbunătățire a stării păturii țărănești.

Lipsit de ținută morală, născut în disprețul conștiinței și al voinței poporului, guvernul d-lui Goga nu se prezintă în fața țării, nici cu un program de chibzuite și eficace propuneri, cari să poată constitui adevărate soluții ale problemelor noastre sociale și economice.

Politica externă a României trebue să fie neșovăelnică, pentrucă integritatea frontierelor noastre naționale ne impune să avem prietenii puternice și constante, pe deoparte și adversități cât mai puține, pe de alta. Neîncredere însă, din partea tuturor, aceasta este starea cea mai periculoasă și mai nenorocită, în care se poate găsi un Stat.

Pentru aceste motive, partidul național-țărănesc, animat în primul rând, de considerațiunea de a păstra hotarele existente, afirmă din nou necesitatea unei politici externe clare și consecvente, alături de marile democrații apusene, Mica Ințelegere, Ințelegerea Balcanică și Polonia, stabilirea de cele mai bune raporturi cu toți vecinii săi și păstrează atașamentul său față de Societatea Națiunilor pentru salvarea păcii, în cadrul securității colective.

Consecințele de până acum ale constituirii guvernului d-lui Goga dovedesc că acest act a fost o profundă greșeală.

In fața partidului liberal, care a guvernat țara cu cenzură și stare de asediu, transformând aplicarea măsurilor excepționale, în regim normal de guvernare și abdicând dela programul, care a constituit odinioară rațiunea existenței sale;

In fața altor partide și grupări, care oscilează între democrație și dictatură, partidul național-țărănesc rămâne hotărît pe poziția pe care l'a așezat ideologia și programul său.

Partizan statornic al monarhiei constituționale, partidul nostru crede că singura formă de guvernare, care garantează desvoltarea normală a Statului român, este democrația, bazată pe voința poporului și pe controlul public al actelor conducătorilor.

Poporul român, care timp de veacuri n'a știut ce înseamnează libertatea și nu s'a bucurat de binefacerile ei, nu poate renunța la dânsa. Poporul român nu e dornic de robie, iar țăranul român abia a scăpat de șerbie.

Oricâte greutăți, piedici și adversități s'ar ridica în calea sa, partidul național-țărănesc va merge înainte, convins fiind că sub steagul țărănismului se vor aduna întotdeauna toți cei dornici de libertate și dreptate, de moralitate și demnitate națională.

Țăranul român se trezește și va trece peste toate obstacolele, prin care încearcă unii să-l oprească din mersul său.

Pe drumul drept al jertfelor pentru ideal se merge către biruință.

Increzător în viitorul acestui neam de țărani, peste care au trecut atâtea valuri și furtuni; devotat programului său de ridicare a clas[...] țărănești în jurul căreia trebuie să se solidarizeze toate celelalte clase sociale—partidul național-țărănesc merge la luptă cu dârzenie și cu încredere. El dă acum alarma în fața primejdiei, care amenință bazele constituționale ale Statului român, având convingerea că toți cetățenii acestei țări vor ști să sugrume dictatura în fașă alungând dela cârmă și acest guvern, care vrea să se impună prin forță și dispreț față de lege.

Români, stați neînfricați de veghe! Nu lăsați să vi se știrbească drepturile câștigate cu atâta t[...]da și nu plecați capul în fața nici unei amenințări.

Un popor își croește soarta sa istorică numai prin luptă, credință și stăruință. Noi ne vom fa[...] datoria, toată datoria, până la capăt - urmați-ne și vom birui.

Ajutați-ne, toți cei cari voiți democrație, dreptate și legalitate.

Votați trei puncte ● ● ● semnul partidului național-țărănesc

Listele noastre poartă No. 3.

IULIU MANIU

Președintele partidului na[...]-țărănesc

3192

4186

OPERAT

„TIMPUL"
Nr. ... din 28. I 1938

Textul acțiunei de recurs

făcută de d. Iuliu Maniu împotriva decretului lege pentru modificarea legii electorale

Recursul va fi judecat la 10 Februarie în secțiuni unite

Eri la orele 6 jum. a fost depusă la biroul primului președinte al Inaltei curți de casație următoarea acțiune de recurs:

Domnule Prim Președinte,

Subsemnatul Iuliu Maniu, cu domiciliul în București, Athénée Palace, str. Episcopiei Nr. 1, în calitate de președinte al Partidului Național-Țărănesc și personal în calitate de candidat, fac recurs potrivit art. 103 din Constituție și art. 2 din Legea Curții de casație, în contra Deciziunii Nr. a Comisiunii centrale electorale pronunțată în ziua de 24 Ianuarie 1938 în contestațiunea făcută de subsemnatul în contra aplicărei decretului-lege 88 din 1938, publicat în Monitorul Oficial supliment Nr. 14 din 18 Ianuarie 1938.

Violarea art. 34, 76 și 88 din Constituție. Exces de putere

Decretul-lege 88 publicat în Monitorul Oficial nr. 14 supliment din 18 Ian. 1938. modifică legea electorală din 1926 și anume art. 49 și 50 în sensul că schimbă semnele electorale, suprimă tabloul alcătuit de Comisie și publicat în Monitorul Oficial în prealabil, suprimă facultatea de alegere a semnelor din partea grupărilor sau candidaților, înlătură proprietatea semnelor alese anterior și schimbă competența autorității de depunere a semnelor cât și de stabilire a ordinei de înscriere a grupărilor pe listă, dând această competență secretarului Comisiei centrale electorale.

Pe temeiul acestui decret care a apărut în seara zilei de 18 Ian. 1938 prin surprindere, secretarul comisiei electorale centrale a primit înscrieri din partea grupărilor politice, atribuind noile semne în ordinea înscrierii.

Am făcut contestație în contra aplicării acestui decret, pe motivul că nu are putere să modifice legea electorală existentă în 1926, potrivit căreia semnele electorale erau semne geometrice alcătuite de comisiunea electorală centrală într'un tablou publicat în prealabil în Monitorul Oficial din care grupările politice alegeau semnul care devenea astfel proprietatea grupării care l-a ales, și că secretarul comisiei centrale nu avea competența potrivit legei electorale să primească creri, să atribue alte semne și să stabilească ordinea listelor de alegeri.

Comisiunea centrală electorală a respins contestația în această privință, socotind decretul-lege ca o lege care a putut modifica legea electorală din 1926 (art. 49 și 50).

Un asemenea decret însă violează art. 34, 76 și 88 din Constituție, trebue înlăturat ca nul și inexistent.

Intr'adevăr:

a) Constituția noastră din 1923 consacră principiul separațiunii puterilor mărginind drepturile puterii executive (art. 88) Constituția acordă puterea leguitoare în mod colectiv numai Regelui și reprezentanței naționale (Camera și Senatul).

Legiuitorul Constituant pune ca condițiuni esențiale ale funcționării puterii legiuitoare în elaborarea unei legi.

1) In primul rând avizul Consiliului legislativ, care este obligatoriu (art. 76); 2) în al doilea rând discuțiunea și votarea legii de ambele corpuri legislative pe articole (art. 49 și 88) și 3) învoirea Regelui în ceeace privește sancționarea legilor.

In cazul de față parte din condițiunile de mai sus n'au fost îndeplinite, căci proectul n'a fost supus Consiliul legislativ și nici Corpurilor legiuitoare.

Așa dar, decretul-lege este anticonstituțional și urmează a fi înlăturat.

b) Acest decret-lege nu poate fi socotit drept o lege nici pe baza extensiunii sau delegațiunii date puterii executive de corpurile legiuitoare, deoarece în primul rând o asemenea delegațiune, în principiu nu este admisibilă fiind un abandon de drepturi din partea puterii legiuitoare în contrazicere cu principiul delimitării făcute de Constituție pentru a se garanta prin separațiune o imixtiune și confuziune a puterilor în Stat.

In afară de aceasta și doar dacă s'ar socoti admisibilă o asemenea delegațiune în cadrul Constituției noastre, decretul-lege nu poate avea caracter de lege, deoarece delegațiunea ultimă dată la 1 Aprilie 1937 de Corpurile legiuitoare prin legea pentru unificarea și simplificarea măsurilor financiare excepționale (Hamangiu vol. XXV dn 1937 pag. 889) în art. 14 al acesteia a fost acordată guvernului de atunci ca, în timpul vacanței Corpurilor legiuitoare să reglementeze pe cale de decret-lege în materie financiară și economică și sub rezerva ratificării Corpurilor legiuitoare.

Parlamentul care a dat delegația a încetat să existe încă din Noembrie 1937, și guvernul căreia i se dase încrederea de acest Parlament a încetat și el demisionând în Decembrie 1937, iar guvernul actual nu numai că nu avea delegație, dar a lucrat în afară de timpul prevăzut de art. 14 din legea din 1 Aprilie 1937.

Intr'adevăr, autorizația dată de aceste articole este valabilă numai în vacanța parlamentară adică în intervalul din sesiuni (15 Aprilie — 15 Octomvrie), se referă deci la un Parlament ales și inexistent iar nu ca în cazul de față, de un Parlament care a fost dizolvat încă din Noembrie 1937. Și aceasta cu atât mai mult cu cât rezultatul noilor alegeri din Decembrie 1937, din care urma să iasă noul Parlament, a fost anulat prin voința puterii executive, astfel că actualmente nu există în ființă adunări legislative.

Dar independent de toate acestea în cazul de față se modifică prin decrete o lege organică de importanța legii electorale, tocmai în momentul când s'a făcut convocarea corpului electoral pentru alegeri generale, în care guvernul este direct interesat, depășindu-se în mod evident delegațiunea dela 1 Aprilie 1937, căci se reglementează o materie deosebită de cea financiară și economică la care se limita delegațiunea art. 14.

CONCLUZIUNI

In aceste condițiuni decretul-lege fiind anticonstituțional cerem respectuos admiterea recursului și înlăturarea decretului lege 88-1938 publicat în Monitorul Oficial supliment nr. 14 din 18 Ianuarie 1938, ca neconstituțional.

Cerem să fie citate părțile cari au figurat înaintea comisiei centrale electorale:

1. Uniunea Național-creștină și țărănească, prin reprezentanții săi legali, cu sediul în București, Bd. Academiei 1.
2. Partidul Național liberal, prin reprezentanții săi, cu sediul în Calea Victoriei nr. 34 București.
3. Partidul Frontul Românesc prin reprezentanții săi, cu sediul în Bd. Elisabeta nr. 8, București.
4. Partidul „Totul pentru Țară", prin reprezentanții săi, cu sediul în str. Gutenberg nr. 3, București.
5. Frontul Ostășesc Naționalist, prin reprezentanții săi, cu sediul în str. Pictor Grigorescu nr. 5 București.
6. Partidul Radical-țărănesc, prin reprezentanții săi, cu sediul în Calea Victoriei nr. 18, București.

Ne adresăm direct Inaltei Curți secțiuni unite, deoarece singura chestiune care se impune prin acest recurs este numai o chestiune de constituționalitate.

Depunem și spre comunicare și șase copii.

Vă rugăm să binevoiți a cere dosarul Onor. Comisiei Centrale Electorale și a fixa un termen urgent de judecată.

Cu înaltă considerațiune,

(ss) IULIU MANIU

Recursul va fi judecat Joi 10 Februarie de Inalta Curte de Casație în secții unite.

Declaraţiile d-lui Iuliu Maniu, făcute, eri, la Cluj

Şeful naţional-ţărăniştilor a făcut un amplu expozeu politic.- Atitudinea partidului naţional-ţărănesc faţă de legionari

Pregătiri în vederea alegerilor

CLUJ, 27 (Prin telefon). — Azi dimineaţă s'a ţinut în localitate şedinţa comitetului regional al partidului naţional-ţărănesc, sub preşedinţia d-lui Iuliu Maniu.

Cu acest prilej şeful partidului a făcut un amplu expozeu asupra situaţiei politice atacând vehement, guvernul ale cărui realizări, în ceeace priveşte programul, nesocotesc interesele ţării.

Apoi d-sa a făcut un elogios portret al d-lui Corneliu Z. Codreanu arătând deosebirile fundamentale cari există între partidul naţional-ţărănesc şi partidul „Totul pentru Ţară" mai ales în ceiace priveşte politica externă.

Arată apoi că a intervenit o înţelegere intre naţional-ţărănişti şi legionari în ceeace priveşte alegerile comunale şi judeţene în sensul că partidul Totul pentru Ţară să fie trecut pe buletinele de vot pentru alegerile dela judeţ şi comună al 5-lea.

Insfârşit, d. Iuliu Maniu, a recomandat partizanilor o atitudine leală faţă de legionari.

*

La această şedinţă s'a remarcat în special prezenţa sovatiştilor.

Apoi au fost fixaţi d-nii: I. C. Petrescu, profesor universitar (şeful propagandei), prof. univ. N. Junga dela Cluj (şeful tineretului), C. Dragoş (şeful tineretului ardelean) general Rujinsky şi colonel Dumitrescu (comandanţii gărzlor ţărăneşti),

Deasemeni s'a hotărît ca toate candidaturile pentru alegeri să fie fixate zilele acestea.

D.G.P.
2 Octombrie 1945
5349

1795/a
263
4188

OPERAT

DL.IULIU MANIU A FACUT O INTAMPINARE COMISIEI ALIATE DE CONTROL,ARATAND CA PARTIDUL NATIONAL TARANESC NU CONVOCASE SUB NICI O FORMA O ADUNARE PENTRU DUMINICA 30 SEPT

Dl.MANIU,şi-a precizat atitudinea sa faţă de evenimentele în curs de desfăşurare.

El a ţinut în primul rând să arate printr'un act scris că n'are nici un amestec cu convocarea adunării anunţată prin diverse manifeste pentru Duminică 30 Septembrie ora 6 seara.

In acest scop Dl.MANIU a făcut o întâmpinare Comisiei Interaliate de Control,în care face cunoscut că partidul naţional ţărănesc n'a convocat sub nici o formă o asemenea adunare.

MANIU s'a crezut obligat să facă această întâmpinare pentru a arăta că n'a contravenit hotărârilor luate de Comisia Interaliată de Control,deoarece ştia că această comisie a hotărât într'o şedinţă la care nu au luat parte decât reprezentanţii Angliei şi Americii să nu îngăduie nici o demonstraţie publică ,înainte ca guvernele aliate,cărora li s'a adresat Regele Mihai să fi ajuns la o deciziune în chestiunea României.

Dl.MANIU şi-a fixat apoi punctul său de vedere faţă de viitorul guvern.

Potrivit acestei hotărâri,pertidul naţional ţărănesc nu va participa decât la un guvern de alegeri,care să poată efectua o consultare a corpului electoral în condiţiuni de perfectă neutralitate.

Numai un guvern care să fie emanaţiunea unui parlament liber ales,poate avea autoritatea politică şi valabilitatea juridică de a negocia pacea şi de a-şi asuma obligaţiuni internaţionale definitive în numele României.

Poziţia adoptată de Dl.MANIU tinde să evite ca partidul naţional ţărănesc să se angajeze într'o colaborare de guvern care,în condiţiunile economice şi politice actuale,nu poate să ducă decât la asumarea unor răspunderi grele şi la ştirbirea popularităţii.După părerea lui MANIU,alegeri libere ar da o majoritate pertidului naţional ţărănesc şi în aceste condiţii el ar putea să treacă la diferite acte,cu toată autoritatea necesară.

./.

2350

Dl.MANIU este încredinţat că Ruşii nu vor accepta această formulă care ar pune grupările F.N.D.-ului într'o inferioritate şi că până la clarificarea definitivă a situaţiei, se va recurge la o formulă de guvern intermediară, în care F.N.D.-ul îşi va menţine cea mai mare parte din poziţiile câştigate.-

---oOo---

Cr/Dd. 9 Octombrie 1945

(C.I.-P.) 318

" Demostene "

2877/3

4490

N O T A

D.Iuliu Maniu a declarat Luni că situaţiunea internaţională a ajuns la un pas de declanşarea conflictului între Marea Britanie, Statele Unite şi Rusia.

D.Iuliu Maniu a declarat intimilor săi, că deţine informaţiuni din cercurile britanice din Bucureşti, după care intransigenţa delegaţiei americane la conferinţa dela Londra a fost mai categorică decât cea a delegaţiei engleze.

D.Iuliu Maniu a spus că nu este vorba în Europa de interese anglo-americane ci de principiul pentru care cele două naţiuni anglo-saxone au intrat în războiu împotriva Germaniei, anume libertatea popoarelor.

D.Iuliu Maniu a spus că anglo-americanii sunt foarte decişi să obţină integrala recunoaştere a acestor principii în toată Europa, altfel fiind hotărâţi să rupă amiciţia din timpul războiului cu URSS, în seama căreia vă rămâne întreaga răspundere a celor ce vor urma.

-----.-----

COMUNICAT :
- Dir.Coordonării
- Dl.Zaharia
- Dl.Ştefan

S. S. I.
C. I. - Diverse
Cr/Z.

4 Decembrie 1945
"Demostene"

2877

138

491

NOTA

Rusia Sovietică este deja inconjurată, a declarat Dl. Iuliu Maniu intr'o discuţiune asupra situaţiunii internaţionale şi eventualităţilor unui răsboiu intre anglo-americani şi ruşi.

Incepând din Europa, unde americanii şi englezii au adus trupe numeroase în Grecia, Italia, Germania, Norvegia, apoi continuând cu Iranul, China şi Coreea, anglo-americanii au întins un cordon militar din cele mai puternice în jurul Rusiei Sovietice.

Dl. Iuliu Maniu crede cu hotărîre că isbucnirea răsboiului împotriva U.R.S.S., în cazul in care guvernul dela Moscova nu va inceta politica lui rigidă de până acum şi nu va conveni la cererile anglo_americanilor.

Răsboiul ar urma să isbucnească la inceputul lunei Aprilie viitor, după întrunirea consiliului Naţiunilor Unite şi conform hotărîrilor lui.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru

10 Decemvrie 1946
DEMOSTENE

2877

4092

N O T A

Grupul ardeleam din partidul naţional ţărănesc pretinde că cele ce se întâmplă acum la New-York nu au prea mare importanţă pentru desfăşurarea viitoare a raporturilor dintre Marile Puteri.

„Războiul se va produce şi încă foarte apropiat, oricâte concesii ar face U.R.S.S.".

Teza aceasta este susţinută de IULIU MANIU, care afirmă intimilor săi că deţine informaţiuni din cercurile americane, foarte serioase, după care Anglo-americanii vor încerca - în cursul lunii Ianuarie 1947 - ultimul asalt pentru atragerea Uniunii Sovietice în circuitul mondial. In caz de nereuşită, conflictul nu va mai fi decât o chestiune de dată.

Seful partidului naţional ţărănesc îşi construeşte dealtfel întreaga sa politică pe această alternativă, el nefiind de acord cu fruntaşii partidului care recomandă concesiuni în faţa grupului guvernamental, în vederea unei eventuale colaborări cu partidul comunist român, la guvern.

Iuliu Maniu susţine că nu poate fi vorba decât de o guvernare conformă cu principiile admise de votul ţării şi care şi-a arătat încrederea, la 19 Noemvrie a.c., în partidul naţional ţărănesc.

Preşedintele P.N.T. nu crede în sinceritatea Ruşilor, atunci când vor face eventuale concesii în ţările în care se găsesc astăzi, în vederea unei modificări a situaţiei politice.

- Sursă neserioasă.

COMUNICAT :
- Dlui Dir. Firescu
- Subs. Pol.

17 Decemvrie 1946

DEMOSTENE

N O T A

In cadrul unei succinte examinări a situaţiei politice interne şi externe, IULIU MANIU a vorbit Joi 12 Decemvrie a.c. intimilor săi, despre ultimele evenimente.

Seful partidului naţional ţărănesc a recunoscut că evoluţia faptelor pe plan internaţional indică o destindere.

Iuliu Maniu a declarat că Ruşii au cedat şi vor continua să cedeze pretutindeni, în faţa Anglo-Americanilor.

Prezenţa D-lor MOLOTOV şi VISINSKI la New-York a convins pe conducătorii sovietici asupra stării de spirit a opiniei publice americane, complet ostilă U.R.S.S. şi gata să păşească la războiu împotriva acesteea.

Iuliu Maniu a arătat că, după informaţiile pe care i le-au furnizat cercurile americane serioase, Ruşii au abandonat la Organizaţia Naţiunilor Unite toate poziţiile pe care le-au susţinut luni de zile, în faţa Anglo-Americanilor şi sunt gata să cedeze şi pe alte planuri.

Cedarea comuniştilor din Franţa, care au renunţat la preşedinţia consiliului, revendicată pentru acest partid, după rezultatele alegerilor, nu a fost întâmplătoare, după cum nu tot întâmplătoare trebue socotită alegerea lui LEON BLUM ca preşedinte al consiliului, cunoscută fiind poziţia şefului socialist apropiată de anglo-americani.

Cedările sovieticilor au început - a spus şeful P.N.T. - şi sunt indicaţiuni că vor continua, pentru evitarea războiului şi câştigarea de timp de către Ruşi.

COMUNICAT :

2897

20 Decemvrie 1946
DEMOSTENE

4094

N O T A

IULIU MANIU a primit un raport din străinătate, asupra situaţiei internaţionale.

Din acest raport, rezultă că înţelegerea dintre Marile Puteri - care a dat iluzia opiniei publice de pretutindeni că este vorba de o destindere - nu este în realitate decât un respiror de trei luni, pe care şi l-au luat Marile Puteri.

Este cert - spune raportul - că Ruşii au cedat pe toate chestiunile venite în discuţiune după 15 Noemvrie a.c. la New-York, însă problemele sunt încă atât de variate şi numeroase, iar starea de spirit a opiniei publice americane atât de potrivnică U.R.S.S., încât nu poate să se vorbească deocamdată de o destindere reală şi totală.

Schimbarea atitudinii Sovietelor dela 15 Noemvrie, care a provocat atât de multă surprindere în toate cercurile internaţionale, trebue să fi fost determinată de fapte importante, continuă raportul.

In afară de dorinţa Ruşilor de a nu se angaja acum într'un război, pe care nu l-ar putea duce, este şi un alt motiv, despre care se vorbeşte în străinătate.

Generalissimul STALIN ar fi, de data aceasta, (bolnav) destul de grav, cu foarte puţine şanse de însănătoşire.

Starea lui Stalin inspiră îngrijorări atât de mari, cu atât mai mult cu cât dispariţia lui ar putea da loc la frământări din cele mai serioase, în U.R.S.S.

Faptele din Iran, concesiunile dela New-York, angajamentele de cedări pentru viitor, sunt semne că politica de tensiune din partea Ruşilor va ceda.

COMUNICAT :
- Dlui Firescu
- Subs.Pol.

- Sursă neserioasă
- Inf.neverificată.

2834

3283/1

ADEVARUL
Nr. ____ din 12-VIII 1937

D. Maniu despre rezultatul alegerilor dela Sălaj şi Alba

D. Iuliu Maniu a trecut eri prin Oradea, unde s'a întreţinut mai mult timp cu conducătorii organizaţiei locale a partidului naţional-ţărănesc.

Cu acest prilej, d. Iuliu Maniu, şi-a exprimat deplina satisfacţie pentru rezultatul obţinut de partidul naţional-ţărănesc în ultimele alegeri. D-sa şi-a exprimat regretul că n'a putut lua parte la luptele electorale din judeţele Sălaj şi Alba, dar s'a grăbit să adauge că mulţumirea d-sale este cu atât mai mare, cu cât frumoasele rezultate obţinute s'au înregistrat fără prezenţa d-sale acolo. Faţă de rezultatul alegerilor, fostul preşedinte de consiliu a arătat că partidul naţional-ţărănesc este singur îndrituit să ia succesiunea actualului guvern şi a subliniat că o guvernare Vaida-Mihalache este exclusă.

Dela Oradea, d. Iuliu Maniu a plecat la Bădăcin.

D.G.P.
29 August 1945
1643

1996

DL. IULIU MANIU SOCOTEŞTE CA ÎN SCURT TIMP GUVERNUL SOVIETIC VA ADMITE DEMISIA GUVERNULUI PETRU GROZA.

După spusele D-lui. Iului Maniu, situaţia politică din România a intrat într'o fază nouă din momentul în care Guvernul Sovietic a început să meargă pe cale de concesiuni în favoarea Angliei şi a Americei, dându-şi consimţământul pentru amânarea alegerilor în Bulgaria pe un termen nedeterminat. Deaceia este de aşteptat că într'un viitor apropiat, guvernul sovietic îşi va da consimţământul şi pentru schimbarea guvernului Groza. In momentul de faţă, virtualmente nu mai este vorba de reconstrucţia guvernului Groza, ci numai de formula pe baza căreia se va produce această reconstrucţie. In lumea noastră politică circulă prea multe formule. Ar fi inutil să le enumerăm. Trebuie să fie stabilită numai pe baza pe care trebuie să se elaboreze această formulă. In primul rând, ţara Românească, trebuie să aibă în primul rând în fruntea sa un guvern care ar dori apropiarea cea mai strânsă şi amiciţia cea mai sinceră cu guvernul Sovietic. In al doilea rând în aceste vremuri noui nimeni nu care excluderea partidului comunist din compunerea guvernului. Credem însă că partidul comunist nu trebuie să aibă o preponderenţă în compunerea guvernului prin introducerea grupărilor anexe ale partidului comunist. Cu alte cuvinte, credem că, dacă partidul comunist va avea spre exemplu patru portofolii ministeriale, el însuşi trebuie să împartă aceste portofolii între partidul comunist şi toate anexele sale. In al treilea rând, noi credem că trebuie să terminăm cu reprezentanţa falsă a partidelor istorice prin grupările disidente.

---ooo---

7777

D.G.P.
14 Septemvrie 1945.
2044.

4497

DL. IULIU MANIU SOCOTESTE CA DISCUTIUNILE PURTATE LA MOSCOVA CU PRIVIRE LA PROBLEMELE POLITICE AU RAMAS FARA O SOLUTIE DEFINITIVA

După părerea d-lui Iuliu Maniu, vizita delegaţiei guvernamentale române la Moscova s'a soldat fără resultate politice, atât situaţia guvernului Groza, cât şi conjuctura generală externă au rămas în aceiaşi stare de incertitudine.

Atât din comunicaţiile oficiale cât şi din declaraţiile membrilor delegaţiei române, reese că la Moscova s'au discutat, în mod oficial, numai problemele armistiţiului, iar toate problemele de ordin politic pendinte atât între România şi Rusia, cât şi între Anglo-Americani, deşi au fost tratate, au rămas fără o soluţie definitivă, care deasemeni n'a putut fi găsită la Moscova, ci va fi găsită la Londra.-

---

Sursă: serioasă
Ivan 3.

S. S. I. Cr/G. 10 Decembrie 1945

C.I. - DIVERSE Sursa: Demostene

19423

498

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Cercurile politice comentează informațiunea dată de Dl. Iuliu Maniu în cursul zilei de Miercuri prietenilor săi, după care punctul culminant al crizei internaționale a fost trecut în acel moment.

Intr'o notă a noastră de Miercuri am relatat această declarație a Dlui Iuliu Maniu ca și de altfel refuzul său de a da vreun amănunt în jurul acestei afirmațiuni.

Anunțarea Vineri a conferinței dela Moscova a lămurit pe intimii Dlui Iuliu Maniu, că șeful partidului național-țărănist fusese înștiințat de cercurile anglo-americane despre tratativele dela Waschington dintre delegații ruși și anglo-americani, în jurul stabilirii unei reuniuni a miniștrilor de externe.

Fruntașii național-țărăniști spun că totuși Dl. Iuliu Maniu nu manifestă un optimism deosebit în jurul conferinței și că evită să facă vreun pronostic.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru

S. S. I. Cr/G. 10 Decembrie 1945

.I. - DIVERSE Sursa: Demostene

19423

30

499

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Dl. Iuliu Maniu a explicat Sâmbătă, fixarea conferinței miniștrilor de externe la Moscova, în felul următor:

Șeful național-țărănist a spus că, stabilirea conferinței în capitala U.R.S.S. nu este întâmplătoare. Guvernele britanic și american urmăresc întocmirea încă a unei pagini din dosarul Rusiei Sovietice.

La conferința dela Moscova se vor propune soluțiuni pentru toate problemele litigioase dintre cele trei mari națiuni. In eventualitatea neacceptării acestor soluțiuni de către ruși, anglo-americanii vor aduce problemele în Ianuarie, în fața consiliului Națiunilor Unite.

Acolo, delegații anglo-americani vor arăta că guvernele dela Londra și Waschington au făcut tot ce era posibil, trimițând pe miniștrii de externe la Moscova în mijlocul lunii Decembrie, pentru realizarea unui acord.

Insuccesul rămâne în întregime în sarcina Rusiei Sovietice, care va trebui judecată de consiliul Națiunilor Unite.

Dl. Iuliu Maniu crede așa dar că este vorba de încă un act al relațiilor ce se joacă între anglo-americani și ruși.

Comunicat:
- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru

S. S. I. Cr/C. 10 Decembrie 1945

C.I. - DIVERSE Sursa: Demostene

N O T A

Cercurile politice comentează informaţiunea dată de Dl. Iuliu Maniu în cursul zilei de Miercuri prietenilor săi, după care punctul culminant al crizei internaţionale a fost trecut în acel moment.

Intr'o notă a noastră de Miercuri am relatat această declaraţie a Dlui Iuliu Maniu ca şi de altfel, refuzul său de a da vreun amănunt în jurul acestei afirmaţiuni.

Anunţarea Vineri a conferinţei dela Moscova a lămurit pe intimii Dlui Iuliu Maniu, că şeful partidului naţional-ţărănist fusese înştiinţat de cercurile anglo-americane despre tratativele dela Waschington dintre delegaţii ruşi şi anglo-americani, în jurul stabilirii unei reuniuni a miniştrilor de externe.

Fruntaşii naţional-ţărănişti spun că totuşi Dl. Iuliu Maniu nu manifestă un optimism deosebit în jurul conferinţei şi că evită să facă vreun pronostic.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru

12 Octomvrie 1946
DUMITRU

Conf Pace

19423

55
501

N O T A

In ziua de 10 Octomvrie a.c., IULIU MANIU și-a exprimat bucuria pentru adoptarea proectului de tratat de pace și, în special, pentru introducerea clauzei internaționalizării Dunării și adoptării clauzei națiunii celei mai favorizate (ambele cerute de el și de GAFENCU).

Seful partidului național țărănesc crede că, în ciuda tuturor dificultăților, ango-americanii au câștigat un punct important în etapa spre normalizarea situației internaționale.

- Reținută pentru sinteză
- In curs de verificare.

COMUNICAT :

- D-lui Vlaicu
- Dlui Dir. Zaharia
- Subs. Politice

S. S. I.
C. I. - Pr.

Cr/G.

5 Noembrie 1945

Sursa: Demostene

20792/1

1/4 302

N O T A

Deşi s'a anunţat că întrunirea naţional-ţărănistă dela 8 Noembrie s'a contramandat, totuşi Dl. Iuliu Maniu a declarat în şedinţa biroului partidului de Sâmbătă, că membrii partidului şi partizanii vor fi invitaţi să manifesteze Joi în faţa Palatului pentru Rege.

S'a renunţat la cuvântările pe care Dl. Ion Mihalache în numele partidului naţional-ţărănist şi George Fotino în numele partidului liberal urmau să le rostească în faţa Palatului.

Manifestaţia va avea un caracter spontan şi va ralia cât mai mult public de pe stradă.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Fundu
- Dl. Oprea

N O T A

Din cercurile politice.

1. Maniu a anunțat pe apropiații săi că pleacă în Ardeal pentru zece zile, spre a lua personal contact cu fruntașii național-țărăniști locali, cari și-au asumat sarcina reorganizării grupării.

Maniu a declarat că părăsește Capitala în cursul zilei de 17 Septembrie a.c.

2. In ziua de 16 Septembrie a.c. [redacted]ul unor cercuri evreiești, cari erau alarmate de ultimele ridicări de evrei în vederea deportării lor în Transnistria, s'a prezentat lui Iuliu Maniu, spre a-i cere lămuriri cu privire la ultimul demers al acestuia în chestiunea deportărilor.

Maniu a declarat că respectarea ordinului de a se executa deportări de evrei îl surprinde, deoarece la intervenția recentă ce a făcut-o, a primit asigurarea "dintr'un loc competent" că deportările nu vor privi, în nici un caz, pe evreii din Vechiul Regat.

Dacă în fiecare zi, a spus Maniu, se creiază categorii noui de evrei ce urmează să fie deportați în Transnistria împreună cu familiile lor, înseamnă că asigurările ce se dau n'au nici o valoare și că se aplică programul enunțat de unele cercuri străine, potrivit căruia încă în cursul acestui an

./.

vor fi strămutați în Transnistria 25.[illegible].000 de evrei.

Aceasta este cea mai bună dovadă, a subliniat Maniu, că măsurile luate împotriva evreilor sunt inițiate de foruri externe cari, fie pentru a presa asupra linii americane, fie din răzbunare, pun în practică ceiace a anunțat Cancelarul Hitler mai demult, când a vorbit de eventuala intrare a Americii în războiu.

"Lumea americană - a încheiat Maniu - nu se impresionează și nu dă îndărăt în fața acestor procedee, ceiace nu înseamnă că țările cari aplică asemenea procedee nu vor plăti toate la sfârșitul războiului, iar răspunderea pe care și-o asumă guvernul actual este enormă".

S.S.I.
19 Septembrie 1942

02850

OPERAT LA FIȘE

NOTA

Un grup de intelectuali români, în majoritate profesori din învățământul superior, au întocmit textul memoriului alăturat în copie, care, în cursul lunii trecute, printr'un intermediar, a fost făcut să parvină Palatului.

S. S. I.
C. I. - Div.
Cr/Z.

24 Noembrie 1945

3192/27

"Demostene"

12
306

N O T A

Cercurile naţional-ţărăniste arată că la intrevederea de Vineri dintre D-nii Iuliu Maniu şi Ethridge, trimisul preşedintelui Truman l-a intrebat pe şeful partidului naţional-ţărănesc, intre altele :

a/. Dacă vede posibilă o colaborare de guvern cu partidul comunist ?

b/. Dacă socoate partidul comunist ca un partid naţional ?

c/. Dacă există intr'adevăr o problemă antisemită în România ?

d/. Dacă ar veni la guvern, ce ar intreprinde Dl. Iuliu Maniu pentru ameliorarea situaţiunii generale a ţării ?

e/. Socoate Dl. Iuliu Maniu că ruşii urmăresc comunizarea sau sovietizarea României ?

In rest, Dl. Ethridge a ascultat timp de două ore expunerea pe care Dl. Maniu a făcut-o, fără intrerupere.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru
- Dl. Boeru

S. S. I.
C.I. - DIVERSE

Cr/G.

13 Decembrie 1945
Sursa: Demostene

37

507

3192

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Dl.Iuliu Maniu a informat Marţi pe prietenii săi politici, că deţine relaţiunea după care la sfârşitul săptămânii trecute a avut loc o conferinţă importantă, cu participarea Dlor Generali Susaicov, Vinogradov şi a Dlor Mihai Ghelmegeanu, Dr. Oeriu, etc.

Dl.Iuliu Maniu a declarat că, discutându-se modul cum se aplică armistiţiul, Dl.General Susaicov a găsit prilejul să se arate profund nemulţumit de activitatea guvernului român în această direcţiune.

Dl.Iuliu Maniu a relatat deasemenea intimilor săi, că Dl.General Susaicov s'ar fi plâns de faptul că de pe urma politicii guvernului român, poporul este ostil Rusiei Sovietice.

Şeful partidului naţional-ţărănist a încercat unele concluzii de pe urma acestor informaţiuni, declarând că se poate ca cercurile sovietice să pregătească terenul unei schimbări politice, prin manifestarea acestor nemulţumiri.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Zaharia
- Dl.Orzaru

S.S. I.
C. I.
Cr/G.

4 Ianuarie 1946

3192

9308

OPERAT LA FIȘE

N O T A Nr. 9

Dl.Iuliu Maniu a pregătit un manifest către ţară, pentru explicarea poziţiei partidului naţional ţărănist în faţa poporului.

Dl.Iuliu Maniu arată în acest manifest că partidul a înţeles să se supună hotărârilor dela Moscova şi numai din această cauză a delegat un reprezentant în guvern.

Partidul naţional-ţărănist înţelege să nu împărtăşească nici o răspundere din această guvernare.

Reprezentantul partidului va avea doar rolul de observator pentru a controla pregătirea alegerilor generale.

Dl.Iuliu Maniu arată mai departe în manifest că partidul naţional-ţărănist îşi păstrează întreaga libertate de acţiune şi că va rămâne mai departe pe linia democraţiei reale.

Manifestul urmează să fie dat publicităţii la începutul săptămânii viitoare.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Boeru
- Dl.Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

14 Ianuarie 1946

107
3192
509

N O T A Nr. 43

Tendințele partidului național-țărănist sunt de a determina efectuarea cât mai neîntârziată a alegerilor generale.

Dl. Iuliu Maniu pretinde că, partidul comunist și grupările prietene din guvernul Groza, urmăresc tergiversarea alegerilor și amânarea lor până la toamnă.

Șeful partidului național-țărănist urmărește împiedicarea acestui proect și, în acest scop, a luat inițiativa alcătuirii unui bloc al partidelor național-țărănist, liberal, socialist, etc. în vederea reclamării fixării datei apropiate a alegerilor generale.

Deasemenea, Dl. Iuliu Maniu urmărește stabilirea unui acord între aceleași trei partide asupra unui proect de lege electorală și, în primul rând asupra principiului menținerii Senatului.

S'a lucrat deja de către juriștii partidului național-țărănist un proect de lege electorală, asupra căruia Dl. Iuliu Maniu urmărește să obțină acordul partidelor liberal și socialist.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boeru
- Dl. Fundu
- Dl. ~~Orzaru~~ Orzaru

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

22 Ianuarie 1946

3192

N O T A Nr 112

La şedinţa biroului partidului naţional-ţărănist, care s'a întrunit Luni, Dl. Iuliu Maniu a făcut o expunere a situaţiunii politice în lumina ultimilor evenimente.

Dl. Iuliu Maniu a adus în discuţiune problema libertăţii presei, afirmând că guvernul Groza nu înţelege să respecte condiţiunile formulate în comunicatul dela Moscova pentru recunoaşterea lui de către guvernele dela Londra şi Waschington.

Dl. Iuliu Maniu a arătat că guvernul Groza condiţionează libertatea presei, adică acordarea dreptului de apariţie ziarelor de posibilităţile de alimentare cu hârtie. Ori, a spus Dl. Iuliu Maniu, libertatea presei este o problemă de principii, nu una de hârtie.

Autorizaţiile de apariţie a ziarelor trebue date tuturor care le revendică şi nu în funcţie de hârtie existentă.

Problema hârtiei este doar de ordin administrativ şi priveşte ziarele.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Boreu
- Dl. Orzaru
- Serv. Presei

S S I
I
P

O/D

15 Februarie 1946

3192

514

NOTA Nr. 178.

Şedinţa comitetului executiv naţional-ţărănesc a fost amânată nu numai din motivele anunţate în presă, ci şi din alt considerent.

IULIU MANIU a socotit că vor fi prezenţi la şedinţele comitetului executiv elementele care nu urmează din convingere actuala conducere a partidului naţional ţărănesc, ci doar fiindcă nu s'au încadrat în altă parte.

In consecinţă, Maniu a decis ca înainte de întrunirea comitetului executiv, să aibă loc congresele judeţene şi alegereaaşefilor de organizaţii din toată ţara, urmând ca aceştia să participe la comitetul central.

In acest mod, Maniu speră să înlăture pe mai mulţi fruntaşi naţional ţărănişti din fruntea unor organizaţii din vechiul regat, instalând elemente sigure în special ardeleni.

Maniu doreşte ca viitorii candidaţi din fruntea listelor naţional ţărăniste să fie persoane de total ataşament pentru el şi politica personală pe care o duce, astfel ca în parlament să poată conta pe toţi deputaţii naţional ţărănişti.

COMUNICAT :

Dir. Coordonării
Subs. Politică

Gr. II Politică

03169/3

OPER. LA FIȘE

-18 Februarie 1942

3195

22

Mircea

1.F.

S. Stavri

Ştiri din sursă politică internă, asupra unei scrisori trimise de dl. Maniu d-lui von Killinger, au pătruns în cercurile diplomatice şi au declanşat imediat o serie de cercetări pentru verificarea faptului.

Legaţiile Turciei şi Argentinei care au legături serioase în cercurile naţional-ţărăniste, n'au putut afla nimic serios în această privinţă. Tot ceace au putut afla, este că declaraţii orale ale d-lui Maniu, făcute a doua zi după declaraţiile baronului von Killinger au fost aduse la cunoştinţa acestuia din urmă.

Probabilă

---

20 Mai 1942

315

Dl.Maniu s'a arătat foarte mulţumit de răspunsul dat la nota Statelor Unite.

Potrivit relaţiilor d-lui Mihai Popovici nota ar putea fi rezumată în cuvintele: "n'am avut încotro" !

Se insistă însă ca deosebit de importantă menţiunea din nota americană, despre Nistru constituind punctul de câştig şi pentru reobţinerea Ardealului, la conferinţa păcii prezidată de americani.

Punctator.

20 Mai 1942

OPERAT LA FIŞE

Dl. Iuliu Maniu, care a părăsit eri după amiază Capitala, plecând la Sibiu, unde se află bolnav fratele său, a fost informat că guvernul român ar fi primit abia acum un raport dela Lisabona, în legătură cu manifestările lui V.V. Tilea şi în special cu ultima lui manifestare publică, acea din Noembrie, când a ţinut cunoscuta cuvântare în faţa "Comitetului român dela Londra".

Cu acest prilej, dl. Maniu l-a dezavuat din nou pe Tilea, arătând că d-sa l'a numit pe Cornel Bianu ca şef al românilor dela Londra.

Punctator.

29 Iunie 1942

515

Joi 25 crt., a avut loc la "Pescăruş" o masă la care au participat între alţi ardeleni şi dl. Iuliu Maniu.

Faptul a fost înregistrat de serviciile de informaţii ale lui von Killinger şi se adaogă de către intimii lui colaboratori, că ministrul în ultimele rapoarte trimise la Berlin arată că deşi toată propaganda antigermană la Bucureşti "are linii convergente spre Iuliu Maniu" totuşi se observă de câtăva vreme o slăbiciune a acţiunei politice şi propagandistice maniste contra puterilor Axei.

Dl. von Killinger crede că Maniu, a fost avertizat de guvern asupra consecinţelor atitudinei partizanilor săi, deoarece ministrul Germaniei la Bucureşti, are ferma convingere că deşi Maniu este de perfectă bună credinţă totuşi, mulţi din partizanii lui lucrează şi sunt plătiţi din fonduri streine.

Dl. von Killinger mai comunică că trebuesc menţinute virtual măsurile de control în legătură cu persoanele care se agită pe lângă Maniu şi că lista neagră întocmită de legaţia germană care prevede măsuri de a-i face complect inofensivi pe manişti şi filo-englezi să continue a face obiectul unei vii preocupări din partea Berlinului.

Tot din această sursă germană se află că

înţelegere cu Mareşalul în ceace priveşte - în special - atitudinea puţin fermă a d-lui Mişu Antonescu faţă de legionari.

Tot.

517

20 Ianuarie 1944

Eri a avut loc la dl Maniu o reiuniune a principalilor fruntaşi ai partidului. Scopul urmărit a fost de a se coordona informaţiile cu privire la situaţia din ţară şi din streinătate, fără a se lua vre-o decizie.

S'au examinat informaţiile cu privirela prezenţa dlui Himmler in Capitală - cari n'au putut fi confirmate-, precum si la pregătirile legionarilor. S'au prezentat unele date după cari in Banat colab rarea intre grupul german si elementele legionare ar fi foarteactivă, legionarii primind indrumări si mesagii dela Belgr d prin intermediul armatei germane.

Discutându-se măsurile de evacuare, s'a atins problema unor bombardamente anglo-americane. Dl Maniu a combătut ideia că asemenea bombardamente nu se vor produce intrucat aliatii au interesul să prelungească rezistenţa germană şi să nu distrugă zona petroliferă unde ar avea interese economice. Dsa a declarat că bombardamentele au intârziat din motive technice si nu politice si că zona petroliferă va fi distrusă "mai inaintecă nemţii să o distrugă in cursul retragerii".

OPERAT LA FIŞE

In fine, dsa a declarat că revine asupra unei păreri anterioare că trupele germane nu se vor retrage prin România ci numai prin Polonia. Dimpotriva, a spus dsa, sunt multe indicii că intreaga armata a lui von Mannstein

./.

se va retrage prin România, unde va organiza linii de rezistenţă. Deasemeni si trupele din Bulgaria se vor retrage pe aici in urma unei debarcări. Despre aceasta din urmă, dl Maniu crede că se va produce la sfârsitul lui Februarie cel mai târziu şi că tot atunci vor intra si Turcii in război.

+++

ZENOVIE

OPERAT LA FIŞE

DIMINEAȚA
Nr. din 27. XI 1937

Acordul electoral între partidul național-țărănesc și partidul conservator

D. Iuliu Maniu a trimis o scrisoare d-lui Gr. Filipescu, prin care propune partidului conservator un cartel electoral.

D. Maniu arată că deși partidul național-țărănesc nu încheie în aceste alegeri cartele electorale — găsește că trebue să facă o excepțiune în ce privește partidul conservator.

D. Filipescu a citit această scrisoare amicilor săi. Cartelul a fost aprobat în unanimitate. D. Filipescu va desemna persoanele care vor candida pe listele național-țăräniste.

UNIVERSUL
Nr. ______ din 17 - XI ______ 1937

Frontul opoziției

pentru apărarea libertății alegerilor

Declarațiile d-lui Iuliu Maniu, președintele partidului naț.-țărănesc.— Pactul încheiat între d-nii Maniu, Gh. Brătianu și Corneliu Codreanu

D. Iuliu Maniu, președintele partidului național-țărănesc, a convocat, eri la amiază, pe reprezentanții presei, cărora le-a făcut următoarele declarațiuni:

„Primul meu cuvânt este de a adresa o sinceră mulțumire ziarelor românești pentru atmosfera cu care au binevoit să mă întâmpine din primul moment ce mi-am reînceput activitatea politică în România Mare. Indiferent de deosebirile de vederi care erau și sunt și astăzi, în mod firesc, între mine și ziarele pe cari le rprezentați dv., prin atențiunea ce ați dăruit-o acțiunii mele de totdeauna, ați ajutat propagarea ideilor care mă încălzesc și, prin urmare, m'ați ajutat ca aceste idei, din timp în timp, să ajungă la izbândă.

Politică sănătoasă, binefăcătoare pentru țară, nu se poate face fără publicitate. deci fără gazetă, iar gazetele nu pot servi publicul cititor, dacă n'au contact cu oamenii politici. De aceea am ținut întotdeauna la libertatea presei, ca să oglindească fidel rezultatul acestui contact și de aceea mulțumesc presei românești din Capitală că a arătat, față de mine, fără niciun interes personal, considerația sa, — considerație care era de mine mult apreciată, chiar când eram combătut.

Acum când reiau președinția partidului național-țărănesc, când sunt chemat să conduc o luptă politică atât de importantă, în zile, după mine, atât de hotărîtoare, aproape fatale pentru țară, nu am altă dorință pentru dv. decât să-mi arătați și în viitor considerațiunea pe care mi-ați arătat-o în trecut, să mă aprobați dacă vă convine ceea ce spun și fac, și să mă combateți fără nici-o consideratie cu argumente de ...

că vom putea asigura libertatea alegerilor și ordinea în decursul desfășurării propagandei electorale, chiar în cazul dacă s'ar repeta practica atât de dureroasă și rușinoasă eșită la iveală cu ocazia atâtor alegeri conduse de adversarii noștri politici.

Am realizat și semnat chiar azi o înțelegere electorală cu partidul liberal, de sub conducerea d-lui Gh. Brătianu și cu partidul „Totul pentru țară", de sub conducerea d-lui Corneliu Codreanu, hotărîndu-ne toți trei să adresăm și celorlalte partide o chemare ca să se alăture la această înțelegere.

Am toată nădejdea și chiar indicii că vor urma și adeziuni pe care le vom primi cu mult respect și sinceră prietenie.

Urgența publicării acordului pentru orientarea alegătorilor și opiniei publice este justificarea faptului că nu am putut inaugura sau termina conversațiuni simultane și cu alte partide.

Înțelegerea încheiată se vede din textul pe care vi-l predau și din care opinia publică va vedea că fiecare partid își păstrează nealterată ideologia sa proprie, pe care va fi în drept s'o propage și perfecta sa independență, fiind singurul și limitatul scop al înțelegerii de a asigura libera manifestare a voinții naționale și libera exprimare pentru fiecare cetățean, oricărui partid ar aparține, al credinței sale politice.

La baza acestor înțelegeri nu stă decât gândul de a salvgarda demnitatea națională, făcând posibilă libera și legala afirmare a glasului ei și zădărnicirea eventualelor tentative de a falsifica voința națională.

... această ocazie, un frățesc apel tuturor partidelor și tuturor cetățenilor ca să se alăture acțiunii noastre.

Dacă eu m'am hotărît să intru din nou în arena vieții politice, la locul care mi-a fost comandat, am făcut-o pentru că sunt adânc convins că dăinuind stările umilitoare, ilegale și imorale de astăzi, națiunea noastră fatal trebue să se distrugă și în sufletul său românesc și în forma mândră de stat în care viețuește astăzi, și pentru că gândirea mea liberă dar legalistă și sufletul meu devotat principiilor mari ale civilizației umane, nu poate tolera, fără cea mai energică acțiune, atmosfera de închisoare pe care o menține în țara noastră guvernarea de azi.

VALOAREA DECRETELOR LEGI

Nu pot admite ca legi cari ating viața, averea și onoarea națiunii și cari nu pot fi valabil puse decât numai cu colaborarea întregii națiuni, reprezentată prin aleșii săi liber desemnați, să fie aduse, fără posibilitate de control, prin decrete-legi care nici măcar criticate nu pot fi.

Și aici îmi permit a adresa guvernului țării o don... tă pefect legitimă: să nu continue a contracta în sarcina națiunii obligațiuni nici să înstrăineze averi naționale și bunuri ale statului prin decrete-legi și fac, în acelaș timp, un apel către particularii cei interesați să nu admită astfel de tranzacțiuni, pentru că ele ... vor fi respectate și nu v... vea putere de constră...

... besc sau acționez greșit.*

REGIMUL DICTATORIAL DE AZI

Dv. cunoașteți părerile și metoda mea de luptă pe care le-am expus și în discursul rostit în ședința comitetului executiv. Cred, prin urmare, că în privința aceasta n'aveți nici dv., nici opinia publică, nevoie de vreo lămurire.

Regret nespus că cenzura contra căreia protestăm cu toții, tot așa de viu dv. ca și mine, n'a lăsat să apară discursul meu întreg, și a șters unele din cele mai importante declarațiuni ale mele, de supremă actualitate politică și care caracterizează în mod bine cunoscut, schimbarea făcută prin venirea mea la președinția partidului.

Am însă o mângâiere și un noroc că suntem la începutul unei campanii electorale, care-mi va da o ocazie mai bună decât ședința comitetului executiv, să aduc la cunoștința opiniei publice cele șterse de cenzură, chiar asociate de unele comentarii, care cred că nu vor fi fără interes.

Știți că o țintă mai apropiată a activității mele este evidențierea cât mai accentuată a necesității inexorabile pentru statul nostru, ca să fie înlăturat regimul dictatorial, practicat de guvernul actual și înlăturarea imoralității care a cuprins viața noastră politică, socială și familiară și care amenință distrugerea chiar a rădăcinilor existenței naționale.

O năzuință extrem de importantă a mea este pusă chiar în serviciul profesiunii dv. de a înlătura, fără amânare, starea de asediu și cenzura. Și mă folosesc de această ocazie, pentru a soma guvernul țării ca să nu aducă rușinea pe care nu o merită asupra țării noastre, prezentându-ne înaintea lumii civilizate în așa fel, că nu se pot ține alegeri la noi, fără stare de asediu și cenzură. O nemeritată ofensă care viciază dela început legalitatea alegerilor ce se pregătesc.

INȚELEGEREA CU ALTE PARTIDE

O țintă imediată a activității mele în calitate de prezident, a fost realizarea unei înțelegeri cu alte partide pentru asigurarea libertății și corectitudinii alegerilor. N'am năzuit la un cartel electoral care stânjenește în oarecare măsură propagarea ideologiei fiecărui partid în înțelegerea încheiată. Năzuința mea și dorința sinceră a partidului nostru în direcțiunea aceasta, a fost încoronată de succes, care mă mulțumește și care-mi dă siguranța

Oricine [illegible] splendidul discurs al d-[illegible]ion Mihalache și declara[illegible]ile mele, s'a putut convinge că la baza gândului nostru, ca și al acelora al partidelor cu care ne-am întovărășit pentru scopul acesta nobil, este o fierbinte iubire de neam, un devotament nesfârșit pentru prosperitatea țării noastre și pentru păstrarea ordinei constituționale și legale.

Cred că sunt în nota opiniei publice generale românești, când adresez, și cu a-

...

Aderent al marelui pri[n]cipiu de continuitate [a] drept, am respectat contractele încheiate de guvernele anterioare, chiar dacă n'am fost de acord cu conținutul lor, dacă ele au fost în formă legală stabilite.

Față de decretele-legi absolut neconstituționale care ar urmà, trebue să fie, și va fi alta, atitudinea noastră a partidului național-țărănesc.

Pactul încheiat

Iată textul pactului încheiat între cele trei partide:

„Se încheie între partidele subsemnate o înțelegere cu scopul de a apăra libertatea și a asigura corectitudinea alegerilor.

Aceste partide încheie pentru timpul alegerilor actuale în vederea scopului propus, un pact de neagresiune.

Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor și limbajului de violență și de denigrare, dar nu împiedică afirmarea [i]deologiei proprii și [di]sc[u]ția de bună credință.

Se va aduce un cuvânt de chemare și celorlalte partide să se alăture acestei înțelegeri.

O comisiune comună va stabili modul de procedare și demersurile cari vor trebui puse în aplicare în cazul infracțiunilor ce ar fi să se producă”.

CORNELIU Z. CODREANU	**IULIU MANIU**	**GH. I. BRATIANU**
șeful mișcării legionare	preș. part. naț.-țărănesc	preș. part. național-liberal

+

3283

EPOCA
Nr. din 27-XI 1937

Situaţia electorală în Ardeal

După ultimile informaţii, chiar după spusele vaidiştilor, reese că, curentul în Ardeal pentru partidul naţional-ţărănesc este irezistibil.

La alegerile judeţene procentul acestei grupări în Ardeal a fost de 29%, graţie cartelului liberalo-vaidist. Datorită defecţiunilor cari au urmat ca şi alegerii d-lui Maniu care a stat în rezervă în tot timpul verii, partidul naţional ţărănesc socoleşte că va dobândi 40% din voturile totale din Ardeal.

In patru judeţe fruntaşii cred că vor obţine majoritatea absolută.

Din: "Le Populaire".
26 Februarie 1938
(Organul Partid. socialist S.F.I.O).
Paris.

28 FEB. 1938

3530

OPERAT LA FIȘE

DL. MANIU ATACA NOUA CONSTITUTIE.

Reprezentanţii presei străine au fost convocaţi, azi dimineaţă, de Dl. Maniu, şeful partidului naţional-ţărănesc, care le-a făcut o violentă declaraţie împotriva aprobării nouei Constituţii dată de Regele Carol, care violează regulele prevăzute de veichea Constituţie pe care Suveranul a depus jurământ.

Dl. Maniu a declarat că partidul naţional-ţărănesc va deslănţui o acţiune din cele mai energice împotriva acestei stări de lucruri.

In afară de aceasta, noua Constituţie este în flagrantă opoziţie cu angajamentele nu mai puţin solemne luate faţă de noua provincie care, în urma actului de unire dela Alba Iulia, s'a alăturat Vechiului Regat.

\- Aceste informaţiuni sunt date şi de ziarul parizian: "Le Petit Parisien".

\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-\-

Din: "Le Matin",
26 Februarie 1938
(organ independent)
Paris.

POPORUL ROMAN S'A PRONUNTAT IN FAVOAREA NOUEI CONSTITUTII.

Plebiscitul asupra nouei Constituții a început eri, la ora 8 și s'a terminat la ora 17, desfășurându-se în toată țara într'o atmosferă de mare entuziasm și într'o ordine perfectă.

Participarea la vot a cetățenilor în vârstă de cel puțin 21 ani, a depășit pretutindeni toate așteptările.

Ministerul de Interne a comunicat rezultatele plebiscitului, pentru întreaga țară :

Sufragii exprimate........4.288.808

Pentru Constituție........4.283.398

Contra.........................5.413

Adică 99,87% voturi favorabile și 0,13 % contra.

*

Dl. Maniu a făcut cunoscut ziariștilor străini că partidul național-țărănesc va intra în luptă împotriva nouei Constituții. In afară că ea este în contradicție cu jurământul pe care Regele Carol L-a depus pe fosta Constituție , ar fi și inconciliabilă cu documentele dela Alba Iulia care leagă Transilvania de Vechiul Regat.

DIRECTIA SIGURANTEI 13 Ianuarie 1941

Ambasadorul Collas primeşte asigurări de simpatie din partea lui Iuliu Maniu. - **serioasă**.

Cercurile intime ale Ambasadei elene afirmă că ambasadorul Collas, a primit asigurări din partea d-lui Iuliu Maniu, că "poporul român nu va lupta contra poporului grec şi că starea actuală din România este contrară dorinţei opiniei publice române".

20220 SSI

Arme

P

6 Septemvrie 1946

DUMITRU

535

2

OPERAT LA FIŞE

N O T A

IULIU MANIU, preşedintele partidului naţional ţărănesc, a fost invitat de către Comisia Centrală Electorală, de a se prezenta Sâmbătă 7 Septemvrie a.c. în faţa Comisiei, pentru a face dovada dacă semnul „CASA" a fost valabil cerut în numele „Grupului Partidelor Unite".

0720 SSi

225

526

18 Martie 1947
g.

OPERAT LA FIȘE

N O T Ă

Legația Americană.

La ora 18,50 vine Iuliu Maniu șeful partidului național țărănesc însoțit de un domn și pleacă la ora 19,30.

Din informații s'a aflat că misiunea a fost vizitată în ziua de 14 crt. la ora 12,30 de secretarul lui C-tin Brătianu șeful Partidului Național Liberal.

S. S. I.
C. I.
Cr/G.

3283

3283/4 P1

22 Ianuarie 1946

327

N O T A Nr. 109

Cu privire la libertatea alegerilor, Dl.Iuliu Maniu a redactat Luni un memoriu pe care l-a trimis misiunilor britanică şi americană prin intermediul Dlui N.Penescu.

Dl.Iuliu Maniu arată că s'a decis efectuarea alegerilor sindicale, în toată libertatea. Cea dintâi condiţiune pentru asigurarea libertăţii alegerilor, adică votul secret, nu a fost respectată.

Alegerile sindicale urmează să aibă loc cu vot deschis.

In acelaşi memoriu, Dl.Iuliu Maniu arată că la alegerile dela C.A.M. a fost arestat un inginer care a cerut efectuarea alegerilor sindicale prin vot secret şi nu deschis.

Concluziile Dlui Iuliu Maniu în memoriul său sunt că guvernul a înfrânt dela început hotărârile conferinţei dela Moscova, efectuând cele dintâi alegeri în mod arbitrar.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Boeru
- Dl.Orzaru

Gr. Politica

Se va urmări.

328

OPERAT LA FISE

3224/7.02

13 Iulie 1943

4\. In legătură cu plecarea lui Iuliu Maniu ~~la Sibiu~~, amicii săi arată că ~~este verba~~, intre altele, ~~de studierea unui~~ memoriu făcut la cererea sa de doi tineri juristi ai ~~partidului.~~

~~Acest memoriu~~ se referă la toate ~~legile~~ intrate in vigoare in legislatia româneasca dela 1 ianuarie 1938 ~~la zi. Se pare că~~ Acest studiu este necesar concluziilor politice pe cari doreste să le tragă ~~d.~~ Maniu.

Y/lo

Rezidenţa: Hunedoara
Sursa: V. Vulcănescu
Localitatea: Geoagiu-Băi

Nr. 1804 din 23 Iulie 1943

529

OPERAT LA FIŞE

NOTA

Filarea lui Iuliu Maniu în ziua de 23 Iulie 1943.

S'a sculat la orele 7 dimineaţa.

A stat în cameră până la ora 11, când a ieşit.

La ora 11.15' s'a plimbat, cu Dr. Vlad Aurel fost ministru vaidist, în parc, până la ora 11.45'.

La ora 11.45' a mers la bazinul de înot, unde a stat de vorbă cu: Ilie Lazăr, Cornel Lazăr, Vlad Aurel, Dna. Dr. Dobo. A stat până la orele 12.30' şi cu Flaviu Vilt medic din Sibiu

La ora 12.30' s'a dus singur în cameră unde a stat până la ora 13.

La ora 13 iese din cameră şi ia masa la Restaurantul Băilor. La masă am remarcat pe Dr. Ionel Ciupe, Dr. Sava, Lencuţa şi Dr. Răchiţan.

A stat de vorbă mai mult timp Flaviu Vilt, care a sosit în ziua de 22 Iulie a.c. în staţiune.

La ora 13.30' s'a dus în cameră, unde a fost însoţit de Ilie Lazăr, ca.. n'a intrat în cameră.

După masă n'a fost văzut cu nimeni până la ora 18, când a ieşit la plimbare şi a vorbit foarte puţin /cc. 5'/ cu Dr. Ilie Lazăr.

A luat masa la restaurant, după care a intrat în cameră şi n'a mai ieşit.

Verificat

Rezidenţa:Hunedoara Nr.1802 din 26 Iulie 1943
Sursa : V.Vulcănescu
Localitatea:Gioagiu-Băi

5330

OPERAT LA FIŞE

NOTA.

Filarea lui Iuliu Maniu din ziua de 25 Iulie 1943.

La ora 8 iese din cameră şi stă de vorbă,in curtea Băii cu Dr.Ilie Lazăr şi Dr.Răchiţan.

La ora 10 pleacă cu maşina Nr.5184 B. insoţit de Dr. Ilie Lazar,Dr.Răchiţan la Gioagiu,unde face o vizită la Scoala de Agricultură.

La orele 12.3o' soseşte,cu maşina Nr.5184 B. inapoi in Băi şi intră in cameră.

La ora 13 ia masa la restaurant insoţit de cei notaţi prieteni intimi /Dr.Ilie Lazăr,Răchiţan etc./

La ora 15 intră in cameră şi până la ora 17 n'a ieşit /când se incheie nota./

. . . .

In ziua de Marţi 27 Iulie 1943,este aşteptat la Băi, ministrul plenepotenţiar General Papp de pe lângă Vatican- /Roma/.

Verificat.

Rezidenţa:Hunedoara
Sursa : V.Vulcănescu
Localitatea:Geoagiu-Băi

Nr 1860 din 28 Iulie 1943

331

NOTA

Filarea lui Iuliu Maniu din ziua de 27 Iulie 1943

In seara zilei de 26 Iulie orele 2o soseşte în staţiune Dr. Alexandru Vaida Voevod împreună cu familia.

In aceeaş seară pe la orele 21,ia contact cu Dl Iuliu Maniu şi după o convorbire,care a durat aproape 1 oră,s'a ajuns la o împăcare politică.

Este de semnalat,că înainte de a se ajunge acestia la o colaborare politică,a întrat în cadrele organizaţiei Dr.Vlad Aurel şi preotul Basarab din com.Romos,ambii fiind vaidişti/acest caz a fost semnalat cu o notă aparte şi la timp/.

La orele 21,Iuliu Maniu împreună cu Vaida se duc pe terasă restaurantului unde iau masa împreună cu însoţitorii lui Maniu: Dr. Ilie Lazăr,Dr.Ciupe etc.

Masa a fost continuată de un banchet care a durat până la ora 4 dimineaţa /dela banchet a fost lipsă I.Maniu şi Vaida/.

In ziua de 27 Iulie,Maniu se scoală la ora 8 şi iese,singur la plimbare în incinta băilor.

La ora 9 intră în cameră,tot singur.

La ora 11 iese din cameră şi merge la bazin unde se întâlneşte cu Dr.Ilie Lazăr,Dr.Vlad Aurel.

La ora 13 ia masa la restaurant.La ora 14 intră în cameră.

La ora 17 iese din cameră şi vorbeşte cu preotul Basarab timp de 15 minute.

La ora 20.30' se duce la masă,la restaurant unde împreună cu Vaida,Ilie Lazăr,Dr.Ciupe şi nişte doamne ia masa.

La ora 22 se duce în cameră şi nu mai iese.

. . . .

In dimineaţa zilei de 27 Iulie la orele 9 soseşte în staţiune preotul Basarab din Romos cu o căruţă cu un cal. Calul a fost condus de o ţărancă din Romos. Numitul a venit pentru a se întâlni cu Vaida şi Maniu.

. . . .

Generalul Papp din Roma care a fost aşteptat pentru ziua de 27 Iulie 1943 n'a sosit încă în staţiune. A fost aşteptat şi Dr.Romulus Boilă dar nici acesta n'a sosit încă.

Verificat.

3227/7 P1

539

AGENTURA ARDEAL
Sursa: Gh.UDREA
- Timişoara -

Nr.147
din 3 Aprilie 1943

Restituind alăturata notă,Nr.1537,din 9 Martie 1943 comunicăm:

Rezidentul nostru din Lugoj răspunde că nu a reuşit să stabilească până în prezent că "în jurul datei de 24 Februarie a.c.,a plecat un curier din partea organizaţiei naţional-ţărăniste locale,pentru a duce scrisori lui IULIU MANIU".

Dacă în viitor va stabili acest lucru şi va identifica pe acel curier,va semnala imediat.

V.LUNGU

11 Februarie 1938

UNIVERSUL

PARTIDUL NATIONAL - TARANESC ȘI NOUL GUVERN.

Declarațiile d-lui Iuliu Maniu.

In legătură cu rezolvarea crizei de guvern, prin constituirea noului cabinet, sub președinția I.P.S.S. Patriarhul Miron, d-l Iuliu Maniu, președintele partidului național-țărănesc a făcut astăzi de dimineață reprezentanților presei următoarele declarații :

"Prăbușirea in ridicol și rușine a guvernului Goga nu m'a surprins deloc.

După modul cum a fost format și oamenii din care s'a compus nu putea să aibă alt sfârșit.

Dăinuirea lui ar fi fost o catastrofă.

Tot asemenea nu m'a surprins nici întronarea regimului dictatorial fascizant, care a luat ființă astă-noapte.

Am fost invitat să iau și eu parte în acest guvern, am refuzat însă, deoarece felul cum este alcătuit și programul său în ce privește conducerea vieții de Stat nu corespund nici necesităților țării, nici structurii sufletești, nici convingerilor mele politice.

Regimul actual își propune revizuirea Constituției prin decret, guvernarea prin decrete-legi și prin stare de asediu generalizată, și plănuește suspendarea partidelor politice.

Deci, un regim anti-constituțional, anti-democratic și dictatorial.

./.

El se înfăţişează în forma cea mai reacţionară care trebue să revolte pe toţi aceia care vor progres, reforme potrivite vremurilor de azi, libertatea cetăţenească şi demnitatea naţională.

Acest guvern vrea ca să se înfăţişeze în haina unui guvern naţional, când în realitate este guvernul oamenilor fără partide şi ale celor fără curente populare.

S'au întrunit cei cari nu au ştiut să câştige încrederea naţiunei şi astfel au nevoie de protecţiunea forţelor oculte.

Aceasta constitue o nouă sfidare a opiniei publice.

Este dureros că Inalt Prea Sfinţitul Patriarh a primit să prezideze o astfel de formaţiune, care în fond nu este decât un guvern liberal, sub egidia d-lui Tătărăscu, ai cărui prieteni deţin mai mult de jumătate din departamente.

Este dureros că d-l Tătărăscu, respins deja de opinia publică, şi ocultă cunoscută, a putut să înregistreze acest triumf sub acoperirea Inalt Prea Sfinţiei Sale, care face o greşeală de neiertat când implică persoana şi demnitatea sa în luptele politice.

Este o profundă greşeală de a prezenta ţara ca fiind într'o situaţie de mare pericol, pentru a justifica o măsură excepţională şi vătămătoare pentru drepturile naţiunii, când în realitate nu este vorba decât de o criză politică, provocată tot de un guvern octroiat asupra ţării, care, prin acte de violenţă şi fals, a dat el însuşi naştere la reacţiuni fireşti.

Soluţia firească şi logică pe care am propus-o M.S.Regelui, ar fi fost formarea unui guvern al partidului naţional-ţărănesc, în numele căruia am declarat că este în stare să facă faţă situaţiei şi să-şi asume

./.

răspunderea, păstrând neştirbit aşezământul nostru constituţional.

Evident că răspunderea pentru călcarea Constituţiei şi a legilor precum şi pentru noua situaţie gravă care se produce, o poartă acei cari s'au angajat la această operă provocatoare.

Partidul naţional-ţărănesc îşi va face datoria în orice împrejurări".

4468/A

4468/A5

Nr.2311.-
17 August 1943.-
AGENTURA ARDEAL.-

5310

N O T A.-

1/.In oraş şi in regiunea Sibiului circulă svonul că otrăvirea dlui.Iuliu Maniu ar fi mai mult de domeniul unui simulacru şi că anturajul dsale.ar fi lansat această veste,pentru a mai supune atenţiunei opiniei publice,persoana fostului prim ministru.-

2/.Din discuţiile avute cu mai mulţi ofiţeri şi persoane civile recent sosite din Bucureşti am reţinut că in Capitală aceste svonuri in legătură cu o pretinsă otrăvire,au fost mult ridiculizate,mai ales de cercurile liberale,cari au creiat o atmosferă nefavorabilă in jurul Partidului Naţional Tărănesc.-

3/.In cercurile politice adverse naţional-ţărăniştilor se aduc diferite acuzaţii anturajului dlui.Iuliu Maniu - anturaj,care -după părerea acestora - este format dintre oameni a căror conduită socială,naţională şi politică lasă mult de dorit.-

4/.După mărturisilе celor cu care am stat de vorbă- in capitală ar fi prinsx teren,in ultima x vreme,curentul de propagandă pentru Partidul Naţional Liberal,-ca singurul in măsură am putea face faţă imprejurărilor de azi.-

5/.Cercurile liberale,activează intens,pentru acapararea tineretului naţional-ţărănist de partea lor.In acest scop se arată o deosebită grije pentru plasarea acestui tineret,fie in anumite intreprinderi particulare cari lucrează cu capital liberal, fie in instituţii de Stat,unde liberalii au o mare influenţă.-

6/.Pe dealtă parte,Partidul Naţional Liberal,cu sprijinul efectiv moral şi material al Institutului Naţional al Cooperaţiei,activează intens pe tărâm economic,prin infiinţarea de cooperative de tot felul - socotind că aceasta este azi singurul mijloc de a face propagandă folositoare atât in mesele intelectuale cât şi in mesele ţărăneşti.-

.-.-.-.-.-.-.

Din sursa:demn de incredere.-

Nr.217
din 8 August 1943
SECTIA C.I.- ARAD

OPERAT LA FIŞE 13.VIII.943

537

NOTA

Printre populaţia oraşului Arad, cât şi cea din judeţ se vorbeşte următoarele:

I,1 - In Bucureşti Iuliu Maniu şi-a format guvernul său din ordinul Domnului Mareşal Antonescu, care în scurt timp va lua conducerea Ţării şi totodată ni se va reda Ardealul cedat.

I,1 - Domnul Mareşal Ioan Antonescu prin telegrame confidenţiale din 25 Iulie a.c. ar fi chemat în Ţară pe Majestatea SA Rgele Carol II fără ca opinia publică Bucureşteană să aibă vreo cunoştinţă.

- Populaţia din Bucureşti este foarte satisfăcută că a plecat dela Conducerea Statului Italian Ducele Mussolini, şi că s'a disolvat partidul fascist, deoarece nu mai ei au dat Ardealul Ungurilor.-

- In curând Domnul Mareşal Antonescu va abzice dela conducere, iar guvernul Maniu va lua locul, schimbând situaţia războiului în binele Ţării noastre.

- Menţionez că populaţia Aradului are o mare simpatie pentru guvernul liberal, mai ales dela venirea lui Gheorghe Brătianu când a luat contact cu toţi şefii partidului Liberal din această localitate.-

- Cgiar mie personal mi s'a spus că să caut cât mai multe persoane cari să se înscrie în partidul liberal şi dacă pot să iau legături cât mai dese cu Iancu Traian fost Chestor de Poliţie în timpul Liberarilor promiţându-mi că dacă vor veni la conducere mă vor retribui cu un serviciu bun.

Cele dela punctul 1,2,3,4, sunt din svon public iar dela 5 sursă sigură Ionescu

Nr.2575.-
26.August 1943.-
AGENTURA A R D E A L

30.VIII.43

NOTA

De câteva zile, în Deva persistă svonul că Iuliu Maniu ar fi fost otrăvit din partea unui om al actualului regim şi că nu ar fi murit gratie unei intervenţii rapide.-

.---------.

Svon public.

I, 1

LA FIŞE

AGENTURA A R D E A L
Hunedoara

Nr. 2945.-
11.Septemb.1943.-

14. IX.
4468/A

N O T A

La Deva circulă svonul, pe care l-au lansat partizani ai partidului Național-Țărănist, că Iuliu Maniu a înaintat din nou un memoriu Mareșalului Antonescu prin care i-a cerut ca imediat să se retragă și să lase deocamdată să se constituie un guvern de militari, care să preia puterea până la o nouă reglementară politică.-

Cel destinat pentru a fi șeful guvernului militar ar fi Generalul Iacobici.-

.-----------.

Svon public.

2797/7

30 Decembrie 1941

Sursa " R "

OPERAT LA FIŞE

540

Cei din legaţia U.S.A. au primit mai multe mesagii din partea lui Iuliu Maniu şi a doctorului Leucuţia, mesagii ce urmează a fi transmise la Londra. Din afirmaţiile celor iniţiaţi s'a putut afla că aceste mesagii cuprind rapoartele acestor doi, rapoarte ce tratează politică internă din România din ultimele două luni şi situaţia mionorităţilor faţă de răsboiul actual.

4150 A

3485 SSI

187
341

GAZETA
Nr. .... din 18-XI-1936

D. Maniu pleacă în străinătate
pentru a combate propaganda revizionistă

Fruntaşul ardelean va ţine o serie de conferinţe şi va avea importante întrevederi în câteva centre europene

Se vorbeşte despre UN GUVERN MANIU

IN ORDINEA INTERNAŢIONALA S'AU PRODUS IN ULTIMA VREME — CULMINAND CU DISCURSUL DELA MILANO — UNELE FAPTE DE O EXCEPŢIONALA INSEMNATATE. IN CONTINUAREA ACESTOR FAPTE, SE ANUNŢA EVENIMENTE CARACTERISTICE: VIZITE DIPLOMATICE, INTREVEDERI, CONSILII DE STAT MAJOR, ETC.

TOATE ACESTE FAPTE INTERESEAZA IN MODUL CEL MAI EXPRES ROMANIA.

SCHIMBARILE RECENTE IN DIPLOMAŢIE, DINTRE CARE UNELE FOARTE SEMNIFICATIVE, DOVEDESC CATA IMPORTANŢA SE ATRIBUE EVENIMENTELOR LA CARE NE REFERIM.

In legătură cu aceste fapte, putem arăta că stăruie în cercurile răspunzătoare preocuparea de a se da ţării un guvern care — prin personalitatea conducătorului său — să pună stavilă propagandei revizioniste.

In cadrul unor recente întrevederi, ne oprim la convingerea că trebuie să se meargă spre un guvern Maniu, — precedat de anumite manifestări pe care fruntaşul naţional-ţărănist le va face.

Astfel se anunţă că d. Maniu va vizita câteva centre europene, unde va ţine conferinţe şi va avea întrevederi importante.

*

REPETAM CA PRECIZARILE DE MAI SUS LE DEŢINEM DIN SURSA ABSOLUT SIGURA. CONFIRMAREA LOR SE VA PRODUCE IN CURAND, PRIN FAPTE CARE VOR IMPRESIONA OPINIA PUBLICA ŞI VOR INDICA DRUMUL LAMURIT PE CARE IL VA LUA POLITICA GENERALA.

00970

D.G.P. 5 Iulie 1944

N O T A

In cercurile Legaţiei Elveţiei se afirmă că ministrul Renée de Weck ar fi declarat unor intimi ai săi, că peste câteva zile va sosi răspunsul Guvernului englez, cu privire la acceptarea de către Naţiunile Unite a Protocolului semnat în Bucureşti, de dl. Iuliu Maniu, cu reprezentanţii P.C.R.

Dl. Renée de Weck ar fi sfătuit pe dl. Iuliu Maniu să accelereze colaborarea cu elementele anti-germane, pentru a se arăta Naţiunilor Unite că România acceptă lupta împotriva Germaniei.

- spre verificare

S. S. I.
C. I. - Pr.
Cr/Z.

13 Noembrie 1945
"Demostene"

3403

3192/1

343

20792 vol 1

OPERAT LA FIȘ

N O T A

Dl. Iuliu Maniu a avut Luni o intrevedere de două ore cu Dl. General Schuyller.

Cu acest prilej, s'a examinat situația politică internă, de pe urma incidentelor de Joi și consecințele lor grave.

După discuțiunile cu șeful misiunii americane, Dl. Iuliu Maniu a declarat amicilor săi politici, că nu există motive prea multe de optimism pentru schimbarea situațiunii politice interne.

Dl. Maniu a arătat că, Generalul Schuyller a făcut un raport la Washington asupra celor întâmplate la 8 Noembrie și așteaptă acum instrucțiuni.

Deasemenea, Dl. General Schuyller a făcut un rapor și la Sofia, D-lui Ethridge, la rugămintea acestuia.

Cu privire la sosirea trimisului președintelui Truman, Dl. Iuliu Maniu a arătat că ea se va produce abia Joi.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Boeru
- Dl. Tudor
- Dl. Orzaru

S. S. I.   Cr/G.   15 Noembrie 1945

C. I. - Pr.   Sursa: Titu

20792/1

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Iuliu Maniu afirmă că incidentele dela 8 Noembrie a.c. se datoresc într'un totul sovieticilor care, pentru a face imposibilă orice colaborare cu partidele național-țărănesc și național-liberal, au dat ordin Confederației Generale a Muncii să trimită muncitori la manifestație, fără știrea guvernului.

Comunicat:

- Dir.Coordonării
- Dl.Zaharia
- Dl.Orzaru

S. S. I. Cr/Z. 21 Noembrie 1945

C.I.-Diverse "Demostene"

2983 31941 545

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Dl.Iuliu Maniu a ținut să comunice misiunii americane și D-lui Ethridge, că în ultimele nopți s'au operat în București, numeroase ridicări dela domiciliile lor, a mai multor fruntași național-țărăniști.

Pretextul arestării este complicitatea lor la incidentele dela 8 Noembrie. In realitate ar fi vorba de dizlocarea cadrelor național-țărăniste.

In acelaș timp, Dl. Iuliu Maniu a arătat că acei arestați sunt grav bătuți la poliție și Siguranță, pentru a face declarații în sensul urmărit de guvern.

Dl. Iuliu Maniu a arătat că, in acest mod se urmărește strângerea de elemente doveditoare împotriva D-sale și D-lui Dinu Brătianu, pentruca pe baza lor să se poată proceda la dizolvarea partidelor național țărănist și liberal.

Comunicat :

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orzaru
- Dl. Boeru
-

O/D

S S I
C I
P

Ioan Hossu
Evenimentele de la 8 Noiembrie

3192

1

OPERAT LA FIȘE

10 Decemvrie 1945

Sursa : Crăciun

546

54

N O T A

In legătură cu anchetarea evenimentelor dela 8 Noemvrie, MANIU şi-a exprimat faţă de intimii săi convingerea că înăspirirea măsurilor împotriva naţional-ţărăniştilor şi liberalilor, luate de guvern, nu ar fi decât o consecinţă a ordinelor ce ar fi date de guvernul dela Moscova.

Deasemenea, Maniu crede că guvernul GROZA ar avea intenţia - conform sugestiilor venite dela Moscova - să „compromită" pe fruntaşii naţional-ţărănişti şi liberali într'un mare proces de conspiraţie şi că guvernul va fi şi mai ferm în atitudinea sa faţă de partidele „istorice".

Pentru a nu provoca panică în massele partidului, Maniu - prin apropiaţii săi - lansează versiunea unei „apropieri" de comunişti şi caută chiar să dea impresia că ar dori chiar o „destindere".

COMUNICAT :

- Dir.Coordonării
- Dl.Dir.Zaharia
- Rf.Sp.T.Orzaru

—

S. S. I. Cr/G. 14 Decembrie 1945

C.I. - DIVERSE

Sursa: Demostene

20792/1

575 574/1

OPERAT LA FIŞE

544

C.N.S.A.S.

N O T A

Dl. Iuliu Maniu a primit relaţiuni din partea organizaţiei naţional-ţărăniste de Braşov, în legătură cu incidentele grave muncitoreşti de acolo.

Trimisul Dlui Maniu a revenit Joi dimineaţa dela Braşov, relatând că muncitorii au atacat şi devalizat economatele din Braşov, sub motivul că au fost anunţaţi că zece zile nu li se va livra nimic, până la reevaluarea stocurilor.

Informaţiunile Dlui Iuliu Maniu asupra incidentelor dela Câmpina sunt în acelaşi sens.

Precizările arătau că ar fi şi numeroşi morţi în rândurile muncitorilor.

Plecarea Dlor Teohari Georgescu, Şraer şi Bunaciu la Braşov şi Câmpina ar fi în legătură cu anchetarea acestor grave incidente.

Comunicat:

- Dir. Coordonării
- Dl. Zaharia
- Dl. Orazaru

4468/A

581/2 (CTP)

Cercurile național-țărăniste și liberale au comentat cu mult interes articolul din ziarul " Izvestia " referitor la situațiunea politică din România.

D. Iuliu Maniu a declarat că articolul marchează inițial o tendință și anume de a-l absolvi pe Regele Mihai de orice vină in provocarea crizei de guvern.

Intreaga responzabilitate este aruncată prin articolul ziarului sovietic asupra reprezentanților diplomatici britanici și americani din București.

In al doilea rând articolul urmărește să explice opiniei publice desfășurarea evenimentelor cari au dus la incordarea existentă.

D. Maniu a incheiat cu credința că, articolul va fi până la urmă desavuat de guvernul sovietic, dat fiind că ziarul "Izvestia" nu este decât oficiosul partidului bolșevic și nu al guvernului dela Moscova.

Pe de altă parte D. Mihalache a declarat inainte de apleca la Dobrești, că relațiile dintre anglo-americani și ruși au ajuns atât de incordate, incât un conflict pare de neevitat.

S/D

S.S.I.
C.I.
P.

4468/A

547/1
549

2 Octomvrie 1945
Sursa: Crăciun

OPERAT ...

N O T A

Intrebat despre svonurile care circulă, că pentru ziua de 30 Septemvcie a.c., p.n.ţ. ar fi avut intenţia să organizeze o manifestaţie publică, dl.MANIU a răspuns că manifestaţia nu era proiectată de partid, ci era o provocare organizată de partidul comunist, care ar fi atras poate pe mulţi nevinovaţi, pentru ca apoi - elementele de şoc ale p.c.r. să provoace busculade şi dezordine, care să compromită politica de ordine şi de legalitate, pe care d-sa o duce.

Fiind informat însă la timp despre acestea, dl.Maniu a comunicat în scris la 29 Septemvrie misiunii americane şi engleze, precum şi comisiei aliate de control că p.n.ţ. nu are de gând să ţină nicio întrunire şi că orice încercare de acest fel nu poate fi decât „o provocare a partidului comunist".

--=--

CENTRUL S I B I U

Nr. 217

11 Decembrie 1944

~~48~~ 4468/R.A. P1

19-12-944

Secretariat C.I.

Svonuri -

550

[stamp, partly legible] ... R.A. P.R.

N O T A

In ultimul timp au circulat următoarele svonuri în regiune:

-Dl.IULIU MANIU va pleca cu avionul la Londra, unde va pregăti cu concursul englezilor venirea la putere a unui guvern Naţional-Ţărănist.-

In această călătorie va fi însoţit şi de prinţul Stirbei care are misiunea de a trata căsătoria M.S.Regelui Mihai cu fiica Regelui Angliei.-

-Bucureştiul ar fi încercuit de trupele ruseşti şi un număr de 12 Divizii ruse ar fi în drum spre Bucureşti.-

-Dobrogea s'ar fi declarat republică independentă.-

-Sosirea vicecomisarului Afacerilor Străine, Vâşinschi din U.R.S.S., la Bucureşti se pune în legătură cu o acţiune intreprinsă de aliaţii noştri pentru alipirea României la U.R.S.S.-

-In Moldova ţăranii au ajuns într'un stadiu atât de mare de mizerie, încât ar fi în pragul revoluţiei.-

.-.-.-.-.-.-.-.-

1168/A

S. S. I.

Centrul P.

Nr. 3305

851

25 Ianuarie 1945

31 JAN 1945

131

N O T Ă

S V O N U R I

Circulă svonul că Domnul IULIU MANIU - Seful Partidului Naţional-Tărănesc, ar duce tratative cu Statele Unite şi Anglia pentru modificarea - în favoarea României - a Convenţiei de Armistiţiu cu U.R.S.S.-

In această acţiune ar avea sprijinul anglo-americanilor.-

---.---

OPERAT LA FIŞ.

98

AGENTURA MUNTENIA
Rez. Br. No.31/12.I.1945

584

16-1-945
Soc.. Pol-

N O T A

No. 2.247 din 16 Ianuarie 1945

OPERAT ...ŞE

Persoane din localitate, venite din Bucureşti, spun că acolo circulă svonuri, în cari se arată că, faţă de atitudinea Uniunei Sovietice faţă de Tara noastră, pe care zi de zi ne consideră ca pe o ţară ocupată şi nu ca aliată forurile conducătoare româneşti vor lua o noua atitudine, precizându-se chiar ziua de 23 Ianuarie 1945, în sensul de a se alătura complect Anglo- Americanilor, rupând relaţiile actuale cu U. R. S. S. pentru care scop ar fi fost în străinătate Dl. IULIU MANIU.-

Aceste stiri în localitate, sunt viu discutate şi aceste evenimente sunt aşteptate cu încredere deplină, pentru a se pune capăt suferintelor crescând a populaţiei românşti, atât a celor dela oraşe cât şi acelor dela sate care la fel au de îndurat depe urmele armatelor sovietice.-

----

REZIDENTA MIZIL

19-I-945
Soc. Pol.

53

svonuri

N O T A

No. 2.313 din 19 Ianuarie 1945

DAT LA PRE

Prin orăşelele şi satele de provincie bântue o pleiadă de svonuri, cari mai de cari mai exagerate şi cari provoacă multă îngrijorare.-

Astfel, în oraşul Mizil circulă svonul că România va fi împărţită între aliaţi, foarte curând, precum urmează :

- America va lua sub protectorat Transilvania, a cărei conducere va fi încredinţată Domnului IULIU MANIU ;
- Anglia va lua sub protectorat Oltenia şi Muntenia iar
- U. R. S.S. va lua Basarabia, Bucovina, Moldova şi Dobrogea.-

----

Sursa: Svon

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

Biroul de Studii şi Coordonare

1933 – 55

354

21/13.

OPERAT LA FIŞ.-

Rezultatul conferinţei dela Potsdam este interpretată de IULIU MANIU, în felul următor:

Nici una din marile probleme care trebuiau rezolvate în convorbirile celor "Trei Mari" n'a primit o soluţiune definitivă.

Comunicatul dat după conferinţa dela Potsdam, reprezintă un compromis făcut cu scopul ca fiecare dintre partenerii să poată câştiga timp.-

Un rezultat definitiv nu se va putea şti decât după conferinţa dela inceputul lunei Septemvrie, a Ministrilor de Externe, cărei conferinţe îi revine sarcina de a pregăti rezoluţii importante ce urmează a fi luate de cei Trei Mari, cari vor trebui să se intrunească într'o nouă conferinţă.

In general conferinţa dela Potsdam a dovedit - spune IULIU MANIU - că actualul guvern laburist este tot atât de hotărât ca şi vechiul guvern englez în rezolvarea problemelor internaţionale şi; că nu trebuieaşteptat din partea Angliei, o schimbare de atitudine relativ la politica Angliei, din Europa Centrală şi din Sud-Estul Europei.-

S.Serioasă
Misu I.

3227/17

555 103

D. Iuliu Maniu a convocat pentru Joi delegaţia permanentă a partidului naţional-ţărănist.

La această şedinţă D. Iuliu Maniu va cere proclamarea Dlui Dr. N. Lupu, ca şef al partidului.

D. Iuliu Maniu va face o expunere asupra situaţiunii politice şi va anunţa că deciziunea sa de retragere din fruntea partidului este irevocabilă.

D. Ion Mihalache, care a fost chemat pentru Luni la Bucureşti, este aşteptat să sosească in Capitală până la ţinerea delegaţiei permanente.

556

Informaţiuni politice interne

19 APR. 1945

D. Maniu a alcătuit un memoriu destinat guvernelor Statelor Unite şi Angliei. In acest memoriu, D. Maniu aminteşte guvernalor arătate că, în timp ce la San Francisco se întruneşte o conferninţă care va avea să decidă asupra viitorului lumei, România are un regim care nu e recunoscut nici de Anglia nici de America. DSa cere să se ia în considerare acest argument şi să se ţină seamă de faptul că guvernul României reprezintă o infimă minoritate a opiniei publice, marile partide cari totalizează aproape unanimitatea populaţiei fiind în opoziţie.

Memoriul a fost trasmis guvernalor arătate prin intermediul comisiunilor de control ale celor două state interesate.

20 Aprilie 1945

~~236~~

Informaţiuni politice

557

(1) D. Iuliu Maniu a primit ~~recent~~ o notă din partea cercurilor britanice, prin care se relatează o declaraţie ~~importantă~~ a Dlui Churcill, in Camera Comunelor.

Nota care a fost adusă Dlui ~~Iuliu~~ Maniu de către ziaristul Stevens, din partea Dlui ~~Rugettell~~ Le Rougetel, a fost multiplicată la maşina de scris şi ~~este~~ apoi răspândită ~~de Miercuri.~~ de către unii fruntaşi naţional-ţărănişti.

Nota are următoarul text :

" Răspunzând in Camera Comunelor intrebării unui deputat laburist, D. Churcill a ~~răspuns~~ declarat că situaţia internaţională este astăzi cu totul alta decât in luna Ianuarie ". Cercurile naţional-ţărăniste discută cu deosebit interes cuprinsul notei, afirmând că răspunsul premierului britanic s'ar referi la efectele conferinţei dela Ialta.

~~Fixarea datei de comparaţie a fost făcută pentru includerea celei a conferinţei dela Yalta.~~

~~De pe urma acestei note se fac variate comentarii in cercurile naţional-ţărăniste.~~

Copiat!

Gr. Politici
Verificare

31 Decembrie 1942

358

3227/5

Linia 1 F

După o scurtă şedere în Capitală în care timp a luat contact cu conducătorii naţional-ţărănişti, dl. Iuliu Maniu a plecat spre Ardeal. La plecare, d-sa a anunţat reîntoarcerea sa în cursul săptămânii viitoare.

In urma consultărilor avute, dl. Maniu a stabilit de comun acord cu d-rul Lupu, următorul cuvânt de ordine către partizani:

"Calm şi aşteptarea în linişte a evenimentelor. Nici o mişcare care să poată fi interpretată în defavoarea regimului şi care să dăuneze partidului. La reîntoarcerea sa din Ardeal, d-sa va face cunoscut guvernului, fie direct, fie indirect, punctul de vedere al partidului în toate chestiunile interne şi externe. Deocamdată acest punct de vedere nu este încă fixat".

Punctator

29 Martie 1943

559

Gr. I Pol.

Linia 1 F

Dl Iuliu Maniu a motivat printr'o gripă contractată la Braşov, absenţa domniei sale dela festivităţile dela Chişinău. Totuşi, d-sa a precizat cercurilor naţional-ţărăniste, care erau intrigate de această absenţă, că nu trebue să se vadă în ea nici o atitudine semnificativă. D-sa se bucură de redobândirea Basarabiei, pe care o consideră parte integrantă din teritoriul românesc din totdeauna. Totuşi, a adăugat domnia sa, o astfel de manifestare nu face decât să amintească de discursurile şi festivităţile organizate sub Carol II în Basarabia, cu puţin înainte de detronarea sa. Şi acum, ca şi atunci, a declarat dl Maniu, s'a "bagatelizat susceptibilitatea şi forţa rusească ceeace poate duce la reacţii din partea Moscovei".

In această privinţă, a declarat dl Maniu, trebue să ţinem cont de cazul guvernului polonez dela Londra, care, deşi se află în tabără aliată, este atacat de Soviete pe chestia frontierelor din 1940. Ruşii a spus dl Maniu, au planuri teritoriale bine stabilite şi cel mai prudent lucru ar fi să nu se ţină discursuri, ci să se trateze diplomatic cu aliaţii şi ţările neutre.

Punctator

7534 559

34 T
560

51936

N O T A

19 Octombrie 1940

Acord între naţional ţărănişti şi liberali cu privire la conducerea asociaţiei "Pro-Transilvania".

Cercurile apropiate lui Iuliu Maniu afirmă că în cursul săptămânei viitoare organizarea filialelor judeţene a asociaţiei "Pro-Transilvania",va fi terminată.

In ultimele cobversaţii ce au avut loc între Iuliu Maniu şi fruntaşii liberali, s'a ajuns la un acord privitor la numirea preşedinţilor pe judeţe, precum şi la normele constituirii comitetelor de conducere.

Intre fruntaşii naţional ţărănişti şi cei liberali va exista paritate atât în ceiace priveşte preşidenţiile sucursalelor şi filialelor cât şi a membrilor din comitet.

Ca normă generală s'a hotărât să se dea predinţia unora din aceste filiale,la personalităţi culturale locale,care n'au activat în viaţa politică până acum,aceasta cu scop de a nu se da un colorit prea politic asociaţiei.

Sursă serioasă

19 Octombrie 1940

Acord între național-țărăniști și liberali cu privire la conducerea

~~DELA~~ ASOCIATIEI "PRO-TRANSILVANIA"

Cercurile apropiate lui Iuliu Maniu afimră că în cursul săptămânei viitoare organizarea filialelor județene asociației "Pro-Transilvania", va fi terminată.

~~Astfel~~, în ultimele conversații ce au avut loc între Iuliu Maniu și fruntașii liberali, s'a ajuns la un acord privitor la numirea președinților pe județe, precum și la normele constituirei comitetelor de conducere.

Intre fruntașii național țărăniști și cei liberali va exista parititate atât în ceeace privește președențiile sucursalelor și filialelor, cât și a membrilor din comitet.

Ca normă generală s'a hotărât să se dea președenția unora din aceste filiale, la personalități culturale locale, care n'au activat în viața politică până acum, aceasta cu scop de a nu se da un colorit prea politic asociației.

DIRECTIA SIGURANTEI 15 Noembrie 1940.

7534

562

- serioasă

Depoziţia d-lui Iuliu Maniu, referitoare la judecarea cererii pentru autorizarea Asociaţiei PRO-TRANSILVANIA, va fi răspândită sub formă de manifest.

Cercurile liberale afirmă că depoziţia d-lui IULIU MANIU, făcută în şedinţa Tribunalului Ilfov, cu ocazia cererii de a se acorda personalitate juridică Asociaţiei PRO TRANSILVANIA, a fost stenografiată şi că d-sa a dat dispoziţiuni să fie răspândită în public, sub formă de manifest.

Din cercurile naţional-ţărăniste se află că Asoc. PRO TRANSILVANIA organizează în ziua de 14 Mai c., la Lugoj sub preşidenţia d-lui Iuliu Maniu sau a unui împuternicit al său, o manifestaţie culturală în scopul de a demonstra elementelor svabe care agită ideia autonomiei Banatului, că tendinţele lor în această privinţă vor fi dejucate de români.

- sursă serioasă -

===

22

CJ

1152 551

B 364

Neamul Românesc

17 Iunie 1934

„Garda lui Iuliu Maniu"

„Toată floarea tineretului din Cluj, într'o singură suflare s'a adunat să constituie zid de apărare în jurul lui Iuliu Maniu" !...

Cam în acești termeni redactat, evenimentul cel mai copleșitor al neamului este anunțat cu surle și famfare de „România Nouă" de la Cluj.

Măria sa Iuliu cel Mare, se află probabil în cea mai tragică situație, căci, cu solemnitate sfâșietoare, floarea României a depus imediat jurământul să organizeze în toate orașele și satele **„Garda lui Iuliu Maniu"**.

O gardă va pleca imediat la Bădăcin, spre a se pune la dispoziția Suveranului Tristei Figuri.

... Și cu toată împotrivirea d-lui Iuliu Maniu, — încheie reportajul, — „întru cât se simte în deplină siguranță a datoriei împlinite, **chiar dacă ar cădea fizicește**", delegația a organizat gărzi pe traseul Bădăcin-Cluj.

E frumos și înălțător! Gândul îți zboară fără vrere spre meleagurile sterpe și triste dela Mancha...

29.

365

Ţara Noastră

3 Iulie 1934

Mistificarea continuă

— „Gărzile d-lui Iuliu Maniu" salvează pe d. Iuliu Maniu, iar d. Iuliu Maniu salvează „formele constituţionale" —

Acesta e caraghioslâcul de ultima oră: fără ca cineva să aibă sau să fi avut fantezia sau interesul de a face vreun rău fizic d-lui Iuliu Maniu, oamenii lui organizează *gărzi* pentru apărarea mutului de la Bădăcin. Şi fără ca cineva să aibă inspiraţia sau să fi simţit necesitatea de a ataca regimul constituţional, d. Iuliu Maniu ese din sihăstrie, vine iute-iute la Bucureşti şi stabileşte legăturile necesare pentru a *salva* Constituţia ţării.

Ridicolul acestei mistificări e atât de evident şi bătător la ochi încât nu e de mirat că ţara se distrează dela un capăt al ei şi până la celălalt.

Despre gărzile d-lui Iuliu Maniu e puţin de vorbit. Judecat serios ca fenomen politic, legenda d-lui Iuliu Maniu proectează încă un aspect al marelui proces de descompunere al partidului naţional-ţărănist. Mai interesantă ni se pare grija fostului d. preşedinte pentru Constituţia ţării. Cum a simţit d. Iuliu Maniu că e în pericol, — Constituţia, nu d-sa — imediat a sărit din Bădăcini. Dacă cumva d. Iuliu Maniu nu s'ar îngriji de Constituţie, şi nu ar veni la Bucureşti să o salveze, de bună seamă, Constituţia va fi nimicită, probabil, ca o simplă prejudecată românească.

Intâi de toate, CONSTITUŢIA ESTE APARATA DE REGELE ŢARII. Nimeni mai mult decât Regele nostru constituţional nu are grija că ea să rămână neatinsă şi să funcţioneze în integritatea sa consacrată. Iar dacă Regele ţării este liniştit în privinţa Constituţiei, de ce se zbate atât de mult tocmai d. Iuliu Maniu! Presupunând că într'adevăr Constituţia este primejduită, *şeful* partidului şi nu un membru al lui, ar trebui să intervină ca s'o salveze.

nale a poporului şi în sufletul lui se aud mai clar şi înaintea tuturor rezonanţele necesităţilor spirituale şi deci, constituţionale ale Statului. In asemenea circumstanţe de adâncă primenire a întregei vieţi a Statului, nu un politician, şi, în cazul nostru, nu d. Iuliu Maniu, cu toate *gărzile* dumnealui se va putea opune înfăptuirii unui act de transformare, chiar radicală, a Constituţiei. Mai departe, A MODIFICA CONSTITUŢIA, DACA E NEVOIE DE UN ASEMENEA ACT, NU INSEAMNA ŞI DESFIINŢAREA EI. Un Stat nu există fără Constituţie.

Dar, că o eventuală modificare sau o eventuală înlocuire a acestei Constituţii cu una mai necesară nu va avea darul să placă personal d-lui Iuliu Maniu şi *gărzilor* dumnealui, nu înseamnă că viaţa trebuie oprită în loc fiindcă aşa vrea sălciul sihastru dela Bădăcini.

Ion Gherasim

ta Constituției. Fiindcă dacă membrii partidului ar sări să apere Constituția de primejdii, pe care nu le vede și nu le constată șeful oficial, înseamnă că sau șeful nu e la locul său, sau că harababure anarhiei a ajuns în partid la ultimele sale limite. Pornind să salveze „formele constituționale", d. Iuliu Maniu răspândește indirect sugestia că d-sa și nu d. Ion Mihalache este chemat în împrejurări dramatice să ia atitudini în numele partidului față de marile chestiuni constituționale.

D. Iuliu Maniu știe foarte bine două lucruri. Intâi, că dacă ar fi vorba să apere cineva Constituția și țara, care e așezată pe această Constituție, REGELE O VA APARA și o va salva. Fiindcă Suveranul dispune pe drept și din voința națională de toate forțele organizate ale Statului care îi stau la dispoziție în orice clipă pentru o acțiune de apărare a Statului și a Constituției lui. Și al doilea: CAND CONSTITUȚIA UNEI ȚARI INCETEAZA IN MOD FIRESC SA MAI CORESPUNDA UNEI FAZE INAINTATE A EVOLUȚIEI STATULUI, CAND — ADICA — SPIRITUL NOU CERE O NOUA CONSTITUȚIE, NIMENI NU POATE ZADARNICI REALIZAREA EI, PRIN VOINȚELE CONTOPITE A MONARHULUI ȘI A POPORULUI SAU. ȘI MAI PUȚIN CA TOȚI NU O POATE ZADARNICI POLITICIANUL TRECATOR.

Când acest spirit nou se va impune ca o nouă realitate și va cere o nouă Constituție, primul care va lua inițiativa de a o modifica va fi tocmai Regele, de oarece el, ca Monarh, stă în centrul vieții națio-

34

„Gărzile maniste"

Bandy

566

Naționalul

OPERAT LA FIȘE

13 Iulie 1934

Gărzile d-lui Iuliu Maniu

Pretutindeni, în Ardeal ca și în restul țării, se organizează gărzi pentru apărarea d-lui Iuliu Maniu.

Să fie oare, în adevăr, viața d-lui Iuliu Maniu în primejdie? Probabil, din moment ce s'a luat inițiativa constituirii unor gărzi cu scopul de a-l proteja. Problema Iuliu Maniu, din acest punct de vedere, e foarte interesantă. Nu știu dacă n'ar fi trebuit să spun: bizară. Logic vorbind, viața d-lui Iuliu Maniu in primejdie nu se poate concepe, fiindcă, în acelaș ordine logică pentru nimeni din această țară nu poate să existe o primejdie Maniu. E simplu, doar: ca viața d-lui Maniu să fie în primejdie, trebue ca cineva să se teamă de dânsul și, cum e și natural, să caute să-l suprime. Ori, cine se poate teme de dânsul? Ce reprezintă, astăzi, d. Maniu, mai mult decât un retras de bună voie din viața publică a acestei țări? S'a retras pentrucă a socotit oportun să se retragă, e poate desgustat, e obosit poate. Ce importanță are acest lucru? Destul că d-l Maniu nu mai prezidează și nu va mai prezida un partid, nu mai conduce un guvern, nu face declarații, nu agită spiritele. Ce primejdie poate, deci, reprezenta pentru viața publică a țării românești rezerva d-lui Maniu și cine are interesul să-l suprime?

Viața d-lui Maniu în primejdie? Se poate într'un singur caz: dacă admitem, la baza desfășurării evenimentelor, ilogicul. In acest caz, problema Maniu e cât se poate de delicată. Căci nu pe toată lumea jenează d. Maniu. Toată lumea — indiferent dacă e încadrată sau nu într'un partid politic, mai mult încă, indiferent de partidul în care e încadrată — privește cu interes gestul simbolic al retragerii și pe omul retras în sihăstria Bădăcinului.

Atunci?

Ne-am pierdut capul, acesta e adevărul. Ne-am pierdut capul pentrucă să se împlinească destinul. Căci nu amatorii de dictatură mai mult sau mai puțin camuflată, nici cei cari s'au sacrificat, devorând pe d. Maniu și... stau gata să se mai sacrifice odată, nici asasinii lui Duca nu vor guverna această țară cumintе, naționalistă și democrată. Soluții împotriva firii lucrurilor, multă vreme, nu se vor putea da. Firea lucrurilor înseamnă întreg, logică, armonie. Ce e dincolo de fire înseamnă haos și dezagregare.

Cu fiecare nou eveniment ce iese din linia desfășurării logice, lumea se întreabă uluită: de ce? Atâtea și atâtea semne de întrebare punctează, dela o vreme încoace, caleidoscopul vieții noastre publice și-i dau un aspect ciudat, de fantastic.

Nu vedeți? Partide fărâmitate din ușurința oamenilor noștri politici, combinații politice cu caracter de „bluff", retragerea d-lui Maniu, odiosul asasinat dela Sinaia, viața d-lui Maniu în primejdie, gărzile d-lui Maniu. Pe crugul vremii își toarce implacabil caerul, destinul trist al acestui neam...

ION ROTARU

11538 40.
367

3 "CURENTUL"
Septembrie 1934.

D. Iuliu Maniu va patrona oficializarea „gărzilor"?

D. Iuliu Maniu, în drum spre Bădăcin, a rămas câteva ore la Cluj. Intr'o convorbire avută în acest răstimp cu ziariştii clujeni, d. Iuliu Maniu a făcut între altele următoarele declaraţii:

D. IULIU MANIU

— *«In urma unei invitaţii din partea organizaţiei partidului naţional-ţărănesc din Alba, voi merge la Alba-Iulia pe la mijlocul lunii Septembrie, probabil în ziua de 15 şi acolo, printr'un expozeu politic, voi răspunde la discursul d-lui Tătărăscu rostit la Tg.-Jiu».*

In altă ordine de idei şi atingând problema restabilizării, d. Maniu a spus:

— *«Intrucât comitetul executiv al partidului naţional-ţărănesc se va pronunţa pentru restabilizarea leului, toate eforturile depuse din partea actualului guvern pot fi considerate zadarnice. Partidul naţional-ţărănesc dirijează de mult problemele economice şi sociale ale ţării, aşa că partidul liberal, în această privinţă, şi-a pierdut de mult poziţia».*

D. Iuliu Maniu, înainte de întrunirea dela Alba-Iulia, se va duce la Timişoara.

Cu acel prilej se va face în comuna Lipova, în cadrul unei mari adunări, desvelirea bustului lui Vicenţiu Babeş, fost preşedinte al partidului naţional din Ardeal.

Sovatiştii scontează că tot atunci se va face, în prezenţa d-lui Maniu, oficializarea «gărzilor» pentru apărarea fostului prim-ministru.

1153 P

368

45

Naționalul Nou

Nr. 106 din 17-IV 1934

Gărzile d-lui Maniu nu pot fi desființate

O delegație de fruntași ardeleni au cerut d-lui Maniu menținerea gărzilor

Se știe că în ultima ședință a comitetului executiv național-țărănesc s'a luat hotărârea dizolvării gărzilor maniste.

Se pare însă că nu se va putea atât de ușor aduce la îndeplinire această hotărâre a comitetului, aceasta din pricina împotrivirii fruntașilor maniști.

Ni se comunică din Cluj, că eri dimineață o delegație compusă din d-nii prof. Gh. Dragoș, dr. Căpăceanu, dr. Valer Moldovan, Răchițanu și N. Butta camandanți ai gărzilor, urma să se prezinte în audiență la d. Iuliu Maniu.

Cum d. Maniu nu a venit încă la Cluj, audiența va avea loc mâine, când conducătorii gărzilor îi vor arăta d-lui Maniu necesitatea de a le menține.

D. Maniu va încerca probabil să găsească o formulă tranzacțională.

C.S.

CURENTUL
Nr. 2381 din 19-IX 1934

Hotărârile conducerii naţional-ţărăniste

D. Iuliu Maniu cere, şi gărzile anunţă că se dizolvă

D. Vaida reclamă dela toţi supunere faţă de hotarări

După şedinţele comitetului executiv naţional-ţărănist care au durat câteva zile, lucrurile se liniştiseră, în ce priveşte neînţelegerile dintre fruntaşii partidului. Mai rămăsese să se vadă cum vor reacţiona acei puşi în cauză de hotărârile luate, adică maniştii şi vaidiştii.

GARZILE NU VOR MAI ACŢIONA

Or, iată că d. Iuliu Maniu a reuşit să convingă pe iniţiatorii „gărzilor" să-şi înceteze orice activitate. In adevăr, o delegaţie de membri ai acestor „gărzi" in frunte cu d-nii prof. Dragoş, prof. Buţă şi dr. Valeriu Păsărică, s'a prezentat d-lui Iuliu Maniu spre a cere indicaţii în privinţa viitoarei acţiuni a acestor „gărzi".

D. Maniu le-a arătat că din moment ce partidul a hotărît desfiinţarea lor, ca soldaţi disciplinaţi trebuie să se supună deciziunei luată de centru.

Drept urmare a acestei audienţe la d. Iuliu Maniu, «România Nouă» de la Cluj a publicat eri un comunicat pe care-l reproducem în corpul ziarului şi prin care se anunţă că, din moment ce partidul şi-a însuşit punctele de vedere susţinute de «gărzile Iuliu Maniu» ele nu-şi mai au nici un rost şi deci încetează de-a mai acţiona.

Lucrul acesta înseamnă pe de-o parte că maniiştii înţeleg să nu mai facă dificultăţi conducerii partidului şi pe dealtă parte că aceste «gărzi» au existat până acum numai fiindcă le-a acceptat d. Iuliu Maniu. Astăzi ele au fost desfiinţate — este limpede — fiindcă d. Maniu a fost de acord cu această deciziune.

DECLARAŢIILE D-LUI VAIDA-VOEVOD

Situaţia maniştilor a fost deci tranşată. Mai rămâneau vaidiştii,

D. IULIU MANIU

care nu prezentau nici un inconvenient, deoarece toţi au urmat pe d. Vaida, fără nici o dificultate în atitudinea d-sale situată net alături de conducerea partidului. Lucrul acesta s'a observat dealtfel din gestul cavaleresc al d-lui Vaida, care văzând că unitatea partidului era ameninţată la un moment dat de cazul celor două judeţe, Someş şi Sibiu, a trimis cunoscuta şi neaşteptata scrisoare comitetului executiv prin care anunţa că a luat deciziunea să procedeze la noui alegeri în cele două judeţe mai sus pomenite. Şi dificultăţile au fost înlăturate datorită gestului făcut de fostul prim-ministru.

De-atunci d. Vaida nu s'a mai manifestat în public cu nici o declaraţie, şi mai puţin partizanii d-sale.

Iată însă că d-sa în cadrul congresului organizaţiei dela Someş a făcut unele declaraţii foarte importante pe care le redăm în interiorul ziarului.

Cu acest prilej, d. Vaida şi-a întărit punctul de vedere pe care-l sus ţine şi anume că toţi membrii partidului să renunţe odată pentru totdeauna la disputele personale şi să se încadreze în disciplina şi programul fixat de partid. D. Vaida, apoi, a arătat neajunsurile ce le-a avut de suferit de pe urma atitudinei «gărzilor». D-sa ş-a încheiat cuvântarea în felul acesta:

«Cine este cu adevărat monarhic, are datoria de a ţine la aceste principii, iar fiind în partid să ţină la programul partidului şi să-l impună, atunci când soseşte ceasul guvernării. Datoria noastră este să ne disciplinăm şi să fim tari, pentru ca la momentul dat să putem realiza, la guvern, principiile noastre naţionale şi democratice».

Din ansamblul declaraţiilor d-lui Vaida se desprinde, repetăm, un lucru precis : că d-sa personal şi deci şi prietenii săi politici înţeleg să urmeze în totul politica fixată de partid. D. Vaida a stăruit însă că toţi trebuie să se supună disciplinei, fiindcă altfel ori-cine riscă să fie eliminat din cadrele oraginzaţiilor naţional-ţărăniste.

UNIVERSUL
Nr.______ din 24 – XII – 1934

O declarație semnificativă a d-lui Iuliu Maniu

In cuprinsul declarațiilor pe cari d. Iuliu Maniu le-a făcut presei, la Cluj, declarații pe care le-am publicat în numărul nostru de eri (adică ceeace a binevoit cenzura să nu tae), e următorul pasagiu semnificativ în legătură cu ancheta Skoda.

„Desbaterile dela comisia parlamentară au dovedit punct cu punct lipsa de temei a acuzațiunilor. Și în desbaterile parlamentare se va învedera înaintea întregii opinii publice, că politica de înarmare a partidului nostru este inexcepționabilă și că materialul comandat este cel mai modern, că prețurile sunt mai mici decât ale Iugoslaviei.

Se va dovedi încă odată, că statul român n'a fost păgubit și nimeni din partidul nostru n'a fost incorect. O știu aceasta și cei mai înverșunați adversari ai noștri. De aceea se năzuesc a implica în această chestiune pe d. Boilă. Ori, s'a dovedit că d. Boilă n'a avut nici de a face cu afacerea Skoda și că el însuși a cerut examinarea averei sale pentru a o justifica față de orice acuzațiune sau bănuială.

In tot cazul, protestez că fie partidul, fie eu să fim confundați cu afacerile particulare ale oricui. **D. Boilă și oricare membru al partidului răspunde însuși pentru chestiunile sale cari nu pot fi confundate cu cele ale guvernului și ale mele.** Se face aici o confuzie voită și răutăcioasă, se născocesc argumente false pentru o vinovăție inexistentă. Este o cursă, care se întinde, dar zadarnic. Comanda Skoda s'a făcut în mod prevăzător, reglementar și curat. **Pentru aceasta răspund eu și guvernul. D. Boilă răspunde pentru chestiunile sale înaintea forurilor desemnate de legile țării**".

Cum se poate vedea, d. Iuliu Maniu ține să precizeze că nu se solidarizează cu d. Boilă dacă acesta va fi găsit vinovat de forurile desemnate de legile țării.

Această declarație categorică înlătură imputarea de solidarizare ce se făcea d-lui Iuliu Maniu. Pentru atitudinea partidului național țărănist va fi plină de consecinți, întru cât schimbă o situație nelămurită ce provocase unele ezitări și nehotărîri.

CENZURAT DIN PRESA

22 Martie 1938

3182 vol 12

514

DREPTATEA

O TELEGRAMA A D-LUI IULIU MANIU ADRESATA M.S.REGELUI.

D-l Iuliu Maniu,preşedintele partidului-naţional ţărănesc,a trimis următoarea telegramă M.S.Regelui:

MAJESTATII SALE REGELUI CAROL AL II-LEA

PALATUL REGAL.

Cu adânc respect aduc la cunoştinţa Majestăţii Voastre,că declaraţiile ce am făcut eri presei,privitor la evenimentele externe şi la atitudinea ce ar trebui să ia România în momentul actual,au fost cenzurate în întregime.

Această procedare este revoltătoare,ţinând seama şi de împrejurarea,că în timp ce articole de presă, cuprinzând vederi opuse politicii externe naţionale, urmată până acum,sunt admise de cenzură,declaraţiile mele,pentru care îmi iau întreaga răspundere şi care exprimă idei şi argumente în sprijinul politicii externe oficiale şi tradiţionale,sunt interzise.

Ingăduiţi-mi,Sire , să protestez împotriva acestei măsuri a guvernului,prin care pe deoparte opinia publică românească este împiedicată să fie exact informată despre problemele externe ale României şi este expusă să fie îndrumată pe căi greşite,iar pe de altă parte,opinia publică din străinătate poate fi indusă în eroare cu privire la atitudinea poporului românesc faţă de evenimentele externe recente.

Sunt al Majestăţii Voastre prea supus servitor,

IULIU MANIU

3192 vol 25

D

P. N. Țărănesc

"K"

1 Decembrie 1944

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu a hotărât să dea o desmințire categorică afirmaţiunilor din presa comunistă că ar fi făcut vreodată elogiul lui Hitler şi Mussolini şi că ar fi aprobat sistemele lor de guvernare. Este foarte afectat de atacurile, pe care le consideră injuste, şi are intenţia să propună trecerea partidului naţional-ţărănesc în opoziţie.

3192

Ardealul 13 JAN 1945

P.N.T. 543

OPERAT LA FIŞE

Partidul naţional din Ardeal împlineşte peste 3 ani un secol de existenţă

Cu prilejul aniversării zilei de naştere a d-lui Iuliu Maniu, unul din fruntaşii partidului naţional-ţărănesc, care i-a prezentat felicitări la Sibiu, a amintit că peste 3 ani vechiul partid naţional din Ardeal, care a fuzionat după mine cu partidul ţărănesc din vechiul Regat, împlineşte un veac de existenţă.

DREPTATEA
23 FEB 1945

Partidul Național-Țărănesc nu poate fi acuzat de antisemitism

— O precizare a d-lui Iuliu Maniu —

Intrebat de redactorul politic al ziarului „Curierul Izraelit" asupra incidentelor relatate de presă, ca întâmplate cu prilejul consfătuirii cetățenești din 11 Februarie și asupra insinuărilor făcute în presă la adresa partidului național-țărănesc, d-l Iuliu Maniu a declarat următoarele:

„Unele ziare relatând incidentele ce au avut loc cu ocazia manifestației din 11 Februarie crt., au invinuit, cu vădită rea credință, tineretul universitar național-țărănesc, de excese huliganice și antisemite.

„Respingem cu indignare asemenea insinuări absurde și calomnioase. Membrii partidului național-țărănesc, fără deosebire de vârstă, încadrați în doctrina și disciplina partidului, nu pot concepe și cu atât mai puțin practica, procedee hitleriste, pe care le condamnă cu toată hotărîrea.

„Partidul național-țărănesc, care în timpul prigoanei evreilor a intervenit prin șeful și fruntașii săi, în nenumărate rânduri, pentru a împiedeca măsurile neumane ale dictaturii pusă în slujba nazismului, stă pe baza principiilor adevăratei democrații, și infierează orice violență și în deosebi pe acelea care au la temelia lor ura de rasă și de religie.

„Desfidem pe oricine să dovedească participarea vreunui membru al tineretului național țărănesc, la orice acțiuni reprobabile, care sunt îndreptate împotriva evreilor și pe care le desminte și le înfierează constant și cu cea mai mare hotărîre, atât doctrina cât și practica partidului național-țărănesc.

„După informațiile autentice pe care le deținem, tumultul regretabil care a urmat întrunirii de atunci, a fost determinat de indignarea cetățenilor împotriva unor agenți provocatori comuniști, care au ofensat pe Suveran și Drapelul Țării, și nu a fost provocat de vreo organizație politică și nici îndreptat împotriva evreilor".

CENTRUL S I B I U Nr.764.-

24 Februarie 1945

OPERAT LA FIŞE

27 FEB 1945

B1 119

N O T A

La adunarea F.N.D. din 24 Februarie 1945 din Sibiu, şi în oraşul Sibiu, pe străzi mai ales în centru, s'au răspândit de către naţional-ţărănişti manifeste cu declaraţiile făcute de Dl. Iuliu Maniu.-

Se anexează un astfel de manifest.-

Un manifest similar, însă de culoare verde, a fost dat la întrunirea F.N.D. din 24 Februarie 1945, drept dovadă că naţional-ţărăniştii ar sprijini pe legionari.-

.-.-.-.-.-.

2

Iat la dispoziţiun... după cum se ... din lucrările ... ale ţinute la Alba ... Iunie 1944.
...ceiace priveşte atitud... indicat a D-lui Cons... Hagea, vicepreşedin... catului, atacat pe ...

Declarațiile

d-lui IULIU MANIU făcute ziariștilor din țară și străinătate

D. Iuliu Maniu președintele Partidului Național-Țărănesc a primit pe reprezentanții presei și corespondenții ziarelor străine, cărora le-a făcut următoarele declarații.

*

Am citit cu mare atențiune și cu deosebită mirare comunicatul F. N. D., cu privire la Conferința din Crimeea. Rar mi s'a întâmplat să văd o conducere oficială a unei înjghebări politice, adunând atâtea afirmațiuni demagogice, pentru a exploata, în mod cu totul fals, semnificația unui act diplomatic de valoare internațională atât de mare. Mărturisesc că nu am putut înțelege îndrăzneala, cu totul neobișnuită până acum în viața noastră politică, cu care o fracțiune din guvern calomniază și ofensează un Președinte de Consiliu, respectat de toată lumea, fără ca această fracțiune să înceteze de a lucra sub conducerea aceluia, la cârmuirea vieții de stat.

Dar uimirea mea este prilejuită și de contrastul izbitor dintre cuvintele răsunătoare ale comunicatului și realitatea actelor politice ale așa zisului F. N. D.

A stigmatiza și a ponegri Partidul Național-Țărănesc, care a inițiat și a dus, la început singur, lupta împotriva Regelui Carol II, — pe ai cărui sateliți, în frunte cu d. Gh. Tătărescu, F. N. D. îi apără și îi ocrotește cu atâta devotament; — a calomnia și a împroșca cu noroiu Partidul Național-Liberal, care a luptat cu patriotism pentru desrobirea Națiunii române; a caracteriza în mod veninos drept reacționar pe Generalul Nicolae Rădescu, Președintele Consiliului de Miniștri, singurul dintre oamenii neangajați organic în vâltoarea politică, care a dus luptă împotriva pângăritorilor onoarei naționale, sacrificându-și până și libertatea, este o cutezanță care trebue să uimească pe orice om care nu și-a pierdut încă, cu totul memoria și buna credință.

Partidul Național-Țărănesc prin comunicatul publicat în ziarele din 17 Februarie a. c., și-a spus părerea cu privire la Conferința din Crimeea. El și-a arătat și completa sa adeziune, la hotărîrile ce s'au luat

Democrația Partidului Naț.-Țărănesc

Partidul Național-Țărănesc nu are nevoie să-și afirme sentimentele și metodele sale democratice. Activitatea lui din trecut și atitudinea sa din prezent îl scutesc de aceasta. Un partid care, prin ramura sa ardelenească, a făcut în decursul unui secol trei revoluții sociale și politice, — trei revoluții în slujba democrației și a dreptății sociale, — nu are nevoie să se explice prin fraze sforăitoare. Un partid care a inițiat și pregătit evenimentele dela 23 August 1944, pentru emanciparea României de sub teroarea hitlerismului și fascismului, introdusă cu concursul multora din colaboratorii și ocrotiții de astăzi ai F. N. D., nu are nevoie să se apere de injuria absurdă că ar fi reacționar și că ar ocroti vestigii hitleriste și fasciste în rândurile sale. Cu atât mai puțin cu cât șefii partidului au luptat pe față împotriva acestor molime, chiar în prezența armatei germane și a agenților Gestapo-ului — iar în rândurile sale au căzut atâția ...emi jertfa convingerilor lor de...ratice.

...ersonal, nu am nevoie de certi...t de democrație, dela democrați ...ro... și adeseori de obârșie ...antonesciana, carlistă sau ...ct fas... [illegible] ...lupte[i] îm... ...iv... [illegible] ...ului, acum doi ani, ...i co...atori ai Rusiei Sovie... au vorbit Președintelui Repu...i Cehoslovace, d. Eduard Be... cu simpatie, despre atitudinea democratică și antifascistă, îm...rare pe care d. Beneș a comu...-o presei mondiale. Față de ...sta recunoaștere loială și cin... cum pot să mă atingă svârco... nepuincioase ale mărunței... ...are pescuesc în apă turbure? ...i de data aceasta nu a-și intra ...scuție cu calomniatorii mei, ...'am stat de vorbă cu ei nici ...ut, de atacurile lor sunt îndreptate acum împotriva partidului, iar eu, în calitate de președinte al acestui partid, sunt obligat să dau replică.

Cine sabotează alegerile, sabotează reforma agrară și încurajează anarhia?

Conducătorii F. N. D., în loc de a calomnia pe alții ar avea mare nevoie să dovedească cu fapte că sunt împotriva regimurilor de teroare și pentru libera exprimare a voinței cetățenești. Ei săvârșesc însă acte care dovedesc tocmai contrariul. Spre exemplu:

Partidul Național-Țărănesc prin fostul său ministru de interne, d. N. Penescu, în timpul scurt cât acesta a funcționat acolo a prezentat proectul pentru pregătirea și organizarea alegerilor comunale, pe care partidul vroia să le facă imediat, insistând în acest sens, de îndată ce a fost constituit guvernul de colaborare. Reprezentanții F. N. D. au sabotat însă permanent această lucrare, care nici până astăzi nu a putut încă ajunge în discuția Consiliului de Miniștri.

Partidul nostru a înaintat Ministerul Agriculturii un proect complect pentru realizarea imediată a reformei agrare. Reforma agrară preconizată de noi este cristalizarea ideilor programatice ale Partidului Național-Țărănesc, izvorâte din postulatele permanente ale țărănimii române. Dar reprezentanții F. N. D. au găsit cu cale să saboteze și această reformă pregătită de Partidul Național-Țărănesc prin retragerea lor intempesivă din comisia de reformă agrară a Ministerului.

Partidul Național-Țărănesc a insistat ca guvernul să schimbe prin mijloace legale, pe toți prefecții și primarii înscăunați de regimurile dictatoriale și pe cei care erau simpatizanți ai acestor regimuri defuncte. Frontul Național Democratic a sabotat și aceste eforturi. Dar în schimb, prin acte de dezordine și desmăț adoptând principiul după care o mie de oameni vor să poruncească altor sute de mii de oameni de altă părere, au impus prefecți și primari care nu sunt cu nimic îndreptățiți să reprezinte nici guvernul, nici obștea cetățenilor.

Dezarmarea gărzilor

Partidul Național-Țărănesc a stăruit să se procedeze la dezarmarea totală și complectă a cetățenilor, condiționând colaborarea sa la guvern de îndeplinire strictă a acestor operațiuni. Dar F. N. D. a refuzat să facă acest lucru. Noi însă nu putem admite ca agenții F. N. D., slujindu-se de arme pe care le-au primit odată cu noi, pentru a servi în lupta comună contra hitlerismului, — pe care noi le-am restituit de îndată ce nu a mai fost nevoie de ele, — să întrebuințeze aceste arme pentru a exercita prin ele o teroare morală, uneori chiar faptică, asupra cetățenilor liberi și asupra celorlalte partide, care în loialitatea lor au înțeles să respecte obligațiunile luate.

Libertatea sindicală

Partidul Național-Țărănesc pe aceiaș consecventă linie democratică a insistat pentru alcătuirea unor sindicate libere, alese prin vot secret. Reprezentanții F. N. D. văzând însă, după câteva alegeri sporadice că un astfel de sistem liber și democratic duce la totala lor înfrângere în sindicate și au întețit teroarea sindicală, sugrumând orice libertate, impunând sindicatelor un regim de severă tiranie și încercând să le transforme în masse politice de manevră.

Libertatea presei

Partidul Național Țărănesc, de acord cu Partidul Național Liberal, vrea o presă liberă și luptă pentru afirmarea acestei libertăți. Dar adepții F. N. D. pun în funcțiune cenzura sui-generis a muncitorilor tipografi, pentru a împiedica libertatea scrisului și a răspândirii ideilor dictate de conștiința cetățenilor.

Această cenzură este cu atât mai curioasă, cu cât aceiași muncitori tipografi, chiar în vremea când nu se introdusese încă dictatura, nu au înțeles să aplice o măsură similară pamfletelor hitleriste și fasciste, la care lucrau atunci, fiindcă le lipseau din partea conducătorilor, ordine în acest sens.

F. N. D. și sistemul reprezentativ legal

Reprezentanții F. N. D. nu vorbesc niciodată despre parlamentarism și sistemul reprezentativ constituit în mod legal și organic. Ei vorbesc fără nici un temei real, de „voința poporului", neconstituită în organizație de stat, sub care înțeleg teroarea unei infime minorități, exercitată asupra adevăratei voințe obștești prin mijloace străine democrației. Această încercare a „voinței poporului" în favorul F. N. D., este cu atât mai condamnabilă, cu cât se știe că partidele istorice și-au dovedit, decenii dearândul, legătura lor sufletească nesdruncinată cu massele populare și cu toate clasele sociale, realizând în baza acestor legături cele mai de seamă înfăptuiri ale glorioasei noastre evoluții naționale de stat.

Cine urmărește instaurarea dictaturii?

Manifestările curente ale F. N. D. departe de a dovedi tendințe democratice, se situiază dimpotrivă pe linia clasică a celei mai pronunțate dictaturi. Ele sunt acte dictatoriale ale unor înjghebări politice de circumstanță, care vor să se înfățișeze fără nici o justificare, drept reprezentante autorizate ale unor importante straturi sociale. Neavând până acum girul unei consfințiri oficiale reprezentanții F. N. D. încearcă să-și impună autoritatea, abuzând de puterile ce le au la dispoziție, prin mijloace detestabile și organizând acte iresponsabile de teroare și anarhie. Anarhia și înscenările prin surprindere, împotriva ordinei publice legal constituite, nu înseamnează însă democrație, ci negarea însăși a ideii de stat democrat.

Pentru demnitatea Magistraturii

Partidul Național Țărănesc este împotriva anarhizării magistraturii. El detestă toate legiuirile trecute prin surprindere și fără discuție meritorie, cu insistența miniștrilor F. N. D., în Consiliul de Miniștri, care tind să răpească cele mai importante atribute ce asigură demnitatea și imparțialitatea acestui corp select, pe care se întemeiază organizația modernă a unui stat democratic civilizat inamovibilitatea și stabilitatea. Partidul Național Țărănesc *nu poate concepe actualizarea și permantizarea abuzului de esență* pur dictatorială, după care slujitorii dreptății publice, numirea și promovarea lor să fie puse la discreția arbitrară a unui ministru. Partidul Național Țărănesc a cerut insistent revenirea imediată la inamovibilitatea și stabilitatea magistraților și înlăturarea acelor dispozițiuni din legea pentru organizarea magistraturii, care lezează principiile moderne democratice, ce trebuesc să stea la temelia unei bune organizații judecătorești, pentru timpurile prezente. Datorită însă reșistenței manifestate de reprezentanții F. N. D. din guvern, precum și împrejurării că promisiunile repetate ale acestora, făcute în Consiliul de Miniștri, nu au fost respectate, aceste reveniri preconizate de partidul nostru nu au putut fi realizate.

(Continuare în pag. 6-a)

Declaraţiile domnului Iuliu Maniu

(Urmare din pagina 5-a)

Proprietatea individuală

Partidul Naţional Ţărănesc este pentru proprietatea individuală, concepută însă ca o funcţiune socială, atunci când ea are de obiect mijloacele de producţie. De aceea el a prezentat ţării un proect de reformă agrară, care condiţionează menţinerea proprietăţii până la 50 respective 30 ha, de punerea ei în valoare potrivit unui plan elaborat de stat; şi de aceea a prevăzut în programul său anumite etatizări.

Transilvania de Nord şi F. N. D.

Partidul Naţional-Ţărănesc conştient de drepturile imprescriptibile ale României asupra întregului Ardeal, recunoscute de către Marii noştri Aliaţi, nu poate decât să înfiereze atitudinea F. N. D., care protejează minoritatea maghiară, cunoscută ca reacţionară, recent convertită la o aparentă democraţie şi înlesneşte acestei minorităţi posibilitatea de a avea cuvânt hotărâtor în problemele Transilvaniei de Nord, împotriva voinţei majorităţii covârşitoare a populaţiei româneşti, ceeace nu este deloc democratic. O dovadă peremptorie a acestei stări nefireşti este faptul că, — datorită sprijinului dat de către reprezentanţii locali ai F. N. D., care deţin astăzi, în mod provizoriu unele funcţiuni publice. — Universitatea românească nu se poate deschide, iar funcţionarii maghiari numiţi de guvernul unguresc-hitlerist, cari au primit porunca statornicită în armistiţiul dintre U. R. S. S. şi Ungaria, să părăsească teritoriul românesc, continuă datorită aceleiaşi protecţiuni a F. N. D. să rămână în Transilvania de Nord.

Porunca de căpetenie: Războiul contra Germaniei.

Partidul Naţional Ţărănesc consideră de esenţială obligaţie a ţării noastre îndeplinirea strictă, loială şi completă a condiţiunilor prevăzute în armistiţiul încheiat cu Naţiunile Unite.

Partidul Naţional-Ţărănesc este ferm hotărât ca ţara să ducă până la capăt, cu elan şi vigoare mereu spori ă, războiul de eliberare împotriva Germaniei hitleriste, alături de glorioasele Armate Sovietice şi de Aliaţi, până la completa desfiinţare a fascismului şi hitlerismului şi a tuturor forţelor puse în slujba lor. In vederea realizării acestui înalt şi cel mai de seamă comandament al ceasului de faţă, partidul Naţional-Ţărănesc având datoria de a acţiona pe toate tărâmurile, condamnă sabotarea din industriile naţionale de războiu, încurajată şi organizată, din interese meschine politice, de către exponenţii terorişti ai F. N. D., împotriva tuturor avertismentelor date de către autorităţile în drept. Constată că forţarea muncitorilor de a părăsi lucrul şi a risipi fără rost timpul preţios ce trebueşte închinat muncii constructive, spre a servi combinaţiile sectare ale conducerii F. N. D., este păgubitoare pentru economia naţională şi pentru efortul nostru de războiu şi determină o simţitoare scădere a producţiei noastre.

Epuraţia şi pedepsirea vinovaţilor

Partidul Naţional-Ţărănesc cere cu fermitate curăţirea aparatului de stat de elementele fasciste şi hitleriste şi pretinde ca epuraţia să se înfăptuiască fără întârziere. Cere de asemenea să fie sancţionaţi toţi criminalii de războiu şi cei vinovaţi de dezastrul ţării, precum şi cei care au colaborat sau înlesnit introducerea regimurilor de dictatură şi orientarea oficială a ţării lângă Germania, fără să fie exceptaţi acei cari, vinovaţi fiind, au fost luaţi sub ocrotirea politică a F. N. D.

O Românie liberă şi independentă

Partidul Naţional-Ţărănesc este un partid monarhic constituţional şi democratic, sincer, credincios, loial şi adânc recunoscător M. S. Regelui Mihai I, prin al cărui curaj şi bărbăţie s'a putut realiza schimbarea dela 23 August 1944.

Partidul Naţional-Ţărănesc este pentru libertatea şi independenţa ţării româneşti, traducând în modul cel mai riguros în viaţa practică de partid, această tendinţă. Nu tot acelaşi lucru se poate spune despre F. N. D. Acesta tolerează manifestări contrarii din partea membrilor săi. Date fiind aceste manifestări, cu care mentalitatea democratică a poporului român nu se poate împăca, nu înţelegem mirarea şi enervarea F. N. D., pentru rezistenţa categorică pe care i-o opune partidul Naţional-Ţărănesc. Pentru aceleaşi motive, acţiunea de recrutare a aderenţilor, întreprinsă de F. N. D. nu poate să progreseze, ci trebue să se resemneze cu declaraţii de adeziune ale unor „intelectuali" cari au aderat pe rând la toate regimurile dictatoriale.

Partidul marilor înfăptuiri

Partidul Naţional-Ţărănesc este un partid istoric, în sensul că este strans legat de tradiţia neamului românesc şi de aspiraţiile lui naţionale, sociale şi culturale. El este un partid istoric, pentrucă a contribuit hotărîtor, în decursul existenţei sale istorice, la cele mai însemnate acte, care au devenit pietre de hotar în evoluţia statului român. Dar el nu este un partid istoric în sensul că ar sta pietrificat asemenea unui obiect din vitrina unui muzeu. El evoluiază cu progresul omenirii, elimină din gândirea şi fiinţa sa tot ce este învechit sau retrograd şi înfăptueşte, cu o viguroasă putere de asimilare, tot ce e rezultatul acţiunii de progres a omenirii. Pentru acest motiv el a fost cel dintâiu şi la un moment dat, eu am fost singurul care, în numele lui, am purces pe faţă la luptă împotriva hitlerismului şi fascismului şi împotriva angajării armatei române în aventura catastrofală din Rusia, alături de armata germaniei. Am militat şi acţionat efectiv pentru ruperea relaţiunilor noastre cu Germania hitleristă şi cu Italia fascistă şi am fost singurul care am ridicat, în Parlamentul României, cuvântul împotriva lui Mussolini, purtând, în calitate de reprezentant al Partidului Naţional-Ţărănesc, o luptă continuă şi neîmpăcată în contra politicei externe oficiale a ţării, orientată la ordinul Regelui Carol II, alături de Germania, şi dirijată de sateliţii lui astăzi protejaţi de F. N. D.

Recunoştinţa aliaţilor

In ce priveşte hotărîrile luate la Conferinţa din Crimeea suntem în deosebi adânc recunoscători celor trei mari bărbaţi ai omenirii, cari au afirmat voinţa lor de a menţine pacea în Europa şi între popoarele ei, cu ajutorul unei instituţii superioare internaţionale şi a unor guverne ieşite din alegeri libere, care se reprezinte în mod autentic voinţa mulţimii. Până când vom putea face în ţara noastră aceste alegeri pentru Parlament, trebue să tindem să facem cât mai curând alegeri pentru buna gospodărie a comunelor şi judeţelor.

Dorinţa noastră cea mai sinceră este ca refacerea vieţii administrative locale să se înfăptuiască în mod legal şi nu prin manifestaţii responsabile şi primejdioase. Noi vrem ca reforma agrară să se facă imediat, prin măsuri legale, drepte şi controlate de autorităţile statului, iar nu prin samavolnicie şi teroare. Noi nu putem îngădui proceduri ca acele iniţiate şi glorificate de F. N. D., prin care se distribue în mod arbitrar pământuri şi inventarii agricole, fără nici un sistem, după bunul plac al agitatorilor. Prin astfel de măsuri susţinute şi încurajate de F. N. D. se distrug unităţi economice de mare valoare, se sabotează economia naţională şi se face imposibilă producţia, atât la proprietari, cât şi la ţărani. O asemenea anarhie economică nu poate să producă decât foamete şi să împiedece în acelaş timp alimentarea armatei de pe front

Partidul Naţional-Ţărănesc şi evreii

Am lămurit cred, suficient, vederile mele şi ale Partidului Naţional-Ţărănesc. In acest fel se va pricepe mai uşor cât sunt de calomnioase şi de netemeinice însinuările F. N. D. şi ale presei lui, îndreptate contra partidului pe care-l prezidez.

Se va pricepe că afirmaţia acestora că Partidul Naţional-Ţărănesc ar fi animat de sentimente antisemite este o absurdă calomnie. Căci se ştie bine că acest partid şi eu însumi, în vremuri de mare pericol am apărat, — conduşi de acele sentimente de umanitate, dreptate şi iubire pentru aproapele nostru, — evreimea dela noi, expusă persecuţiunilor îngrozitoare ale hitlerismului şi fascismului, — ale acestor flagele, care ne-au târât şi pe noi în vâltoarea adâncă a unor patimi pe care, cu bună nădejde le socotim pentru deapururi pierdute în egurile infernului.

Comunicat

Având în vedere că în judeţul Sibiu o bună parte din populaţia săsească a plecat cu trupele germane în retragere, iar altă parte a fost ridicată pentru a fi dusă la muncă, în urma cărui fapt, o bună parte din pământurile acestora a rămas în părăsire, nemai având cine le lucra;

Considerând — pe de altă parte — că mai ales în actualele împrejurări, însămânţarea şi o cât mai intensă cultivare a fiecărui petec de pământ este o chestiune de importanţă capitală, trebuind depuse toate eforturile pentru buna aprovizionare a armatei noastre şi a armatelor aliate, până la completa înfrângere a duşmanului;

Delegaţia permanentă a Partidului Naţional-Ţărănesc din judeţul Sibiu luând în desbatere această chestiune, în şedinţa ţinută în ziua de 21 Febr. 1945.

HOTĂREŞTE:

Să se intervină pe lângă Dl. Prefect al judeţului Sibiu, ca să ordone organelor agricole competente, să întocmească o situaţie exactă a acestor pământuri, în toate comunele din judeţ, cari pământuri să fie arendate agricultorilor români, capabili să le muncească [illegible] de preferinţă familiilor soldaţilor de pe [illegible] văduvelor şi orfanilor de răsboi.

Arenda de bază să fie fixată la o sumă egală cu venitul pământului respectiv, aşa după cum este trecut în rolurile fiscale şi să fie vărsată în favorul statului, după ridicarea recoltei.

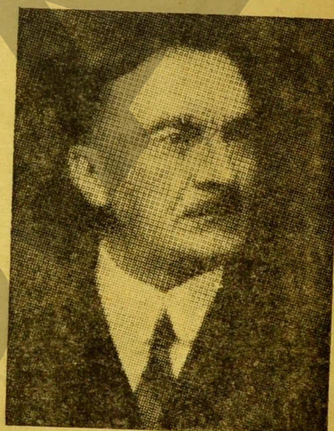
Se deleagă D-nii Dr. Ioan Geleriu şi Dr. Ioan Popa avocaţi, ca să întreprindă toţi paşii necesari pentru executarea acestei hotărîri.

Dr. IERONIM STOICHITIA
Preşedinte

Dr. Ioan Popa
Secretar

OPERAT LA FIŞE

347

IULIU MANIU
preşedintele Partidului
Naţional-Ţărănesc

3854 gr. ara-cb
vol 2

262

D.G.P.
25 Februarie 1946 00349

326

848

D
N. T. Maniu

N O T A
= = = = = = = =

IULIU MANIU, a declarat a declarat în seara zilei de Joi 21 Februarie a.c., că nu va ceda sub nici un motiv şi pentru nici un argument, ca să se amâne alegerile.-

Ele trebuesc făcute, a spus intimilor săi, el mai târziu în Mai a.c.-

Sursă: serioasă
Tănase

D.G.P.
6 Aprilie 1946

00044

262

3854 of acc C.S. vol 38

IULIU MANIU A DAT DISPOZITIUNI FRUNTASILOR PARTIDULUI DE A INSISTA PE LANGA REGE ASUPRA REPREZENTARII NOASTRE LA CONFERINTA DE PACE DELA PARIS

= =

IULIU MANIU a comunicat fruntaşilor naţional ţărănişti, EMIL HATIEGANU, ION MIHALACHE şi MIHAI POPOVICI, ca ori de câte ori vor avea prilejul în aceste zile să se prezinte în audienţă la Rege, să insiste asupra necesităţii urgente şi de palpitantă actualitate, ca în vederea conferinţei de pace ce se va ţine la 1 Mai la Paris, să se trimită o delegaţie bine pregătită pentru a apăra interesele României.

MANIU socoteşte că guvernul actual contează numai pe sprijinul U.R.S.S. asupra integrităţii fruntarilor Ardealului de Nord.-

Acest lucru însă, nu este suficient, ci trebue să se obţină necondiţionat şi sprijinul Angliei şi Americei, pentru punctul nostru de vedere.-

Acţiunea ce se va porni trebue bine susţinută pentru a contracara propaganda maghiară care se desfăşoară intens prin trimişii Ungariei care se află de multă vreme la Londra, New-York şi Washington, unde caută să câştige de partea lor cercurile politice din aceste ţări.-

Sursă: serioasă

Bucur 4.-

00116

D.G.P.
25 Aprilie 1946

5303

MANIU A FOST INFORMAT CA ALIATII VOR CERE RATIFICAREA TRATATELOR DE PACE DE CATRE PARLAMENTELE CELOR TREI MARI PUTERI

= =

Ultimele informații primite de IULIU MANIU, arată că aliații nu vor ratifica pacea decât prin parlamentele lor, guvernele respective neavând puteri depline în acest scop.-

Postul de radio Filadelphia, ar fi difuzat știrea că miniștrii de externe ai celor trei state, au parafat textul tratatului de pace cu România, Ungaria, Bulgaria și Italia.-

Delegatul împuternicit al Statului Sovietic, a subscris tratatele făcându-le anumite modificări.-

Potrivit aceleeași informațiuni, România nu a fost invitată la Conferința de Pace, totuși, va fi reprezentată printr'o comisiune .-

MANIU va cere ca din această comisiune să facă parte și un reprezentant al P.N.T., acelaș lucru îl vor cere probabil și liberalii și considerentul pe care ~~îl~~ se vor baza ambele partide, va fi acela, că din moment ce fac parte din guvern, este natural să coopereze și la îndeplinirea acestui important act.-

Sursă: serioasă
Bucur2.

D.G.P.

1 Junie 1946.

5796 00312

262

5981

INTR'O INTREVEDERE CU REPREZENTANTUL POLITIC AL MISIUNEI AMERICANE, IULIU MANIU A CERUT SA-I SE INMANEZE TEXTUL NOTEI DIPLOMATICE ADRESATA DE STATELE UNITE GUVERNULUI ROMAN.

= =

In ziua de 29 Maiu a.c. IULIU MANIU a făcut o vizită lui BURTON BERRY reprezentantul politic al Misiunei Americane, după care s'a prezentat la şedinţa Biroului Politic P.N.T.-

Asupra acestei vizite suntem informaţi că şeful P.N.T., a cerut reprezentantului politic american să-i inmâneze o copie de pe textul notei americane adresată guvernului român.-

BURTON BERRY i-ar fi comunicat că nu poate să-i satisfacă deocamdată această dorinţă, deoarece nu cunoaşte care este atitudinea adoptată de guvernul român.-

Cercurile naţional-ţărăniste afirmă că IULIU MANIU a primit noui asigurări din partea lui BERRY că situaţia din Romania va fi in scurt timp ameliorată.-

sursa erioasă

Dorna 1.

262/II

N.T.

D.G.P.
1 Junie 1946 00213
5797

SEFUL PARTIDULUI NATIONAL=TARANESC SI=A MANIFESTAT DORINTA SA PENTRU O COLABORARE CU PARTIDUL COMUNIST ROMAN.

= =

Informatorul nostru a avut o lungă convorbire cu IULIU MANIU,din care redăm mai jos principalele puncte asupra cărora a insistat fruntaşul naţional-ţărănist.-

MANIU a afirmat că versiunea răspândită asupra unor propuneri făcută de ZAHARIA BOILA pentru o colaborare cu partidele guvernamentale sunt exacte şi că el urmăreste să realizeze această colaborare.-

Vorbind despre platforma guvernamentală,MANIU a declarat că nu există nici o deosebire de principii intre programul P.N.T.şi cel al platformei,în afară de faptul că partidul naţional-ţărănesc urmăreste să aplice programul cu toată tenacitatea.-

A mai susţinut apoi că este în posesia informaţiunilor din care reese că Mareşalul TOLBUKIN s'ar fi arătat nemulţumit de actualul guvern pe care îl invinuеşte în bună parte de o oarecare ostilitate ce se vede în Romania faţă de U.R.S.S.-

In continuare MANIU a mai afirmat că dl.GH. TATARESCU ar vrea să speculeze acest fapt şi că nu ar fi exclus ca actualul.Vice-Preşedinte să prezideze viitorul guvern.-

Faţă de o asemenea eventualitate MANIU s'a arătat foarte ostil,acuzându=l pe dl.GH.TATARESCU de unele acţiuni forte ce ar putea să le facă numai din calcule personale.-

In ce priveste executarea Antonestilor,MANIU deţine ştirea că aceştia vor fi executaţi,iar formula prin care Regele să fie scos din dificultate ar fi fost realizată prin faptul că Constituţia neprevăzând pedeapsa cu moartea,Regele va lăsa nerezolvată cererea de graţiere şi ca atare in 48 de ore sentinţa va trebui

./.

5798 00314

executată.-

MANIU a fost de părere că executarea Antoneştilor trebuia făcută imediat după data de 23 August 1944, când ostilitatea impotriva lor era mult mai mare.-

Referindu-se la activitatea Partidului Comunist, IULIU MANIU a arătat că după părerea sa Partidul Comunist nu trebuia să-şi asume răspunderea guvernării la data de 6 Martie 1945, deoarece ducea lipsă de technicieni politici care să-i utilizeze cu succes în acţiunea sa de guvernare.-Din cauza aceasta era necesară o colaborare continuă cu cele două partide "istorice" şi aceasta cu atât mai mult cu cât greutăţile decurgând din Convenţia de Armistiţiu constituiau cheia de boltă a guvernării.-

IULIU MANIU crede că momentul nu este incă pierdut pentruaca să se procedeze la o colaborare intre partidul Comunist şi cel Naţional-Tărănesc care este dominat în prezent de un puternic dimamism.-

Asupra atacurilor ce se duc impotriva sa de presa guvernamentală IULIU MANIU a declarat că pentru el sunt de neinţeles, mai ales că a fost unul din primii oameni politici din ţară şi chiar din Europa care a luptat pentru reluarea relaţiunilor cu Uniunea Sovietică, dând tot sprijinul său guvernului român din trecut care a realizat acest fapt.-

Purtându-se discuţiunea asupra ultimelor evenimente internaţionale IULIU MANIU a ţinut să precizeze că guvernele din Londra şi Washington se mulţumesc a face numai proteste formale fără nici o concluzie de ordin practic.-

In genere din toată convorbirea pe care a avut-o cu şeful partidului Naţional-Tărănesc, informatorul nostru şi-a format convingerea că MANIU doreste pe plan intern să iniţieze o colaborare cu partidul Comunist.-

Işi exprimă nemulţumirea faţă de Rege şi de cercurile anglo-americane şi nu crede in posibilitatea unui nou războiu.-

sursa serioasă
Bucur 5.

F.n.T.

262/II

5822

00323

584

D.G.P.
3 Junie 1946

PARTIDUL NATIONAL=TARANESC VA DEPUNE INCA UN MEMORIU LA MISIUNILE ENGLEZE SI AMERICANE, RIDICAND DIN NOU PROBLEMA NERESPECTARII ACORDULUI DELA MOSCOVA.

= =

In urma arestărilor operate în ultimele zile printre membrii partidului Naţional=Tărănesc, IULIU MANIU a hotărât să intocmească un nou memoriu care să fie depus la cele două misiuni anglo-americane din Capitală.-

Acest memoriu va constitui o continuare a primului memoriu, inaintat acum 2 săptămâni în urmă şi are acelaş scop de a arătacă guvernul nu respectul acordul dela Moscova.-

IULIU MANIU urmăreşte ca prin noua intervenţie ce o face pe lângă angăo-americani, să producă efectul scontat în preajma noueí conferinţe dela Paris.-

Seful P.N.T., doreste ca memoriul să fie o emanaţie din partea intregei opoziţie, pentru ca astfel să aibă un răsunet mai mare pe plan internaţional şi in acelaş timp să fie o scuză asupra atitudinei ce o va adopta opoziţia în problema alegerilor.-

Memoriul urmează să fie predat în mod oficial celor doix reprezentanţi anglo-americani, pentru ca semnatarii memoriului să nu poată fi acuzaţi că informează pe anglo-americani pe cale particulară asupra felului în care guvernul respectă convenţiile internaţionale.-

sursa serioasă
Bucur 2.

262

b
P.N.T.

D.G.P.
13 Iunie 1946

~~5979~~

~~00384~~

SEFUL P.N.T. SOCOTESTE CA PARTIZANII SAI VOR TREBUI SA IA MASURI DE APARARE FATA DE ORICE VIOLENTARE DIN PARTEA ADVERSARILOR LOR POLITICI.

= =

In dimineaţa zilei de 12 Iunie a.c. IULIU MANIU a avut o consfătuire cu NICULAE PENESCU secretarul general al partidului naţional ţărănesc, care ia făcut un amplu expozeu asupra situaţiei politice interne.-

Cu acest prilej şeful P.N.T. a recomandat secretarului general ca toţi partizanii să se considere în stare de alarmă, deoarece ultimele evenimente au marcat inceputul unei noui ere politice în România, prin violenţele guvernamentale însoţite de refuzul Dlui.Prim Ministru de a proceda la o destindere politică.-

IULIU MANIU a cerut să se arate tuturor partizanilor P.N.T. că toate răspunderile ceasului de faţă trec asupra guvernului, iar cetăţenii cari vor fi violentaţi în viitor să se considere în legitimă apărare şi s ă răspundă cu aceiaşi metodă cu care au fost trataţi.-

===

Sursa : serioasă

Bucur 1.

D.G.P.
13 Iunie 1946

386

~~5980~~

00385

2620/7

P.N.T.

SEFII P.N.T. SOCOTESC CA LEGEA PENTRU EPURAREA FUNCŢIONARILOR DIN INTREPRINDERILE PARTICULARE VIZEAZA IN PRINCIPAL PE MEMBRII PARTIDELOR DE OPOZITIE

Eri de dimineaţă a avut loc o lungă consfătuire între IULIU MANIU şi ION MIHALACHE.-

S'a discutat în principal asupra conţinutului legei privitoare la epurarea personalului din intreprinderile particulare.-

IULIU MANIU a fost de acord cu ION MIHALACHE în a vedea că această lege nu este decât un atac indirect asupra membrilor partidelor istorice, cu atât mai mult cu cât din informaţiunile P.N.T.-ului, rezulta că din circulările Ministerului Muncii, s'a invederat că viitoarele epurări să se facă numai din acei funcţionari cari nu s'au încadrat în Blocul Partidelor Democrate.-

După aceasta discuţiunile s'au purtat asupra incidentului dela Craiova, constatându-se că Prof.ILIE ION preşedintele organizaţiunei de Dolj a P.N.T. a pus în practică îndemnul centrului de a contracara, chiar prin forţă, întrunirile guvernamentale.-

In consluzie cei doui fruntaşi P.N.T. au dedus că provocarea a pornit din partea organizaţiei de Dolj a FRONTULUI PLUGARILOR.-

IULIU MANIU a semnat apoi în calitate de preşedinte al partidului, cele 150 de convocări pentru zilele de 3 şi 4 Iunie a.c. ale membrilor comitetului central executiv al partidului naţional ţărănesc.-

Se ştie că Comitetul Central Executiv al P.N.T. se va întruni la data de mai sus şi va avea drept scop să ratifice toate hotărârile delegaţiei permanente şi să omologheze cartelul dintre naţional ţărănişti şi liberali.-

Sursa : serioasă
Bucur 1.

D.G.P.

13 Iunie 1946

262/1

5982

003387

IULIU MANIU SUSTINE CU TARIE INSTITUIREA UNUI REFERENDUM POPULAR PENTRU ADOPTAREA NOUILOR PRINCIPII ALE LEGEI ELECTORALE.

= =

In expunerea de motive a anteproectului de lege electorală a partidului naţional ţărănesc, se preconizează ca sistemul unicameral instituit de acest proect ca şi cel guvernamental, să nu fie adoptat decât în urma unui referendum popular.-

In cursul zilei de eri IULIU MANIU a comunicat lui ION MIHALACHE că oricâte greutăţi de ordin technic sau material se vor ivi şi chiar dacă naţional ţărăniştii vor fi acuzaţi de tergiversări şi pertractări, el nu va admite în nici un caz ca această reformă fundamentală a structurei politice a Statului Român să fie modificată pe calea unui decret lege, fără să se apeleze şi la adeziunea poporului.-

IULIU MANIU crede că s'ar putea organiza un referendum popular pe la începutul lunei August a.c. iar alegerile să aibe loc în Septembrie.-

===

Sursa : serioasă

Bucur 1.

262
1

D.G.P. 00451
25 Junie 1946. 388

SEFUL P.N.T. PRETINDE CA REGELE NU VA SEMNA DECRETUL LEGE ELECTORAL IN CAZUL CAND SE VA MENTINE DISPOZITIA CA PARLAMENTUL SA POATA FI DISOLVAT DE GUVERN.

= =

IULIU MANIU a comunicat liberalilor că există acum certitudinea că Regele nu va semna legea electorală dacă guvernul nu renunţă la pasagiul prin care disolvarea Parlamentului se ia din mâna Regelui pentru a se trece la iniţiativa Camerei.

MANIU crede că acesta este un succes personal al său pentrucă la ultima audienţă pe care a avut-o la Rege l'ar fi convins pe Suveran că dacă acceptă să-i se ia această prerogativă a disolvării Parlamentului el nu va mai avea în realitate nici un fel de posibilitate de a opri Camera să voteze orice lege impotriva actualei ordinei a Statului şi chiar impotriva Monarhiei.-

Acţiunea lui MANIU pentru a-l convinge pe Rege de acest pericol, a fost pusă la cale in ultima şedinţă a biroului naţional-ţărănesc, când s'a arătat că dacă se menţine pentru cameră dreptul de a disolva Parlamentul fără să-l mai intrebe pe Rege, ar insemna că Guvernul ar putea să disolve Parlamentul in cazul când opoziţia naţional-ţărănistă şi liberală ar deţine un număr important de locuri şi ar incomoda guvernul.

P.C.R. pe baza experienţelor căpătate in alegerile ce se vor face acum, vor şti să procedeze atunci în aşa fel incât să nu mai lase opoziţia să intre deloc in Cameră.- Iar pentru a-l face pe Rege partizanul inlăturării acestei dispoziţiuni din legea electorală, MANIU a prezentat-o drept o decădere a Tronului din drepturile ce-i revin până acum şi ca un pericol direct pentru Rege, in viitor.-

Sursa: serioasă
Bucur II.

D.G.P. 00455

26 Iunie 1946.

389

6149

262

SEFUL P.N.T.PRECONIZEAZA PARTICIPAREA IN ALEGERI CU ORICE RISCURI.

= =

IULIU MANIU a comunicat azi dimineaţa informatorului nostru,in cursul unei convorbiri, că trecând peste orice diferenţe programatice şi uitând de luptele cari s'au dus în trecut şi contrar tuturor presupunerilor presei guvernamentale,cartelul politic cu DINU BRATIANU este oportun.-

In alegeri partidul naţional-ţărănesc va candida trecând peste orice riscuri care ar comporta această hotărâre a sa .-

Chiar dacă vor fi deosebiri de metodă în lupta pe care o angajează P.N.T., în alegerile electorale faţă de temperanţa în atitudini pe care o recomandă şi o iniţiază P.N.L.naţional-ţărăniştii vor şti să răspundă în orice moment la forţă prin forţă şi orice răspundere pentru eventualele grave turburări ce se vor produce conducerea P.N.T.,îşi declină orice răspundere.-

Intre cele două partide,a declarat IULIU MANIU nu există astăzi decât deosebiri de amănunt in privinţa tacticei politice,iar nu deosebiri de atitudini.-

sursa:serioasă

Bucur 1.

2647

D.G.P. 7668

30 Octombrie 1946

IULIU MANIU SE AFLA IN POSESIA UNEI FOTOCOPII DE PE UN ORDIN SECRET AL MARELUI STAT MAJOR.

= =

Acum 10 zile IULIU MANIU a primit o fotocopie de pe ordinul Marelui Stat Major în care se prevede că toate mobilizările pentru lucru sunt anulate şi că dela primirii acestui ordin, funcţionarii cari au posedat asemenea ordine au obligaţiunea să se prezinte la concentrare în cazul când sunt chemaţi.-

In acelaş timp a primit şi vizita unor salariaţi dela C.F.R. care i-au dat numele unora din muncitorii concentraţi la unităţile de jandarmi în timpul campaniei electorale.-

Aceştia au relatat lui MANIU că muncitorii concentraţi primesc 400 mii lei lunar şi ajutoare pentru întreţinerea familiilor lor.-

Naţional ţărăniştii au pus la dispoziţia anglo-americanilor documentele şi informaţiunile ce le posedă în acest sens.-

===

Sursa : serioasă

Bucov.

262/17

D.G.P.
30 Octombrie 1946

7670

00461

PRESEDINTELE P.N.T. RASPANDESTE SVONUL INTRE PARTIZANII SAI CA SPRIJINUL ANGLO AMERICA-NILOR PENTRU NATIONAL TARANISTI VA FI INTENSIFICAT.

= =

In toate ocaziile MANIU afirmă faţă de partizanii săi că este bine orientat în vederea viitoarelor evenimente politice şi că a primit asigurări din partea anglo-americanilor în ce priveşte sprijinul lor faţă de partidele istorice.-

Preşedinţele P.N.T. spera ca încă în cursul săptămânii viitoare să se producă noui fapte cari vor asigura istoricilor un succes politic.-

MANIU mai afirmă că Dl.GHEORGHE TATARESCU avea cunoştinţă de săptămâna trecută că englezii vor întreprinde un demers oficial pe lângă guvernul român în care scop la avertizat pe Dl.Dr.PETRU GROZA.-

===

Sursa : serioasă
Bucov.

464

D.G.P.

7673

30 Octombrie 1946

00464

2624

SEFUL P.N.T. DIFUZEAZA ACUZATIUNI CALOMNIOASE LA ADRESA DEPUTATULUI LABURIST PLATS MILLS

= =

IULIU MANIU a declarat că se găseşte în posesia unor serioase informaţiuni fără nicio posibilitate de a fi desminţite, potrivit cărora deputatul laburist PLATS MILLS ar fi fost în mod copios răsplătit de către guvernul român pentru a face declaraţiile sale în faţa parlamentului englez.-

Seful P.N.T. a adaugat că din cele aflate dela Misiunea Politică Engleză, rezultă că PLATS MILLS nu şi-a rostit discursul, ci l-a citit, ceeace trebue privit ca un serios indiciu că cele declarate sunt o lecţie învăţată pe dinafară.-

IULIU MANIU a promis intimilor săi că în preajma alegerilor va face cunoscute opiniei publice toate aceste informaţiuni, pentru a se putea vedea neseriozitatea afirmaţiilor deputatului laburist.-

Sursă: serioasă

Bucur 1

473 2708

D.G.P.

2 Noembrie 1946. 00473

593

263/

PRESEDINTELE P.N.T.LUCREAZA LA REDACTAREA UNUI NOU MANIFEST POLITIC.

= =

IULIU MANIU a lucrat în tot cursul zilei de eri şi alaltăeri la un expozeu politic care va alcătui al treilea manifest electoral al partidului în vederea alegerilor.

Printre altele în acest manifest,se va arăta că pentru P.N.T.,aceasta este singura cale de a se adresa alegătorilor,deoarece guvernul călcând prevederile protocolului dela Moscova nu i-a pus la îndemână posibilitatea de a se folosi de postul de radio şi nici acelea ale putinţei de a ţine intruniri. -

sursa serioasă
Bucur 1.-

262 v

D.G.P.
6 Noembrie 1946 1755
4 900497
594

TEXTUL MANIFESTULUI ELECTORAL AL P.N.T.
ADRESAT ARMATEI.

= = = = = = = = = = = = = = = = = = = =

După cum am informat în buletinul precedent P.N.T. a redactat un manifest electoral adresat către armată, manifest ce a fost tipărit și care urmează a fi dizuzat în țară.-

Alărat acestei note redăm textul manifextului semnat de IULIU MANIU.-

===

Sursa : serioasă
Bucur 3.

262 VII

CHEMAREA PARTIDULUI NATIONAL=TARANESC CATRE ARMATA TARII

MOTTO:"Hai să dăm mâna cu mâni cei cu inima română".

OSTASI AI ROMANIEI, Tara vă chiamă pe voi cei mai mândri fii ai neamului nostru falnic să arătaţi in faţa urnei prin vot, nădejdea de mai bine şi voinţa noastră liberă de cetăţeni.-

Votarea după lege, este liberă, legile şi onoarea de soldat vă obligă să ascultaţi comanda, numai la război, şi în serviciul militar, în faţa urnei sunteţi cetăţeni.- Nimeni nu are dreptul să vă ceară socoteală pentru credinţa voastră.- Nimeni nu poate să vă poruncească unde şi cu cine să votaţi.-

Soldatul are dreptul să voteze cu vine vrea. El poartă uniforma militară, dar nu e robul nimănui.- Cei cari vor să siluiască gândul cinstit al ostaşului român şi libera lui vedere, umilesc oştirea ţării şi sunt duşmanii intereselor naţionale.- Să nu vă fie teamă de uneltirea lor. Oştirea noastră mândră şi vitează, care nu s'a clintit pe front, în faţa armelor potrivnice nu poate fi înfricată de manevrele nedemne ale agentilor electorali.

OSTASI ROMANI,

Nu vă lăsaţi impinsi la vot, ca o turmă necuvântătoare. Nu ascultaţi pe cei ce vă povăţuesc greşit sau vă ordonă pe nedreptul să vă trădaţi părinţii şi fraţii dela sate.-Mergeţi la urne cu fruntea sus, ca vrednici cetăţeni ai Romniei.- Vodaţi după indemnul constiinţei, după porunca sufletelor voastre.-

OSTASI ROMANI,

Partidul naţional-ţărănesc este oastea politci a Neamului Românesc.-

Partidul Naţional-Tărănesc luptă pentru libertatea ţării şi pentru independenţa ei.-

Partidul naţional-ţărănesc asteaptă dela voi să-i intăriţi puterea lui de rezistenţa.

Partidul naţional-ţărănesc se leagă să zidească o ţară nouă, de libertăţi cetăţeneşti şi de bună stare economică.-

El vrea o ţărănime vrednică şi instărită.-

El vrea să facă din armata Tării, fala ţării.

El vrea să facă şi va face ca România să fie:

Stăpân înţara lui.

Stăpân în casa lui

Stăpân pe drepturile lui.

Stăpân pe munca lui.

Stăpân pe ogorul lui.

El luptă pentru libertate, pentru dreptate şi pentru proprietate.-

Partidul Naţional-Tărănesc slujeste hotărât şi sincer la altarul marilor realităţi româneşti: Regele şi Patria.-

Ofiţeri Români,

Partidul Naţional-Tărănesc incină steagul său de luptă românească în faţa eroismului de care aţi dat dovadă pe câmpurile de bătae.-

El ţine seama de dârzenia şi demnitatea cu care astăzi infruntaţi intr'o tăcere mândră greutăţile şi asprimele vieţii.

Partidul Naţional Tărănesc este hotărât să respecte tot ceea ce trecutul vostru glorios a ctitorit bun şi temeinic in orânduirile noastre militare,-

Partidul Naţional-Tărănesc va asigura ţării un corp ofiţeresc, alcătuit în temeiul adevăratelor criterii de selecţionare care au constituit întotdeauna onoarea armatei noastre şi anume: Valoarea profesională şi morală, dragostea de ţară şi de oameni, curajul şi demnitatea militară, devotamentul şi sacrificiul pentru patrie şi Rege.-

Partidul Naţional-Tărănesc va asigura in mod real, ofiţerilor

ii şi familiilor lor oexistenţă onorabilă şi demnă, ferită de ...junsuri şi o viaţă apărată de umilinţă.-

Elementele~~xa~~ strălucite ale coprului ofiţeresc, indepărtate în mod samavolnic din armata, vor primi indreptăţita reparaţiune.-

Ofiţeri Români,

Voi trebui să fiţi în fruntea luptei cetăţenesti, aşa cum aţi fost în fruntea luptei din tranşee.-

Ţara încătuşată de o nouă dictatură vă asteaptă în rândurile cari luptă pentru eliberare.-

Nu vă transformaţi în instrumente ale partidului comunist.

Subofiţeri ai Armatei Române,

Nu uitaţi că Romania liberă, este rostul vieţei voastre.-

Respectaţi demnitatea şi tradiţia inaintaşilor vostri.-

Ascultaţi de porunca inimilor voastre românesti.

In spiritul în care v'aţi jertfit cu atâta devotament pentru ţară, vă cerem să duceţi lupta Romaniei independente până la sfârşit.-

Partidul naţional-ţărănesc, vă cunoaste durerile şi năzuinţele.-

Aveţi dreptul la toate laudele şi la toate recompensele. Vi se vor da.-Căci spiritul vostru de sacrificiu nu a fost încă intrecut.-

Partidul naţional-ţărănesc va deshide pentru cei vrednici dintre voi porţile corpului ofiţeresc şi va stărui să vă pună la adăpostul grijilor cari vă intunecă astăzi viaţa.-

Nu uitaţi că guvernul vede în voi rezistenţa dârză şi românească a celor cari nu au consimţit să-şi trădeze neamul şi ţara.-

Poporul român v'a ridicat în crestetul vredniciei.

El vă acordă increderea lui intreaga .-Nu o desminţiţi.-

Rămâneţi în fruntea rezistenţei naţionale.-

Românii vă vor fi recunoscători.

Soldaţi Români,

Sunteţi chemaţi să vă spuneţi cuvântul.-Astăzi sunteţi sub arma.-Mâine insă, veţi fi la vetrele voastre,- Apăraţi prin votul vostru resturile vieţei voastre.-

Apăraţi-vă brazda, familia şi credinţa.-

Luptaţi pentru ziuademâine, pentru copiii vostri.

Răspundeţi la ispitele guvernului, la amăgirile comuniste, şi la poruncile comandanţilor abuzivi cu hotărârea voastră dreaptă de a lupta cot la cot cu fraţii şi părinţii vostri dela sate pentru Statul Ţărănesc.-

Alegerile cari vin sunt piatră de hotar.- Din urne va ieşi un indreptar de viaţă pentru vremea care vine.- Va ieşi dacă veţi vota cu partidul naţional-ţărănesc cu semnul "ochiul", biruinţa libertăţii, a moralei crestine, a democraţiei naţionale, şi a libertăţiei egale pentru toţi.- Dreptatea neamului va triumfa.-

Ajutaţi prin bărbăţia voastră triumful ei.-

Apăraţi cu votul vostru Romania, in cazarma aşa cum vitejeste aţi apărat-o cu glonţul vostru la hotare.-

Voi sunteţi floarea acestui neam greu incercat. Voi sunteţi nădejdea lui.-Nu uitaţi că sunteţi români.-Partidul Naţional-ţărănesc asteaptă cu incredere hotărârea voastră.-Porniţi cu curaj pe drumul drept al victorului.-

Pentru Ţară,
Pentru Rege.
Pentru Romania liberă şi independentă.-

./.

Trăiască Romania.

Trăiască Armata Tării.

Trăiască partidul naţional-ţărănesc.

Semnul nostru este ochiul,care vede totul.!

Ingrijiţi de dreptul vostru ca de lumina ochilor care vă indrumează paşii.

IULIU MANIU

preşedintele partidului naţional-ţărănesc.

262 vii

513

D.G.P.
13 Noembrie 1946

1810
00513

508

PRESEDINTELE P.N.T. IN DECLARATIILE CE LE VA FACE ASTAZI PRESEI STRAINE VA CAUTA SA ARATE CA P.N.T. NU AR FI AVUT LEGATURI CU ORGANIZATIILE SUBVERSIVE
= =

Pentru astăzi 13 Noembrie a.c. IULIU MANIU a convocat la o conferinţă de presă pe reprezentanţii agenţiilor şi gazetelor străine acreditaţi în Capitală, cărora le va face declaraţiuni politice.-

Printre altele preşedintele P.N.T. va arăta acestora că partidul de sub conducerea sa nu a avut vreo apartenenţă cu organizaţiunile subversive al căror proces este în curs de judecată în faţa Curţii Marţiale din Bucureşti.

Alăturat redăm textul acestor declaraţiuni, privind numai pasagiul referitor la organizaţiunile subversive, aşa cum l-am obţinut din sursă naţional ţărănistă.-

Sursă: serioasă
Bucur 3

7245 ind-vol 2

399

00114

Nota informativă Nr. I97

I) D. Iuliu Maniu - mi se spune - in timpul cât a colindat prin Franţa, evident cu banii Skodei şi cu ... tâlmaciu - ar fi obţinut,in nu se ştie ce localitate secundară, in copie legalizată, "extractul de căsătorie al M. S. Regelui cu Doamna Lupescu!"

D. Iuliu Maniu - mi se mai spune - va intreprinde, pe această temă, o nouă campanie de subminare a M. S. Regelui. Dacă informaţia se verifică, e sufucientă să arate pe d. Iuliu Maniu, aşa cum il arată chipul : odios. Dar nu e suficient. Campania d-lui Iuliu Maniu va fi precedată de un nou manifest, à la Zaharia Boilă...

Aparatele siguranţelor din ţară sunt, intr'adevăr, atente, ca să nu scape vre-o tipăritură a acelui nou manifest. Din păcate oamenii Skodei, in frunte cu d. Iuliu Maniu, dispun de suficiente duzini şi sute de milioane, pentru a-şi fi achiziţionat o tipografie proprie, clandestină. Atenţia aparatelor de siguranţă va trebui indreptată şi in această direcţie.

file 349,377

Dacă e ori nu veridic conţinutul acelui nou manifest, nu interesează. Restauraţia a trasat o linie definitivă intre trecutul până la 8 Iunie I930 şi viitor - sub guvernarea chiar a d-lui Iuliu Maniu. Campania pe care d-sa o urmăreşte, răscolind trecutul de dinainte de 8 Iunie I930, constitue ceva mai mult decât o crimă in contra M. S. Regelui, constitue o crimă in contra intregei ţări.

In tot cazul acel nou manifest nu trebue, cu orice sacrificiu, lăsat să apară. Si pe lângă "pisicile cu clopoţei" (ale aparatelor de siguranţă) n'ar fi rea utilizarea unor persoane străine devotate Coroanei, abile şi bine acoperite.

Acel nou manifest va face, orice s'ar obiecta, cel mai mare rău M. S. Regelui - pentru că tinde să-L instrăineze de sentimentul ţării intregi.

600

fi parvenit in mâinile d-lui Iuliu Maniu, pe când se afla in Franţa, din Belgia, unde intr'adevăr, ar fi avut loc căsătoria M. S. Regelui cu Doamna Lupescu.

Fapt cert e că, in jurul acestei chestiuni, se brodează cea mai vehementă campanie in contra M. S. Regelui.

00115

D E V.

Neamul Românesc
Nr.______ din 31 – X – 1936

D. Iuliu Maniu a falsificat istoria

— O apărare imprudentă —

Oficiosul d-lui Madgearu, — știți, eroul delicvent al Skodei și al altor imense potlogării naționale, — ia apărarea d-lui Maniu pentru ușurințele nepermise pe care le comite pe cale oratorică fostul președinte de consiliu și fruntaș ardelean, în adunări comemorativ-electorale.

D. profesor Iorga ar fi făcut o mare greșeală că a subliniat într'o ședință intimă a Academiei, agreabila ignoranță în probleme istorice privind România, — de care da dovadă în public, marele bărbat politic de la Bădăcin.

In definitiv, larma e inutilă; dacă apărătorii proaspeți și furioși ai d-lui Maniu de la oficiosul d-lui Madgearu, ar fi voit să se informeze ar fi constatat ușor că lămuririle d-lui Maniu, sau ale amicilor săi dovedesc că avem perfectă dreptate. Și ar mai fi avut un prilej: să nu își permită impertinențe impotriva „scribilor" dela „Neamul Românesc". Să publice prin urmare tot ce vor; dar e imprudent să amenințe cu dosare tocmai oficiosul d-lui Madgearu, cel care iese violent șifonat din panamale scandaloase, ca și din micile și marile lovituri aranjate cu ocnașul Seletzky, în paguba apărării naționale și în dauna industriei românești.

*

Odată precizate toate acestea, să revenim la „conflictul" care nu există.

D. profesor N. Iorga, era în dreptul său, fără să ceară autorizarea prealabilă a d-lui Mihalache, să sublinieze la Academia Română, — gravele, tendențioasele afirmații privind Unirea Românilor, — făcute cu o ușurință regretabilă de un membru de onoare al aceleași Academii.

D. Maniu a lansat la Arene, câteva afirmații care denaturează fapte petrecute, ofensând legitime sentimente românești.

D. Maniu falsifică Istoria, când afirmă că Unirea Românilor, — rezultat logic al marei conflagrații ar fi opera „Tatălui din Ceruri" și a „democrației".

D. Maniu susținând astfel de enormități solemne, vădește o atitudine profund lipsită de seriozitate.

De „fanarioți", Vechiul Regat n'a scăpat la 1918, cum proclamă d. Maniu la Arene, CI CU APROAPE UN SECOL ÎNAINTE.

Intregirea patrimoniului românesc nu o datorăm „Democrației", ci baionetelor României Libere, Regelui Viteaz, care a pornit la războí sfâșiindu-și sufletul, Reginei Maria, femeei de nobil avânt și de neînchipuit sacrificiu pentru țara ei dela malurile Dunărei.

D. IULIU MANIU

Victoria noastră o datorăm conducătorilor României, marilor însuflețitori ai neamului, eroilor noștri spre cari se îndreaptă de-apururi recunoștința națională.

*

Mai în curent decât d. Maniu cu desfășurarea evenimentelor, neinfluențat de ura morbidă a agitatorului dela Bădăcin, împotriva „ciocoimei" dela București, d. profesor Iorga a semnalat la Academie că membrii de onoare, — aleși în această categorie pentru meritele lor evidente în lupta pentru neamul nostru, — au o îndatorire: să nu schimbe pentru meschine scopuri electorale, mersul evenimentelor. Să nu denatureze fapte arhicunoscute, dacă o fac intenționat.

Iar dacă d. Maniu a făcut-o dintr'o deplorabilă lipsă de informație istorică, — să vină măcar la ședințele Academiei.

Și va afla, într'un răstimp mai scurt ori mai lung, că nu „democrația" a scăpat Vechiul Regat de fanarioți, ci lupta dârză a lui Tudor Vladimirescu; și asta s'a întâmplat acum un veac.

Va mai afla că România Liberă, rupându-se de Puterile Centrale, a desrobit CU ARMATA EI, pusă în serviciul idealurilor atâtor națiuni, — provinciile robite.

Va învăța poate și altceva: că prestigiul d-sale nu se ridică de fel, înșelându-se cu apa de ploae a „democrației" pe care noi o cunoaștem cum este și ce urmărește.

*

Dar apărarea oficiosului d-lui Madgearu este suspectă. De când atâta dragoste pentru d. Maniu?

In definitiv d-sa n'are decât să rectifice enormitățile ISTORICE emise la Arene, — pentru cele dela Radio îi va răspunde probabil d. profesor Lupaș, — și noi ne vom bucura că s'a hotărît să revie pe drumul adevărurilor elementare, și pe deasupra scumpe ori cărui român, — de pe care drum n'ar fi trebuit să se abată nici chiar de dragul formulelor goale și nefericite.

Nu era nevoe de grosolăniile Dreptății, împotriva profesorului Iorga.

Mai cu seamă că nu totdeauna d. Maniu a fost apărat în coloanele acelui ziar; nici chiar atunci când, de bine de rău, merita să fie susținut măcar dintr'o elementară solidaritate de club.

Cum arătăm, cu citate, în alte coloane...

Dos. conține 604 (șase sute două) file
[illegible]

Azi 13.05.03 ~~am perforat dos. care conține~~ noi Bocriu Radu repr. SRI și Buiedek N. F. repr. CNSAS am procedat la renumerotarea dos. care conține 602 file plus fila I, II - în total 604 file.

Repr. SRI.

Repr. CNSAS.